J.V. STALİN

ESERLER

CİLT VI

inter
yayınları

J.V. STALİN □ ESERLER CİLT VI

STALİN
ESERLER
Cilt VI

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ, BİRLEŞİNİZ!

J. V. STALİN

ESERLER - CİLT VI

1924

SBKP(B) MK MARX-ENGELS-LENİN ENSTİTÜSÜ

Çeviren:
İsmail YARKIN

Rusça baskısı 1946 yılında SBKP(B) MK Marx-Engels-Lenin Enstitüsü tarafından yayınlanmıştır.
Almanca çevirisi: Almanya Sosyalist Birlik Partisi Parti Meclisi Marx-Engels-Lenin Enstitüsü tarafından yapılmıştır.

Almanca birinci basım: Dietz Verlag Berlin 1950.

Bu yapıt Türkçeye, «J.W. Stalin - Werke, Band 6 -1924-» başlığı altında Batı Almanya'da «Druck-, Verlags-, Vertriebs-Kooperative» tarafından Frankfurt'ta 1972'de yayınlanan Almanca baskısından çevrilmiştir.

Dizgi Baskı Teknografik Matbaacılık A.Ş.
Kapak Baskı: Anka Ofset
Kapak Fikret Öntaş

İnter Yayıncılık Tic. Ltd. Şti.
Babıali Cad. No: 14/3 Cağaloğlu-İst.

Değerli Okuyucu;

Sizlere Stalin'in 6. Cildini sunarken aynı zamanda Stalin'in Eserler'inin tamamının yayınlanması yönünde de ilk adımımızı atmış olduk.

Bilindiği gibi bundan önce Stalin'in Eserler'inin ilk beş cildi 1978-1980 arasında Devrim Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

Biz, yayınlanmamış ciltlerin yanısıra daha önce yayınlanan bu beş cildi de bir kez daha gözden geçirip yeniden yayımlayacağız.

Neden Stalin?

Çünkü;

— Sosyalizmin önemli bir kuramcısı, her türlü anti-Marksist-Leninist görüşün amansız düşmanı olduğu, ondan öğrenilmesi gereken ve bugün devrimci düşüncede eksik olanın tamamlanması;

— Bugün modern-revizyonizmin, sosyalizme saldırıları özellikle ve öncelikle Stalin'in kişiliğinde yeni aşamalara geldiği, proletaryaya ideolojik olarak saldırı bu temelde somutlaştığı;

— Troçkizmin, sosyalizm düşmanlığını Stalin'e saldırmanın arkasına gizlenerek sürdürmesinden dolayı;

— Sosyalizmi öğrenme, Stalin'i öğrenmekten geçer inancı ile, sosyalist öğretinin bizim somutumuzda eksik kalan bu yanını elden geldiğince gidermek için STALİN diyoruz.

Bütün dünyada, özellikle sosyalizm adına konuşan Sovyetler Birliği yöneticilerinin Stalin dönemini karaladıkları, Stalin ile Hitler'i eşitlemenin yaygınlaştığı bir ortamda Stalin'i çevirmek-yayınlamak «çağdışı»lıktır diyenlerin azımsanmayacak kadar olduğunu biliyoruz.

Biz yayınevi olarak, bu bilinçle, son kararı okuyucunun kendisine bırakıyor ve Stalin'i ilk elden, doğrudan kendisinden okuyup, ondan sonra bir değerlendirme yapacaklarına inanıyoruz.

İNTER

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Önsöz	11
TARTIŞMA HAKKINDA. «Rosta» Muhabiri ile Konuşma 9 Ocak 1924	17
RKP(B) XIII. Konferansı, 16-18 Ocak 1924	19-55
1 — Parti İnşasının Önündeki Görevler Üzerine Rapor, 17 Ocak	*21*
2 — Son Söz	38
LENİN'İN ÖLÜMÜ DOLAYISIYLA SSCB II. Sovyet Kongresinde Konuşma, 26 Ocak 1924	58-61
LENİN ÜZERİNE Kremlin Kursiyerlerinin Anma Gecesinde Konuşma, 28 Ocak 1924	62-72
Dağ Kartalı	62
Alçakgönüllülük	63
Mantık Gücü	64
Sızlanma Yok	65
Kibirlilik Yok	66
İlkelere Bağlılık	67
Kitlelere İnanma	68
Devrim Dehası	69
KOMÜNİST GENÇLİK BİRLİĞİ İÇİNDEKİ ÇELİŞKİLER ÜZERİNE	73-76
RKP(B) MK'nde Gençlik İçindeki Çalışmanın Sorunları Üzerine Müzakerede Konuşma, 3 Nisan 1924	73

Sayfa

LENİNİZMİN TEMELLERİ ÜZERİNE. Sverdlov Üniversitesinde Verilen Konferanslar 77-178
I. Leninizmin Tarihsel Kökleri 79
II. Yöntem 86
III. Teori 93
IV. Proletarya Diktatörlüğü 109
V. Köylü Sorunu 122
VI. Ulusal Sorun 135
VII. Strateji ve Taktik 144
VIII. Parti 161
IX. Çalışma Stili 175

RKP(B) XIII. PARTİ KONGRESİ. 23-31 Mayıs 1924 179-219
Merkez Komitesi'nin Örgütsel Raporu, 24 Mayıs 181
1. Partiyi Sınıfa Bağlayan Kitle Örgütleri 182
2. Devlet Aygıtı 186
3. Partinin Bileşimi. Lenin Seferberliği 189
4. Parti Yönetici Organlarının Bileşimi. Kadrolar ve Genç Parti Üyeleri 191
5. Partinin Ajitasyon ve Propaganda Alanındaki Çalışması 193
6. Partinin Fonksiyonerlerin Kaydedilmesi, Dağıtımı ve Terfii Alanındaki Çalışması 195
7. Partinin İç Yaşamı 196
8. Sonuçlar 198
Son Söz 207

RKP(B) XIII. KONGRESİNİN SONUÇLARI ÜZERİNE. RKP(B) MK'nde İl Komitesi Sekreterleri için Eğitim Kursu Çerçevesinde Rapor, 17 Haziran 1924 219-240
Dış İşler 220
Kent ve Kırı Birleştirme Sorunları 224
Emekçi Kitlelerin Eğitimi ve Yeniden Eğitimi Sorunları 230
Parti 234
Bölge Fonksiyonerlerinin Görevleri Üzerine 239

İŞÇİ MUHABİRLERİ ÜZERİNE. «Raboçi Korrespondent» Dergisinin Bir Çalışanıyla Yapılan Görüşme 241

POLONYA KOMÜNİST PARTİSİ ÜZERİNE. Komintern Polonya Komisyonu Oturumında Konuşma, 3 Temmuz 1924 243

Sayfa

Demyan Byedni Yoldaşa Mektup, 15 Temmuz 1924 250
J. M. Sverdlov Hakkında 254

ULUSLARARASI DURUM ÜZERİNE 256-273
1. Burjuva-Demokrat «Pasifizm» Dönemi 256
2. Amerika'nın Avrupa'nın İşlerine Karışması ve İtilaf Devletlerinin Tazminatlar Konusunda Yaptıkları Londra Anlaşması 261
3. Avrupa İşçi Hareketinde Devrimci Unsurların Güçlenmesi. Sovyetler Birliği'nin Artan Uluslararası Popülaritesi 265

KIRSAL ALANDA PARTİNİN ÖNÜNDEKİ GÖREVLER ÜZERİNE. RKP(B) MK'nde Köy Hücreleri Sekreterleri Danışma Toplantısında Konuşma 274
Yerel Örgütlerin Raporlarındaki Eksiklikler 274
Partinin Esas Eksikliği — Kırdaki Parti Çalışmasının Zayıflığı 275
Partimizin Şehirlerdeki Gücü Nerde Yatıyor? 276
Kırdaki Çalışmamızın Zayıflığı Nereden Geliyor? 277
Esas Görev — Partinin Çevresinde Bir Köylü Aktifi Yaratmak 277
Sovyetler Canlandırılmalıdır 278
Köylülüğe Yaklaşım Değişmelidir 278
Gürcistan'daki Ayaklanmadan Çıkarılacak Dersler 279
Köylülüğe Duyarlı Bir Biçimde Yaklaşmak Gerekiyor 280
Partinin Esas Görevleri 281
Çalışmanın Önkoşulları 281
Esas Mesele — Milyonlarca Partisizle Bağın Korunması 282

PARTİNİN KIRDAKİ GÖREVLERİ ÜZERİNE. RKP(B) MK Plenumunda Konuşma, 26 Ekim 1924 284

«DİNAMO» FABRİKALARININ KIZIL KİTABINA KAYIT. 7 Kasım 1924 290

Birinci Süvari Ordusuna 291

«Krestyanskaya Gazeta»ya 292

TROÇKİZM Mİ, LENİNİZM Mİ? Sovyetler Birliği Sendikaları Merkez Konseyi Komünist Fraksiyonu Plenumunda Konuşma, 19 Aralık 1924 293-321
I. Ekim Ayaklanması İle İlgili Olgular 293
II. Parti ve Ekim'in Hazırlanması 299
III. Troçkizm mi, Leninizm mi? 312

Sayfa

EKİM DEVRİMİ VE RUS KOMÜNİSTLERİNİN TAKTİĞİ.
«Ekime Giden Yolda» Adlı Kitaba Önsöz 322-360
I. Ekim Devrimi Sırasında Dış ve İç Durum 322
II. Ekim Devriminin İki Özelliği Üzerine, ya da Ekim ve Troçki'nin «Sürekli» Devrim Teorisi 325
III. Ekim'in Hazırlanması Döneminde Bolşeviklerin Taktiğinin Bazı Özellikleri Üzerine 341
IV. Dünya Devriminin Başlangıcı ve Önkoşulu Olarak Ekim Devrimi 355

Notlar 361

Kronolojik biyografi (1924) 375

ÖNSÖZ

J.V. Stalin'in eserlerinin altıncı cildinde 1924'te yazılan yazılar yer almaktadır.

1924 yılı, Bolşevik Partisi'nin ve Sovyet halkının sosyalizmin inşası için yaratıcı çalışmasına V.I. Lenin olmaksızın, Stalin yoldaşın önderliğinde sürdürdüğü ilk yıldı. Stalin yoldaş Partiyi Merkez Komitesi etrafında birleştirdi ve SSCB'nde sosyalizmin inşası uğrunda mücadeleye seferber etti.

Stalin yoldaşın bu ciltte yer alan yazıları, Troçkizmin ve diğer anti-Leninist gruplaşmaların ideolojik açıdan yıkılmasında olduğu gibi Leninizmin savunulması, temellendirilmesi ve geliştirilmesinde muazzam bir rol oynadılar.

Altıncı cildin başında Stalin yoldaşın bir «Rosta» muhabiri ile konuşması «Tartışma Üzerine» ve RKP(B) XIII. Konferansındaki raporu «Parti İnşasının önümüzdeki Görevleri» bulunmaktadır. Bu yazılar Troçkizmin teşhirini ve Bolşevik Partisi'nin ideolojik ve örgütsel birliği uğruna mücadeleyi konu edinmektedir.

SSCB II. Sovyet Kongresi'nde «Lenin'in Ölümü Üzerine» adlı konuşmasında Stalin yoldaş Bolşevik Partisi adına, V.I. Lenin'in vasiyetini kutsal tutmak ve yerine getirmek üzerine ant içmiştir.

Bu ciltte J.V. Stalin'in, Leninizmin ustaca bir açımlaması ve teorik gerekçelendirilmesi olan ünlü çalışması «Leninizmin Temelleri Üzerine» de bulunmaktadır.

«RKP(B) XIII. Kongresine Merkez Komitesinin Örgütsel Raporu», «RKP(B) XIII. Kongresi'nin Sonuçları Üzerine», «Uluslararası Durum Üzerine», «Kırda Partinin Önündeki Görevler Üzerine» ve diğer çalışmalar; uluslararası durum, Parti içi yaşam ve Partinin pekiştirilmesi, işçi sınıfının köylülükle ittifakı, kitlelerin sosyalizm ruhuyla eğitilmesi ve yeniden eğitilmesi sorunlarını konu edinmektedir.

Bu cilt, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin deneyimlerinin teorik bakımdan genelleştirildiği ve *tek* ülkede sosyalizmin zaferine ilişkin Leninist öğretinin gerekçelendirilip geliştirildiği «Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği» yazısıyla bitmektedir.

«Demyan Eyedni Yoldaşa Mektup» ilk kez bu ciltte yayımlanmaktadır.

SBKP(B) MK Marx-Engels-Lenin Enstitüsü

1924

TARTIŞMA HAKKINDA

«Rosta» Muhabiri ile Konuşma
9 Ocak 1924

RKP(B) içinde ve RKP(B) basınında geniş bir şekilde açılmış olan tartışmanın kesin bilançosunu ancak bir hafta sonra yapılacak olan Birlik (SSCB -ÇN) Parti Konferansı çıkaracaktır. Partinin yerel örgütlerinden gelen elimizdeki kararlar temelinde, daha şimdiden, Merkez Komitesi'nin pozisyonunun RKP(B) içinde örgütlü tüm üye kütlesinin yüzde 90'ından fazlası tarafından onaylanacağına kuşku yoktur.

Parti, düşmanlarımızın açılmış olan tartışmayı RKP(B)'nin sözümona içten parçalanması, Sovyet iktidarının zayıflaması vs. üzerine her türden yalan-yanlış hikaye yaymak için kullanacağı konusunda açıktır. Tartışmamızın böyle bir değerlendirilmesi en azından gülünçtür. Gerçekte ise Partimizde tekrar tekrar yapılmış olan tartışmalar kesin sonuç itibariyle her defasında görüş ayrılıklarının ortadan kaldırılmasına götürmüştür. Parti bu tartışmalardan daima daha da birlik ve beraberlik içinde ve daha da sağlam çıkmıştır. Şimdiki tartışma, SSCB'nde devlet iktidarının taşıyıcıları olan işçi kitlelerinin olağanüstü yüksek siyasi olgunluğunu göstermiştir. Şunu belirtmeliyim ki —ve tartışmanın içeriğini bilen her kişi buna kanaat getirecektir—, tüm temel siyasi ve iktisadi sorunlarda Partinin ezici çoğunluğu tam bir görüş birliği içindedir. Dış ve iç politikamızın temelleri sarsılmaz kalmaktadır.

Parti örgütlerinin istisnasız tüm toplantılarında büyük bir hararetle yürütülen tartışmanın özü şudur:

1 — Partimiz yekpare bir iradesi olan yekpare özdevimli bir organizma mı olmalıdır, yoksa Parti içinde anlaşma yapan taraflar olarak tek tek fraksiyonların ve gruplaşmaların oluşmasına izin verilmeli midir?

2 — Yeni Ekonomik Politika denilen şey öz itibariyle işin içinden alnının akıyla çıkmış mıdır, yoksa gözden geçirilmeye ihtiyacı mı vardır?

Partinin ezici çoğunluğuyla birlikte Merkez Komitesi, Partinin yekpare olması gerektiği, YEP'in gözden geçirilmesine gerek olmadığı görüşündedir. Safları arasında birkaç ünlü ismin de bulunduğu sayı olarak küçük bir muhalefet grubu, bir bütün olarak Partinin savunduğundan başka bir görüştedir.

Parti, derinlemesine ve aynı zamanda kesinlikle açık bir tartışma ile bu sorunun tüm ayrıntılarını açıklığa kavuşturmaya çalışmaktadır. Parti Konferansı bu sorunda bütün Parti üyeleri için bağlayıcı olan kesin bir karar alacaktır.

Eminim ki, diye bitirdi Stalin yoldaş, Parti tartışma ile eskisinden daha da güçlü ve yekpare olacak, dev ülkenin tüm yaşamını içinde bulunulan hızlı iktisadi ve kültürel kalkınma koşulları altında yönetme görevini daha da iyi bir şekilde başaracaktır, diye bitirdi Stalin yoldaş.

«Zarya Wostoka»
(Doğunun Şafağı) sayı 473,
10 Ocak 1924.

RKP (B) XIII. KONFERANSI[1]

16-18 Ocak 1924

Rusya Komünist Partisi (Bolşevikler)
Onüçüncü Konferansı.
Bülten. Moskova 1924.

1 — PARTİ İNŞASININ ÖNÜNDEKİ GÖREVLER ÜZERİNE RAPOR

17 Ocak

Yoldaşlar! Tartışma toplantılarında konuşmacılarımız genellikle sorunun tarihi ile başlıyorlar: Parti içi demokrasi sorunu nasıl ortaya çıktı, ilkönce kim A dedi, sonra kim B dedi. Görüşüme göre, bu yöntem bizim işimize yaramıyor, çünkü işin içine bir çekişme unsuru ve karşılıklı suçlamalar getiriyor ve işe yarar birşey doğurmuyor. Politbüro'nun demokrasi üzerine daha sonra MK Plenumu tarafından da onaylanan kararının [2] Parti tarafından nasıl karşılandığı sorusuyla başlarsak, çok daha iyi olacağını düşünüyorum.

Şunu saptamak zorundayım ki, bu karar, Partimizin tüm tarihinde, demokrasi sorunu üzerine amansız bir tartışmadan sonra tüm Partinin tam —kelimenin tam anlamıyla oybirliğiyle demek istiyorum— onayını alan tek kararıdır. Hatta genelde Partinin çoğunluğuna ve MK'ne karşı eğilimde olan muhalif örgütler ve hücreler bile, karara karşı herhangi bir itiraz noktası bulma çabalarına rağmen, mızmızlanacak hiçbir vesile ve neden bulamadılar; ve bu örgütler ve hücreler, Parti içi demokrasi üzerine Politbüro'nun kararlaştırdığı kararın temel tezlerinin doğruluğunu kabul ettikleri kendi kararlarında, genelde kendilerini diğer örgütlerden herhangi bir şekilde —örneğin kararlarının sonuna: Hepsi iyi ama, Troçki'nin kafasına kafasına vurmayın, ya da: Yaptığınız herşey doğru ama, birazcık geç kaldınız, tüm bunları daha önceden yapmalıydınız türünden eklentiler takarak—

ayırmaya çalışıyorlardı. Burada kim kimin kafasına kafasına vuruyor sorusunu ortaya atmayacağım. Eğer mesele derinlemesine incelenirse, Titus Titiç* üzerine ünlü vecizenin Troçki'ye gayet isabetli yakıştığını düşünüyorum: «Kim senin kafana kafana vurur ki Titus Titiç? Sen kendin herkesin kafasına kafasına vuruyorsun.» (**Hareketlenme.**) Ama dediğim gibi, bu soruya girmek istemiyorum. Hatta şu ya da bu kişinin, Troçki'nin kafasına kafasına vurmasını mümkün görüyorum. Ama önemli olan bu mudur? Kim kimin kafasına kafasına vuruyor sorusunda ilkesel olan birşey mi vardır? Önemli olan, kararın ilkesel yanıdır, kimin kimin kafasına kafasına vurduğu değil. Yani demek istiyorum ki, keskin ve kesin bir muhalefet tavrı içinde olan hücre ve örgütlerin bile, MK Politbürosu ve MKK Prezidyumu'nun kararına karşı herhangi ilkesel bir itiraz getirmeye yüzleri tutmadı. Bunu bir olgu olarak saptamak ve Partimizin tüm tarihinde, amansız bir tartışmanın fırtına ve gökgürültüleri içinden geçen bir kararın, yalnızca çoğunluğun değil, bilakis kelimenin gerçek anlamında bir bütün olarak Partinin tümünde böyle bir oybirliğiyle onaylandığı benzer bir durumun nerdeyse bulunamayacak olduğunu bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Ben bundan iki sonuç çıkartıyorum. Birinci sonuç, Politbüro ve MKK'nın kararının, Partinin bugünkü talepleri ve gerekleri ile tam bir uyum içinde olduğudur. Ve ikinci sonuç, Partinin Parti içi demokrasi üzerine bu tartışmadan güçlenmiş ve daha birlik ve beraberlik içinde çıkacağıdır. Bu sonuç, bizim kötülüğümüzü isteyen ve tartışmamız karşısında, Partimizin tartışma yoluyla zayıflayacağı ve devlet iktidarının dağılacağı inancıyla uzun zamandan beri el ovuşturan yurtdışındaki kişilerin suratına vurulmuş bir şamardır, deyim yerindeyse.

Parti içi demokrasinin özü üzerinde uzun uzadıya durmayacağım. Bu demokrasinin temelleri kararda ortaya konulmuştur, karar tüm Partide enine boyuna inceden inceye

---

* A. N. Ostrowski'nin bazı piyeslerindeki bir tip. Ç.N.

tartışılmıştır — niye bunu burada bir kez daha yineliyeyim? Yalnızca bir tek şey söylemek istiyorum: Tam gelişmiş, bütünlüklü bir demokrasi apaçık ki olmayacaktır. Apaçık ki bu demokrasi, X., XI. ve XII. Kongre tarafından çizilen sınırlar içinde kalacaktır. Bu sınırların neler olduğunu hepiniz gayet iyi biliyorsunuz ve bunları burada yinelemek istemiyorum. Parti içi demokrasinin Partimizde ete-kemiğe bürünmesinin en önemli güvencesinin, Parti kitlelerinin etkinliğinin ve bilinçliliğinin güçlendirilmesinde yattığı üzerinde de uzun uzadıya durmak istemiyorum. Bu konuda da kararımızda yeterince ayrıntılı sözedilmektedir.

Şimdi, bizde bazı yoldaşların ve bazı örgütlerin demokrasi sorununu, bunu zaman ve mekan dışında mutlak birşey olarak görerek nasıl bir fetiş haline getirdikleri sorusuna geliyorum. Yani demek istiyorum ki, demokrasi, bütün zamanlar ve koşullar için verili olan birşey değildir, çünkü bunu gerçekleştirmenin imkansız va anlamsız olduğu anlar vardır. Eğer bu parti içi demokrasi mümkün olacaksa, içsel ve dışsal karaktere sahip iki koşul ya da koşullar grubu gereklidir, bunlar olmadan demokrasiden söz etmek boş lakırdıdır.

Gerekli olan birinci şey, sanayinin gelişmesi, işçi sınıfının maddi durumunun kötüleşmemesi, işçi sınıfının sayısal olarak büyümesi, işçi sınıfının kültür düzeyinin yükselmesi ve işçi sınıfının nitelik olarak da büyümesidir. Gerekli olan şey, işçi sınıfının öncüsü olarak Partinin de aynı zamanda büyümesi, herşeyden önce nitel olarak ve herşeyden önce ülkenin proleter unsurlarını içine alarak büyümesidir. Parti içi demokrasinin kağıt üzerinde değil, bilakis gerçekte gerçekleşmesi sorununu ortaya atmanın mümkün olması için, içsel karaktere sahip bu koşullar mutlaka gereklidir.

Ama yalnızca bu koşullar yetmez. Az önce söylediğim gibi, dışsal karaktere sahip ikinci bir koşullar grubu vardır ki, bunlar olmaksızın Parti içi demokrasi mümkün değildir. Belirli uluslararası koşulları kastediyorum; onlar olmaksızın Parti içinde demokrasinin düşünülemeyeceği, barışı, barışçıl gelişmeyi şu ya da bu şekilde güvenceleyen koşullar. Başka sözcüklerle, istilaya uğrarsak ve ülkeyi silah elde savunmak

zorunda kaldığımız bir durumda, demokrasiden söz edilemez, çünkü o zaman onu sınırlamak zorundayız. Parti o zaman saflarını seferber edecek, büyük ihtimalle Partiyi askerileştireceğiz, ve o zaman Parti içi demokrasi sorunu kendiliğinden ortadan kalkacaktır.

Bu yüzden, demokrasinin anın koşullarına bağımlı olarak görülmek zorunda olduğunu, Parti içi demokrasi sorunlarında herhangi bir fetişizm olmaması gerektiğini düşünüyorum, çünkü gördüğünüz gibi, Parti içi demokrasinin gerçekleştirilmesi verili andaki somut zaman ve mekan koşullarına bağımlıdır.

Yersiz abartmalar ve gerekçesiz suçlamaların artık olmaması için, demokrasinin gerçekleştirilmesinde Partinin yolu üzerinde duran engelleri de ayrıca hatırlatmak istiyorum — yukarıda çerçevelenen içsel ve dışsal karaktere sahip iki elverişli ana koşulun varlığı şartlarında bile, demokrasinin gerçekleştirilmesini zorlaştıran engeller. Böyle engeller vardır, yoldaşlar, bunlar Parti çalışmamız üzerinde derin bir etkiye sahiptir, ve bunları suskunlukla geçiştirme hakkını kendimde görmüyorum. Bu engeller nelerdir?

Bu engeller, yoldaşlar, birincisi, fonksiyonerlerimizin bir kısmının, partimizin askerileştirilmiş olduğu eski, savaş döneminin kalıntılarıyla dolu olmasıdır. Partimizin gerek fikirler gerek pratik bakımından bağımsız bir yaşamı olan özdevimli bir organizma değil, bilakis alt, orta ve üst kuruluşlar sistemi gibi birşey olduğu şeklindeki belli Marksist-olmayan görüşler ortaya çıkaran kalıntılar. Gerçi bu kesinlikle Marksist-olmayan görüş hiçbir yerde tam biçimini bulmamış, hiçbir yerde tam bir şekilde dile getirilmemiştir ama, Parti işi yapan fonksiyonerlerimizin bir kesimi bu görüşün unsurlarıyla doludur ve bu şekilde Parti içi demokrasiyi tutarlı bir şekilde gerçekleştirmekten alıkonulmaktadır. Bu yüzden, böylesi görüşlere karşı mücadele, savaş döneminin kalıntılarına karşı mücadele gerek merkezde gerekse de ülkede Partinin önündeki görevdir.

Partide demokrasinin gerçekleştirilmesinin önünde du-

ran ikinci engel, bürokratik devlet aygıtının Parti aygıtına, Parti fonksiyonerlerimize yaptığı baskıdır. Bu hantal aygıtın Parti fonksiyonerlerimiz üzerindeki baskısı her zaman görülemez ve her zaman göze batmaz, ama bir saniye için bile olsa arkası kesilmez. Hantal bürokratik devlet aygıtının bu baskısı son çözümlemede, gerek merkezde ve gerek taşradaki bir dizi fonksiyonerimizin sık sık, istemeksizin ve tamamiyle bilinçsiz bir şekilde, parti içi demokrasiden, doğruluğuna inandıkları, ve fakat sık sık tamamiyle gerçekleştiremedikleri çizgiden sapmasında ifadesini bulmaktadır. Büyük çoğunluğu Partiye yabancı unsurlardan oluşan en azından bir milyon memuru kapsayan bürokratik devlet aygıtını ve, devlet aygıtını Partiye tabi kılmaya, onu sosyalleştirmeye çağrılan 20 000 ila 30 000'den fazla kişiyi kapsamayan Parti aygıtımızı gözünüzde canlandırabilirsiniz. Partinin yardımı olmaksızın devlet aygıtımızın değeri nedir? Parti aygıtımızın desteği, yardımı olmadan, ne yazık ki onun fazla bir değeri yoktur. Ve böylece Parti aygıtımız hep, duyargalarıyla devlet yönetiminin bütün dallarına girdiğinde, bu organlardaki parti çalışmasını sık sık devlet aygıtlarının çizgisine göre ayarlamak zorunda kalmaktadır. Somut: Parti, işçi sınıfının siyasi aydınlanması, işçi sınıfının bilincinin derinleştirilmesi üzerinde çalışmak zorundadır, ama aynı zamanda aynı vergi toplanmak ve şu ve şu kampanya yürütülmek zorundadır, çünkü kampanyalar olmadan, Partinin yardımı olmadan devlet aygıtları görevlerinin üstesinden gelecek durumda değildir. Ve burada fonksiyonerlerimiz iki ateş arasında kalmaktadır: Eski tarzda çalışan devlet aygıtlarının faaliyetini düzeltme gerekliliği, ve işçilerle bağı elde tutmak gerekliliği. Ve burada sık sık kendileri bizzat bürokratizme düşmektedirler.

İşte üstesinden gelmek zor olan, fakat Parti içi demokrasinin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak için her ne pahasına olursa olsun üstesinden gelinmek zorunda olan ikinci engel budur.

Demokrasinin gerçekleştirilmesinin önünde duran son

olarak üçüncü bir engel daha vardır: Parti örgütlerimizin parti içi demokrasiyi tam bir şekilde gerçekleştirmesini engelleyen bir dizi örgütümüzdeki, hücrelerimizdeki, özellikle kenar bölgelerdeki (bunu onları gücendirmek için söylemiyorum) düşük kültür seviyesi. Demokrasiyi gerçekleştirebilmek için, bildiğiniz gibi, hücre üyelerinin ve bir bütün olarak örgütün belli bir minimum düzeyde eğitime sahip olması ve seçilebilecek ve sorumlu mevkileri işgal edebilecek belli bir minimum sayıda aktif fonksiyonerin var olması gereklidir. Eğer örgütte bu minimum sayıda aktif fonksiyoner yoksa, bizzat örgütün kültür seviyesi düşükse ne olacaktır? O zaman demokrasiden sapılacağı ve fonksiyonerlerin tayinine vb. geçmek zorunda kalınacağı kendiliğinden anlaşılırdır.

İşte Parti içi demokrasiyi dürüst ve tam bir şekilde gerçekleştirebilmemiz için geçmişte önümüzde duran ve hala da duracak olan ve üstesinden gelmek zorunda olduğumuz engeller bunlardır.

Size önümüzde duran bu engelleri ve onlar olmaksızın demokrasinin içi boş demagojik bir lakırdı olacağı dış ve iç koşulları şu nedenle anımsattım ki, bazı yoldaşlar demokrasi sorununu bir fetiş haline getiriyorlar, demokrasinin daima ve bütün koşullarda mümkün olduğu, onun gerçekleşmesine engel olan tek şeyin «aygıtçıların» «kötü» niyeti olduğu fikriyle onu mutlak bir şey haline getiriyorlar. Ve siz yoldaşlara, onlar olmaksızın demokrasinin gerçekleştirilemeyecek olduğu koşulları ve önümüzde duran engelleri hatırlatırken, işte bu idealist görüşe, bizim olmayan, Marksist-olmayan, Leninist-olmayan bu görüşe karşı çıkıyorum.

Raporumu burada bitirebilirdim yoldaşlar, ama ben, tartışmanın bilançosunu çıkartmak ve bu bilançodan bizim açımızdan oldukça büyük öneme sahip olabilecek bazı sonuçlar türetmekle yükümlü olduğumuzu düşünüyorum. Tüm tartışma mücadelemizi, demokrasi sorunundaki mücadelemizi üç döneme ayırabilirim.

Birinci dönem, muhalefetin MK'ne saldırıp, onu son iki yıldaki, genelde YEP dönemindeki MK'nin tüm çizgisinin yanlış olduğu ile suçladığı dönemdi. Politbüro'nun ve MKK

Prezidyumu'nun kararının yayınlanmasından önceki dönemdi. Ben burada, bu konuda kimin haklı ve kimin haksız olduğu sorusu üzerinde durmayacağım. Saldırılar oldukça şiddetliydi ve hepside gerekçelendirilmiş değildi. Ama şurası açıktır ki, bu dönem, muhalefetin MK'ne karşı en büyük saldırıları dönemi olarak karakterize edilebilir.

İkinci dönem, Politbüro'nun ve MKK'nın kararının yayımlandığı, muhalefetin MK'nin kararının karşısına kendi içinde bütünlüklü herhangi bir şey, somut bir şey koymak zorunluluğu ile karşı karşıya kaldığı, ve muhalefetin ne kendi içinde bütünlüklü bir şey, ne de somut bir şey gösteremediği anda başladı. Bu, MK ile muhalefet arasında en büyük yakınlaşmanın olduğu dönemdi. Her ihtimalde, olaylar muhalefet MK'nin çizgisiyle belli bir şekilde uzlaşacakmış gibi gelişti ya da gelişebilirdi. Tartışma mücadelesinin merkezinde, Moskova'da Preobrajenski'nin, sanıyorum 12 Aralık'taki Sütunlu Salon'daki oturumda, herhangi bir nedenden dolayı reddedilen, fakat MK kararından çok az bir farklılık gösteren bir karar (tasarısı -ÇN) getirdiğini iyi anımsıyorum. Bu karar (tasarısı -ÇN) temeli itibariyle ve hatta bazı tali noktalarda da MK kararı ile hiçbir farklılık göstermiyordu. Ve o sıralar bana öyle geliyordu ki, daha hala üzerinde tartışılması gereken herhangi birşey aslında kalmamıştır: MK kararı herkesin elindedir, herkesi en azından onda dokuz tatmin etmektedir, muhalefet de apaçık bunu bizzat hissetmektedir, bize yaklaşmaktadır ve böylece belki de görüş ayrılıklarını bir kenara koyarız. Bu ikinci dönemdi, uzlaşma dönemiydi.

Ama ardından üçüncü dönem başladı. Bu döneme Troçki'nin çıkışıyla, onun reyonlara çağrısıyla girildi; öyle bir çıkış ki, uzlaşma eğilimlerini bir anda ortadan kaldırdı ve herşeyi tepetaklak etti. Troçki'nin bu çıkışından sonra en amansız Parti içi mücadele dönemi başladı — öyle bir mücadele ki, Troçki, Politbüro'nun kararına oy verdikten sonra, ertesi gün o mektubuyla çıkmasa, olmayacak olan bir mücadele. Troçki'nin birinci çıkışını bir ikincinin, ikincisini

bir üçüncünün izlediğini ve bununla bağıntılı olarak mücadelenin daha da kızıştığını biliyorsunuz.

Görüşümce, yoldaşlar, Troçki bu tekrar tekrar çıkışlarıyla en azından altı ciddi hata işlemiştir. Bu hatalar Parti içi mücadelenin daha da keskinleşmesine götürmüştür. Şimdi bu hataların tahliline geçiyorum.

Troçki'nin ilk hatası daha, MK Politbüro'sunun ve MKK'nın kararının yayımlanmasının ertesi günü bir makale ile, ancak MK kararına karşı konulmuş olan bir platform olarak karakterize edilebilecek bir makale ile ortaya çıkmış olması olgusunda yatmaktadır. Tekrar ediyor ve yineliyorum ki, bu ancak MK'nin oybirliğiyle alınmış kararına karşı konulmuş bir platform olarak görülebilecek bir makale idi. Şunu bir düşünün yoldaşlar: Politbüro ve MKK Prezidyumu şu şu günlerde biraraya geliyorlar, Parti içi demokrasi hakkında bir karar sorusu müzakere ediliyor, karar oybirliğiyle alınıyor, ve bundan yalnızca bir gün sonra, MK'den bağımsız olarak, MK'nin iradesine rağmen, MK'ne aldırış etmeksizin, Troçki'nin bir makalesi reyonlara gönderiliyor. Aygıt ve Parti sorunu, kadro ve gençlik, fraksiyonlar ve parti birliği vs. vs. sorunlarını yeniden ortaya atan yeni bir platform, tüm muhalefet tarafından benimsenen ve MK kararına karşı çıkarılan bir platform. Bu ancak, Troçki'nin kendini Merkez Komitesi'ne karşı koyması şeklinde değerlendirilebilir. Bu, Troçki'nin kendini açıkça ve sertçe tüm MK'nin karşısına koyması demektir. Partinin önüne şu sorun çıktı: Önder organ olarak bir MK'mız var mı, yoksa artık yok mu; oybirliğiyle alınan kararlarına bu MK'nin üyeleri tarafından riayet edilen bir MK var mıdır, yoksa MK'nin üstünde duran, onun için hiçbir yasanın yazılmamış olduğu, bugün MK'nin kararı lehinde oy verme, yarın ise bu karara karşı yeni bir platform ortaya çıkarıp yayınlama hakkını kendinde gören bir üstinsan mı vardır yoksa? Merkez Komitesinin üyelerinden birisi açıkça, herkesin gözü önünde Merkez Komitesini ve onun oybirliğiyle alınmış kararını gözardı ettiğinde, işçilerden Parti disiplinine tabi olmaları talep edile-

mez yoldaşlar. İki tür disiplin olmaz: biri işçiler için, diğeri makam sahipleri için. Yalnızca bir tek disiplin olabilir.

Troçki'nin hatası işte tam da kendini Merkez Komitesi'nin karşısına koymasında ve kendinin MK'nin üstünde, onun yasalarının, onun kararlarının üstünde duran bir üstinsan olduğunu düşünmesindedir ki, o bu tavrıyla Partinin belli bir bölümünün bu Merkez Komitesine olan güvenin altını oymaya çalışmasına sebep oldu.

Bazı yoldaşlar, Troçki'nin bu parti düşmanı davranışının «Pravda»nın ve MK'nin çeşitli üyelerinin bazı yazılarında vurgulanması konusunda hoşnutsuzluklarını dile getirdiler. Yoldaşlar, bu yoldaşlara şunu söylemeliyim ki, bir MK üyesinin kendini tüm MK'nin üstüne çıkarmaya çalıştığı böylesi güç bir anda Partinin onurunu koruma yeteneğini göstermeyen bir MK'ye hiçbir Parti saygı göstermez. MK Troçki'nin bu çabasına aldırmasaydı, bizzat kendini manen mahkum etmiş olurdu.

Troçki'nin işlediği ikinci hata, tüm tartışma dönemi boyunca ikili davranması, onun gerçek tavrını öğrenmek konusundaki Partinin iradesini kabaca gözardı etmesi ve bir dizi örgüt önünde açık ve berrak bir şekilde konulmuş olan sorudan diplomatik bir şekilde kaçınmasıydı Troçki son tahlilde kimden yana MK'dan mı, muhalefetten mi? Tartışma kaçamaklar yapmak için yapılmaz, tam tersine tüm gerçeği Parti önünde açık ve dürüst bir şekilde ortaya koymak için yapılır, İlyiç'in yaptığı gibi, her Bolşeviğin yapmakla yükümlü olduğu gibi. Troçki'nin ciddi bir şekilde hasta olduğu söyleniyor. Varsayalım ki, ciddi bir şekilde hastadır. Ama hastalığı sırasında üç makale ve bugün yayımlanmış olan broşürünün dört yeni bölümünü yazmıştır. O halde Troçki'nin, örgütlerin sorularını muhalefetten yana mı, yoksa muhalefete karşı mı olduğu konusunda birkaç satırla yanıtlama olanağına tamamiyle sahip olduğu açık değil midir? Bir dizi örgütün iradesinin gözardı edilmesinin Parti içi mücadeleyi mecburen keskinleştirmek zorunda olduğunu kanıtlamaya hemen hiç gerek yok.

Troçki'nin işlediği üçüncü hata, tekrar tekrar çıkışla-

rında, «aygıtçılara» karşı mücadele şiarını atarak Parti aygıtı ile Partiyi karşı karşıya koymasıdır. Bolşevizm, Partinin Parti aygıtına karşı çıkarılmasına izin vermez. Parti aygıtımız gerçekte nelerden oluşmaktadır? Parti aygıtı — bu MK'dir, bölge komiteleridir, il komiteleridir, ilçe komiteleridir. Bunlar Partiye tabi midir? Elbette ki tabidir, çünkü bunların yüzde 90'ı Parti tarafından seçilir. İl komitelerinin atama yoluyla oluşturulduğunu iddia edenler haksızdır. Bunlar haksızdır. Yoldaşlar, ilçe komiteleri ve MK gibi, bizde il komitelerinin de seçildiğini biliyorsunuz. Bunlar Partiye tabidir. Ama bir kez seçildikten sonra, çalışmayı yönetmek zorundadırlar — sözkonusu olan budur. MK bir kez kongre tarafından seçildikten sonra, il komitesi bir kez il konferansı tarafından seçildikten sonra, MK ve il komitelerinin çalışmaları yönetmedikleri bir Parti çalışması düşünülebilir mi? Bu olmaksızın bizde bir Parti çalışması kesinlikle düşünülemez. Bu kesinlikle Parti çalışmasının Parti çalışması olarak yönetilmesi ilkesini yadsıyan düşüncesizce anarşist-menşevist bir görüştür. Menşeviklerle elbette ki aynı kefeye koymak istemediğim Troçki, korkarım ki, Parti aygıtını Partinin karşısına koymakla, Partimizdeki bazı deneyimsiz unsurların anarşist-menşevist dağınıklık ve örgütsel gevşeme bakış açısına gelmesine vesile olmaktadır. Korkarım ki, Troçki'nin bu hatası Partinin deneyimsiz üyeleri için, tüm Parti aygıtımız için —o olmaksızın Partinin düşünülemeyeceği Parti aygıtı için— bir tehlike demektir.

Troçki'nin işlediği dördüncü hata, gençliği Partimizin kadrolarının karşısına koyması, kadrolarımızın yozlaştığı şeklindeki temelsiz suçlamayı yükseltmesidir. Troçki Partimizi Almanya'daki sosyal-demokratların partisi ile aynı kefeye koymuştur, Marx'ın bazı öğrencilerinin, eski sosyal-demokratların nasıl yozlaştığını gösteren örneklere atıfta bulunmuş ve bundan Parti kadrolarımızın aynı yozlaşma tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğu sonucunu çıkarmıştır. Daha düne kadar oportünistlerle ve menşeviklerle birlikte Bolşevizme karşı mücadele eden bir MK üyesinin, bugün Sovyet iktidarının yedinci yılında, Menşevizme ve oportünizme kar-

şı mücadele içinde ortaya çıkan, büyüyen ve güçlenen Partimizin kadrolarının, bu kadroların yozlaşmayla karşı karşıya olduğunu iddia etmeye —bir varsayım biçiminde bile olsa da— çalışmasına aslında gülünmesi gerekir. Söylediğim gibi, aslında böyle bir çaba hakkında gülünmesi gerekir. Ama bu iddia alışılagelmiş (normal -ÇN) zamanlarda değil, bilakis bir tartışma döneminde ortaya atıldığından; ve yozlaşabilecek olan kadrolar ile, böylesi bir tehlikeden sözümona özgür ya da nerdeyse özgür olduğu söylenen gençlik belli bir şekilde karşı karşıya konulduğundan, özü itibariyle gülünç ve ciddiye alınamayacak olan bu varsayım belli bir pratik önem kazanabilir ve daha şimdiden kazanmıştır. Bu yüzden, bu sorunu incelememiz gerektiğini düşünüyorum.

Bazen deniyor ki, gençlerden daha uzun yaşamış olduklarından, daha çok şey bildiklerinden ve daha iyi tavsiyelerde bulunabileceklerinden, yaşlılara saygı duyulmalıdır. Bu görüşün tamamiyle yanlış olduğunu söylemeliyim yoldaşlar. Her sıradan yaşlıya saygı duymaya gerek yok, ve her tecrübe de bizim için önemli değildir. Bunun nasıl bir tecrübe olduğu — önemli olan budur. Alman sosyal-demokrasisinin kadroları, çok deneyimli kadroları vardır: Scheidemann, Noske, Wels ve diğerleri, son derece deneyimli, mücadelede pişkin kadrolar... Ama neye karşı mücadelede? Kim karşı mücadelede? Bunun nasıl bir tecrübe olduğu — önemli olan budur. Orada kadrolar devrimci olan şeylere karşı mücadele içinde, proletarya diktatörlüğü için değil, bilakis proletarya diktatörlüğüne karşı mücadele içinde oluşmuşlardır. Bu muazzam bir deneyimdir, ama bu deneyim olumsuz bir deneyimdir. Bu deneyimi parçalamak, yoldaşlar, onu yıkmak ve böylesi yaşlıları kovmak, gençliğin yükümlülüğüdür. Orada gençliğin devrimci şeylere karşı mücadelenin deneyiminden özgür olduğu Alman sosyal-demokrasisinde, orada bu gençlik devrimci ruha ya da Marksizme eski kadrolardan, proletaryanın devrimci ruhuna karşı mücadele deneyimiyle dolu olan, devrimciliğe karşı, oportünizm uğrunda mücadele deneyimi ile dolu olan bu eski kadrolardan daha yakındır. Böylesi kadrolar parçalanmalıdır ve tüm sempatizanlarımız,

söylediğim gibi, devrimci şeylere karşı mücadelenin bu deneyiminden özgür olan ve dolayısıyla da proletarya diktatörlüğü için, oportünizme karşı yeni mücadele araçlarını ve yöntemlerini bir o kadar kolaylıkla benimseyen bu gençlerin yanında olmalıdır. Orada, Almanya'da sorunun böyle konulması benim için anlaşılabilirdir. Troçki Almanya sosyal-demokrasisinden ve böyle bir partinin kadrolarından sözetmiş olsaydı, onun açıklamasını dört elle imzalardım. Bizde ise kesinlikle başka bir parti söz konusudur — kadroları oportünizme karşı mücadele içinde ortaya çıkmış olan, oportünizme karşı mücadele içinde güçlenmiş olan, emperyalizme karşı mücadele içinde, emperyalizmin her türlü oportünist uydusuna karşı mücadele içinde büyümüş ve iktidarı mücadeleyle ele geçirmiş bir komünist partisi, Bolşeviklerin Partisi söz konusudur. Burada ilkesel bir farkın olduğu acaba açık değil midir? Devrimci şeyler uğruna mücadele içinde büyüyen kadrolar, devrimci şeyler uğruna mücadele yürütmüş olan kadrolar, emperyalizme karşı mücadele içinde iktidara gelmiş olan kadrolar, dünya emperyalizminin temel taşlarını sarsan kadrolar, bu kadrolar, açıkça, samimi bir şekilde söylendiğinde, bu kadrolar nasıl Alman sosyal-demokrasisinin sahip olduğu, geçmişte Wilhelm'le işçi sınıfına karşı elbirliği yapmış olan ve bugün de Seeckt ile elbirliği yapan, proletaryanın devrimci ruhuna karşı mücadele içinde güçlenen ve oluşan kadrolar gibi kadrolarla aynı kefeye, bu ilkesel olarak farklı kadrolar nasıl aynı kefeye *koyulabilir*, bunlar nasıl birbirine karıştırılabilir? Bu kadrolar arasında aşılamaz bir uçurum olduğunu anlamak o kadar zor mudur? Troçki'nin işlediği bu kaba tahrifatın, bu kaba çarpıtmanın, devrimci kadrolarımızın, Partimizin çekirdeğinin otoritesini mayınlamak hesabıyla yapıldığını anlamak zor mudur? Bu tahrifatın yalnızca ateşi körükleyebileceği ve Parti içi mücadeleyi keskinleştirebileceği açık değil midir?

Troçki'nin işlediği beşinci hata, mektuplarında öğrenci gençliği, «partimizin bu en güvenilir barometresi»ni örnek almaya teşvik etmesi, hatta bu şiarı ortaya atmasıdır. «Gençlik Partinin en güvenilir barometresidir, Parti bürokratizmi-

ne karşı en duyarlı şekilde reaksiyon gösterir», diye yazıyor o ilk makalesinde. Ve hangi gençliğin sözkonusu olduğuna dair hiç kuşku kalmaması için, Troçki ikinci mektubunda şöyle ekliyor: «Gördüğümüz gibi, bürokratizme karşı öğrenci gençlik özellikle duyarlı bir şekilde reaksiyon gösterir.» Kesinlikle doğru olmayan, teorik olarak yanlış, pratik olarak zararlı olan bu tezden yola çıkıldığında, kişi daha da ileri gidip: «Partimiz içinde daha fazla öğrenci gençlik, Partimizin kapıları öğrenci gençliğe daha da açılmalıdır» sloganını atmak zorundadır.

Bugüne değin, Partimizin proleter kesimini kendimize örnek alıyor ve: «Partimizin kapıları proleter unsurlara daha da açılsın, Partimiz, proleter kesimi büyüyerek, daha da büyüsün» diyorduk. Şimdi Troçki bu formülü tepetaklak ediyor.

Partimizdeki aydınlar ve işçiler sorunu bizim için yeni değildir. Bu sorun daha Partimizin II. Kongresinde, tüzüğün birinci paragrafı üzerine, parti üyeliği üzerine konuşulurken vardı. O sıralar, proleter olmayan unsurların partiye girişinin kesinlikle kısıtlanmasını talep eden Lenin yoldaşa karşı, Martov'un partinin proleter olmayan unsurlar çerçevesinin genişletilmesini talep ettiği bilinir. Daha sonra, Partimizin III. Kongresinde bu sorun yeniden ve büyük bir ehemmiyetle ortaya atılır. Orada Lenin yoldaşın Partimizdeki işçi ve aydın sorununu ne kadar keskin bir şekilde ortaya koyduğunu anımsıyorum. O zaman Lenin yoldaş şöyle demişti:

> «Bölünmelerin başında genellikle aydınların bulunduğuna işaret edildi. Bu işaret çok önemlidir, ama sorunu çözmez... Meselenin daha da ele alınması gerektiği görüşündeyim. Komitelere işçilerin alınması yalnızca pedagojik bir görev değil, aynı zamanda siyasi bir görevdir de. İşçiler sınıf içgüdüsüne sahiptir, ve birazcık siyasi alıştırma ile oldukça hızlı bir şekilde sağlam sosyal-demokratlar olurlar. Komitelerimizde her 2 aydına 8 işçi düşmesine çok çok taraftar olurdum.» *(Bkz. 4. basım, cilt 8, s. 375, 376, Rusça.)*

Daha 1905 yılında sorun böyleydi. O zamandan beri, Lenin yoldaşın bu işareti parti inşasında bize kılavuz fikir olarak hizmet etti. Ama şimdi Troçki bize esasında, Bolşevizmin örgütsel çizgisinden kopmamızı öneriyor.

Ve son olarak Troçki'nin altıncı hatası, gruplaşma özgürlüğünü ilan etmesidir. Evet, gruplaşma özgürlüğü! Daha demokrasi hakkında karar taslağını hazırlayan alt komisyonda, Troçki ile gruplaşmalar ve fraksiyonlar üzerine nasıl tartıştığımızı anımsıyorum. Troçki fraksiyonların yasaklanmasına karşı hiçbir itiraz getirmezken, Parti içinde gruplaşmalara izin verilmesi fikrini kararlılıkla savunmuştu. Aynı bakış açısını muhalefet de savunuyor. Bu kişiler besbelli ki, gruplaşma özgürlüğü ile Myaznikov unsurlarına arka kapıyı açtıklarını, çünkü bu unsurların Partiyi aldatmasını ve bir fraksiyonu bir gruplaşma gibi göstermesini kolaylaştırdıklarını anlamıyorlar. Çünkü bir gruplaşma ile bir fraksiyon arasında ne fark vardır? Sadece yüzeysel bir fark. Lenin yoldaş, gruplaşma ile aynı kefeye koyduğu fraksiyonculuğu şöyle tanımlar:

> «Daha sendikalar üzerine genel parti tartışmasından önce bile Partide fraksiyonculuğun, yani özel platformlara sahip, ve belli bir ölçüye kadar kendi içine kapanma ve kendi grup disiplinini yaratma çabasında olan grupların oluşmasının belli işaretleri saptanabilirdi.» *(Bakınız RKP(B) X. Kongresinin stenografik raporu, s. 309)*

Gördüğünüz gibi, burada aslında fraksiyon ile grup arasında bir fark yoktur. Muhalefet burada Moskova'da başında Serebryakov'un bulunduğu özel bir büro açtığında, konuşmacılarını etrafa gönderdiğinde ve şu şu toplantılarda ortaya çıkıp bu bu itirazları getirmekle görevlendirdiğinde, ve muhalifler mücadelenin süreci içinde geri çekilmeye zorlanıp, kararlarını emir üzerine değiştirdiklerinde, burada elbette ki hem bir gruplaşma ve hem de bir grup disiplini vardı. Bunun fraksiyon olmadığını söylüyorlar ama, bir fraksiyonun ne olduğunu Preobrajenski lütfedip açıklasın. Troçki'

nin ortaya çıkışının, mektuplarının, kuşaklar sorununa ve fraksiyonlar sorununa ilişkin yazılarının amacı, Partiyi kendi kucağında gruplaşmalara tahammül etme noktasına getirmektir. Bu, fraksiyonları, herşeyden önce de Troçki'nin fraksiyonunu meşrulaştırma çabasıdır.

Troçki, gruplaşmaların Merkez Komitesinin bürokratik rejimi dolayısıyla oluştuğunu, bürokratik bir rejim olmasa, gruplaşmaların da olmayacağını iddia ediyor. Bu sorunun Marksist olmayan bir şekilde konmasıdır, yoldaşlar. Bizde gruplar ortaya çıkıyor ve çıkacaktır, çünkü ülkemizde en çeşitli iktisadi biçimler, sosyalizmin tohum biçimlerinden, ortaçağın iktisadi biçmilerine kadar hepsi vardır. Bu birincisi. Ayrıca YEP'e, yani kapitalizme, özel sermayenin yeniden canlanmasına ve buna uygun düşen fikirlerin yeniden canlanmasına —ki bu fikirler Partiye de giriyor— izin verdik. Bu ikincisi. Ve üçüncüsü, çünkü Partimiz üç bileşenden oluşmaktadır: Partide işçiler, köylüler ve aydınlar vardır. Soruna Marksist bir şekilde yaklaşıldığında, Partide gruplaşmaların ortaya çıkması için belli unsurların bulunmasının nedenleri bunlardır, ki bu unsurları bazen ameliyat önlemleriyle uzaklaştırmak, bazen de tartışma yoluyla ideolojik olarak etkileyerek ortadan kaldırmamız gereklidir.

Burada sözkonusu olan rejim değildir. Maksimum özgürlüklerin olduğu bir rejimimiz olsaydı, o zaman daha da fazla gruplaşmalar olurdu. O halde suçlu olan rejim değildir, suçlu olan, çerçevesi içinde yaşadığımız koşullardır, ülkemizde bulunan koşullardır, bizzat Partinin gelişme koşullarıdır.

Böyle bir durumda, böyle bir karmaşıklık karşısında bir de gruplaşmalara izin verirsek, Partiyi mahvederiz, onu safları sımsıkı bir örgütten, homojen bir örgütten, birbirleriyle sözleşen ve bazen birleşmelere ve anlaşmalara giden grup ve fraksiyonların birliğine dönüştürürüz. Bu bir Parti değil, Partinin dağılması olur. Bolşevikler partiyi asla, bir an için bile, **bir tek** iradeye sahip olan ve çalışmasında tüm düşünce nüanslarını **bir tek** pratik eylemler akımında birleştiren homojen bir örgütten, yekpare bir örgütten başka bir şey olarak düşünmemişlerdir.

Ama Troçki'nin önerdiği şey ise temelden yanlıştır, bolşevik örgütlenme ilkelerine aykırıdır ve kaçınılmaz olarak Partinin yıkılmasına, eriyip gitmesine, sulandırılmasına, yekpare partinin bir gruplar federasyonuna dönüştürülmesine götürecektir. Bizim ise içinde bulunduğumuz durumda, kapitalist kuşatma koşulları altında ihtiyacımız olan şey yalnızca yekpare, yalnızca safları sımsıkı bir Parti değil, bilakis gerçekten çelikten bir Parti, proletaryanının düşmanlarının saldırısına karşı koyabilecek, işçileri, tayin edici mücadelelere götürebilecek bir Partidir.

Sonuç nedir?

Sonuç, birincisi, bu tartışmanın sonuçları üzerine somut ve belli bir karar hazırlamış olduğumuz, gruplaşmalara ve fraksiyonlara tahammül edemeyeceğimizi, Partinin homojen bir parti olması gerektiğini, Partinin aygıtın karşısına konulamayacağını, kadroların yozlaşması tehlikesi üzerine ileri geri laf edilemeyeceğini, çünkü bu kadroların devrimci olduğunu, bu devrimci kadrolarla, bu devrimci kadrolarla atbaşı giden ve gelecekte de atbaşı gidecek olan gençlik arasında uçurumlar bulmak istememek gerektiğini söylemiş olduğumuzdur.

Çıkardığımız bazı olumlu sonuçlar da vardır. Birinci ve temel sonuç, Partinin gelecekte kesinlikle Partimizin proleter kesimine yönelmesi ve onu örnek alması gerektiği, proleter olmayan unsurların (Partiye -ÇN) girişinin kısıtlanması, zorlaştırılması ya da hatta durdurulması, proleter unsurlara ise kapının ardına kadar açılması gerektiğidir.

Gruplaşmalara ve fraksiyonlara gelince, Lenin yoldaşın önerisi üzerine Partimizin X. Kongresi tarafından alınan ve fakat yayımlanması öngörülmeyen birlik üzerine kararın o noktasını yayınlamanın zamanının geldiğini düşünüyorum. Parti üyeleri bu noktayı unutmuşlardır. Korkarım ki, bu nokta herkesin aklında değildir. Bugüne kadar gizli kalan bu nokta, kamuoyu önünde açıklanmalı ve tartışmanın sonuçları üzerine alacağımız kararda bir yer bulmalıdır. İzin verirseniz, onu okuyacağım. Karar şöyledir:

«Parti içinde ve tüm Sovyet çalışmasında sıkı bir disiplin sağlamak ve her türlü fraksiyonculugun kokünü kazımakta en büyük birliği elde etmek için, Kongre, Merkez Komitesine, bir disiplin ihlali ya da fraksiyonculuğun yeniden canlanması ya da fraksiyonculuğa izin verilmesi durumunda (ya da durumlarında), Partiden atılmaya kadar varan Partinin bütün disiplin önlemlerini, ve MK üyelerine karşı onların aday statüsüne geçirilmesi ve en uç önlem olarak hatta Partiden atılmasını uygulamaya koymak yetkisini verir. Bu en uç önlemin (MK üyelerine, MK adaylarına ve Kontrol Komisyonu üyelerine karşı) uygulanması, ancak MK'nin tüm adaylarının ve Kontrol Komisyonunun tüm üyelerinin de çağrıldığı bir MK Pienumu çağrılması koşulunda olabilir. Partinin en sorumlu yöneticilerinin bu ortak toplantısı oyların üçte iki çoğunluğuyla bir üyesinin aday statüsüne indirilmesini ya da Partiden atılmasını gerekli gördüğü taktirde, bu ceza derhal uygulanmalıdır.»

Bu noktayı tartışmanın sonuçları üzerine karar tasarısına almamız ve tanıtmamız gerektiğini düşünüyorum.

Son olarak, muhalefet tarafından durmadan ortaya atılan ve besbelli ki her zaman tatmin edici bir yanıt almadığı bir sorun. O halde biz, muhalefet, kimin hissiyatını dile getiriyoruz?, diye sık sık soruyorlar. Ben, muhalefetin Partimizin proleter olmayan unsurlarının hissiyatını dile getirdiğini düşünüyorum. Muhalefetin, belki de kendisi farkında olmadan, iradesi olmaksızın, elinde olmaksızın, Partimizdeki proleter olmayan unsurların hissiyatına tempo tutanlar olduğunu düşünüyorum. Muhalefetin sık sık mutlak bir şey haline getirdiği ve bir fetiş seviyesine yükseltiği o azgın demokrasi ajitasyonuyla, küçük-burjuva doğal kuvveti zincirlerinden salıverdiğini düşünüyorum.

Martinov, Kazaryan ve diğerleri gibi öğrenci yoldaşların hissiyatını biliyor musunuz? Çodorovik'in «Pravda»daki, bu yoldaşların konuşmalarından alıntılar aktardığı tefrikasını okudunuz mu? İşte size Martinov'un bir incisi (anlaşıldığı

üzere o bir Parti üyesi): «Karar vermek bizim işimizdir, Merkez Komitesi'nin işi ise kararı uygulamak ve fazla düşünmemektir.» Burada sözkonusu olan, Trafik Halk Komiserliği Yüksek Okulu hücresidir. Ama yoldaşlar, bizim Partimizde toplam olarak en azından 50 000 hücre vardır; eğer her hücre MK'ne bu şekilde davransaydı ve karar vermenin hücrelerin işi, MK'nin işinin ise düşünmemek olduğu görüşünde olsaydı, korkarım ki asla herhangi bir karara varamazdık. Martinov'lardaki bu hissiyat nereden kaynaklanıyor? Bunda proleter olan ne var? Martinov'lar ise muhalefetten yana — buna dikkatinizi çekerim. Martinov ile Troçki arasında fark var mı? Fark yalnızca şurda ki, Troçki Parti aygıtına saldırıyı açmıştır, Martinov ise onu kesin olarak parçalamak istemektedir.

Ve işte size bir başka yüksek okul öğrencisi, Kazaryan, o da anlaşıldığı üzere Parti üyesi. «Neyimiz var», diye soruyor, «proletarya diktatörlüğü mü, yoksa proletarya üzerinde Komünist Partisinin diktatörlüğü mü?» Bunu, yoldaşlar, menşevik Martov değil, bilakis «komünist» Kazaryan söylüyor. Troçki ile Kazaryan arasındaki fark şudur ki, Troçki'ye göre kadrolar yozlaşmaktadır, Kazaryan'a göre ise kadrolar kovulmalıdır, çünkü onlar, onun görüşüne göre, proletaryanın ensesinde boza pişirmektedir.

Soruyorum: Martinov'lar ve Kazaryan'lar kimin hissiyatını dile getiriyorlar? Proletaryanın mı? Elbette değil. O halde kimin? Partinin ve ülkenin proleter olmayan unsurlarının hissiyatını. Bu proleter olmayan hissiyatın sözcüklerinin muhalefete oy vermeleri bir rastlantı mıdır? Hayır, bir raslantı değildir. **(Alkışlar.)**

2 — SON SÖZ

18 Ocak

Daha raporumda, sorunun tarihçesine değinmek istemediğimi, buna değinmek istemediğimi, çünkü böyle yapı-

lırsa, raporumda ifade ettiğim gibi, işin içine çekişme unsurlarının ve karşılıklı suçlamaların karıştırılacağını söylemiştim. Ama Preobrajenski bir kez bunu arzu ettikten, bir kez bunu talep ettikten sonra, buna baş eğmeye ve Parti içi demokrasi sorununun tarihçesi üzerine birkaç söz söylemeye hazırım.

Parti içi demokrasi sorunu MK'nde nasıl ortaya çıktı? Bu sorun ilk kez Merkez Komitesinin Eylül Plenumunda ortaya geldi, işletmelerde vuku bulan çatışmalarla bağıntı içinde ve o sıralar ortaya çıkardığımız bazı Parti ve sendika örgütlerinin kitlelerden kopukluğu ile bağıntı içinde ortaya geldi. MK, ciddi bir meselenin sözkonusu olduğunu, Partide hataların çoğaldığını, meseleyi temelli bir şekilde ele alacak, olguları inceleyecek ve Parti içindeki durumun iyileştirilmesine ilişkin somut öneriler getirecek otorite sahibi özel bir komisyonun kurulması gerektiğini o zamandan gördü. Aynı şey sürüm krizi için, «kıskaç» sorunu için de geçerlidir. Hem sorunların müzakeresi ve hem de gerek Parti içi durum sorununa, gerekse «kıskaç» sorununa ilişkin komisyonun seçimi, muhalefetin herhangi bir katılımı olmadan olmuştur. Muhalefet o zamanlar nerelerdeydi? Yanılmıyorsam, Preobrajenski o sıralar Kırım'daydı, Sapronov Kislovodsk'ta, Troçki de Kislovodsk'ta sanat üzerine yazılarını bitirmiş, Moskova'ya yola koyuluyordu. Onların gelmesinden önce MK bu sorunu oturumlarından birinde tartıştı. Buraya vardıklarında herşeyi hazır bulan onlar, bir tek kelimeyle bile işe karışmadılar, MK'nin planına karşı bir tek itiraz bile getirmediler. Parti içindeki duruma ilişkin olarak Eylül'deki İl Komiteleri Sekreterlerinin danışma toplantısında Cerjinski yoldaşın raporu okundu. İddia ediyorum ki, ne Eylül Plenumunda ne de Sekreterlerin danışma toplantısında, bugünkü muhalefetin üyeleri bir kelime ile bile olsa «ağır iktisadi kriz»e ya da «Partideki kriz»e ya da «demokrasi»ye dokunmadılar.

Gördüğünüz gibi, demokrasi ve «kıskaç» sorunları bizzat Merkez Komitesi tarafından ortaya atılmıştır, inisiyatif tamamiyle ve bütünüyle Merkez Komitesi'nden gelmiştir,

muhalefetin üyeleri ise susmuşlardır, çünkü hazır bulunmayışlarıyla göz kamaştırmışlardır.

Deyim yerindeyse, bu, sorunun tarihçesinin birinci perdesi, ilk aşamasıydı.

İkinci perde, MK ve MKK'nin Ekim Plenumu ile başladı. Başında Troçki'nin bulunduğu muhalefet, Parti içinde hataların varlığının saptandığını, MK'nin bu meseleyi halihazırda ele almış ve komisyonlar kurmuş olduğunu ve inisiyatifin —Allah göstermesin!— MK'nin elinde kalacağını gördüğünde, inisiyatifi MK'nin elinden almaya ve demokrasi hevesine atlamaya çalıştı, evet bunu kendine hedef edindi, çünkü bilindiği gibi bu heves çok beceriklidir ve onunla MK'nden önce davranmaya çalışılabilir. İşte Preobrajenski'nin burada üzerinde uzun uzadıya durduğu o belgeler bu temel üzerinde yükseldi — 46'ların belgesi [9] ve Troçki'nin mektubu. Fraksiyoncu bir şekilde ortaya çıkmasından birkaç gün önce Eylül'deki Plenumda susan ve her halükarda MK'nin kararlarına karşı hiçbir itiraz getirmeyen aynı Troçki, bundan iki hafta sonra birden, ülkenin ve Partinin mahvolmaya doğru gittiğini ve kendisinin, Troçki'nin, bu bürokratların daniskasının demokrasisiz yaşayamayacağını keşfetti.

Partinin X. Kongresinde sendikaların **yukardan adamakıllı sarsılmasını** talep eden bu aynı Troçki'nin ağzından, demokrasi üzerine konuşmalar işitmek, doğrusu ya, bize biraz gülünç geldi. Ama biz, X. Kongre döneminin Troçki'si ile günümüz Troçki'si arasında büyük bir fark olmadığını biliyorduk, çünkü hem o sıralar hem de şimdi o Leninci kadroların adamakıllı sarsılmasından yanadır. Aradaki fark yalnızca şudur ki, o X. Kongrede Leninci kadroları **sendikalar alanında** tepeden adamakıllı sarsmak istiyordu, şimdi ise bu aynı Leninci kadroları **Parti alanında** alttan adamakıllı sarsmak istiyor. Onun demokrasi ihtiyacı bir hevestir, stratejik bir manevradır. Tüm hikaye bundan ibarettir.

Çünkü muhalefet meseleye gerçekten yardım etmek istemiş olsaydı, meseleye amaca uygun, yoldaşça bir şekilde yaklaşmak istemiş olsaydı, o zaman açıklamasıyla herşeyden önce Eylül Plenumunun komisyonlarına başvurması ve ör-

neğin şöyle demesi gerekirdi: «Sizin çalışmanızın tatmin edici olmadığı görüşündeyiz, çalışmalarınızın sonuçları üzerine Politbüro'ya rapor verilmesini ve yeni önerilerimizi sunacağımız bir MK plenumu çağrılmasını talep ediyoruz» vs. Ve komisyonlar onların söyleyeceklerini dinlememiş, ya da Politbüro onların söyleyeceklerini dinlememiş olsaydı, muhalefetin görüşünü kulak arkası etmiş olsaydı ya da Troçki'nin ve genel olarak muhalefetin önerilerini tetkik etmek için plenum toplamaktan kaçınmış olsaydı, o zaman —ancak o zaman— muhalefetin MK'ne aldırış etmeyerek Parti üyelerine çağrıda bulunmaya ve şunu söylemeye tam hakkı olurdu: «Ülke batmakla karşı karşıyadır, iktisadi kriz yayılıyor, Parti mahvoluyor, MK'nin komisyonlarını bu sorunları tetkik etmeye çağırdık — onlar bizim söyleyeceklerimizi dinlemeyi reddettiler, Politbüro'ya başvurmayı denedik — oradan da birşey çıkmadı, şimdi kendimizi, Partinin meseleyi kendi eline alması için Partiye çağrıda bulunmak zorunda görüyoruz.» Hiç kuşkum yok ki, Parti buna şöyle yanıt verirdi: «Evet, bunlar fiiliyatta devrimcilerdir, çünkü meselenin özünü biçiminin üzerine koyuyorlar.»

Fakat muhalefet acaba böyle mi davrandı? O bir kerecik bile olsun önerileriyle MK'nin komisyonlarına başvurmayı denedi mi? Sorunları MK çerçevesi içinde ya da onun organları çerçevesi içinde ortaya koymayı ve çözmeyi acaba düşündü mü, acaba bunu denedi mi? Hayır, muhalefet böyle bir denemeye girişmedi. Besbelli ki muhalefet için önemli olan Parti içi durumu iyileştirmek, iktisadi durumu iyileştirmede Partiye yardımcı olmak değil, bilakis Komisyonun ve MK Plenumunun çalışmasından önce davranmak, inisiyatifi MK'nin elinden almak, demokrasi hevesine atlamaya çalışmak ve geç kalmadan, MK'ne olan güvenin altını oymayı denemek için bir sürü kuru gürültü yapmaktı. Muhalefetin, Troçki'nin mektubu ve 46'ların açıklaması gibi MK'ne karşı «belgeler» hazırlayıp bunları Sverdlov Üniversitesinin öğrencilerine, reyonlara gönderip, kendisinin, yani muhalefetin demokrasiden yana, iktisadın iyileştirilmesinden yana olduğu, MK'nin ise bunda kendilerine engel olduğu, MK'ne

karşı yardıma ihtiyacı olduğu vs.yi açıklayabilmek için besbelli ki acelesi vardı.

İşte olgular bunlardır.

Preobrajenski'nin benim bu iddialarımı çürütmesini talep ediyorum. Bunları en azından basında çürütmesini talep ediyorum. Preobrajenski, MK Plenumunun Eylül'de, muhalefet olmaksızın, muhalefetin ortaya çıkmasından önce, komisyonlar kurmuş olduğu olgusunu çürütsün bakalım. Preobrajenski, ne Troçki'nin ne de diğer muhaliflerin, kendi önerileriyle bu komisyonlara başvurmayı denememiş oldukları olgusunu çürütsün bakalım. Preobrajenski, muhalefetin bu komisyonların varlığını bildiği, onların çalışmasını gözardı ettiği, meseleyi MK çerçevesinde halletmeyi denemediği olgusunu çürütsün bakalım.

İşte bu yüzden MK, Preobrajenski ve Troçki Ekim'de plenum önünde Partiyi demokrasi yoluyla kurtarmak istediklerini, MK'nin ise kör olduğunu ve hiçbir şeyi görmediğini açıkladıklarında, onlara güldü geçti ve şöyle dedi: Hayır, yoldaşlar, biz MK, tümüyle ve bütünüyle demokrasiden yanayız, ama sizin demokrasinize inanmıyoruz, çünkü biz sizin «demokrasi»nizin MK'ne karşı stratejik bir manevra, sizin fraksiyonculuğunuz tarafından dikte edilen bir manevra olduğu görüşündeyiz.

Öyleyse MK'nin ve MKK'nun ortak plenum toplantısı Parti içi demokrasi sorunu üzerine o sıralar neyi kararlaştırmıştı? Şunu kararlaştırmıştı:

> «Ortak plenum toplantısı, hem Politbüro tarafından zamanında saptanan Parti içi demokrasi rotasını, hem de Politbüro tarafından önerilen, her fuzuli harcamaya ve YEP'in Partideki tek tek unsurlar üzerindeki yıkıcı etkisine karşı mücadelenin güçlendirilmesini tamamiyle ve bütünüyle onaylar.
>
> Ortak plenum toplantısı, Politbüro'yu, Politbüro tarafından ve Eylül Plenumu tarafından oluşturulan komisyonların çalışmasını hızlandırmak için gerekli olan herşeye girişmekle görevlendirir: 1— «kıskaç» sorununa iliş-

kin, 2— çalışma ücreti sorununa ilişkin, 3— Parti içi durum sorununa ilişkin komisyonlar.

Politbüro bu sorunlara ilişkin gerekli önlemlerin hazırlanmasından sonra derhal bu önlemleri pratiğe geçirmeli ve bu konuda ilk MK Plenumuna rapor vermelidir.»

Troçki, MK'ne mektuplarından birinde, Ekim Plenumunun «aygıtın bürokratik rotasının en çarpıcı ifadesi» olduğunu yazıyor. Troçki'nin bu açıklamasının MK'ne iftira atmak olduğu açık değil midir? Okunan belgeden sonra, Ekim Plenumunun bürokratizmin en çarpıcı ifadesi olduğunu ancak şaşkın ve gözü fraksiyonculukla kararmış bir kişi söyleyebilir.

Ama MK ve MKK'nun ortak plenum toplantısı Troçki'nin ve 46'ların «demokratik» manevrası hakkında o sıralar neyi kararlaştırmıştır? Şunu kararlaştırmıştır:

«MK ve MKK'nun 10 Parti örgütünün temsilcileriyle birlikte yaptığı ortak plenum toplantısı, uluslararası devrim ve Parti açısından son derece sorumlu bir zamanda Troçki'nin çıkışını ciddi bir siyasi hata olarak görür, çünkü Troçki'nin Politbüro'ya karşı yönelen saldırısı, Partinin birliğini tehlikeye atmakla tehdit eden ve bir Parti krizine meydan veren fraksiyoncu bir çıkış karakterine bürünmüştür. Ortak plenum toplantısı, Troçki'nin kendisi tarafından ortaya atılmış olan sorunların ele alınmasında, doğru olan tek yol —bu sorunları Troçki'nin üyesi olduğu kurullarda tartışmaya sunmak— yerine, tek tek Parti üyelerine başvurma yolunu seçmiş olduğunu üzüntüyle tespit eder.

Troçki'nin seçmiş olduğu yol, fraksiyoncu bir grup oluşturmanın (46'ların açıklaması) sinyali idi.

MK ve MKK'nun ortak plenum toplantısı, 10 Parti örgütünün temsilcileriyle birlikte, 46'ların açıklamasını, bu açıklamanın imzalayıcılarının isteği olmasa da, fraksiyoncu bölme politikası karakterine bürünmüş bir adım olarak kesinlikle mahkum ederler. Bu açıklama, Partinin tüm

yaşamına önümüzdeki aylarda bir Parti içi mücadele damgası basmak ve böylece Partiyi uluslararası devrimin kaderi açısından son derece ağır sorumlulukla dolu bir zamanda zayıflatmakla tehdit etmektedir.

Gördüğünüz gibi, yoldaşlar, yukarıda ortaya konulan olgular, Preobrajenski'nin burada çizmiş olduğu durum tablosunu kesinlikle çürütmektedir.

Sorunun tarihçesinin üçüncü perdesi ya da üçüncü aşaması, Ekim Plenumundan sonraki dönemdir. Ekim Plenumu, Politbüro'ya, birlik-beraberlik içinde bir çalışmayı güvencelemek için tüm önlemleri almayı önermeyi kararlaştırdı. Yoldaşlar, Ekim'den sonraki dönemde, Troçki ile birlik-beraberlik içinde bir çalışmayı yoluna koymak için tüm önlemleri aldığımızı açıklamak zorundayım, her ne kadar bunun pek öyle kolay bir mesele olmadığını açıklamak zorunda olsam da. Troçki ile iki gayri-resmi müzakeremiz oldu, ekonominin ve Partinin bütün sorunları ele alındı ve herhangi bir görüş ayrılığına meydan vermeyen belli anlayışlara vardık. Bu gayri-resmi müzakerelerin ve Politbüro'da birlik-beraberlik içinde bir çalışmayı yoluna koymanın devamı, dün de rapor etmiş olduğum gibi, üç üyeden oluşan bir alt komisyon oluşturmaktı. Bu alt komisyon, daha sonra MK ve MKK tarafından demokrasi üzerine karar olarak alınan karar taslağını da hazırlamıştı.

Durum buydu.

Kararın oybirliğiyle alınmasından sonra, anlaşmazlıklar için herhangi bir neden, Parti içi mücadele için herhangi bir neden artık kalmamış gibi gözüktü bize. Troçki'nin yeniden ortaya çıkıp, reyonlara çağrı yapmasına kadar da durum gerçekten böyleydi. Troçki'nin MK'nden bağımsız ve ona aldırış etmeyerek MK kararının yayımlanmasının ertesi günü yaptığı çıkış herşeyi berbat etti, durumu kökten değiştirdi ve Partiyi geriye, yeni tartışmalara, eskisinden daha da keskin yeni bir mücadelenin içine attı. MK'nin, Troçki'nin yazısının yayımlanmasını yasaklaması gerekliydi, deniyor. MK açısından bu gayetle tehlikeli bir adım olurdu. Moskova'nın

reyonlarında halihazırda kamuya açıklanmış olan Troçki'nin yazısını bir yasaklamaya kalkın bakalım! MK böyle düşüncesizce bir adım atamazdı.

İşte sorunun tarihçesi budur.

Bu söylenenlerden şunlar çıkar: Muhalefet için önemli olan demokrasi değil, demokrasi fikrinden MK'ni sarsmak için yararlanmaktı; muhalefette olan kişiler Partiye yardım etmek isteyen kişiler değil, bilakis: «Ümit ederiz ki o bir hata yapar, birşeyi gözden kaçırır, o zaman tepesine bineriz» diye MK'ne pusu kuran bir fraksiyondur. Eğer bir grup Parti üyesi merkezi Parti kuruluşlarına karşı bereketsiz bir mahsulden ya da çervons'un* değer kaybetmesinden ya da Partinin diğer güçlüklerinden kendine yarar sağlamak ve köşesinden fırlayıp Partiye darbe indirmek için bir köşede pusuya yatıyorsa, bu bir fraksiyondur. Evet, MK Ekim'de siz muhalefetten yoldaşlara, demokrasinin **bir** şey, Partiye karşı düzenbazlığın ayrı bir şey; demokrasinin **bir** şey, Parti çoğunluğuna karşı demokrasi ile sansasyon yapmadan yararlanmanın bir başka şey olduğunu söylediğinde haklıydı.

İşte, Preobrajenski, üzerinde burada konuşmak istemediğim, ama sizin kati isteğinize boyun eğerek üzerinde konuşmak zorunda kaldığım sorunun tarihçesi budur.

Muhalefet, Lenin yoldaşı, dahi insanlar arasında en dahisi diye övmeyi kendine kural edinmiştir. Korkarım ki, bu övme samimi değildir ve arkasında stratejik bir hile yatmaktadır: Lenin yoldaşın dehası üzerine laf kalabalığı arkasında Lenin'e sırt çevirme gözlerden gizlenmek ve aynı zamanda onun öğrencilerinin zaafları vurgulanmak istenmektedir. Elbette, biz Lenin yoldaşın öğrencileri, Lenin yoldaşın dahi insanlar arasında en dahisi olduğunu ve böylesi kişilerin ancak yüzyıllarda bir doğduğunu nasıl olur da bilmeyiz. Ama lütfen izin veriniz, size şunu sorayım Preobrajenski, Brest barışı sorununda bu en dahi insanla neden aranız açıldı? Bu en dahi adamı güç bir anda neden terkettiniz de onun sözünü dinlemediniz? O zaman nerede, hangi kampta bulunuyordunuz?

---

* Çervons: SSCB'de 1922-1947 yılları arasında kullanılan para birimi -YN.

Ve şimdi içten pazarlıklı ve ikiyüzlü bir şekilde Lenin yoldaş hakkında övgüler düzen Sapronov, kongrelerden birinde Lenin yoldaşa «kara cahil» ve «oligarş» deme küstahlığını gösteren aynı Sapronov'dur! Eğer o Lenin yoldaşın dahi insanlar arasında en dahisi olduğuna gerçekten inanıyorsa, dahi Lenin'i örneğin X. Kongrede neden desteklememiştir, neden güç anlarda daima karşıt kampta bulunmuştur? Lenin yoldaş, X. Kongrede, fraksiyoncuların Partiden atılmasını talep eden birlik üzerine kararı sunduğunda, diğerlerinin yanında Sapronov'u da kastettiğini Sapronov biliyor mu?

Ve devam: Preobrajenski yalnızca Brest barışı döneminde değil, bilakis daha sonra da, sendikalar tartışması döneminde de niçin dahi Lenin'in hasımlarının kampında oldu? Tüm bunlar bir raslantı mıdır? Burada belli bir kurala uygunluk yok mu? (**Preobrajenski**: «Ben kendi anlayışıma göre davranmaya çalıştım.»)

Kendi anlayışınıza göre davranmaya çalışmak isteminiz çok övgüye değer, Preobrajenski. Ama bakın bakalım, sonu neye varıyor: Brest sorununda kendi anlayışınıza göre davrandınız ve yanıldınız; daha sonra sendikalar üzerine tartışmada yeniden kendi anlayışınıza göre davranmaya çalıştınız ve yeniden yanıldınız; şimdi ise bilmiyorum, kendi anlayışınıza göre mi yoksa yabancı bir anlayışa göre mi davranıyorsunuz, ama görülüyor ki bu kez de yeniden yanıldınız. (**Salonda hareketlenme.**) Buna rağmen, eğer Preobrajenski şimdi Troçki'nin anlayışından —onun 8 Ekim tarihli mektubunda ifadesini bulan bir anlayış— çok kendi anlayışına göre davransaydı, Troçki'den çok bize yakın olurdu, şeklinde düşünüyorum.

Preobrajenski MK'ni, başımızda İlyiç durduğu sürece sorunların zamanında ve gecikmeksizin karara bağlandığı, çünkü İlyiç'in yeni olguları rüşeym halindeyken kavrama ve olaylardan önce davranan şiarlar ortaya atmayı bildiği; ama MK'nin şimdi, Lenin'den sonra, olayların gerisinde kalmaya başladığı şeklinde suçladı. Preobrajenski bununla ne söylemek istiyor? İlyiç'in, öğrencilerinden daha ileride olduğunu mu? Ama bundan kuşku duyan mı var? İlyiç'in, öğren-

cileriyle karşılaştırıldığında, bir Golyat olduğundan herhangi bir kimsenin kuşkusu mu var? Partinin önderi sözkonusu olduğunda, bir yığın iltifat alan bir gazete kahramanı değil, gerçek önderi sözkonusu olduğunda, bizde yalnızca bir tek önder vardır — Lenin yoldaş. İşte bu yüzden bizde, Lenin yoldaş geçici bir süre için namevcut olduğundan, bugünkü koşullarda heyete doğru rota tutmak gerektiği tekrar tekrar vurgulandı. Lenin yoldaşın öğrencilerine gelince, bu konuda örneğin Curzon'un ültimatomu[4] ile bağıntı içinde olan ve onlar için bir sınama, bir sınav olan olaylara işaret edilebilir. O sıralar bu güçlüklerden davaya zarar vermeden sıyrılabilmiş olmamız olgusu, hiç kuşkusuz, Lenin yoldaşın öğrencilerinin, öğretmenlerinden halihazırda bir şeyler öğrenmiş olduğunun kanıtıdır.

Preobrajenski, Partimizin daha önceki yıllarda olayların arkasında kalmadığını iddia ettiğinde haksızdır. Haksızdır, çünkü bu iddia olgu olarak doğru değildir ve teorik olarak yanlıştır. Bir dizi örneğe işaret edilebilir. Örnek olarak Brest barışını alalım. Brest konusunda acaba geç kalmamış mıydık? Barışın gerekliliğini en nihayet görmemiz için Almanların saldırısı ve askerlerimizin genel bozgunu gibi olgulara acaba gerek yok muydu? Cephenin dağılması, Hoffmann'ın taarruzu[5], Petrograd'a ilerlemesi, köylülerin bize baskısı — uluslararası devrimin temposunun bizim arzu ettiğimiz kadar hızlı olmadığını, ordumuzun inandığımız kadar güçlü olmadığını, ve köylülüğün bizlerden bazılarının inandığı kadar sabırlı olmaddığını, barış istediğini ve barışı şiddetle temin edeceğini görmemiz için acaba tüm bu olgulara gerek yok muydu?

Ya da örnek olarak teslimat yükümlülüğünün kaldırılmasını alalım. Teslimat yükümlülüğünün kaldırılması konusunda acaba geç kalmadık mı? Savaş komünizmi koşulları altında yaşamaya devam etmenin mümkün olmadığını görmemiz için, Kronstadt ve Tambov[6] gibi olgulara acaba gerek yok muydu? Bu cephede, Denikin ve Kolçak'a karşı cephelerde herhangi bir zamanda aldığımız yenilgilerden daha ciddi bir yenilgi aldığımızı acaba bizzat Lenin teslim etmemiş midir?

Partinin tüm bu durumlarda olayların gerisinde kaldığı, biraz geciktiği olgusu bir raslantı mıdır? Hayır, bir raslantı değildir. Burada belli bir kurala uygunluk sözkonusudur. Burada sözkonusu olan şey genel teorik perspektifler değil, dolaysız pratik önderlik olduğundan, dümeni elinde tutan ve güncel olaylarla meşgul olan hükümet partisinin, yaşamın yüzeyinin çok altlarında cereyan eden süreçlerin derhal farkına varma ve bunları kavrama olanağı olmadığı, ve Partinin bu süreçlerin farkına varması ve yönünü belirlemesi için dıştan bir saik, ve yeni süreçlerin belli bir gelişme derecesine varması gerektiği kendiliğinden anlaşılır. Partimiz işte bu yüzden geçmişte olayların biraz gerisinde kaldı ve gelecekte de kalacaktır. Ve burada önemli olan geri kalma değil, bilakis olayların anlamını, yeni süreçlerin anlamını kavramak ve bunları genel gelişim eğilimine uygun olarak ustaca yönetmektir. Şeylere her yanda bir suçlu arayan bir fraksiyoncunun gözüyle değil de bir Marksistin gözüyle bakıldığında, sorun tam da böyledir.

Preobrajenski, MK temsilcilerinin Troçki'nin Leninizmden sapmalarından söz etmelerine hiddetleniyor. Hiddetleniyor ama, meselenin özüne ilişkin olarak herhangi bir karşılık vermedi ve hiddetlenmesini gerekçelendirmeyi hiç mi hiç denemedi, hiddetlenmenin kanıt olmadığını unuttu. Evet, Troçki'nin örgütsel sorunlarda Leninizmden saptığı doğrudur. Biz bunu iddia ettik ve etmeye devam edeceğiz. «Pravda»da «Kahrolsun Fraksiyonculuk» başlığı altında yayınlanan, Buharin'in kaleminden çıkma ünlü makaleler tamamiyle ve bütünüyle Troçki'nin Leninizmden sapmalarını konu edinmektedir. Preobrajenski, meselenin özüne ilişkin olarak bu yazıların temel düşüncesine karşı neden herhangi bir karşılık vermemiştir? Preobrajenski hiddetlenmesini kanıtlarla ya da kanıta benzer şeylerle pekiştirmeyi neden denememiştir? Dün söyledim ve bugün yinelemek zorundayım ki, Troçki'nin, kendini Merkez Komitesi'ne karşı koymak, Troçki'den berrak bir yanıt talep eden bir dizi örgütün iradesini gözardı etmek, Partiyi Parti aygıtının karşısına koymak, gençliği Parti kadrolarının karşısına koymak, Partiyi öğren-

ci gençliğe yöneltmek istemek ve gruplaşma özgürlüğünü ilan etmek gibi adımları, bu gibi adımları Leninizmin örgütlenme ilkeleri ile bağdaştırılamaz. Öyleyse Preobrajenski, benim bu iddiamı çürütmeyi neden denemedi?

Troçki'ye karşı bir kışkırtmadan sözediliyor. Preobrajenski ve Radek bundan sözettiler. Yoldaşlar, belirtmeliyim ki, bu yoldaşların kışkırtmaya ilişkin açıklamaları gerçeğe kesinlikle uymamaktadır. Bu konuda bir karara varabilmeniz için size iki olguyu anımsatmak istiyorum. Birinci olgu, MK'nin Eylül Plenumunda vukubulan, MK üyesi Komarov'un, MK üyelerinin MK kararlarını yerine getirmeyi reddedemeyecekleri şeklindeki açıklamasını, Troçki'nin yerinden fırlayıp plenum oturumunu terkederek yanıtlaması olayıdır. MK Plenumunun o zaman Troçki'ye bir «heyet» göndererek, Plenum oturumuna geri gelmesini rica ettiğini anımsayacaksınızdır. Anımsayacaksınızdır ki, Troçki plenumun ricasına uymayı reddetmiş ve böylece kendisi MK için minimum dozajda bir saygısı bile olmadığını göstermiştir.

Ya da devamla bir başka olgunun tarihçesi, Troçki'nin merkezi Sovyet organlarında, Çalışma ve Savunma Konseyinde ve Halk Komiserleri Konseyinde çalışmayı, MK'nin iki kez Troçki'nin en nihayet Sovyet organlarında çalışmaya başlamasını kararlaştırmasına rağmen, kesinlikle reddetmesinin tarihçesi. Troçki'nin MK'nin kararını yerine getirmek için parmağını bile kıpırdatmayı denemediğini biliyorsunuz. Gerçekten de, Troçki neden Çalışma ve Savunma Konseyinde, Halk Komiserleri Konseyinde çalışmasındı? Plan üzerine o denli çok sözetmekten haz duyan Troçki, neden Devlet Planlama Komisyonu'muza içinden bir kez bile bakmasındı? MK'nin bir kararını bir MK üyesinin gözardı etmesi normal bir durum olarak görülebilir mi? Tüm bu olgular, kışkırtma lafazanlıklarının içi boş lakırdı olduğunu, eğer birisi suçlanacaksa, davranışı MK ile ancak alay etmek olarak görülebilecek olan bizzat Troçki'nin suçlanması gerektiğini kanıtlamıyor mu?

Preobrajenski'nin demokrasi üzerine gözlemleri tamamiyle yanlıştır. Preobrajenski sorunu şöyle koyuyor: Ya biz-

de gruplar vardır, ve o zaman demokrasi de vardır, ya da gruplar yasaklanmıştır, ve o zaman demokrasi yoktur. Grup özgürlüğü ve demokrasi onda birbirinden ayrılmaz şekilde bağlıdırlar. Biz demokrasiyi böyle kavramıyoruz. Biz demokrasiden, Parti kitlesinin etkinliğinin ve bilinçliliğinin yükseltilmesini, Parti kitlesinin yalnızca sorunların müzakeresine değil, bilakis aynı zamanda çalışmanın yönetilmesine de çekilmesini anlıyoruz. Grup özgürlüğü, yani fraksiyon özgürlüğü —bu ikisi bir ve aynı şeydir—, Partiyi un ufak etmek ve onu bir tartışma klubüne çevirmekle tehdit eden bir kötülüktür. Kendi kendinizi teşhir ettiniz, Preobrajenski, çünkü siz fraksiyonların özgürlüğünü savunuyorsunuz. Parti kitlesi demokrasiden, Parti üyelerinin ülkemizin yönetilmesine aktif bir şekilde katılmasını sağlayan koşulların yaratılmasını anlıyor, muhalefetten birkaç entellektüel ise meseleyi, kendilerine bir fraksiyon yaratma olanağının verilmek zorunda olduğu şeklinde görüyor. Kendinizi bizzat kendiniz teşhir ettiniz, Preobrajenski.

Ve partinin birliği üzerine yedinci noktadan sizdeki bu korku nerden geliyor, bundan korkacak ne var? Yedinci nokta diyor ki: «Parti içinde ve tüm Sovyet çalışmasında sıkı bir disiplin sağlamak ve her türlü fraksiyonculuğun kökünü kazımakta en büyük birliği elde etmek için»... Yoksa siz «Parti içinde ve Sovyet çalışmasında sıkı bir disiplin»e karşı mısınız, muhalefetten yoldaşlar, siz yoksa tüm bunlara karşı mısınız? Sizin bunlara karşı olduğunuzu hiç bilmiyordum. Ve siz, Sapronov ve Preobrajenski, yoksa en büyük birliği ve «fraksiyonculuğun kökünü kazımayı» sağlamaya karşı mısınız? Açık söyleyiniz — belki o zaman küçük bir değişiklik yaparız. **(Salonda hareketlenme.)**

Devam: «Kongre, Merkez Komitesine, bir disiplin ihlali ya da fraksiyonculuğun yeniden canlanması durumunda, Partinin disiplin önlemlerini uygulamaya koymak yetkisini verir»... Bundan da mı korkuyorsunuz? Siz, Preobrajenski, Radek, Sapronov, gerçekten Parti disiplinini çiğnemek, fraksiyonculuğu yeniden canlandırmak niyetinde misiniz? Eğer bu niyette değilseniz, korkacak neyiniz var öyleyse? Yoldaş-

lar, tutulduğunuz panikle kendi kendinizi teşhir ediyorsunuz. Siz birlik üzerine kararın yedinci noktasından korktuğunuzdan, besbelli ki fraksiyonculuktan, disiplin ihlalinden yanasınız, birliğe karşısınız. Ama tüm bunlara karşı değilseniz, o zaman niye paniğe kapılıyorsunuz? Eğer vicdanen müsterihseniz, birlikten yana, fraksiyonculuğa karşı ve disiplin ihlaline karşı iseniz, o zaman Partinin cezalandırıcı elinin size dokunmayacağı açık değil midir? Korkacak ne var? (**Bir ses:** «Eğer korku duymaya gerek yoksa, niye bunları söylüyorsunuz?»)

Size **hatırlatmak** istiyoruz. (**Hareketlenme, alkışlar, Preobrajenski:** «Partiyi korkutuyorsunuz.»)

Fraksiyoncuları korkutuyoruz, ama Partiyi değil. Gerçekten Partinin ve fraksiyoncuların bir ve aynı şey olduğunu mu sanıyorsunuz, Preobrajenski? Görüldüğü gibi, yarası olan gocunuyor. (**Hareketlenme.**)

Devam: «Ve, MK üyelerine karşı onların aday statüsüne geçirilmesi ve en uç önlem olarak hatta Partiden atılmasını... Bu en uç önlemin MK üyelerine, MK adaylarına ve MKK üyelerine karşı uygulanması, ancak bir MK plenumu çağrılması koşulunda olabilir.»

Bunda korkunç olan ne var? Eğer siz fraksiyoncu değilseniz, eğer gruplaşma özgürlüğüne karşı iseniz, birlikten yana iseniz, o halde, muhalefetten yoldaşlar, X. Kongrenin kararının yedinci noktası lehine oy vermeniz gerekir, çünkü bu nokta yalnızca fraksiyonculara karşı yönelmiştir, yalnızca Partinin birliğine, onun gücüne halel getiren, onun disiplinini yaralayanlara karşı yönelmiştir. Yoksa bu açık değil mi?

Radek'e geliyorum. İnsanlar vardır ki, dilleri onlara ona sahip olsunlar ve ona hakim olsunlar diye verilmiştir. Bunlar olağan insanlardır. Ve insanlar vardır ki, kendi dillerinin esiridirler, onun hakimiyetindedirler. Bunlar olağan olmayan insanlardır. Radek işte bu olağan olmayan insanlar türüne dahildir. Kendi diline hakim olmak değil de onun hakimiyeti altında olmak durumunda olan bir insan, bu dilin ne zaman ve hangi boşboğazlıkta bulunduğunu bilemez. Eğer

sizler Radek'in çeşitli toplantılardaki konuşmalarını duymak imkanına sahip olsaydınız, bugünkü çıkışına şaşardınız. Tartışma toplantılarından birinde Radek, Parti içi demokrasi sorununun önemsiz bir sorun olduğunu, onun, Radek'in, aslında demokrasiye karşı olduğunu, şimdi esasta sözkonusu olan şeyin demokrasi değil, MK'nın Troçki'yle ne yapmayı düşündüğü olduğunu iddia etti. Aynı Radek, bir başka tartışma toplantısında, Parti içindeki demokrasinin fazla önemli olmadığını, oysa MK içindeki demokrasinin son derece önemli olduğunu, çünkü kendi görüşüne göre MK içinde bir direktoryum oluştuğunu belirtti. Bugün ise aynı Radek açıkça, Parti içi demokrasinin hava gibi, su gibi gerekli olduğunu, çünkü demokrasi olmadan, görüldüğü üzere, Partiyi yönetmenin imkanı olmadığını açıklıyor. Şimdi insan bu üç Radek'ten hangi birine inansın — birincisine mi, ikincisine mi, yoksa üçüncüsüne mi? Radek'in, ya da dilinin, önümüzdeki dönemde, bütün önceki açıklamaları yalanlayan yeni beklenmedik açıklamalarda bulunmayacağının garantisi nedir? Radek gibi bir kişiye güvenilebilir mi? Bundan sonra Radek'in, örneğin Boguslavski ve Antonov'un güya «fraksiyonel düşüncelerle» belli fonksiyonlardan alındıkları şeklindeki açıklamasına değer verilebilir mi?

Boguslavski hakkında konuşmuştum, yoldaşlar... Antonov-Ovseyenko'ya gelince, size şunları iletmeme izin verin. Antonov MK Orgbürosunun MK plenumu tarafından onaylanmış bir kararı temelinde PUR*'deki mevkiinden alınmıştır. O her şeyden önce şu nedenle mevkiinden alınmıştır ki, Antonov PUR'in MK'nin bir şubesine denk düştüğünü bilmesine rağmen, MK'nin bilgisi olmaksızın, MK ile sözleşmeksizin, gündeminde uluslararası durum, Parti inşası vs.'nin olacağı, askeri yüksek okulların ve hava filosunun hücrelerinin konferansının toplanmasına ilişkin bir genelge göndermiştir. O devamla şu nedenle mevkiinden alınmıştır ki, MK'nin iradesine rağmen ve MK'nin daha önceki, bu genel-

---

* Politiçeskoye Upravleniye raboçu-krestyanskoi Krasnoi Armii = Kızıl İşçi-Köylü Ordusu Siyasi Yönetimi'nin kısaltılması. Ç.N.

geyi MK'nin planları ile uyumlu hale getirmek şeklindeki talebini hiçe sayarak, Parti içi demokrasinin uygulanma biçimleri üzerine tüm askeri hücrelere bir genelge göndermiştir. Sonuncu olarak o şu nedenle mevkiinden alınmıştır ki, MK'ne ve MKK'na tümüyle yakışıksız üsluplu ve içerik itibariyle kesinlikle izin verilemez, MK ve MKK'na «haddini bilmez halc gelen önderleri» hizaya gelmeye çağırmakla tehdit eden bir mektup göndermiştir.

Yoldaşlar! Muhalifler sorumlu fonksiyonlara getirilebilir ve getirilmelidir. MK şube yöneticilerinin MK'nın çalışmasını eleştirmesine izin verilebilir ve verilmelidir. Ama MK'nin bir şubesine denk düşen PUR'nin yöneticisinin çalışmada MK ile temas kurmayı sistemli bir şekilde reddetmesine izin verilemez, sorumlu bir fonksiyonerin en basit görgü kurallarını ayaklar altına almasına izin verilemez. Kızıl Ordunun eğitilmesi böyle bir yoldaşa emanet edilemez. Antonov'un durumu böyledir.

Son olarak, muhalefetten yoldaşların çıkışlarında aslında kimin hissiyatını dile getirdikleri sorusu üzerinde durmak zorundayım. Trenk Halk Komiserliği Yüksek Okulu'ndan Kazaryan ve Martinov yoldaşlar «olay»ına geri dönmem gerekiyor. Bu «olay», yüksekokul öğrencilerinin bir kesiminde durumun iyi olmadığını, onların içindeki Parti çekirdeğinin artık çürümüş olduğunu, bunların manevi olarak Partiden daha şimdiden kopmuş olduklarını ve tam da bu yüzden saverek muhalefete oy verdiklerini kanıtlamaktadır. Özür dilerim, yoldaşlar, fakat Parti bakımından tamamen çürümüş insanlar, MK kararına oy vermişler arasında yoktur ve olamaz. Bizde böyle kişiler yoktur, yoldaşlar. Bizde, bizim saflarımız içinde, «Gerçekten bizde ne var, proletarya diktatörlüğü mü, yoksa proletarya üzerinde Komünist Partisinin diktatörlüğü mü?» diyecek bir kişi yoktur. Bu Martov ve Dan'a ait bir cümledir. Bu, Sosyal-Devrimcilerin «Dni»[1]'sine ait bir cümledir, ve eğer sizin saflarınızda bunları savunanlar varsa, sizin pozisyonunuzun değeri nedir, muhalefetten yoldaşlar? Ya da örneğin bir başka yoldaşı, MK'nin susması, hücrelerin ise karar vermesi gerektiğine

inanan Martinov yoldaşı alalım. Siz MK, diyorlar, bizim, hücrelerin karara bağlamış olduğumuz şeyi yerine getirebilirsiniz. Bizde ama 50 000 hücre var. Eğer bunlar örneğin Curzon'un ültimatomu sorununu karara bağlayacak olsalardı, iki yıl bile geçse bu sorunda herhangi bir karara varamazdık. Bu kesinlikle su katılmamış anarko-menşevizmdir. Eğer bu şaşkına dönmüş ve Parti bakımından tümüyle çürümüş kişiler sizin fraksiyonunuzdaysa, o zaman sizin fraksiyonunuzun değeri nedir? (**Bir ses:** «Bunlar Partinin üyeleri mi?»)

Evet, ne yazık ki bunlar Parti üyeleri, ama ben böyle kişilerin Partinizin üyeleri olarak kalmaya devam etmemeleri için tüm önlemleri almaya hazırım. (**Alkışlar.**) Muhalefetin, Parti içindeki ve Parti dışındaki proleter olmayan unsurların hissiyatını ve çabalarını dile getirdiğini söyledim. Muhalefet, bilincinde olmaksızın, küçük-burjuva doğal kuvveti zincirlerinden boşandırıyor. Muhalefetin fraksiyon çalışması, Parti düşmanlarının değirmenine, proletarya diktatörlüğünü zayıflatmak, onu devirmek isteyenlerin değirmenine su taşımaktadır. Bunu dün söyledim ve bugün de tasdik ediyorum.

Ama belki de başka, yeni tanıklar duymak istiyorsunuz? Pekala, size bu zevki tattırabilir ve örneğin sizlerce bilinen S. İvanoviç'in beyanlarını gösterebilirim. Kimdir bu S. İvanoviç? O bir menşeviktir ve bizler menşeviklerle birlikte hala bir parti oluşturduğumuz sırada Parti üyesiydi. Daha sonra Menşeviklerin MK ile ayrılığa düştü ve sağ bir menşevik oldu. Ama sağ menşevikler güncel görevi Sovyet iktidarını yabancı süngüler yardımıyla da olsa devirmek olan bir grup menşevik müdahalecidir. Organı «Zarya»dır[8]. Bu organın redaktörü S. İvanoviç'tir. Şimdi, bu sağcı menşeviğin bizim muhalefetinizle arası nasıldır, onlara nasıl bir bonservis vermektedir? Dinleyiniz:

> «Kendisine RKP diyen korkunç ahlaki çirkef çukurunun resmini böyle bariz şekilde tasvir etliği için muhalefete müteşekkiriz. RKP'ne ciddi bir ahlaki ve örgütsel darbe vurduğu için ona müteşekkiriz. (Muhalefetin -ÇN)

çalışması, sosyalist partilerin görevini Sovyet iktidarının yıkılmasında görenlerin davasını kolaylaştırdığı için ona müteşekkiriz.»

İşte sizin bonservisiniz, muhalefetten yoldaşlar.

Konuşmamın sonunda muhalefetten yoldaşlara yine de şunu temenni ederim ki, S. İvanoviç'in bu öpücüğü onlarda sıkı bir yer edinmez. **(Sürekli alkışlar.)**

LENİN'İN ÖLÜMÜ DOLAYISIYLA

SSCB II. Sovyet Kongresinde Konuşma[9]
26 Ocak 1924

Yoldaşlar! Biz komünistler özel türden insanlarız. Biz özel bir maddeden biçimlendirilmişiz. Biz, büyük proleter stratejisyenin, Lenin yoldaşın ordusunu oluşturanlarız. Bu orduya mensup olmaktan daha büyük bir onur yoktur. Lenin yoldaşın kurucusu olduğu ve önderi olduğu partinin üyesi olmaktan daha büyük bir ad yoktur. Bu Partinin üyesi olmak, herkesin harcı değildir. Bu Partinin üyeliğiyle bağlı olan zorlukları ve fırtınaları atlatmak, herkesin harcı değildir. İşçi sınıfının evlatları, zorluğun ve savaşımın evlatları, anlatılamaz yoksunlukların ve yiğitçe çabaların evlatları — her şeyden önce bunlar, bu Partinin üyesi olmalıdırlar. Bundan dolayıdır ki, Leninistlerin partisi, Komünist Partisi, kendisini aynı zamanda işçi sınıfı partisi olarak adlandırmaktadır.

Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize parti üyesi olma yüce adını yüksekte tutmayı ve onun arılığını korumayı vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, senin bu buyruğunu onurla yerine getireceğiz!

Lenin yoldaş, 25 yıl boyunca Partimizi korudu ve geliştirdi, onu dünyanın en güçlü ve çelikleşmiş işçi partisi yaptı. Çarlığın ve ajanlarının darbeleri, burjuvazinin ve toprak ağalarının tahribatları, Kolçak ve Denikin'in silahlı saldırı-

ları, İngiltere ve Fransa'nın silahlı müdahalesi, yüz ağızdan konuşan burjuva basınının yalan ve iftiraları — bütün bu akrepler, bir çeyrek yüzyıl boyunca aralıksız bir şekilde Partimize saldırdılar. Ama Partimiz bir kaya gibi dayandı, düşmanlarının sayısız saldırısını püskürttü ve işçi sınıfını ileriye doğru, zafere götürdü. Çetin savaşımlar içinde Partimiz, saflarının birliğini ve beraberliğini sağladı. Birliği ve beraberliği sayesinde işçi sınıfının düşmanları üzerinde zaferi elde etti.

Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, Partinin birliğini gözbebeğimiz gibi korumamızı vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, bu buyruğunu da onurla yerine getireceğiz!

İşçi sınıfının yazgısı ağır ve çekilmezdir. Emekçilerin acıları işkenceli ve boğucudur. Köleler ve köle sahipleri, serfler ve feodal beyler, köylüler ve toprak sahipleri, işçiler ve kapitalistler, ezilenler ve ezenler — dünyanın düzeni ezelden beri böyleydi; ülkelerin ezici çoğunluğunda da hala böyledir. Emekçiler, düzinelerce ve yüzlerce kez, kendilerini ezenleri defetmeye ve kendi efendileri olmaya çalıştılar. Ama her keresinde, yenilmiş ve hakarete uğramış olarak, geri çekilmek zorunda kaldılar; ruhlarında kırgınlığı ve hakarete uğramayı, öfkeyi ve umutsuzluğu topladılar ve bakışlarını, kurtuluşu bulmayı umdukları giz dolu gökyüzüne çevirdiler. Köleliğin zincirleri dokunulmaz kaldı ya da eski zincirlerin yerine yine ezici ve tahkir edici olan yeni zincirler geçirildi. Yalnızca bizim ülkemizde, ezilen ve hor görülen emekçi kitleleri, toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin iktidarını devirip, onun yerine işçilerin ve köylülerin iktidarını kurmayı başardılar. Bu muazzam savaşımın, Lenin yoldaş ve onun Partisi tarafından yönetildiğini, siz yoldaşlar biliyorsunuz ve bütün dünya şimdi bunu kabul ediyor. Lenin'in büyüklüğü, tam da onun Sovyet Cumhuriyeti'ni oluşturmasında ve böylelikle tüm dünyadaki ezilen kitlelere eylemle, onların kurtuluş umutlarını yitirmemesi gerektiğini, kapitalistlerin ve

toprak sahiplerinin iktidarının uzun sürmeyeceğini, emek imparatorluğunun emekçilerin kendi çabalarıyla **kurulabileceğini**, emek imparatorluğunun —öbür dünyada değil— yeryüzünde kurulması gerektiğini göstermesinde yatar. O, böylelikle bütün dünyanın işçilerinin ve köylülerinin yüreklerinde kurtuluş umudunu tutuşturmuştur. Lenin adının emekçi ve sömürülen kitleler için en sevilen ad olması gerçeği işte bundan ileri gelmektedir.

Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize proletarya diktatörlüğünü korumayı ve pekiştirmeyi vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, senin bu buyruğunu da onurla yerine getirmek için hiçbir çabadan sakınmayacağız!

Proletarya diktatörlüğü, ülkemizde işçilerin ve köylülerin ittifakı temelinde oluşturuldu. Bu, Sovyet Cumhuriyeti'nin ilk ve en önemli temelidir. İşçiler ve köylüler, bu ittifak olmaksızın, kapitalistleri ve toprak sahiplerini yenemezlerdi. İşçiler, köylülerin yardımı olmaksızın, kapitalistleri yenemezlerdi. Köylüler, işçilerin önderliği olmaksızın, toprak sahiplerini yenemezlerdi. Ülkemizdeki içsavaşın tüm tarihi bunun tanığıdır. Ama Sovyet Cumhuriyeti'nin pekiştirilmesi savaşımı henüz tamamlanmış olmaktan çok uzaktır, sadece yeni bir biçime bürünmüştür. Önceleri işçilerin ve köylülerin ittifakı, askeri bir ittifak şeklindeydi, çünkü bu, Kolçak ve Denikin'e yönelmişti. Şimdi bu ittifak, kent ve kırın iktisadi ortaklaşa çalışması, işçilerin ve köylülerin ortaklaşa çalışması biçimini almalıdır; çünkü şimdi bu ittifak tüccarlara ve kulaklara karşı yönelmekte, işçilerin ve köylülerin karşılıklı gereksinimini sağlamayı hedeflemektedir. Hiç kimsenin bu görevi, Lenin yoldaş gibi, ısrarla yerine getirmediğini bilirsiniz.

Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize bütün gücümüzle işçi-köylü ittifakını pekiştirmemizi vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, senin bu buyruğunu da onurla yerine getireceğiz!

Sovyet Cumhuriyeti'nin ikinci temeli, ülkemiz milliyetlerinden emekçiler arasındaki ittifaktır. Ruslar ve Ukraynalılar, Başkırlar ve Beyaz Ruslar, Gürcüler ve Azerbaycanlılar, Ermeniler ve Dağıstanlılar, Tatarlar ve Kırgızlar, Özbekler ve Türkmenler — bunların hepsi de aynı biçimde proletarya diktatörlüğünün pekişmesine ilgi duymaktadırlar. Yalnızca proletarya diktatörlüğü, bu halkları zincirlerinden ve baskıdan kurtarmakla kalmadı; aynı zamanda bu halklar da Sovyet Cumhuriyeti'ne olan sonsuz bağlılıkları, onun için kurban vermeye hazır olmaları ile Cumhuriyetimizi, Sovyetler Cumhuriyeti'ni, işçi sınıfının düşmanlarının entrika ve saldırılarından da kurtarmaktadırlar. Bundan dolayıdır ki Lenin yoldaş, yorulmadan ülkemizin halkları arasındaki gönüllü ittifakın gerekliliğinden, onların Cumhuriyetler Birliği çerçevesi içinde kardeşçe elele hareket etmelerinden sözetti.

Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize Cumhuriyetler Birliği'ni pekiştirmeyi ve genişletmeyi vasiyet etti. Sana yemin ederiz ki Lenin yoldaş, senin bu buyruğunu da onurla yerine getireceğiz!

Proletarya diktatörlüğünün üçüncü temeli, Kızıl Ordumuz ve Kızıl Donanmamızdır. Lenin yoldaş, bize sürekli olarak, kapitalist devletlerden zorla elde ettiğimiz soluk alma döneminin kısa sürebileceğini söyledi. Lenin yoldaş, Kızıl Ordunun güçlendirilmesi ve yetkinleştirilmesinin, Partimizin en önemli görevlerinden biri olduğuna tekrar tekrar dikkat çekti. Curzon'un ültimatomu ve Almanya'daki bunalımla[10] ilgili olaylar Lenin yoldaşın, her zaman olduğu gibi, bir kez daha haklı olduğunu kanıtladı. O halde, Kızıl Ordumuzu ve Kızıl Donanmamızı güçlendirmek için hiçbir çabadan kaçınmayacağımıza yemin edelim yoldaşlar!

Ülkemiz, bir burjuva devletler okyanusuyla kuşatılmış olarak, koca bir kaya gibi durmaktadır. Dalga üzerine dalga ülkemize çarpmakta, onu boğmak ve yoketmekle tehdit etmektedir. Ama kaya sarsılmaksızın durmaktadır. Ülkemizin

gücü nereden geliyor? Yalnızca ülkemizin işçileri ve köylülerinin ittifakına dayanmasından, özgür ulusların birliğini cisimlendirmesinden, Kızıl Ordunun ve Kızıl Donanmanın güçlü kolları tarafından korunmasından değil. Ülkemizin gücü, onun güçlülüğü ve pekişikliği, tüm dünyanın işçilerinin ve köylülerinin gönüllerinde derin bir sempati ve sarsılmaz bir yardım isteği bulmasından gelmektedir. Bütün dünyanın işçileri ve köylüleri, Sovyet Cumhuriyeti'ni, Lenin yoldaşın emin ellerinden düşman kampına atılmış bir ok olarak, sömürüden ve baskıdan kurtulma umutlarının bir dayanağı olarak, onlara kurtuluş yolunu gösteren güvenilir bir fener olarak elde tutmak istiyorlar. Onlar, onu yaşatmak istiyorlar ve onun toprak sahipleri ve kapitalistler tarafından çökertilmesine izin vermeyeceklerdir. Bizim gücümüz buradan gelmektedir. Tüm ülkelerin emekçilerinin gücü buradan gelmektedir. Tüm dünya burjuvazisinin güçsüzlüğü de buradan kaynaklanmaktadır.

Lenin, Sovyetler Cumhuriyeti'ni hiçbir zaman kendi başına bir amaç olarak görmedi. O, onu sürekli Doğu ve Batı ülkelerindeki devrimci hareketin güçlendirilmesi için gerekli bir halka, tüm dünya emekçilerinin sermaye üzerindeki zaferinin kolaylaştırılması için gerekli bir halka olarak gördü. Lenin yalnızca uluslararası bakış açısından değil, aynı zamanda Sovyet Cumhuriyeti'nin elde tutulması bakış açısından da, bu görüşün doğru olduğunu biliyordu. Lenin, yalnızca bu yolla tüm dünya emekçilerinin yüreklerinin tayin edici kurtuluş savaşları için alevlendirileceğini biliyordu. Bundan dolayı o, proletaryanın dehi önderlerinin en dahisi, proletarya diktatörlüğünün kurulmasının hemen ertesi gününde, işçi enternasyonalinin temelini attı. Bundan dolayı tüm dünya emekçilerinin birliğini, Komünist Enternasyonal'i, yorulmaksızın genişletti ve pekiştirdi.

Siz, bugünlerde onbinlerce, yüzbinlerce emekçinin Lenin yoldaşın tabutuna ziyaretini gördünüz. Kısa bir zaman sonra, milyonlarca emekçinin temsilcilerinin Lenin yoldaşın mezarına ziyaretini göreceksiniz. Ve şuna emin olabilirsiniz ki, milyonların temsilcilerinden sonra, düzinler ve yüzlerce

milyonların temsilcileri, Lenin'in yalnızca Rus proletaryasının, yalnızca Avrupalı işçilerin, yalnızca sömürge Doğu'nun değil, aynı zamanda yeryüzündeki tüm emekçilerin önderi olduğunu kanıtlamak için dünyanın her yanından akın edeceklerdir.

Lenin yoldaş bizlerden ayrıldığında, bize Komünist Enternasyonal'in ilkelerine bağlı kalmayı vasiyet etti. Sana yemin ediyoruz ki Lenin yoldaş, tüm dünya emekçilerinin birliğini, Komünist Enternasyonal'i pekiştirmek ve geliştirmek için canımızı saknmayacağız!

«Pravda» No. 23,
30 Ocak 1924.

LENİN ÜZERİNE

KREMLİN KURSİYERLERİNİN ANMA GECESİNDE KONUŞMA

28 Ocak 1924

Yoldaşlar! Bana, burada bir Lenin'i anma gecesi düzenlediğiniz ve benim konuşmacı olarak çağrılı olduğum söylendi. Lenin'in etkinliği üzerine derli-toplu bir rapor sunmanın gerekli olmadığını düşünüyorum. Kendimi, insan ve politikacı olarak Lenin'in bazı özelliklerini belirten bir dizi olguyu iletmekle sınırlamanın daha iyi olacağını sanıyorum. Belki de bu olgular arasındaki iç bağıntı eksik olabilir. Ama Lenin hakkında bir düşünce edinilmek isteniyorsa, bunun belirleyici bir önemi yoktur. Her halükarda ben, şimdi söz verdiğimden daha fazlasını, bu vesileyle sizlere verme olanağına sahip değilim.

DAĞ KARTALI

Lenin'i ilk kez 1903 yılında tanıdım. Ancak bu kişisel ve doğrudan bir tanışma değil, yazışma yoluyla ortaya çıkan bir tanışma idi. Ama bu bende, Partideki bütün çalışmam boyunca beni bırakmayan, silinmez bir etki bıraktı. Ben o zaman Sibirya'da sürgündeydim. Lenin'in doksanlı yılların sonundan bu yanaki, özellikle 1901 yılından, «Iskra»[11]'nın yayınlanmasından sonraki devrimci çalışması ile tanışma, beni, bizim Lenin'de olağanüstü bir insana sahip oldu-

ğumuz inancına vardırmıştı. O sıralar o benim gözümde Partinin sıradan bir önderi değildi, aksine onun gerçek yaratıcısıydı; çünkü yalnızca o, Partimizin iç özünü ve ivedi gereksinimlerini anlamıştı. Onu Partinin diğer önderleriyle karşılaştırdığımda, Lenin bana daima, mücadele arkadaşlarından —Plehanov, Martov, Akselrod ve diğerleri— bir kafa daha üstün görünüyordu; onlarla karşılaştırıldığında Lenin, sıradan önderlerden bir tanesi değil de, aksine daha yüksek tipten bir önder, mücadelede korku tanımayan ve Partiyi Rus devrimci hareketinin bilinmez yolunda cesaretle götüren bir dağ kartalı olarak görünüyordu. Bu izlenim ruhuma öylesine yerleşmişti ki, ben, o zamanlar sürgünde yaşayan yakın bir arkadaşa, bu konuda yazma ve onun düşüncesini alma gereksinimi duydum. Belli bir dönem sonra, ben Sibirya'da sürgünde iken —1903 yılının sonuydu—, arkadaşımdan coşkun bir yanıt, ve anlaşıldığı kadarıyla, arkadaşımın mektubumun içeriğinden haberdar ettiği Lenin'in kısa, ama zengin özlü bir mektubunu aldım. Lenin'in mektubu, görece kısaydı ama Partimizin pratiğinin cesur ve korkusuz bir eleştirisini ve gelecek dönem için Parti çalışmasının tüm planının son derece berrak ve özlü bir açımlamasını veriyordu. Yalnızca Lenin, en karmaşık şeyler üzerine basit ve berrak bir şekilde, o denli özlü ve cesur bir şekilde yazmasını başarırdı. Öyle ki, her tümce, yalnızca konuşmakla kalmadı, aynı zamanda hedefini buldu. Bu kısa ve cesur mektup bende, Lenin'de Partimizin bir dağ kartalına sahip olduğumuz inancını daha da pekiştirdi. Lenin'in bu mektubunu da, diğer birçok mektup gibi, eski bir yasadışı Parti işçisinin alışkanlığı ile yakınamı asla affedemem.

Lenin'le tanışmam bu zamanda başladı.

ALÇAKGÖNÜLLÜLÜK

Lenin'le ilk kez, Aralık 1905'de Bolşeviklerin Tammerfors (Finlandiya)'daki konferansında karşılaştım. Partimizin dağ kartalını, yani büyük bir adamı, yalnızca politik de-

ğil, fiziki olarak da büyük bir adam olarak görmeyi umuyordum; çünkü benim düş kurgumda Lenin bana, boyu posu yerinde, kelli felli bir dev gibi geliyordu. Ama, sıradan ölümlülerden hiçbir şekilde, kelimenin gerçek anlamıyla hiçbir şekilde ayrılmayan, tamamıyla alışılmış, orta boyda bile olmayan bir adam görünce, düş kırıklığım öylesine büyük olmuştu ki...

«Büyük bir adamın» toplantılara alışılageldiği gibi geç kalması, böylelikle toplantıya katılanların çarpan yüreklerle onun görünmesini beklemeleri ve bu arada «büyük adamın» görünmesinden önce toplantıya katılanlar arasında, «hişt... susun... geliyor» şeklinde fısıltıların dolaşması, sanki yazılmamış bir kuraldır. Bu tören bana gereksiz gelmiyordu; çünkü bu etkilidir, saygı uyandırır. Ama, Lenin'in delegelerden önce toplantıya geldiğini, herhangi bir konferans delegesi ile sıradan bir konuşma sürdürdüğünü öğrendiğimde, düş kırıklığım büyük olmuştu. Bunun bana o zaman, belli gerekli kuralların belli ölçüde zedelenmesi gibi geldiğini saklamıyorum.

Lenin'in bu sadeliği ve alçakgönüllülüğü, bu dikkatleri üzerine çekmeden kalma ve her halükarda göze çarpmama ve yüksek konumunu öne çıkarmama çabası — bu özelliğin Lenin'in, yeni kitlelerin, insanlığın «en alt» tabakalarının sade ve alışılmış kitlelerinin bu yeni önderinin en güçlü yanlarından biri olduğunu ancak sonraları kavradım.

MANTIK GÜCÜ

Lenin'in bu konferansta yaptığı iki konuşması muazzamdı: şimdiki durum üzerine ve tarım sorunu üzerine. Ne yazık ki, bu konuşmalar elde kalmadı. Bunlar, tüm konferansı coşkuya boğan ateşli konuşmalardı. Alışılmamış ikna gücü, kanıtlamanın basitliği ve berraklığı, kısa ve herkes tarafından anlaşılabilir cümleler, her türlü poz satmanın olmaması, etki uyandırmaya yönelik her türlü başdöndürücü el-kol hareketlerinin ve etkin boş lafların olmaması — bü-

tün bunlar, Lenin'in konuşmalarını alışılmış «parlamento hatipleri»nin konuşmalarından üstün bir şekilde ayırmaktaydı.

Ama beni çeken, o zaman, Lenin'in konuşmalarının bu yönü değildi. Beni çeken, Lenin'in konuşmalarındaki, gerçi biraz duru, ama buna karşın dinleyenleri etkisi altına alan, onları elektriklendiren ve sonra da deyim yerindeyse tümüyle tutsak alan aşılmaz mantık gücü oldu. Delegelerin çoğunun ne dediğini hatırlıyorum: «Lenin'in konuşmalarındaki mantık, seni her taraftan kıskaç gibi saran ve sarılmasından kendini kurtaramayacağın güçlü bir ahtapotun kollarına benziyor: Ya teslim olacaksın, ya da tam yenilginden emin olabilirsin.»

Lenin'in konuşmalarının bu özelliğinin, onun konuşma sanatının en güçlü yönü olduğunu sanıyorum.

SIZLANMA YOK

Lenin'le ikinci kez, 1906 yılında, Partimizin Stockholm Kongresinde[12] karşılaştım. Bolşeviklerin bu kongrede azınlıkta kaldıkları ve bir yenilgi aldıkları, bilinmektedir. Lenin'i ilk kez orada yenilmiş olarak gördüm. Bir yenilgiden sonra sızlanmaya başlayan ve cesaretlerini kaybeden önderlere hiç mi hiç benzemiyordu. Aksine, Lenin yenilgiyi, yoldaşlarının yeni savaşımlar, gelecek zaferler için coşku aldıkları bir enerji topuna çevirdi. Ben, Lenin'in bir yenilgisinden söz ediyorum. Ama nasıl bir yenilgi? Lenin'in karşıtları, Stockholm Kongresinin galipleri —Plehanov, Akselrod, Martov ve diğerleri— görülmeliydi: hiç de gerçek galiplere benzemiyorlardı. Çünkü Lenin, Menşevizmin amansız eleştirisi ile, deyim yerindeyse, onlarda sağlam bir yer bırakmamıştı. Biz Bolşevik delegelerin, nasıl sıkıca kenetlenmiş, Lenin'e baktığımızı ve ona akıl danıştığımızı hatırlıyorum. Baz delegelerin açıklamaları yorgunluğu ve ümitsizliği açığa vuruyordu. Lenin'in böylesi konuşmalara nasıl dişlerini sıkarca-

sına yanıt verdiğini hatırlıyorum: «Sızlanmayınız yoldaşlar, biz kesinlikle yeneceğiz, çünkü biz haklıyız.» Sızlanan aydınlara karşı nefret, kendi gücüne güven, zafere güven — Lenin o zaman bizimle bunlar üzerine konuştu. Bolşeviklerin yenilgisinin geçici olduğu, Bolşeviklerin en kısa gelecekte zafer kazanmaları gerektiği seziliyordu.

«Yenilgi durumunda sızlanmamak» — bu tam da Lenin'in çalışmalarında, etrafında tümüyle bağlı ve kendi gücüne güvenen bir orduyu biraraya getirmesinde ona yardım eden özelliktir.

KİBİRLİLİK YOK

1907 yılında Londra'da yapılan bir sonraki kongrede[18], galipler Bolşeviklerdi. Lenin'i ilk kez o zaman galip olarak gördüm. Zafer, bazı önderlerin başına vurur, onları burnu büyük ve kibirli yapar. Onlar, böylesi durumlarda zaferi kutlamaya başlar ve yan gelip yatarlar. Ama Lenin bu önderlere hiç benzemiyordu. Tersine, zaferden sonra özellikle uyanık ve dikkatli oldu. Lenin'in o zaman şunu delegelere nasıl üzerine basa basa açıkladığını hatırlıyorum: «Birincisi, zafer sarhoşu olmamak ve kibirli olmamak gerekir; ikincisi, zaferi kalıcılaştırmak gerekir; üçüncüsü, düşman yokedilmelidir, çünkü o sadece yenilmiştir, yokedilmiş olmaktan çok uzaktır.» «Artık menşeviklerin işi bitti» diye dikkatsizce güvence veren delegeleri dokunaklı bir alaya boğdu. Menşeviklerin işçi hareketi içinde hala kökleri olduğunu, onlara karşı savaşımın ustalıkla yürütülmesi gerektiğini ve bu yapılırken kendi gücünü abartmaktan ve düşmanın gücünü küçümsemekten kesinlikle kaçınmak gerektiğini kanıtlamak onun için kolay birşeydi.

«Zaferle birlikte kibirli olmamak» — bu, Lenin'in karakterinde, ona düşmanın güçlerini soğukkanlı bir biçimde tartmada ve Partiyi olası sürprizlerden korumada yardımcı olan özelliği idi.

Parti önderleri, parti çoğunluğunun düşüncesine saygı göstermek zorundadır. Çoğunluk, önderin hesaba katması gereken bir güçtür. Lenin bunu diğer Parti önderlerinden daha kötü anlamadı. Ama Lenin, hiçbir dönem çoğunluğun tutsağı olmadı; özellikle, bu çoğunluk ilkesel bir temelden yoksunsa! Partimizin tarihinde, çoğunluğun düşüncesinin ya da Partinin anlık çıkarlarının, proletaryanın temel çıkarları ile çelişkiye düştüğü anlar oldu. Böylesi durumlarda Lenin, sakınca görmeksizin, kararlılıkla, ilkelere bağlılıktan yana çıktı ve Parti çoğunluğuna karşı geldi. Dahası, böyle durumlarda, —kendisinin sık sık söylediği gibi— «ilkelere bağlı politikanın tek doğru politika olduğundan» hareket ederek, kelimenin gerçek anlamında tek başına herkese karşı mücadele etmekten çekinmedi.

Bu bakımdan aşağıdaki iki olgu özellikle karakteristiktir:

Birinci olgu: Partinin karşı-devrim tarafından yenildiği, dağılmayla yüzyüze bulunduğu 1909-1911 dönemi. Bu dönem, Partiye inançsızlık dönemi; sadece aydınların değil, yer yer işçilerin de Partiden kitle halinde kaçtıkları bir dönem, yasadışılığın reddedildiği dönem, tasfiyecilik ve dağılma dönemiydi. Yalnızca Menşeviklerde değil, aynı zamanda Bolşeviklerde de o dönem, büyük ölçüde işçi hareketinden kopmuş bir dizi fraksiyon ve akım vardı. Yasadışı örgütü tümüyle tasfiye etme ve işçileri yasal ve liberal bir Stolipin partisinde örgütleme düşüncesinin tam da bu dönemde ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu genel salgına yakalanmayan, Parti bayrağını yüksekte tutan, Partinin dağınık ve darbe yemiş güçlerini şaşılası bir sabırla ve eşi görülmemiş bir direngenlikle toplayan, işçi hareketi içindeki bütün ve her türden Parti düşmanı akıma karşı savaşım yürüten, Parti düşüncesini eşi görülmez bir cesaret ve dayanıklılıkla savunan, o zaman bir tek Lenin'di.

Parti düşüncesi uğruna bu çatışmadan daha sonra Lenin'in galip çıktığı bilinmektedir.

İkinci olgu: 1914-1917 dönemi, bütün, ya da hemen hemen bütün sosyal-demokrat ve sosyalist partilerin genel yurtseverlik salgınına kapıldıkları ve kendi ülkelerinin emperyalizminin hizmetine girdikleri, emperyalist savaş kasırgası dönemi. Bu, II. Enternasyonal'in sermaye önünde bayrakları indirdiği, bizzat Plehanov, Kautsky, Guesde vs. gibi kişilerin bile şövenist dalgaya direnmedikleri dönemdi. Sosyal-şövenizme ve sosyal-pasifizme karşı kararlı savaşımı başlatan, Guesde ve Kautsky'nin ihanetini ortaya seren ve ikiyüzlü «devrimci»lerin yüzeyselliğini damgalayan yalnızca, ya da hemen hemen yalnızca Lenin'di. Lenin, ardında önemsiz bir azınlığın olduğunun bilincindeydi. Ama bu onun için tayin edici önemde değildi. Çünkü o, geleceğin ona ait olduğu tek doğru politikanın, tutarlı enternasyonalizm politikası olduğunu, ilkelere bağlı politikanın tek doğru politika olduğunu biliyordu.

Yeni Enternasyonal uğruna olan bu çatışmadan da Lenin'in galip çıktığı bilinmektedir.

«İlkelere bağlı politika, tek doğru politikadır» — bu formülle Lenin, «ele geçirilemez» kaleleri bir bir fethetti ve proletaryanın en iyi ögelerini devrimci Marksizme kazandı.

KİTLELERE İNANMA

Halkların tarihini bilen, devrimlerin tarihini baştan sona incelemiş olan kuramcılar ve parti önderleri, bazen kötü bir hastalığa yakalanmaktadırlar. Bu hastalık, kitlelerden korku, kitlelerin yaratıcı yeteneklerine inançsızlıktır. Bu zemin üzerinde, gerçi devrimlerin tarihçesi hakkında bilgileri olmayan, ama eskiyi yıkmak ve yeniyi kurmak yeteneğinde olan kitlelere karşı önderlerde belli bir aristokratizm doğar. Kendiliğinden unsurun zincirinden kurtulabileceği ve «çok tahribat yapabileceği» korkusu; kitlelere, kitaplara göre öğretmeye çalışan, ama onlardan öğrenme isteği olmayan akıl hocalığı rolünü oynama isteği — bunlar, bu tür aristokratizmin temelidir.

Lenin, böylesi önderlerin tam karşıtıydı. Proletaryanın yaratıcı gücüne ve proleter sınıf içgüdüsünün devrimci amaca uygunluğuna Lenin kadar inanan bir devrimci daha tanımıyorum. «Devrimin kaosu»nun ve «kitlelerin keyfi eylemlerinin azgınlığı»nın kendini beğenmiş eleştirmenlerini Lenin kadar amansız ve sert eleştiren başka bir devrimci tanımıyorum. Lenin'in, bir konuşma sırasında, bir yoldaşın «devrimden sonra normal düzenin tekrar kurulması gerektiği» yollu bir açıklaması üzerine nasıl alaycı bir şekilde yanıt verdiğini anımsıyorum: «Devrimci olmak isteyen insanların, tarihteki en normal düzenin devrim düzeni olduğunu unutmaları kötüdür.»

Lenin'in, kitlelere tepeden bakan ve onları kitaplara göre eğitmeye çalışanların tümüne değer vermemesi bundandır. Bundan dolayıdır Lenin'in yorulmaksızın yaptığı uyarı: Kitlelerden öğrenme, onların davranışlarının içyüzünü kavrama, kitlelerin savaşımının pratik deneylerini özenle inceleme.

Kitlelerin yaratıcı gücüne inanma — işte faaliyetinde Lenin'e, kendiliğinden unsurun davranışını kavrama ve onu proleter devrimin yoluna sokma olanağını veren tam da onun bu özelliğidir.

DEVRİM DEHASI

Lenin devrim için doğmuştu. O, gerçekten devrimci patlamaların dehası ve devrimci önderliğin en büyük ustasıydı. O kendisini hiçbir dönemde, devrimci sarsıntılar çağında olduğu kadar özgür ve sevinçli hissetmezdi. Bununla Lenin'in, her devrimci sarsıntıyı aynı derecede sevinçle karşıladığını ya da onun her koşul altında ve daima devrimci patlamalardan yana olduğunu söylemek istemiyorum. Asla. Bununla yalnızca, Lenin'in dahiyane keskin görüşlülüğünün hiçbir zaman, devrimci patlamalar döneminde olduğu denli tam

ve açık bir şekilde kendisini açığa vurmadığını söylemek istiyorum. Devrimin dönüm noktası günlerinde, adeta açıldı, kahin oldu, sınıfların hareketini ve devrimin olası zikzak yollarını kestirdi, onları tümüyle berrak bir şekilde önünde gördü. Parti çevremizde boşu boşuna, «İlyiç, devrimin dalgalarında sudaki balık gibi yüzmeyi biliyor» denmemektedir.

Lenin'in taktik sloganlarının «şaşılası» **berraklığı** ve devrimci planlarının «başdöndürücü» **ataklığı** buradan gelmektedir.

Lenin'in bu özelliğini niteleyen iki özellikle karakteristik olguyu anımsıyorum:

Birinci olgu: Cephe gerisindeki ve cephedeki bunalımın önüne kattığı milyonlarca işçi, köylü ve askerin barış ve özgürlük istediği; generallerin ve burjuvazinin, «sonuna dek savaş»ın çıkarları doğrultusunda askeri bir diktatörlük hazırladıkları; tüm sözümona «kamuoyu»nun, bütün sözümona «sosyalist partiler»in Bolşeviklere karşı çıktıkları ve onlara «Alman casusları» diye küfrettikleri; Kerenski'nin Bolşevik Partisini yasadışılığa zorladığı ve bunu belli ölçüde de başardığı; Avusturya-Alman koalisyonunun hala güçlü ve disiplinli ordularının bizim yorgun ve dağılan ordumuzla karşı karşıya kaldığı ve Batı Avrupalı «sosyalistler»in «tam zafere kadar savaş»ın çıkarları doğrultusunda kendi hükümetleri ile blok yapmayı önceden olduğu gibi muntazaman sürdürdükleri Ekim Devrimi öncesi dönem...

Bu anda ayaklanmayı geliştirmek ne demektir? Böylesi bir durumda ayaklanmaya girişmek, herşeyi tehlikeye atmak demektir. Ama Lenin rizikodan çekinmedi, çünkü biliyordu ve uzakgörüşlülüğüyle görmüştü ki, ayaklanma kaçınılmazdır, ayaklanma zafere ulaşacaktır, Rusya'daki ayaklanma emperyalist savaşa son verecektir, Rusya'daki ayaklanma Batının bezgin kitlelerini canlandıracaktır, Rusya'daki ayaklanma emperyalist savaşı içsavaşa çevirecektir, ayaklanma Sovyet Cumhuriyetini doğuracaktır ve Sovyet Cumhuriyeti tüm dünyadaki devrime bir üs olarak hizmet edecektir.

Lenin'in bu devrimci öngörüsünün eşi görülmemiş bir doğrulukla yerine geldiği bilinmektedir.

İkinci olgu: Halk Komiserleri Konseyi'nin isyan eden bir generali, başkomutan Duhonin'i, savaşı durdurma ve Almanlarla ateşkes görüşmelerine girmeye zorladığı Ekim Devrimi'nden sonraki ilk günler. Bizim —Lenin, Krilenko (sonradan başkomutan oldu) ve ben— nasıl Petrograd'daki genel karargaha hareket ettiğimizi ve Duhonin'le doğrudan hat üzerinden nasıl pazarlık ettiğimizi anımsıyorum. Zor bir dakikaydı. Duhonin ve genel karargah, Halk Komiserleri Konseyi'nin buyruğunu yerine getirmeyi kategorik olarak reddediyorlardı. Ordunun kumanda heyeti tümüyle genel karargahın elinde bulunuyordu. Askerlere gelince, Sovyet iktidarına karşı eğilimli ordu örgütleri denilen örgütlere bağlı ondört milyonluk ordunun ne söyleyeceği bilinmiyordu. Petrograd'ın içinde ise, bilindiği gibi, harp okulu öğrencilerinin ayaklanması olgunlaşıyordu. Ayrıca, Kerenski birliklerle Petrograd üzerine doğru yürüyordu. Aygıtın başında belli bir aradan sonra, Lenin'in yüzünün alışılmamış bir şekilde nasıl parladığını anımsıyorum. Artık bir karara vardığı belli oluyordu. «Telsiz istasyonuna gidelim», dedi Lenin, «onun bize iyi bir hizmeti dokunacak: Özel bir emirle, General Duhonin'i görevinden alacağız. Onun yerine Krilenko yoldaşı başkomutan atayacak ve kumandanlar heyetini aşarak, askerlere, generalleri tutuklama, savaşı durdurma, Avusturyalı ve Alman askerlerle ilişkiye geçme ve barış davasını kendi ellerine alma çağrısı yapacağız.»

Bu, «bilinmeyene bir atlayış» idi. Ama Lenin bu «atlayış»tan korkmadı, tam tersine ona doğru gitti. Çünkü o, ordunun barış istediğini ve barışın yolunun üstündeki tüm engelleri süpürüp atarak barışı elde edeceğini biliyordu; çünkü o, böylesi bir barış yapmanın, Avusturyalı ve Alman askerler arasında etkisiz kalmayacağını ve istisnasız bütün cephelerde barışa olan güçlü arzuyu alevlendireceğini biliyordu.

Lenin'in bu devrimci öngörüsünün de aynı şekilde bir doğrulukla yerine geldiği bilinmektedir.

Dahice keskin görüşlülük, yaklaşan olayların içyüzünü hızla kavrama ve anlamını çıkarma yeteneği — bu Lenin'in, devrimci hareketin dönüm noktalarında hareketin doğru stratejisini ve berrak çizgisini saptamasında ona yardımcı olan özelliğidir.

«Pravda» No. 34,
12 Şubat 1924.

KOMÜNİST GENÇLİK BİRLİĞİ İÇİNDEKİ ÇELİŞKİLER ÜZERİNE

RKP(B) MK'nde Gençlik İçindeki Çalışmanın Sorunları Üzerine Müzakerede[14] Konuşma
3 Nisan 1924

Herşeyden önce, Gençlik MK'nin (Komünist Gençlik Birliği MK kastediliyor -ÇN) Parti tartışması sorununda almış olduğu tavır üzerine bazı şeyler söylemem gerekiyor. Yerel örgütlerin görüşlerini dile getirmiş olduğu bir durumda, Rusya Komünist Gençlik Birliği MK'nin hala inatla susmaya devam etmesi bir hataydı. Ama Birlik MK'nin suskunluğunu yansızlıkla açıklamak yanlış olur. Fazlasıyla çekingen davranıldı.

Şimdi de görüş alışverişi üzerine bazı şeyler. Görüşümce, sizler arasında ilkesel görüş ayrılıkları yok. Sizin tezlerinizi ve makalelerinizi inceledim ve buna rağmen herhangi bir ilkesel görüş ayrılığı saptayamadım. Ama bunun yerine kafa karışıklığı hakim ve bir yığın hayali «uzlaşmaz» çelişki var.

Birinci çelişki — bu, Birlik'in Partinin «yedeği» ve «aleti» olarak karşı karşıya konulmasıdır. Birlik nedir: yedek mi, yoksa alet mi? Hem birisi hem de ötekisi. Bu açıktır, ve bizzat yoldaşların konuşmalarında da bu söylenmiştir. Komünist Gençlik Birliği bir yedektir, köylülerden ve işçilerden oluşan, oradan Partinin saflarını doldurduğu bir yedek. Ama aynı zamanda o bir alettir de, Parti'nin elinde, gençlik kitlelerini onun sayesinde kendi etkisi altına getirdiği bir

alet. Daha somut ifade edilecek olursa, Komünist Gençlik Birliği'nin aktif üye mevcudu vasıtasıyla Parti'nin Birlik'in dışında bulunan gençliği etkileme aracı olma anlamında, Birlik Partinin bir aleti, yardımcı bir aracıdır. Bu kavramlar birbiriyle çelişmez, ve birbiriyle karşı karşıya konulmamalıdır.

İkinci sözümona uzlaşmaz çelişki, bazı yoldaşların görüşüne göre, «Birlik'in sınıf politikasının üyeleri tarafından değil, bilakis başta bulunan kişilerin ilkelere bağlılığı tarafından belirlendiği»dir. İlkelere bağlılık, üyelerle karşı karşıya konulmaktadır. Bu çelişki de hayaldedir, çünkü Rusya Komünist Gençlik Birliği'nin sınıf politikası hem biri hem de öteki tarafından, hem üyeler hem de tepedekilerin ilkelere bağlılığı tarafından belirlenmektedir. Üyeleri aynı haklara sahip olan Birlik'in öze yabancı üyeleri, ilkelere bağlı insanlara etkide bulunduğunda, üyelerin böyle bir bileşimde olması olgusu Birlik'in çalışması ve siyaseti üzerinde sonuçsuz kalamaz. Parti, üyelerinin bileşimini neden düzenliyor? Çünkü üyelerinin bileşiminin, çalışmasını etkilediğini biliyor.

Son olarak bir çelişki daha —bu da aynı şekilde hayali—, Birlik'in rolü ve köylüler arasındaki çalışması ile ilgili. Bazıları sorunu, sanki Birlik'in görevi köylüler arasındaki etkinin «sağlamlaştırılması» imiş ama genişletilmesi değilmiş gibi koyuyor, diğerleri ise güya «etkiyi genişletmek» istiyor ama onu sağlamlaştırmakla hemfikir değillermiş. Bunun üzerine bir tartışma platformu inşa edilmek isteniyor. Bu iki görevin karşı karşıya konmasının yapay olduğu açıktır, çünkü herkes, Birlik'in köydeki etkisini aynı zamanda hem sağlamlaştırması ve hem de genişletmesi gerektiğini pekala anlıyor. Rusya Komünist Gençlik Birliği MK'nin tezlerinin bir yerinde köylüler arasındaki çalışma üzerine beceriksizce formüle edilmiş bir cümlenin olduğu doğrudur. Ama ne Tarhanov ve ne de Rusya Komünist Gençlik Birliği MK çoğunluğunun diğer temsilcileri bu beceriksizce formülasyon üzerinde ısrar etmiyorlar, bilakis bunu düzeltmeye hazırlar.

Bundan sonra, küçücük şeyler uğruna çekişmenin zahmetine değer mi?

Bununla birlikte, Komünist Gençlik Birliği'nin yaşamında ve faaliyetinde, üzerine iki çift söz etmek istediğim bir çelişki, hayali değil, gerçek bir çelişki vardır. Birlik'te iki eğilimin var oluşunu kastediyorum: işçi eğilimi ve köylü eğilimi. Kendini hissettiren ve üzerinden geçip gidilemeyecek bu iki eğilim arasındaki çelişkiyi kastediyorum. Konuşmacıların açıklamalarındaki en zayıf yer, bu çelişki sorunudur. Herkes, işçileri üye kaydederek Birlik'i genişletmenin gerekli olduğundan sözediyor, ama köylülük üzerine, köylülüğün işin içine çekilmesi sorunu üzerine konuşmaya başlar başlamaz tökezliyor. Ukalalık etmeyen ve ağız yapmayan konuşmacılar bile bu sorunda tökezlediler.

Rusya Komünist Gençlik Birliği hesbelliki iki sorunun önünde duruyor: İşçi sorunu ve köylü sorunu. Komünist Gençlik Birliği bir işçi-köylü birliği olduğundan, Birlik'teki bu iki eğilim, bu çelişkiler hesbelliki gelecekte de var olacaktır. Bazıları işçilerin çekilmesi gerektiğini söyleyip, köylülüğü suskunlukla geçiştireceklerdir, diğerleri ise köylülerin çekilmesi gerektiğini söyleyip, Birlik içinde yönetici unsur olarak proleter ögenin önemini azımsayacaklardır. Bizzat Birlik'in doğasında varolan bu iç çelişki, konuşmacıları tökezletiyor. Konuşmalarda Parti ile Komünist Gençlik Birliği arasına bir paralel çekildi. Ama mesele odur ki, gerçeklikte böyle bir paralellik yoktur, çünkü Partimiz bir işçi partisidir, işçi-köylü partisi değil; Komünist Gençlik Birliği ise bir işçi-köylü birliğidir. Bu yüzden Komünist Gençlik Birliği salt bir işçi birliği olamaz, bilakis aynı zamanda hem bir işçi hem de bir köylü birliği olmalıdır. Bir şey açıktır: Birlik'in şimdiki yapısıyla iç çelişkiler ve eğilimlerin mücadelesi gelecekte de kaçınılmaz olacaktır.

Orta köylü gençliğin Parti'ye çekilmesi gerektiğini söyleyenler haklıdır, ama burada dikkatli olunmak zorundadır ve bazen bazı sorumlu fonksiyonerlerin bile eğilimli olduğu bir işçi-köylü partisi bakış açısına düşülmemelidir. Birçokları haykırıp şöyle dedi: «Siz işçileri alıyorsunuz, neden aynı

ölçekte köylü de Parti'ye alınmasın? Yüz ya da iki yüz bin köylüyü alalım.» MK buna karşıdır, çünkü Partimiz bir işçi partisi olmak zorundadır. Yüzde 70 ya da 80 civarında işçi ve yüzde 20-25 civarında gayri-işçi — Partide olması gereken yaklaşık orantı budur. Komünist Gençlik Birliği'nin durumu Parti'den biraz değişiktir. Komünist Gençlik Birliği, işçi ve köylü gençliğin devrimci ögelerinin gönüllü, özgür bir örgütüdür. Köylüler olmaksızın, köylü gençlik kütlesi olmaksızın o bir işçi-köylü birliği olmaktan çıkacaktır. Ama mesele öyle düzenlenmelidir ki, proleter öge önder rolü elinde tutsun.

İlk kez
J. Stalin, Komünist Gençlik Birliği Üzerine, Moskova 1926 adlı kitapta yayımlanmıştır.

LENİNİZMİN TEMELLERİ ÜZERİNE[15]

SVERDLOV ÜNİVERSİTESİNDE VERİLEN KONFERANSLAR

Lenin Seferberliğinin
anısına
J. STALİN

Leninizmin temelleri geniş bir konudur. Bu konuyu inceden inceye tetkik etmek için koca bir kitap yazmak gerekir. Hatta, bir kitaplar dizisi gerekir. Bu nedenle, konferanslarımın Leninizmin eksiksiz bir açımlaması olamayacağı doğaldır; en iyi halde, Leninizmin temellerinin kısa bir özeti olabilir. Bununla birlikte, Leninizmi başarılı bir şekilde incelemek için gerekli olan bazı temel çıkış noktalarını ortaya koymak amacıyla bu özeti vermenin yararlı olacağını düşünüyorum.

Leninizmin temellerini açımlamak, ne var ki, Lenin'in dünya görüşünün temellerini açımlamak değildir. Lenin'in dünya görüşü ile Leninizmin temelleri, kapsam bakımından bir ve aynı şey değildir. Lenin bir Marksisttir ve elbette ki onun dünya görüşünün temeli Marksizmdir. Ama bundan kesinlikle, Leninizmin açımlamasına Marksizmin temellerinin açımlanması ile başlanması gerektiği sonucu çıkmaz. Leninizmi açımlamak, Lenin'in Marksizmin genel hazinesine yapmış olduğu ve doğal olarak onun adıyla bağlı olan, yapıtlarındaki özgün ve yeni olan şeyi açımlamaktır. Konferanslarımda Leninizmin temellerinden ancak bu anlamda sözedeceğim.

O halde, Leninizm nedir?

Bazıları, Leninizmin, Marksizmin Rusya'ya özgü koşullara uygulanması olduğunu söylüyorlar. Bu tanımlama, gerçeğin bir kısmını içermektedir ama, tüm gerçeği içermekten uzaktır. Lenin gerçekten de Marksizmi Rus gerçeğine uygulamıştır, hem de ustaca uygulamıştır. Ama Leninizm, Marksizmin Rusya'ya özgü koşullara uygulanmasından başka birşey olmasaydı, o zaman Leninizmin saf milli ve salt milli, saf Rus ve salt Rus bir görüngü olması gerekirdi. Oysa Leninizmin, salt Rusya'ya özgü değil, kökleri uluslararası gelişmenin tümünde olan uluslararası bir görüngü olduğunu biliyoruz. Bu nedenle, bu tanımlamanın tekyanlılıktan muzdarip olduğunu düşünüyorum.

Başka bazıları ise Leninizmin, daha sonraki yıllarda sözümona ılımlı hale geldiği ve devrimci olmaktan çıktığı iddia edilen Marksizmden farklı olarak, ondokuzuncu yüzyılın kırklı yıllarındaki Marksizmin devrimci ögelerinin canlandırılması olduğunu söylüyorlar. Marx'ın öğretisini devrimci ve ılımlı diye aptalca ve bayağı bir şekilde ikiye bölmeyi bir an için dikkate almazsak, bu tamamıyla yetersiz ve tatmin edici olmayan tanımlamada bile bir gerçek payı bulunduğunu kabul etmek gerekir. Bu gerçek payı, Lenin'in, gerçekten de II. Enternasyonal oportünistlerinin unutturmuş olduğu Marksizmin devrimci içeriğini canlandırmış olmasıdır. Ne var ki, bu gerçeğin yalnızca bir parçasıdır. Leninizme ilişkin tam gerçek şudur ki, Leninizm Marksizmi yalnızca canlandırmakla kalmamış, fakat aynı zamanda daha da ileri bir adım atarak kapitalizmin ve proletaryanın sınıf mücadelesinin yeni koşulları altında Marksimi geliştirmiştir.

O halde, sonuç olarak Leninizm nedir?

Leninizm, emperyalizm ve proleter devrimi çağının Marksizmidir. Daha tam söylemek gerekirse: Leninizm, genel olarak proleter devrimin teorisi ve taktiği, özel olarak proletarya diktatörlüğünün teorisi ve taktiğidir. Marx ve Engels, henüz gelişmiş bir emperyalizmin olmadığı devrim öncesi dönemde (burada proleter devrimi öncesini kastediyoruz), proleterlerin devrime hazırlanması döneminde, pro-

leter devrimin pratikte henüz ivedi bir kaçınılmazlık olmadığı dönemde etkinlik gösterdiler. Marx ve Engels'in öğrencisi olan Lenin ise, gelişmiş emperyalizm döneminde, proleter devrimin halihazırda bir ülkede zafer kazanmış, burjuva demokrasisini parçalamış ve proleter demokrasisi çağını, Sovyetler çağını açmış olduğu gelişen proleter devrim döneminde etkinlik gösterdi.

İşte bu yüzden, Leninizm Marksizmin daha da geliştirilmesidir.

Genellikle Leninizmin olağanüstü mücadeleci ve olağanüstü devrimci karakterine işaret edilir. Bu tamamıyla doğrudur da. Ama Leninizmin bu özelliği iki nedenden ileri gelir: birincisi, Leninizmin, izini taşımadan yapamayacağı proleter devrimin bağrından doğmuş olmasıdır; ikincisi, Leninizmin, kapitalizme karşı başarılı bir mücadelenin gerekli önkoşulu olan II. Enternasyonal oportünizmine karşı mücadele içinde büyümüş ve güçlenmiş olmasıdır. Unutmamak gerekir ki, bir yanda Marx ve Engels ile öte yanda Lenin arasında, II. Enternasyonal oportünizminin tek başına egemen olduğu tüm bir dönem vardır, ve bu oportünizme karşı amansız mücadele, Leninizmin en önemli görevlerinden biri olmak zorundaydı.

I

LENİNİZMİN TARİHSEL KÖKLERİ

Leninizm, kapitalizmin çelişkilerinin en uç noktaya kadar keskinleşmiş olduğu, proleter devrimin pratiğin ivedi bir sorunu haline gelmiş olduğu, işçi sınıfının devrime hazırlanma *eski döneminin yeni döneme*, kapitalizme doğrudan saldırı dönemine gelip dayandığı ve geçtiği emperyalizm koşulları altında gelişti ve biçimlendi.

Lenin emperyalizmi «can çekişen kapitalizm» diye niteledi. Niçin? Çünkü emperyalizm, kapitalizmin çelişkilerini, ötesinde devrimin başladığı en yüksek seviyeye, en uç sını-

ra vardırır da ondan. Bu çelişkiler arasında en önemlileri olarak görülmesi gereken üç çelişki vardır.

Birinci çelişki, emek ile sermaye arasındaki çelişkidir. Emperyalizm, sanayi ülkelerinde, tekelci tröst ve birliklerin, bankaların ve mali oligarşinin mutlak egemenliği demektir. Bu mutlak egemenliğe karşı mücadelede işçi sınıfının alışılmış yöntemlerinin —sendikalar ve kooperatifler, parlamenter partiler ve parlamenter mücadele— tamamıyla yetersiz kaldığı görülmüştür. Ya kendini sermayenin insafına terkedeceksin, eskisi gibi sürüneceksin ve gittikçe batacaksın, ya da yeni bir silaha sarılacaksın — işte emperyalizmin, proletaryanın muazzam kitleleri önüne koyduğu alternatif budur. Emperyalizm, işçi sınıfını devrime götürür.

İkinci çelişki, hammadde kaynaklarını, yabancı toprakları ele geçirme uğruna mücadele eden çeşitli mali gruplar ve emperyalist güçler arasındaki çelişkidir. Emperyalizm, hammadde kaynaklarına sermaye ihracıdır, bu hammadde kaynaklarının tekelci sahipliği için çılgınca mücadeledir, halihazırda paylaşılmış olan dünyanın yeniden paylaşılması uğruna mücadeledir, ellerine geçirmiş olduklarına kene gibi sarılan eski grup ve güçlere karşı, kendilerine «güneşin altında bir yer» edinmek isteyen yeni mali gruplar ve güçler tarafından özellikle kıyasıya yürütülen bir mücadeledir. Çeşitli kapitalist gruplar arasındaki bu çılgınca mücadelenin dikkate değer yanı, bu mücadelenin emperyalist savaşları, başkalarının topraklarını fethetmek için yapılan savaşları kaçınılmaz bir unsur olarak içermesidir. Bu husus ise, emperyalistlerin birbirlerini karşılıklı olarak zayıflatmasına, genel olarak kapitalizmin pozisyonunun zayıflamasına, proleter devrim saatinin yakınlaşmasına ve bu devrimin pratik bir zorunluluk haline gelmesine yolaçması bakımından dikkate değerdir.

Üçüncü çelişki, bir avuç hakim, «uygar» ulus ile, dünyanın yüzlerce milyon sömürge ve bağımlı halkları arasındaki çelişkidir. Emperyalizm, muazzam sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde yaşayan, sayıları yüzlerce milyona varan halkların en utanmazca sömürülmesi ve onlara en insanlık

dışı zulüm demektir. Bu sömürünün ve bu zulmün amacı, aşırı kâr* sızdırmaktır. Fakat emperyalizm, bu ülkeleri sömürürken, buralarda demiryolları, fabrikalar ve işletmeler inşa etmek, sanayi ve ticaret merkezleri kurmak zorundadır. Bir proletarya sınıfının ortaya çıkması, yerli aydınların oluşması, milli öz bilincin uyanması, kurtuluş hareketinin güçlenmesi — bunlar bu «politika»nın kaçınılmaz sonuçlarıdır. Devrimci hareketin istisnasız tüm sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde güçlenmesi bu olguyu açıkça kanıtlamaktadır. Bu husus, proletarya açısından, sömürgeleri ve bağımlı ülkeleri emperyalizmin yedeklerinden, proleter devrimin yedeklerine dönüştürerek kapitalizmin mevzilerini kökünden mayınladığı için önemlidir.

İşte eski, «Gelişen» kapitalizmi can çekişen kapitalizme dönüştüren emperyalizmin en önemli çelişkileri genel olarak bunlardır.

On yıl önce patlak vermiş olan emperyalist savaşın önemi, diğer şeylerin yanısıra, bütün bu çelişkileri bir tek düğümde toplayarak teraziye vurması, böylece proletaryanın devrimci savaşlarını hızlandırmış ve kolaylaştırmış olmasında yatar.

Başka bir deyişle, emperyalizm, devrimi yalnızca pratik bir kaçınılmazlık haline getirmekle kalmadı, aynı zamanda kapitalizmin kalelerine karşı dolaysız saldırı için de elverişli koşulları yarattı.

İşte Leninizmi doğuran uluslararası durum buydu.

Bazıları diyebilir ki: Bütün bunlar iyi, hoş da, emperyalizmin klasik bir ülkesi olmayan ve olamayacak olan Rusya ile tüm bunların ne ilişkisi var? Tüm bunların, her şeyden önce Rusya'da ve Rusya için çalışan Lenin ile ne ilişkisi var? Tüm ülkeler içinde neden tam da Rusya, Leninizmin yurdu, proletarya devriminin teorisi ve taktiğinin doğum yeri haline geldi?

---

* «Extraprofit» karşılığı olarak «aşırı kâr» kavramını kullandık. Kastedilen, emperyalist - sömürge ilişkisi içinde ortaya çıkan 'özel' (extra) bir kârdır. Bunun boyutu/oranı 'normal' artı-değerden çok daha fazla olduğu için bu tip kâra «Extraprofit» adı verilmektedir. Ç.N.

Çünkü Rusya, emperyalizmin tüm bu çelişkilerinin düğüm noktasıydı.

Çünkü Rusya, herhangi bir ülkeden daha fazla, devrime gebeydi, ve bu nedenle yalnızca Rusya, bu çelişkileri devrimci yoldan çözecek durumdaydı.

İlk olarak, çarlık Rusyası, en insanlık dışı ve barbar biçimiyle her türlü zulmün —gerek kapitalist, gerek askeri ve sömürge zulmünün— ocağıydı. Rusya'da sermayenin mutlak egemenliğinin çarlık despotizmi ile kaynaştığını; Rus milliyetçiliğinin saldırganlığının, çarlığın Rus-olmayan halklara karşı cellatlığı ile; koca koca alanların —Türkiye, İran, Çin— sömürülmesinin, bu alanların çarlık tarafından ele geçirilmesi ile, fetih savaşları ile birleştiğini kim bilmez? Lenin, çarlık «askeri-feodal bir emperyalizmdir» derken haklıydı. Çarlık, emperyalizmin en olumsuz yanlarının kat kat yoğunlaşmasıydı.

Devamla, çarlık Rusya'sı, yalnızca, Rusya'nın ulusal ekonomisinin yakıt sanayii ve metal sanayii gibi temel dallarını kontrol eden yabancı sermayeye serbest giriş tanıması anlamında değil, aynı zamanda batılı emperyalistlerin emrine milyonlarca asker sunması anlamında da, Batı emperyalizminin muazzam bir yedeği idi. İngiliz-Fransız kapitalistlerinin muazzam kârlarını korumak için emperyalist cephelerde kanı dökülen ondört milyonluk Rus ordusunu anımsayınız.

Bundan başka, çarlık Doğu Avrupa'da yalnızca emperyalizmin bekçi köpeği olmakla kalmıyordu, aynı zamanda Paris ve Londra'da, Berlin'de, Brüksel'de çarlığa sağlanan borçlar için halkın sırtından yüzlerce milyona varan faiz sızdırmakla görevli Batı emperyalizminin bir acentasıydı.

Son olarak, çarlık, Türkiye, İran, Çin vb.nin paylaşılmasında Batı emperyalizminin en sadık müttefikiydi. Emperyalist savaşın, çarlık tarafından Antant (itilaf -ÇN) emperyalistleri ile ittifak içinde yürütüldüğünü, Rusya'nın bu savaşın esas unsurlarından biri olduğunu kim bilmez?

Çarlığın ve Batı emperyalizminin çıkarlarının içiçe geç-

mesi ve sonunda bir tek emperyalist çıkarlar yumağı halinde kaynaşması işte bundan dolayıdır.

Batı emperyalizmi, çarlığı savunmak ve ayakta tutmak amacıyla, Rusya'da devrime karşı bir ölüm-kalım savaşı vermek için tüm güçlerini harekete geçirmeden, eski çarlık Rusya'sı, burjuva Rusya gibi Doğuda bu kadar güçlü bir desteği ve bu kadar zengin bir insan gücü ve kaynak yedeğini yitirmeye razı olabilir miydi? Elbette olamazdı.

Ama bundan şu sonuç çıkar ki: Kim çarlığa vurmak isyorsa, kaçınılmaz olarak emperyalizme karşı el kaldırmak zorundaydı, kim çarlığa karşı ayaklanıyorsa, emperyalizme karşı da ayaklanmak zorundaydı; çünkü kim çarlığı devirmek istiyorsa, —gerçekten yalnızca çarlığı yenmekle kalmayıp, bilakis onu kökünden temizlemek istediği ölçüde— emperyalizmi de devirmek zorundaydı. Böylece çarlığa karşı devrim, emperyalizme karşı devrime, proleter devrime varmak, ona geçmek zorundaydı.

Bu arada Rusya'da, başında dünyanın en devrimci proletaryasının durduğu; ve Rusya'nın devrimci köylülüğü gibi önemli bir müttefike sahip bir proletaryanın durduğu muazzam bir halk devrimi gelişiyordu. Böyle bir devrimin yarı yolda duramayacağı, başarılı olduğu taktirde daha da ilerleyip emperyalizme karşı isyan bayrağını kaldırması gerektiğini tanıtlamanın gereği var mı?

İşte bunun için Rusya, emperyalizmin çelişkilerinin odak noktası haline gelmek zorundaydı, yalnızca bu çelişkilerin özellikle iğrenç ve özellikle dayanılmaz niteliklerinin tam da Rusya'da en açık şekilde dışa vurması anlamında değil; yalnızca Rusya, Batının mali sermayesini Doğunun sömürgeleriyle birleştiren Batı emperyalizminin son derece önemli bir dayanağı olduğundan değil, bilakis, emperyalizmin çelişkilerini devrimci yoldan çözebilecek gerçek güç yalnızca Rusya'da bulunduğundan ötürü de.

Ama bundan şu sonuç çıkar ki, Rusya'daki devrim kaçınılmaz olarak bir proleter devrim haline gelmek zorundaydı, gelişmesinin daha ilk günlerinde uluslararası bir niteliğe

bürünmek, dolayısıyla kaçınılmaz olarak dünya emperyalizmini temellerinden sarsmak zorundaydı.

Bu koşullar altında, Rus komünistleri çalışmalarını Rus devriminin dar ulusal çerçevesi ile sınırlayabilirler miydi? Elbette hayır! Tam tersine, gerek iç (derin devrimci bunalım) ve gerek dış (savaş) durumun tümü, onları, bu çerçevenin dışına çıkmaya, mücadeleyi uluslararası alana taşımaya, emperyalizmin yaralarını açığa çıkarmaya, kapitalizmin çöküşünün kaçınılmazlığını tanıtlamaya, sosyal-şövenizmi ve sosyal-pasifizmi paramparça etmeye ve son olarak kendi ülkesinde kapitalizmi devirmeyi ve tüm ülkelerin proletaryasının kapitalizmi devirmesini kolaylaştırmak için proleteryaya yeni bir mücadele silahı, proletarya devriminin teorisi ve taktiğini kurmaya zorluyordu. Rus komünistleri zaten başka türlü davranamazlardı; çünkü yalnızca bu yol, Rusya'yı burjuva düzenin restorasyonuna karşı koruyabilecek uluslararası alandaki belli değişiklikleri sağlayabilirdi.

İşte Rusya'nın, Leninizmin yurdu ve Rus komünistlerinin önderinin, Lenin'in, onun yaratıcısı olması bu yüzdendir.

Geçen yüzyılın kırklı yıllarında Almanya'nın ve Marx-Engels'in başına gelen şey, yaklaşık olarak Rusya ve Lenin'in de «başına geldi.» O zamanlar Almanya, tıpkı yirminci yüzyılın başında Rusya'nın durumunda olduğu gibi, burjuva devrimine gebeydi. Marx o sıralar «Komünist Manifesto»da şöyle yazıyordu:

> «Komünistler esas dikkatlerini Almanya'ya çeviriyorlar, çünkü Almanya bir burjuva devriminin arifesinde bulunuyor, ve çünkü o bu devrimi genel olarak Avrupa uygarlığının daha ileri koşullarında ve İngiltere'nin onyedinci ve Fransa'nın onsekizinci yüzyıldaki proletaryasından çok daha gelişmiş bir proletarya ile yaptığından, Alman burjuva devrimi bir proletarya devriminin başlangıcından başka birşey olamaz.»[16]

Başka bir deyişle, devrimci hareketin merkezi Almanya'ya kayıyordu.

Aktarılan alıntıda Marx tarafından vurgulanan tam da bu hususun, tam da Almanya'nın bilimsel sosyalizmin doğduğu ülke ve Alman proletaryasının önderlerinin, Marx ve Engels'in, onun yaratıcıları haline gelmesinin muhtemel sebebi olduğuna herhalde kuşku yoktur.

Ama aynı şey, daha yüksek ölçüde, yirminci yüzyılın başındaki Rusya için de geçerlidir. Rusya bu sırada burjuva devriminin arifesinde bulunuyordu, bu devrimi Avrupa'daki daha da ileri koşullar altında ve Almanya'nın ondokuzuncu yüzyılın kırklı yıllarındakinden (İngiltere ve Fransa'nın sözünü bile etmiyorum) daha da gelişmiş bir proletarya ile yapacaktı, bütün koşullar, bu devrimin proleter devrimin mayası ve başlangıcı haline gelmek zorunda olduğunu gösteriyordu.

Lenin'in, Rus devrimi rüşeym halinde iken, daha 1902'de «Ne Yapmalı?» adlı yapıtında şu kahince sözleri yazması elbette bir raslantı değildir:

> «Tarih bizi (yani Rus Marksistlerini -*J. St.*) şimdi, herhangi bir başka ülkenin proletaryasının önündeki bütün ivedi görevlerin *en devrimcisi* olan bir görevle karşı karşıya getirmiştir.»
>
> «Bu görevin gerçekleştirilmesi, yalnızca Avrupa gericiliğinin değil, bilakis (şimdi diyebiliriz ki) Asya gericiliğinin de en güçlü kalesinin yıkılması, Rus proletaryasını uluslararası devrimci proletaryanın öncüsü yapacaktır.» (Bkz. 4. baskı, c. 5, s. 345.)

Başka bir deyişle, devrimci hareketin merkezi Rusya'ya kaymak zorundaydı.

Bilindiği gibi, Rusya'da devrimin seyri, Lenin'in bu öngörüsünü tamamıyla doğrulamıştır.

Tüm bunlardan sonra, böyle bir devrimi yapmış ve böyle bir proletaryaya sahip olan ülkenin, proleter devrimin teorisi ve taktiğinin doğum yeri olmuş olmasına şaşılabilir mi?

Rusya proletaryasının önderinin, Lenin'in, aynı zamanda bu teorinin ve taktiğin yaratıcısı ve uluslararası proletaryanın önderi haline gelmiş olmasına şaşılabilir mi?

II

YÖNTEM

Yukarıda, bir yanda Marx ve Engels ile öte yanda Lenin arasında, II. Enternasyonal oportünizminin hakim olduğu tüm bir zaman diliminin yattığını söyledim. Tam doğru olmak için, kastettiğimin, oportünizmin biçimsel hakimiyeti değil, gerçek hakimiyeti olduğunu eklemeliyim. Biçimsel olarak, II. Enternasyonal'in başında «imanlı» Marksistler, «ortodokslar» duruyordu — Kautsky ve diğerleri. Gerçekte ise II. Enternasyonal'in esas çalışması oportünizm çizgisini izliyordu. Oportünistler, uyarlamacı, küçük-burjuva nitelikleri yüzünden kendilerini burjuvaziye uyarladılar; «ortodokslar» ise, oportünistlerle «birliği korumak» uğruna, «partide barış» uğruna kendilerini oportünistlere uyarladılar. Böylece, burjuvazinin politikası ile «ortodokslar»ın politikası arasındaki devre tamamlandı, ve sonuç oportünizmin hakimiyeti oldu.

Bu dönem, kapitalizmin görece barışçıl bir gelişme dönemi idi; emperyalizmin felaketli çelişkilerinin henüz tüm belirginliğiyle gün yüzüne çıkmadığı, işçilerin iktisadi grevlerinin ve sendikaların aşağı yukarı «normal» bir şekilde geliştiği, seçim kampanyalarının ve parlamento gruplarının «baş döndürücü» başarılar sağladığı, yasal mücadele biçimlerinin göklere çıkarıldığı ve yasal araçlarla kapitalizmin «işinin bitirilebileceğine» inanıldığı; kısacası, II. Enternasyonal partilerinin yağ bağladığı ve devrim üzerine, proletarya diktatörlüğü üzerine ve kitlelerin devrimci eğitimi üzerine ciddi bir şekilde düşünme isteğinde olmadıkları bir savaş öncesi dönemdi.

Bütünlüklü bir devrimci teori yerine, kitlelerin yaşayan devrimci mücadelelerinden kopuk, çürük dogmalara dönüşmüş birbiriyle çelişen teorik önermeler ve teori parçacıkları. Dış görünüşü kurtarmak için elbette arasıra Marx'ın teorisi anılıyordu, ama bu ancak onun canlı, devrimci ruhunu kovmak için yapılıyordu.

Devrimci bir politika yerine — pörsümüş bir darkafalılık ve aşağılık bir politika cambazlığı, parlamenter diplomasi ve parlamenter kombinezonlar. Dış görünüşü kurtarmak için elbette «devrimci» kararlar ve şiarlar kabul ediliyordu, ama bu yalnızca bunları rafa kaldırmak için yapılıyordu.

Partiyi kendi hataları temelinde eğitmek ve ona doğru bir devrimci taktik öğretmek yerine — acil sorunlardan kasten kaçınma, bunların üstünü örtüp kapatma. Dış görünüşü kurtarmak için elbette sakıncalı sorunlara da arada bir değinmeye kimsenin itirazı yoktu, ama bu yalnızca meseleyi herhangi bir «esnek» kararla halletmek için yapılıyordu.

İşte II. Enternasyonal'in fizyonomisi, çalışma yöntemleri, cephaneliği böyleydi.

Bu sırada emperyalist savaşların ve proletaryanın devrimci savaşlarının yeni bir dönemi yaklaşıyordu. Eski mücadele yöntemlerinin, mali sermayenin mutlak egemenliği karşısında apaçık yetersiz ve etkisiz kaldığı görülüyordu.

II. Enternasyonal'in tüm faaliyetini, tüm çalışma yöntemlerini gözden geçirmek ve darkafalılık, dargörüşlülük, politika cambazlığı ve hainliğin, sosyal-şövenizm ve sosyal-pasifizmin kökünü kurutmak gerekiyordu. II. Enternasyonal'in tüm cephaneliğini gözden geçirmek, paslı ve çürük olan herşeyi bir kenara atmak ve yeni tür silahlar edinmek gerekiyordu. Böyle bir ön çalışma olmaksızın, emperyalizme karşı savaşa çıkmak boşunaydı. Bu ön çalışma olmaksızın, proletarya, yeni devrimci savaşlara yeterince donanmamış olarak, ya da hiç donatımsız girmek tehlikesiyle karşı karşıya idi.

II. Enternasyonal'in Augias ahırlarını genel denetimden geçirmek ve genel temizliğini yapmak şerefi Leninizme düştü.

İşte Leninizmin yöntemi bu koşullar altında doğdu ve biçimlendi.

Bu yöntemin talepleri nelerdir?

Birincisi, II. Enternasyonal'in teorik dogmalarının, kitlelerin devrimci mücadelesinin ateşinde, canlı pratiğinde **sınanması**, yani teorinin ve pratiğin bozulmuş olan birliğinin yeniden kurulması, bu ikisi arasındaki uçurumun giderilmesi; çünkü devrimci teoriyle silahlanmış gerçek bir proletarya partisini yaratmak ancak böyle mümkündür.

İkincisi, II. Enternasyonal partilerinin politikasının, şiarlarına ve kararlarına (ki bunlara inanılmamalıdır) bakarak değil, tam tersine, yaptıklarına, eylemlerine bakarak **sınanması**; çünkü proletarya kitlelerinin güvenini kazanmak ve buna layık olmak ancak böyle mümkündür.

Üçüncüsü, tüm parti çalışmasının, kitleleri devrimci mücadeleye eğitme ve hazırlama bakış açısıyla, yeni, devrimci bir tarzda **yeniden örgütlenmesi**; çünkü kitleleri proleter devrime hazırlamak ancak böyle mümkündür.

Dördüncüsü, proletarya partilerinin **özeleştirisi**, kendi hataları temelinde eğitilmesi ve yetiştirilmesi; çünkü partinin gerçek kadrolarını ve gerçek önderlerini yetiştirmek ancak böyle mümkündür.

İşte Leninizmin yönteminin temeli ve özü budur.

Bu yöntem pratikte nasıl uygulandı?

İkinci Enternasyonal oportünistlerinin sürekli yineleyip durdukları bir dizi teorik dogma vardır. Bunlardan birkaçını ele alalım.

Birinci dogma; proletaryanın iktidarı hangi koşullar altında ele geçirebileceğine ilişkindir. Oportünistler, proletaryanın, ülkede çoğunluğu oluşturmadığı taktirde, iktidarı ele geçiremeyeceğini ve geçirmemesi gerektiğini iddia ediyorlar. Kanıtın izi yok, çünkü bu saçma tezi teorik ya da pratik olarak gerekçelendirmek mümkün değildir. «Varsayalım ki, bu böyledir,» diye yanıtlıyor Lenin bu II. Enternasyonal baylarını; «Ama nüfusun azınlığını oluşturan proletaryaya, emekçi kitlelerin muazzam çoğunluğunu çevresinde toplama olanağını sağlayan bir tarihi durum ortaya çıktığında (sa-

vaş, tarım bunalımı vs.) ne olacak — niçin proletarya o zaman iktidarı ele geçirmesin? Proletarya, sermaye cephesini yarmak ve genel sonucu hızlandırmak için, elverişli uluslararası ve iç durumdan neden yararlanmasın? Marx, daha geçen yüzyılın ellili yıllarında, Almanya'da proletarya devrimi, eğer deyim yerindeyse, «Köylü Savaşının bir çeşit ikinci baskısı»[17] ile desteklenebilirse, işlerin «mükemmel» olacağını söylememiş miydi?» O sıralar Almanya'daki proleterlerin sayısının, örneğin 1917 yılında Rusya'da olduğundan nispeten daha az olduğunu bütün dünya bilmiyor mu? Rus proleter devriminin pratik deneyimi, II. Enternasyonal kahramanlarının pek sevdikleri bu dogmanın, proletarya için hiçbir yaşamsal önemi olmadığını göstermemiş midir? Kitlelerin devrimci mücadelesinin pratik deneyiminin bu çürük dogmayı çürüttüğü ve yıktığı açık değil midir?

İkinci dogma: Proletarya, ülkenin yönetilmesini örgütleyebilecek, kültür bakımından ileri ve yönetimde deneyimli yeterli sayıda kadrodan yoksun ise, iktidarı koruyamaz; bu kadrolar ilkönce kapitalizm koşulları altında yetiştirilmelidir, iktidar ancak bundan sonra alınabilir. Varsayalım ki, bu böyledir, diye yanıtlıyor Lenin. «Ama bu iş, ilkönce iktidarın devralınması, proletaryanın gelişmesi için elverişli koşulların yaratılması ve bundan sonra her adımda yedi fersah katederek emekçi kitlelerin kültür seviyesinin yükseltilmesi, işçiler arasından önder kadrolar ve yönetim kadrolarının yetiştirilmesine doğru ilerlemek şeklinde niçin yapılamayacak olsun?» Rusya'nın pratik deneyimi, işçiler arasından önder kadroların, proletaryanın iktidarı altında, kapitalizmin iktidarı altında olduğundan yüz kez daha hızlı ve daha esaslı bir şekilde geliştiğini göstermemiş midir? Kitlelerin devrimci mücadelesinin pratik deneyiminin, oportünistlerin bu teorik dogmasını da acımasızca yıktığı açık değil midir?

Üçüncü dogma: Siyasi genel grev yöntemi, proletarya için kabul edilemez birşeydir, çünkü teorik olarak savunulamaz (bakınız Engels'in eleştirisi), pratikte tehlikelidir (ülkenin iktisadi yaşamının normal seyrini bozabilir ve sendikaların kasalarını boşaltabilir), ve proletaryanın sınıf mü-

cadelesinin esas biçimi olan parlamenter mücadele biçimlerinin yerini tutamaz. Pekala, diye yanıtlıyor Leninistler, ama Engels önce her genel grevi değil, yalnızca genel grevin belli bir türünü, yani anarşistlerin, proletaryanın siyasi mücadelesinin **yerine** önermiş oldukları, anarşistlerin **iktisadi** genel grevini[18] eleştirmiştir — bunun **siyasi** genel grev yöntemi ile ne ilişkisi vardır? İkincisi, parlamenter mücadele biçiminin, proletaryanın esas mücadele biçimi olduğu nerede ve kim tarafından tanıtlanmıştır? Devrimci hareketin tarihi, parlamenter mücadelenin, proletaryanın parlamento dışı mücadelesinin örgütlenmesi için bir okul ve yardımcı araç olduğunu, kapitalizm altında işçi hareketinin temel sorunlarının şiddet yoluyla, proletarya kitlelerinin dolaysız mücadelesi yoluyla, genel grevi, ayaklanması yoluyla çözüldüğünü göstermiyor mu? Üçüncüsü, parlamenter mücadelenin yerine siyasi genel grev yönteminin geçirileceği sorununa nasıl varılmıştır? Siyasi genel grev yanlıları, parlementer mücadele biçimlerinin yerine parlamento-dışı mücadele biçimlerini geçirmeyi nerede ve ne zaman denemişlerdir? Dördüncüsü, Rusya'daki devrim, **siyasi** genel grevin, proletarya devriminin muazzam bir okulu ve kapitalizmin kalelerine taarruzun arifesinde proletaryanın en geniş kitlelerinin seferber edilmesi ve örgütlenmesi için vazgeçilmez bir araç olduğunu acaba göstermemiş midir? Öyleyse, iktisadi yaşamın normal seyrinin bozulması üzerine ve sendika kasaları üzerine darkafalı sızlanmalar niye? Devrimci mücadelenin pratik deneyiminin, oportünistlerin bu dogmasını da parçaladığı açık değil midir?

Vs. vb.

İşte bunun için Lenin, «devrimci teori bir dogma değil...dir», o «ancak gerçekten kitlesel bir hareketin ve gerçekten devrimci bir hareketin pratiğiyle sıkı sıkıya bağ içinde kesin biçimini alır» demiştir («Sol» Komünizm - Bir Çocukluk Hastalığı)[19], çünkü teori, pratiğe hizmet etmelidir, çünkü «teori, pratiğin ortaya koyduğu sorunlara yanıt vermelidir» («Halkın Dostları»[20], çünkü teori, pratik deneyimler temelinde sınanmalıdır.

İkinci Enternasyonal partilerinin siyasi şiarlarına ve siyasi kararlarına gelince, devrim karşıtı faaliyetlerini parlak devrimci şiarlarla ve kararlarla örten bu partilerin siyasi pratiğinin tüm sahteliğini ve tüm kokuşmuşluğunu anlamak için, «Savaşa karşı savaş» şiarının tarihçesini anımsamak yeter. Emperyalistlerin, savaş çıkartmaya cüret ettikleri taktirde, ayaklanmanın bütün dehşetiyle tehdit edildikleri, ve tehdit edici «Savaşa karşı savaş» şiarının atıldığı II. Enternasyonal'in Basel Kongresi'ndeki[21] tantanalı gösterileri herkes anımsar. Ama belli bir zaman sonra, savaşın başlangıcından hemen önce, Basel kararının rafa kaldırıldığını ve işçilere yeni bir slogan verildiğini, kapitalist anavatanın şan ve şerefi uğruna birbirlerini boğazlamaları sloganının verildiğini kim anımsamaz? Devrimci şiarların ve kararların, eylemle gerçeklenmedikçe beş para etmediği açık değil midir? Oportünist politika cambazlarının tüm alçaklığını ve Leninizmin yönteminin tüm büyüklüğünü anlamak için, emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürme Leninist siyaseti ile, II. Enternasyonal'in savaş sırasındaki hain siyasetini karşı karşıya koymak yeter.

Bu noktada Lenin'in «Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky» adlı kitabından, Lenin'in, II. Enternasyonal'in önderi Kautsky'nin, partileri eylemleriyle değil, bilakis kağıt üzerinde kalan şiarlarına ve belgelerine bakarak değerlendirmek şeklindeki oportünist çabasını şiddetle eleştiren bir pasajı aktarmaktan kendimi alamayacağım:

> «Kausky, *bir şiar ilan etmenin* sanki herhangi birşeyi değiştirdiğini sanmakla... tipik küçük-burjuva, darkafalı bir siyaset gütmektedir. Burjuva demokrasisinin tüm tarihçesi, bu hayali çürütmektedir; burjuva demokratları halkı aldatmak için, istenen bütün 'şiarları' daima ilan etmişlerdir ve etmektedirler. Önemli olan, onların içtenliğini *sınamaktır*, sözleri ile *eylemlerini* karşılaştırmaktır, idealist ya da şarlatanca *lafazanlıklarla* yetinmemek, bilakis *sınıf gerçekliği* temeline varmaktır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 260.)

İkinci Enternasyonal partilerinin özeleştiri korkusunun, hatalarını gizlemek, «sakıncalı» sorunları örtbas etmek, herşey yolundaymış gibi yaparak eksikliklerini örtmeye çalışmak âdetlerinin; canlı her düşünceyi körelten ve partinin kendi hataları temelinde devrimci eğitimine gem vuran, Lenin tarafından alaya alınan ve ipliği pazara çıkarılan bu âdetin burada sözünü bile etmiyorum. Lenin, «Sol Komünizm» adlı yapıtında, proletarya partilerinde özeleştiri üzerine şöyle yazıyordu:

> «Siyasi bir partinin kendi hatalarına karşı tavrı, bu partinin ciddiyetinin ve *sınıfına* ve emekçi *kitlelere* karşı yükümlülüklerini *gerçekten* yerine getirmesinin en önemli ve en emin kıstaslarından biridir. Hatayı açıkça kabullenmek, nedenlerini ortaya çıkarmak, hataya yolaçan koşulları tahlil etmek, hatayı ortadan kaldırmanın yollarını özenle araştırmak — işte ciddi bir partinin belirtileri bunlardır, yükümlülüklerini yerine getirmenin, yani *sınıfı* ve sonra *kitleyi* de eğitmenin ve yetiştirmenin yolu budur.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 39.)

Bazıları, kendi hatalarını ortaya çıkarmanın ve özeleştiri yapmanın tehlikeli olduğunu, çünkü bunların düşman tarafından proletarya partisine karşı kullanılabileceğini söylüyorlar. Lenin bu türden itirazların önemsiz ve tamamıyla yanlış olduğu görüşündeydi. Partimizin henüz zayıf ve çelimsiz olduğu bir sırada, daha 1904'te, «Bir Adım İleri, İki Adım Geri» adlı yazısında bu konuda şöyle yazıyordu:

> «Onlar (yani Marksistlerin hasımları *J. St.*) bizim ihtilaflarımıza sinsice gülüyorlar ve oh çekiyorlar; onlar elbette, Partimizin eksikliklerini ve yetersizliklerini konu edinen benim broşürümden, tek tek pasajları, kendi amaçları için bağıntısından koparmaya çalışacaklardır. Rus sosyal-demokratları, daha şimdiden, böylesine ufak-tefek şeylerden tedirgin olmayacak ve bunlara rağmen özeleştiri çalışmasını ve işçi hareketinin büyümesiyle hiç şüp-

hesiz ve kaçınılmaz olarak üstesinden gelinecek olan kendi eksikliklerini acımasızca açığa çıkarmayı sürdürecek kadar savaşta çelikleşmişlerdir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 7, s. 190.)

İşte Leninizmin yönteminin karakteristik özellikleri genel olarak bunlardır.

Lenin'in yönteminde varolan şey, esas olarak daha Marx'ın öğretisinde vardı; o öğreti ki, Marx'ın sözleriyle, «özü itibarı ile eleştirici ve devrimci»dir[1]. Tam da bu eleştirici ve devrimci ruh, Lenin'in yönteminin tepeden tırnağına içine işlemiştir. Ama Lenin'in yönteminin, Marx'ın yönteminin basitçe yeniden kurulması olduğunu sanmak yanlış olur. Gerçekte ise Lenin'in yöntemi, Marx'ın eleştirici ve devrimci yönteminin, materyalist diyalektiğinin yalnızca yeniden kurulması değil, aynı zamanda somutlaştırılıp daha da geliştirilmesidir.

III

TEORİ

Bu konuda üç sorunu ele alacağım.

a) proleter hareket için teorinin önemi;
b) kendiliğindenlik «teorisi»nin eleştirisi;
c) proleter devrimin teorisi.

1 — **Teorinin önemi.** Bazıları, Leninizmde esas olanın, Marksist tezlerin eyleme geçirilmesi, bu tezlerin «uygulanması» olması anlamında, Leninizmin, pratiğin teoriye göre önceliği olduğunu, teoriye gelince, Leninizmin bu bakımdan oldukça umursamaz olduğunu sanıyorlar. Plehanov'un defalarca, Lenin'in teoriye ve özellikle felsefeye ilişkin «umursamazlığı» ile alay ettiği bilinir. Bugün pratik faaliyet yürüten Leninistlerden pekçoğunun, özellikle koşulların kendilerine yüklediği büyük pratik çalışma yüzünden, teoriye pek iltifat etmedikleri de bilinmektedir. Lenin'e ve Leninizme ilişkin bu garipten de öte fikrin tamamıyla yanlış olduğunu ve

gerçekle herhangi bir alakası olmadığını; pratikçilerin teoriyi bir yana koyma çabalarının, Leninizmin tüm ruhuna aykırı olduğunu ve davamız için büyük tehlikeler taşıdığını söylemek zorundayım.

Teori, bütün ülkelerin işçi hareketinin genel biçimi ile ele alınmış deneyimidir. Elbette ki teori, devrimci pratikle birleştirilmedikçe anlamsız olur; tıpkı, devrimci teori ile yolu aydınlatılmadıkça, pratiğin karanlıkta el yordamıyla yürümesi gibi. Ama teori, devrimci pratikle kopmaz bir bağla birleştiğinde, işçi hareketinin muazzam bir gücü haline gelebilir, çünkü harekete güveni, yönünü tayin etme yeteneğini ve çevresinde olup biten olayların iç bağlantısını anlamayı teori, ve yalnızca teori verebilir; çünkü pratiğe, yalnızca sınıfların bugün nasıl ve hangi yönde hareket ettiklerini değil, aynı zamanda yakın gelecekte de nasıl ve hangi yönde hareket edeceklerini de anlamasında teori, ve yalnızca teori yardım edebilir. Şu ünlü şiara damgasını vuran ve onu düzinelerce kez yineleyen, Lenin'den başkası değildir:

«**Devrimci teori olmaksızın, devrimci hareket de olamaz.**»* (Bkz. 4. baskı, cilt 5, s. 341.)

Lenin, teorinin büyük önemini, özellikle, uluslararası proletaryanın öncüsü olma rolü kendisine düşen ve karmaşık bir iç ve uluslararası durum içinde bulunan bizim Partimiz gibi bir parti için, herkesten daha iyi anladı. Lenin, Partimizin bu özel rolünü daha 1902'de önceden gördü ve daha o zamandan şuna işaret etmeyi gerekli gördü:

«**Öncü savaşçı rolünü yalnızca, ileri bir teorinin kılavuzluk ettiği bir parti yerine getirebilir.**» (Aynı yerde, s. 342.)

Lenin'in, Partimizin rolüne ilişkin bu öngörüsünün şimdiden gerçek haline geldiği bugün, Lenin'in bu kılavuz ilkesinin özel bir güç ve önem kazandığını herhalde tanıtlamaya gerek yoktur.

Lenin'in teoriye verdiği büyük önemin en çarpıcı ifadesi olarak, belki de, Engels'ten Lenin'e kadarki dönemde bilimin en önemli buluşlarını materyalist felsefe temelinde

---

* İtalikler benim. — *J. St.*

genelleştirme ve Marksistler arasındaki anti-materyalist akımları çok yönlü bir eleştiriye tabi tutma gibi son derece ciddi görevin çözümünü ele alanın Lenin'den başkası olmaması görülmelidir. Engels materyalizme ilişkin şöyle diyordu: «Çağ açan her buluş ile o biçimini değiştirmek zorundadır.» [23] Bu görevi kendi zamanında çözenin, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» [24] adlı kitabıyla Lenin'den başkası olmadığı iyi bilinmektedir. Lenin'in felsefe konusundaki «umursamazlığı» ile alay eden Plehanov'un, böyle bir görevi çözmek için ciddi bir çaba göstermeye cüret bile etmediği iyi bilinir.

2 — Kendiliğindenlik «teorisi»nin eleştirisi ya da harekette öncünün rolü. Kendiliğindenlik «teorisi» oportünizmin teorisidir, işçi hareketinin kendiliğindenliğine tapma teorisidir, işçi sınıfının öncüsünün, işçi sınıfının partisinin önder rolünü gerçekte yadsıma teorisidir.

Kendiliğindenliğe tapma teorisi; işçi hareketinin devrimci karakterine kesinlikle karşıdır, hareketin, kapitalizmin temellerine karşı mücadele yoluna sokulmasına karşıdır, hareketin yalnızca «gerçekleştirilebilir», kapitalizm için «kabul edilebilir» talepler çizgisini izlemesinden yanadır, tamamıyla «en az direnme çizgisi»nden yanadır. Kendiliğindenlik teorisi, trade-unionizmin ideolojisidir.

Kendiliğindenliğe tapma teorisi, kendiliğinden harekete bilinçli, planlı bir nitelik verilmesine kesinlikle karşıdır; partinin işçi sınıfının başında yürümesine, partinin kitlelerin siyasi bilincini yükseltmesine, partinin harekete önderlik etmesine karşıdır; hareketin siyasi bilinçli unsurlarının, hareketin kendi yolundan gitmesini engellememesinden yanadır, partinin kendiliğinden hareketi sadece dinlemesinden ve onun kuyruğuna takılmasından yanadır. Kendiliğindenlik teorisi, hareket içinde bilinçli unsurun rolünü küçümsemenin teorisidir, «kuyrukçuluk» ideolojisidir, her tür oportünizmin mantıki temelidir.

Pratikte bu teori —ki bu teori Rusya'da daha birinci devrimden önce sahneye çıkmıştı—, «Ekonomistler» denilen yandaşlarını, Rusya'da bağımsız bir işçi partisinin gereklili-

ğini reddetmeye, işçi sınıfının çarlığı devirme uğrundaki devrimci mucadelesine karşı çıkmaya, hareket içinde salt trade-union'cu bir politika vaaz etmeye ve genel olarak işçi sınıfını liberal burjuvazinin hegemonyasına terketmeye götürdü.

Eski «Iskra»nın mücadelesi ve Lenin'in «Ne Yapmalı?» adlı yapıtında «kuyrukçuluk» teorisinin parlak eleştirisi, yalnızca «Ekonomizm» denilen şeyi yıkmakla kalmadı, aynı zamanda Rus işçi sınıfının gerçekten devrimci hareketinin teorik temellerini de yarattı.

Bu mücadele olmaksızın, Rusya'da bağımsız bir işçi partisinin yaratılması ve devrimde bu partinin önder rolü oynaması düşünülemezdi.

Ama kendiliğindenliğe tapma teorisi, salt Rusya'ya özgü bir görüngü değildir. Bu teori, biraz değişik bir biçim altında, II. Enternasyonal'in istisnasız bütün partilerinde son derece yaygındır. Burada, II. Enternasyonal önderleri tarafından bayağılaştırıldığı biçimiyle «üretici güçler» teorisi denilen şeyi; herşeyi haklı gösteren ve herkesi uzlaştıran, herkesin gına getirdiği olguları saptayan ve açıklayan, ve bu saptama ile yetinen teoriyi kastediyorum. Marx, materyalist teorinin kendini dünyayı yorumlamakla sınırlayamayacağını, önemli olanın onu değiştirmek olduğunu söyler.[25] Ama Kautsky ve şürekasını kaygılandırmıyor bu; onlar Marx'ın formülünün birinci bölümü ile yetinmeyi yeğliyorlar.

Işte size bu «teori»nin uygulanmasının pekçok örneğinden biri. İkinci Enternasyonal partileri, deniyor, emperyalist savaştan önce, emperyalistler savaş başlatacak olurlarsa, «Savaşa karşı savaş» açmak tehdidinde bulundu. Savaşın başlamasından hemen önce, deniyor, bu partiler «Savaşa karşı savaş» şiarını rafa kaldırdılar ve «Emperyalist anavatan uğruna savaş» şeklindeki taban tabana zıt şiarı gerçekleştirdiler. Bu şiar değişikliği sonucu, deniyor, milyonlarca işçi canlarını kurban etmek zorunda kaldı. Ama burada suçluların bulunduğunu, herhangi bir kişinin işçi sınıfına sadakatsizlik ettiğini ya da ona ihanet ettiğini sanmak hata olur. Hiç de değil! Herşey, olması gerektiği gibi olmuştur.

Çünkü, ilkönce Enternasyonal, görüldüğü gibi, «barışın bir aracıdır», savaşın değil. Çünkü, ikincisi, o zaman varolan «üretici güçlerin gelişme düzeyi» ile başka birşey yapılamazdı. «Suçlu» olan «üretici güçler»di. Bay Kautsky'nin «üretici güçler teorisi» «bize» tam olarak bunu açıklar. Ve kim bu «teori»ye inanmıyorsa, Marksist değildir. Partilerin rolü mü? Bunların hareket içindeki önemi mi? Ama «üretici güçlerin gelişme düzeyi» gibi tayin edici bir faktör karşısında parti ne yapabilir ki?...

Marksizmin tahrifinin böyle örneklerinden yığınla vermek mümkündür.

Oportünizmin çıplaklığını örtmeye yarayan bu tahrif edilmiş «Marksizm»in, Lenin'in daha ilk Rus devriminden önce mücadele ettiği «kuyrukçuluk» teorisinin avrupavari biçimi olduğunu tanıtlamaya herhalde gerek yoktur.

Batıda gerçekten devrimci partilerin yaratılmasının önkoşulunun, bu teorik tahrifatın yıkılması olduğunu tanıtlamaya herhalde gerek yoktur.

3 — **Proleter devrimin teorisi.** Lenin'in proleter devrim teorisi üç temel tezden yola çıkar:

Birinci tez: İleri kapitalist ülkelerde mali sermayenin hakimiyeti; mali sermayenin en önemli operasyonlarından biri olarak tahvil emisyonu; emperyalizmin temellerinden biri olarak, hammadde kaynaklarına sermaye ihracı; mali sermayenin hakimiyetinin sonucu olarak mali oligarşinin mutlak egemenliği — tüm bunlar, tekelci kapitalizmin zorba-asalak karakterini açığa vurur, kapitalist tröst ve birliklerin boyunduruğunu yüz kat daha hissedilir hale getirir, işçi sınıfının kapitalizmin temellerine karşı öfkesini daha da şiddetlendirir ve tek kurtuluşları olarak kitleleri proleter devrime götürür (bkz. **Lenin**, «Emperyalizm» [20]).

Buradan birinci sonuç olarak şu çıkar: kapitalist ülkelerde devrimci bunalımın şiddetlenmesi, «metropoller»deki iç, proleter cephede patlayıcı unsurların artması.

İkinci tez: Sömürge ve bağımlı ülkelere sermaye ihracının artması; «nüfuz alanları»nın ve sömürgeciliğin tüm yerküreyi kapsayıncaya dek yayılması; kapitalizmin, bir avuç

«ileri» ülke tarafından dünya nüfusunun muazzam çoğunluğunun mali bakımdan köleleştirilmesi ve sömürge zulmüne uğratılmasının **dünya sistemine** dönüşmesi — tüm bunlar bir yandan tek tek milli ekonomileri ve milli toprakları, dünya ekonomisi denen yekpare zincirin halkalarına dönüştürmüş ve diğer yandan yerkürenin nüfusunu iki kampa bölmüştür: geniş sömürge ve bağımlı ülkeleri sömüren ve ezen bir avuç «ileri» kapitalist ülke ile, emperyalist boyunduruktan kurtulmak için mücadele vermek zorunda olan sömürge ve bağımlı ülkelerden oluşan büyük çoğunluk («Emperyalizm»e bakınız).

Buradan ikinci sonuç olarak şu çıkar: sömürge ülkelerde devrimci bunalımın şiddetlenmesi, dış cephede, sömürge cephesinde emperyalizme karşı öfke unsurlarının artması.

Üçüncü tez: «Nüfuz alanları» ve sömürgeler üzerinde tekelci hakimiyet; halihazırda yabancı toprakları ele geçirmiş olan ülkelerle, aynı şekilde kendi «pay»larını elde etmek isteyen ülkeler arasında dünyanın yeniden paylaşılması uğruna ılgınca mücadeleye yolaçan, kapitalist ülkelerin eşitsiz gelişimi; bozulan «denge»yi yeniden sağlamanın tek aracı olarak emperyalist savaşlar — tüm bunlar, emperyalizmi zayıflatan ve ilk iki cephenin, devrimci-proleter cephe ile sömürge kurtuluş hareketleri cephesinin emperyalizme karşı birleşmesini kolaylaştıran üçüncü cephenin, kapitalistler arası cephenin güçlenmesine yolaçar (bakınız «Emperyalizm»).

Buradan üçüncü sonuç olarak şu çıkar: emperyalizm altında savaşların kaçınılmazlığı ve emperyalizmin dünya cephesine karşı Avrupa'daki proleter devrim ile Doğudaki sömürge devrimi arasında birleşik dünya devrim cephesi koalisyonunun kaçınılmazlığı.

Lenin, tüm bu sonuçları şu genel sonuçta birleştirir: **«Emperyalizm, sosyalist devrimin arifesidir»*** (bkz. 4. baskı, cilt 22, s. 175).

Buna uygun olarak, proleter devrim sorununa, devri-

---

* İtalikler benim. — *J. St.*

min karakteri, kapsamı, derinliği sorununa yaklaşım, genel olarak devrimin şeması da değişir.

Eskiden, proletarya devriminin önkoşullarının tahliline genellikle tek tek şu ya da bu ülkenin ekonomik durumu bakış açısıyla yaklaşılırdı. Şimdi bu yaklaşım tarzı artık yetersizdir. Şimdi bu soruna bütün ülkelerin ya da onların çoğunluğunun ekonomik durumu bakış açısıyla, dünya ekonomisinin durumu bakış açısıyla yaklaşmak gerekir, çünkü tek tek ülkeler ve tek tek ulusal ekonomiler, kendi başına yeterli birimler olmaktan çıkmıştır, dünya ekonomisi denen birleşik zincirin halkalarına dönüşmüşlerdir, çünkü eski «uygar» kapitalizm emperyalizm haline gelmiştir, emperyalizm ise dünya nüfusunun dev çoğunluğunun bir avuç «ileri» ülke tarafından mali köleleştirilmesi ve sömürge zulmüne uğratılmasının dünya sistemidir.

Eskiden, tek tek ülkelerde, ya da daha doğrusu, şu ya da bu gelişmiş ülkede proletarya devriminin nesnel koşullarının varlığından ya da yokluğundan sözetmek âdetti. Şimdi bu bakış açısı artık yetersizdir. Şimdi, yekpare bir bütün olarak emperyalist dünya ekonomisinin tüm sistemi içinde devrim için nesnel koşulların varlığından sözetmek gerekir; bir bütün olarak sistem devrim için eğer şimdiden olgunlaşmışsa, ya da daha doğrusu, olgunlaştığı için, sınai bakımdan yetersiz derecede gelişmiş ülkelerin bu sisteme dahil olması hususu, devrim için aşılamayacak bir engel oluşturamaz.

Eskiden, gelişmiş şu ya da bu ülkede proleter devrimden, karşıt kutup olarak sermayenin şu ya da bu ulusal cephesine karşı koyan ayrı, kendi kendine yeterli bir varlık olarak sözetmek adetti. Şimdi bu bakış açısı artık yetersizdir. Şimdi proleter dünya devriminden sözetmek gerekir, çünkü sermayenin tek tek ulusal cepheleri, bütün ülkelerin devrimci hareketinin genel cephesinin karşısına konması gereken, emperyalizmin dünya cephesi denen yekpare bir zincirin halkalarına dönüşmüşlerdir.

Eskiden, proleter devrim, salt verili ülkenin iç gelişmesinin sonucu olarak görülürdü. Şimdi bu bakış açısı yetersiz-

dir. Şimdi proleter devrimi, herşeyden önce, emperyalizmin dünya sistemindeki çelişkilerin gelişmesinin sonucu olarak, emperyalist dünya cephesi zincirinin şu ya da bu ülkede kırılmasının sonucu olarak görmek gerekir.

Devrim nerede başlayacak; sermayenin cephesi ilkönce nerede, hangi ülkede yarılabilecek?

Sanayiin en gelişmiş olduğu, proletaryanın çoğunluğu oluşturduğu, kültürün daha fazla, demokrasinin daha fazla olduğu yerde, denirdi eskiden genellikle.

Hayır, der Leninist devrim teorisi, **sanayinin en gelişmiş olduğu, vs. yerde olması şart değil.** Sermaye cephesi, emperyalizmin zincirinin en zayıf olduğu yerde yarılacaktır, çünkü proleter devrim, emperyalist dünya cephesi zincirinin en zayıf halkasından kopmasının sonucudur; devrimi başlatan ülkenin, sermaye cephesini yaran ülkenin, kapitalist bakımdan daha gelişmiş, ve fakat buna rağmen kapitalizmin çerçevesi içinde kalan ülkelerden daha az gelişmiş olması mümkündür.

1917 yılında emperyalist dünya cephesi zincirinin Rusya'da diğer ülkelerden daha zayıf olduğu görüldü. Ve orada da koptu ve proleter devrimin yolunu açtı. Neden? Çünkü Rusya'da, başında, büyük toprak sahipleri tarafından ezilen ve sömürülen köylülüğün milyonlarca kitlesi gibi son derece ciddiye alınması gereken bir müttefiki olan devrimci proletaryanın yürüdüğü büyük bir halk devrimi gelişiyordu. Çünkü orada devrimin karşısında, tüm manevi saygınlığını yitirmiş ve tüm halkın haklı nefretini üstüne çekmiş olan çarlık gibi, emperyalizmin iğrenç bir temsilcisi duruyordu. Rusya'da zincirin daha zayıf olduğu görüldü, oysa Rusya kapitalist bakımdan örneğin Fransa ya da Almanya'dan, İngiltere ya da Amerika'dan daha az gelişmişti.

Yakın gelecekte zincir nerede kopacaktır? Yine en zayıf olduğu yerde. Zincirin, örneğin Hindistan'da kopması dıştalanamaz. Neden? Çünkü orada, genç, mücadeleci, devrimci bir proletarya var, ve bu proletarya, ulusal kurtuluş hareketi gibi bir müttefike, hiç kuşkusuz büyük ve hiç kuşkusuz ciddiye alınması gereken bir müttefike sahip. Çünkü orada

devrimin karşısında, tüm manevi kredisini yitirmiş ve Hindistan'ın ezilen ve sömürülen kitlelerinin genel nefretini üzerine çekmiş yabancı emperyalizm gibi herkesçe bilinen bir düşman duruyor.

Zincirin Almanya'da kopması da tamamıyla mümkündür. Neden? Çünkü, örneğin Hindistan'da etkide bulunan faktörler Almanya'da da etkide bulunmaya başlıyorlar; bu arada, Hindistan ile Almanya'nın gelişme düzeyi arasındaki muazzam fark, Almanya'daki devrimin seyri ve sonucu üzerine damgasını mutlaka basacaktır.

Bu yüzden Lenin der ki:

> «Batı Avrupa'nın kapitalist ülkeleri sosyalizme doğru gelişmelerini... sosyalizmin bu ülkelerde dengeli bir şekilde 'olgunlaşması' yoluyla değil, bilakis bir devletin başka devletler tarafından sömürülmesi yoluyla, emperyalist savaş sırasında ilkönce yenilen ülkenin, tüm Doğu ile birlikte sömürülmesi yoluyla tamamlayacaklardır. Öte yandan, tam da bu birinci emperyalist savaşın sonucu olarak, Doğu devrimci harekete kesinlikle girmiş ve kesin olarak dünya devrimci hareketinin genel girdabına çekilmiştir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 457.)

Kısacası, emperyalist cephenin zinciri, genel kural olarak, zincirin halkalarının en zayıf olduğu yerde kopacaktır ve kesinlikle, mutlaka kapitalizmin en gelişmiş olduğu, yüzde şu kadar proleter, yüzde bu kadar köylünün olduğu vb. yerde değil.

Bu nedenle, proleter devrim sorununu çözerken, herhangi bir ülkede proleter nüfusun yüzde payı üzerine istatistiki hesaplara, emperyalizmi kavramayan ve devrimden vebadan korkar gibi korkan II. Enternasyonal doktrinerlerinin seve seve biçtikleri olağanüstü önem düşmez.

Devamı: İkinci Enternasyonal kahramanları, bir yanda burjuva demokratik devrim ile, öte yanda proleter devrim arasında, ikisini birbirinden az çok uzun bir zaman boyunca ayıran — bu zaman aralığında, iktidara geçen burjuva-

zinin kapitalizmi geliştirdiği, proletaryanın ise güç topladığı ve kapitalizme karşı «tayin edici mücadele»ye hazırlandığı— bir uçurum, ya da her halükârda bir Çin Seddi bulunduğunu iddia ederlerdi (ve hâlâ ederler). Bu zaman aralığının genellikle pekçok onyıl, hatta daha da uzun süreceği hesaplanır. Bu Çin Seddi «teorisi»nin, emperyalizm koşulları altında herhangi bir bilimsel anlamdan yoksun olduğunu, burjuvazinin karşı-devrimci emellerinin yalnızca gizlenmesi, şirin gösterilmesi olduğunu, başka birşey olamayacağını kanıtlamaya herhalde gerek yoktur. Çatışmalara ve savaşlara gebe olan emperyalizm koşulları altında, «gelişen» kapitalizmin «can çekişen» kapitalizme dönüştüğü (Lenin) ve devrimci hareketin dünyanın bütün ülkelerinde geliştiği, emperyalizmin, çarlık ve feodalizm dahil, istisnasız bütün gerici güçlerle ittifak yaptığı ve böylece Batıdaki proletarya hareketinden, Doğudaki ulusal kurtuluş hareketine kadar bütün devrimci güçlerin birleşmesini zorunlu kıldığı, feodal serflik koşullarının kalıntılarından kurtulmanın emperyalizme karşı mücadele olmaksızın imkansız olduğu «sosyalist devrimin arifesi» koşulları altında, az çok gelişmiş bir ülkede bu koşullar altında burjuva-demokratik devrimin proleter devrime varmak zorunda olduğunu, birincisinin ikincisine geçmek zorunda olduğunu kanıtlamaya herhalde gerek yoktur. Rusya'daki devrimin tarihi, bu tezin doğruluğunu ve tartışma götürmezliğini apaçık kanıtlamıştır. Lenin'in daha 1905'te, birinci Rus devriminin arifesinde, «İki Taktik» adlı yapıtında burjuva-demokratik devrim ile sosyalist devrimi bir tek zincirin iki halkası olarak, Rus devriminin coşkulu ilerleyişinin yekpare ve kendi içinde bütünlüklü tablosu olarak göstermesi nedensiz değildi.

«Proletarya, mutlakiyetin [Absolutismus -ÇN] direnişini şiddet yoluyla kırmak ve burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisiz hale getirmek için, köylü yığınlarıyla ittifak kurarak demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir Proletarya, burjuvazinin direnişini şiddet yoluyla kırmak ve köylülüğün ve küçük-burjuvazinin yalpalıyan tavrını

etkisiz hale getirmek için, nüfusun yarı-proleter unsurlarıyla ittifak kurarak sosyalist devrimi başarmalıdır. Yeni İskra'cıların, devrimin coşkulu ilerleyişi konusunda bütün savlarında ve kararlarında o denli dar biçimde sundukları proletaryanın görevleri işte bunlardır.» (Bkz. Lenin, 4. baskı, cilt 9, s. 81)

Leninist devrim teorisinin temel direklerinden biri olarak burjuva devriminin proleter devrime geçmesi fikrinin, Lenin'in «İki Taktik» adlı yapıtındakinden daha belirgin bir şekilde ortaya çıktığı daha sonraki diğer yapıtlarının burada sözünü bile etmiyorum.

Öyle görünüyor ki, bazı yoldaşlar, Lenin'in bu fikre ancak 1916'da vardığını; o zamana kadar Rusya'da devrimin burjuva çerçevesi içinde kalacağını, ve dolayısıyla iktidarın proletaryanın ve köylülüğün diktatörlük organının elinden, proletaryanın eline değil, burjuvazinin eline geçeceğini düşündüğünü sanıyorlar. Hatta bu görüşün, komünist basınımıza bile girdiği söyleniyor. Bu iddianın kesinlikle yanlış olduğunu, kesinlikle gerçeğe uymadığını söylemeliyim.

Burada Lenin'in 1905'te III. Kongre'de yaptığı, proletarya ve köylülüğün diktatörlüğünü, yani demokratik devrimin zaferini «'düzen' örgütü» olarak değil «savaş örgütü» olarak nitelendirdiği, bilinen konuşmasına atıfta bulunabilirim (bkz. 4. baskı, cilt 8, s. 353).

Burada ayrıca Lenin'in, Rus devriminin gelişme perspektiflerini çizerek, Partiye «Rus devriminin birkaç aylık bir hareket değil; bilakis yıllarca süren bir hareket olması için; sadece iktidarı ellerinde tutanlardan küçük tavizler koparılmasına değil, bilakis onların tamamıyla devrilmesine yolaçmasını sağlamak» görevini verdiği «Geçici Hükümet Üzerine» [27] bilinen makalelerine atıfta bulunabilirim. Lenin bu makalelerde bu perspektifi daha da genişletip Avrupa'da devrime bağlayarak, şöyle devam etmektedir:

«Bu başarılırsa, o zaman o zaman devrim yangını Avrupa'yı ateşe verecektir; burjuva gericiliği altında in-

leyen Avrupa işçisi ayaklanacak ve bize 'işin nasıl yapıldığını' gösterecektir; o zaman Avrupa'daki devrimci kabarış Rusya'da yankılanacak ve birkaç devrim yılından oluşan bir dönemi, birkaç devrim onyılından oluşan bir döneme dönüştürecektir...» (Aynı yerde, s. 259.)

Burada ayrıca yine Lenin'in Kasım 1915'te yayımlanan iyi bilinen bir makalesine daha atıfta bulunabilirim. Orada şöyle yazıyor:

«Proletarya, iktidarın ele geçirilmesi için, cumhuriyet için, topraklara elkoymak için, *burjuva* Rusya'nın *askeri-feodal* 'emperyalizmden' (=çarlıktan) kurtarılmasına 'proleter *olmayan* halk yığınlarını' katılması için mücadele ediyor ve yiğitçe mücadele etmeye devam edecektir. Ve proletarya, burjuva Rusya'nın çarlıktan, büyük toprak sahiplerinin toprak üzerindeki hakimiyetinden kurtuluşundan, tarım işçilerine karşı mücadelelerinde zengin köylülere yardım etmek için değil, bilakis Avrupa proleterleri ile birlik içinde sosyalist devrimi yapmak için yararlanacaktır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 21, s. 382/383.)

Son olarak burada Lenin'in, Rus devriminin coşkulu ilerleyişine ilişkin yukarıda «İki Taktik»ten aktarılan alıntıya* işaret ederek şu sonuca vardığı «Proleter Devrimi ve Dönek Kautsky» adlı yapıtındaki bilinen pasaja atıfta bulunabilirim:

«Herşey tam da söylediğimiz gibi oldu. Devrimin seyri, gerekçelerimizin doğruluğunu onayladı. *Önce* 'bütün' köylülükle birlikte monarşiye karşı, büyük toprak sahiplerine karşı, ortaçağ rejimine karşı (ve bu ölçüde devrim bir burjuva-demokratik devrim olarak kalır). *Sonra* yoksul köylülükle birlikte, yarı-proleterlerle birlikte, tüm sömürülenlerle birlikte, kır zenginleri, kulaklar, spekülatörler

* Bkz. elinizdeki cilt, s. 74.

de dahil *kapitalizme karşı*, ve bu ölçüde devrim *sosyalist* bir devrim olur. Birincisi ile ikincisi arasına yapay olarak br Çin Seddi çekmeye, bu ikisini birbirinden proletaryanın hazırlık derecesinden ve kır yoksullarıyla birleşme derecesinden herhangi bir *başka* şeyle ayırmaya çalışmak, Marksizmi muazzam çarpıtmak ve bayağılaştırmak, onun yerine liberalizmi geçirmek demektir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 276/277.)

Sanırım bu kadar yeter.

Pekala, eğer durum böyleyse, o zaman Lenin niçin «sürekli (kesintisiz) devrim» fikrine karşı mücadele etti? denebilir.

Çünkü Lenin, köylülüğün devrimci yeteneğinden «sonuna kadar yararlanmayı» ve onların devrimci enerjisinden çarlığı tamamıyla tasfiye etmek, proletarya devrimine geçmek için yararlanmayı önerirken; «sürekli devrim» yanlıları köylülüğün Rus devrimindeki büyük rolünü anlamıyor, köylülüğün devrimci enerjisinin gücünü olduğu gibi, Rus proletaryasının köylülüğe önderlik etme gücünü ve yeteneğini azımsıyor ve böylece köylülüğün burjuvazinin etkisinden kurtulmasını, köylülüğün proletarya etrafında birleşmesini zorlaştırıyorlardı.

Çünkü Lenin, devrimin eserini, iktidarın proletaryaya geçişi ile **taçlandırmayı** önerirken; «sürekli» devrim yanlıları doğrudan proletarya iktidarının kurulmasıyla işe **başlamak** istiyorlar, böyle yapmakla feodalizmin kalıntıları gibi bir «küçük ayrıntı»yı görmezlikten geldiklerini ve Rus köylülüğü gibi son derece ciddiye alınması gereken bir gücü hesaba katmadıklarını kavramıyorlar, böyle bir siyasetin köylülüğün proletaryadan yana kazanılmasını yalnızca dizginleyebileceğini kavramıyorlardı.

Dolayısıyla Lenin, «sürekli» devrim yanlılarına karşı süreklilik sorunundan dolayı mücadele etmedi, çünkü bizzat Lenin de kesintisiz devrimden yanaydı, onlarla tam tersine, proletaryanın muazzam bir yedeğini oluşturan köylülüğün

rolünü azımsadıkları için, proletaryanın hegemonyası fikrini kavramadıkları için mücadele etti.

«Sürekli» devrim fikri, yeni bir fikir olarak görülmemelidir. Bu fikir ilk olarak Marx tarafından kırklı yılların sonundaki ünlü «Komünistler Birliği'ne Söylev»inde (1850) geliştirilmişti. Bizim «sürekliciler imiz»in Marx'tan aldıkları bu fikri biraz değiştirdikleri ve bu değişiklikle onu «berbat ettikleri» ve pratik kullanım için işe yaramaz hale getirdiklerine dikkat çekilmelidir. Bu hatanın düzeltilmesi, Marx'ın kesintisiz devrim fikrinin arı biçimiyle ele alınıp Leninist devrim teorisinin temel dayanaklarından biri yapılması için Lenin'in deneyimli eline gerek vardı.

Marx «Söylev»inde, Komünistleri gerçekleştirmeye çağırdığı bir dizi devrimci-demokratik talepleri sıraladıktan sonra, kesintisiz (sürekli) devrim üzerine şunları söyler:

> «Demokratik küçük burjuvalar devrimi mümkün olduğunca çabuk ve en iyi halde yukarıdaki taleplerin gerçekleştirilmesiyle sona erdirmek isterlerken, az çok bütün mülk sahibi sınıflar iktidardan uzaklaştırılıncaya, devlet iktidarı proletarya tarafından ele geçirilinceye ve yalnızca bir tek ülkedeki değil, bilakis dünyanın tüm hakim ülkelerinde proleterlerin birliği, bu ülkelerin proleterleri arasındaki rekabet ortadan kalkacak ve en azından tayin edici üretici güçler proletaryanın elinde yoğunlaşacak kadar ilerleyinceye dek devrimi sürekli kılmak bizim sorunumuz ve bizim görevimizdir.» [23]

Başka bir deyişle:

a) Marx, bizim Rus «sürekliciler imiz»in planlarının tersine, ellili yıllar Almanya'sında devrime doğrudan proletarya iktidarı ile başlamayı kesinlikle önermemiştir;

b) Marx yalnızca, devrimin eserini proletaryanın devlet iktidarı ile taçlandırmayı, burjuvazinin bir fraksiyonu ardından diğerini adım adım iktidarın kumanda mevkilerinden uzaklaştırıp, proletarya iktidarı ele geçirdikten sonra, tüm

ülkelerde devrimi tutuşturmayı önermiştir — Lenin'in bütün öğrettikleri ve emperyalizm koşulları altında proletarya devrimi teorisini izleyerek devrimimizin seyri içinde bütün gerçekleştirdikleri, bu önermeye **tamamen uygundur.**

O halde, bizim Rus «süreklicilerimiz» yalnızca Rus devriminde köylülüğün rolünü ve proletarya hegemonyası fikrinin önemini azımsamakla kalmamışlar, aynı zamanda Marx'ın «sürekli» devrim fikrini (kötü yönde) değiştirmişler ve pratikte işe yaramaz kılmışlardır.

Bunun içindir ki Lenin, bizim «süreklicilerimiz»in teorisiyle alay etmiş, bu teoriyi «orijinal» ve «şahane» diye nitelendirmiş ve onları «hayatın on yıldan beri bu şahane teorinin yanından gelip geçmemesinin nedenleri üzerine düşünmekle» suçlamıştır. (Lenin'in bu makalesi, Rusya'da «süreklicilер»in teorisinin ortaya çıkışından 10 yıl sonra, 1915'te yazılmıştı — bakınız 4. baskı, cilt 21, s. 381.)

Bunun içindir ki Lenin, bu teoriyi yarı-menşevik bir teori sayıyor ve bu teori «Bolşeviklerden proletaryanın kararlı devrimci mücadele ve siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi çağrısını ödünç alırken, Menşeviklerden ise köylülüğün rolünün 'yadsınması'nı ödünç alıyor» diyordu (bkz. Lenin'in «Devrimin İki Çizgisi» makalesi, aynı yerde, s. 381/382)

Lenin'in burjuva-demokratik devrimin proletarya devrimine geçmesi üzerine, burjuva devriminden «derhal» proletarya devrimine geçmek için yararlanma fikri işte böyledir.

Devam edelim. Eskiden bir tek ülkede devrimin zaferi imkansız görülürdü, çünkü burjuvazi üzerinde zafer için, tüm ileri ülkelerin, ya da her halükârda bu ülkelerin çoğunluğunun proleterlerinin ortak eyleminin gerekli olduğu varsayılırdı. Kimdi bu görüş artık gerçeğe uymamaktadır. Şimdi böyle bir zaferin mümkün olduğundan hareket etmek gerekir, çünkü emperyalizm koşulları altında çeşitli kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsiz ve sıçramalı karakteri, emperyalizmin içindeki, kaçınılmaz olarak savaşa götüren felaketli çelişkilerin gelişmesi, dünyanın tüm ülkelerinde devrimci hareketin büyümesi — tüm bunlar, proletaryanın tek tek

ülkelerde zaferini yalnız mümkün değil, bilakis gerekli de kılmaktadır. Rus devriminin tarihi, bunun doğrudan kanıtıdır. Ancak burada, burjuvazinin başarılı bir şekilde devrilmesinin ancak belli, mutlak gerekli koşullar varolduğu zaman mümkün olduğunu, bunlar olmaksızın iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinin düşünülemeyeceğini gözönünde bulundurmak gerekir.

Bu koşullar üzerine Lenin, «Çocukluk Hastalığı» adlı yapıtında şunları söyler:

> «Devrimin temel yasası, tüm devrimler tarafından ve özellikle yirminci yüzyıldaki üç Rus devriminin tümü tarafından doğrulanan temel yasa şudur: Devrim için, sömürülen ve zincire vurulan kitlelerin eski tarzda yaşamaya devam etmelerinin mümkün olmadığının bilincine varmaları ve değişiklik talep etmeleri yetmez; devrim için, sömürenlerin artık eski tarzda yaşama ve hükmetmelerinin de mümkün olmaması gerekir. Ancak 'alt katmanlar' eski düzeni artık *istemedikleri* ve 'üst katmanlar' *eski tarzda yaşayamadıkları* zaman, ancak o zaman devrim zafere ulaşabilir. Bu gerçeği başka bir deyişle şöyle ifade edebiliriz: *Tüm ulus çapında (sömürülenleri olduğu gibi sömürenleri de kapsayan) bir bunalım olmaksızın devrim mümkün değildir.** Dolayısıyla, bir devrim olabilmesi için, birincisi, işçilerin çoğunluğunun (ya da her halükârda sınıf bilinçli, düşünen, siyasi bakımdan aktif işçilerin çoğunluğunun) devrimin gerekliliğini tam olarak kavraması ve devrim uğruna ölmeye hazır olmaları; ikincisi, hakim sınıfların, en geri kitleleri bile siyasetin içine çeken..., hükümeti iktidarsız kılan ve devrimcilerin bu hükümeti hızla devirmesini kolaylaştıran bir hükümet bunalımından geçiyor olmaları gerekir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 65/66.)

Ama bir tek ülkede burjuvazinin iktidarını devirip proletaryanın iktidarını kurmak, henüz sosyalizmin tam zaferi-

---

* İtalikler benim. — *J. St.*

ni güvencelemek değildir. Muzaffer ülkede, kendi iktidarını pekiştiren ve köylülüğe önderlik eden proletaryanın, sosyalist toplumu inşa etmesi mümkündür ve zorunludur. Ama bu, onun böylece sosyalizmin eksiksiz, kesin zaferini başarabileceği mi demektir, yani bu, proletaryanın yalnızca bir ülkenin güçleriyle sosyalizmi kesin olarak sağlamlaştırabileceği ve ülkeyi müdahaleye karşı ve dolayısıyla bir restorasyona karşı da tamamıyla güvenceleyebileceği mi demektir? Hayır, bu demek değildir. Bunun için en azından birkaç ülkede devrimin zaferi gereklidir. Bu yüzden, diğer ülkelerde devrimin geliştirilmesi ve desteklenmesi, muzaffer devrimin özsel bir görevidir. Bu yüzden, muzaffer ülkenin devrimi kendini, kendi kendine yeterli bir varlık olarak değil, diğer ülkelerde proletaryanın zaferini hızlandırmanın dayanağı, aracı olarak görmelidir.

Lenin bu düşünceleri birkaç kelime ile şöyle diyerek ifade etmiştir: Muzaffer devrimin görevi, «**bütün ülkelerde** devrimin geliştirilmesi, desteklenmesi, alevlendirilmesi **için** bir tek ülkede mümkün olanın en çoğunu» yapmaktır (bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 269).

Leninist proletarya devrimi teorisinin karakteristik özellikleri genel hatlarıyla işte bunlardır.

IV

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ

Bu konuda üç temel sorunu ele alıyorum:

a) proleter devrimin aleti olarak proletarya diktatörlüğü;

b) burjuvazi üzerinde proletaryanın egemenliği olarak proletarya diktatörlüğü;

c) proletarya diktatörlüğünün devlet biçimi olarak Sovyet iktidarı.

1 — Proleter devrimin aleti olarak proletarya diktatör-

lüğü. Proletarya diktatörlüğü sorunu, herşeyden önce proleter devrimin temel içeriği sorunudur. Proleter devrim, bu devrimin hareketi, kapsamı ve başarıları ancak proletarya diktatörlüğü ile ete-kemiğe bürünür. Proletarya diktatörlüğü, proleter devrimin aleti, organı, onun en önemli üssüdür; birinci olarak, devrilen sömürücülerin direnişini bastırmak ve kendi kazanımlarını sağlamlaştırmak, ikinci olarak proleter devrimi sonuna dek götürmek, devrimi sosyalizmin tam zaferine kadar götürmek için oluşturulmuştur. Devrim, proletarya diktatörlüğü olmaksızın da, burjuvaziyi yenebilir ve onun iktidarını devirebilir. Ama devrim, gelişmesinin belli bir aşamasında, en önemli dayanağı olarak proletarya diktatörlüğü biçiminde özel bir organ yaratmazsa, burjuvazinin direncini kıramaz, zaferi koruyamaz ve sosyalizmin kesin zaferine doğru ilerleyemez.

«Her devrimin temel sorunu, iktidar sorunudur» (Lenin). Bu, iktidarı almakla, iktidarı ele geçirmekle meselenin hallolduğu mu demektir? Hayır, kesinlikle değil. İktidarın ele geçirilmesi, yalnızca başlangıçtır. Bir ülkede devrilmiş olan burjuvazi, birçok nedenden ötürü, uzun bir zaman, kendisini devirmiş olan proletaryadan daha güçlü kalır. Bundan dolayı, en önemli şey, iktidarı korumak, sağlamlaştırmak, yenilmez hale getirmektir. Bu hedefe varmak için ne gereklidir? Bunun için en azından, «zaferin ertesi günü» proletarya diktatörlüğünün önünde duran üç ana görevi yerine getirmek gereklidir:

a) Devrim tarafından devrilmiş ve mülksüzleştirilmiş olan büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin direnişini kırmak, onların sermayenin iktidarını yeniden kurma girişimlerini başarısızlığa uğratmak;

b) Tüm emekçileri proletaryanın çevresinde birleştirecek şekilde inşayı örgütlendirmek ve bu çalışmayı sınıfların tasfiyesini, ortadan kaldırılmasını hazırlayacak yönde yürütmek;

c) Devrimi silahlandırmak, dış düşmanlara karşı mücadele amacıyla, emperyalizme karşı mücadele amacıyla devrim ordusunu örgütlemek.

Proletarya diktatörlüğü, bu görevleri yerine getirmek, bu görevlerin üstesinden gelmek için gereklidir.

«Kapitalizmden komünizme geçiş», der Lenin, «tüm bir tarihsel dönemi kapsar. Bu dönem kapanmadığı müddetçe, sömürücüler kaçınılmaz olarak bir restorasyon umudu beslerler, ve bu *umut*, restorasyon *denemelerine* dönüşür. İlk ciddi yenilgiden sonra, yenilgiyi hiç beklemeyen ve buna inanmayan, böyle bir düşünceye izin bile vermeyen sömürücüler, yoksun bırakıldıkları 'cennet'i yeniden elde etmek için, geçmişte o kadar tatlı bir hayat süren ve şimdi 'aşağılık ayaktakımı' tarafından yıkıma ve sefalete (ya da 'sıradan' işlere...) mahkum edilen aileleri için, on kat enerji ile, şiddetli bir tutkuyla, yüz kat artmış bir kinle, savaşa atılırlar. Ve kapitalist sömürücüleri, artları sıra, küçük burjuvazinin büyük kitlesi izler; o küçük burjuvazi ki, bütün ülkelerde onlarca yıllık tarihsel deneyimlerin tanık olduğu gibi, yalpalar ve bocalar, gün olur, proletaryayı izler, gün olur, devrimin güçlüklerinden korkar, işçilerin ilk yenilgisinden ya da yarım yenilgisinden paniğe kapılır, sinirleri bozulur, oradan oraya koşuşturur, ağlamaklı olur, bir kamptan ötekine geçer» (bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 233).

Burjuvazinin restorasyon denemelerine girişmek için nedenleri vardır, çünkü o, devrilmesinden sonra hala uzun bir süre, kendisini deviren proletaryadan daha güçlü olarak kalır.

«Eğer sömürücüler yalnızca bir tek ülkede yenilgiye uğratıldıysa», der Lenin, «—ve bu doğal olarak tipik durumdur, çünkü bir dizi ülkede eşzamanlı bir devrim ender bir raslantıdır—, *hâlâ* onlar sömürülenlerden *daha güçlü* olarak kalırlar» (aynı yerde, s. 232, Rusça).

Devrilmiş burjuvazinin gücü nerede yatmaktadır?

Birincisi, «uluslararası sermayenin gücünde, burjuvazinin uluslararası bağlantılarının güç ve sağlamlığında» (bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 7).

İkincisi, «devrimden sonra uzun bir süre sömürücülerin kaçınılmaz olarak bir dizi muazzam gerçek avantajları ellerinde bulundurmasında: hâlâ paraları vardır (paranın derhal ortadan kaldırılması mümkün değildir), bir miktar, çoğu zaman önemli miktarda taşınabilir servet, ilişkiler, örgüt ve yönetme alışkanlıkları, yönetmenin tüm sırları'nın (adetler, yöntemler, araçlar ve olanaklar) bilgisi elierinde kalır, daha yüksek eğitime sahiptirler, (burjuva tarzda yaşayan ve düşünen) yüksek teknik personelle yakın ilişki içindedirler, askerlik sanatında karşılaştırılmayacak derecede büyük deneyimleri vardır (bu çok önemlidir) ve saire, ve saire.» (Bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 232).

Üçüncüsü, «*alışkanlığın gücünde, küçük üretimin* kuvvetinde. Çünkü ne yazık ki dünyada hâlâ çok, pekçok küçük üretim vardır; küçük üretim ise ama sürekli olarak, her gün, her saat, kendiliğinden ve kitlesel çapta kapitalizmi ve burjuvaziyi *doğurur*» çünkü «sınıfları ortadan kaldırmak yalnızca büyük toprak sahiplerini ve kapitalistleri sürüp atmak demek değildir —biz bunu göreli kolay bir şekilde yaptık—, bu aynı zamanda *küçük meta üreticilerini* de *ortadan kaldırmak* demektir, ama bunlar *sürülüp atılamazlar*, ya da ezilemezler; bunlarla *geçinmesini bilmek zorundayız*, bunlar ancak çok uzun, yavaş, özenli bir örgütleme çalışmasıyla yeniden kalıba dökülebilir ve yeniden eğitilebilir (ve bunları yapmak zorundayız) (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 7/8 ve 26/27.)

İşte bu yüzden Lenin şöyle der:

«Proletarya diktatörlüğü, devrilmesiyle birlikte direnişi *on kat artan daha güçlü* düşmana, burjuvaziye karşı yeni sınıfın en özverili ve en acımasız savaşıdır.»

«Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı inatçı bir mücadele, kanlı ve kansız,

şiddetli ve barışçıl, askeri ve iktisadi, eğitsel ve yönetsel bir mücadeledir.» (Aynı yerde, s. 7 ve 27, Rusça.)

Kanıtlamaya gerek yoktur ki, bu görevlerin kısa zamanda yerine getirilmesi, tüm bunların birkaç yıl içinde gerçekleştirilmesi olanaksız birşeydir. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğü, kapitalizmden komünizme geçiş, çabucak geçip giden, bir dizi «süper devrimci» edimleri ve kararnameleri olan bir dönem olarak değil; tam tersine, içsavaşlarla ve dış çarpışmalarla, inatçı örgütsel çalışma ve iktisadi inşa, saldırılar ve geri çekilmeler, zaferler ve yenilgiler ile dolu tüm bir tarihsel dönem olarak görülmelidir. Bu tarihsel dönem, yalnızca sosyalizmin kesin zaferinin iktisadi ve kültürel önkoşullarını yaratmak için değil, tam tersine aynı zamanda proletaryaya, birincisi, ülkeyi yönetme yeteneğinde olan güç olarak kendi kendisini eğitmesi ve çelikleştirmesi, ve ikincisi, küçük-burjuva katmanları, sosyalist üretimin örgütlenmesini sağlama alan bir doğrultuda yeniden eğitmesi ve yeniden kalıba dökmesi olanağını da vermek için zorunludur.

«Sizler», diyordu Marx, işçilere, «15, 20, 50 yıl içsavaşlar ve uluslararası çatışmalardan geçeceksiniz, yalnızca varolan koşulları değiştirmek için değil, fakat aynı zamanda kendinizi değiştirmek ve kendinizi siyasi iktidara yetenekli kılmak için de» (Bkz. *Karl Marx/Friedrich Engels*, Eserler, cilt VIII, s. 506).

Marx'ın düşüncesini devam ettiren ve daha da geliştiren Lenin şöyle yazıyor:

«Proletarya diktatörlüğü altında, milyonlarca köylüyü ve küçük üreticiyi, yüzbinlerce hizmetliyi, memuru, burjuva aydınlarını yeniden eğitmek ve onların hepsini proletarya devletine ve proletaryanın önderliğine tabi kılmak, onlardaki burjuva alışkanlık ve geleneklerin üstesinden gelmek gerekecektir», aynı şekilde «çetin mücadeleler içinde, proletarya diktatörlüğünün zemini üzerinde,

kendi küçük-burjuva önyargılarından bir darbede, bir mucizeyle, Meryem Ana'nın ricasıyla, bir sloganla, bir kararla, bir emirnameyle kurtulmayan, tam tersine ancak küçük-burjuvazinin kitlesel etkisine karşı uzun ve çetin kitle mücadeleleriyle kurtarabilecek olan proleterlerin kendilerini de yeniden eğitmek» gerekli olacaktır (bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 95/96 ve 94).

2 — **Burjuvazi üzerinde proletaryanın egemenliği olarak proletarya diktatörlüğü.** Yukarıda söylediklerimizden, proletarya diktatörlüğünün, eski iktisadi ve siyasi düzeni olduğu gibi bırakan, hükümetteki sıradan bir personel değişikliği, bir «kabine» değişikliği vs. olmadığı açıktır. Diktatörlükten yangından korkar gibi korkan ve bu korkuyla diktatörlük kavramını «iktidarın ele geçirilmesi» kavramı ile değiştiren tüm ülkelerin menşevikleri ve oportünistleri için «iktidarın ele geçirilmesi», genellikle bir «kabine» değişikliği, Scheidemann ve Noske, MacDonald ve Henderson gibi kişilerden oluşan yeni bir hükümetin iktidara gelmesidir. Açıklamaya gerek yoktur ki, bu ve benzeri kabine değişikliklerinin proletarya diktatörlüğü ile, gerçek iktidarın gerçek proletarya tarafından ele geçirilmesiyle hiçbir ortak yanı yoktur. MacDonald'ların ve Scheidemann'ların iktidarda olduğu, eski burjuva düzenin muhafaza edildiği yerde, onların sözümona hükümetleri, burjuvazinin elinde bir yardımcı aygıttan, emperyalizmin çıbanlarını gizlemek için bir paravanadan, ezilen ve sömürülen kitlelerin devrimci hareketine karşı burjuvazinin elinde bir alet olmaktan başka birşey olamazlar. Kitleleri paravanasız ezmek ve sömürmek rahat ve elverişli olmadığı zaman, zor olduğu zaman, sermaye, böyle hükümetlere paravana olarak ihtiyaç duyar. Elbette ki, böylesi hükümetlerin ortaya çıkışı, «orada, onlarda» (yani kapitalistlerde) «Şipka Geçiti'nde» herşeyin yolunda olmadığının bir işaretidir*, ama buna rağmen bu türden hükümetler kaçınılmaz

* «Şipka Geçiti'nde herşey yolunda» — 1877/78 Rus-Türk savaşından gelme Rus deyimi. Şipka Geçiti'ndeki çarpışmalarda Rus birlikleri büyük kayıplar verdi, buna rağmen Rus genel kurmayı ordu raporlarında şöyle diyordu: «Şipka Geçiti'nde her şey yolunda.» *Ç.N.*

olarak sermayenin kılık değiştirmiş hükümetleri olarak kalırlar. Bir MacDonald ya da Scheidemann hükümeti ile, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi arasında yerden göğe fark vardır. Proletarya diktatörlüğü bir hükümet değişikliği değil, tam tersine, hem merkezi hem de yerel yeni iktidar organları olan yeni bir devlettir, eski devletin, burjuva devletinin yıkıntıları üzerinde ortaya çıkan bir proletarya devletidir.

Proletarya diktatörlüğü, burjuva düzenin temeli üzerinde ortaya çıkmaz, tam tersine, onun parçalanması süreci içinde, burjuvazinin devrilmesinden sonra, büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi süreci içinde, en önemli üretim aletlerinin ve araçlarının toplumsallaştırılması süreci içinde, proleteryanın şiddete dayalı devrimi süreci içinde ortaya çıkar. Proletarya diktatörlüğü, burjuvaziye karşı şiddet kullanımına dayanan devrimci bir iktidardır.

Devlet, hakim sınıfın elinde, kendi sınıf düşmanlarının direnişini bastırmak için bir makinedir. **Bu bakımdan** proletarya diktatörlüğü, esasında herhangi bir başka sınıfın diktatörlüğünden hiçbir şekilde ayrılmaz, çünkü proletarya devleti burjuvazinin bastırılması için bir makinedir. Ama burada **öze ilişkin** bir fark vardır. Bu farklılık şuradadır ki, bugüne kadar varolan bütün sınıf devletleri, sömürücü azınlığın sömürülen çoğunluk üzerindeki diktatörlüğü idi, oysa proletarya diktatörlüğü sömürülen çoğunluğun sömürücü azınlık üzerindeki diktatörlüğüdür.

Kısacası: **Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın burjuvazi üzerindeki, hiçbir yasayla sınırlanmayan ve şiddete dayanan egemenliğidir — emekçi ve ezilen kitlelerin sevgi ve desteğine sahip bir egemenlik** (Lenin, «Devlet ve Devrim»)

Buradan iki temel sonuç çıkar:

Birinci sonuç. Proletarya diktatörlüğü, «tam» demokrasi, hem zenginler hem yoksullar, **herkes** için demokrasi olamaz — proletarya diktatörlüğü «**yeni bir biçimde** demokratik (proleterler ve genelde mülksüzler **için**) ve **yeni bir biçim-**

de diktatörce (burjuvaziye **karşı**) olmak zorundadır» (bkz. 4. baskı, cilt 25, s. 384). Kautsky ve şürekasının genel eşitlik, «saf» demokrasi, «tam» demokrasi vs. üzerine lafları, sömürülenler ile sömürenler arasında eşitliğin olanaksız olduğu şeklindeki kuşku götürmez olgunun burjuvaca gizlenmesidir. «Saf» demokrasi teorisi, emperyalist haydutlar tarafından evcilleştirilip beslenen işçi sınıfının üst katmanının teorisidir. Bu teori, kapitalizmin çıbanlarını gizlemek, emperyalizmin ayıbını örtmek ve sömürülen kitlelere karşı mücadelede ona moral güç vermek için yaratılmıştır. Kapitalizm altında, sömürülenler için hiçbir gerçek «özgürlük» yoktur ve olamaz, çünkü «özgürlükler»den yararlanabilmek için gerekli olan yapıların, matbaaların, kağıt depolarının sömürücülerin ayrıcalığında olması, tek başına bu bile, «özgürlükler»in yokluğunu tanıtlamaya yeter. Kapitalizm altında, sömürülen kitlelerin ülkenin yönetimine gerçekten katılması yoktur ve olamaz, çünkü en demokratik durumlarda bile kapitalizm koşulları altında hükümetler halk tarafından değil, tam tersine Rothschild ve Stinnes, Rockefeller ve Morgan' lar tarafından kurulduğundan, tek başına bu bile, kapitalizm koşulları altında sömürülen kitlelerin ülkenin yönetimine gerçekten katılmasının yokluğunu tanıtlamaya yeter. Kapitalizm altında demokrasi, **kapitalist** bir demokrasidir, sömürülen çoğunluğun haklarının kısıtlanmasına dayanan ve bu çoğunluğa karşı yönelen, sömürücü azınlığın demokrasisidir. Sömürülenler için gerçek özgürlükler ve proleterlerin ve köylülerin ülkenin yönetimine gerçekten katılması ancak proletarya diktatörlüğü altında mümkündür. Proletarya diktatörlüğü altında demokrasi, **proleter** bir demokrasidir, sömüren azınlığın haklarının kısıtlanmasına dayanan ve bu azınlığa karşı yönelen, sömürülen çoğunluğun demokrasisidir.

İkinci **sonuç**. Proletarya diktatörlüğü, burjuva toplumunun ve burjuva demokrasinin barışçıl gelişmesinin sonucu olarak ortaya çıkamaz; o ancak, burjuva devlet makinesinin, burjuva ordunun, burjuva bürokratik aygıtın, burjuva polisin unufak edilmesi sonucunda ortaya çıkabilir.

«İşçi sınıfı, hazır devlet makinesini basit bir şekilde eline alıp kendi amaçları doğrultusunda kullanamaz», diyor Marx ve Engels «Komünist Manifesto»nun önsözünde. Proletarya devriminin görevi, «... bugüne kadar olduğu gibi bürokratik-askeri mekanizmayı bir elden diğerine geçirmek değil, *tam tersine* onu *parçalamaktır*, ve bu, kıt'adaki her gerçek halk devriminin önkoşuludur», diyor Marx, 1871 yılında Kugelmann'a bir mektupta[29].

Marx'ın kendini kıt'ayla sınırlayan bu sözleri, tüm ülkelerin oportünistlerine ve menşeviklerine, en azından Avrupa kıtası dışında kalan bazı ülkeler (İngiltere, Amerika) için Marx'ın öyleyse burjuva demokrasisinin proleter demokrasiye barışçıl bir gelişimi olanağını tanıdığını bağıra bağıra iddia etmeleri için bir bahane verdi. Marx gerçekten de böyle bir olanağı tanıdı, ve onun henüz tekelci kapitalizmin, emperyalizmin olmadığı ve gelişmelerinin özel koşulları yüzünden İngiltere'de ve Amerika'da henüz gelişmiş bir militarizmin ve bürokratizmin bulunmadığı geçen yüzyılın yetmişli yıllarında bu ülkelere ilişkin olarak bunu yapmasının nedeni vardı. Gelişmiş emperyalizmin ortaya çıkmasından önce durum buydu. Ama daha sonra, 30-40 yıl sonra, bu ülkelerdeki durum kökten değiştiğinde, emperyalizm gelişip istisnasız bütün kapitalist ülkeleri kapsadığında, militarizm ve bürokratizm İngiltere ve Amerika'da da ortaya çıktığında, İngiltere ve Amerika'nın barışçıl gelişme özel koşulları ortadan kalktığında, bu sınırlama bu ülkeler için de kendiliğinden ortadan kalkmak zorundaydı.

«Şimdi», diyor Lenin, «1917 yılında, ilk büyük emperyalist savaş döneminde, Marx'ın bu sınırlaması ortadan kalkmaktadır. Hem İngiltere hem de Amerika, militarizmin ve bürokratizmin olmaması anlamında dünyada Anglo-Sakson 'özgürlüğünün' bu en büyük ve son temsilcileri de, herşeyi kendilerine tabi kılan, herşeyi ayakları altına alan bürokratik-militarist kurumların tüm Avrupa'yı kapsayan, pis, kanlı bataklığına tamamen batmışlardır.

Şimdi hem İngiltere ve hem de Amerika için (bu ülkelerde 1914-1917 yılları arasında 'Avrupai' genel emperyalist mükemmelliğe erişen) 'hazır devlet makinesi'nin *parçalanması, yıkılması*, 'her gerçek halk devriminin önkoşulunu' oluşturur.» (Bkz. 4. baskı, cilt 25, s. 387.)

Başka bir deyişle, proletaryanın şiddete dayalı devrim yasası, bu devrimin önkoşulu olarak burjuva devlet makinesinin parçalanması yasası, dünyanın emperyalist ülkelerdeki devrimci hareketin kaçınılmaz bir yasasıdır.

Uzak bir gelecekte, proletarya en önemli kapitalist ülkelerde zafere ulaşıp, bugünkü kapitalist kuşatmanın yerini sosyalist kuşatma aldığında, kapitalistleri «elverişsiz» uluslararası durumdan dolayı proletaryaya «kendiliğinden» ciddi ödünlerde bulunmayı daha uygun bulan bazı kapitalist ülkeler için «barışçıl» bir gelişme yolu elbette açıktır. Ama bu varsayım ancak uzak ve olası bir gelecekle ilgilidir. Yakın geleceğe ilişkin olarak böyle bir varsayım için hiç, ama hiç bir neden yoktur.

Bu yüzden, Lenin şunu derken haklıdır:

«Burjuva devlet aygıtı şiddetle yıkılıp, onun yerine *yeni* bir devlet aygıtı geçirilmeksizin proletarya devrimi mümkün değildir» (bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 217).

3 — **Proletarya diktatörlüğünün devlet biçimi olarak Sovyet iktidarı.** Proletarya diktatörlüğünün zaferi, burjuvazinin baskı altına alınması, burjuva devlet makinesinin parçalanması, burjuva demokrasisinin yerine proletarya demokrasisinin geçirilmesi demektir. Bu açıktır. Ama bu muazzam iş ne tür örgütlerin yardımıyla başarılacaktır? Proletaryanın, burjuva parlamentarizmi zemini üzerinde ortaya çıkan eski örgüt biçimlerinin bu çalışma için yetersiz olduğuna kuşku yoktur. O halde, burjuva devlet makinesinin mezar kazıcısı rolünü oynayacak durumda olan, bu makineyi yalnızca parçalamakla ve burjuva demokrasisinin yerine proletarya demokrasisini geçirmekle kalmayıp, aynı zamanda

proletaryanın devlet iktidarının temeli de olacak durumda olan, proletaryanın yeni örgüt biçimleri ne türdendir?

Proletaryanın bu yeni örgüt biçimi Sovyetlerdir.

Eski örgüt biçimleriyle karşılaştırıldığında sovyetlerin gücü nerede yatmaktadır?

Sovyetlerin, proletaryanın **en kapsamlı, herşeyi kapsayan** kitle örgütleri olmasında; çünkü istisnasız bütün işçileri sovyetler, ve yalnızca sovyetler kapsamaktadır.

Sovyetlerin, tüm ezilenleri ve sömürülenleri, işçileri ve köylüleri, askerleri ve denizcileri birleştiren ve bundan dolayı kitlelerin mücadelesinin siyasi önderliğinin kitlelerin öncüsü, proletarya tarafından en kolay ve en tam şekilde gerçekleştirilebilecek **biricik** kitle örgütü olmasında.

Sovyetlerin kitlelerin devrimci mücadelesinin, kitlelerin siyasi eylemlerinin, kitlelerin ayaklanmasının **en güçlü organı**, mali sermayenin ve onun siyasi uzantılarının mutlak egemenliğini kırma yeteneğinde olan organlar olmasında.

Sovyetlerin, kitlelerin kendilerinin **dolaysız** örgütleri olmasında, yani kitlelerin **en demokratik** ve bu nedenle de en çok otorite sahibi örgütleri, onlara yeni devletin inşasına ve onun yönetimine katılmayı azami düzeyde kolaylaştıran, kitlelerin devrimci enerjisini, inisiyatifini, yaratıcı yeteneklerini eski düzenin yıkılması mücadelesinde, yeni, proleter düzen uğruna mücadelede azami düzeyde geliştiren örgütler olmasında.

Sovyet iktidarı, yerel sovyetlerin **bir tek** genel devlet örgütü halinde, ezilen ve sömürülen kitlelerin öncüsü olarak ve hakim sınıf olarak proletaryanın devlet örgütü halinde birleşmesi ve yapılanmasıdır, Sovyet Cumhuriyetleri halinde birleşmesidir.

Sovyet iktidarının özü, kapitalistler ve büyük toprak sahipleri tarafından ezilmiş olan sınıfların, tam da bu sınıfların en geniş kitlelerini kucaklayan ve en devrimci örgütlerinin şimdi «tüm devlet iktidarının, tüm devlet aygıtının **sürekli ve biricik** temeli» olmasında, «bizzat en demokratik burjuva cumhuriyetlerinde bile» gerçi yasaya göre eşit haklara sahip olan, ama «fiiliyatta binbir araç ve dolapla siya-

si yaşantıya katılmaktan ve demokratik hak ve özgürlüklerin kullanımından uzak tutulan kitlelerin, şimdi devletin demokratik yönetimine **sürekli**, koşulsuz ve **tayin edici** bir şekilde katılmaya çekilmelerinde»* yatmaktadır (bkz. **Lenin**, 4. baskı, cilt 28, s. 443, Rusça).

Bundan ötürü, sovyet iktidarı, eski burjuva-demokratik ve parlamenter biçiminden temelde farklı olan **yeni biçimde** bir devlet örgütü, emekçi kitlelerin sömürülmesi ve ezilmesi görevine değil, tam tersine **bu** kitlelerin her türlü **baskı** ve sömürüden tamamen kurtarılması görevine, proletarya diktatörlüğünün görevlerine uyarlanmış **yeni tipte** bir devlettir.

Lenin, sovyet iktidarının ortaya çıkmasıyla «burjuva-demokratik parlamentarizm çağının kapandığını ve dünya tarihinde yeni bir bölümün: proletarya diktatörlüğü çağının başladığını» söylerken haklıydı.

Sovyet iktidarının karakteristik çizgileri nelerdir?

Sovyet iktidarı, sınıflar varoldukça, düşünülebilecek tüm devlet örgütlenmeleri içinde en belirgin kitle karakteri taşıyan ve en demokratik devlet örgütlenmesidir; çünkü o, işçilerin sömürücülere karşı mücadele içinde, sömürülen köylülerle birleşme ve işbirliği etmesinin arenasını oluşturduğundan ve o, faaliyetleri içinde bu birleşmeye ve işbirliğine dayandığından, nüfusun çoğunluğunun azınlık üzerindeki iktidarıdır, bu çoğunluğun devletidir, onun diktatörlüğünün ifadesidir.

Sovyet iktidarı, sınıflı toplumdaki tüm devlet örgütlenmelerinin en enternasyonalistidir, çünkü o, her türlü ulusal baskıyı ortadan kaldırdığından ve çeşitli milliyetlerin emekçi kitlelerinin işbirliğine dayandığından, bu kitlelerin bir tek devlet birliği içinde birleşmesini kolaylaştırır.

Sovyet iktidarı, kendi yapısından dolayı, bu kitlelerin öncüsünün, sovyetlerin en birleşik ve en sınıf bilinçli çekirdeği olarak proletaryanın, ezilen ve sömürülen kitlelere önderlik etmesini kolaylaştırır.

---

* İtalikler benimdir. — *J. St.*

«Ezilen sınıfların tüm devrimlerinin ve tüm hareketlerinin deneyimleri, tüm dünyadaki sosyalist hareketlerin deneyimleri», diyor Lenin, «bize, emekçi ve sömürülen halkın dağınık ve geri katmanlarını yalnızca proletaryanın birleştirip, onlara önderlik edecek durumda olduğunu öğretiyor.» (Bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 444, Rusça.) Sovyet iktidarının yapısı, bu deneyimlerden çıkan derslerin gerçekleştirilmesini kolaylaştırır.

Sovyet iktidarı, yasama ve yürütme gücünü bir tek devlet örgütünde birleştirerek ve coğrafi seçim bölgelerinin yerine üretim birimlerini, işletmeleri ve fabrikaları geçirerek, işçileri ve genelde emekçi kitleleri devletin yönetim aygıtıyla ilişkiye geçirir ve onlara ülkeyi yönetmeyi öğretir.

Sovyet iktidarı, orduyu burjuva kumandasına boyun eğmekten kurtaracak ve onu burjuva düzeninde olduğu gibi halkı ezmenin bir aleti olmaktan çıkarıp, halkı kendi burjuvazisinin ve yabancı burjuvazinin boyunduruğundan kurtarmanın bir aletine dönüştürecek durumda olan tek iktidardır.

«Yalnızca, devletin sovyetler şeklinde örgütlenmesi, eski, yani burjuva bürokratik ve hukuki aygıtı derhal gerçekten parçalayacak ve sonuçta yok edecek durumadır» (aynı yerde).

Yalnızca, devletin sovyet biçimi, emekçilerin ve sömürülenlerin kitle örgütlerini sürekli olarak ve kayıtsız şartsız devletin yönetimine katılmaya çekerek, gelecekteki devletsiz, komünist toplumun temel unsurlarından biri olan devletin sönüp gitmesini hazırlayacak durumdadır.

O halde Sovyetler Cumhuriyeti, uzun zaman aranan ve sonunda bulunan, çerçevesi içinde proletaryanın iktisadi kurtuluşunun, sosyalizmin tam zaferinin gerçekleşmek zorunda olduğu siyasi biçimdir.

Paris Komünü, bu biçimin embriyonu idi; sovyet iktidarı, onun gelişmesi ve doruğuna ulaşmasıdır.

İşte bu yüzden Lenin şöyle der:

«İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri Cumhuriyeti, yalnızca daha yüksek tipte bir demokratik kuruluşlar biçimi değildir..., ayrıca o, sosyalizme en ağrısız şekilde geçişi güvenceleyecek durumda olan *biricik** biçimdir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 26, s. 340.)

V

KÖYLÜ SORUNU

Bu konuda dört soruyu ele alacağım:

a) sorunun konuluşu;

b) burjuva-demokratik devrim sırasında köylülük;

c) proleter devrim sırasında köylülük;

d) sovyet iktidarının sağlamlaştırılmasından sonra köylülük.

1 — **Sorunun konuluşu.** Bazıları, Leninizmde temel olanın köylü sorunu olduğunu, köylülük sorununun; onun rolü, önemi sorununun Leninizmin çıkış noktasını oluşturduğunu sanıyorlar. Bu tamamen yanlıştır. Leninizmin baş sorunu, onun çıkış noktası köylülük sorunu değil, tam tersine proletarya diktatörlüğü sorunudur, onun hangi koşullarda ele geçirileceği, hangi koşullarda sağlamlaştırılacağı sorunudur. Proletaryanın iktidar mücadelesinde müttefikleri sorunu olarak köylü sorunu, türev bir sorundur.

Ne var ki bunun böyle olması, proletarya devriminde ona düşen ciddi, yaşamsal derecedeki önemi bir nebze olsun bile azaltmaz. Rus Marksistlerinin safları arasında köylü sorununu ciddi bir şekilde incelemenin, tam da birinci devrimin (1905) arifesinde, çarlığın devrilmesi ve proletaryanın hegemonyasının gerçekleştirilmesi sorunu tüm büyüklüğüyle Partinin önüne çıktığı ve önümüzdeki burjuva devriminde proletaryanın müttefikleri sorununun canalıcı önemde bir sorun haline geldiği sırada başladığı bilinir. Rusya'da

---

* İtalikler benimdir. — *J. St.*

köylü sorununun, proletarya devrimi döneminde, proletarya diktatörlüğü sorununun; onun ele geçirilmesi ve korunması sorununun, önümüzdeki proletarya devriminde proletaryanın müttefikleri sorununa yolaçtığı sırada daha güncel hale geldiği de bilinir. Bu anlaşılırdır da: Her kim ki iktidarı ele geçirmeye doğru ilerliyor ve buna hazırlanıyorsa, kendisinin gerçek müttefiklerinin kimler olduğu sorusuna ilgi göstermek zorundadır.

Bu anlamda köylü sorunu, proletarya diktatörlüğü genel sorunun bir parçası ve böyle bir sorun olarak da Leninizmin canalıcı önemdeki sorunlarından biridir.

İkinci Enternasyonal partilerinin köylü sorunu karşısındaki kayıtsız, hatta bazen doğrudan olumsuz tavırları, yalnızca Batıdaki özgül gelişme koşullarıyla açıklanamaz. Bu herşeyden önce, bu partilerin proletarya diktatörlüğüne inanmamalarıyla, devrimden korkmalarıyla ve proletaryayı iktidara getirmeyi düşünmemeleriyle açıklanır. Ama her kim ki devrimden korkuyorsa, proletaryayı iktidara getirmeyi düşünmüyorsa, proletaryanın devrimdeki müttefikleri sorunuyla da ilgilenemez — onun için müttefikler sorunu, kayıtsız kalınacak bir sorundur, güncel bir sorun değildir. İkinci Enternasyonal kahramanlarının köylü sorununda takındıkları alaycı tavır bir görgü kuralı, «gerçek» Marksizmin işareti sayılır. Gerçekte ise bunda Marksizmin zerresi bile yoktur, çünkü proletarya devriminin arifesinde köylü sorunu kadar önemli bir sorunda kayıtsızlık, proletarya diktatörlüğünü reddetmenin öteki yüzü, Marksizme doğrudan ihanetin kuşku götürmez bir belirtisidir.

Sorun şudur: Varlığının belirli koşullarından dolayı köylülükte varolan devrimci potansiyel **tükenmiş midir**, yoksa tükenmemiş midir, ve eğer tükenmemişse, bu potansiyelden proletarya devrimi **için** yararlanmaya, köylülüğü, onun sömürülen çoğunluğunu, Batıdaki burjuva devrimlerinde ve bugün halen olduğu gibi, burjuvazinin yedek gücü olmaktan çıkarıp, proletaryanın yedek gücü, onun müttefiki yapabilmek için **gerekçeli bir umut var mıdır?**

Leninizm, bu soruya olumlu yanıt verir, yani köylülüğün çoğunluğunun saflarında devrimci potansiyelin varolduğu görüşünü savunur ve bunlardan proletarya diktatörlüğünün çıkarları doğrultusunda yararlanılabileceği görüşündedir.

Rusya'daki üç devrimin tarihi, Leninizmin bu doğrultudaki sonuçlarını tamamıyla doğrular.

Bundan şu pratik sonuç çıkar ki, köylülüğün emekçi kitleleri köleliğe ve sömürüye karşı mücadelelerinde, baskıdan ve sefaletten kurtulma uğrundaki mücadelelerinde desteklenmek zorundadır. Bu elbette ki, proletaryanın **her** köylü hareketini desteklemek zorunda olduğu anlamına gelmez. Burada sözkonusu olan, köylülüğün; proletaryanın kurtuluş hareketini doğrudan ya da dolaylı olarak ilerleten, proletarya devriminin değirmenine şu ya da bu şekilde su taşıyan ve köylülüğü işçi sınıfının yedek gücü ve müttefikine dönüştürmeye yardım eden hareketlerinin ya da mücadelelerinin desteklenmesidir.

2 — **Burjuva-demokratik devrim sırasında köylülük.** Bu dönem, birinci Rus devriminden (1905) ikincisine (Şubat 1917) kadar —ve o da dahil olmak üzere— olan zaman dilimini kapsar. Bu dönemin karakteristik belirtisi, köylülüğün liberal burjuvazinin etkisinden kopması, köylülüğün Kadetlere sırt çevirmesi, **yüzünü** proletaryaya, Bolşevik Partiye doğru çevirmesidir. Bu dönemin tarihi, Kadetler (liberal burjuvazi) ile Bolşeviklerin (proletaryanın) köylülük uğrundaki mücadelesinin tarihidir. Bu mücadelenin sonucu Duma dönemi tarafından tayin edildi, çünkü dört Duma dönemi köylülük için uygulamalı bir ders oldu; bu ders, köylülüğe, Kadetler'in elinden ne toprak ne de özgürlük alamayacaklarını, çarın tamamıyla büyük toprak sahiplerinden yana olduğunu, ama Kadetlerin ise çarı desteklediklerini, yardımına güvenebilecekleri tek gücün kent işçileri, proletarya olduğunu apaçık gösterdi. Emperyalist savaş, köylülüğün burjuvaziye sırt çevirmesini, liberal burjuvazinin soyutlanışını tamamlayarak, Duma döneminin dersini sadece doğruladı; çünkü savaş yılları, çardan ve burjuva müttefiklerinden barış elde etme umutlarının ne kadar boşuna, ne kadar alda-

tıcı olduğunu gösterdi. Duma döneminin uygulamalı dersleri olmaksızın proletaryanın hegemonyası imkansız olurdu.

Burjuva-demokratik devrimde işçilerin ve köylülerin ittifakı işte böyle kuruldu. İşte çarlığın devrilmesi için ortak mücadelede proletaryanın hegemonyası (önder rolü), 1917 yılının Şubat Devrimine yolaçan hegemonyası böyle kuruldu.

Batıdaki burjuva devrimleri (İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya), bilindiği gibi, başka bir yolu izledi. Orada devrimde hegemonya, zayıflığından ötürü bağımsız bir siyasi güç oluşturmayan ve oluşturamayacak da olan proletaryada değil, tam tersine liberal burjuvazideydi. Orada köylülük, feodal düzenden kurtuluşu, sayıca güçsüz ve örgütlenmemiş olan proletaryanın elinden değil, tam tersine burjuvazinin elinden elde etti. Orada köylülük liberal burjuvaziyle ortaklaşa, eski düzene karşı yürüdü. Orada köylülük, burjuvazinin bir yedek gücünü oluşturdu. Orada dolayısıyla devrim, burjuvazinin siyasi ağırlığının muazzam bir şekilde güçlenmesine yolaçtı.

Rusya'da ise burjuva devrim tamamıyla taban tabana zıt sonuçlar verdi. Rusya'da devrim, bir siyasi güç olarak burjuvazinin güçlenmesine değil, tam tersine zayıflamasına, onun siyasi yedek güçlerinin artmasına değil, tam tersine, onun temel gücünün yitirilmesine, köylülüğün yitirilmesine yolaçtı. Rusya'daki burjuva devrim, liberal burjuvaziyi değil, tam tersine, çevresinde milyonlarca köylü kitlesini birleştiren devrimci proletaryayı önplana çıkardı.

Diğer şeylerin yanısıra, Rusya'daki burjuva devriminin nispeten kısa bir zaman süresinde proletarya devrimine doğru gelişmesi olgusu da bundan ileri gelir. Proletaryanın hegemonyası, proletarya diktatörlüğünün embriyonu ve ona geçiş aşamasıydı.

Rus devrimindeki bu kendine özgü görüngü, Batıdaki burjuva devrimlerinin tarihinde örneği olmayan bu görüngü nasıl açıklanır? Bu kendine özgülük nereden gelir?

Bu, Rusya'daki burjuva devriminin, Batıda olduğundan

daha gelişmiş sınıf mücadelesi koşulları altında gelişmesiyle açıklanır; Rus proletaryasının bu dönemde halihazırda bağımsız bir siyasi güce dönüşmüş olmasıyla, oysa proletaryanın devrimci ruhundan korkan liberal burjuvazinin, devrimci ruhun her türlü izini bile yitirmesiyle (özellikle 1905 yılının derslerinden sonra) ve artık çarla ve büyük toprak sahipleriyle devrime karşı, işçilere ve köylülere karşı bir ittifak rotası tutmasıyla açıklanır.

Rus burjuva devriminin kendine özgülüğünü belirleyen şu hususlar gözönünde bulundurulmalıdır:

a) Devrimin arifesinde, Rus sanayiinin eşi görülmemiş ölçüde yoğunlaşması. Örneğin, Rusya'da bütün işçilerin % 54'ünün, 500'den fazla işçi çalıştıran işletmelerde çalıştığı, oysa Kuzey Amerika gibi gelişmiş bir ülkede bütün işçilerin ancak % 33'ünün bu tip işletmelerde çalıştığı bilinir. Bolşevik Partisi gibi devrimci bir partinin varlığı ile birlikte tek başına bu durumun bile, Rusya işçi sınıfını ülkenin siyasal hayatında muazzam bir güç haline getirdiğini ayrıca tanıtlamaya gerek yoktur.

b) İşletmelerdeki sömürünün korkunç biçimleri ile çarın ücretli katillerinin dayanılmaz polis rejiminin birleşmesi; bu durum, işçilerin her ciddi grevini oldukça önemli bir siyasi eyleme dönüştürüp, işçi sınıfını çelikleştirip, sonuna kadar devrimci bir güç haline getiriyordu.

c) 1905 Devriminden sonra çarlığa uşaklığa ve doğrudan karşı-devrime dönüşen Rus burjuvazisinin siyasi gevşekliği; bu olgu yalnızca Rus burjuvazisini çarlığın kollarına atan Rusya proletaryasının devrimci ruhuyla değil, ayrıca aynı zamanda bu burjuvazinin hükümet ihalelerine doğrudan bağımlılığı ile de açıklanır.

d) Köylerde serfliğin, en iğrenç, en dayanılmaz biçimlerinin kalıntılarının varlığı, bunların büyük toprak sahiplerinin sınırsız iktidarıyla tamamlanması; bu durum, köylülüğü devrimin kollarına itti.

e) Canlı olan herşeyi boğan ve keyfi yönetimiyle kapitalist ve büyük toprak sahibi tarafından ezilmeyi daha da

katmerleştiren çarlık; bu durum, işçilerin ve köylülerin mücadelesini bir tek devrimci sel içinde birleştirdi.

f) Rusya'nın siyasi yaşamının tüm bu çelişkilerini derin bir devrimci bunalım içine akıtan ve devrime muazzam bir vuruş gücü kazandıran emperyalist savaş.

Bu koşullar altında köylülük kime yönelebilirdi? Büyük toprak sahiplerinin sınırsız iktidarına karşı, çarın keyfi yönetimine karşı, kendi ekonomisini yıkan mahvedici savaşa karşı kimden destek arayacaktı? Liberal burjuvaziden mi? Ama dört Duma'nın dördünün de uzun yıllar süren deneyimlerinin gösterdiği gibi, o bir düşmandı. Sosyal-Devrimcilerden mi? Sosyal-Devrimciler elbette Kadetlerden «daha iyi» lerdi, ve programları «biraz uygun»du, nerdeyse köylü programıydı; ama Sosyal-Devrimciler yalnızca köylülere dayanmayı düşündüklerine ve düşmanın güçlerini ilk planda aldığı yer olan kentte zayıf olduklarına göre, onlar ne verebilirdi? Ne kırda ne kentte, hiçbir şeyin önünde gerilemeyecek olan, çara ve büyük toprak sahiplerine karşı en ön safta cesaretle mücadele edecek olan, köylülüğün kendini kölelikten, toprağa susamışlıktan, baskıdan ve savaştan kurtarmasına yardım edecek olan o yeni güç neredeydi? Rusya'da hiç böyle bir güç var mıydı? Evet, vardı. Bu, daha 1905 yılında gücünü, sonuna kadar savaşma yeteneğini, cesaretini ve devrimci ruhunu göstermiş olan Rus proletaryasıydı.

Her halükârda, onun gibi bir başka güç daha yoktu, ve başka hiçbir yerde de bulunamazdı.

İşte bu nedenle köylülük, Kadetlere sırt çevirip yüzünü Sosyal-Devrimcilere döndürdükten hemen sonra Rus proletaryası gibi cesur bir devrim önderinin önderliğine tabi kılmanın zorunluluğunu kavradı.

Rus burjuva devriminin kendine özgü niteliğini tayin eden hususlar bunlardır.

3 — **Proleter devrim sırasında köylülük.** Bu dönem, Şubat Devriminden (1917) Ekim Devrimine (1917) kadar olan zaman dilimini kapsar. Bu dönem nispeten kısadır, toplam sekiz ay; ama bu sekiz ay, kitlelerin siyasi aydınlanması ve devrimci eğitimi bakımından, normal anayasal gelişmenin

onlarca yılına rahatlıkla eşit tutulabilir; çünkü bu sekiz ay, sekiz **devrim** ayıydı. Bu dönemin karakteristik özelliği, köylülüğün daha da devrimcileşmesi, Sosyal-Devrimcilerden hayal kırıklığına uğraması, köylülüğün Sosyal-Devrimcilere **sırt çevirmesi**, köylülüğün, ülkeyi barışa götürebilecek biricik, sonuna kadar devrimci güç olarak proletaryanın etrafında **doğrudan birleşmeye** doğru yeni bir **dönüş** yapmasıdır. Bu dönemin tarihçesi, Sosyal-Devrimcilerin (küçük-burjuva demokrasisinin) ve Bolşeviklerin (proletarya demokrasisinin) köylülük uğruna, köylülüğün çoğunluğunun kazanılması uğruna mücadelesinin tarihçesidir. Bu mücadelenin yazgısını koalisyon dönemi, Kerenski dönemi, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin, büyük toprak sahiplerinin topraklarına elkonulmasını reddetmeleri, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin savaşın sürdürülmesi uğrundaki mücadeleleri, cephedeki Haziran saldırısı, askerlere ölüm cezası, Kornilov isyanı belirledi.

Daha önceki dönemde, devrimin ana sorunu, çarın ve büyük toprak sahiplerinin iktidarının devrilmesi iken, şimdi, Şubat devriminden sonraki dönemde, çarın artık olmadığı ve sonu gelmek bilmeyen savaşın ülke ekonomisini baştan aşağı sarstığı ve köylülüğü tamamen mahvettiği dönemde, savaşın tasfiyesi sorunu devrimin ana sorunu haline gelmişti. Ağırlık merkezi, besbelli ki, salt iç sorunlardan ana soruna, savaş sorununa kaymıştı. «Savaşa son!», «Savaştan çıkmalı!» — tükenmiş ülkenin ve herşeyden önce köylülüğün genel haykırışı bu idi.

Ama savaştan çıkmak için, Geçici Hükümeti devirmek, burjuvazinin iktidarını devirmek, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin iktidarını devirmek gerekiyordu; çünkü savaşı «muzaffer son»a kadar uzatmak isteyen onlar, ve yalnızca onlardı. Pratikte, savaştan çıkmak için burjuvaziyi devirmekten başka bir çıkış yolu yoktu.

Bu, yeni bir devrimdi, bir proletarya devrimiydi; çünkü devrim, emperyalist burjuvazinin en uç sol fraksiyonunu, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin partisini iktidardan süpürüp atıyor, yeni bir iktidarı, proletarya iktidarını, sov-

yetler iktidarını yaratıyor; devrimci proletaryanın partisini, Bolşeviklerin partisini, emperyalist savaşa karşı ve demokratik barış için mücadelenin devrimci partisini iktidara getiriyordu. Köylülüğün çoğunluğu, işçilerin barış uğruna, sovyet iktidarı uğruna mücadelesini destekledi.

Köylülük için başka bir çıkış yolu yoktu. Başka bir çıkış yolu olamazdı da.

Böylece Kerenski dönemi, köylülüğün emekçi kitleleri için muazzam bir pratik ders oldu; çünkü Kerenski dönemi, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin iktidarı altında ülkenin asla savaştan çıkamayacağını, köylülerin ne toprak ne de özgürlük yüzü görebileceklerini, Sosyal-Devrimcileri ve Menşevikleri Kadetlerden ayıran tek şeyin bunların tatlı dilleri ve yalancı vaatleri olduğunu, gerçekte ise aynı emperyalist, Kadetçi politikayı izlediklerini, ülkeyi çıkmazdan kurtaracak olan tek gücün ancak sovyetlerin iktidarı olabileceğini açıkça gösterdi. Savaşın daha da uzatılması sadece bu dersin doğruluğunu onaylıyor, devrime ivme kazandırıyor ve köylü ve asker kitlelerinin milyonlarını proletarya devrimi etrafında **doğrudan birleştiriyordu**. Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin soyutlanması çürütülemez bir olgu haline geldi. Koalisyon döneminin pratik dersi olmaksızın proletarya diktatörlüğü imkansız olurdu.

Burjuva devriminin proleter devrime geçmesi sürecini kolaylaştıran koşullar işte bunlardır.

Rusya'da proletarya diktatörlüğü böyle ortaya çıktı.

4 — **Sovyet iktidarının sağlamlaştırılmasından sonra köylülük**. Daha önceleri, devrimin birinci döneminde, çarlığın devrilmesi, ve daha sonra, Şubat Devriminden sonra, herşeyden önce, burjuvaziyi devirerek emperyalist savaştan çıkma esas hedef olmasına karşılık, şimdi, içsavaşın tasfiyesinden ve sovyet iktidarının sağlamlaştırılmasından sonra, iktisadi inşanın sorunları önplana çıktı. Millileştirilmiş sanayii güçlendirmek ve geliştirmek; bu amaçla sanayii ve köylü ekonomisini devletçe düzenlenen ticaretle birbirine bağlamak; teslimat yükümlülüğünün yerine ayni vergiyi geçirmek ve sonra da ayni vergiyi giderek azaltarak sanayi ürün-

lerinin köylü iktisadının ürünleriyle değişimine ulaşmak; ticareti canlandırmak ve köylülüğün geniş kitlelerini çekerek kooperatifleri geliştirmek — sosyalist ekonominin temellerinin kurulması yolunda iktisadi inşanın ivedi görevlerini Lenin böyle çiziyordu.

Bu görevin, Rusya gibi bir köylü ülkesinin gücünü aşabileceği söyleniyor. Hatta bazı kuşkucular, bunun düpedüz ütopik olduğunu, gerçekleştirilemez olduğunu, çünkü köylülüğün köylülük olduğunu, küçük üreticilerden oluştuğunu ve bu yüzden de sosyalist üretimin temelinin örgütlenmesine çekilemeyeceğini söylüyorlar.

Ama kuşkucular yanılıyorlar, çünkü verili durumda tayin edici öneme sahip belli hususları hesaba katmıyorlar. Bu hususlardan en önemlilerini inceleyelim.

Birincisi. Sovyetler Birliği'nin köylülüğü, Batının köylülüğüyle karıştırılmamalıdır. Üç devrimin okulundan geçmiş ve proletarya ile birlikte ve başında proletarya olmak üzere çara ve burjuva iktidarına karşı mücadele etmiş bir köylülük, toprağı ve barışı proleter devrimin elinden elde etmiş olan ve bundan dolayı da proletaryanın yedek gücü haline gelmiş bir köylülük — böyle bir köylülük, burjuva devrimi sırasında liberal burjuvazinin önderliği altında mücadele etmiş olan, toprağı bu burjuvazi sayesinde elde etmiş ve bundan dolayı da burjuvazinin bir yedek gücü haline gelmiş olan bir köylülükten mecburen farklı olmak zorundadır. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, proletarya ile siyasi dostluğa ve siyasi işbirliğine yüksek değer vermeyi öğrenen ve özgürlüğünü bu dostluğa ve bu işbirliğine borçlu olan Sovyet köylülüğü, proletarya ile iktisadi işbirliğine özellikle elverişli olmak zorundadır.

Engels şöyle diyordu: «Siyasi iktidarın sosyalist parti tarafından ele geçirilmesi, pek uzak olmayan bir geleceğin meselesi haline gelmiştir. Ama siyasi iktidarı ele geçirmek için bu partinin önce kentten kırlara geçmesi, kırda bir güç haline gelmesi gerekiyor.» (Bkz. **Engels**, «Köylü Sorunu», 1922 baskısı[30].) O bunu geçen yüzyılın doksanlı yılların-

da, Batının köylülüğüyle ilgili olarak yazıyordu. Üç devrim sürecinde bu alanda muazzam bir çalışma yapmış olan Rus komünistlerinin, kırda, Batıdaki yoldaşlarımızın hayallerinden bile geçirmedikleri bir nüfuz kazanmakta ve bir üs oluşturmakta şimdiden başarı sağladıklarını tanıtlamanın gereği var mı? Bu durumun, Rusya'da işçi sınıfı ile köylülük arasındaki iktisadi işbirliğini örgütlemeyi temelden kolaylaştırmak zorunda olduğu nasıl yadsınabilir?

Kuşkucular, küçük köylülerden daima, sosyalist inşa ile bağdaşmayan bir etken olarak sözediyorlar. Oysa Engels'in, Batının küçük köylüleri hakkında söylediklerini bir dinleyelim:

«Ve biz kesinlikle küçük köylüden yanayız; onun yazgısını daha katlanılabilir kılmak, eğer aklı yatmışsa kooperatife geçişini kolaylaştırmak, ve hatta, eğer aklı henüz yatmamışsa, meseleyi enine boyuna düşünmek için parseli üzerinde uzun bir düşünme zamanı bırakmak için, elden gelen izin verilebilir herşeyi yapacağız. Biz bunu yalnızca, kendi başına çalışan küçük köylüyü dolaylı olarak kendimizden saydığımızdan değil, ayrıca aynı zamanda doğrudan parti çıkarları için de yapıyoruz. Proletarya içine gerçekten düşmekten kurtarabileceğimiz, henüz köylü olarak kazanabileceğimiz köylülerin sayısı ne kadar büyük olursa, toplumsal dönüşüm de o kadar hızlı ve kolay olacaktır. Bu dönüşüm için, kapitalist üretimin her yerde en son sonuçlarına kadar gelişmesine, son küçük zanaatçının, son küçük köylünün, kapitalist büyük işletmenin kurbanları durumuna düşmelerine dek beklemeye zorlanmak, bize hiçbir yarar sağlamaz. Bu amaçla köylülerin çıkarları doğrultusunda kamusal kaynaklardan yapılacak maddi özverîler, kapitalist ekonomi açısından sadece sokağa atılmış para olarak görülebilir, ama yine de bu paralar mükemmel bir yatırımdır, çünkü genel toplumsal yeniden örgütlenme harcamalarında belki on kez daha büyük bir pay tasarruf ederler. Dolayısıyla, bu anlamda köylülere karşı oldukça liberal davranabiliriz.» (Aynı yerde.)

Engels, Batının köylülüğünü kastederek bunları söylüyordu. Ama Engels'in söylediklerinin, proletarya diktatörlüğü ülkesinde olduğu kadar hiçbir yerde bu kadar kolayca ve bu kadar tam olarak gerçekleştirilemeyeceği açık değil midir? «Dolaylı olarak kendimizden saydığımız kendi başına çalışan küçük köylülerin» bizim tarafımıza geçişini sağlamak, bunun için zorunlu «maddi özverileri» yapmak ve bunun için gerekli «köylülere karşı oldukça liberal tavrı» pratiğe koymanın, ancak Sovyetler Birliği'nde derhal ve tamamen mümkün olduğu, köylüler yararına bu ve benzeri önlemlerin Rusya'da daha bugünden uygulandığı açık değil midir? Bu durumun da, Sovyet ülkesinde iktisadi inşayı kolaylaştıracağı ve ilerleteceği nasıl yadsınabilir?

İkincisi. Rusya'daki tarım, Batının tarımı ile karıştırılmamalıdır. Orada tarımın gelişmesi, kapitalizmin her zamanki çizgisini izler, bir uçta büyük çiftlikler ve özel kapitalist latifundiyalarla, öteki uçta yoksulluk, sefalet ve ücret köleliği olmak üzere köylülüğün derin bir farklılaşması koşullarında olur. Dolayısıyla orada çökme ve çürüme tamamıyla doğaldır. Rusya'da ise başkadır. Bizde tarımın gelişmesi, bu yolu izleyemez; sadece Sovyetler iktidarının varlığı ve en önemli üretim aletlerinin ve araçlarının millileştirilmiş olması bile böyle bir gelişmeye izin vermez. Rusya'da tarımın gelişmesi başka bir yoldan yürümek zorundadır; milyonlarca küçük ve orta köylünün kooperatiflerde birleşmesi yolunu, kırda, devletin tanıdığı tercihli kredilerle desteklenen kitlesel kooperatiflerin gelişmesi yolunu izlemek zorundadır. Lenin, kooperatifçilik üzerine yazılarında, bizde tarımın gelişmesinin yeni bir yoldan yürümek zorunda olduğuna; köylülerin çoğunluğunun kooperatifler aracılığıyla sosyalist inşaya çekilmesi yolunu, ilkönce sürüm alanında ve daha sonra tarımsal ürünlerin üretimi alanında da giderek kollektivizm ilkelerinin tarımın içine işlemesi yolunu izlemek zorunda olduğuna isabetle işaret etmiştir.

Bu bakımdan tarım kooperatiflerinin faaliyetiyle bağlantı içinde kırda gözlemlenen bazı yeni görünümler son derece ilginçtir. Tüm-Rusya Tarım Kooperatifleri Birliği[31]

içinde,. tarımın tek tek dalları için, keten, patates, yağ vb. üretimi için büyük geleceği olan yeni büyük örgütler ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında örneğin Keten Merkezi, köylü keten yetiştiricilerini tüm bir ağla kucaklamaktadır. Keten Merkezi köylülere tohum ve üretim araçları sağlamakta, sonra bu köylülerden ürettikleri tüm keteni satın almakta ve bunu toptan pazara sürmektedir; köylülere kazançtan pay sağlamakta ve böylece köylü iktisadını Tüm Rusya Tarım Kooperatifleri Birliği aracılığıyla devlet sanayiine bağlamaktadır. Böyle bir üretim örgütü biçimini nasıl adlandırmalı? Bence bu, tarım alanındaki büyük çaplı devlet sosyalizmi üretiminin, evdeki çalışma sistemidir. Burada, devlet sosyalisti üretimin evde çalışma sisteminden sözederken kapitalist düzende, örneğin tekstil sanayiinde hammaddeleri ve aletleri kapitalistten alan ve tüm ürünlerini kapitaliste teslim eden ev işçilerinin, pratikte evde çalışan yarı-ücretli işçiler durumunda oldukları, evde çalıştırma sistemiyle analoji kurmaktayım. Bu, tarımın gelişmesinin bizde izlemesi gereken yolu gösteren birçok belirtiden biridir. Tarımın diğer kollarında buna benzer belirtileri burada anmanın gereği yoktur.

Kanıtlamaya gerek yoktur ki, köylülüğün muazzam çoğunluğu, bu yeni gelişme yolunda istekle ilerleyecek ve özel kapitalist latifundiyalar ve ücretli kölelik yolunu, sefalet ve yıkım yolunu reddedecektir.

Tarımımızın gelişme yolları hakkında Lenin şöyle diyor:

> «Tüm büyük çaplı üretim araçları üzerinde devletin tasarrufu yetkisi, devlet iktidarının proletaryanın ellerinde olması, bu proletaryanın milyonlarca küçük ve küçücük köylülerle ittifakı, bu proletaryanın köylülük karşısındaki yönetici konumunun güvenlik altına alınmış olması vs. — tüm bunlar, daha önce küçümseyerek bezirgânlık olarak gördüğümüz ve şimdi, NEP düzeninde bazı bakımlardan öyle görmekte haklı olduğumuz kooperatiflerden, sadece kooperatiflerden hareket ederek, tam bir sosyalist toplumu kurmak için gerekli olan herşey değil

mi? Bu, henüz sosyalist bir toplumun kuruluşu değildir, ama bu kuruluş için gerekli ve yeterli olan herşeydir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 428.)

Daha sonra Lenin, proletarya diktatörlüğü altında «nüfusu örgütlemenin yeni ilkesi» olarak kooperatiflerin ve yeni «toplumsal düzenin» mali ve diğer bakımlardan desteklenmesi zorunluluğundan şöyle sözeder:

«Her toplumsal düzen, ancak belirli sınıf tarafından mali olarak desteklenirse ortaya çıkar. 'Özgür' kapitalizmin doğuşunun malolduğu yüzlerce ve yüzlerce milyon rubleyi anımsatmak gereksiz. Şimdi kavramak ve kavradığımızı eyleme dönüştürmek zorundayız ki, bugün olağanüstü ölçüde desteklemek zorunda olduğumuz toplumsal düzen, kooperatif düzenidir. Ama onu kelimenin gerçek anlamında desteklemek zorundayız, yani bu destekten herhangi bir kooperatifsel ticareti anlamak yetersizdir, bu destekten, *gerçek halk kitlelerinin gerçekten katıldığı* kooperatifsel ticaretin desteklenmesini anlamak zorundayız.» (Aynı yerde, s. 429, Rusça.)

Bütün bu olgular neyi kanıtlamaktadır?

Kuşkucuların yanıldıklarını.

Emekçi köylü kitlelerini proletaryanın yedek gücü olarak görmekte Leninizmin haklı olduğunu.

İktidardaki proletaryanın, sanayi ile tarımı birleştirmek, sosyalist inşayı geliştirmek ve proletarya diktatörlüğüne, o olmaksızın sosyalist iktisada geçmenin mümkün olmadığı vazgeçilmez temeli yaratmak için bu yedek güçten yararlanabileceğini ve yararlanmak zorunda olduğunu.

VI

ULUSAL SORUN

Bu konudan iki ana soruyu ele alacağım:

a) sorunun konuluşu;

b) ezilen halkların kurtuluş hareketi ve proleter devrim.

1 — **Sorunun konuluşu.** Son yirmi yıl içinde ulusal sorun çok önemli bir dizi değişikliklerden geçti. İkinci Enternasyonal dönemindeki ulusal sorun ile Leninizm dönemindeki ulusal sorun bir ve aynı şey olmaktan çok uzaktır. Bunlar yalnızca kapsamları bakımından değil, tam tersine iç karakterleri bakımından da birbirinden temelden ayrılmaktadır.

Eskiden ulusal sorun genellikle, esas olarak «uygar» milliyetleri ilgilendiren dar bir sorunlar çemberi içinde kalırdı. İrlandalılar, Macarlar, Polonyalılar, Finliler, Sırplar ve bazı başka Avrupa milliyetleri — işte İkinci Enternasyonal önderlerinin yazgılarıyla ilgilendikleri, tam haklarına sahip olmayan halklar bunlardı. Ulusal baskının en kaba ve en zalim biçimlerine uğrayan Asya ve Afrika'nın on milyonlarca ve yüz milyonlarca halkı, genelde onların görüş alanı dışında kalırdı. Beyazlar ile siyahları, «uygarlar» ile «uygar olmayanlar»ı bir tutmaya bir türlü karar verilemiyordu. Sömürgelerin kurtuluşu sorunundan dikkatle kaçınan iki-üç anlamsız, sudan karar — İkinci Enternasyonal önderlerinin övünebildikleri her şey bundan ibaretti. Bugün, ulusal sorundaki bu ikiliğe ve yarım-gönüllülüğe artık son verilmiş gözüyle bakılmalıdır. Leninizm, bu açık uygunsuzluğu, beyazlar ile siyahlar arasındaki, Avrupalılar ile Asyalılar arasındaki, emperyalizmin «uygar» ve «uygar olmayan» köleleri arasındaki bu ayrım duvarını yıktı ve böylece ulusal sorunu sömürgeler sorunuyla bağladı. Böylece ulusal sorun özel bir sorun, bir devletin iç sorunu olmaktan çıkıp, genel ve uluslararası bir sorun haline, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin ezilen halklarının emperyalizmin boyunduruğundan kurtuluşu dünya sorunu haline geldi.

Eskiden, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi genellikle yanlış yorumlanırdı ve sık sık ulusların özerklik hakkı biçiminde daraltılırdı. Hatta II. Enternasyonal'in bazı önderleri, kendi kaderini tayin hakkını kültürel özerklik hakkına; yani tüm siyasi iktidar hakim ulusun elinde bırakılırken, ezilen ulusların kendi kültürel kuruluşlarına sahip olma hakkına indirgeyecek kadar işi ileri götürdüler. Bu durum, kendi kaderini tayin fikrinin, ilhaklara karşı bir mücadele aracı olmaktan çıkıp, ilhakların haklı gösterilmesi için bir araç olmaya dönüşme tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına yolaçtı. Şimdi bu kafa karışıklığına üstesinden gelinmiş gözüyle bakılmalıdır. Leninizm, kendi kaderini tayin kavramını, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin ezilen halklarının tamamen ayrılma hakkı, ulusların bağımsız devlet varlığı hakkı olarak yorumlayarak bu kavramı genişletmiştir. Böylelikle kendi kaderini tayin hakkı kavramını özerklik hakkı olarak yorumlayarak ilhakları haklı gösterme olanağı dıştalanmıştır. Kendi kaderini tayin ilkesi ise, emperyalist savaş sırasında sosyal-şövenlerin elinde olduğu gibi, kitlelerin aldatılmasının bir aracı olmaktan çıkarak, bütün emperyalist emellerin ve şövenist entrikaların maskesini düşürme aracı, kitleleri enternasyonalizm ruhuyla siyasi bakımdan aydınlatmanın bir aracı haline geldi.

Eskiden, ezilen uluslar sorunu, genellikle salt hukuki bir sorun olarak görülürdü. «Ulusal hak eşitliği» üzerine tumturaklı bildiriler, «ulusların eşitliği» üzerine sayısız açıklamalar — işte, bir grup ulusun (azınlığın) diğer bir grup ulusu sömürerek yaşadığı emperyalizm koşullarında, «ulusların eşitliği»nin ezilen halklarla alay etmek olduğu olgusunu örtbas etmeye çalışan II. Enternasyonal partileri bunlarla yetindiler. Şimdi ulusal sorundaki bu burjuva-hukuksal kavrayışın maskesi düşürülmüş olarak görülmelidir. Leninizm, proletarya partilerince doğrudan desteklenerek güçlendirilmeyen ezilen halkların kurtuluş mücadelesine ilişkin «ulusların eşitliği» açıklamalarının içi boş ve sahtekarca olduğunu açıklayarak, ulusal sorunu tantanalı açıklamaların yüksekliklerinden yeryüzüne indirdi. Böylelikle ezilen uluslar so-

runu, ezilen ulusların emperyalizme karşı mücadeleleri için, ulusların gerçek eşitliği için, onların bağımsız devlet varlıkları için destek, yardım, gerçek ve sürekli yardım sorunu haline geldi.

Eskiden ulusal sorun, reformist bir bakış açısıyla, ayrı, bağımsız bir sorun olarak; sermayenin iktidarı, emperyalizmin devrilmesi, proleter devrim genel sorunuyla bağlantısız bir sorun olarak ele alınırdı. Sömürgelerdeki kurtuluş hareketiyle doğrudan ittifak olmaksızın Avrupa'da proletaryanın zaferinin mümkün olduğu, ulusal sorunun ve sömürgeler sorununun sessizce, «kendiliğinden», proleter devrimin anayolunun dışında, emperyalizme karşı devrimci mücadele olmaksızın çözülebileceği sessizce varsayılırdı. Şimdi bu devrim karşıtı görüşün maskesi düşürülmüş olarak görülmelidir. Leninizm tanıtlamış ve emperyalist savaş ile Rusya'daki devrim doğrulanmıştır ki, ulusal sorun ancak proleter devrim ile bağlantı içinde ve proleter devrimin zemini üzerinde çözülebilir; Batıdaki devrimin zafer yolu, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin emperyalizme karşı kurtuluş hareketiyle devrimci ittifaktan geçer. Ulusal sorun, proleter devrimi genel sorunun bir parçası, proletarya diktatörlüğü sorununun bir parçasıdır.

Sorun şudur: Ezilen ülkelerin devrimci kurtuluş hareketlerinin bağrında varolan devrimci olanaklar **artık tükenmiş midir,** tükenmemiş midir, ve eğer tükenmemişse, bu olanaklardan proleter devrim için yararlanmak, bağımlı ve sömürge ülkeleri emperyalist burjuvazinin bir yedek gücü olmaktan çıkarıp devrimci proletaryanın bir yedek gücü, onun müttefiki yapabilmek için gerekçeli bir umut var mıdır?

Leninizm bu soruya olumlu yanıt verir, yani ezilen ülkelerin ulusal kurtuluş hareketlerinin bağrında devrimci potansiyelin var olduğu görüşünü savunur ve bunlardan, ortak düşmanın devrilmesi için, emperyalizmin devrilmesi için yararlanmanın mümkün olduğu görüşündedir. Emperyalizmin gelişme mekaniği, emperyalist savaş ve Rusya'daki devrim, Leninizmin bu konuda vardığı sonuçları tamamıyla doğrular.

«Egemen» ulusların proletaryasının, ezilen ve bağımlı halkların ulusal kurtuluş hareketlerini destekleme, kararlılıkla ve aktif bir şekilde destekleme zorunluluğu buradan çıkar.

Bu elbette ki, proletaryanın **her** ulusal hareketi her zaman ve her yerde, tek tek bütün somut durumlarda desteklemek zorunda olduğu anlamına gelmez. Burada sözkonusu olan, emperyalizmi sağlamlaştırmaya ve sürdürmeye yönelik hareketler değil, onu zayıflatmaya, devirmeye yönelik ulusal hareketlerin desteklenmesidir. Tek tek ezilen ülkelerin ulusal hareketlerinin, proletarya hareketinin gelişmesinin çıkarlarıyla çatıştığı durumlar vardır. Kendiliğinden anlaşılır ki, böyle durumlarda bir destek sözkonusu olamaz. Ulusların hakları sorunu, soyut, kendi içine kapalı bir sorun değil, tam tersine proleter devrimi genel sorununun bir parçası, bütüne tabi ve bütünün bakış açısından görülmek zorunda olan bir sorundur. Geçen yüzyılın kırklı yıllarında Marx, Polonyalıların ve Macarların ulusal hareketinden yana, Çeklerin ve Güney Slavların ulusal hareketine ise karşıydı. Neden? Çünkü Çekler ve Güney Slavları o sıralar «gerici halklar»dı, Avrupa'daki «Rus ön karakolları» idi, oysa Polonyalılar ve Macarlar mutlakiyete karşı mücadele eden «devrimci halklar» idi. Çünkü o sıralar Çeklerin ve Güney Slavlarının ulusal hareketinin desteklenmesi, çarlığın, Avrupa'daki devrimci hareketin en tehlikeli düşmanının dolaylı desteklenmesi demekti.

> «Demokrasinin tek tek talepleri», diyor Lenin, «bunlardan biri olarak kendi kaderini tayin hakkı, mutlak birşey değildir, tam tersine, genel-demokratik (şimdi: genel-sosyalist) *dünya* hareketinin *küçük bir parçasıdır*. Tek tek somut durumlarda parçanın bütünle çelişmesi mümkündür, o zaman parça atılmalıdır.» (Bkz. 4. baskı, c. 22, s. 326, Rusça.)

İşte tek tek ulusal hareketler sorununda, bu hareketlerin mümkün olan gerici karakteri sorununda durum budur;

elbette ki yalnızca, biçimsel bakış açısından, soyut haklar bakış açısından değil, somut olarak, devrimci hareketin çıkarları bakış açısından bakıldığında.

Aynı şeyi, genelde ulusal hareketlerin devrimci karakteri için de söylemek gerekir. Ulusal hareketlerin muazzam çoğunluğunun kuşku götürmez devrimci karakteri, tıpkı tek tek bazı ulusal hareketlerin mümkün gerici karakterinin göreli ve kendine özgü olması gibi, göreli ve kendine özgüdür. Emperyalist baskı koşulları altında ulusal hareketlerin devrimci karakteri, harekette mutlaka proleter ögelerin yeralması gerektiğini; hareketin devrimci ya da cumhuriyetçi bir programa, demokratik bir temele sahip olması gerektiğini önşart koşmaz. Afganistan emirinin Afganistan'ın bağımsızlığı için mücadelesi, emirin ve mücadele arkadaşlarının monarşist görüşlerine rağmen, nesnel olarak **devrimci** bir mücadeledir; çünkü bu mücadele emperyalizmi zayıflatmakta, parçalamakta ve onun altını oymaktadır; oysa örneğin Kerenski ve Tsereteli, Renaudel ve Scheidemann, Çernov ve Dan, Henderson ve Clynes gibi «çaresiz» demokratların ve «sosyalistlerin», «devrimcilerin» ve cumhuriyetçilerin emperyalist savaş sırasındaki mücadelesi **gerici** bir mücadele idi; çünkü emperyalizmi şirin gösteriyor, sağlamlaştırıyor ve zafere götürmek istiyordu. Aynı nedenlerle Mısırlı tüccarların ve burjuva aydınların Mısır'ın bağımsızlığı için mücadelesi, Mısır ulusal hareketinin önderlerinin burjuva kökenine ve burjuva toplumsal konumuna rağmen, nesnel olarak **devrimci** bir mücadele iken; İngiliz «İşçi» hükümetinin Mısır'ın bağımlı konumunu sürdürmek için mücadelesi, bu hükümetin üyelerinin proleter kökeni ve proleter toplumsal konumuna rağmen, bunların sosyalizmden «yana» olmalarına rağmen, aynı nedenlerden ötürü **gerici** bir mücadeledir. Hindistan ve Çin gibi, kurtuluş yolunda her adımları biçimsel demokrasinin taleplerine pek uymasa bile, emperyalizme indirilen güçlü bir balyoz darbesi olan, yani hiç kuşkusuz **devrimci** bir adım olan daha başka, daha büyük sömürge ve bağımlı ülkelerin ulusal hareketinden söz bile etmiyorum.

Lenin, ezilen ülkelerin ulusal hareketinin biçimsel de-

mokrasi bakımından değil, tam tersine emperyalizme karşı genel mücadele bilançosundaki gerçek sonuçları bakımından değerlendirilmesi gerektiğini, yani «soyutlanarak değil, tam tersine dünya ölçüsünde» değerlendirilmesi gerektiğini söylerken haklıydı (bkz. 4. baskı, c. 22, s. 326, Rusça).

2 — **Ezilen halkların kurtuluş hareketi ve proleter devrim.** Ulusal sorunu çözerken Leninizm şu önermelerden yola çıkar:

a) Dünya iki kampa ayrılmıştır: mali sermayeyi ellerinde tutan ve dünya nüfusunun muazzam çoğunluğunu sömüren bir avuç uygar ulusların kampı; ve bu çoğunluğu oluşturan, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin ezilen ve sömürülen halklarının kampı;

b) mali sermaye tarafından ezilen ve sömürülen sömürgeler ve bağımlı ülkeler, emperyalizmin çok büyük bir yedek gücünü ve çok önemli bir güç kaynağını oluşturur;

c) bağımlı ve sömürge ülkelerdeki ezilen halkların emperyalizme karşı devrimci mücadelesi, onların baskıdan ve sömürüden kurtulmalarının biricik yoludur;

d) en önemli sömürge ve bağımlı ülkeler, şimdiden ulusal kurtuluş yolunu tutmuşlardır; bu, kaçınılmaz olarak, dünya kapitalizminin bunalımına yolaçacaktır;

e) gelişmiş ülkelerdeki proletarya hareketinin ve sömürgelerdeki ulusal kurtuluş hareketinin çıkarları, devrimci hareketin bu iki türünün ortak düşmana karşı, emperyalizme karşı bir ortak cephede birleşmesini gerektirmektedir;

f) ortak devrimci bir cephe oluşturulup sağlamlaştırılmadan, gelişmiş ülkelerde işçi sınıfının zaferi ve ezilen halkların emperyalizmin boyunduruğundan kurtuluşu olanaksızdır;

g) ortak devrimci bir cephenin oluşturulması, ezilen halkların «anavatan» emperyalizmine karşı kurtuluş mücadelesi; ezen ulusun proletaryası tarafından doğrudan ve kararlılıkla desteklenmeksizin olanaksızdır, çünkü «başka halkları ezen bir halk özgür olamaz» **(Engels)**;

h) bu destek, ulusların ayrılma hakkı, bağımsız devlet

olarak var olma hakkı şiarının yüce tutulması, savunulması ve gerçekleştirilmesi demektir;

i) bu şiar gerçekleştirilmeksizin, ulusların, tüm dünyada sosyalizmin zaferinin maddi temelini oluşturan yekpare dünya pazarı içinde birleşmelerini ve işbirliğini sağlamak olanaksızdır;

j) bu birlik, halkların karşılıklı güveni ve kardeşçe ilişkileri temelinde oluşan yalnızca özgür bir birlik olabilir.

Buradan, ulusal sorunda iki yan, iki eğilim ortaya çıkar: emperyalist zincirlerden siyasi kurtuluş ve bağımsız ulusal devlet kurma eğilimi —bu, emperyalist baskı ve sömürge sömürüsü temelinde ortaya çıkan bir eğilimdir; ve ulusların iktisaden birbirlerine yaklaşmaları eğilimi— bu, dünya pazarının ve dünya iktisadının oluşmasından ortaya çıkan bir eğilimdir.

> «Gelişmekte olan kapitalizm», der Lenin, «ulusal sorunda iki tarihi eğilim tanır. Birinci eğilim: Ulusal yaşantının ve ulusal hareketlerin uyanışı, her türlü ulusal baskıya karşı mücadele, ulusal devletlerin yaratılması. İkinci eğilim: Uluslar arasındaki çok çeşitli bağların gelişmesi ve çoğalması, ulusal çitlerin yıkılması, sermayenin, genelde iktisadi yaşamın, siyasetin, bilimin vs. uluslararası birliğin yaratılması. Her iki eğilim de kapitalizmin evrensel yasasıdır. Birincisi kapitalist gelişmenin başlangıç aşamasında ağır basar; ikincisi olgunlaşmış, sosyalist topluma dönüşmeye doğru yol alan kapitalizmi belirler.» (Bkz. 4. baskı, cilt 20, s. 11, Rusça.)

Emperyalizm açısından bu iki eğilim, uzlaşmaz çelişkilerdir; çünkü emperyalizm, sömürgeleri sömürmeksizin ve onları şiddet yoluyla «yekpare bütün»ün çerçevesi içinde tutmaksızın yaşayamaz; çünkü emperyalizm yalnızca, onlar olmaksızın genelde düşünülemeyecek olan ilhaklar ve sömürge fetihleri yoluyla ulusları birbirine yaklaştırabilir.

Buna karşılık komünizm için ise bu iki eğilim, bir ve aynı şeyin, ezilen halkların emperyalizmin boyunduruğun-

dan kurtuluşu davasının iki yönüdür; çünkü komünizm, halkların yekpare dünya iktisadında birleştirilmelerinin ancak karşılıklı güven ve özgür anlaşma temelinde mümkün olduğunu bilir, halkların özgür bir birliğinin yaratılması yolunun, sömürgeleri «yekpare» emperyalist «bütün»den ayrılmasından, onların bağımsız devletlere dönüşmesinden geçtiğini bilir.

Egemen ulusların (İngiltere, Fransa, Amerika, İtalya, Japonya vb.) kendi emperyalist hükümetlerine karşı mücadele etmek istemeyen; «kendi» sömürgelerinin ezilen halklarının baskıdan kurtulma, devlet olarak ayrılma mücadelesini desteklemek istemeyen «sosyalistlerinin» büyük güç şövenizmine karşı inatçı, sürekli ve kararlı mücadele zorunluluğu bundan ötürüdür.

Bu mücadele olmaksızın, egemen ulusların işçi sınıfını hakiki enternasyonalizm ruhuyla, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin emekçi kitlelerine yakınlaşma ruhuyla, proletarya devrimine gerçekten hazırlanma ruhuyla eğitmek düşünülemez. Eğer Rus proletaryası, eski Rus imparatorluğunun ezilen halklarının sempatisine ve desteğine sahip olmasaydı, Rusya'da devrim zafere ulaşmazdı ve Kolçak ve Denikin yenilmezdi. Ama bu halkların sempati ve desteğini kazanmak için o, herşeyden önce, Rus emperyalizminin zincirlerini parçalamak ve bu halkları ulusal baskıdan kurtarmak zorundaydı.

Aksi taktirde, sovyet iktidarını sağlamlaştırmak, hakiki enternasyonalizmi sağlamak ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği adını taşıyan ve halkların yekpare bir dünya iktisadındaki gelecekteki birliğinin yaşayan örneği olan, halkların işbirliğinin büyük örgütünü yaratmak olanaksız olurdu.

Kendi ulusal dargörüşlülüklerini aşmak istemeyen ve kendi ülkesinin kurtuluş hareketi ile egemen ülkelerin proletarya hareketi arasındaki bağıntıyı kavramayan ezilen ülkelerin sosyalistlerinin ulusal içe kapanıklığına, dargörüşlülüğüne ve yalıtıklığına karşı mücadele zorunluluğu bundan ötürüdür.

Bu mücadele olmaksızın, ezilen ulusların proletaryasının bağımsız bir siyaset izleyebilmesi ve ortak düşmanın devrilmesi için mücadelede, emperyalizmin devrilmesi için mücadelede egemen ülkelerin proletaryasıyla sınıf dayanışmasını gerçekleştirebilmesi düşünülemezdi.

Bu mücadele olmaksızın, enternasyonalizm olanaksız olurdu.

Egemen ulusların ve ezilen ulusların emekçi kitlelerini devrimci enternasyonalizm ruhunda eğitmenin yolu budur.

İşçilerin enternasyonalizm ruhunda eğitilmesine ilişkin komünizmin ikili görevi hakkında Lenin şunları söylüyor:

> «Bu eğitim büyük, ezen uluslar ve küçük, ezilen uluslar, ilhak eden ve ilhak edilen uluslar için *somut olarak birbirinin aynı* olabilir mi?
>
> Elbette ki olamaz. Ortak hedefe; tam hak eşitliğine, *bütün* ulusların en sıkı yakınlaşmasına ve sonra da *kaynaşmasına* giden yol; örneğin tıpkı bir kitap sayfasının ortasında bulunan bir noktaya giden yolun, sayfanın bir kenarından sola doğru, karşı kenarından ise sağa doğru gitmesi gibi, burada da elbette çeşitli somut yollardan geçecektir. Büyük, ezen, ilhakçı bir ulusun bir sosyal-demokratı, bir yandan genelde ulusların kaynaşmasını savunurken, 'kendi' Nikolaus II'sinin, 'kendi' Wilhelm, George, Poincaré vs.sinin *de* küçük uluslarla (ilhaklar yoluyla) *kaynaşmasından yana* olduğunu bir an bile unutursa, —Nikolaus II Galiçya ile 'kaynaşmaktan' yanadır, Wilhelm II Belçika ile 'kaynaşmaktan' yanadır vs.—, böylesi bir sosyal-demokrat teoride gülünç bir doktriner, pratikte ise emperyalizmin bir suç ortağı olur.
>
> Ezen ülkelerdeki işçilerin enternasyonalist eğitiminin ağırlık noktasında, kayıtsız koşulsuz, ezilen ülkelerin ayrılma özgürlüğünü propaganda etmek ve savunmak zorundadır. Bu olmaksızın enternasyonalizm *olmaz*. Bu propagandayı *yapmayan* bir ezen ulusun her sosyal-demokratını, emperyalist ve alçak saymak hakkımız ve görevimizdir. Sosyalizmin gerçekleşmesinden önce ayrılma *ola-*

yı binde bir olayda bile mümkün ve 'gerçekleştirilebilir' olsa da, bu mutlak bir taleptir...

Öte yandan, küçük bir ulusun sosyal-demokratı, ajitasyonunda ağırlık noktasını genel formülümüzün *ikinci* kelimesine vermelidir: ulusların 'özgür *birliği*'. O, bir enternasyonalist olarak yükümlülüklerini zedelemeksizin, *hem* kendi ulusunun siyasi bağımsızlığından, *hem de* komşu devlet X, Y, Z, vs.ye katılmasından yana olabilir. Ama o, her durumda, ulusal dargörüşlülüğe, içe kapanıklığa ve yalıtıklığa *karşı*, ve bütünün ve genelin hesaba katılması, parçanın çıkarlarının, bütünün çıkarlarına tabi kılınması için mücadele etmelidir.

Sorunu derinlemesine incelememiş kişiler, ezen ulusların sosyal-demokratları '*ayrılma* özgürlüğü' üzerinde ısrar ederken, ezilen ulusların sosyal-demokratlarının '*birleşme* özgürlüğü' üzerinde direnmelerinin 'çelişkili' olduğunu düşünüyorlar. Ama üzerinde biraz düşününce, enternasyonalizme ve ulusların kaynaşmasına giden bir *başka* yol, *verili durumdan* bu hedefe giden bir başka yol olmadığı ve olamayacağı görülecektir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 22, s. 330-332, Rusça.)

VII

STRATEJİ VE TAKTİK

Bu konudan altı soruyu ele alacağım:

a) proletaryanın sınıf mücadelesinde önderlik bilimi olarak strateji ve taktik;

b) devrim aşamaları ve strateji;

c) hareketin kabarma ve alçalmaları ve taktik;

d) stratejik önderlik;

e) taktik önderlik;

f) reformculuk ve devrimcilik.

1 — Proletaryanın sınıf mücadelesinde önderlik bilimi olarak strateji ve taktik. İkinci Enternasyonal'in egemenlik

dönemi, proletaryanın siyasi ordularının azçok barışçıl gelişme koşulları altında oluşturulması ve eğitimi dönemiydi. Parlamentarizmin, sınıf mücadelesinin ağırlıklı biçimi olduğu dönemdi. Büyük sınıf çatışmaları, proletaryanın devrimci muharebelere hazırlanması, proletarya diktatörlüğünü elde etmenin yolları sorunları, o zamanlar gündemde durmuyor gibi görünüyordu. Görev, proletarya ordularının oluşturulması ve eğitimi için bütün legal gelişme yollarından yararlanmak, proletaryanın muhalefet durumunda kaldığı ve muhalefet durumunda kalmak zorunda gibi görüldüğü parlamentarizmden koşullara uygun biçimde yararlanmakla sınırlanıyordu. Kanıtlamaya gerek yok ki, böyle bir dönemde ve proletaryanın görevlerinin böyle bir kavranışıyla, ne çerçevesi sağlam bir strateji, ne de işlenmiş bir taktik olamazdı. Elbette, taktik ve strateji üzerine parça parça, birbirinden kopuk düşünceler vardı ama taktik ve strateji yoktu.

İkinci Enternasyonal'in ölümcül günahı, o sıralar parlamenter mücadele biçimlerinden yararlanma taktiğini uygulamasında değil, bu biçimlerin önemini abartmasında, onları nerdeyse biricik mücadele biçimleri olarak görmesinde ve II. Enternasyonal partilerinin, açık devrimci muharebeler dönemi başlayıp, parlamento dışı mücadele biçimleri sorunu ön plana çıktığında, yeni görevlere sırt çevirmesi, onları reddetmesinde yatar.

Ancak bunu izleyen dönemde, proletaryanın açık eylemleri döneminde, proleter devrimi döneminde, burjuvazinin devrilmesi sorunu ivedi bir sorun haline, proletaryanın yedek güçleri sorunu (strateji) en yakıcı sorunlardan biri haline geldiğinde, tüm mücadele ve örgüt biçimleri —parlamenter ve parlamento dışı (taktik)— tüm belirginlikleriyle öne çıktığındadır ki, ancak bu dönemdedir ki, proletaryanın mücadelesinin sınırları sağlam çizilmiş bir stratejisi ve işlenmiş bir taktiği yaratıldı. İkinci Enternasyonal oportünistlerinin unutturduğu, Marx ve Engels'in taktik ve strateji üzerine dahiyane düşünceleri Lenin tarafından tam da bu dönemde günışığına çıkarıldı. Ama Lenin, kendisini Marx ve Engels'in tek tek taktik önermelerini yeniden tesis etmekle

sınırlamadı. Onları daha da geliştirip, yeni düşüncelerle ve önermelerle tamamladı; tüm bunları, proletaryanın sınıf mücadelesine önderlik için bir kurallar ve yolgösterici ilkeler sistemi halinde birleştirdi. Lenin'in «Ne Yapmalı», «İki Taktik», «Emperyalizm», «Devlet ve Devrim», «Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky», «Çocukluk Hastalığı» gibi yazıları hiç kuşkusuz Marksizmin genel hazinesine, onun devrimci cephaneliğine son derece değerli katkılar olarak girecektir. Leninizmin stratejisi ve taktiği, proletaryanın devrimci mücadelesine önderlik bilimidir.

2 — **Devrim aşamaları ve strateji.** Strateji, devrimin verili aşaması temelinde, proletaryanın ana darbesinin doğrultusunu saptamak, devrimci güçlerin mevzilenişi (ana ve ikincil yedek güçler) için uygun plan hazırlamak, devrimin verili aşamasının tüm süreci boyunca bu planın gerçekleştirilmesi için çalışmaktır.

Bizim devrimimiz bugüne değin iki aşamadan geçmiş ve Ekim Devriminden sonra üçüncü aşamaya girmiştir. Buna uygun olarak strateji de değişmiştir.

Birinci aşama. 1903'ten 1917 Şubatına kadar. Hedef: çarlığı yıkmak, ortaçağ kalıntılarını tamamıyla tasfiye etmek. Devrimin ana gücü: proletarya. En yakın yedek gücü: köylülük. Ana darbenin doğrultusu: köylülüğü kendi etkisi altına çekmeye ve çarlıkla **anlaşarak** devrimi tasfiye etmeye çabalayan liberal-monarşist burjuvaziyi tecrit etmek. Güçlerin mevzilenme planı: işçi sınıfının köylülükle ittifakı. «Proletarya, şiddet yoluyla mutlakiyetin direnişini ezmek ve burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisiz hale getirmek için köylülük kütlesini kendi etrafında toplayarak demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir.» (Bkz. **Lenin**, 4. baskı, cilt 9, s. 81)

İkinci aşama. Mart 1917'den Ekim 1917'ye. Hedef: Rusya'da emperyalizmi devirmek ve emperyalist savaştan çıkmak. Devrimin ana gücü: proletarya. En yakın yedek gücü: yoksul köylülük. Komşu ülkelerin proletaryası, muhtemel yedek güç. Uzayan savaş ve emperyalizmin krizi, elverişli faktörler. Ana darbenin doğrultusu: emekçi köylü kitlelerini

kendi etkisi altına çekmeye ve devrimi emperyalizmle anlaşarak sona erdirmeye çabalayan küçük-burjuva demokrasisini (Menşevikler, Sosyal-Devrimciler) tecrit etmek. Güçlerin mevzilenme planı: proletaryanın yoksul köylülükle ittifakı. «Proletarya, şiddet yoluyla burjuvazinin direnişini ezmek ve köylülüğün ve küçük burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisiz hale getirmek için nüfusun yarı-proleter unsurları kütlesini kendi etrafında toplayarak sosyalist devrimi yapmalıdır.» (Aynı yerde.)

Üçüncü aşama. Ekim Devriminden sonra başlamıştır. Hedef: bir ülkede proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmak, aynı zamanda onu tüm ülkelerde emperyalizmi yenmek için kullanmak. Devrim, bir tek ülkenin çerçevesi dışına taşar; dünya devrimi dönemi başlamıştır. Devrimin ana güçleri: bir ülkede proletarya diktatörlüğü, tüm ülkelerdeki proletaryanın devrimci hareketi. Ana yedek güçler: gelişmiş ülkelerdeki yarı-proleter ve küçük-köylü kitleler, sömürgelerdeki ve bağımlı ülkelerdeki kurtuluş hareketi. Ana darbenin doğrultusu: küçük-burjuva demokratları tecrit etmek; emperyalizmle anlaşma politikasının ana dayanağını oluşturan II. Enternasyonal partilerini tecrit etmek. Güçlerin mevzilenme planı: proleter devrimin, sömürgelerdeki ve bağımlı ülkelerdeki kurtuluş hareketiyle ittifakı.

Strateji, devrimin ana güçleri ve onların yedekleriyle uğraşır. Devrimin bir aşamadan diğerine geçmesiyle değişir, fakat verili aşamanın tüm dönemi boyunca esas olarak değişmez.

3 — Hareketin kabarma ve alçalmaları ve taktik. Taktik, hareketin kabarma ve alçalma, devrimin yükselme ve alçalmasının nispeten kısa dönemi için proletaryanın davranış çizgisini saptamak, eski mücadele ve örgütlenme biçimlerinin ve eski şiarların yerine yenilerini geçirerek, bu biçimleri birbiriyle birleştrerek vb. bu çizginin uygulanması için mücadele etmektir. Strateji, diyelim ki, çarlığa ya da burjuvaziye karşı savaşı kazanma, çarlığa ya da burjuvaziye karşı mücadeleyi sonuna kadar götürmeyi hedef edinmişse, taktik daha az önemli hedefleri önüne koyar; çünkü onun

hedefi, bir bütün olarak savaşı kazanmak değil, devrimin verili yükselme ya da alçalma dönemindeki somut duruma uygun şu ya da bu muharebeyi, şu ya da bu çarpışmayı, şu ya da bu kampanyayı, şu ya da bu eylemi başarıyla gerçekleştirmektir. Taktik, stratejinin bir parçasıdır, ona bağlıdır ve ona hizmet eder.

Taktik, kabarma mı, yoksa alçalma mı olduğuna göre değişir. Devrimin birinci aşaması boyunca (1903 — Şubat 1917) stratejik plan herhangi bir değişikliğe uğramadığı halde, taktik bu süre içinde birçok kez değişti. 1903-1905 döneminde partinin taktiği saldırı taktiği idi, çünkü devrim kabarıyor, hareket yükseliyordu ve taktik bu olgudan yola çıkmak zorundaydı. Buna uygun olarak, mücadele biçimleri de devrimciydi ve devrimin kabarmasının gereklerine uygundu. Yerel siyasi grevler, siyasi gösteriler, siyasi genel grev, Duma boykotu, ayaklanma, devrimci mücadele şiarları — bu dönemde birbirini izleyen mücadele biçimleri işte bunlardı. Mücadele biçimleriyle birlikte örgüt biçimleri de değişmekteydi. Fabrika komiteleri, devrimci köylü komiteleri, grev komiteleri, işçi temsilcileri sovyetleri, azçok açık bir şekilde faaliyet yürüten bir işçi partisi — bu dönemdeki örgüt biçimleri bunlardı.

1907-1912 döneminde Parti, geri çekilme taktiğine geçmek zorunda kaldı, çünkü o sıralar devrimci hareket geri çekiliyordu, devrim alçalıyordu, ve taktik bu olguyu hesaba katmak zorundaydı. Buna uygun olarak hem mücadele biçimleri hem de örgütlenme biçimleri değişti. Duma'yı boykot yerine — Duma'ya katılma; Duma dışında açık devrimci eylemler yerine — Duma içinde eylemler ve çalışma; siyasi genel grevler yerine — kısmi iktisadi grevler, ya da basbayağı durgunluk. Partinin bu dönemde illegaliteye geçmek zorunda olduğu kendiliğinden anlaşılır; devrimci kitle örgütlerinin yerine ise kültür ve eğitim örgütleri, kooperatifler, sigorta kasaları ve diğer legal örgütler geçti.

Devrimin ikinci ve üçüncü aşamaları için de aynı şey söylenmelidir; bu aşamalar boyunca stratejik planlar değişmeden kaldığı halde, taktik düzinelerce kez değişti.

Taktik, proletaryanın mücadele ve örgüt biçimleriyle, bu biçimlerin değişmesiyle, birleşmesiyle uğraşır. Devrimin verili bir aşaması temelinde taktik, devrimin kabarma ve alçalmasına, yükselme ve geri çekilmesine göre birçok kez değişebilir.

4 — **Stratejik önderlik.** Devrimin yedek güçleri şunlardır:

dolaysız: a) köylülük ve genelde ülke içindeki nüfusun ara tabakaları; b) komşu ülkelerin proletaryası; c) sömürgelerdeki ve bağımlı ülkelerdeki devrimci hareket; d) proletarya diktatörlüğünün fetihleri ve kazanımları; proletarya, güçler dengesinde üstünlüğü sağlama aldıktan sonra, ödünler yoluyla güçlü düşmandan bir dinlenme molası elde etmek için, bu yedeklerin bir kısmından geçici bir süre vazgeçebilir; ve

dolaylı: a) proletaryanın, düşmanı zayıflatmak ve kendi yedek güçlerini kuvvetlendirmek için yararlanabileceği, ülkenin proleter olmayan sınıfları arasındaki çelişkiler ve çatışmalar; b) proleter devlete düşman olan burjuva devletler arasındaki, proletaryanın, saldırısı ya da zorunlu bir geri çekilme durumundaki manevralarında yararlanabileceği çelişkiler, çatışmalar ve savaşlar (örneğin emperyalist savaş).

Birinci kategorideki yedek güçler üzerinde uzun boylu durmanın gereği yok, çünkü bunların önemi herkesçe açıktır. Önemleri her zaman açık olmayan ikinci kategorideki yedek güçlere gelince, bunların bazen devrimin akışı için birinci derecede öneme sahip oldukları söylenmelidir. Örneğin, birinci devrim sırasında ve sonrasında küçük-burjuva demokrasisi (Sosyal-Devrimciler) ile liberal-monarşist burjuvazi (Kadetler) arasındaki, hiç şüphesiz köylülüğün burjuvazinin etkisinden çıkartılmasına yardım eden çatışmanın muazzam önemi asla yadsınamaz. Emperyalistlerin, birbirleriyle savaş içinde olduklarından dolayı, güçlerini genç Sovyet iktidarına karşı yoğunlaştırma olanaklarının olmadığı, ve proletaryanın tam da bu yüzden kendi güçlerini örgütlemeyi doğrudan ele alma, kendi iktidarını sağlamlaştırma ve

Kolçak ve Denikin'in yenilgilerini hazırlama olanağını elde ettiği, Ekim Devrimi sırasında başlıca emperyalist grupların birbirlerine karşı bir ölüm-kalım savaşı vermeleri olgusunun muazzam önemini yadsımak için daha da az neden vardır. Emperyalist gruplar arasındaki çelişkilerin gittikçe derinleştiği ve aralarında yeni bir savaşın kaçınılmaz hale geldiği şu sırada, bu türden yedek güçlerin proletarya için gittikçe daha büyük önem kazanacağı varsayılmalıdır.

Stratejik önderliğin görevi, gelişmesinin verili aşamasında devrimin ana hedefine ulaşmak için tüm bu yedek güçlerden doğru bir şekilde yararlanmaktır.

Yedek güçlerden doğru bir biçimde yararlanmak nasıl olur?

Ana koşulları olarak aşağıdakilerin görüldüğü bazı zorunlu koşulları yerine getirmekle olur.

Birincisi: Devrimin halihazırda olgunlaştığı, saldırının tam islim ilerlediği, ayaklanmanın kapıyı çaldığı ve yedeklerin öncüye yaklaştırılmasının başarının tayin edici koşulu olduğu sırada, devrimin ana güçlerini tayin edici anda düşmanın en canalıcı noktasında yoğunlaştırmak. Partinin Nisan—Ekim 1917 dönemindeki stratejisi, yedek güçlerden bu şekilde bir yararlanmanın örneği olarak alınabilir. Hiç kuşkusuz, bu dönemde düşmanın canalıcı noktası savaştı. Hiç kuşku yok ki, Parti, temel sorun olarak tam da bu sorunu ortaya atarak, nüfusun en geniş kitlelerini proleter öncünün çevresinde topladı. Bu dönemde Partinin stratejisi, öncüyü mitingler ve gösteriler yoluyla sokak eylemlerinde eğitmek ve aynı zamanda cephe gerisinde sovyetler yoluyla ve cephede asker komiteleri yoluyla yedek güçleri öncüye yaklaştırmaktı. Devrimin sonucu, yedeklerden doğru bir şekilde yararlanıldığını gösterdi.

Marx ve Engels'in ayaklanma konusundaki tanınmış önermelerini açıklarken Lenin, devrimin güçlerinden stratejik olarak yararlanmanın bu koşulları hakkında şunları söylüyor:

«1 — Ayaklanmayla *asla oyun oynama*, ama bir kez onu başlatınca, *sonuna kadar gitmek* zorunda olduğunu tam olarak bilmek zorundasın.

2 — Tayin edici yerde ve tayin edici anda *büyük bir güç üstünlüğü* yoğunlaştırılmak zorundadır, çünkü aksi taktirde daha iyi eğitilmiş ve örgütlenmiş olan düşman, ayaklanmacıları yokedecektir.

3 — Ayaklanma başlar başlamaz, en büyük *kararlılıkla* davranmak ve her halükarda ve mutlaka *saldırıya* geçmek gerekir. 'Savunma, silahlı ayaklanmanın ölümüdür.'

4 — Düşmanı gafil avlamaya ve birliklerinin dağınık olduğu anı yakalamaya çalışmak gerekir.

5 — Küçük de olsa *günbegün* (eğer bir şehir sözkonusuysa, her saat de denebilir) başarı kazanmak ve bu sayede ne pahasına olursa olsun 'moral üstünlüğü' korumak gerekir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 26, s. 152.)

İkincisi: Tayin edici darbe anının, ayaklanmanın başlama anının seçimi öyle hesaplanmalıdır ki, bunalım doruk noktasına varmış olsun, öncünün sonuna kadar savaşmaya hazır olması, yedek güçlerin öncüyü desteklemeye hazır olması ve düşman saflarında kargaşalığın son haddine varması verilmiş olsun.

Tayin edici muharebe, diyor Lenin, (şu koşullar yerine gelmişse -ÇNI tamamen olgunlaşmış olarak görülebilir: *Eğer* «1— bize düşman tüm sınıf güçleri yeterince kargaşa içindeyse, yeterince birbirine düşmüşse, güçlerini aşan mücadele ile yeterince güçten düşmüşlerse»; *eğer* «2— tüm yalpalayan, istikrarsız, kararsız ara unsurlar, yani küçük burjuvazi —burjuvaziden farklı olarak küçük-burjuva demokrasisi—, halkın gözünde yeterince teşhir olmuşsa, iflaslarıyla pratikte yeterince gözden düşmüşse»; *eğer* «3— proletarya içinde, burjuvaziye karşı en kararlı, en yürekli, devrimci eylemleri desteklemekten yana bir kitle ruh hali başlamışsa ve güçlü bir şekilde yükseliyor-

sa. Eğer durum buysa, o zaman devrim gerçekten olgunlaşmıştır, o zaman zaferimiz, eğer yukarıda sayılan koşulları doğru bir şekilde değerlendirmiş ve anı doğru bir şekilde seçmişsek, o zaman zaferimiz kesindir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 74.)

Böyle bir stratejinin örneği olarak Ekim ayaklanmasının uygulanması gösterilebilir.

Bu koşulu ihlal etmek, «tempoyu yitirme» denilen, Partinin hareketin akışının gerisinde kaldığı ya da çok ilerisinde yürüdüğü ve böylelikle yenilgi tehlikesinin ortaya çıktığı tehlikeli bir hataya götürür. Böyle bir «tempo yitirme»nin örneği olarak, ayaklanma anının nasıl seçilmemesi gerektiğine örnek olarak, Sovyetlerde hala bir yalpalamanın hissedildiği, cephedeki askerlerin hala yol ayrımında olduğu ve yedek güçlerin henüz öncüye yaklaştırılmamış olduğu Eylül 1917'de, bir bölüm yoldaşın Demokratik Konferans'ı tutuklayarak ayaklanmayı başlatma girişimi görülmelidir.

Üçüncüsü: Bir kez tutulan rota, hedefe giden yol üzerindeki tüm ve her türden zorluklar ve karışıklıklara rağmen şaşmadan izlenmelidir; bu, öncünün, mücadelenin ana hedefini gözden kaybetmemesi ve bu hedefe yönelen ve öncünün çevresinde toplanmaya çalışan kitlelerin yoldan sapmaması için zorunludur. Bu koşulu ihlal tmek, denizciler arasında «rotayı şaşırmak» tanımıyla bilinen muazzam bir hataya götürür. Böyle bir «rotayı şaşırma» örneği olarak, Partimizin Demokratik Konferans'ın hemen ertesinde, Ön Parlamento'ya katılma kararı aldığı sıradaki yanlış tavrı görülmelidir. Parti bu anda sanki, Ön Parlamento'nun ülkeyi Sovyetler yolundan burjuva parlamentarizmi yoluna geçirmek için burjuvazinin bir girişimi olduğunu; Partinin böyle bir kuruma katılmasının bütün kartları karmakarışık etmek ve «Tüm İktidar Sovyetlere» şiarı altında devrimci bir mücadele veren işçileri ve köylüleri yolundan saptırmak olduğunu unutmuştu. Bu hata, Bolşeviklerin Ön Parlamento'dan çıkmalarıyla düzeltildi.

Dördüncüsü: Yedeklerle öyle manevra yapılmalıdır ki,

düşmanın güçlü olduğu, geri çekilmenin kaçınılmaz olduğu, düşmanın kabul ettirmek istediği savaşı kabul etmenin apaçık dezavantajlı olduğu, verili güçler ilişkisinde geri çekilmenin, öncüyü düşmanın darbelerinden sakınmak ve yedekleri korumak için tek araç olduğu zaman, düzenli bir geri çekilmeye girişilebilsin.

«Devrimci partiler», diyor Lenin, «eğitimlerini tamamlamalıdırlar. Onlar saldırınayı öğrenmişlerdir. Şimdi artık bu bilimin, daha doğru bir şekilde nasıl geri çekileneceği bilimiyle tamamlanması gerektiğini kavramalıdırlar. Kavramak gerekir ki —ve devrimci sınıf, kendi acı deneyimleriyle kavramayı öğrenir—, doğru bir şekilde saldırmayı ve doğru bir şekilde geri çekilmeyi öğrenmiş olmaksızın zafer kazanılamaz.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 11/12, Rusça.)

Böyle bir stratejinin hedefi zaman kazanmak, düşmanı harap etmek ve daha sonra saldırıya geçmek üzere güç toplamaktır.

Brest barışının imzalanması böyle bir stratejinin örneği olarak görülebilir; (Brest barışı, -ÇN) Partiye, zaman kazanma, emperyalizmin kampındaki çatışmalardan yararlanma, düşmanın güçlerini parçalama, köylülüğü kendi yanında tutma ve Kolçak ve Denikin'e karşı saldırıyı hazırlamak için güç toplama olanağını verdi.

«Ayrı bir barış anlaşması yapmakla», diyordu Lenin o sıralar, «kendimizi *verili anda mümkün olan* en yüksek derecede, birbirleriyle savaşan her iki emperyalist gruptan kurtarıyoruz, onların düşmanlıklarından ve —bize karşı bir anlaşma yapmalarını zorlaştıran— savaşlarından yararlanıyoruz, belirli bir dönem, sosyalist devrimi sürdürmek ve pekiştirmek için hareket serbestliği elde ediyoruz.» (Bkz. 4. baskı, cilt 26, s. 407, Rusça.)

«Şimdi en budalalar bile», diyordu Lenin Brest barışından üç yıl sonra, «'Brest barışı'nın bizi güçlendiren ve

uluslararası emperyalizmin güçlerini parçalayan bir taviz olduğunu görüyor» (bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 4, Rusça.)

Stratejik önderliğin doğruluğunu güvenceleyen ana koşullar bunlardır.

5 — **Taktik önderlik.** Taktik önderlik, stratejik önderliğin bir parçasıdır; onun görevlerine ve gereklerine tabidir. Taktik önderliğin görevi, proletaryanın tüm mücadele ve örgüt biçimlerinde ustalaşmak; ve verili güçler ilişkisinde, stratejik başarının hazırlanması için gerekli olan azami sonuçları elde etmek için bunlardan doğru bir şekilde yararlanılmasını sağlamaktır.

Proletaryanın mücadele ve örgüt biçimlerinden doğru bir şekilde yararlanmak nasıl olur?

Ana koşulları olarak aşağıdakilerin görüldüğü bazı zorunlu koşulları yerine getirmekle olur:

Birincisi: Öne çıkarılacak mücadele ve örgüt biçimleri, tam da, hareketin verili anındaki kabarma ya da alçalma koşullarına en uygun olan ve kitleleri devrimci mevzilere çekmeyi, milyonlarca kitleyi devrim cephesine çekmeyi ve onların devrim cephesinde mevzilenmesini kolaylaştırmak ve sağlama almak için elverişli mücadele ve örgüt biçimleridir.

Burada önemli olan, öncünün, eski düzenin ayakta tutulmasının olanaksızlığını ve onun devrilmesinin kaçınılmazlığını görmesi değildir. Önemli olan, kitlelerin, milyonlarca kitlenin bu kaçınılmazlığı kavraması ve öncüyü desteklemeye hazır olduğunu göstermesidir. Ama kitleler bunu ancak kendi deneyimleri temelinde kavrayabilir. Milyonlarca kitleye, eski iktidarın devrilmesinin kaçınılmazlığını kendi deneyimleri vasıtasıyla anlama olanağını vermek ve kitlelerin, devrimci şiarların doğruluğuna deneyimleri temelinde kanaat getirmelerini kolaylaştıracak mücadele yöntemlerini ve örgüt biçimlerini öne çıkarmak — işte görev budur.

Eğer Parti o sıralar Duma'ya katılmaya karar vermiş olmasaydı, eğer güçlerini Dumada çalışma üzerinde toplamamış ve Dumanın beyhudeliğini, Kadetlerin vaatlerinin yalan olduğunu, çarlıkla anlaşmaya varmanın olanaksızlığı-

nı ve köylülükle işçi sınıfının ittifakının kaçınılmazlığını kitlelerin kendi deneyimleri ile kavramalarını kolaylaştırmak için bu çalışma temelinde mücadeleyi geliştirmeseydi, öncü, işçi sınıfından kopardı ve işçi sınıfı, kitlelerle bağlarını kaybederdi. Kitlelerin Duma dönemindeki deneyimleri olmaksızın, Kadetlerin teşhiri ve proletaryanın hegemonyası olanaksız olurdu.

Otzovizm taktiğinin tehlikesi şu idi ki, öncüyü milyonlarca yedeğinden koparmakla tehdit ediyordu.

Eğer proletarya; Menşevikler ve Sosyal-Devrimcilerin henüz kendi kendilerini savaş ve emperyalizm yanlıları olarak teşhir etmemiş oldukları, kitlelerin barış, toprak ve özgürlük üzerine menşevik ve sosyal-devrimci söylevlerin sahteliğini henüz kendi deneyimleriyle kavramamış oldukları 1917 Nisanında ayaklanma çağrısı yapan «Sol» komünistleri izlemiş olsaydı; Parti işçi sınıfından kopardı ve işçi sınıfı geniş köylü ve asker yığınları üzerindeki nüfuzunu yitirirdi. Kitlelerin Kerenski dönemindeki deneyimleri olmaksızın, Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler tecrit edilmez, ve proletarya diktatörlüğü olanaksız olurdu. Bundan ötürü, küçük-burjuva partilerinin hataları hakkında [kitleleri -ÇN] sabırla aydınlatma» ve Sovyetler içinde açık mücadele taktiği tek doğru taktikti.

«Sol» komünistlerin taktiğinin tehlikesi şuydu ki, Partiyi proletarya devriminin önderinden, ayakları havada bir avuç boş kafalı komplocuya dönüştürmekle tehdit ediyordu.

> «Yalnızca öncüyle», diyor Lenin, «zafer kazanılamaz. Tüm sınıfın, geniş kitlelerin, öncüyü ya doğrudan desteklediği ya da ona karşı hayırhalı bir tarafsızlık gösterdiği bir konum almamış oldukları sürece, öncüyü tek başına tayin edici savaşa sürmek... yalnızca bir budalalık olmakla kalmaz, aynı zamanda bir cinayet olur. Ama gerçekten tüm sınıfın, gerçekten emekçilerin ve sermaye tarafından ezilenlerin geniş kitlelerinin bu konuma gelmesi için, bunun için yalnızca propaganda, yalnızca ajitasyon yeterli değildir. Bunun için bu kitlelerin kendi siyasi deneyimi

gereklidir. Bu, tüm büyük devrimlerin temel yasasıdır; bu yasa ki, şimdi sadece Rusya tarafından değil, Almanya tarafından da şaşırtıcı bir güçle ve canlılıkla doğrulanmaktadır. Yalnızca Rusya'nın kültür seviyesi düşük ve çoğu zaman okuma-yazmayı bilmeyen kitleleri değil, aynı zamanda Almanya'nın kültür seviyesi yüksek ve tümüyle okuma-yazma bilen kitleleri de, yönlerini kararlılıkla komünizme çevirmek için, II. Enternasyonal şövalyelerinin hükümetinin bütün güçsüzlüğünü, karaktersizliğini, çaresizliğini, burjuvazi önündeki bütün uşaklığını, bütün alçaklığını ve proletarya diktatörlüğünün tek alternatifi olarak en aşırı gericilerin (Rusya'da Kornilov, Almanya'da Kapp ve ortakları) diktatörlüğünün kaçınılmazlığını kendi acı deneyimleriyle kavramak zorunda kaldılar.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31. s. 73.)

İkincisi: Verili her her anda, tüm zinciri elde tutmayı ve stratejik başarıya ulaşmanın koşullarını hazırlamayı olanaklı kılmak için kavranması gereken süreçler zincirindeki özel halkayı bulmak.

Burada önemli olan, Partinin önünde bulunan tüm görevler arasından, yerine getirilmesi merkezi noktayı oluşturan ve çözümü diğer aktüel görevlerin başarıyla yerine getirilmesini güvenceleyen özel aktüel görevi bulup çıkarmaktır.

Bu yol gösterici ilkenin önemi, birisi uzak geçmişten (Partinin oluşturulması dönemi) ve diğeri dolaysız günceiden (NEP dönemi) alınan iki örnekle gösterilebilir.

Partinin oluşturulması döneminde, sayısız çevre ve örgütlerin henüz birbirine bağlanmadığı, amatörlüğün ve çevreciliğin Partiyi baştan aşağı kemirdiği, ideolojik parçalanmışlığın Partinin iç yaşantısının karakteristik özelliğini oluşturduğu bu dönemde, Partinin o sırada karşı karşıya bulunduğu halkalar zinciri içinde ve görevler zinciri içinde esas halka ve esas görev, bütün Rusya için illegal bir gazetenin («Iskra») yaratılmasıydı. Niçin? Çünkü o zamanki koşullar altında, sayısız çevreleri ve örgütleri bir tek bütün içinde birleştirecek, ideolojik ve taktik birliğin koşullarını hazırla-

yacak ve bu yoldan gerçek bir partinin oluşturulması için temelleri atacak durumda olan ve aynı telden çalan bir Parti çekirdeği ancak illegal bir tüm Rusya gazetesi ile yaratılabilirdi.

Savaştan iktisadi inşaya geçiş döneminde; sanayinin, yıkılmışlığın kıskacında bir bitkisel hayata girdiği ve tarımın kentsel ürün darlığından sıkıntı çektiği; devlet sanayii ile köylü iktisadının birleşmesinin, sosyalist inşanın başarısının temel koşulu haline geldiği bu dönemde; ticaretin geliştirilmesi, süreçler zincirinin ana halkasını, görevler dizisi içinde ana görevi oluşturuyordu. Niçin? Çünkü NEP koşulları altında, sanayi ile köylü iktisadının birleştirilmesi ticaretten başka bir yolla mümkün değildi; çünkü NEP koşulları altında, sürüm olmadan üretim sanayi için ölüm demekti; çünkü sanayi ancak, ticareti geliştirme yoluyla sürümü genişleterek genişletilebilirdi; çünkü ancak ticaret alanında sağlam bir tutanak elde edildiğinde, ancak ticarete egemen olunduğunda, ancak bu halkaya egemen olunduğunda, sanayi ile köylü iktisadını birbiriyle sımsıkı bağlamak ve sosyalist iktisadın temelinin kurulmasının koşullarını yaratmak için diğer aktüel görevleri başarıyla çözmek umudu olabilirdi.

«Devrimci ve sosyalizm yandaşı ya da genelde komünist olmak yetmez...», der Lenin. «Verili her anda, tüm zinciri elde tutmayı ve bir sonraki halkaya geçmeyi güvenle hazırlamak için tüm güçle kavranması gereken özel halkayı bulmasını bilmek gerekir...

«Verili anda bu halka, doğru bir devlet düzenlemesi (yönetimi) altında iç *ticaretin* canlandırılmasıdır. Ticaret, tarihsel olaylar zincirinde, 1921-1922 yıllarında sosyalist inşamızın geçiş biçimlerinde *'tüm gücümüzle kavramamız gereken'* 'halka'dır.» (Bkz. 4. baskı, c. 33, s. 88, 89, Rusça.)

Taktik önderliğin doğruluğunu güvenceleyen ana koşullar bunlardır.

6 — **Reformculuk ve devrimcilik.** Devrimci taktik, reformist taktikten ne ile ayrılır?

Bazıları, Leninizmin genelde reformlara karşı, uzlaşmalara ve anlaşmalara karşı olduğunu sanıyorlar. Bu tamamen yanlıştır. Belirli bir anlamda «her ne koparırsan kâr» olduğunu, belirli koşullar altında genelde reformların, özelde ise uzlaşma ve anlaşmaların zorunlu ve yararlı olduğunu Bolşevikler de herkes kadar bilir.

> «Uluslararası burjuvazinin devrilmesi için bir savaş yürütmek», diyor Lenin, «devletler arasındaki alelade savaşların en inatçılarından bile yüz kez daca çetin, daha uzun ve daha çapraşık (bir savaş yürütmek -ÇN) ve bu arada manevra yapmayı, düşmanlar arasındaki (geçici de olsa) çıkar çatışmalarından yararlanmayı, olası (geçici, istikrarsız, yalpalayan, koşullu da olsa) müttefiklerle anlaşmalar ve uzlaşmalar yapmayı peşinen reddetmek — bu sonsuz derecede gülünç bir tavır olmaz mı? Bu, henüz araştırılmamış ve o güne kadar ulaşılmamış bir dağa çetin bir şekilde tırmanırken, bazen zikzaklar çizerek gitmeyi, bazen geri dönmeyi, bir kez seçilen doğrultuyu bırakıp başka doğrultuları denemeyi baştan reddetmekle aynı şey değil midir?» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 51.)

Bundan dolayı, apaçıktır ki, burada önemli olan, reformların ya da uzlaşma ve anlaşmaların kendileri değil, reformlardan ve anlaşmalardan nasıl yararlanıldığıdır.

Reformist için reform herşeydir; devrimci çalışma ise ikincil birşey, lafı edilecek bir konudur, gözboyamaya yarar. Bundan dolayı burjuva iktidarının varlığı koşullarında reformist bir taktikle reform, kaçınılmaz olarak bu iktidarın sağlamlaştırılmasının bir aracına, devrimi çökertmenin bir aracına dönüşür.

Oysa devrimci için tersine, esas olan reform değil, devrimci çalışmadır; devrimci için reform, devrimin bir yan ürünüdür. Bundan dolayı burjuva iktidarının varlığı koşullarında devrimci bir taktikle reform, doğası gereği, bu ikti-

dan çökertmenin bir aracına, devrimi sağlamlaştırmanın bir aracına, devrimci hareketin daha da geliştirilmesi için bir üs noktasına dönüşür.

Devrimci, reformu sadece, legal ve illegal çalışmayı birleştirmenin bir dayanak noktası olarak ve burjuvaziyi devirmek için kitlelerin devrimci hazırlığını amaçlayan illegal çalışmayı güçlendirmeye yarayan bir siper olarak kabul eder.

Emperyalizm koşullarında reformlardan ve uzlaşmalardan devrimci bir şekilde yararlanmanın özü **budur.**

Reformist ise tersine, reformları her türlü illegal çalışmayı reddetmek, kitlelerin devrime hazırlanmasını baltalamak ve «bağışlanan» reformların gölgesinde uykuya yatmak için kabul eder.

Reformist taktiğin özü **budur.**

Emperyalizm koşulları altında reformlar ve uzlaşmalar konusunda durum budur.

Ama emperyalizmin devrilmesinden sonra, proletarya diktatörlüğü altında, durum biraz değişir. Belirli koşullar altında, belirli bir durumda, proletarya iktidarı kendini, varolan düzeni devrimci bir şekilde yeniden inşa etme yolundan, bu düzeni geçici bir süre yavaş yavaş yeniden biçimlendirme yoluna, Lenin'in ünlü makalesi «Altının Önemi Üzerine» de [82] söylediği gibi, «reformist yola», yandan çevirme yoluna, proleter olmayan sınıfları dağıtmak, devrime soluklanma molası vermek, güç toplamak ve yeni bir saldırının koşullarını hazırlamak için reformlar ve bu sınıflara ödünler verme yoluna geçmek zorunluluğuyla karşı karşıya görebilir. Bu yolun belirli bir anlamda «reformist» bir yol olduğu inkar edilemez. Yalnız, bu durumda temel bir farklılıkla karşı karşıya olduğumuzu, [yani -ÇN] bu durumda reformun proletarya iktidarından kaynaklandığını, proletarya iktidarını güçlendirdiğini, ona gerekli soluklanma molasını verdiğini, görevinin devrimi değil, tam tersine proleter olmayan sınıfları çökertmek olduğunu akılda tutmak gerekir.

Böylelikle reformlar bu koşullar altında kendi karşıtına dönüşür.

Böyle bir politikanın proletarya iktidarı tarafından uygulanması, yalnızca, önceki dönemde devrimin atılımı yeterince büyük olduğu ve böylelikle saldırı taktiği yerine geçici olarak geri çekilme taktiğini, yandan çevirme hareketleri taktiğini geçirebilmek için geri çekilecek yeterince geniş bir alan yarattığı için mümkündür.

Böylece, eskiden burjuva iktidarı altında reformlar devrimin bir yan ürünü iken, şimdi, proletarya diktatörlüğü altında reformların kaynağı; proletaryanın devrimci kazanımlarıdır; bu kazanımlardan oluşan, proletaryanın elindeki birikmiş rezervlerdir.

«Reformlar ile devrimin ilişkisini», diyor Lenin, «yalnızca Marksizm tam ve doğru bir şekilde belirlemiştir; ne var ki Marx bu ilişkiyi sadece bir yanıyla, yani proletaryanın, bir tek ülkede de olsa, ilk azçok sağlam, azçok kalıcı zaferinden önceki bir durumda görebilmiştir. Böyle bir durumda doğru bir ilişkinin temeli şöyleydi: Reformlar, proletaryanın devrimci sınıf mücadelesinin bir yan ürünüdür... Bir tek ülkede de olsa proletaryanın zaferinden sonra, reformlar ile devrimin ilişkisi içine yeni birşey girer. İlkesel olarak hiçbir şey değişmemiştir, ama biçimde, Marx'ın şahsen önceden göremediği, ama yalnızca Marksizmin felsefesi ve siyaseti zemini üzerinde bilincine varılabilecek bir değişiklik olur... Zaferden sonra onlar (yani reformlar. *J. St.)* (uluslararası ölçekte eskiden olduğu gibi yine 'yan ürün' olarak kalırken) zaferin kazanılmış olduğu ülke için, ayrıca, güçler sonuna kadar kullanılmasına rağmen şu ya da bu geçişi devrimci bir şekilde başarmaya açıkça yetmediğinin görüldüğü durumlarda gerekli ve haklı bir soluklanma molasıdır. Zafer öyle bir 'güç rezervi' sağlar ki, zoraki bir geri çekilme sırasında bile dayanmaya —hem maddi, hem manevi anlamda dayanmaya— olanak verir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 91, 92.)

VIII

PARTİ

Devrim öncesi dönemde, azçok barışçıl gelişme döneminde, II. Enternasyonal Partilerinin işçi hareketinde egemen güç olduğu ve parlamenter mücadele biçimlerinin temel biçimler olarak görüldüğü bu koşullarda parti, sonraları açık devrimci savaş koşulları altında kazandığı ciddi ve tayin edici öneme sahip değildi ve olamazdı da. Çeşitli saldırılara karşı II. Enternasyonal'i savunmak için Kautsky, II. Enternasyonal partilerinin savaş aracı değil, bir barış aracı olduklarını, tam da bu yüzden savaş sırasında, proletaryanın devrimci eylemleri döneminde, herhangi ciddi birşeye girişecek durumda olmadıklarını söyledi. Bu tamamıyla doğrudur. Ama bu ne demektir? Bu demektir ki, II. Enternasyonal partileri, proletaryanın devrimci mücadelesi için işe yaramazdır; işçileri iktidara götüren, proletaryanın militan partileri değil, parlamento seçimleri ve parlamenter mücadele için düzenlenmiş bir seçim aygıtıdır. Aslında, II. Enternasyonal opportunistlerinin egemenlik döneminde proletaryanın asıl siyasi örgütünün parti değil de parlamento fraksiyonu olduğu olgusu da bununla açıklanır. Partinin bu dönemde gerçekte parlamento fraksiyonunun bir eklentisi ve ona hizmet etmekle yükümlü bir öge olduğu iyi bilinir. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, böylesi koşullar altında ve böyle bir partinin yönetimi altında proletaryayı devrime hazırlamak sözkonusu bile olamazdı.

Ama yeni dönemin gelip çatmasıyla durum temelden değişti. Yeni dönem, sınıfların açıktan çatışması dönemidir; proletaryanın devrimci eylemleri dönemi, proletarya devrimi dönemi, güçlerin emperyalizmi devirmeye, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesine doğrudan hazırlanması dönemidir. Bu dönem, proletaryanın önüne yeni görevler koyar: tüm parti çalışmasını yeni, devrimci bir tarzda yeniden örgütlemek, işçileri iktidar uğruna devrimci mücadele ruhuyla eğitmek, yedekleri yetiştirmek ve yakınlaştırmak, kom-

şu ülkelerin proleterleriyle ittifakı kurmak, sömürgelerdeki ve bağımlı ülkelerdeki kurtuluş hareketiyle sağlam bağlar kurmak vs. vb. Bu yeni görevlerin, parlamentarizmin barışçıl koşullarında eğitilmiş olan eski sosyal-demokrat partilerin güçleriyle çözülebileceğini sanmak, kendini onmaz bir çaresizliğe, kaçınılmaz bir yenilgiye mahkum etmek demektir. Üstesinden gelinecek böylesi görevlerin olduğu yerde eski partileri başta tutmaya devam etmek, tamamen silahsız durumda kalmak demektir. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, proletarya böyle bir duruma razı olamazdı.

Yeni bir partinin, militan bir partinin, devrimci bir partinin, proletaryaya iktidar uğruna mücadelede önderlik edecek kadar cesur, devrimci durumun çapraşık koşulları içinde yolunu şaşırmayacak kadar deneyimli, hedefe giden yolda tehlikeli engellerden sakınacak kadar esnek bir partinin zorunluluğu buradan gelir.

Böyle bir parti olmaksızın, emperyalizmi devirmek, proletarya diktatörlüğünü kurmak düşünülemez bile.

Bu yeni parti, Leninizmin partisidir.

Bu yeni partinin özellikleri nelerdir?

1 — **İşçi sınıfının öncü müfrezesi olarak Parti.** Parti herşeyden önce işçi sınıfının öncü müfrezesi olmak zorundadır. Partinin, işçi sınıfının en iyi unsurlarını, bu unsurların deneyimini, devrimci ruhunu, proletarya davası uğruna sonsuz fedakârlığını emmesi gerekir. Ama gerçekten bir öncü müfreze olması için, partinin devrimci teori ile, hareketin yasalarının bilgisiyle, devrimin yasalarının bilgisiyle silahlanmış olması gerekir. Yoksa parti, proletaryanın mücadelesini yönetemez, proletaryaya önderlik edemez. Eğer parti, işçi sınıfının kitlesinin duygularını ve düşündüklerini kaydetmekle yetinirse, kendiliğinden hareketin kuyruğunda sürüklenirse, kendiliğinden hareketin ataletinin ve politikaya karşı ilgisizliğin üstesinden gelemezse; eğer parti, proletaryanın geçici çıkarlarının üstüne çıkamazsa, kitleleri proletaryanın sınıf çıkarlarını anlama bilinç düzeyine yükseltemezse, gerçek bir parti olamaz. Parti, işçi sınıfından ilerde

olmak zorundadır; parti, işçi sınıfından daha uzakları görebilmelidir; parti, kendiliğinden hareketin kuyruğunda sürüklenmemeli, proletaryaya önderlik etmelidir. «Kuyrukçuluk» siyasetini vaaz eden II. Enternasyonal partileri, proletaryayı burjuvazinin elinde bir alet olmaya mahkum eden burjuva politikasının bir aracıdırlar. Ancak proletaryanın öncü müfrezesi olan ve kitleleri proletaryanın sınıf çıkarlarını anlama bilinç düzeyine yükseltebilen bir parti, ancak böyle bir parti, işçi sınıfını trade-union'culuk yolundan vazgeçmeye ve bu sınıfı bağımsız bir siyasi güç haline getirmeye muktedirdir.

Parti, işçi sınıfının siyasi önderidir.

Yukarıda, işçi sınıfının mücadelesinin güçlüklerinden, bu mücadelenin çapraşık koşullarından, strateji ve taktikten, yedeklerden ve manevralardan, saldırıdan ve geri çekilmekten sözettim. Bu koşullar, savaş koşullarından daha az çapraşık değildir, belki daha da çapraşıktır. Bu koşullar içinde doğru yolu kim bulabilir, milyonlarca proletere doğru yönü kim gösterebilir? Savaş halinde olan hiçbir ordu, yenilmek istemiyorsa, deneyimli bir kurmay heyetinden vazgeçemez. Proletaryanın da, eğer amansız düşmanlarının pençesinde kahrolmak istemiyorsa, böyle bir kurmay heyetinden hiç mi hiç vazgeçemeyeceği açık değil midir? Ama bu kurmay heyet nerdedir? Bu kurmay heyeti ancak proletaryanın devrimci partisi olabilir. Devrimci partisi olmayan bir işçi sınıfı, kurmay heyeti olmayan bir ordudur.

Parti, proletaryanın savaş kurmay heyetidir.

Ama parti sadece **öncü** müfreze olamaz. Aynı zamanda **sınıfın** bir müfrezesi, sınıfın bir parçası, varlığının bütün kökleri ile ona sımsıkı bağlı bir parçası olmak zorundadır. Öncü müfreze ile işçi sınıfının arta kalanı arasındaki fark, parti üyeleri ile partisizler arasındaki fark, sınıflar yokolmadıkça, proletarya, başka sınıflardan gelen unsurlarla kendi saflarını tamamladıkça, işçi sınıfı bütünü ile öncünün düzeyine yükselmedikçe, ortadan kalkamaz. Ama bu fark, işçi sınıfından kopmaya kadar varırsa, parti kendi içine çekilir ve partisiz kitlelerle bağları çözülürse, parti parti ol-

maktan çıkar. Parti, partisiz kitlelerle bağlı değilse, kendisiyle partisiz kitleler arasında bağlantı yoksa, bu kitleler partinin önderliğini kabul etmiyorlarsa; eğer partinin kitleler arasında manevi ve siyasi itibarı yoksa, parti sınıfa önderlik edemez.

Kısa bir süre önce, partimize 200 000 işçiyi yeni üye kaydettik. Bu üye kaydının dikkate değer yanı, bu işçilerin partiye özellikle kendiliklerinden gelmemeleri, ama yeni üyelerin kabulüne ililen katılan ve onların onayı olmaksızın bir tek yeni üyenin alınmadığı bütün partisizler kitlesi tarafından gönderilmeleridir. Bu olgu, partisiz işçilerin büyük kitlesinin Partimizi **kendi** öz partisi, kendine **yakın** ve **yakın** tanıdığı olarak gördüğünü, Partinin gelişmesinin ve güçlenmesinin kendilerini son derece ilgilendirdiğini ve kaderlerini Partimizin önderliğine seve seve bağladığını gösteriyor. Kanıtlamaya gerek yoktur ki; partiyi partisizler kitlesine bağlayan bu çözülmez manevi bağlar olmaksızın, parti, sınıfının tayin edici gücü haline gelemezdi.

Parti, işçi sınıfının ayrılmaz bir parçasıdır.

> «Biz», diyor Lenin, «sınıfın partisiyiz, ve bu yüzden, *hemen hemen tüm sınıf* (savaş sırasında, içsavaş döneminde, kesinlikle tüm sınıf) partimizin yönetimi altında hareket etmelidir, partimizin çevresinde saflarını mümkün olduğu kadar sıklaştırmalıdır; ama kapitalizmin egemenliği altında tüm sınıfın ya da hemen hemen tüm sınıfın, öncü müfrezesinin, yani kendi sosyal-demokrat partisinin bilinçlilik ve eylem düzeyine çıkabileceğini düşünmek Manilovizm ve 'kuyrukçuluk' olur. Kapitalizm altında (daha ilkel olan, ve gelişmemiş katmanların bilincine daha kolay ulaşabildikleri) sendika örgütünün bile, işçi sınıfının tümünü ya da hemen hemen tümünü kucaklayamayacağından, aklı başında hiçbir sosyal-demokrat kuşku duymamıştır. Öncü müfreze ile, ona doğru çekilen kitleler arasındaki farkı unutmak, öncünün gittikçe daha geniş kitleleri bu ileri düzeye *yükseltme* görevini unutmak, yalnızca

kendini aldatmak, gözlerini görevlerimizin muazzam büyüklüğüne kapamak ve bu görevlerin kapsamını daraltmak olur.» (Bkz. 4. baskı, cilt 7, s. 240.)

2 — **İşçi sınıfının örgütlü müfrezesi olarak Parti.** Parti, işçi sınıfının yalnızca öncü müfrezesi değildir. Eğer sınıfın mücadelesini gerçekten yönetmek istiyorsa, aynı zamanda sınıfın örgütlü müfrezesi de olmak zorundadır. Kapitalizm şartlarında partinin görevleri son derece büyük ve çeşitlidir. Parti, iç ve dış gelişmenin son derece çetin şartları altında proletaryanın mücadelesini yönetmek zorundadır; durum saldırıyı gerektiriyorsa, proletaryayı saldırıya geçirmeli, durum geri çekilmeyi gerektiriyorsa, proletaryanın, güçlü hasmının darbelerinden sakınmasını sağlamalıdır; örgütsüz partisiz işçi kitlesinin milyonlarına disiplin ruhunu ve planlı mücadeleyi, örgütlük ve metanet ruhunu taşımalıdır. Ama parti, ancak kendisi de disiplinin ve örgütlülüğün cisimleşmesi ise; ancak kendisi proletaryanın örgütlü müfrezesi ise bu görevleri layıkıyla yerine getirebilir. Bu koşullar olmaksızın, partinin proletaryanın milyonlarca kitlesine gerçek önderliği sözkonusu olamaz.

Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir.

Örgütlü bir bütün olarak Parti düşüncesi, Partimizin Tüzüğünün birinci maddesine konan Lenin'in ünlü formülasyonu ile saptanmıştır; bu formülasyona göre parti, örgütlerinin toplamıdır ve parti üyesi ise parti örgütlerinden birinin üyesi olan kimsedir. Bu formülasyona daha 1903'te karşı çıkan menşevikler, bunun yerine kendi kendini parti üyesi ilan etme «sistemini», parti üyesi «sıfatını», partiyi şu ya da bu şekilde destekleyen, ama parti örgütüne mensup olmayan ve mensup olmak da istemeyen her «profesör» ve «öğrenci»ye, her «sempatizan» ve «grevci»ye dek genişleten bir «sistem» koymayı önerdiler. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, eğer bu orijinal sistem Partimizde yer etseydi, Partinin kaçınılmaz olarak profesör ve öğrencilerle aşırı derecede dolmasına ve parti ile sınıf arasındaki sınırı silerek, Partinin örgütsüz kitleleri öncü müfrezenin düzeyine yükseltme gö-

revini ortadan kaldırarak, Partiyi «sempatizanlar» denizinde kaybolmuş, şekilsiz, dezorganize bir «kuruluş» haline gelmesine götürürdü. Söylemeye gerek yok ki, böyle oportünist bir «sistem» ile Partimiz, devrimimizde işçi sınıfının örgütleyici çekirdeği rolünü yerine getiremezdi.

> «Martov yoldaşın görüşü açısından», der Lenin, «Partinin sınırları tamamiyle belirsiz kalmaktadır, çünkü 'her grevci' 'kendini Parti üyesi ilan edebilir' Bu belirsizliğin yararı nedir? Bir 'ünvan'ın en geniş biçimde yayılması. Zararı ise, sınıf ile Partiyi birbirine karıştıran *örgüt dağıtıcı* düşüncenin taşınmasıdır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 7, s. 246.)

Ama Parti, sadece parti örgütlerinin **toplamı** değildir. Parti aynı zamanda bu örgütlerin birleşmiş **sistemi**, üst ve alt yönetim organlarıyla, azınlığın çoğunluğa uymasıyla, bütün Parti üyeleri için bağlayıcı olan pratik kararlarıyla, bu örgütlerin resmen birleştirilmiş bütünlüğüdür. Bu koşullar olmaksızın Parti, işçi sınıfının mücadelesinin planlı ve örgütlü yönetimini gerçekleştirmeye yetenekli birleştirilmiş ve örgütlü bir bütün olamaz.

> «*Eskiden*», der Lenin, «Partimiz şeklen örgütlenmiş bir bütün değildi, sadece ayrı ayrı grupların bir toplamı idi; ve bundan dolayı da bu gruplar arasında ideolojik etkileme ilişkilerinden başka bir ilişki bulunamazdı. *Şimdi* ise örgütlü bir Parti haline geldik; ve bu da bir gücün yaratılması, fikirlerin otoritesinin gücün otoritesine dönüştürülmesi, alt Parti kademelerinin üst Parti kademelerine bağımlı olması demektir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 7, s. 338/339, Rusça.)

Azınlığın çoğunluğa uyması ilkesi, Parti çalışmasının bir merkez tarafından yönetilmesi ilkesi, istikrarsız unsurların hücumlarına, «bürokratizm», «formalizm» vb. suçlamalarına sık sık hedef olur. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, bu ilkeler uygulanmaksızın, Partinin bir bütün olarak sistemli

çalışması ve işçi sınıfının mücadelesinin yönetilmesi olanaksız olurdu. Örgüt sorununda Leninizm, bu ilkelerin sıkı sıkıya uygulanmasıdır. Bu ilkelere karşı mücadeleyi Lenin, alayla karşılanmaya ve reddedilmeye layık «Rus nihilizmi» ve «aristokratik anarşizm» diye niteler.

«Bir Adım İleri» adlı kitabında Lenin, bu istikrarsız unsurlar hakkında şöyle der:

> «Bu aristokratik anarşizm, özellikle Rus nihilistine özgüdür. Parti örgütü ona korkunç bir 'fabrika' gibi görünür; parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa boyun eğmesi bir 'kölelik'tir..., merkezin yönetimi altında işbölümü onda, insanların 'çarka ve dişliye' dönüşmesine karşı trajikomik bir çığlık atmaya neden olur..., Partinin örgüt tüzüğünden sözedilmesi, yüzünü aşağılayıcı bir şekilde buruşturmasına ve küçümseyici bir tavırla, işlerin tüzük olmadan da pekala yürüyebileceğini belirtmesine... neden olur.»
>
> «Bu ünlü bürokratizme karşı çığlıkların, merkezi organların personel bileşiminden duyulan hoşnutsuzluğu örtmeye yarayan bir örtü, bir incir yaprağı olduğu... açıktır sanıyorum. Sen bir bürokratsın, çünkü parti kongresi seni benim isteğimle değil, benim isteğime rağmen seçti; sen bir formalistsin, çünkü parti kongresinin formal kararlarına dayanıyorsun, benim rızama değil; kaba-mekanik bir tarzda hareket ediyorsun, çünkü parti kongresinin 'mekanik' çoğunluğuna dayanıyorsun ve benim koopte edilme isteğimi dikkate almıyorsun; sen bir otokratsın, çünkü iktidarı eski ahbap çevresine teslim etmek istemiyorsun»* (bkz. 4. baskı, cilt 7, s. 361 ve 335).

3 — **Proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek biçimi olarak Parti.** Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir. Ama parti, işçi sınıfının biricik örgütü değildir. Proletarya, onlar olmaksızın sermayeye karşı başarılı bir mücadele yürüteme-

---

* Burada, II. Parti Kongresinin kararlarına boyun eğmeyen ve Lenin'i «bürokratizm» ile suçlayan Akselrod, Martov, Potressov v.d.'nin «ahbap çevresi» kastedilmektedir.

yeceği, bir dizi diğer örgütlere de sahiptir: sendikalar, kooperatifler, fabrika örgütleri, parlamento grupları, partisiz kadın birlikleri, basın, kültür ve eğitim örgütleri, gençlik dernekleri, (açık devrimci eylemler sırasında) devrimci mücadele örgütleri, (eğer proletarya iktidarda ise) devlet örgütü biçimi olarak temsilciler sovyeti vb. Bunların büyük çoğunluğu, partisiz örgütlerdir ve içlerinden ancak birkaçı Partiye doğrudan doğruya dayanır ya da Partinin kollarını oluşturur. Bu örgütlerin hepsi, belirli şartlarda işçi sınıfına kesinlikle gereklidirler, çünkü bunlar olmadan mücadelenin çeşitli alanlarında proletaryanın sınıf mevzilerini güçlendirmek, burjuva toplum düzeninin yerine sosyalist toplum düzenini geçirmekle yükümlü güç olarak proletaryayı çelikleştirmek imkansızdır. Ama sayısı bu kadar kabarık olan bu örgütlerin yönetim birliği nasıl gerçekleştirilecektir? Bu örgüt çokluğunun, yönetimde dağınıklığa yolaçmayacağının garantisi nerdedir? Denebilir ki, bu örgütlerin her biri, kendi özel alanında faaliyet göstermektedir ve dolayısıyla bunlar birbirlerine engel olamaz. Bu elbette doğrudur. Ama **bir tek** sınıfa, proleterler sınıfına hizmet ettiklerine göre, bütün bu örgütlerin faaliyetlerini bir tek doğrultuda yürütmeleri gerektiği de doğrudur. O zaman şu soru ortaya çıkıyor: Bütün örgütlerin çalışmalarında izlemeleri gereken bu çizgiyi, bu genel doğrultuyu kim belirler? Gereken deneyime sahip bulunduğu için, yalnız bu genel çizgiyi hazırlamaya yetenekli olmakla kalmayan, aynı zamanda yeterli otoriteye de sahip bulunduğu için, bütün bu örgütleri, yönetim birliğini sağlamak ve aykırı hareketleri gidermek üzere bu çizgiyi uygulamaya sevketmeye yetenekli olan o merkezi örgüt nerdedir?

Bu örgüt, proletaryanın partisidir.

Parti, bunun için gerekli bütün önşartlara sahiptir; çünkü birincisi, Parti, proletaryanın partisiz örgütlerine doğrudan doğruya bağlı olan ve çok defa bu örgütleri yöneten işçi sınıfının en yetkin unsurlarının toplandığı alandır; ikincisi, işçi sınıfının en yetkin unsurlarının toplanma alanı olarak Parti, işçi sınıfının örgütlerinin bütün biçimlerini yö-

netmeye yetenekli önderlerin yetiştirilmesi için en iyi okuldur; üçüncüsü, işçi sınıfı önderlerinin yetiştirilmesi için en iyi okul olarak Parti, deneyimi ve otoritesi sayesinde proletaryanın mücadelesinin önderliğini merkezileştirmeye ve böylelikle işçi sınıfının çeşitli partisiz örgütlerini, Partiyi sınıfa bağlayan yardımcı organlar ve volan kayışları haline getirmeye yetenekli biricik örgüttür.

Parti, proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek biçimidir.

Tabii ki bu, partisiz örgütlerin, sendikaların, kooperatiflerin vb. partinin yönetimine şeklen ast olarak bağlı olmaları demek değildir. Sadece, bu örgütlere mensup olan ve tartışma götürmez şekilde etkili olan Parti üyeleri; bu partisiz örgütlerin, faaliyetlerinde proletarya partisine mümkün olduğunca yakınlaştırılması ve onun siyasi önderliğini gönül rızasıyla kabul etmeleri için bütün ikna yollarına başvurmalıdır demektir.

İşte bunun için Lenin, partinin, siyasi önderliği, proletaryanın bütün diğer örgüt biçimlerine uzanması gereken «proletaryanın sınıf birliğinin **en üst** biçimi» olduğunu söyler. (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 32.)

İşte bunun için, partisiz örgütlerin «bağımsızlığı» ve «tarafsızlığı» oportünist teorisi, **bağımsız** parlamenterler ve Partiden **kopmuş** yazarlar, **darkafalı** sendikacılar ve **küçük-burjuvalaşmış** kooperatifçiler üreten bu teori, Leninizmin teorisi ve pratiği ile kesinlikle bağdaşmaz.

4 — **Proletarya diktatörlüğünün aleti olarak Parti.** Parti, proletarya örgütünün en yüksek biçimidir. Parti, proleterler sınıfının içinde ve bu sınıfın örgütleri arasında temel yönetici güçtür. Ama bu hiç de Partinin kendisi için bir amaç olduğu, kendi kendine yeter bir güç olarak görülebileceği anlamına gelmez. Parti, proleterlerin sınıf birliğinin sadece en yüksek biçimi değildir, aynı zamanda proletaryanın elinde, henüz kurulmadan önce diktatörlüğünün kurulmasına yarayan, kurulduktan sonra ise bu diktatörlüğün pekiştirilmesine ve geliştirilmesine yarayan bir **araçtır.** Eğer proletarya iktidar sorunuyla karşı karşıya kalmasaydı, emperya-

lizmin yarattığı koşullar, kaçınılmaz savaşlar, bir bunalımın varlığı, *burjuvaziyi devirmek ve proletarya diktatörlüğünü* kurmak için proletaryanın bütün güçlerinin bir noktada toplanmasını gerektirmeseydi, Parti devrimci hareketin bütün diğer örgüt biçimleri içindeki üstün durumuna erişemezdi. Parti, proletaryaya herşeyden önce, proletaryanın iktidarı başarıyla ele geçirmesi için vazgeçilmez bir kurum olan savaş genel kurmayı olarak gereklidir. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, proletaryanın kitle örgütlerini çevresinde toplamaya ve savaş sırasında hareketin tümünün önderliğini merkezileştirmeye yetenekli bir parti olmasaydı, proletarya Rusya'da devrimci diktatörlüğünü kuramazdı.

Ama Parti, proletaryaya sadece diktatörlüğünün kurması için gerekli değildir; Parti, diktatörlüğü devam ettirmek, onu sosyalizmin tam zaferinin çıkarına sağlamlaştırmak ve geliştirmek için daha da gereklidir.

> «Partimizde», diyor Lenin, «en sert disiplin, gerçek demir disiplin olmadan; işçi sınıfının bütün kitlesinin; yani bu sınıfta düşünen, namuslu, fedakâr, etkili, geri tabakalara kılavuzluk etmeye ve onları peşinden sürüklemeye yetenekli ne varsa onların Partiye tam ve sınırsız desteği olmadan, Bolşeviklerin, 2,5 yıl demiyorum, 2,5 ay bile iktidarda kalamayacaklarını bugün hemen herkesin görebildiği muhakkaktır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 7.)

Ama diktatörlüğü «devam ettirmek» ve «geliştirmek» ne demektir? Milyonlarca proletere disiplin ve örgütlülük ruhunu aşılamaktır; proleter yığınlar içinde, küçük-burjuva kökenli güçlerin ve küçük-burjuva alışkanlıkların kemirici etkisine karşı bir savunma kalesi ve savunma ordusu kurmaktır; küçük-burjuva tabakaları eğitmek ve kalıba dökmek için proleterlerin örgütsel çalışmalarını desteklemektir; sınıfları kaldırmak ve sosyalist üretimi örgütlendirmek için zorunlu şartları hazırlamaya yetenekli bir güç olabilmeleri için proleter kitlelerin kendilerini eğitmelerine yardım et-

mektir. Bütün bunları ise, gücünü birliğinden ve disiplininden alan bir parti olmaksızın başarmak imkansızdır.

> «Proletarya diktatörlüğü», diyor Lenin, «eski toplumun güçlerine ve gelenəklerine karşı, kanlı ve kansız, şiddetli ve barışçı, askeri ve iktisadi, pedagojik ve idari inatçı bir mücadeledir. Milyonlarca ve on milyonlarca insanın alışkanlıklarının gücü, en korkunç güçtür. Mücadelede çelikleşmiş bir parti olmaksızın, sözkonusu sınıfta namuslu ne varsa onun güvenini kazanmış bir parti olmaksızın, kitlelerin ruh halini kollamayı ve kitle üzerinde etkili olmayı bilen bir parti olmaksızın, bu mücadeleyi başarı ile devam ettirmek imkansızdır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 27.)

Proletarya, diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek için Partiye muhtaçtır. Parti, proletarya diktatörlüğünün bir aletidir.

Bundan çıkan sonuç şudur ki, sınıfların ortadan kalkması ve proletarya diktatörlüğünün giderek sönmesi, yokolması ile (absterben -ÇN) Parti de giderek sönecek, yok olacaktır.

5 — **Hiziplerin varlığı ile bağdaşmayan bir irade birliği olarak Parti.** Birliğinden ve demir disiplininden güç alan bir Parti olmaksızın, proletarya diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek imkansızdır. Ama irade birliği olmadan, bütün Parti üyelerinin tam ve koşulsuz eylem birliği olmadan, Partide demir disiplin düşünülemez. Kuşkusuz ki bu, Partide fikir mücadelesine yer olmadığı anlamına gelmez. Tam tersine, demir disiplin, eleştiriye ve fikir mücadelesine engel olmak şöyle dursun, Partinin bağrında eleştiriyi ve fikir mücadelesini önşart koşar. Üstelik bu, disiplinin «kör» disiplin olması demek hiç değildir. Tam tersine, demir disiplin, bilinçliliği ve itaat özgürlüğünü dıştalamaz, bilakis bunları önşart olarak öngörür; çünkü ancak bilinçli bir disiplin, gerçekten demir disiplin olabilir. Ama fikir mücadelesi bitince, eleştiri tükenip karara varılınca, bütün Parti üyelerinin irade birliği ve eylem birliği şarttır. Bu öyle bir zorunlu şarttır

ki, onsuz ne birleşmiş Parti, ne de Partide demir disiplin düşünülebilir.

«Bugünkü çetin içsavaş döneminde», diyor Lenin, «Komünist Partisi, ancak mümkün olduğunca merkezileşmiş tarzda örgütlenmişse, Partide askeri disipline pek benzeyen demir disiplin yürürlükteyse ve Partinin merkezi, büyük bir otoriteye sahipse, geniş yetkileri varsa ve Parti üyelerinin genel güvenini kazanmışsa görevini başarabilir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 185, Rusça.)

Diktatörlüğün kuruluşundan önceki mücadele koşullarında Parti disiplini hakkında bunlar söylenebilir.

Diktatörlüğün kurulmasından sonra aynı şeyi, ama daha da büyük ölçüde söylemek gerekir.

«Proletarya partisinin demir disiplinini», der Lenin, «(özellikle onun diktatörlüğü sırasında) azıcık da olsa zayıflatan kimse, gerçekte, proletaryaya karşı burjuvaziye yardım eder.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 27.)

Bundan çıkan sonuç şudur ki, hiziplerin varlığı parti birliği ile, demir disiplini ile bağdaşamaz. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, hiziplerin varlığı, birçok merkezin ortaya çıkmasına yolaçar; birçok merkezin varolması ise Partide ortak bir merkezin yokluğu, irade birliğinin parçalanması, disiplinin gevşemesi ve dağılması, diktatörlüğün zayıflayıp dağılması demektir. Elbette ki, proletarya diktatörlüğüne karşı mücadele eden ve proleterleri iktidara götürmek istemeyen II. Enternasyonal partileri, hizip özgürlüğü gibi bir liberalizmi hoş görebilirler; çünkü bu partilerin demir disipline ihtiyaçları yoktur. Ama çalışmalarını proletarya diktatörlüğünün kuruluşu ve sağlamlaştırılması görevi üzerinde örgütlendiren Komünist Enternasyonal partileri, ne «liberalizmi» ne de hizip özgürlüğünü hoş göremezler.

Parti, her türlü hizipçiliği ve Parti içinde her türlü iktidar bölünmesini dıştalayan bir irade birliğidir.

Bundan dolayı Lenin, «proletarya diktatörlüğünün başarılarının temel şartı olarak Parti birliğinin ve proletarya nın öncü müfrezesinin irade birliğinin gerçekleşmesi bakımından hizipçiliğin tehlikeleri»ne işaret eder. Bu düşünce, Partimizin X. Kongresinde kabul edilen «Parti Birliği Üzerine»[38] başlıklı özel kararında ifade edilmiştir.

Bundan dolayı Lenin, «Partiden kesin ve hemen ihraç edilme» cezası ile «her türlü hizipçiliğin tam olarak bastırılmasını» ve «şu ya da bu platform üzerinde kurulmuş bütün grupların hemen dağıtılmasını» talep eder (bkz. «Parti Birliği Üzerine» karar).

6 — **Parti, kendini oportünist unsurlardan arındırarak güçlenir.** Partideki oportünist unsurlar, hizipçiliğin kaynağıdır. Proletarya, dışa kapalı bir sınıf değildir. Köylü, küçük-burjuva kökenli unsurların, kapitalizmin gelişmesi sonucunda proleterleşmiş aydınların durmadan bu sınıfa doğru aktıkları görülür. Aynı zamanda, burjuvazinin sömürgelerden elde ettiği ekstra kârlarla beslediği proletaryanın üst tabakaları, özellikle sendika yöneticileri ve parlamenterler, bir yozlaşma süreci geçirir. «Yaşam tarzlarıyla», der Lenin, «kazançlarıyla, dünya görüşleriyle, tam küçük-burjuva niteliği taşıyan bu burjuvalaşmış işçi tabakası ya da 'işçi aristokrasisi', II. Enternasyonal'in esas desteğidir; günümüzde de **burjuvazinin esas sosyal desteğidir** (askerî değil). Çünkü bunlar, **işçi** hareketi **içinde burjuvazinin** gerçek **ajanları,** kapitalist sınıfın işçi uşakları..., reformizmin ve şövenizmin gerçek yayıcılarıdırlar.» (Bkz. 4. baskı, cilt 22, s. 182.)

Bütün bu küçük-burjuva gruplar şu ya da bu şekilde Partiye sızarlar; Partiye kararsızlık ve oportünizm ruhunu, moral bozukluğu ve güvensizlik ruhunu getirirler. Hizipçiliğin ve çözülmenin kaynağını, örgüt dağıtıcılığının ve Partinin içten parçalanmasının kaynağını esas olarak onlar oluşturur. Ardında böyle «müttefikler» varken emperyalizme karşı savaşmak, kendini hem cepheden, hem de cephe gerisinden iki ateş arasında bırakmak demektir. Bu yüzden, böyle unsurlara karşı amansız mücadele ve bunların Partiden

kovulması, emperyalizme karşı mücadelenin başarısı için önşarttır.

Parti içinde ideolojik mücadele ile oportünist unsurların «aşılabileceği» teorisi, bir ve aynı Parti çerçevesi içinde bu unsurların «üstesinden gelinebileceği» teorisi, Partiyi felce ve kronik hastalığa mahkum etmenin belirtisi olan çürük ve tehlikeli bir teoridir; bu teori, Partinin oportünizme peşkeş çekilmesi tehlikesini doğurur; proletaryayı devrimci partisinden, emperyalizme karşı mücadelesinde en önemli silahından yoksun bırakmakla tehdit eder. Eğer saflarında Martov ve Dan'lar, Potressov ve Akselrod'lar bulunsaydı, Partimiz doğru yolu tutamaz, iktidarı ele geçirip proletarya diktatörlüğünü örgütleyemez, içsavaştan zaferle çıkamazdı. Eğer Partimiz iç birliğini ve saflarının eşsiz birliğini sağlayabildiyse, bu herşeyden önce oportünizm pisliğinden kendini zamanında arındırması, saflarından tasfiyecileri ve menşevikleri kovmayı bilmesinden ötürüdür. Proletarya partilerinin gelişme ve güçlenme yolu, saflarını oportünistlerden ve sosyal-şövenlerden, sosyal-yurtseverlerden ve sosyal-pasifistlerden arındırmaktan geçer. Parti, saflarını oportünist güçlerden arındırarak güçlenir.

> «Saflarında reformistler, menşevikler bulundukça», der Lenin, «proletarya devrimini muzaffer kılmak, bu devrimi korumak *imkansızdır*. Bu ilkesel olarak açıktır. Bu hem Rusya'da hem de Macaristan'da deneyimle açıkça doğrulanmıştır... Rusya'da *birçok kez* öyle güç durumlar ortaya çıktı ki, eğer menşevikler, reformistler, küçük-burjuva demokratlar Partimizde kalsaydı, Sovyet rejimi *muhakkak* devrilirdi... Herkesin kabul ettiği gibi, İtalya'da, devlet iktidarını ele geçirmek için proletarya ile burjuvazi arasında tayin edici mücadeleler yakındır. Böyle bir anda Partiden ihraçları mutlak zorunlu olan yalnız menşevikleri, reformistleri, Turati'cileri kovmak yetmez; yalpalamaya eğilimli olan ve reformistlerle 'birliği' bozmama yönünde yalpalayan kusursuz komünistleri de tüm sorumlu mevkilerden uzaklaştırmak yararlı olabilir... Devrimin

arifesinde, devrimin zaferi için en çetin savaşlar sırasında, Parti içinde en ufak yalpalama *herşeyi mahvedebilir*, devrimi başarısızlığa sürükleyebilir; proletarya iktidarı henüz sağlamlaşmadığından ve ona karşı saldırı hala çok güçlü olduğundan, iktidarı proletaryanın elinden koparıp alabilir. Eğer böyle bir anda yalpalayan önderler çekilirlerse, bu Partiyi, işçi hareketini ve devrimi zayıflatmaz, tersine güçlendirir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 357, 358, 359, Rusça.)

IX

ÇALIŞMA STİLİ

Burada sözkonusu olan edebi stil değildir. Çalışma stili ile, Leninizmin pratiğinde özel ve ona özgü olan, Leninist fonksiyoner özel tipini yaratan şeyi kastediyorum. Leninizm, özel tipte Parti ve devlet fonksiyoneri yetiştiren, özel, Lenin'e özgü bir çalışma stili yaratan teorik ve pratik bir okuldur.

Bu stilin karakteristik belirtileri nelerdir? Özellikleri nelerdir?

Bunlar iki özelliktir:

a) Rus devrimci atılımı ve

b) Amerikan akılcılığı [Sachlichkeit]*.

Leninizmin stili, Parti ve devlet çalışmasında bu iki özelliğin birleştirilmesidir.

Rus devrimci atılımı, atalete, rutine, tutuculuğa, düşünme tembelliğine, eski geleneklere kölece bağlılığa karşı panzehirdir. Rus devrimci atılımı, düşünmeye zorlayan ve ilerleten, eskiyi yıkan, perspektifler açan canlandırıcı güçtür. Bu atılım olmadan hiçbir ilerleme mümkün değildir.

Ama Rus devrimci atılımı, çalışmada Amerikan akılcı-

---

* «Sachlichkeit»: Sorunlara yaklaşırken duygulara yer vermeyen, maddeci, sağduyulu bir yaklaşımı ifade eden; duygusallığın karşıtı olarak kullanılan bir kavramdır. Amerikan akılcılığı diye çevirmeyi uygun gördük. *Ç.N.*

lığı ile birleştirilmezse, pratikte içi boş «devrimci» Manilovizme yozlaşması çok olasıdır. Böyle yozlaşma örnekleri pek çoktur. Kaynağı, herşeyi yoluna koyacak, herşeyi değiştirecek durumda olduğu söylenen kararnamelerin kerametine iman olan «devrimci» proje kotarma ve «devrimci» plan yapma hastalığını kim bilmez? «M. K. İ.» (Mükemmel Komünist İnsan) öyküsünde bir Rus yazarı, İ. Ehrenburg, ideal mükemmel insanın şemasını çizmeyi amaç edinen ve ... bu «çalışma» içinde «boğulan», bu hastalığa tutulmuş bir «Bolşevik» tipinin betimliyor. Bu öyküde gerçi büyük abartmalar vardır ama, hastalığı doğru bir şekilde betimlediğinden kuşku duyulamaz. Ama bu hastalarla Lenin kadar iğneleyici ve amansız bir şekilde alay eden başka kimse olmamıştır. «Komünist böbürlenme» — o, proje yapmaya ve kararnameciliğe olan bu hastalıklı imanı böyle adlandırıyordu.

> «Komünist böbürlenme», der Lenin, «Komünist Partisine mensup olan ve henüz ondan temizlenmemiş olan bir kişinin, tüm görevlerini komünist kararnamelerle halledebileceğini sanması demektir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 54, Rusça.)

«Devrimci» tumturaklı sözlere karşı Lenin genellikle basit ve her günlük görevleri ileri sürerdi ve böylelikle «devrimci» proje kotarıcılığın gerçek Leninizmin hem ruhuna ve hem de lafzına ters düştüğünü vurgulardı.

> «Daha az tumturaklı laflar», diyor Lenin, «ve daha çok basit, *her günlük* iş...»
>
> «Daha az siyasi laf salatası ve komünist inşanın en basit ama canlı olgularına daha fazla dikkat...» (Bkz. 4. baskı, cilt 29, s. 395 ve 386.)

Amerikan akılcılığı ise «devrimci» Manilovizme ve fantezi ürünü proje kotarıcılığına karşı panzehirdir. Amerikan akılcılığı ne engel bilen ne de tanıyan, her tür engeli akılcılık sebatıyla bertaraf eden, küçük de olsa bir kez başlanan

işi mutlaka sonuna kadar götüren, o olmaksızın ciddi bir inşa çalışmasının düşünülemeyeceği, yılmaz bir güçtür.

Ama Amerikan akılcılığı Rus devrimci atılımı ile birleştirilmezse, dar ve ilkesiz pratikçiliğe yozlaşması çok olasıdır. Bazı «Bolşevikleri» yozlaşmaya ve devrim davasına sırt dönmeye götüren dar pratikçilik ve ilkesiz işgüzarlık hastalığını kim bilmez? Bu özgün hastalık, B. Pilnyak'ın «Çıplak Yıl» öyküsünde yansımasını bulmuştur; bu öyküde, gerçi iradeye ve pratik kararlılığa sahip ve çok «enerjik» bir şekilde «çalışan», ama perspektiften yoksun olan, «şeylerin iç bağlantısını »bilmeyen ve bundan dolayı devrimci çalışma yolundan sapan Rus «Bolşevik» tipleri çizilmektedir. Kimse bu işgüzarlık hastalığını Lenin kadar acı şekilde alaya almamıştır. «Darkafalı pratikçilik», «kafasızca işgüzarlık» — Lenin bu hastalığı işte böyle nitelerdi. Buna karşı canlı devrimci eylemi ve günlük çalışmamızın tüm alanlarında devrimci perspektiflerin zorunluluğunu ileri sürer; bununla ilkesiz pratikçiliğin, gerçek Leninizme, «devrimci» proje kotarıcılık kadar aykırı olduğunu vurgulardı.

Rus devrimci atılımının Amerikan akılcılığı ile birleştirilmesi — işte Parti ve devlet çalışmasında Leninizmin özü budur.

Ancak böyle bir birleşme, bize Leninist fonksiyonerin mükemmel tipini, Leninizmin çalışma stilini verir.

«Pravda» No. 96, 97, 103
105, 107, 108, 111,
26 ve 30 Nisan.
9, 11, 14, 15 ve 18 Mayıs 1924.

(RKP (B) XIII. PARTİ KONGRESİ [34]

23 — 31 Mayıs 1924

«Pravda» No. 118 ve 119
27 ve 28 Mayıs 1924.

MERKEZ KOMİTESİ'NİN ÖRGÜTSEL RAPORU

24 Mayıs

Yoldaşlar! Yıl boyunca ülkede oluşan genel durum, ve partinin içinde çalıştığı koşullar, uygun olarak nitelenebilir. Temel olgular şunlardır: Ülke ekonomisinde kalkınma, genelde eylemlilikte artış, özelde işçi sınıfının eylemliliğinde artış, parti yaşamının yoğunluk kazanması.

Sorun, son yıl içinde partinin, partiyi çevreleyen kitle örgütlerindeki etkisini güçlendirmek için, bu durumdan ne derecede yararlanmayı başardığıdır, bileşimini iyileştirmeyi, genelde çalışmasını iyileştirmeyi, sorumlu fonksiyonerlerin kaydedilmesi işini, onların dağıtımını ve terfilerini iyileştirmeyi ne derecede başardığı ve son olarak, partinin örgütlerinin iç yaşamını iyileştirmeyi ne derecede başardığıdır.

Buradan, üzerinde konuşacağım sekiz sorun çıkmaktadır:

a) Partiyi çevreleyen ve onu sınıfla bağlayan kitle örgütlerinin durumu, ve bu örgütler içinde komünist etkinin artması;

b) Devlet aygıtının durumu, hem halk komiserlikleri aygıtının ve ekonomik muhasebe tutan kurumların, hem de alt Sovyet aygıtının durumu ve bu alandaki komünist etkinin artması;

c) Partinin bileşimi ve Lenin Seferberliği,

d) Partinin yönetici organlarının bileşimi, parti kadroları ve genç parti üyeleri;

e) Partinin ajitasyon ve propaganda alanındaki çalışması, köy çalışması;

f) Hem parti üyeleri hem de partisizler olmak üzere, partinin sorumlu yöneticilerin kaydı, dağıtımı ve terfi ettirilmesi alanındaki çalışması;

g) Partinin iç yaşamı;

h) Sonuçlar.

Devamla bir dizi sayı vermek zorunda kalacağım, çünkü bu sayılar olmadan rapor eksik ve yetersiz olacaktır. Fakat şu ihtiyat kaydını yapmalıyım ki, bu sayıların kesin doğruluğuna güvenmiyorum, çünkü Sovyet istatistikçilerinin hepsi meslek şerefleri açısından gerekli nesnellik duygusuna ne yazık ki sahip olmadıklarından, bizde istatistikler aksamaktadır.

Bu zorunlu ihtiyat kaydından sonra şimdi sayılara geçiyorum.

1 — Partiyi Sınıfa Bağlayan Kitle Örgütleri

a) **Sendikalar.** İstatistiklere göre geçen yıl sendikalarda örgütlü insan sayısı 4,800,000'di. Bu yıl 5 milyondur. Hiç kuşkusuz bu bir artıştır. Eğer 12 temel sanayi birliği alınırsa, bu üretim dallarında çalışan insan sayısı ve örgütlü işçi sayısı alınırsa, o zaman % 92'nin örgütlü olduğu çıkar. Temel sanayi dallarında tüm işçi sınıfının % 91-92'si sendikalarda örgütlüdür. Sanayi alanında durum budur.

Tarımda durum daha kötüdür, 800,000 tarım işçisi vardır, devlet işletmelerinde çalışmayan tarım işçileri ele alındığında, sendikalarda örgütlü olanların oranı % 3'tür.

Birlikler içinde komünist etkiye gelince bu konuda, elimizde eyalet sendika kurulları ve il sendika kurullarının başkanları hakkında sayılar bulunmaktadır. XII. Parti Kongresi sırasında başkanların % 57'den biraz fazlası, illegalite döneminden kalma parti üyeleriydi. Şimdiki Kongre sırasında bunların oranı yalnızca % 35'tir. Bu bir azalmadır. Buna karşılık, 1917 Şubatı'ndan sonra partiye giren başkanların

yüzdesi artmıştır. Bu, sendikalarda örgütlü olanların sayısının artmasından, illegalite döneminden kalma parti üyelerinin azalmasından, genç parti üyelerinin kadroların yardımına gelmiş olmasından ileri gelmektedir. Bu başkanlardan % 55'i işçiydi, şimdi bu oran % 61'dir. Yönetici organların toplumsal bileşiminde bir iyileşmedir bu.

b) **Kooperatifler.** Bu alandaki sayısal veriler herhangi bir başka alanda olduğundan daha akıl karıştırıcıdır ve hiçbir biçimde güven verici değildir. Tüketim kooperatiflerinin üye sayısı geçen yıl yaklaşık 5 milyondu. Bu yıl yaklaşık 7 milyondur. Allah vere de böyle olsa, ancak ben bu rakamlara inanmıyorum; çünkü tüketim kooperatifleri henüz tam olarak gönüllülük ilkesine geçmemişlerdir ve hiç kuşkusuz burada ölü canlar vardır. Tarımsal kooperatiflerin geçen yıl 2 milyon üyesi olduğu söyleniyor (geçen yıl Tüm-Rusya Tarımsal Kooperatifler Birliği'nden bana bildirilen sayı 4 milyon üye olmasına rağmen), buna karşılık bu yıl üye sayısı 1,500,000'dir. Bu hiç kuşkusuz tarımsal kooperatifler alanında örgütlülükte bir gerilemedir. Tüketim Kooperatifleri Birliğinin yönetici organları geçen yıl % 87 oranında parti üyelerinden oluşmaktaydı, şimdi bu oran % 86'dır. Bir azalma. Eyalet ve reyon birlikleri organlarında % 68 komünistler vardı, şimdi oran % 86'dır. Etkide bir güçlenme. Ancak «yönetici» organları değil, sorumlu, gerçekten yönetici fonksiyonerleri soracak olursak, o zaman sorumlu fonksiyonerlerin tümü içinde toplam yalnızca % 26'sının komünist olduğunu görürüz. Bu sayıyı daha güvenilir buluyorum. Tarımsal kooperatiflerde yönetici organların bileşimine ilişkin elde bulunan sayılar ise şöyledir: Geçen yıl % 46 ve bu yıl % 55. Fakat bu biraz daha ayrıntılı incelenir ve sorumlu fonksiyonerler alınırsa, bunlar arasında Komünistlerin yalnızca % 13 oranında bulunduğu ortaya çıkar.

İşte bizde bazı istatistikçiler, çerçeveyi, dış görünüşü güzelleştirmeyi ve kötü olanı gözlerden gizlemeyi böyle beceriyorlar.

c) **Gençlik Birliği.** Üye ve aday sayısı geçen yıl 317.000'di (geçen yıl için Rusya Komünist Gençlik Birliği MK'nin

bir üyesinin imzasıyla elimde 400.000 üye olduğuna ilişkin sayısal veriler bulunmasına rağmen), bu yıl üye ve adayların sayısı 570.000'dir. Sayısal verilerde belirli bir karışıklığa rağmen, örgütlülükte kuşkusuz bir artış kaydedilmektedir. Rusya Komünist Gençlik Birliği'nde geçen yıl % 34 oranında işçi vardı, bu yıl oran % 41'dir; geçen yıl köylülerin oranı % 42'ydi, bu yıl % 40'tır. Geçen yıl meslek okulu öğrencilerinin sayısı 50.000'di, bu yıl 47.000'dir. Tüm Gençlik Birliği içinde RKP(B) üyesi sayısı geçen yıl yaklaşık % 10'du, bu yıl % 11'dir. Bu da hiç kuşkusuz bir artıştır.

d) **İşçi ve Köylü Kadın Birlikleri.** Bu alandaki temel örgüt delege toplantılarıdır. Burada yanıltıcı sayılar fazlasıyla vardır. Fakat mesele köklü bir şekilde ele alındığında, geçen yıl şehirlerde 37.000 kadın delege varken, bu yıl 46.000 olduğu, yani geçen yıldan biraz fazla olduğu görülür. Geçen yıl köylerdeki kadın delege sayısı 58.000'di, bu yıl 100.000'dir. Bu delegelerin temsil ettiği geniş köylü ve işçi kadın kitlelerinden kadınların sayısının ne büyüklükte olduğu konusunda, biraz olsun doğru sayılar elime geçmedi.

İşçi ve köylü kadınların Sovyet ve parti çalışmasına çekilmesi sorunu özellikle önemli olduğundan, sendika organlarında, Sovyetlerde, partinin eyalet ve il komitelerindeki işçi ve köylü kadınların yüzde payını incelemek, hiç de gereksiz değildir. Geçen yıl köy sovyetlerinde yalnızca % 1 oranında kadın vardı (korkunç derecede az). Bu yıl oran % 2,9'dur (gene çok az), fakat gene de bir artış kaydedilmiştir. İlçe yürütme komitelerinde geçen yıl % 0,3 oranında kadın vardı, bu yıl oran % 0,5'tir, sözünü etmeye değmeyecek kadar küçük bir artış. Bölge yürütme komitelerinde geçen yıl yaklaşık % 2 oranında kadın vardı, bu yıl % 2'nin biraz üzerinde (RSFSC /Rusya Sosyalist Federal Sovyet Cumhuriyeti/ ile ilgili rakamları veriyorum, çünkü bütün cumhuriyetlere ilişkin rakamlar yok). RSFSC'nin eyalet yürütme komitelerinde geçen yıl % 2'nin biraz üzerinde kadın vardı, şimdi % 3'ün biraz üzerindedir oran. Bu yıl sendika üyelerinin % 26'sı kadındır, elimizde geçen yıla ilişkin veri yok. İşletme komiteleri üyelerinin % 14'ü kadındır. Sendika bir-

liklerinin eyalet bölümlerinde kadınların oranı % 6, sendika birliklerinin merkez komitelerinde % 4'ün biraz üzerindedir. Partide geçen yıl yaklaşık % 8 kadın vardı, şimdi % 9' dur. Adayların yaklaşık % 9'u kadındı, şimdi oran % 11'dir. Bütün bunlar Lenin Seferberliğine kadarki verilerdir. XIII. Parti Kongresi'nden kısa bir süre önce eyalet komitelerinde % 3 oranında kadın vardı, bölge komitelerinde yaklaşık % 6. En önemli kadın birliklerinde, delege toplantılarında, % 10 oranında komünist kadın vardı, şimdi oran % 8'dir. Bu azalmanın açıklaması, partisiz delegelerin sayısındaki artıştadır. Şunu saptamak zorundayız, Sovyetler Birliği'mizin halkının yarısı —kadınlar— Sovyetlerin ve partinin inşasının büyük eserinde hala kıyıda köşede ya da hemen hemen kıyıda köşede duruyorlar.

e) **Ordu.** Orduda, askeri öğrenim kurumlarında ve donanmada toplam komünist sayısı 61.000'den 52.000'e düşmüştür. Bu, ortadan kaldırılmak zorunda olan bir eksikliktir. Aynı zamanda komutanlar arasındaki toplam parti üyesi sayısı artmıştır. XII. Kongre döneminde komutanlar arasındaki komünist sayısı % 13'tü, şimdi % 18'dir. Parti üyeliği süresi bakımından orduda parti üyelerinin bileşimi ilginçtir. Ordu saflarında faaliyet gösteren 52.000 komünistin % 0,9'u, illegalite döneminden beri parti üyesidir, yani % 1 bile değil; yaklaşık % 3 Şubat ve Ekim 1917 arasında partiye girmiştir; % 11 1919'dan önce girmiştir; % 22 1919'da. % 23 1920'de ve %20 1921'den 1923'e kadar partiye katılmıştır. Buradan, ordumuzda yalnızca değilse de esas olarak genç parti üyelerinin faaliyet gösterdiklerini görmektesiniz.

f) **Gönüllü Toplumsal İnisiyatif Örgütleri.** Bu yıl yeni bir örgüt tipi oluşmuş olması olgusu, dikkate değerdir —gönüllü örgütler, toplumsal inisiyatif örgütleri—: En çeşitli kültür ve eğitim çevreleri ve birlikleri; spor örgütleri, gelişim dernekleri, işçi ve köy muhabirleri vb. örgütleri. Bu örgütlerin sayısı sürekli artmaktadır, burada dikkat edilmesi gereken, bunların arasında sırf Sovyet iktidarına sempati duyan değil, ona düşman olan örgütlerin de bulunduğudur. RSFSC'yi alacak olursak, geçen yıl yaklaşık 78-80 böyle top-

lumsal inisiyatif örgütü sayılabilirdi, bu yıl bunlar 300'ün üzerindedir. RSFSC'deki kültürfizik örgütü alınırsa, geçen yıl bu orgütün üye sayısı 126,000'di, bu yıl 375,000'dir. Bu örgütün toplumsal bileşimi şöyledir: Geçen yıl % 35 işçi vardı, bu yıl % 42. Bu orgütlerin ana merkezleri işletme komiteleri ve işletme kulüpleri ve kırda karşılıklı köylü yardımlaşma[35] komiteleridir. Işçi muhabirleri ve köy muhabirleri örgütleri dikkate değerdir; bunların amacı, proleter kamuoyunun sözcüsü olmaktır. Işçi muhabirleri örgütleri 25.000, köy muhabirleri 5.000 kişiyi kapsamaktadır. Bu örgütlerin eyalet organlarının bileşimine bakarsak, RSFSC'de geçen yıl bunların içindeki komünistlerin % 19'u oluşturduklarını, bu yıl % 29'dan biraz fazla olduklarını görürüz. Nihayet dün buradaki Lenin Mozolesi önünde gösteri yapan[36] bir örgüte değinmeden geçmemeliyiz, bu, öncüler örgütüdür, sayısal gücü (söylemiş olduğum gibi biraz su götürür olan) istatistiğimizin hesaplamalarına göre, geçen yıl 75.000'di ve bu yılın Nisan ayında 161.000'in üzerindedir. Öncüler arasında sanayi eyaletlerinde % 71 işçi çocuğu, % 7 köylü çocuğu yeralmaktadır. Ulusal bölgelerde bu örgüt içindeki işçi çocuklarının sayısı % 38'dir. Köylü eyaletlerinde işçi çocuklarının oranı % 36'dır.

Partiyi çevreleyen ve onun sınıfla bağını kuran kitle örgütlerinin durumu budur. Partinin bu örgütler içindeki etkisi, hiç kuşku yok ki esas olarak artmaktadır.

2 — Devlet Aygıtı

a) **Memur Sayısı.** İstatistik verilerine göre halk komiserliklerindeki memurların, yani masraflarını devlet bütçesinin karşıladığı kurumlardaki memurların sayısı, geçen yıl 1,500,000'in biraz üzerindeydi, bu yıl yalnızca 1,200,000 olduğu söyleniyor. 300,000'lik bir azaltma. Ancak iktisadi muhasebe temelinde çalışan kurumları ele aldığımızda, bu alanda bu yıl yaklaşık 200,000 memur bulunduğunu görürüz (geçen yıl için elde rakam yoktur), yani masraflarını devlet

bütçesinin karşıladığı kurumlarda azaltma yoluyla kazandığımız şeyi iktisadi muhasebe temelinde çalışan kurumlarda önemli ölçüde yeniden kaybetmişiz. Memurların bir kısmının yerel bütçeye aktarılmış olduğunun, yani bu hesaplamanın kapsamına alınmadığının sözünü bile etmiyorum. Bir bütün olarak bakıldığında, eğer artmadıysa bile, memurların sayısı aynı kalmıştır. Geriye kooperatif memurları kalmaktadır, geçen yılki sayıları 103,000 ve şimdi 125,000 — bir artış; sendika memurları, geçen yılki sayıları 28.000 ve şimdi 27.000, ve parti aygıtı memurları, sayıları geçen yıl 26.000'di ve şimdi 23.000'dir. Demek ki toplam 1,575,000; bu hesaba yerel bütçelere dahil memurların sayısı katılmamıştır. Gördüğünüz gibi, genel olarak memur sayısında ve özel olarak devlet aygıtı memurları sayısında azaltma konusunda başarılardan sözetmemiz için şimdilik hiçbir neden yoktur.

b) **Ülkenin en üst organlarının partisel bileşimi.** En yüksek kurumların üyelerini, heyet üyelerini, ana bölümlerin yöneticilerini ve onların vekillerini (sanayi dışında) ele alacak olursak, 1923 yılında burada komünistlerin sayısının % 83 olduğunu ve bu yıl % 86 olduğunu görürüz. Bu hiç kuşkusuz iki yıl önce içinde bulunduğumuz duruma göre belirli bir ilerlemedir. Bu yönetici organlardaki işçiler geçen yıl % 19 oranındaydı, bu yıl oran % 21'dir. Bu azdır, ama gene de bir artıştır.

c) **Sanayi organlarının partisel bileşimi.** Sanayi organlarına, tröstlere, kartellere ve en büyük işletmelere gelince, burada önümüze şu tablo çıkmaktadır: SSCB'de tröstlerde tüm aygıt içinde geçen yıl % 6'nın biraz üzerinde komünist vardı, bu yıl oran % 10'un biraz üzerindedir. Tröst, kartel ve en büyük işletmelerin yönetici organlarında geçen yıl komünistlerin oranı % 47'nin biraz üzerindeydi, bu yıl % 52'nin biraz üzerindedir. En büyük işletmelerin müdürlerini ele alırsak, geçen yıl % 31, bu yıl % 61'i komünisttir. RSFSC'nin tröstlerinde tüm aygıtta % 9,5 komünist vardı, bu yıl % 12'nin biraz üzerinde (yaklaşık % 13). RSFSC tröstlerinin yönetiminde % 37 komünist vardı, şimdi oran % 49'dur. Kar-

tellerde geçen yıl tüm aygıtta % 9'du, bu yıl % 10'dur. Kartel yönetimlerinde % 42'ydi, bu yıl % 55'tir.

Bir bütün olarak, yönetimler ele alınacak olursa, ekonomik organlarda % 48-50 oranında komünist bulunduğunu tespit etmek gerekir.

d) **Ticaret ve Kredi Kurumlarının Partisel Bileşimi.** Bugün ekonomimizin bütünü içinde olağanüstü önem kazanmış olan ticaret ve kredi kurumları, tümüyle farklı bir tablo sunmaktadırlar. Örneğin, gelişmemizin tümü bakımından en büyük önemi taşıyan İç Ticaret Komisyonu'nu alalım. Son reforma kadar merkezi kurumun yönetiminde toplam yalnızca % 4 komünist vardı. Dış Ticaret Halk Komiserliğinin en önemli organını, Devlet Dışsatım ve Dışalım Ticaret Dairesi'ni aldığımızda, orada sorumlu fonksiyonerler arasında komünistlerin oranının yalnızca % 19 olduğunu görürüz. Bunların ne tür komünistler olduğu konusunda, Devlet Dışsatım ve Dışalım Ticaret Dairesi'nin merkezi bölümündeki komünistlerin hepsinin partiden temizlendikleri (atıldıkları) gerçeği temelinde yargıya varabilirsiniz. (Salonda canlanma.) Tüm ekonomimiz açısından oldukça büyük önem taşıyan ikinci önemli organ, Tüm Rusya Tahıl ve Tarımsal Ürünler Ticaret Anonim Şirketi, şu tabloyu sunuyor: Bu şirketin 58 dairesi, merkezi daire aygıtı, yetkililer ve onların yedekleri hesaba katılmazsa, toplam 9.900 memur çalıştırmaktadır. Bunların % 5,9'u komünistler, % 0,7'si Rusya Komünist Gençlik Birliği üyeleridir, geri kalanlar partisizdir. Köylülükle doğrudan ilişkide olan organlarda, tahıl toplama noktalarında, her türlü yan dairede ve görevliler arasında komünistlerin oranı % 17'dir. Bu şirketin merkezinde 137 sorumlu kişi çalışmaktadır, bunlardan 13 tanesi, yani % 9'u, RKP(B) üyesidir. Dikkat edilmesi gereken nokta, şirketteki parti üyelerinin son derece irrasyonel kullanılmakta olduğudur — bunların sadece % 20'si sorumlu işlerdedir, geri kalan % 80'i alt kademelerde memurdur. Devlet Bankası gibi bir kredi kurumundaki durum da bundan daha iyi değildir. Bu, iktisadi yaşamımızın tümü bakımından büyük önem taşıyan en önemli kredi kurumudur. Kredinin gücünü

bilirsiniz — bu öyle bir güçtür ki, onun yardımıyla herhangi bir halk tabakası mahvedilebilir ya da ekonomik olarak kalkındırılabilir, yalnızca tercihli kredi adı verilen şeyi uygulamak yeterlidir. Ve bu Devlet Bankası'nda tüm aygıt içinde komünistlerin oranı yalnızca % 7 ve yönetiminde yalnızca % 12'dir, fakat bu Devlet Bankası, bir dizi işletmenin ve bir çok iktisadi kurumun kaderine karar vermektedir.

e) **Sovyetlerin Partisel Bileşimi.** Elimizde RSFSC hakkında veriler var. Geçen yıl köy sovyetlerinde yaklaşık % 6 komünist vardı, bu yıl % 7'nin biraz üzerindedir. İlçe merkezlerinde yürütme komiteleri % 39 komünistten oluşmaktaydı, şimdi oran % 48'dir. İl yürütme komitelerinde % 80'in biraz üzerindeydi, şimdi % 87'nin üzerindedir. İl şehir sovyetlerinde % 61'di, şimdiyse ancak % 53'dir. Eyalet yürütme komitelerinde % 90'dı, şimdiyse % 89'dur. Eyalet merkezi şehir komitelerinde eskiden % 78'di, şimdi % 71'dir. Son olarak sözü edilen bu üç sovyette, il şehir sovyetlerinde, eyalet yürütme komitelerinde ve eyalet merkezi şehir sovyetlerinde partisizlerin etkisi önemsizdir, fakat yine de artma eğilimindedir. Eyalet yürütme komitelerine gelince, elimizde 69 eyalet hakkında, 2.623 fonksiyoneri kapsayan veriler var. Burada görünen nedir? Eyalet yürütme komiteleri, % 11 oranında partisiz üyelerden oluşmaktadır. En büyük partisiz oranı, Sibirya ve Uzak Doğu Bölgesindedir ve % 20'dir. Ulusal cumhuriyetlere gelince, orada partisizler % 7'dir. Bu, eyalet yürütme komitelerinde varolan en düşük partisiz oranıdır. Ve de bu, zaten az sayıda parti üyesi bulunan ulusal cumhuriyetlerde böyledir!

3 — Partinin Bileşimi. Lenin Seferberliği.

a) **Sayısal güç:** XII. Parti Kongresi sırasında 485.000'in üzerinde parti üyesi ve aday üye vardı. Lenin Seferberliği hariç, şu anda 472,000 üyemiz var. 1 Mayıs verilerine göre, Lenin Seferberliği ile birlikte (bu tarihe kadar 128.000 üye kaydedilmiştir) üye sayısı 600.000'dir. Bir bütün olarak Le-

nin Seferberliğinin yaklaşık iki hafta içinde 200.000'den az olmayan yeni üye kazandıracağı dikkate alınırsa, partinin sayısal gücünü 670,000 - 680,000 olarak verebiliriz.

b) **Partinin Toplumsal Bileşimi:** Geçen yıl % 44,9 işçi vardı, bu yıl Lenin Seferberliği hariç % 45,75'tir, yani % 0,8' lik bir artış var. Köylüler % 25,7'ydi, şimdi % 24,6'dır, yani % 1,1'lik bir azalma. Memur ve diğerleri % 29'dan biraz çoktu, şimdi % 29'dan biraz çoğun biraz daha üstündedir, yani az bir artış var. Lenin Seferberliği de dahil, 1 Mayıs'taki duruma göre toplumsal bileşimi alırsak, RKP(B)'in üye ve aday üyeleri arasında % 55,4 işçi, % 23 köylü, % 21,6 memur ve diğerlerinin bulunduğunu görürüz.

c) **Parti Üyeliği Süresi Bakımından Partinin Bileşimi:** Geçen yıl 1905'ten önce partiye katılmış üyelerin oranı % 0,7'ydi, şimdi % 0,6'dır; 1905-1916 arasında partiye girmiş olanların oranı % 2'ydi ve bu değişmemiştir. 1917'de girenler % 9'un biraz üzerindeydi, şimdi % 9'un biraz altındadır. 1918'de girenler % 16,5'ti, şimdi % 15,7'dir. 1920'de girenler % 31,5'ti, şimdi % 30,4'tür. 1921'de girenler % 10,5'ti, şimdi % 10,1'dir. 1922'de girenler şimdi % 3,2'dir — elimizde geçen yıla ait sayılar yok. 1923'te girenler % 2,3'tür. Bütün bunlarda Lenin Seferberliği dikkate alınmamıştır.

d) **Partinin Milliyet ve Cinsiyete Göre Bileşimi:** Büyük Ruslar XIII. Parti Kongresi'nden kısa süre önce partide % 72 oranındaydılar, açıktır ki bu oran Lenin-Seferberliği'nden sonra artacaktır. İkinci grubu % 5,88'le Ukraynalılar oluşturmaktadır. Üçüncü grubu % 5,2'yle Yahudiler oluşturmaktadır. Bunu % 4'ten biraz fazla ile Türk milliyetler izlemekte ve ardından Litvanyalılar, Gürcüler, Ermeniler vb. gibi diğer milliyetler gelmektedir. XII. Kongre sırasında parti üyelerinin % 7,8'i kadındı, şimdi oran % 8,8'dir. Adaylar arasında % 9 oranında kadın vardı, şimdi % 10,5'dir. Lenin-Seferberliği dolayısıyla partiye alınanların % 13'ü kadındır, bu yukarda sözü edilen kadın oranını biraz artıracaktır.

Nihayet sanayi işçisi olarak çalışan komünistlerin oranı 1 Aralık 1923'te (üye ve adaylar) % 17'ydi ve Lenin-Sefer-

berliği hesaba katıldığında, 128.000'lik rakam esas alınırsa, % 35'3'tür.

e) **İşçi Sınıfının Parti İçinde Örgütlülüğü:** Partimizdeki işçi kesimin bütününü alırsak, yani hem 1 Mayıs'a kadar olan sayıyı, hem de bundan aşağı yukarı iki hafta sonra, Lenin-Seferberliği 200.000'e ulaştığında (ve hatta aştığında) elde edeceğimiz sayıyı aldığımızda, partimizdeki işçi kesimin mevcudu tüm olarak 672,000'in 410,000'ini oluşturacaktır. Bu, 4.100,000 olan tüm sanayi ve tarım proletaryasının % 10'udur.

Her 100 işçiden 10'unu parti içinde örgütlemeyi başardık.

4 — Parti Yönetici Organlarının Bileşimi Kadrolar ve Genç Parti Üyeleri

a) **Kırsal Kesimde Yönetici Organların Bileşimi.** Eyalet komiteleri ve bölge komitelerinin 45 örgütünü alıyorum. İllegalite döneminden kalma parti üyeleri, eyalet komiteleri ve bölge komiteleri plenumunda % 32'nin biraz üzerindedir, geriye kalan % 67, daha sonra partiye girmiş üyelerden oluşmaktadır: Bunların % 23'ü 1917'de partiye girmiştir, % 33'ü 1918-1919'da, % 9'u 1920'de girmiştir. Gerek eyalet komitelerinde gerekse bölge komitelerinde, yönetici organlarda ağırlıkta olanlar illegalite döneminden kalma parti üyeleri değil, Ekim'den sonra partiye girenlerdir. Elimizde parti üyeliği süresi konusunda veriler bulunan 52 örgütteki eyalet komiteleri ve bölge komitelerinin başkanlıklarını alalım; devrimden önce partiye girenlerin % 49, 1917 Şubatından sonra % 19, 1918-1919 arası % 26 ve sonraki yıllarda % 6 olduğu ortaya çıkar. Gene de burada ağırlıkta olan parti üyeleri, Şubat'tan sonra partimize girmiş olanlardır. Eyalet ve bölge komitelerinin örgütleme bölümlerinin yöneticilerinden, XII. Kongre sırasında % 27,4'ü illegalite döneminden kalma parti üyeleriydi, XIII. Kongre sırasında bunların oranı % 30' dur; ajitasyon - ve propaganda bölümlerinin yöneticilerinden XII. Kongre sırasında % 31'i illegalite döneminden kal-

ma parti üyeleriydi, şimdi bunlar % 23'tür. Eyalet ve bölge komiteleri sekreterlerine gelince, burada zıt bir eğilim vardır. XII. Kongre sırasında eyalet ve bölge komitesi sekreterlerinin % 62'5'i illegalite döneminden kalma parti üyeleriydi, bugünkü Kongre'de bu oran % 71'dir.

Görevimiz bellidir — eyalet komiteleri sekreterleri için gerekli olan parti üyeliği süresini azaltmalıyız.

67 ilde il komitelerinin bileşimi şu tabloyu ortaya koymaktadır: İllegalite döneminden kalan parti üyeleri % 12; % 22 1917'de partiye girmiştir, % 43 1918-1919'da girmiştir. İl Komitesi sekreterlerinin XIII. Kongremiz sırasında, 248 ilin verilerine göre % 25'i illegalite döneminden üyelerdir; % 27 1917'de, Ekim'den önce partiye girmişlerdir, % 37 1919' dan önce girmiştir. Hücre sekreterleri arasında, 28 eyalette (6541 sekreter hakkında veri var elimizde) yalnızca % 3'ün biraz üzerinde illegalite döneminden kalma parti üyesi vardır; ana gurup —% 55— Ekim'den sonra, 1917-1918'de partiye giren sekreterlerden oluşmaktadır.

Toplumsal bileşime gelince, bu yıl eyalet-ve bölge komitelerinin 45 örgütünde % 48 oranında işçi vardı. Eyalet ve bölge komitesi başkanlıklarının 52 örgütünde % 41 oranında işçi vardı. XII. Kongre sırasında eyalet ve bölge komiteleri sekreterleri arasında % 44,6 oranında işçi vardı. XIII. Kongre sırasında oran % 48,6'dır. İl komitelerinde (67 il için) % 63,4 işçi vardı. İl komitelerinin sekreterleri arasında (248 il için) işçilerin sayısı % 50'ydi.

Bütün bu veriler, son eyalet ve il parti konferanslarından önceki döneme aittir.

Fakat elimde, son parti konferansından hemen önce yapılan konferansların sonuçları hakkında da bazı veriler var. 11 Eyalet ve 16 bölgeyi kapsayan bu veriler, eyalet ve bölge komitelerinde illegalite döneminden kalan parti üyelerinin oranının % 27'ye düştüğünü, buna karşılık işçilerin oranının % 53'e çıktığını göstermektedir.

Buradan, iki eğilimin varolduğu berrak bir şekilde ortaya çıkmaktadır: Bir yandan kadroların genç parti üyele-

riyle doldurulması ve kadroların genişletilmesi ve öte yandan parti örgütlerinin toplumsal bileşiminin iyileştirilmesi.

b) **MK ve Merkez Kontrol Komisyonunun Bileşimi.** MK üye ve adayları alınacak olursa, —bunların sayısı toplam 56'dır—, bunların % 44,6'sı işçidir ve % 55,3'ü köylü ve entellektüellerdir. O halde MK, içindeki işçi sayısının arttırılmasıyla genişletilmelidir. Merkez Kontrol Komisyonu (MKK) üye ve adaylarının % 48'i işçi ve % 52'si köylü ve entellektüeldir. Buradan çıkan sonuç, aynıdır. Parti üyeliği süresine gelince, MK üye ve adaylarının % 96'sı illegalite döneminden parti üyeleridir. Bunların tümü Şubat'tan önce partiye girmişlerdir. MK'nin 56 üye ve adayından yalnız ikisi, daha sonra partiye girmişlerdir, bunların oranı % 4'tür. Aynı şey MKK için de geçerlidir. 60 kişiden 57'si, illegalite döneminden parti üyeleridir, ve 3 kişi (yani % 5) değildir. Dolayısıyla genç parti üyeleri bu işe çekilmelidir.

c) **Bugünkü Kongre'nin Bileşimi.** Toplam 742 delege kaydedilmiştir. Bunların % 63,2'si işçidir, % 48,4 illegalite döneminde de parti üyesiydiler. Geriye kalanlar şöyle ya da böyle genç üyelerdir.

5 — Partinin Ajitasyon ve Propaganda Alanındaki Çalışması

a) **Komünist Eğitim Çalışması.** Göze çarpan, partide politik eğitimden geçmemiş olanların oranının fazlalığıdır: Bazı eyaletlerde bunların sayısı % 70'i bulmaktadır. Merkezi Rusya'nın bazı eyaletlerinde ortalama % 57 oranında politik eğitimden geçmemiş kişi vardır (60.000 kişi incelenmiştir); geçen yıl bunlar yaklaşık % 60'tı. Bu çalışmamızın temel eksikliklerinden biridir. Besbelli ki, çalışmamız derinlemesine olmaktan çok genişlemesine gitmektedir. Sovyet ve parti fonksiyonerlerini yetiştiren okulların sayısı, daha doğrusu bu okulların öğrenci sayısı, bu okulların bir kısmı için şimdi yerel bütçelerin para sağlama zorunluluğu gerçeği yü-

zünden, biraz azalmıştır. Komünist Yüksek Okul öğrencilerinin sayısı geçen yıla oranla artmıştır. Fakat bu sayı biraz azaltılmak zorunda kalacak ki, öğrencilerin maddi durumu eldeki araçlarla orantılı olarak iyileştirilsin ve ağırlık komünist eğitim çalışmasının derinleştirilmesine verilsin. Özellikle vurgulanması gereken, komünist eğitim çalışmasında tayin edici öneme sahip olan Leninizmin propagandasıdır.

b) **Basın.** Geçen yıl 560 gazete vardı, bu yıl daha azdır, 495 adet; fakat baskı sayıları 1,5 milyondan 2,5 milyona çıkmıştır. İlginç olan, Rusça olmayan gazetelerin sayısındaki artıştır. Hatta öyle cumhuriyetler var ki, buralarda bir tek Rusça gazete bile yayınlanmıyor, örneğin % 100 tüm gazetelerin Ermenice yayınlandığı Ermenistan; Gürcistan'da tüm gazetelerin % 91'i Gürcü dilinde yayınlanmaktadır, Belorusya'da % 88'i Rus olmayan dillerde yayınlanmaktadır. Ulusal dillerdeki gazetelerin sayısındaki artış, tam anlamıyla tüm ulusal bölgelerde ve cumhuriyetlerde tespit edilmektedir. Dikkatimizin merkezini periyodik yayın organlarımızın yazı kurullarının bileşimine yöneltmek zorundayız. 287 basın organı denetlenmiştir, ve görünen, bu basın organlarında redaktörlerin yalnızca % 10'unun illegalite döneminden kalma parti üyeleri olduğudur. Büyük bölümü oluşturanlar, 1918-1919 arası partiye girmiş olan üyelerdir. Bu gazetelerin genç çalışanlarının yanlarına daha yaşlı ve deneyimli olanlar verilerek giderilmesine yardım edilmek gereken bir eksikliktir.

c) **Köylüler arasında çalışma.** Bu alanda bir dizi eksikliklerimiz var. Köy ve kasabalardaki sovyetler, şimdilik hâlâ vergi aygıtının organlarıdır. Köylüler onları öncelikle vergi toplama organları olarak görmektedirler. Köylerdeki yerel organların faaliyeti, köyü tanıyan fonksiyonerlerin genel yargısına göre, şudur: Politikamız doğrudur, fakat dışarda, kırsal alanda yanlış uygulanmaktadır. Köy ve kasabalardaki sovyet organlarının bileşimi çok pürüzlüdür. Köydeki hücrelerin hemen hemen tamamen idari organlara mensup olanlardan oluşması, çalışmayı kötü etkilemektedir. Daha da kö-

tü etkisi olan durum, köyle yakın ilişkide bulunan fonksiyonerlerin Sovyet yasalarını bilmemeleri, köydeki yoksullara bu yasaları açıklamayı beceememeleri, Sovyet yasaları temelinde, Sovyet yasalarının köy yoksulları yararına getirdiği kolaylıklar temelinde, köy yoksulları ve orta köylülerin çıkarlarını kulak şerrinden korumayı beceememeleridir. Sonra genel bir hata yapılmaktadır: Köylüler sözle ikna edilmek isteniyor ve köylülere gerekli olanın laf değil, somut bir ajitasyon, doğrudan yarar getiren bir ajitasyon olduğu kavranmıyor. Kooperatiflere çekme, köy yoksulları için sağlanan kolaylıklardan yararlandırma, tarımsal kredi, köylü komiteleri tarafından örgütlenen karşılıklı yardım; bunlar, köylüleri öncelikle ilgilendirebilecek olan sorunlardır.

6 — Partinin fonksiyonerlerin kaydedilmesi, dağıtımı ve terfisi alanındaki çalışması

a) **Kayıt ve Dağıtım:** Geçen yıl yaklaşık 5.000 sorumlu fonksiyoner kaydedilmişti, bu yıl her dereceden yaklaşık 15.000 kayıtlı sorumlu fonksiyonerimiz var. Kayıt çalışmamızın düzelmekte olduğuna kuşku yok. Sayılar, geçen yıl her türden 10.000 fonksiyonerin dağıtımının yapıldığını, bunlardan 4.000'den fazlasının sorumluluk taşıdığını söylüyor. Bu yıl 6.000 dağıtım yapıldı, bunlardan 4.000'i sorumluluk taşıyordu. Dağıtıma ilişkin esas çalışmada parti, öncelikle partinin fonksiyoner gereksiniminin karşılanması, ardından Yüksek Halk Ekonomisi Konseyi organları ve nihayet Maliye Halk Komiserliği'nin organları, esas olarak da vergi aygıtının fonksiyoner gereksiniminin karşılanması üzerinde yoğunlaştı. Bütün diğer çalışma dallarında komünistler, daha dar bir kapsam dahilinde seferber edilmişti. Bu, çalışmamızda büyük bir hatadır. Ekonomik yaşamın ağırlığı ticarete kayarken, ticaret ve kredi kurumlarını, bunların ülke içindeki ve yurtdışındaki temsilciliklerini mümkün olan en geniş çapta aktif fonksiyonerlerle doldurmak için yeterli inisiyatif ve kararlılık göstermedik. Burada adlı adınca Devlet Dışsatım

ve Dışalım Ticaret Dairesi ve Tüm Rusya Tahıl ve Tarımsal Ürünler Ticaret Anonim Şirketi gibi organları düşünüyorum.

7 — Partinin İç Yaşamı

MK ve onun organlarında kaç sorunun dile getirildiğini ve bunların ne türden sorunlar olduğunu saymayacağım —bu tayin edici önemde değildir, ve ayrıca sizlere dağıtılan yazılı faaliyet raporunda bunlardan zaten sözedilmiştir. Yalnızca şu durumlara dikkatinizi çekmek istiyorum.

Birincisi, hiç kuşkusuz örgütlerimizin iç yaşamı düzelmiştir. İnsan örgütlerin olgunlaştığı kanaatini ediniyor, anlaşmazlıklar azdır, ve somut çalışma yapılmaktadır. Eski, komünizmde fazla sağlam olmayan fonksiyonerlerin yanında, Sverdlov Üniversitesi ve diğer eğitim kurumlarına gitmiş, parti çalışmasında kuvvetli, Sovyet çalışmasında ise korkunç zayıf olan genç Marksist fonksiyoner kadroların yetişmekte olduğu kenar bölgelerde, istisnalar mevcuttur. Kenar bölgelerde genç ve yaşlı fonksiyonerler arasında varolan bu çatışmalar, o kadar çabuk yokedilemez. Bu anlamda kenar bölgeler bir istisna oluşturmaktadırlar. Merkezi Rusya eyaletlerinin çoğunluğuna gelince, orada örgütlerin daha olgunlaşmış bulunduğu ve somut çalışmanın ilerlediği tespit edilebilir. Geçen Kongre'de hakkında çok sözettiğimiz, en fazla anlaşmazlığın yer aldığı cumhuriyet olan Gürcistan'da, şimdi partide barış hüküm sürmektedir. Eski sapma içinde olanların arasındaki en iyi insanlar, Filip Maharadze ve Okudşava gibileri, aşırı sapmacılardan kesin olarak kopmuşlar ve ahenk içinde bir işbirliğine hazır olduklarını ilan etmişlerdir.

İkincisi, bu yıl eyalet komitelerinde ve özellikle de parti MK'nde çalışmanın ağırlığı bürolar ya da başkanlıklardan plenum toplantılarına kaydırılmıştır. Önceleri, MK plenum toplantıları, temel sorunlar konusunda karar alma hakkını Politbüroya aktarıyorlardı. Artık durum bu değildir. Şimdi

politika ve ekonomimizin temel sorunları hakkında plenumda karar alınmaktadır. Bütün eyalet komitelerine dağıtılan plenum toplantılarımızın gündemine, steno notlarına bakınız, ağırlık noktasının Polit Bürodan ve Örgütleme Bürosundan plenuma aktarıldığını kavrayacaksınız. Bu, plenumda bizde yüz-yüzyirmi kişinin toplandığı (bunlar MK ve MKK üye ve adaylarıdır) ve ağırlık noktasının plenuma aktarılmasıyla, plenumun işçi sınıfının önderliğinin, işçi sınıfının siyasi önderlerinin yetiştirilmesi için en önemli okul durumuna gelmiş olması anlamında çok önemlidir. Gözlerimizin önünde yeni insanlar, işçi sınıfının yarınki önderleri yetişiyor ve olgunlaşıyor — işte genişletilmiş plenum toplantılarımızın paha biçilmez önemi burada yatmaktadır.

Aynı eğilimin taşrada da görülmesi, anlamlıdır. En önemsorunlar, eyalet komitelerinin bürolarından plenum toplantılarına aktarılmakta, plenum toplantıları genişletilmekte, oturumlar daha uzun sürmekte, eyaletlerin en iyi fonksiyonerleri buralara dahil edilmekte, bu şekilde eyalet komitelerinin plenum oturumları, yöre ve bölge ölçütünde önderlerin yetiştirilmesi için bir okul olmaktadır. Bu eğilimin taşrada, eyalet ve illerde gerçekleştirilmesi şarttır.

Üçüncüsü, bu yıl partimizin iç yaşamı şimdiye kadar görülmemiş bir yoğunluktaydı, kaynayan bir güçle dolu olduğu söylenebilir. Biz Bolşevikler, ağır görevler başarmaya alışkınız, ve farkına bile varmadan sık sık büyük şeyler yaratırız. Tartışma ve Lenin Seferberliği gibi olgular —bunu kanıtlamanın gereği yok— ülkenin ve partinin yaşamında muazzam olaylardır, ve bunlar elbette ki zorunlu olarak partinin iç yaşamında canlandırıcı bir etki yaratacaklardı.

Bu iki olgu neyi kanıtlamaktadır? Partimizin içinden geçtiği tartışmadan sonra, kaya gibi durduğunu. Partimizin işçi sınıfının iradesi ve onayıyla 200.000 yeni üye kabul ettiğini, Partimizin özü itibariyle seçilmiş bir parti, işçi sınıfının seçilmiş organı olduğunu.

8 — Sonuçlar

1 — Partimizi çevreleyen kitle örgütleri içinde kooperatiflere ve işçi ve köylü kadın birliklerine özel önem verilmelidir. Bu örgütleri, bugün en fazla tehdit edilmekte olduklarından öne çıkarıyorum.

a) Devlet sanayii ile köylü ekonomisi arasında bağ kurmakla görevli olan tüketim kooperatifleri aygıtının görevini başaramadığının görüldüğüne kuşku yoktur. Tüketim kooperatiflerinde köylü kesimin toplam üye sayısının yalnızca üçte birini oluşturması, bu tartışılmaz gerçek, bunun kanıtıdır. Köylülerin tüketim kooperatiflerinde kendilerine düşen yeri almaları, sağlanmak zorundadır. Komünistler, köylü kitleleriyle ilişki kurmak ve bu yolla tüketim kooperatiflerini sanayi ve köylü ekonomisi arasında bir bağlaç haline getirmek için, çalışmanın ağırlık merkezini eyaletlerden il ve reyonlara kaydırmak zorundadırlar.

b) Tarım kooperatiflerinin durumu bundan daha iyi değildir. Sayısal verilerdeki karışıklık, geçen yıl üye sayısındaki azalma —bütün bunlar kafa yormayı gerektiren gerçeklerdir. Burada da komünistler, tüketim kooperatiflerinde olduğu gibi, ağırlığı il ve reyonlara kaydırmak, köylü kitlelerine daha yaklaşmak ve Tüm Rusya Tarım Kooperatifleri Birliği'nin organlarının taşrada kulaklığı gizleyen bir maske olmamasını sağlamayı hedef edinmek zorundadır. Fakat bu yeterli değil. Son zamanlarda çalışmasında kaygı verici zayıflıklar ortaya çıkan Tüm Rusya Tarım Kooperatifleri Birliği, komünist güçlerle kuvvetlendirilmek zorundadır

c) Kadınlar arasında çalışmada durum daha da kötüdür. Gerçi işçi ve köylü kadınların delege toplantıları artmaktadır ve kapsamı genişlemektedir, fakat kadın hareketi fonksiyonerlerinin ajitasyon alanında sağlayabildikleri, henüz örgütsel bakımdan sağlamlaştırılmış olmaktan çok uzaktır, hatta gerekli minimumun yüzde biri oranında bile sağlamlaştırılmamıştır. İşçi ve köylü kadınların Sovyetler ve Sendikalardaki, aynı şekilde parti içindeki katılım yüzdeleri,

bunu tüm açıklığıyla göstermektedir. Parti bu boşluğu en yakın gelecekte doldurmak için tüm önlemleri almak zorundadır. Sovyetler Birliği halkının yarısının Sovyetleri ve partiyi inşa etmek büyük eserinde hâlâ kenarda kalmasına tahammül etmemeliyiz.

d) Gönüllü toplumsal inisiyatif örgütleri, özellikle işçi muhabirleri ve köy muhabirleri örgütleri, özel bir ilgiye değer. İşçi ve köy muhabirleri örgütlerinin önünde büyük bir gelecek var. Bu örgütler belirli gelişme koşulları altında, proleter kamuoyunun muazzam sesi ve güçlü irade bildiricisi rolünü oynayabilirler. Sovyet toplumsal yaşamındaki eksikliklerin ortaya çıkarılması ve giderilmesinde proleter kamuoyunun gücünü tanıyorsunuz — bu, idari baskının gücünden çok daha önemlidir. Bu nedenle parti, bu örgütlere çok yönlü yardım iletilmesini sağlamak zorundadır.

2 — Devlet aygıtı sorunu özel dikkat gerektirmektedir. Bu alanda durumun hiç de tatmin edici olmadığına sanırım hiç kuşku yoktur.

a) Lenin'in devlet aygıtını kısıtlama ve basitleştirme vasiyeti, yalnızca kısmen, en düşük çapta gerçekleştirilmiştir. Eğer Halk Komiserlikleri aygıtlarında görevli sayısının 200.000 - 300.000 arası azaltılması yanısıra yeni aygıtlar —tröstler, karteller vb.— oluşmaktaysa, bu aslında ne azalma ne de aygıtın basitleştirilmesi olarak nitelenemez. Parti, Lenin'in vasiyetinin bu alanda demirden bir elle uygulanması için tüm önlemleri almak zorundadır.

b) Size, Sovyetlerimizdeki partisizlerin yüzdesinin çok düşük olduğuna tanıklık eden sayılar sundum. Yoldaşlar, bu böyle gitmez, yeni devletin inşası bu şekilde sürdürülemez. Eğer eyaletlerde ve illerde partisizleri Sovyet çalışmasına çekme görevine özel bir önem verilmezse, ciddi bir inşa çalışması olanaksızdır. Burada çeşitli yollar göz önüne alınabilir. Şu, amaca uygun bir yol kabul edilebilir: Eyalet ve il sovyetlerinin bölümlerinde seksiyonlar kurmak, ya da daha iyisi, düzenli biraraya gelen —şehirlerde işçilerden, bucaklarda köylülerden oluşan— partisizler toplantıları düzen-

lemek, böylece partisizleri çeşitli yönetim dallarında pratik çalışmaya çekmek ve sonra pratik çalışmaya çekilmiş olan bu partisiz işçi ve köylülerden en iyi ve en yetenekli olanları seçmek ve onları devlet işleriyle görevlendirmek. Şehir ve bucak sovyetlerinin tabanı bu biçimde genişletilmeden, Sovyet çalışmasının tabanı genişletilmeden, partisizler işe katılmadan, Sovyetler ağırlık ve etkinliklerini ciddi bir biçimde yitirebilirler.

c) Partimizde, gerçek parti çalışmasının eyalet komitelerinde, bölge komitelerinde, il komiteleri ve hücrelerdeki çalışma olduğu kanısı mevcuttur. Çalışmanın tüm diğer türlerine gelince, bunlar sözümona gerçek parti çalışması değilmiş. Sık sık tröst ve kartellerde çalışan insanlarla alay edilir: «Onlar» denir, «partiden koptular». (Laf atma: «Bunlar temizlenecek».) Gerek ekonomik organlardaki gerekse parti örgütlerindeki bazı yoldaşlar temizlenmek zorunda. Fakat ben istisnai bir durumu değil, kitlesel olarak görülen bir durumu ele alıyorum. Bizde parti çalışması genellikle iki kategoriye ayrılır: Daha üst bir kategori; bu, eyalet komiteleri ve bölge komitelerindeki, hücrelerdeki, MK'ndeki gerçek parti çalışmasıdır; ve daha alt bir kategori, denden içinde parti çalışması denir buna, bu tüm Sovyet organlarındaki ve özellikle ticari organlardaki çalışmadır. Yoldaşlar! Ekonomik işlerde çalışan fonksiyonerler hakkında böyle bir tavır, Leninizme tabandan ters düşer. En zavallı dükkanda, en zavallı ticaret kurumunda çalışan her ekonomi fonksiyoneri, eğer inşa ediyorsa ve davayı ileri götürüyorsa, partinin tam desteğine hak kazanan gerçek bir parti fonksiyoneridir. Ticaret karşısında böyle burnu havada, entellektüel bir tavır takınmakla inşamızı bir adım bile ilerletemeyiz. Daha kısa süre önce Sverdlov Üniversitesi'nde verdiğim bir konferansta, belki de onbin komünisti parti çalışması veya sanayi alanından ticari faaliyetler alanına aktarmak zorunda kalacağımızdan sözettim. Kahkahalar patladı. Ticaret istenmiyor! Oysa partide ticaret karşısındaki burnu havada-entellektüel önyargıların kökünü kurutmazsak, ve biz komünistler ticaretin bütün dallarının üstesinden gelmezsek, sosyalist in-

şa üzerine tüm konuşmalarımız içi boş gevezeliklerle yozlaşma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

d) Yoldaşlar, doğru bir **muhasebe tutulmadan** hiçbir inşa çalışması, hiçbir devlet çalışması, hiçbir planlama çalışması düşünülemez. İstatistik olmaksızın muhasebede bir adım bile ilerleyemeyiz. Kısa bir süre önce Rikov konferansta; savaş komünizmi döneminde Yüksek Halk İktisadı Konseyi'nde, bir sorun konusunda bugün başka, yarın aynı sorunda başka sayılar veren bir istatistikçisi olduğunu söyledi. Ne yazık ki bugün bizde hâlâ böyle istatistikçiler var. İstatistikçilerin çalışması öyle bir çalışmadır ki, bütünün tüm dalları birbirine bağlı bir zincir oluştururlar ve eğer zincirin bir halkası bozuksa, o zaman tüm çalışma bozulma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Burjuva devletinde istatistikçi, minimum düzeyde belli bir meslek şerefine sahiptir. Yalan söyleyemez. Herhangi bir siyasi inancın ya da eğilimin temsilcisi olabilir; fakat gerçeklere, rakamlara gelince, gerçek olmayanı söylemek yerine dilinin kopmasına razıdır: Keşke böyle burjuva istatistikçilerimizin, kendisine saygısı ve minimum düzeyde belli bir mesleki şerefi olan insanlarımızın sayısı daha fazla olsaydı! Eğer bizde istatistik çalışması bu biçimde örgütlenmezse, o zaman inşa çalışmasında bir adım bile ilerleyemeyiz.

Aynı şey **hesap verme** konusunda da geçerlidir. Hiçbir istatistiki faaliyet, hesap vermeksizin ilerleyemez. Fakat ne yazık ki bizim muhasebeciler, her zaman sıradan burjuva, namuslu bir muhasebecinin temel özelliklerine sahip değiller. Bazılarının önünde eğilirim, bunların arasında dürüst ve davaya bağlı çalışma arkadaşları vardır, fakat aralarında, herhangi bir hesaplamayı canlarının istediği gibi birarayа getirebilen ve karşı-devrimcilerden bile daha tehlikeli olanların varlığı da gerçektir. Bu eksikliği aşmaksızın, ortadan kaldırmaksızın ülkenin ne iktisadını ne de ticaretini ileriye götüremeyiz.

e) Bazı devlet kurumlarının yönetici organlarındaki işçi ve komünistlerin yüzdesi, hâlâ minimal ve yetersizdir. Bu

eksiklik özellikle ticari organların (dış ticaret, iç ticaret, karteller)yönetici kurumlarında ve dış temsilciliklerinde ve bugün halk iktisadının ve özellikle devlet sanayiinin yaşaması ve gelişmesi için tayini edici öneme sahip olan kredi kurumlarında göze çarpmaktadır. Parti, bu gediği doldurmak için tüm önlemleri almak zorundadır. Bu yapılmaksızın partinin iktisadi politikasına ilişkin direktiflerinin gerçekleşmesi düşünülemez.

f) Tröstlerin örgütlenmesi ve biçimlenmesi sorunu, şimdiye kadar iktisadi inşanın en önemli sorunuydu. Şimdi, ağırlık noktası ticaret alanına kaydığı için, iç ve dış ticarete ilişkin karma şirketler ve anonim şirketler[37] örgütlenmesine ilişkin sorunlar güncel hale gelmişlerdir. Pratik, gerçi tröst sorununun üstesinden geldiğimizi, ama kurumlarımızın karma ve anonim şirketler sorununun çözümüne ilişkin çalışmalarının her iki bacağının da aksadığını göstermiştir. Bu son derecede önemli alanda, devlet kontrolünün önemini minimuma indirgeyecek olan bir ticari kurumlar tipinin örgütlenmesini kabul ettirme eğilimi mevcuttur. Partinin bu tür eğilimlerle kıyasıya mücadele edeceğine hiç kuşku yoktur.

3 — Genel olarak partinin ve özel olarak onun yönetici organlarının bileşiminin iyileştirilmesine devam edilmelidir. Parti kadroları hiç bir şey olarak görülmemelidir. Kadrolar, genç parti üyelerinin işin içine çekilmesiyle adım adım genişletilmelidir. Kadrolar genç parti üyeleriyle doldurulmalıdır. Bu olmadan kadroların varolması anlamsızdır.

4 — Ajitasyon alanında:

a) Parti üyelerinin siyasi bilgi düzeyi kötüdür (% 60 siyasi eğitimden geçmemiştir). Lenin Seferberliği siyasi bakımdan eğitilmemişlerin oranını arttırmaktadır. Bu eksikliğin ortadan kaldırılması için sistemli bir çalışma gereklidir. Görevimiz, bu davayı ileriye götürmektir.

b) Sinemanın durumu kötüdür. Film en büyük öneme sahip bir kitle ajitasyon aracıdır. Görevimiz, bu meseleyi ele almaktır.

c) Basın gelişmektedir, ancak bu yetersizdir. Görevimiz,

«Krestyanskaya Gazeta»nın[38] tirajını bir milyona, «Pravda»nın tirajını 600.000'e çıkarmak ve Lenin Seferberliği için tirajı en az yarım milyona ulaşacak popüler bir gazete yaratmaktır.

d) Duvar gazeteleri gelişmektedir, ancak bu yetersizdir. Görevimiz, duvar gazetelerinin muhabirlerini desteklemek ve bu meseleyi ileriye götürmektir.

e) Köydeki çalışmanın durumu kötüdür. Köydeki ajitasyon esas olarak somut olmalı ve tercihli krediler tanınması da dahil olmak üzere, yoksul ve orta köylülerin her türlü desteklenmesi çizgisinde, yaklaşık 5.000 kollektif işletmenin bulunduğu Ukrayna'daki Yoksul Köylü Komiteleri[39] biçiminde kollektif işletmelerin (komünlerin değil) ilk adımlarının geliştirilmesi çizgisinde, köylülüğün kooperatiflere, öncelikle tarımsal kooperatiflere çekilmesi çizgisinde yürümelidir. Özellikle önem verilmesi gereken görev, köylü komitelerini kendimiz için güvenceye almamızdır. Köydeki ajitasyon açısından büyük önem taşıyan teritoryal birlikleri[40] unutmamalıyız.

5 — Fonksiyonerlerin, parti üyelerinin ve partisizlerin kaydedilmesi, dağıtımı ve terfii alanında:

a) Kayıt işi şöyle böyle yoluna girmiştir.

b) Dağıtımın durumu biraz daha kötüdür, çünkü Lenin tarafından XI. Parti Kongresinde[41] verilen, güçleri yeni, iç gelişmenin belirlediği duruma uygun olarak yeniden gruplandırma görevleri, henüz yerine getirilmemiştir. Bir sonraki görev, tüm ve her türlü ticaret örgütünü mümkün olan en geniş çapta en iyi güçlerle doldurmak, henüz çözüm bekliyor.

Geçen yıl içinde Kayıt ve Dağıtım Dairesi, aslında yalnızca Yüksek Halk İktisadı Konseyi ve Mali İşler Halk Komiserliği organları için, adını verecek olursak, bunların vergi aygıtı için çalıştı ve öncelikle bu organların fonksiyoner gereksinimini sağladı. Şimdi görevimiz, ticari organlar ve kredi kurumları üzerinde yoğunlaşmak ve onları tercihan, öteki kurumlardan önce, fonksiyonerlerle doldurmaktır. Burada aşağı yukarı 5.000 komüniste gerek olabilir.

Görevimiz aynı zamanda güçlerin dağılımı konusunda varolan yönetimi yeni yöntemlerle tamamlamaktır: Gönüllülük yöntemiyle, Sovyet inşasının özellikle önemli bölümlerinde çalışmayı örgütlemek için gönüllülerin seferberliği yöntemiyle. Bu yöntem belirli reyonlarda örnek oluşturacak bir çalışmanın örgütlenmesiyle doğrudan ilişkilidir, bu (örnek oluşturacak bir çalışmanın örgütlenmesi) olmadan, işin içinden çıkmamız olanaksızdır. Lenin'in «Ayni Vergi»de[*4] geliştirdiği örnek oluşturacak çalışma fikri gerçekleştirilmek zorundadır.

c) Fonksiyonerlerin, parti üyelerinin ve partisizlerin terfiine özel bir dikkat gösterilmelidir. Yeni insanları yalnızca yukardan terfi ettirme yöntemi yetersizdir. Bu, pratik çalışma sürecinde, yeni güçlerin pratik çalışmaya çekilmesi sürecinde aşağıdan terfi yöntemleriyle tamamlanmalıdır. Bu bağıntıda, işçilerin işletme ve tröstlerde sorumlu görevlere terfi ettirilmesinde üretim, işletme ve tröst konferansları büyük bir rol oynamalıdır. Eyalet ve il merkezlerindeki Sovyetlerin bölümlerinde seksiyonlar geliştirilmeli ve pratik nitelikli periyodik danışma toplantılarına dönüştürülmelidir, bunlara hem Sovyetlerin üyeleri hem de adlı adınca üye olmayanlar, kadın ve erkek işçiler, kadın ve erkek köylüler dahil edilmelidir. Ancak böyle geniş çaplı tutulmuş bir pratik çalışma sürecinde partisiz işçi ve köylü saflarından yeni insanları işe katmak mümkün olur. Lenin Seferberliği'nin kentlerde bulduğu muazzam yankı ve köylülüğün artan politik eylemliliği, bu terfi ettirme yolunun büyük sonuçlar kaydetmek zorunda olduğunu tüm açıklığıyla kanıtlamaktadır.

6 — Partinin iç yaşamı alanından çıkartılan iki sonuç:

a) Parti MK'nin genişletilmesi adı verilen «ilke»nin doğru olduğu görüldü. Deneyim, MK'nin genişletilmesinin muazzam yararlar sağladığını ve MK'nın daraltılması «ilkesini» savunan yoldaşların yanlış yolda olduklarını gösterdi.

b) Şimdi artık herkes anladı ki, tartışma sırasında partinin dağılacağını söyleyen Muhalefet, tümüyle haksızdı.

Partimizde ciddiye alınacak hiçbir örgüt yoktur ki, parti'nin iç yaşamının gelişmesi ve muazzam büyümesi karşısında, bir süre önce partimizin çökeceğini gaipten haber veren kişilerin, gerçekte partiyi tanımadıklarını, partiye yabancı olduklarını ve partideki yabancılar adı verilmesi gereken kişileri hatırlattıklarını söylemesin.

Sonuç: Partimiz büyüyor, ileriye yürüyor, yönetmeyi öğreniyor, işçi sınıfının en otoriter organı oluyor. Lenin Seferberliği bunun doğrudan kanıtıdır. **(Uzun süren alkışlar).**

SON SÖZ

(27 Mayıs)

Yoldaşlar! Konuşmacıların sözlerinde MK örgütsel raporuna karşı hiçbir itiraza rastlamadım. Bunu kongrenin bu raporun sonuçlarını onaylaması olarak değerlendiriyorum. **(Alkışlar.)**

Raporumda, parti içi görüş ayrılıklarına kasten dokunmadım, bunun nedeni, iyileşmiş görünen yaraları yeniden kanatmak istememdi. Ancak Troçki ve Preobrajenski bu soruları ele aldıktan, bu arada bir dizi yanlışlar işledikten ve bize meydan okuduktan sonra, susmak yersizdir. Böyle bir durumda suskunluk, anlaşılmaz bir şey olurdu.

Yoldaş Krupskaya, burada görüş ayrılıkları üzerine tartışmanın tekrarlanmasına karşı çıktı. Ben tekrara kesinlikle karşıyım, ve tam da bu nedenden dolayı raporumda görüş ayrılıklarına değinmedim. Fakat şimdi muhalefetten yoldaşlar bu görüş ayrılıklarına değindikleri ve bize meydan okudukları için, susmaya hakkımız yok.

Troçki ve Preobrajenski, ikisi de, görüş ayrılıkları hakkında konuştuklarında, Kongre'nin dikkatini bir karar üzerinde, 5 Aralık kararı üzerinde yoğunlaştırıyorlar, ve bu arada bu karar dışında bir karar daha olduğunu, tartışmanın sonuçları üzerine bir karar[43] daha olduğunu unutuyorlar; onlar bu arada bir Konferans yapılmış olduğunu ve MK'nin 5 Aralık'ta aldığı karardan sonra yeni bir tartışma dalgasının çıktığını, bunun XIII. Konferansın tartışmanın sonuçları hakkında özel bir kararında değerlendirmesinin yapıldı-

ğını unutuyorlar. Onlar, XIII. Konferansı suskunlukla geçiştirmenin muhalefet için pürüzsüz sonuçlanmayacağını unutuyorlar.

Parti Kongresi'nin dikkatini Konferansın iktisadi politika hakkında bir karar ve parti inşası hakkında iki karar aldığına çekerim. Bu neden oldu? Tüm parti tarafından onaylanan ve MK tarafından 5 Aralık'ta alınmış bir karar vardı; fakat daha sonra aynı sorun konusunda —küçük-burjuva sapma— bir karar daha almak zorunlu görüldü. Bu olumsuz duruma nasıl gelindi ve bu nasıl açıklanabilir? Bunun açıklaması, tüm tartışmanın iki döneme bölünmüş olmasında yatmaktadır. Oy birliğiyle alınan 5 Aralık kararıyla sona eren birinci dönem ve küçük-burjuva sapma hakkında alınan kararla sona eren ikinci dönem. Biz o zamanlar, yani birinci dönemde, 5 Aralık kararıyla parti içindeki kavgaların halledileceğini varsaymıştık ve tam da bu yüzden ben geçen sefer, XIII. Konferans hakkındaki raporumda, bu dönemden söz ederken, 5 Aralık kararının muhalefetin biraz iyi niyetiyle parti içindeki mücadeleye son verebileceğini söylemiştim. Bu konuda konuşmuştum ve hepimiz bu görüşteydik. Fakat mesele şudur ki, tartışma bu dönemle birlikte bitmemiştir. 5 Aralık kararını Troçki'nin mektupları izledi —yeni sorunlarla yeni bir platform— ve yeni, o zamana kadarkinden daha sert bir tartışma dalgası çıktı. Böylece parti içi barış olanağı akamete uğradı. Bu, muhaliflerin şimdi susmaya, geçiştirmeye çalıştıkları ikinci dönemdi.

Mesele, ikinci dönemdeki tartışmayla, 5 Aralık kararında yansımasını bulan birinci dönemdeki tartışma arasında muazzam bir fark olmasıdır. 5 Aralık kararında kadroların yozlaşması sorunu ortaya atılmamıştı. O zamanlar kendisiyle birlikte bu kararı hazırladığımız Troçki, kadroların yozlaşması hakkında tek laf etmemişti. Açık ki o bu eki, daha sonra bununla ortaya çıkmak için saklamıştı. Ayrıca 5 Aralık kararında öğrenci gençliğin en önemli barometre olduğu hakkında hiç bir şey yoktur. Açık ki Troçki bu sorunu da, daha sonra tartışmada bununla ortaya çıkmak için ye-

dekte tutmuştu. 5 Aralık kararında, Troçki'nin daha sonraki mektuplarında çok geniş ele aldığı aygıta saldırı hakkındaki eğilime ilişkin hiçbir şey, parti aygıtına karşı ceza önlemleri taleplerine ilişkin hiçbir şey yok. Nihayet 5 Aralık kararında gruplaşmaların gerekli olduğu bağıntısında bir ima bile yoktur, fakat Troçki daha sonraki mektuplarında gruplaşmaları çok ayrıntılı ele almıştır.

İşte muhalefetin 5 Aralıktan önceki tavrıyla önderlerinin 5 Aralıktan sonraki tavrı arasındaki fark bu kadar büyüktür.

Şimdi Troçki ve Preobrajenski ikinci tartışma dönemindeki ikinci platformlarını suskunlukla geçiştirmeye, gizlemeye çalışıyorlar ve besbelli ki, partiyi kandırabileceklerine inanıyorlar. Hayır, bunu başaramayacaklar! Kaba saba hileler ve diplomasiyle Kongre'yi kandıramazsınız. Kongre'nin, hem 5 Aralık kararında ifadesini bulan tartışmanın birinci aşaması, hem de Konferansın küçük-burjuva sapmaya ilişkin kararında ifadesini bulan ikinci aşaması hakkında tavır takınacağından hiç kuşku duymuyorum.

Bu iki karar, tartışma denen bütünün iki parçasıdır. Bu iki parçayı birbirine karıştırmayı düşünen ve böylece partiyi aldatabileceğine inanan varsa, yanılıyor. Parti gelişmiştir, bilinci yeni bir basamağa ulaşmıştır ve parti diplomasiyle kandırılamaz. Muhalefetin tüm yanılgısı, bunu kavrayamamasında yatmaktadır.

Muhalefet tarafından 5 Aralık'tan sonra konulan platforma ilişkin sorunlarda kimin haklı olduğunu inceleyelim. Troçki'nin mektuplarında ele aldığı dört yeni sorun bağıntısında kim haklıydı?

Birinci sorun: Kadrolar yozlaşıyor. Biz hepimiz kadroların yozlaştığını gösteren olgular istemiştik ve istiyoruz. Fakat bize böyle olgular verilmedi ve verilemez de, çünkü böyle olgular yoktur. Meseleyi biraz daha yakından inceledikten sonra, hepimiz bizde yozlaşma olmadığını, fakat muhalefetin bazı önderlerinin küçük-burjuva politikası yönünde bir sapmalarının kuşkusuz var olduğunu tespit ettik. O halde kim haklıydı? Besbelli ki muhalefet değil.

İkinci sorun: En emin barometre olduğu söylenen öğrenim gençliği. Bu sorunda kim haklıydı? Eğer partimizin bu dönemdeki büyümesini, yeni alınan 200.000 üyeyi ele alırsak, o zaman, barometrenin öğrenim gençliği saflarında değil, proletarya saflarında aranması gerektiği, partinin yönünü öğrenim gençliğine göre değil, partinin proleter çekirdeğine göre belirlemesi gerektiği ortaya çıkar. 200.000 yeni parti üyesi — barometre budur. Burada da muhalefetin haksız olduğu görüldü.

Üçüncü sorun: Aygıta karşı ceza önlemleri, parti aygıtına karşı bir saldırı. Kim haklıydı? Gene muhalefet değil. Aygıta karşı saldırısını geri çekti ve savunmaya geçti. Sizler, burada onların parti aygıtına karşı mücadeleyi düzensizlik içinde geri çekerken nasıl işin içinden sıyrılmaya çalıştığına tanık oldunuz.

Dördüncü sorun: Fraksiyonlar, gruplaşmalar. Troçki gruplaşmalara kesinlikle karşı olduğunu açıkladı. Bu çok iyi. Fakat artık meseleyi derinleştirmek zorunlu hale geldiğinde, izin verin, bazı gerçekleri hatırlatayım. Aralık ayında, daha sonra 5 Aralıkta açıklanan karar üzerinde çalışmak üzere parti MK'nin bir alt komisyonu vardı. Bu alt komisyon üç kişiden oluşuyordu: Troçki, Kamenev ve Stalin. 5 Aralık kararında gruplaşmalar hakkında bir cümlenin yer almadığı hiç dikkatinizi çekti mi? Orada fraksiyonların yasaklanmasından sözedilmekte, fakat gruplaşmaların yasaklanması hakkında hiçbir şey söylenmemektedir. Kararda yalnızca X. Parti Kongresi'nin parti birliğine ilişkin ünlü kararına atıfta bulunulmaktadır. Bu nasıl açıklanabilir? Bir rastlantı olarak mı? Bu rastlantı değildir. Kamenev ve ben kesinlikle gruplaşmaların yasaklanmasını istemiştik. Troçki ültimatomvari biçimde gruplaşmaların yasaklanmasını protesto etmiş ve böyle bir durum karşısında karara oy veremeyeceğini açıklamıştı. Biz o zaman, Troçki'nin o zamanlar herhalde okumamış olduğu ve içinde yalnızca fraksiyonların yasaklanmasından değil, aynı zamanda gruplaşmaların da yasaklanmasından sözedilen X. Kongre kararına atıfta bulunmakla yetinmiştik. **(Canlanma. Alkışlar.)** Troçki o zamanlar gruplaşma özgürlüğünden

yana çıkmıştı. O burada 5 Aralık kararını övdü. RKP (B) MK'ne mektubunda, parti inşası hakkındaki kararın alınmasından dört gün sonra, yani 9 Aralık'ta ise Troçki şunları yazmıştı: «Politbüro üyelerinin gruplaşmalar ve fraksiyonlaşmalar sorunundaki katıksız biçimsel tavırları beni özellikle huzursuz ediyor.» Nasıl, beğendiniz mi? Bu karar üzerine yemin eden bir adamın, içinin ta derinliklerinde, Politbüronun gruplaşmalar ve fraksiyonlar bağıntısındaki tavrı üzerine özellikle huzursuz olduğu ortaya çıkıyor. O zamanlar hiç de gruplaşmaların yasaklanmasından yana imiş gibi görünmüyor. Hayır, Troçki o zamanlar gruplaşmaların oluşmasından, gruplaşma özgürlüğünden yanaydı.

Bundan da öte, Preobrajenski'nin Moskova'daki, X. Parti Kongresi'nde kararlaştırılan fraksiyonlar sorununun ayrıntılı olarak belirlenmesini, belirli kısıtlamaların kaldırılmasını talep eden ünlü kararını kim hatırlamaz ki? Moskova'daki herkes bunu hatırlar. Ve Preobrajenski'nin tefrikalarında, partide Brest Barışı dönemindeki rejimin yeniden kurulmasını talep ettiğini sizlerden kim hatırlamaz? Fakat biz. Brest döneminde partinin fraksiyonların varlığına izin vermek zorunda kaldığını biliyoruz; biz bunu çok iyi biliyoruz. Ve XIII. Konferansta ben dünyanın en basit şeyini istediğimde, yani parti üyelerinin birlik hakkındaki kararın 7. noktasını, yani gruplaşma yasağını hatırlamalarını istediğimde, nasıl bütün muhaliflerin öfkeyle ayağa fırladıklarını ve bu noktanın alınmamasını talep ettiklerini kim hatırlamaz? Demek ki bu sorunda *muhalefet* tamamen gruplaşma serbestliği için tavır aldı, fraksiyon özgürlüğü değil, gruplaşma özgürlüğü talep ettiğini söylerse, partiyi uyutabileceğini varsaydı. Eğer şimdi onlar bize gruplaşmalara karşı olduklarını açıklıyorlarsa, bu çok iyi. Fakat ben bunu kesinlikle onların bir saldırısı olarak niteleyemem; bu düzensiz bir geri çekilmedir, bu, MK'nin bu sorunda da haklı olduğunun bir işaretidir.

Bu açıklamalardan sonra izin verin yoldaşlar, Troçki ve Preobrajenski'nin parti örgütlenmesi sorunlarındaki açıklamalarında işledikleri bazı ilkesel hatalar hakkında birkaç söz söyleyeyim.

Troçki, demokrasinin özü, kuşaklar sorunuyla aynı kapıya çıkar demişti. Bu yanlıştır, ilkesel olarak yanlıştır. Demokrasinin özü, hiçbir şekilde bununla aynı kapıya çıkmaz. Kuşaklar sorunu ikincil bir sorundur. Parti yaşamımız hakkındaki sayısal verilerin söylediğine, parti yaşamımızın tanıklık ettiğine göre, partinin genç kuşağı adım adım kadro durumuna gelmekte, kadrolar gençlik tarafından doldurulmakta ve genişletilmektedirler. Parti daima bu yolu tutmuştur ve bu yolda daima yürüyecektir. Yalnızca kadroları kendi içine kapalı bir bütün, içine hiçbir yeni üye almayan ayrıcalıklı bir kast olarak değerlendiren bir kimse, yalnızca bu kadroları eski zamanların subaylar heyeti gibi değerlendiren bir kimse, tüm diğer parti üyelerini «kendisinden daha az haysiyetli» olarak gören bir kimse, yalnızca kadrolarla genç parti üyeleri arasında bir uçurum yaratmak isteyen bir kimse — ancak böyle birisi demokrasi sorununu partideki kuşaklar sorunu şeklinde keskinleştirebilir. Demokrasinin özü kuşaklar sorunuyla aynı kapıya çıkmaz, tersine inisiyatif sorunuyla, parti üyelerinin parti yönetimine aktif katılımıyla aynı kapıya çıkar. Demokrasi sorunu ancak ve ancak böyle kavranabilir, elbette ki bunun ön koşulu, sözkonusu olanın biçimsel demokratik bir parti değil, fakat işçi sınıfı kitlelerine kopmaz bağlarla bağlı gerçek bir proleter parti olmasıdır.

İkinci sorun: Troçki, en büyük tehlike parti aygıtının bürokratlaşmasıdır diyor. Aynı şekilde bu da yanlıştır. Tehlike burada değil, partinin partisiz kitlelerden gerçek bir kopuşu olasılığında yatmaktadır. Aygıtını demokratik olarak inşa etmiş bir parti olabilir, fakat eğer bu parti işçi sınıfına bağlı değilse, bu demokrasi yararsız olacaktır ve beş paralık değeri olmayacaktır. Parti, sınıf **için** vardır. Eğer sınıfa bağlıysa, onunla ilişkisi varsa, partisiz kitleler arasında otoriteye sahipse ve onların saygısını kazanmışsa, bizzat bürokratik eksiklikler olsa bile varlığını sürdürebilir ve gelişebilir. Bütün bunlar yoksa, partiyi örgütsel bakımdan istediğiniz gibi inşa edin —bürokratik ya da demokratik—, parti mutlaka yıkılıp gidecektir. Parti sınıfın bir parçasıdır, o sınıf için vardır, kendisi için değil.

Üçüncü tez de ilkesel olarak yanlıştır: Troçki, parti hata yapmaz diyor. Bu yanlıştır. Parti sık sık hata yapar. İlyiç bize, partiye kendi hataları temelinde doğru önderlik etmeyi öğretmek gerektiğini öğretmişti. Eğer parti hiç hata yapmazsa, o zaman ortada partinin ders çıkaracağı bir şey olamazdı. Görevimiz, bu hataları bulup çıkarmak, köklerini açığa çıkarmak ve parti ve işçi sınıfına, hangi hataları yaptığımızı ve gelecekte bu hatalardan nasıl kaçınabileceğimizi göstermektir. Bu olmadan partinin gelişmesi olanaksız olurdu. Bu olmadan parti yöneticileri ve kadrolarının yetişmesi olanaksız olurdu, çünkü bunlar kendi hatalarına karşı mücadele içinde, bu hataları altederek yetiştirilir ve eğitilirler. Troçki'nin böyle bir açıklamasının belirli bir alay girişimiyle —ama talihsiz bir girişim— bir pohpohlama olduğu görüşündeyim.

Preobrajenski üzerine devam. Proebrajenski partide temizlikten sözetti. Preobrajenski, temizliğin muhalefete karşı parti çoğunluğunun başvurduğu bir araç olduğu görüşündedir ve besbelli ki temizlik yöntemlerini doğru bulmamaktadır. Partinin periyodik bir şekilde kendini güvenilmez unsurlardan temizlemeksizin saflarını sağlamlaştıramayacağını anlamaması, Preobrajenski'nin büyük bir hatasıdır. Lenin yoldaş, partinin ancak partiye sızmış ve sızacak olan güvenilmez unsurlardan adım adım kurtularak sağlamlaşacağını öğretmişti bize. Eğer bir temizliği tamamen reddedecek olsak, Leninizm'e karşı suç işlemiş olurduk. Şimdiki temizliğe gelince, soruyorum, bunda kötü olan ne var? Tek tek bazı hataların olduğu söyleniyor. Mutlaka vardır. Büyük eserde hiçbir hata yapılmadığı görülmüş müdür? Bu hiç görülmemiş bir durumdur. Tek tek hatalar varolabilir ve olmak zorundadır: fakat temizlik özü itibariyle doğrudur. Bana, aydın ve memur saflarından proleter olmayan bazı unsurların parti temizliğini korkudan tir tir titreyerek beklemiş oldukları anlatıldı. Şu olayı anlattılar. Bir odada, parti temizliğine gelen adamlar oturuyor. Söz konusu olan, bir Sovyet kurumunun parti hücresidir. Başka bir odada parti temizliği komisyonu oturuyor. Bir hücre üyesi, temizlik işlemini bitirdikten son-

ra, ter içinde dışarı fırlar. Ne olduğunu anlatmasını rica ederler. «Durun önce nefes alayım» diye cevaplar, «durun nefes alayım - yapamıyorum.» (Canlanma.) Bu kadar eziyet çeken ve terleyen insanlara belki de temizlik yaramaz, fakat partiye çok yarar. (Alkışlar.) Ne yazık ki bizde hala 1.000 ve 2.000 ruble maaş alan, parti üyesi sayılan ve partinin varolduğunu unutan belirli sayıda parti üyesi vardır. Bildiğim bazı olaylar var, örneğin bu tip parti üyelerinin faaliyette olduğu bir komiserlik hücresinde, başkalarının yanısıra şoförlerin de bulunduğu bir parti hücresinde, parti temizliği uygulanması için bir şoför gönderilir, ve bir şoförün Sovyet rütbe sahiplerini temizleyemeyeceği türünden bir dizi iddia ileri sürülür. Bu tip olaylar bizde, Moskova'da olmuştur. Açıkça partiden kopmuş olan parti üyeleri öfkeye kapılıyorlar ve «herhangi bir şoför» tarafından temizlenmeyi hazmedemiyorlar. Böyle parti üyeleri bazen partiden atılmak yoluyla da eğitilmek ve yeniden eğitilmek zorundadırlar. Temizlikte esas olan, böyle insanların meydanın boş olmadığını, partiye karşı işlenen suçların hesabını soracak partinin var olduğunu hissetmelerini sağlamaktır. İnanıyorum ki, evin efendisinin yaptığı gibi arasıra, zaman zaman parti saflarını bir döküntü süpürgesiyle temizlemek, mutlak gereklidir. (Alkışlar.)

Preobrajenski şöyle diyor: Politikanız doğru, fakat örgütsel hattınız yanlıştır, ve partinin çökme olasılığı burda yatmaktadır. Bu apatlca bir şeydir yoldaşlar. Bu olamaz, bir partinin politikası doğru olacak ve buna rağmen örgütsel eksikliklerden dolayı yıkılacak. Böyle bir şey kesinlikle olamaz. Parti yaşamının ve parti çalışmasının temeli, partinin varolan anda benimsediği ya da benimseyebileceği örgütlenme biçimlerinde değil, parti politikasında, partinin iç ve dış politikasında yatar. Eğer partinin politikası doğruysa, işçi sınıfı açısından belirleyici öneme sahip politik ve ekonomik sorunları doğru ele alıyorsa, o takdirde örgütsel eksiklikler tayin edici önem taşıyamazlar — politika bunları denkleştirir. Bu her zaman böyleydi ve gelecekte de böyle kalacaktır. Bunu kavramamış olan kişiler, kötü Marksistlerdir, onlar Marksizmin Abc'sini unutmaktadırlar.

Parti, tartışmaya neden olan sorunlarda, ekonomik nitelikli sorunlarda, parti inşası sorunlarında haklı mıydı? Eğer her hangi biri bunu en kısa yoldan, fazla lafa gerek kalmadan denetlemek istiyorsa, o zaman partiye ve işçi kitlesine başvursun ve şunu sorsun: Partisiz işçi kitlesi parti hakkında ne düşünüyor, ona sempati duyuyor mu, yoksa duymuyor mu? Eğer muhalefet üyeleri kendi kendilerine sorduklarında, soruyu şöyle sorsalardı: İşçi sınıfı partiyi nasıl değerlendiriyor —sempati duyuyor mu, yoksa duymuyor mu?—, partinin doğru yolda olduğunu kavrayacaklardı. Tartışmanın sonuçlarını ilgilendiren bütün şeyleri kavramanın anahtarı, Lenin Seferberliğidir. Eğer işçi sınıfı partiye 200.000 işçi yolluyor ve bu arada en dürüst ve kararlı olanları seçiyorsa, o zaman bu, böyle bir partinin yenilmez olduğu anlamına gelir; çünkü parti, meselenin özü itibariyle, işçi sınıfının tam güvenine sahip, işçi sınıfının seçilmiş organı durumuna gelmiştir. Böyle bir parti, düşmana inat, yaşayacaktır, böyle bir parti parçalanamaz. Muhalefetimizin şanssızlığı, parti sorunlarını, tartışma sonuçları sorunlarını, partinin ağırlığını onun kitleler arasındaki etkisi bakış açısından değerlendiren bir Marksistin tavrıyla değerlendirmemesinde —çünkü parti kitleler için vardır, tersi değil—, ancak biçimsel bir tavırla, «katıksız» aygıt bakış açısıyla değerlendirmesinde yatmaktadır. Tartışma sonuçlarını kavramak için basit ve doğrudan bir anahtar bulmak isteyen bir kimse, parti aygıtı hakkındaki laflara kapılmamalı, partiye girmiş bulunan ve partideki derin demokratizmi göstermiş olan 200.000 kişiye yönelmelidir. Muhalefet konuşmacılarının demokrasi hakkında getirdiği görüşler işi boş laflardır, ama eğer işçi sınıfı partiye 200.000 yeni üye yolluyorsa, bu gerçek demokratizmdir. Partimiz işçi sınıfının seçilmiş organı haline gelmiştir. Bana böyle başka bir parti daha gösterin. Gösteremezsiniz, çünkü dünyada böyle bir parti daha yoktur. Fakat ne gariptir ki, bizzat böyle güçlü bir parti bile muhaliflerimizin hoşuna gitmiyor. Ama onlar yerkürenin neresinde daha iyi bir parti bulacaklar? Korkarım, daha iyisini ararken Mars'a göçetmek zorunda kalacaklar. **(Alkışlar).**

Son sorun: Muhalefetin küçük-burjuva sapması, muhalefeti küçük-burjuva sapmayla suçlamanın haksız olduğu iddiası hakkında. Bu suçlama haksız mıdır? Hayır, haksız değildir. Böyle bir suçlama nereden geldi, bu suçlama neye dayanıyor? Bu suçlama, muhaliflerin partide demokrasi için kaygısızca yürüttükleri ajitasyon yoluyla, iradeleri dışında, istemeksizin, partimizdeki demokrasi kendisine vız gelen, ama ülkede demokrasiyi çok, pekçok isteyen yeni burjuvazinin bir tür borazanı haline gelmelerine dayanıyor. Partinin demokrasi sorunları hakkında yaygara koparan bölümü, istemeyerek, yeni burjuvazinin borazanı olarak hizmet gördü, diktatörlüğün zayıflatılmasını, Sovyet Anayasası'nın «genişletilmesi»ni ve sömürenlerin politik haklarının yeniden verilmesini hedef alan yeni burjuvazinin ülkede geliştirdiği ajitasyona bir kanal olarak hizmet etti. İşte, kendileri için parti kuşkusuz değerli olan vb. vb. muhalefet üyelerinin, farkına varmadan, parti dışında bulunan ve diktatörlüğü zayıflatmak ve yıkmak isteyenlerin borazanı haline gelmiş olmalarının itici gücü ve sırrı burada yatmaktadır.

Menşevikler ve sosyal-devrimcilerin muhalefete sempati duymaları boşuna değildir. Bu bir raslantı mıdır? Hayır, raslantı değildir. Uluslararası ölçekte güçler dengesi öyle bir durumdadır ki, partimizin otoritesini ve ülkemizdeki diktatörlüğün sağlamlığını zayıflatacak her girişim, bu girişim ister bizim muhalefetimizden isterse sosyal-devrimcilerin yanısıra menşeviklerden gelsin, devrim düşmanları tarafından mutlaka kendileri için yararlı bir şey olarak ele alınacaktır. Bunu kavramayan biri, partimizdeki frakksiyon mücadelesinin mantığını kavramamış demektir; o, bu mücadelenin sonuçlarının kişilere ve arzulara değil, fakat Sovyetik ve anti-sovyetik unsurların mücadelesinin toplam bilançosu temelinde ortaya çıkan sonuçlara bağlı olduğunu kavramamış demektir. İşte, muhalefetimizin bir küçük-burjuva sapma içinde olmasının nedeni budur.

Lenin bir zamanlar parti disiplini ve saflarımızın birliği hakkında şunları söylemişti: «Kim en az ölçüde bile olsa proletarya partisinin (özellikle proletarya diktatörlüğü sıra-

sında) demir disiplinini zayıflatırsa, proletaryaya karşı gerçekte burjuvazinin işine yardım eder.» (Bkz. 4. Baskı, Cilt 31, s. 27.) Muhalefetten yoldaşların Moskova örgütüne ve parti merkez komitesine saldırarak parti disiplinini zayıflattıklarını ve diktatörlüğün temellerini oyduklarını, çünkü partinin, diktatörlüğün temel çekirdeği olduğunu kanıtlamak için, acaba başka bir kanıta gerek var mı?

Bu nedenle, XIII. Konferans, sözkonusu olanın küçükburjuva politikasına yönelen bir sapma olduğunu söylediğinde haklıydı diye düşünüyorum. Bu henüz bir küçükburjuva politikası değildir. Kesinlikle değil! Lenin X. Kongre'de, bir sapmanın henüz tamamlanmamış, son şeklini bulmamış bir şey olduğunu açıklamıştı. Muhalefetten yoldaşlar, eğer siz, bu küçük-burjuva sapmada, henüz büyük hatalar olmayan bu hatalarda ısrar etmezseniz, o zaman herşey düzelir ve parti çalışması ilerler. Ama bunlarda ısrar ederseniz, o zaman küçük-burjuva sapma bir küçük-burjuva politikası haline gelebilir. Bundan sonra her şey size bağlı, muhalif yoldaşlar.

Şimdi bundan çıkarılacak sonuçlar nelerdir? Sonuçlar, partide, partinin tam birliği temelinde çalışmaya devam etmek zorunda olduğumuzdur. Sağlam ve birlik içinde MK'nin çizgisinin sorumluluğunu üstlenen Kongre'ye bakınız — işte size parti birliği. Muhalefet partimizde küçük bir azınlık oluşturmaktadır. Partimizin birlik içinde olduğuna, bundan sonra da birlik içinde olacağına şimdiki kongre, onun birliği, kararlılığı tanıklık etmektedir. Kendisine muhalefet diyen partinin önemsiz grubuyla birlik içinde olup olmayacağımız, onlara bağlıdır. Biz muhalefetle uyumlu bir iş birliğinin gerekli olduğunu açıkladık. Bunu burada bir kez daha vurguluyoruz. Ama bu birliğin sağlanıp sağlanmayacağına gelince, bunu bilmiyorum, çünkü birlik gelecekte tamamen muhalefete bağlıdır. Bu durumda birlik, iki unsurun, parti çoğunluğu ve azınlığının karşılıklı etkilerinin sonucuna bağlıdır. Çoğunluk çalışmada birlik istiyor. Azınlığın bunu samimi olarak isteyip istemediğini bilmiyorum. Bu tamamen muhalefetten yoldaşlara bağlıdır.

Sonuç: Sonuç, XIII. Konferans kararlarını onaylamak ve MK'nın faaliyetini uygun bulmaktan ibarettir. Parti Kongresi'nin bu kararları onaylayacağından ve MK'nin politik ve örgütsel faaliyetini uygun bulacağından kuşkum yok. **(Sürekli Alkışlar)**

RKP (B) XIII. KONGRESİ'NİN SONUÇLARI ÜZERİNE

RKP (B) MK'nde İl Komitesi Sekreterleri İçin Eğitim Kursu Çerçevesinde Rapor

17. Haziran 1924

Yoldaşlar! XIII. Kongre kararlarını ayrıntılı olarak incelemeyeceğim. Çok fazla karar mevcut, bunlar tam bir broşür oluşturuyorlar, bunları şimdi ayrıntılarıyla incelemek hemen hemen olanaksız, çünkü buna şimdi ne sizin ne de benim vaktimiz yok. Bu yüzden, sizlerin kararları daha sonra evde incelemenizi kolaylaştırmak için, raporumda temel çıkış noktalarını belirtmenin ve açıklığa kavuşturmanın amaca daha uygun olduğunu düşünüyorum.

Şimdi XIII. Kongre kararları ele alınır ve derinlemesine incelenirse, kararlarda değinilen çeşitli türde sorunlar, kırmızı bir şerit gibi tüm kararlardan geçen dört temel soruna indirgenebilir.

Şimdi bunlar nasıl sorunlardır?

İlk temel sorun ya da ilk sorunlar grubu; bunlar, Cumhuriyetimizin dış politik durumunu ilgilendiren sorunlar, Cumhuriyetimizin uluslararası durumunu sağlamlaştırma sorunlarıdır.

İkinci temel sorun ya da ikinci sorunlar grubu, devlet sanayii ile köylü işletmesini birleştirme sorunlarını, proletaryanın köylülükle ittifakı sorunlarını kapsamaktadır.

Üçüncü sorunlar grubu, emekçi kitlelerin proletarya

diktatörlüğü ve sosyalizm ruhuyla eğitilmeleri ve yeniden eğitilmeleri sorunlarını kapsamaktadır. Devlet aygıtı, köylüler arasında çalışma, emekçi kadınlar arasında çalışma, gençlik içinde çalışma gibi sorunlar bunlar arasındadır.

Son olarak dördüncü sorunlar gurubu — bunlar, partinin kendisini, iç yaşamını, varlığını, gelişmesini ilgilendiren sorunlardır.

Raporumun sonunda, XIII. Kongre kararlarında özellikle il fonksiyonerlerine düşen görevler hakkında konuşacağım.

DIŞ İŞLER

Geçen yıl, Sovyet Rusya'nın uluslararası durumu bakımından ne yenilikler getirdi? Uluslararası dünyada eski, geçmiş yıldan yeni yıla geçerken dikkat edilmesi gereken ve XIII. Kongre'nin de zorunlu olarak dikkate almış olmak zorunda kaldığı yeni ve temel olan şey nedir?

Bu yenilik, birinci olarak, geçen yıl Batı Avrupa'nın iç politikasını açıkça faşistleştirme yolunda bir dizi girişimi gözlemleme fırsatına sahip olmamız ve bu girişimlerin zemin kazanamaması, boşa çıkmasıydı. Faşizmin yıkılmakta olduğu İtalya'yı saymazsak, Avrupa'nın önemli ülkelerinde, Fransa ve İngiltere'de, Avrupa politikasını faşistleştirme girişimleri boşa çıktı, bu girişimlerin başı olan Poincaré ve Curzon ise tamamen süpürülüp atıldılar, saf dışı edildiler.

Bu, geçen yılın bize getirdiği yeniliklerin ilkidir.

Geçen yılın bize getirdiği yeniliklerin ikincisi, savaş meraklısı İngiltere ve Fransa emperyalistlerinin ülkemizi soyutlamaya ilişkin bir dizi girişimleridir; bu grişimler iflas etmiştir. Poincarè'in Sovyetler Birliği'ne karşı giriştiği yığınla entrika ve Curzon'un ünlü ültimatomunun hedefi, hiç kuşku yok ki *ülkemizi soyutlamaktı. Ve ne oldu? Sovyetler* Birliği soyutlanmak yerine somut olarak tanındı. Dahası, Sovyetler Birliği soyutlanacağına, onu soyutlamaya çalışanlar soyutlandı, Poincaré ve Curzon istifa ettiler. Ülkemizin ağırlığının emperyalizmin bazı eski politikacılarının sandığından daha önemli olduğu ortaya çıktı.

Bu, geçen yılın bize dış politika alanında getirdiği ikinci yeniliktir.

Bütün bunlar nasıl açıklanabilir?

Bazıları, bunu politikamızın bilgeliğiyle açıklama eğilimindedir. Politikamızın, bilgece olmasa bile her halükarda doğru olduğunu inkâr etmiyorum, ve bu XIII. Kongre tarafından da onaylandı. Fakat mesele salt politikamızın bilgeliği ya da doğruluğuyla açıklanamaz. Burada sözkonusu olan, politikamızın doğruluğundan çok, son zamanda Avrupa'da oluşan ve politikamızın başarılarını koşullandıran durumdur. Burada değinilmesi gereken üç husus var.

Birincisi: Emperyalist güçlerin askeri zaferlerinin sonuçlarının üstesinden gelememe ve Avrupa'da bir ölçüde olsun katlanılabilir bir barış sağlayamama acizlikleri, yenilmiş ülke ve sömürgeleri talan etmeden, ganimeti bölüşme yüzünden karşılıklı anlaşmazlıklara ve çatışmalara düşmeden gelişmeyi sürdürememe yeteneksizlikleri. Bu yüzden yeniden silahlanma. Bu yüzden yeni bir savaş tehlikesi. Ancak, halk kitleleri artık savaş istemiyorlar, çünkü onlar kapitalistlerin kârları uğruna vermek zorunda kaldıkları kurbanları daha unutmadılar. İşte halkların savaş meraklısı emperyalizmin politikasından giderek daha hoşnutsuz olmasının nedeni budur.

Emperyalizmin iç zayıflığının nedeni burada yatmaktadır. Curzon ve Poincaré neden kovuldular? Çünkü kamuoyu onları yeni bir savaşın kışkırtıcıları kabul ediyor. Çünkü onlar açıkça savaş yanlısı politikalarıyla kitlelerin emperyalizmden nefret etmesine neden oldular ve böylelikle emperyalizmi tehlikeye düşürdüler.

İkincisi: Ülke içinde Sovyet iktidarının sağlamlaşması. Kapitalist devletler, ülke içinde Sovyet iktidarının yıkılacağını hedef almışlardı. Davut peygamber, tanrı bazen gerçeği bir çocuğun ağzından söyler der. Eğer Batı emperyalizmi tanrı kabul edilirse, o zaman onun böyle bir çocukcağız olmadan yapamayacağı doğaldır. Ve gerçekten de, bu çocukcağız, herkese yeterince bilinen Çekoslovakya dışişleri bakanı Beneş'in şahsında ortaya çıktı; onun ağzından emperya-

lizm, Sovyet iktidarının sağlam olmaması dolayısıyla Cumhuriyetler Birliğini tanımakta acele etmeye gerek olmadığını ilan etti; Sovyet iktidarının yerine çok geçmeden yeni, burjuva-demokratik bir iktidar geçecek olduğundan, şu an için Sovyetler Birliği'yle «normal ilişkiler»den «sarfınazar etmek» daha doğru olurmuş. Henüz kısa süre önce durum buydu. Fakat emperyalizmin bu çocukcağızının ağzından ilan edilen «gerçekler»i, bir kaç ay bile dayanmadılar; çünkü bilindiği gibi, «sarfınazar etme» politikasının yerine bir dizi devlet tarafından çok geçmeden «tanıma» [44] politikası geçirildi. Neden? Çünkü açık gerçekleri inkâr etmek zordur, ve açık gerçek, Sovyet iktidarının bir kaya gibi sağlam durduğudur. Her şeyden önce, politikada ne kadar saf olursa olsun, ortalama vatandaş (sokaktaki adam-ÇN) Sovyet iktidarının belki de herhangi bir burjuva hükümetinden daha tutarlı olduğunu farketmeden geçemezdi. Çünkü proletarya diktatörlüğünün yedi yılında, burjuva hükümetlerin gelip gittiğini, ancak Sovyet iktidarının kaldığını gördü. Dahası bu aynı ortalama vatandaş, ülkemiz ekonomisinin geliştiğini farketmeden edemezdi, bu, tek başına ihracatımızın adım adım arttığı gerçeği temelinde olsa bile. Acaba bu hususların Sovyetler Birliği'nin aleyhine değil ama lehine olduğuna ilişkin başka kanıta gerek var mı? Bizi Batı Avrupa'da kapitalizm aleyhine propaganda yapmakla suçluyorlar. Böyle bir propagandaya ihtiyacımız olmadığını, buna muhtaç olmadığımızı söylemek zorundayım.

Yalnızca Sovyet iktidarının varlığı, gelişmesi, maddi ilerlemesi, karşı konulmaz sağlamlaşması bile Avrupalı işçiler arasında Sovyet iktidarı lehine son derece ciddi bir propagandadır. Sovyet ülkemizi ziyaret eden ve proleter düzenimizi gören her işçi, Sovyet iktidarının ne olduğunu ve iktidarda olduğunda, işçi sınıfının nelere kadir olduğunu anladı. İşte tam da bu, gerçek propagandadır, işçiler üzerinde sözlü ya da basın yoluyla propagandadan çok daha etkili olan gerçek bir propaganda. Bizi Doğu'da propaganda yapmakla suçluyorlar. Bu da saçmalıktır. Bizim Doğu'da propagandaya ihtiyacımız yok. Bağımlı bir ülke ya da bir sömürge va-

tandaşının, ülkemizin, halkların kardeşliğinin boş laf değil bir gerçeklik olduğu yegâne ülke olduğuna kanaat getirmek için, Sovyet ülkesine gelip bizde insanların ülkeyi nasıl yönettiklerini görmesi yeter, renklilerin ve beyazların, Rusların ve Rus olmayanların, her renkten ve kavimden insanın elbirliği ettiklerini ve muazzam bir ülkenin yönetimini gerçekleştirdiklerini görmesi yeter. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin varlığı gibi gerçeklere dayalı bir propaganda varken, basın yoluyla ya da sözlü propagandaya gereksinimimiz yok.

Üçüncüsü: Sovyetler iktidarının artan ağırlığı, kapitalist ülkelerdeki halk kitleleri arasında artan popülaritesi —ki bunlar herşeyden önce, ülkemizin bir barış politikası yürütecek durumda olan ve bunu gerçekten de yürüten, lafla değil, fakat dürüst ve açık, kararlı ve tutarlılıkla yürüten dünyadaki tek ülke olmasıyla açıklanır. Şimdi herkes, hem düşmanlar hem de dostlar, ülkemizin haklı olarak tüm dünyada barış politikasının kalesi ve sancaktarı diye adlandırılabilecek yegâne ülke olduğunu kabul ediyorlar. Acaba bu hususun Avrupa halk kitlelerinin Sovyet iktidarı hakkındaki iyi niyet ve sempatisini zorunlu olarak güçlendireceğine ilişkin başka bir kanıta gerek var mı? Bazı Avrupalı iktidar sahiplerinin kendi kariyerlerini Sovyetler Birliği'yle «dostluk» üzerine inşa etmeye çalıştıklarına, hatta bunlardan Mussolini gibilerinin bazen bu «dostluk»tan «çıkar sağlama»yı reddetmediklerine dikkat ettiniz mi? Bu, Sovyet iktidarının kapitalist devletlerin geniş kitleleri arasında gerçekten popüler hale geldiğinin doğrudan bir ölçütüdür. Fakat Sovyet iktidarı bu popülaritesini, en zor kapitalist kuşatma koşulları altında dürüstçe ve cesaretle yürüttüğü barış politikasından başka bir şeye borçlu değildir.

Bunlar, genel olarak geçen yıl içinde dış politikamızın başarılarını koşullandıran şeylerdir.

XIII. Kongre aldığı kararda, MK'nin dış ilişkiler alanındaki politikasını onaylamıştır. Bu ne anlama gelir? Bu, Kongrenin partiye, barış politikası izlemeye devam etme, yeni bir savaşa karşı kararlı bir mücadele politikası, yeni si-

lahlanmalar, yeni çatışmaların her türlü yandaşı ya da bunları kolaylaştıranlara karşı amansız bir teşhis politikası izlemeye devam etme görevini verdiği anlamına gelir.

KENT VE KIRI BİRLEŞTİRME SORUNLARI

Bu birleşme ne anlama gelir? Birleşme kent ve kır arasında, sanayimiz ve köylü ekonomisi arasında sürekli ilişki, sürekli alışveriş, sanayi ürünlerimizle köylü ekonomisinin gıda maddeleri ve hammaddeleri arasında sürekli değiş-tokuş anlamına gelir. Köylü ekonomisi, kent pazarına gıda maddesi ve hammaddeler getirmeksizin ve bunlara karşılık kentten gerekli ürünleri ve çalışma araçlarını almaksızın yaşayamaz, varlığını sürdüremez. Aynı şekilde devlet sanayii de, ürünlerini köy pazarına getirmeksizin ve köyden gıda maddeleri ve hammadde ihtiyacını sağlamaksızın gelişemez. O halde sosyalist sanayimizin varlık kaynağı iç pazar ve herşeyden önce köy pazarıdır, köylü ekonomisidir. İşte bu yüzden birleşme sorunu sanayimiz için bir varlık sorunu, proletaryanın kendisi için bir varlık sorunudur, cumhuriyetimiz için olmak ya da olmamak sorunu, ülkemizde sosyalizmin zaferi sorunudur.

Biz bu birleşmeyi, sanayi ürünlerinin köy ekonomisi ürünleriyle doğrudan değişimi yoluyla kentle köy arasında, sanayi ile köy ekonomisi arasında sürekli ilişkiyi sağlayamadık. Bunu sağlayamadık, çünkü tüm ülkede bir çok dalları olan bir tedarik aygıtımız yoktu, ve tüm ülke ekonomisi savaş sonrasında yokolma durumundaydı. Bu yüzden biz, Yeni Ekonomik Politika denilen şeyi uygulamaya sokmayı zorunlu gördük; yani ticaret özgürlüğü, meta dolaşımı özgürlüğü ilan etmeye, kapitalizme izin vermeye, milyonlarca köylü ve küçük mülk sahibinin enerjisini seferber etmeye, böylece ülkede meta dolaşımının akışını yaratmaya, ticareti geliştirmeye, ve ticaret alanında en önemli pozisyonları ele geçirdikten sonra, sanayi ve köy ekonomisi arasındaki birleşmeyi ticaret üzerinden kurmaya kendimizi zorunlu gördük. Bu, Lenin'in dediği gibi, birleşmenin dolambaçlı

bir yoldan sağlanmasıdır; doğrudan, köylü ekonomisi ürünlerinin doğrudan sanayi ürünleriyle değişimi yoluyla değil, tersine ticaret üzerinden sağlanmasıdır.

Görev, milyonlarca küçük mülk sahibinin çabalarından yararlanma yoluyla ticareti ele geçirmek, köy ve kentin ihtiyaçlarının temin edilmesinin esas iplerini devletin ve kooperatiflerin ellerinde toplamak ve böylelikle sanayi ve köy ekonomisi arasında çözülmez bir ilişki, dağıtılması olanaksız bir birleşme örgütlemektir.

Bu görevin güçlerimizi aştığı söylenemez. Bu söylenemez, çünkü iktidardaki proletarya, ticaret üzerinden böyle bir birlik yaratmanın —deyim yerindeyse— tüm temel araçlarına sahiptir. Birincisi, proletarya iktidara sahiptir. İkincisi, sanayi onun mülkiyetindedir. Üçüncüsü, kredi kurumu ona aittir ve kredi kurumu, devletin elinde muazzam bir güçtür. Dördüncüsü, bir ticaret aygıtına sahiptir, öyle bir ticaret aygıtı ki, ister iyi ister kötü olsun, her halükârda gelişmekte ve güçlenmektedir. Nihayet, pazarın değişen durumlarını dizginlemek ya da etkisiz hale getirmek, fiyatların durumunu etkilemek vb. için zaman zaman pazara atılabilecek belirli meta fonuna sahiptir. Bütün bu araçlara işçi devleti sahiptir ve bu yüzden, ticaret üzerinden birliği sağlamanın gücümüzü aşan bir görev olduğu söylenemez.

İşte kent ve kır arasındaki birleşme, birleşmenin olanakları sorununda durum budur.

O halde geçen yılın kent ve kır arasındaki birleşme, bu birleşmenin olanakları sorunu konusunda getirdiği yeni ve önemli şeyler nelerdir?

XIII. Kongre, birleşme sorunlarının çözümünde hangi yeni malzemeyle uğraştı?

Son yıl içinde bu alanda ortaya çıkan yeni şey, geçen yıl pratik çalışmamızda ilk kez geniş kapsamlı bir mücadeleye çatmış olmamızdır, bu, ülke ekonomimizdeki sosyalist ve özel kapitalist unsurlar arasında verilen büyük ölçekli bir mücadeledir, ve bizim birleşme sorununu ilk kez tamamen somut biçimde ve pratik temelde buna uygun olarak ele almış olmamızdır. Birleşme ve ticaret sorunları, artık teorik

sorunlar olarak karşımıza çıkmadılar, doğrudan pratiğin yakıcı sorunları, acil çözüm gerektiren sorunlar olarak çıktılar..

Belki de hatırlayacağınız gibi, Lenin daha XI. Kongre'de [45], pazarın devlet ve kooperatif güçleriyle ele geçirilmesinin, ticaretin en önemli iplerinin fethinin barışçıl bir çalışma içinde gerçekleşmeyeceğini, ancak sosyalist unsurlarla özel kapitalist unsurlar arasındaki mücadele içinde, bu çalışmanın halk ekonomimizin bu birbirine karşıt unsurlarının çılgınca yarışması içinde gerçekleşeceğini söylemişti. Ve işte şimdi bu mücadele alevlendi. Mücadele gerçekten de iki düzlemde ortaya çıktı: Kent ve kır arasında ticaret düzleminde ve kredi kurumu düzleminde, esas olarak kırda.

Şimdi bu *mücadelenin sonuçları* nelerdir?

Birincisi: Özel sermayenin, rizikonun büyük ve sermayenin dönüşümünün daha yavaş olduğu üretimde değil, bilakis ticarette, Lenin'in dediği gibi, geçiş dönemimiz süreçleri zincirinde esas halka olan ticarette yer edindiği görülmüştür. Ve özel sermaye ticarette yer edindikten sonra, orada öyle sağlam tutundu ki, tüm perakende ticaretin % 30'i ve ülkedeki tüm toptan ve perakende ticaretin yaklaşık % 50'si onun eline geçti. Bu, bizim ticaret ve kooperatif aygıtlarımızın henüz genç olmasından ve düzgün çalışmıyor olmasından, kartellerimizin tekel konumlarını kötüye kullanarak ve meta fiyatlarını yükselterek yanlış bir politika izlemesinden, ticareti devletin bakış açısından düzenlemekle yükümlü İç Ticaret Komisyonumuzun zayıf olmasından ve nihayet o zamanki kağıt para birimimizin istikrarlı olmamasından, bunun esas olarak köylüyü etkilemesi ve onun alım gücünü düşürmesinden ileri geliyordu.

İkincisi: Kırda kredi kurumunun tamamen kulakların ve tefecilerin elinde bulunduğu, demirbaş eşyası olmayan yoksul köylünün tefecinin *boyunduruğu altına girmek* zorunda kaldığı, fahiş faizler ödemeye zorlandığı ve tefecinin egemenliğine yakınmaksızın katlanmak zorunda kaldığı görülmüştür. Bu, bizim, tabana, köylüye faizsiz kredi verebilecek ve tefeciyi geri plana atacak bir tarımsal kredi kuru-

luşları ağına sahip olmamamızdan, orada mücadele alanının tümüyle tefecinin egemenliğinde olmasından ileri gelmektedir.

Böylece, bir yanda devlet ve diğer yanda köylü ekonomisinin arasına tüccar ve tefeci girmekte, böylelikle sosyalist sanayi ve köylü ekonomisi arasında birleşme zorlaştırılmakta ve yoluna girmemektedir. Bu birleşmenin zorlaştırılmakta oluşunun ve yoluna girmesinin bir ifadesi, geçen yazki satış krizidir.

Parti o zamanlar, daha kongreden önce, satış krizini tasfiye etmek ve tarım kredilerinin esaslarını belirlemek için önlemler almıştı. Yeni, istikrarlı bir para birimi getirilmiş, bu bir düzelme sağlamıştı. Fiyatları düşürmek için pazara yığınla meta sürülmüş, bu da olumlu bir etki yapmıştı. İç Ticaret Komisyonu, özel sermayeye karşı başarılı bir mücadele yürütülmesini sağlayan temeller üzerinde yeniden örgütlenmişti. Ticaret ve kooperatif organlarının çalışmasının kent ile kırın birleştirilmesi bakış açısıyla yeniden düzenlenmesi sorunu ortaya atılmıştı. Satış krizi esas olarak ortadan kaldırılmıştı.

Fakat parti bu önlemlerle yetinemezdi. XIII. Kongre'nin görevi, birleşme sorununu yeniden tüm boyutlarıyla ortaya atmak ve satış krizinin ortadan kaldırılmasından sonraki yeni durumda bu sorunun çözümü için temel çizgileri ortaya koymaktı.

XIII. Kongre bu bakımdan ne getirdi?

Birincisi: Kongre sanayinin, öncelikle hafif sanayinin ve ardından metal sanayinin daha da geliştirilmesi sloganını getirdi, çünkü, sahip olduğumuz sanayi metası stokları ile, köylülerin meta açlığını doyuramayacağımız açıktır. Burada, acilen sanayinin genişletilmesini gerektiren işsizlik artışından hiç söz etmiyorum. Bu yüzden sanayinin bundan sonraki gelişmesi, varlık ya da yokluk sorunudur. (Bkz. Kongre'nin MK Faaliyet Raporu hakkındaki karar [46])

İkincisi: Kongre, köylü ekonomisinin daha da geliştirilmesi sloganını getirmiştir, köylü ekonomisini ekili alanların daha büyütülmesinde destekleme sloganını getirmiştir. Bir-

leşme için bu da aynı şekilde gereklidir, çünkü, köylülüğün sadece sanayimizin gereksinmelerini, elbette ki sanayi mallarının değiş tokuşu biçiminde karşılamakla yetinmeyeceği, aynı zamanda dış pazarın, elbetteki makinelere karşılık değiş-tokuş biçiminde, gereksinimlerini de karşılamakta çıkarı olduğu açıktır. İşte bu yüzden köylü ekonomisinin daha da geliştirilmesi, parti siyasetinin önündeki ilk görevdir. (Bkz, «Kırdaki Çalışma Üzerine» karar [47]).

Üçüncüsü: Kongre İç Ticaret Halk Komiserliği kurulmasını onayladı ve özel sermayeye karşı mücadele yürütmeyi, pazar hakimiyetini ele geçirmeyi ve özel sermayeyi ekonomik nitelikli önlemlerle, eşya fiyatlarının düşürülmesi ve mal kalitesinin iyileştirilmesiyle, mal çeşitleriyle yapılacak manevralarla, öncelikli kredilerden yararlanmayla vb. ticaretten sürüp çıkarmayı tüm ticaret ve kooperatif organlarımızın baş görevi yaptı (Bkz, «İç Ticaret Üzerine» ve «Kooperatifçilik Üzerine» adlı kararlar [48]).

Dördüncüsü: Kongre, son derece önemli olan tarımsal kredi sorununu ele aldı ve çözdü. Burada sözkonusu olan yalnızca Merkezi Tarım Bankası ya da bizzat Eyalet Tarımsal Kredi Komiteleri değildir. Esas olarak sözkonusu olan, kredi kooperatiflerinin ilçe ve bucaklardaki alt ağının örgütlenmesidir; önemli olan, kredi sistemini demokratikleştirmek, tarımsal krediden köylülerin yararlanılmasını sağlamak, tefecinin köleleştirici kredisinin yerine ucuz devlet kredisini geçirmek ve tefecileri kırdan kovalamaktır. Bu ekonomimizin tümü için son derece önemli bir sorundur, bu sorunun çözümü sağlanmaksızın proletarya ile köylülük arasında biraz olsun kalıcı bir birlik olanaksızdır. Bu yüzden XIII. Kongre bu soruna özel bir dikkat göstermiştir. (Bkz. «Kırdaki Çalışma Üzerine» adlı karar). Merkez Komitesi, Tarım Bankasına, 40 milyon rublenin ana sermaye olarak kullanıma sunulmasını sağladı, bu miktar Devlet Bankası ile belirli bir kombinasyon yoluyla 80 milyon rubleye çıkarılacaktır. Sanırım bu miktar, bazı çabalar sonucunda 100 milyon rubleye çıkartılabilir. Elbette bu, (Sovyetler -ÇN) Birliğimiz gibi bir dev için fazla değildir, fakat her şeye rağ-

men, köylünün ekonomisini iyileştirmesini kolaylaştırmak ve tefecinin boyunduruğunu sarsmak için yine de birşeydir. Yukarda, köylülüğün işçi devletiyle birleşmesi açısından alt köylü kredi kooperatiflerinin yoksul köylüler bakımından önemine değinmiştim. Fakat alt kredi kooperatifleri yalnızca köylülere yardımcı olmayacaklar. Belirli koşullar altında onlar yalnızca devletin köylüleri desteklemesi için değil, aynı zamanda devletin köylüler tarafından desteklenmesinin de mükemmel bir aracı olabilirler. Gerçekten, eğer bizde kırda, ilçelerde ve bucaklarda, kapsamlı bir tarımsal kredi kurumları ağı gelişirse ve ilgili kurumlar köylü kitleleri arasında otorite kazanırlarsa, o zaman köylülük devletten sırf almakla kalmayacak —yani bu kuruluşlar yalnızca aktif operasyonlar yapmakla kalmayacak—, aynı zamanda ona birşeyler de verecektir — yani orada edilgen operasyonlar da kaydedilecektir. Alt kredi kurumlarında şeylerin uygun bir dönüşümüyle, bunların —hiçbir dış borçla karşılaştırılamıyacak kadar fazla— devletin milyonlarca köylü tarafından sağlam bir desteğinin aracı durumuna geleceklerini düşünmek zor değildir. Gördüğünüz gibi, Kongre özel dikkatini kırda ucuz kredilerin hazır tutulmasına yöneltirken, herhangi bir hata işlemedi.

Beşincisi: Parti Kongresi, dış ticaret tekelinin sarsılmazlığını bir kez daha ilan etti. Sanırım, bu kurumun hem sanayi ve tarım, hem de onların birleşmesi açısından taşıdığı önemi açıklamak gereksizdir. Dış ticaret tekelinin büyük önemini yeniden kanıtlamaya gerek yok. (Bkz. MK Faaliyet Raporu Hakkında Karar).

Altıncısı: Kongre dış satımı, esas olarak ve herşeyden önce de tahıl dış satımını artırmanın gerekliliğini onayladı. Sanırım, bu kararın da bir yoruma gereksinmesi yok (Bkz. MK Faaliyet Raporu Hakkında Karar).

Yedincisi: Kongre, sanayi ve köylü ekonomisi arasında meta dolaşımını ve kalıcı bir bağın kurulmasını kolaylaştırmış olan para birimi reformunun [49] sonuna kadar uygulanması ve böylece, gerek merkezdeki güçler gerekse kırdaki güçler tarafından bunun için gerekli tüm koşulları gerçek-

leştirmek üzere tüm önlemlerin alınmasını kararlaştırdı (Bkz. MK Faaliyet Raporu Hakkında Karar).

İşte XIII. Kongre'nin ticareti ele geçirmek, sanayi ve köylü ekonomisi arasında kalıcı bir birleşme sağlamak ve bu biçimde halk ekonomisinin sosyalist unsurlarının kapitalist unsurlar üzerinde zaferinin koşullarını hazırlamak hedefini güden birleşme sorunu hakkındaki şiarları bunlardır.

EMEKÇİ KİTLELERİN EĞİTİMİ VE YENİDEN EĞİTİMİ SORUNLARI

Proletarya diktatörlüğü döneminde partinin en önemli görevlerinden biri, proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm ruhuyla eski kuşağın yeniden eğitilmesi ve yeni kuşağın eğitilmesi çalışmasını geliştirmektir. Eski toplumun bize miras olarak bıraktığı eski görenek ve alışkanlıklar, gelenekler ve önyargılar, sosyalizmin son derecede tehlikeli bir düşmanıdır. Onlar, bu gelenekler ve görenekler, milyonlarca emekçi kitlesini kendi kanallarında tutarlar, zaman zaman proletaryanın çeşitli katmanlarını istila ederler, bazen de proletarya diktatörlüğünün varlığı için muazzam bir tehlike oluştururlar. İşte bu yüzden, bu gelenek ve göreneklere karşı mücadele çalışmamızın tüm alanlarında bunların mutlaka aşılması, nihayet yeni kuşakların proletarya diktatörlüğü ruhuyla eğitilmesi, bunlar yapılmaksızın sosyalizmin zaferinin olanaksız olması, partimizin önündeki görevlerini oluştururlar. Devlet aygıtının iyileştirilmesi çalışması, kırdaki çalışma, emekçi kadınlar arasındaki çalışma, gençlik arasındaki çalışma — bunlar partinin bu görevleri gerçekleştirmesindeki esas faaliyet alanlarıdır.

a) **Devlet Aygıtını İyileştirme Mücadelesi.** Kongre, devlet aygıtı sorununa az zaman ayırdı. MKK'nun devlet aygıtındaki eksiklikler hakkındaki raporu, tartışılmadan onaylandı. «Kontrol Komisyonlarının Çalışması Üzerine» karar da [50] aynı şekilde tartışmasız alındı. Kanımca bu zamanın kısıtlılığı ve Kongre'de ele alınacak sorunların çok fazla ol-

ması yüzünden böyle olmuştur. Fakat bundan, partinin devlet aygıtı sorununun son derecede önemli bir sorun olarak değerlendirmediği sonucunu çıkarmak, kesinlikle yanlış olurdu. Tersine, devlet aygıtı sorunu tüm inşamızın en önemli sorunlarından biridir. Devlet aygıtı dürüst mü çalışıyor, yoksa rüşvetçi mi; harcamalarında tutumlu mu, yoksa halkın mülkiyetini çarçur mu ediyor; çalışmasında devleti çiğniyor mu, yoksa ona sadakat ve inançla hizmet mi ediyor; emekçiler için bir başağrısı mı, yoksa emekçileri destekleyen bir örgüt mü; proleter yasalara saygı düşüncesini izliyor mu, yoksa bu düşünceyi reddederek, halkın bilincini demoralize mi ediyor; devletsiz komünist topluma geçiş yönünde ileri doğru mu gelişiyor, yoksa geriye, alışılagelmiş bir burjuva devletin asık suratlı bürokratizmine doğru mu sürükleniyor – tüm bunlar, doğru çözümleri parti ve sosyalizm için belirleyici önemde olması gereken sorunlardır. Devlet aygıtımızın eksikliklerle dolu olduğuna, hantal ve pahalı, onda dokuz bürokrat olduğuna, devlet aygıtının bürokratizminin parti ve onun örgütlerine baskı yaptığına ve devlet aygıtını iyileştirme mücadelesini zorlaştırdığına hiç kuşku yok. Oysa devlet aygıtımız hiç değilse belli başlı hatalarının bazılarından kurtulacak olsa, onun proletaryanın elinde geniş halk kitlelerini proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm ruhuyla eğitmek ve yeniden eğitmekte güçlü bir araç olacağı açıktır.

Bu yüzden Lenin, devlet aygıtının iyileştirilmesine özel bir dikkat göstermiştir.

Bu yüzden parti, devlet aygıtımızın eksikliklerine karşı mücadele etmek üzere özel işçi ve köylü örgütleri (yeniden örgütlenen İşçi-ve Köylü Müfettişliği ve genişletilmiş MKK) yaratmıştır.

Görev, devlet aygıtının tüm organlarının iyileştirilmesi, basitleştirilmesi, ucuzlatılması ve moral bakımdan sağlığa kavuşturulması zorlu çalışmasında MKK ve İşçi-Köylü Müfettişliğine yardım etmektir. (Bkz. Kongre'nin «Kontrol Komisyonlarının Çalışması Üzerine» kararı).

b) **Kırdaki Çalışma Üzerine.** Bu sorun, parti pratiğimi-

zin en karmaşık ve en zor sorunlarından biridir. Kongre, kırdaki çalışmamızın ana çizgileri konusunda çok isabetli bir karar aldı. Partinin bu alanda ne kadar ilerlediğini anlamak için, bu kararı VIII. Parti Kongresi'nin kırdaki çalışma hakkında kararıyla [51] karşılaştırmak yeterlidir. Ancak, bu yıl yapılan XIII. Kongre'nin, son derece karmaşık bir sorun olan köy sorununu esaslı surette ele aldığına ya da alabilmiş olduğuna inanmak bir yanılgı olurdu. Kollektif çiftliklerin örgütlenme biçimleri, Sovyet çiftliklerine yeniden biçim verilmesi, Merkezi Rusya'da ve kenar bölgelerde dağınık tarlaların birleştirilmesinin düzenlenmesi, tarımsal kooperatiflerin faaliyetiyle ilişki içinde iş örgütlenmesinin yeni biçimleri, Birliğimizin farklı bölgelerindeki özelliklerin tespiti ve çalışmamızda bu özelliklerin dikkate alınması gibi sorunlar — tüm bu sorunlar, anlaşılır nedenlerden dolayı Kongre kararında kesin bir çözüm bulamamışlardır. Kongre kararı, çalışmanın esas çizgilerini tespit etmesi ve böylece bu sorunların ele alınmasını kolaylaştırması bakımından önemlidir. Sizin de bildiğiniz gibi, MK-Plenumu [52] bu sorunlarla ayrıntılı olarak uğraşmak üzere kırdaki çalışma ile ilgili bir daimi komisyon kurmuştur.

Kararın merkezinde, köylü kitlelerinin kooperatiflerde birleştirilmesi şiarı bulunmaktadır. Kooperatiflerde birleşme, üç çizgi boyunca olacaktır: Tüketim kooperatifleri çizgisi, tarım kooperatifleri çizgisi ve kredi kooperatifleri çizgisi. Bu, köylülük içinde, onun yoksul ve orta köylü tabakaları arasında kollektivizm düşüncesi ve yöntemlerini yaymanın en emin yollarından biridir. (Bkz. Kongre'nin «Kırdaki Çalışma Üzerine» kararı).

C) **Emekçi Kadınlar Arasındaki Çalışma Üzerine.** Daha Kongre'ye sunduğum raporda, bizde bu çalışma alanının ihmal edildiğini, bu çalışmanın parti için son derece önemli olduğunu ve bazı durumlarda yeni kuşakların sosyalizm ruhuyla eğitilmesinde tayin edici önemde bir çalışma alanı oluşturduğunu söylemiştim. Kongre'de söylenmiş olanı tekrarlamak, elbette ki gereksizdir. Ben yalnızca dikkatlerinizi şu noktaya çekmek isterim ki, emekçi kadınlar arasındaki

çalışma sorununu özel olarak ele alması ne yazık ki mümkün olmayan Kongre, buna rağmen şu özel kararı almıştır: «Kongre, tüm partinin özel dikkatini işçi ve köylü kadınlar arasındaki çalışmayı güçlendirmeye ve onların tüm seçilebilir parti ve Sovyet organlarına katılmasına çeker» (Bkz, MK Faaliyet Raporu hakkında karar.) Kanımca, bundan sonraki Kongre, bu sorunu özel olarak ele almak zorundadır. MK-Plenumu Kongrenin bitmesinden hemen sonra, Kongre kararına uygun olarak, MK Örgütlenme Büromuzu, emekçi kadınlar arasındaki çalışmayı gerekli düzeye yükseltmek için özel önlemler almakla görevlendirmeyi kararlaştırmıştır.

d) **Gençlik Arasındaki Çalışma.** Kongre gençlik arasındaki çalışma sorununa özel bir dikkat göstermiştir. Görüşürnce Kongrenin bu konudaki kararı, Kongrenin tüm diğer kararlarından daha ayrıntılı işlenmiş ve çözüm getirici bir karardır. Bu yüzden bu karar, parti ve gençlik için çok değerlidir.

Gençliğin önemi —işçi ve köylü gençlikten sözediyorum—, onun geleceğin inşası için en verimli bir toprağı oluşturmasında, ülkemizin geleceği olmasında ve ülkemizin geleceğini cisimlendirmesinde yatmaktadır. Devlet aygıtındaki, köylüler, emekçi kadınlar arasındaki çalışmamız eski gelenek ve göreneklerin aşılması, emekçi kitlelerin eski kuşağının **yeniden eğitilmesi** bakımından muazzam bir öneme sahipse, bu gelenek ve göreneklerden şu ya da bu ölçüde bağımsız olan gnçlik arasındaki çalışma, emekçilerin yeni kadrolarının proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm ruhuyla eğitilmesi bakımından paha biçilmez öneme sahiptir, çünkü burada zemin —bu çok açıktır— son derece elverişlidir.

Gençlik Birliği ve onun öncü örgütlerinin son derece büyük önemi işte bu yüzdendir.

Gençlik Birliği işçi ve köylü gençliğin gönüllü bir örgütüdür. Merkezi çekirdeği, işçi gençliktir. Dayanağı köylü gençliktir. İşçi ve köylü gençlik ittifakı, gençlik örgütünün temeli budur. Köylü gençlik içindeki tüm dürüst insanlar ve devrimcileri proleter çekirdek etrafında kümelemek; Birlik

üyelerini tüm çalışma alanlarına ekonomik ve kültürel çalışmaya, askeri çalışmaya ve idari çalışmaya çekmek; onlardan savaşçı ve yaratıcılar, çalışma insanları ve ülkemizin önderlerini yaratmak — gençlik birliğinin görevleri bunlardır. (Bkz. «Gençlik İçindeki Çalışma Üzerine» karar [58]).

PARTİ

Burada dört sorun var: Muhalefet, Lenin Seferberliği, parti önderliğinin demokratikleştirilmesi, genelde teori ve özelde Leninizmin propagandası.

a) **Muhalefet Üzerine:** Şimdi, muhalefet sorunu Kongre tarafından karara bağlandığı ve böylece bu mesele halledildiği için, şu sorun ortaya atılabilir: Muhalefet neyi temsil ediyor ve tartışma döneminde aslında mücadele ne uğruna veriliyordu? Yoldaşlar, bence mücadele partinin olması ya da olmaması (varlığı ya da yokolması -ÇN) uğruna veriliyordu. Belki muhalefetin kendisi de bunun bilincinde değildi. Ama bu önemli değil. Önemli olan şu ya da bu yoldaşın ya da şu ya da bu muhalif grubun neleri kendine hedef aldığı değildir. Önemli olan, ilgili grubun eylemlerinin kaçınılmaz olarak neden olduğu objektif sonuçlardır. Çünkü, parti aygıtına savaş açmak ne demektir? Bu, partiyi yıkmak demektir. Gençliği kadroların karşısına çıkarmak ne demektir? Bu, partiyi parçalamak demektir. Gruplaşma özgürlüğü için mücadele etmek ne demektir? Bu, partiyi, onun birliğini yıkma işine girişmek demektir. Parti kadrolarının yozlaştıkları dedikodularıyla onları gözden düşürmek ne demektir? Bu, partiyi mahvetmeyi, belkemiğini kırmayı denemek demektir. Evet yoldaşlar, söz konusu olan, parti açısından, olmak ya da olmamak sorunuydu. Tartışmanın bizde nasıl ateşli yürütüldüğünün açıklaması da budur. Ve partimiz tarihinde hiç görülmemiş olan, Kongre'nin, muhalefetin platformunu **oybirliğiyle** mahkûm etmesi gerçeğinin açıklaması da işte budur. Son derecede önemli tehlike, partiyi demir bir halka gibi sımsıkı birleştirdi.

Muhalefet hakkında tarihsel bir aydınlanma ilginçtir. Söz gelimi, partimizin VII. Kongresiyle başlayalım. Bu, Sovyet iktidarının kuruluşundan sonraki ilk parti kongresiydi (1918 başları). Burada da, başında aynı kişilerin bulunduğu; XIII. Kongre'de de muhalefetin başında bulunan kişilerin bulunduğu bir muhalefet vardı. Söz konusu olan savaş ve barışçıl, Brest Barışı. O zamanlar kongrenin dörtte biri, muhalefetten yanaydı. Bu hiç de az değildir. O zamanlar boşuna bolşevikler söz edilmiyordu.

İki yıl sonra X. Kongre'de partide yeni bir mücadele alevlendi, sendikalar sorunu konusunda mücadele; burada da muhalefetin başını aynı kişiler çekmekteydi. O zamanlar kongrenin sekizde biri muhalefetten yanaydı. Bu elbette ki dörtte birden daha azdır.

İki yıl daha geçtiğinde, yeni tamamlanan XIII. Kongrede, yeni bir mücadele alevlendi. Muhalefet burada da ortaya çıktı, fakat artık Kongre'de bir tek oy bile alamadı. Bu, sizin de gördüğünüz gibi, muhalefet için tamamen berbattır.

Yani muhalefet, partinin ana kadrolarına karşı üç kez savaş açmayı denedi. İlk kez VII. Kongre'de, ikinci olarak X. ve üçüncü olarak XIII. Kongre'de, ve sürekli olarak yenilgiler aldı, ve her seferinde yanlışları azaldı, öyle ki, ordusu adım adım eridi gitti.

Tüm bu gerçekler neyi gösteriyor? Birincisi, partimizin tarihinin son altı yılında partimiz çoğunluğunun partinin ana kadroları çevresinde daha da birleşmesinin tarihi olduğunu. İkincisi, adım adım, birbiri ardından unsurların muhalefetten kopmuş, partinin esas çekirdeğine katılmış ve onunla kaynaşmış olduklarını. Buradan şu sonuç çıkmaktadır: XIII. Kongre'de hiç delegesi bulunmayan (bizde nisbi seçimler yok) ama kuşkusuz partide taraftarları olan muhalefetten, geçmişte olduğu gibi, bir dizi yoldaşın ayrılması ve parti çekirdeğine katılması dışlanamaz.

Böyle muhaliflere, ya da daha doğrusu, eski muhaliflere karşı politikamız nasıl olmalıdır? Son derece yoldaşça olmalıdır. Böyle yoldaşların partinin esas çekirdeğine geçiş-

lerini, bu çekirdekle ortak ve uyumlu bir çalışma yürütmelerini kolaylaştıracak tüm önlemler alınmalıdır.

b) **Lenin Seferberliği Üzerine.** Lenin Seferberliği'nin, yani işçiler içinden partimize 250.000 yeni üye alınması gerçeğinin, partimizin baştan ayağa demokratik olduğuna, partimizin temelde işçi sınıfının seçilmiş bir organı olduğuna tanıklık ettiği üzerinde ayrıntısıyla durmayacağım. Bu bakımdan Lenin Seferberliği'nin önemi kuşkusuz muazzamdır. Fakat bugün üzerinde konuşmak istediğim bu da değil. Dikkatlerinizi, son zamanlarda Lenin Seferberliği bağıntısında partimizdeki bazı kişilerin eğilimli olduğu şu tehlikeli abartmalara çekmek istiyorum. Bazıları, daha ileri gitmek ve üye sayısını bir milyona çıkarmak gerektiğini söylüyorlar. Bazıları daha da ileri gitmek istiyorlar ve iki milyona ulaşılsa daha iyi olur diyorlar. Daha da ileri gitmek isteyen başka kişilerin de bulunacağından kuşkum yok. Yoldaşlar, bu tehlikeli bir abartmadır. Dünyanın en büyük orduları, ifrata kaçtıkları, çok şey fethettikleri ve ardından, fethedilenleri hazmedemedikleri için dağıldıklarından dolayı yıkılıp gitmişlerdir. En büyük partiler, ifrada kaçarlarsa, çok fazla şeye el atar ve daha sonra el attıklarını elde tutamaz, sindiremezlerse, yıkılıp giderler. Kendiniz karar verin. Partimizde yaklaşık % 60 siyasi eğitimden geçmemiş insan var. Yüzde 60 siyasi eğitim görmemiş insan — bu, Lenin Seferberliği'nden önceydi, ve korkarım Lenin Seferberliği'nden sonra, bu % 80'e çıkacak. Yoldaşlar, durmanın zamanı gelmedi mi? Kendimizi 800.000 üyeyle sınırlamak ve partinin bileşiminin kalitesini iyileştirmek, Lenin Seferberliği'ni Leninizmin temellerine ilişkin **eğitmek**, bu üyelerin bilinçli Leninistler olarak eğitilmek sorununu kesin ve kesin biçimde gündeme alma zamanı gelmedi mi? Ben bunun zamanının geldiğini düşünüyorum.

c) **Parti Önderliğinin Demokratikleştirilmesi Üzerine.** Lenin-Seferberliği, partimizin köklü demokratizmine, temel hücrelerinin proleter bileşimine, milyonlarca partisiz kitlenin partimize gösterdiği kuşku duyulmaz güvene tanıklık etmektedir. Fakat partimizin demokratizmi bununla bitme-

mektedir. Bu, demokratizmin yalnızca bir yanıdır. Diğer yan, bizzat parti önderliğinin kendini adım adım demokratikleştirmesinden oluşmaktadır. Daha Kongrede, parti önderliğinin ağırlık merkezinin dar sınırlı üst organlar ve bürolardan, daha geniş kapsamlı örgütlere, yerel ve merkezi örgütlerin plenum toplantılarına giderek daha fazla kaymakta olduğu, bu plenum toplantılarının kendi bileşimlerinin de genişlemekte ve düzelmekte olduğu söylenmişti. Bildiğiniz gibi, Kongre yönetici örgütlerimizin gelişmesindeki bu eğilimi tamamen onaylamıştır. Bütün bunlar neye tanıklık etmektedir? Yönetici örgütlerimizin varlıklarının bütün kökleriyle derin bir biçimde proleter kitlelerin içine girmeye başladıklarına. Partimiz merkez komitesinin son altı yıl içindeki gelişmesini sayısal ve sosyal bileşimi açısından izlemek ilginçtir. VII. Kongre sırasında (1918) MK 15 üyeden oluşuyordu, bunların **biri** işçi (% 7) ve 14'ü entellektüeldi. (% 93). Bu VII. Kongre'deydi. Fakat şimdi, XIII. Kongre'den sonra, MK halihazırda 54 üyeden oluşmaktadır, bunların 29'u işçi (% 53) ve 25'i aydındır (% 47). Bu, yetkili parti önderliğinin demokratikleşmesine kuşku götürmez bir işarettir.

d) **Genelde teori ve özelde Leninizmin propagandası üzerine.** Partimizin tehlikeli bir eksikliği, üyelerinin teorik düzeylerinin düşmesidir. Bunun neden, çok yüklü pratk çalışmadır, bu teorik inceleme isteğini ortadan kaldırmaktadır ve teorik sorunlar karşısında belli bir tehlikeli umursamazlığı —eğer daha kötüsü değilse— beslemektedir. Birkaç örnek.

Kısa süre önce gazetede bir yoldaşın (sanırım Kamenev'indi) XIII. Kongre hakkında bir makalesini okudum, burada kesinkes, partimizin önündeki şiarın **«YEP'ciler Rusyası»nın** sosyalist bir Rusya'ya dönüştürülmesi olduğu yazılıydı. Bu arada —daha da kötüsü— bu garip slogan Lenin'den başkasına maledilmemektedir. Ne bir eksik ne bir fazla! Oysa Lenin'in böyle bir şey söylemediği ve söyleyemeyeceği bilinmektedir, çünkü bilindiği gibi bir «YEP'ciler» Rusyası yoktur. Gerçi Lenin bir «YEP» Rusyasından bahsetmiştir. Fakat «YEP» Rusyası (yani, Yeni Ekonomik Po-

litikayı uygulayan Sovyet Rusya) bir şeydir ve «YEP'ciler» Rusyası (yani başında YEP'cilerin bulunduğu bir Rusya) bambaşka birşeydir. Kamenev bu ilkesel farklılığı anlıyor mu? Elbette ki anlıyor. O zaman neden damdan düşercesine bu garip sloganı ortaya attı? Teorik sorunlara karşı, tam teorik tanımlamalara karşı alışılagelmiş umursamazlıktan dolayı. Oysa eğer hata düzeltilmezse, çok muhtemeldir ki, bu garip slogan partide bir yığın yanlış anlamalara neden olabilecektir.

Başka bir örnek. Bir «parti diktatörlüğü»ne sahip olduğumuz hiç de ender söylenen bir şey değildir. Birisi çıkıp, ben partinin diktatörlüğünden yanayım der. Kongremizin bir kararında, hatta sanırım XII. Kongre'nin bir kararında, böyle mutlaka gözden kaçmış olan bir ifadenin yeraldığını hatırlıyorum. Şu ya da bu yoldaşın bizim işçi sınıfı diktatörlüğü değil de bir parti diktatörlüğüne sahip olduğumuz görüşünde olduğu açıktır. Fakat bu saçmalıktır, yoldaşlar. Eğer bu doğru olsaydı, bize, parti Sovyetleri *yönetirken*, Sovyetlerin diktatörlüğü gerçekleştirdiğini öğreten Lenin, haksız olurdu. O zaman, partinin diktatörlüğünden değil, proletarya diktatörlüğünden sözeden Lenin, haksız olurdu. Eğer bu doğru olsaydı, o zaman bizim Sovyetlere ihtiyacımız olmazdı, o zaman Lenin'in XI. Kongre'de «Parti ve Sovyet organlarının birbirinden ayrılması»nın gerekliliğinden sözetmesine gerek olmazdı. Fakat bu saçmalık partiye ne yoldan ve hangi şekilde girmiştir? «Partililik» için ölçüsüz coşku yoluyla, öyle bir coşku ki, tam da denden içinde olmayan partililiğe doğrudan doğruya en büyük zararı vermektedir, teorik sorunlara karşı aldırışsızlık yoluyla, sloganları yaymadan önce üzerinde düşünme alışkanlığında olmamakla; çünkü sınıfın diktatörlüğünün yerine partinin diktatörlüğünü geçirmenin ne denli saçma olduğunu kavramak için, yalnızca bir dakika durup düşünmek yeter. Bu saçmalığın partide kafa karışıklığı ve kargaşa yaratmak için biçilmiş kaftan olduğunu kanıtlamak için kanıta ihtiyaç var mı?

Ya da devam edelim. Tartışma sırasında partimizin bir bölümünün, muhaliflerin Leninizmin örgütsel temellerine

karşı yürüttükleri parti düşmanı ajitasyondan etkilendikleri herkesçe bilinmektedir. Leninizmin teorisi konusunda en kısa süreli eğitimden bile geçmiş olsa, her Bolşevik, muhalefetin vaazının Leninizm'le hiçbir ortak yanı olmadığını derhal bulur çıkarırdı. Ne var ki, bilindiği gibi, partinin bir bölümü muhalefetin gerçek yüzünü derhal görememiştir. Bu nerden ileri gelmektedir? Bu yine teoriye karşı aldırmazlıktan, parti üyelerimizin düşük teori düzeyinden ileri gelmektedir.

Leninizmin incelenmesi sorunu, tartışma yoluyla gündeme geldi. Lenin'in ölümü, parti üyeleri arasında teoriye karşı ilgiyi güçlendirdiği için, bu sorunu had safhaya getirdi. XIII. Kongre, bir dizi kararda Leninizmi incelemenin ve propaganda etmenin gerekliliğini onaylamakla, bu ruh halini yalnızca dile getirmiş oldu. Partinin görevi, teorik sorunlara karşı artan ilgiden yararlanmak ve partinin teorik düzeyini artık gerekli düzeye yükseltmek için tüm önlemleri almaktır. Lenin'in açık ve doğru bir teori olmaksızın doğru pratik olamayacağı sözü unutulmamalıdır.

BÖLGE FONKSİYONERLERİNİN GÖREVLERİ ÜZERİNE

Yoldaşlar! Parti Kongresi hakkında bir rapor vermek üzere tam da sizlere gelmiş olmam, bir raslantı değildir. Ben yalnızca sizler arzu ettiğinizden dolayı size gelmedim, aynı zamanda bugünkü gelişme aşamasında genelde il ve özelde de il fonksiyonerleri, parti ile köylülük, kent ile kır arasında ana bağlantı halkası olduklarından dolayı geldim. Sizler de çok iyi biliyorsunuz ki, kent ile kırın birleştirilmesi, şimdi Partinin ve devletin pratik çalışmasında temel sorunu oluşturmaktadır.

Yukarda, kentteki sanayi ile köylü ekonomisi arasındaki ilişkinin üç ana çizgide gerçekleşmesi gerektiğini söylemiştim: Tüketim kooperatifleri çizgisinde, tarımsal kooperatifler ve alt kredi kooperatifleri çizgisinde. Bu üç kanalın,

birleşmenin örgütlenmesinin ana kanalları olduğunu söylemiştim. Fakat, sanayii doğrudan doğruya kaza bölgeleri üzerinden, ili atlayarak köylü ekonomisiyle birleştirmeyi derhal başaracağımıza inanmak bir hayal olur. Ne güçlerimizin, ne de yetenek ve araçlarımızın buna yetişmediğini kanıtlamaya gerek yok. Bu yüzden bölge, kırsal bölge, içinde bulunduğumuz anda kent ve kır arasındaki ilişkinin düğüm noktası olarak kalmaktadır. Ticarette sağlamca tutunmak için son bakkalı da son ilçeden sürüp atmak kesinlikle gerekmemektedir — bunun için gerekli olan sadece tüm ve her türlü bakkalı güneşin etrafında dönen gezegenler gibi kırsal bölgedeki Sovyet kooperatifleri etrafında dönmeye zorlamak, bunu sağlamak için bölgeyi Sovyet ticaretinin merkezi yapmaktır. Kredi sisteminde egemenliği ele geçirmek için, ilçe bölgelerini ve köyleri hemen bir kredi kooperatifleri ağıyla kaplamak gereklli değildir — köylülüğün derhal kulaklar ve tefecilerden yüz çevirmeye başlaması için, bölgede bir üs kurmak yeterlidir. Ve saire ve saire.

Kısacası: Önümüzdeki dönemde bölge (kırsal bölge) kent ve kır arasındaki, proletaryayla köylülük arasındaki birleşmenin ana üssü olmak zorundadır.

Bunun ne kadar çabuk olacağı size bağlı, bölge fonksiyoneri yoldaşlar. Sizin sayınız şimdi 300. Bu bütün bir ordudur. Partimiz ve devletimizin sanayi ve köylü ekonomisi arasındaki birleşmeye yönelik çalışmasında bölgeyi hemen önümüzdeki dönemde düğüm noktası haline getirmek, size ve bölgedeki yoldaşlarınıza bağlıdır. Bölge fonksiyonerlerinin parti ve ülkeye karşı görevlerini yerine getireceklerinden kuşkum yok.

«Pravda» Sayı 136 ve 137
19 ve 20 Haziran 1924

İŞÇİ MUHABİRLERİ ÜZERİNE

«Raboçi Korrespondent» [54] Dergisinin Bir Çalışanıyla Yapılan Görüşme

Bir gazete yönetiminde işçilerin çalışmaları, her şeyden önce bu çalışma, sınıf mücadelesinin gazete gibi keskin bir silahını halkın köleleştirilmesinin bir silahından halkın kurtuluşunun bir silahı durumuna getirmeyi olanaklı kılması yüzünden önemlidir. Yalnızca işçi ve köy **muhabirleri** bu büyük dönüşümü gerçekleştirebilirler.

İşçi ve köy muhabirleri ancak **örgütlü** güç olarak, basının gelişmesi sürecinde oynadıkları rolün hakkını verebilirler, yani proleter kamuoyunun elçisi ve sesi olabilir, Sovyet toplumsal yaşamının eksikliklerini ortaya çıkarabilir ve yorulmak bilmeksizin inşamızın iyileştirilmesi için çalışabilirler.

İşçi muhabirleri işçi toplantılarında mı seçilmelidir, yoksa yazı kurulları tarafından mı seçilmelidir? Benim görüşümce ikinci yöntem (yazı kurulları tarafından seçme) amaca daha uygundur. Bu meselede esas alınacak şey, muhabirin çalışması sırasında şu ya da bu şekilde temasta bulunduğu kurumlar ya da kişilerden bağımsız olmasıdır, fakat bu hiçbir şekilde onun, proleter kamuoyu adını taşıyan ve işçi muhabirinin onun sesi olması gereken gözle görülmeyen, ama sürekli etkide bulunan güçten bağımsız olması demek değildir.

İşçi ve köy muhabirlerini kelimenin dar anlamında geleceğin gazetecileri veya iş yerlerindeki fonksiyonerler olarak değerlendirmemek gerekir — onların görevi, her şeyden önce Sovyet toplumsal yaşamımızın eksikliklerini ortaya çıkarmak, bu eksikliklerin ortadan kaldırılması için mücadele etmek ve proleter kamuoyunun, bu muazzam etkenin bitip tükenmez güçlerini, zorlu sosyalist inşa eserinde partinin ve Sovyet iktidarının desteklenmesine yöneltmek için çaba harcayan komutanları olmaktır.

İşçi ve köy muhabirleri arasında yapılacak eğitim çalışması sorunu da buradan çıkmaktadır. İşçi ve köy muhabirlerine gazetecilik biliminde teknik bilgilerin belirli bir minimumu kazandırmak, elbette ki gereklidir. Fakat esas olan bu değildir. Esas olan, işçi ve köy muhabirlerinin çalışmaları sürecinde kendi kendilerini eğitmeleri ve onsuz bir muhabirin görevini başaramayacağı ve kelimenin teknik anlamında hiçbir yapay eğitim önlemiyle, kendisine kazandırılamayacak olan, bir gazetecinin ve kamuoyu temsilcisinin sahip olması gereken duyarlığı kazanmalarıdır.

Partiye bağlı olan gazete redaksiyonları, işçi ve köy muhabirlerinin doğrudan ideolojik önderliğini iş edinmelidirler. Yazıların değerlendirilmesi, gazete redaksiyonlarının elinde yoğunlaşmalıdır.

İşçi ve köy muhabirlerinin kovuşturulması, bir barbarlıktır, burjuva geleneklerinin bir kalıntısıdır. Obskürantizme* karşı ödün vermez bir teşhir kampanyası açabilme yeteneğindeki tek organ olan gazeteler, muhabirlerini kovuşturmaya karşı koruma işini üstlenmek zorundadırlar.

«Raboçi Korrespondent»e bol başarılar dilerim.

J. Stalin

«Raboçi Korrespondet»
(İşçi Muhabiri) Sayı 6,
Haziran 1924.

---

* *Obskürantizm: Aydınlama düşmanlığı, kültür düşmanlığı - ÇN.*

POLONYA KOMÜNİST PARTİSİ ÜZERİNE

Komintern Polonya Komisyonu
Oturumunda Konuşma [55]
3 Temmuz 1924

Yoldaşlar! Burada bazı konuşmacıların yaptığı şekilde bir kesinlikte konuşmaya yetecek materyale sahip değilim. Buna rağmen, gene de sağlayabildiğim materyaller ve burada yürütülen tartışma temelinde, size bildirmek istediğim belli bir görüş oluşturdum.

Hiç kuşku yok ki, Polonya Komünist Partisi bugün anormal bir durumdadır. Polonya Partisi içinde bir bunalım hüküm sürmektedir, bu olgudur. Walecki bunu itiraf etti, hepiniz bunu itiraf ettiniz, bu göze batar biçimde gün yüzüne çıkmıştır, çünkü burada, MK üyeleri arasındaki pratikçilerle MK önderleri arasında, Polonya Partisi MK'si içinde bir ikilik ortaya çıktığı saptandı. Dahası var. Bizzat Polonya Partisi MK, geçen yılın aralık ayında ve bu yılın martında yapılan plenum toplantılarında alınan kararlarda, bir dizi eyleminin oportünist olduğunu ve fazla laf yapmaksızın bu kararları mahkûm ettiğini kabul etmiştir. Bu yeterlidir. Dediğimiz gibi, bütün bunlar, Polonya Komünist Partisi'ndeki açık bir bunalımın kanıtlarıdır.

Bu bunalımın nedeni nerde yatmaktadır?

Bu neden, Polonya Komünist Partisi resmi önderlerinin faaliyetleri sırasında işledikleri bazı oportünist günahlarda yatmaktadır.

Bu iddiayı kanıtlayan bazı örnekler vermeme izin verin.

«Rus» sorunu. Bazı Polonyalı yoldaşlar, bir dış politika sorunu olarak bu sorunun Polonya Partisi için ciddi bir önem taşımadığını söylüyorlar. Bu yanlıştır. «Rus» sorunu, ister Batı'da ister Doğu'da olsun, tüm devrimci hareket için tayin edici önemdedir. Neden? Çünkü Rusya'daki Sovyet iktidarı, tüm dünya devrimci hareketinin üssü, kalesi, yuvasıdır... Ve eğer bu üs'te, yani Rusya'da, parti ve hükümet içinde sallantılar ortaya çıkarsa, o zaman bu tüm dünya devrimci hareketinin bütünü için son derece ciddi bir eksi demektir.

Biz RKP (B)'de tartışma sırasında parti içinde sallantılar ortaya çıktı. Özü itibariyle oportünist olan muhalefetin partiye karşı yürüttüğü mücadele, partinin sarsılmasına ve güçsüzleşmesine, aynı zamanda da bizzat Sovyet iktidarının kendisinin güçsüzleşmesine yolaçmak zorundaydı, çünkü partimiz iktidarda olan bir partidir, ve devlet iktidarının belirleyici önder unsurudur. RKP (B) içindeki sallantıların devam etmesi halinde, bizzat Sovyet iktidarının sarsılmasına, zayıflamasına yolaçabileceği, doğaldır. Ama Sovyet iktidarının sarsılması, tüm dünyadaki devrimci hareket için bir eksidir. İşte tam da bu yüzden, RKP (B) içindeki görüş ayrılıkları ve genelde RKP (B)'in kaderi, doğrudan doğruya diğer ülkelerin devrimci hareketinin kaderini etkileyecektir, başka türlü olamaz. Bundan dolayı, Polonya için bir dış politika sorunu olsa bile, «Rus» sorunu, tüm komünist partiler, bu arada Polonya Komünist Partisi için de birinci derecede önem taşıyan bir sorundur.

O halde Polonya Partisi önderleri «Rus» sorununa karşı hangi tavrı takındılar? Kimi destekledilər, oportünist muhalefeti mi, yoksa RKP (B)'in devrimci çoğunluğunu mu? Benim açımdan, Polonya Partisi önderlerinin RKP (B) içindeki mücadelenin, oportünist muhalefete karşı mücadelenin birinci aşamasında, bu muhalefeti kesinlikle desteklədikleri açıktır. Warski ya da Walecki'nin düşünce silsilesini incele-

mek istemiyorum, benim için, Warski'nin RKP (B) içindeki muhalefetten yana tavır alan ünlü Polonya Komünist Partisi MK kararını yazarken ne düşündüğü önemli değil. Benim için öncelikle önemli olan, tek tek kişilerin niyetleri değil, bu kararın objektif sonuçlarıdır. Fakat bu kararın objektif sonuçları, muhalefetin değirmenine su taşımaya yarıyor. Bu karar RKP (B)'nin oportünist kanadının desteklenmesiydi. Burada sözkonusu olan budur. Polonya Partisi MK, bu kararı aldığında ve RKP (B) MK'ne yolladığında, RKP (B)'deki oportünist muhalefetin Polonya şubesini temsil ediyordu. RKP (B) muhalefeti'nin çeşitli ülkelerde şubeleri bulunan bir firma gibi birşey olduğu düşünülürse, Polonya Komünist Partisi o zamanlar bu firmanın Polonya şubesiydi. Polonya Partisi önderlerinin «Rus» sorunundaki oportünist günahlarının özü budur. Bu üzücüdür, fakat ne yazık ki gerçektir.

Alman Sorunu. «Rus» sorunundan sonra en ciddi öneme sahip olan sorun budur, çünkü birincisi, Almanya bütün Avrupa ülkeleri içinde en fazla devrime gebe olandır, ikincisi, Almanya'da devrimin zaferi, tüm Avrupa'da zafer demektir. Eğer devrim yangını Avrupa'nın herhangi bir köşesinde başlayacaksa, bu mutlaka Almanya olacaktır. Bu bakımdan ancak Almanya harekete geçebilir ve Almanya'da devrimin zaferi, uluslararası ölçekte devrimin zaferinin güvencelenmesi demektir.

Bildiğiniz gibi, geçen yıl Almanya Komünist Partisinde, onun devrimci çoğunluğu ile oportünist azınlığı arasında bir mücadele alevlendi. Alman Komünist Partisi içinde sol ya da sağ kanadın zafer kazanmasının, devrimin uluslararası alanda tüm süreci bakımından nasıl muazzam bir önem taşıdığını biliyorsunuz. Ve olan nedir? Polonya Komünist Partisi MK önderleri bu mücadelede kimi desteklediler? Onlar, Alman Komünist Partisi devrimci çoğunluğuna karşı Brandler Grubunu [64] desteklediler. Bunu bugün dost düşman hepsi itiraf ediyorlar. Aynı «Rus» sorununda olan oldu. Almanya'da Komünist Partisi'ndeki oportünist muhalefetin bir firma olduğunu düşünün, Polonyalı önderler bu fir-

manın Polonya şubesi olarak ortaya çıktılar. Bu da üzücüdür, fakat gerçek değiştirilemez; gerçekler kabullenilmek zorundadır.

Oportünist muhalefete karşı mücadele yöntemi üzerine. Kostrzeva, onların, yani Polonya MK önderlerinin, esas olarak Rus MK'sinden ve sonuçta şimdiki bileşimi içinde Alman MK'sinden yana olduklarını, ancak muhalefete karşı mücadele yöntemleri sorunlarında bu mevkilerden farklı görüşte olduklarını söylüyor. Onlar, muhalefete karşı mücadelede —bakın hele— ılımlı yöntemler talep ediyorlar. Onlar muhalefete karşı savaştan yanalar, ama kurban gerektirmeyen bir savaştan. Hatta Walecki: Fakat rica ederim, biz «Üçler»den yanayız, diye bağıracak kadar ileri gitti! Şunu söylemek zorundayım ki, hiç kimse Walecki'den, Rus MK'ni her konuda onaylamayı talep etmiyor. Ve sonra, Walecki'nin bunca coşkunlukla kendilerinden yana çıktığı bu «Üçler»in kim olduğunu da bilmiyorum. O, hiç kimsenin Rus MK'ni her konuda onaylamakla yükümlü olmadığını unutmuştur. **(Walecki araya girer:** «Yükümlü değil, ama buna hakkı var.») Elbette ki buna hakkınız var, fakat böyle bir davranışın hem Walecki'yi hem de Rus MK'ni hoş olmayan bir duruma düşürdüğünü kavramak gerekir. Söz konusu olan şey kesinlikle onaylamak değildir, söz konusu olan, Rusya'da YEP koşullarında, açıkça politika sahnesine çıkma olanağına sahip olmadığı için, komünizm cephesini içten havaya uçurmak isteyen ve bu arada kahramanlarını RKP (B) önderleri arasında arayan bir yeni burjuvazinin ortaya çıkmış olmasıdır. Ve bu durum, RKP (B) içinde muhalif bir havanın ortaya çıkmasına yolaçmakta ve oportünist bir sapma için zemin yaratmaktadır. O halde önemli olan, kardeş partilerimizin bu hususta tavır takınmaları ve açık bir pozisyonda durmalarıdır. Dediğimiz gibi, önemli olan budur, her konuda Rus MK'ni onaylamak değildir.

Kostrzeva'nın ılımlı yöntemine gelince, bunun en hafif eleştiriye bile dayanmayacağını söylemek zorundayım. Kostrzeva oportünist muhalefete karşı mücadeleden yanadır, fakat muhalefet önderlerinin gözden düşmesine yolaçmayacak

bir mücadeleden yana. Ne var ki, birincisi, tarih belirli kurbanlar gerektirmeyen hiçbir mücadele tanımaz. İkincisi, eğer zaferin muhalefet önderlerinin otoritesini yerle bir etmesi göze alınmak istenmezse, muhalefet yenilgiye uğratılamaz — o zaman muhalefete karşı her türlü mücadeleden vazgeçmek gerekir. Üçüncüsü, muhalefet üzerinde kesin zafer, bir bölünmeye karşı yegane garantidir. Parti pratiği başka garantiler tanımaz. RKP (B)'nin tüm tarihi, bunu anlatmaktadır.

Alman Sosyal-demokrasisi ta savaş öncesi dönemde, henüz ortodoksken, muhalefete karşı burada Kostrzeva'nın sözünü ettiği daha ılımlı yöntemle mücadele etmekteydi. Fakat bununla ancak, oportünizm zafer kazandı ve bölünme kaçınılmaz hale geldi.

RKP (B) oportünizme karşı mücadeleyi, oportünist önderlerin kesinkes soyutlanması şeklindeki sınanmış yöntemle yürüttü. Ve devrimci Marksizmin zafer kazanmasını ve partinin her zamankinden daha sağlamlaşmasını sağladı.

RKP (B)'nin öğretilerinden yararlanmamız gerektiği görüşündeydim. Kostrzeva'nın tavsiye ettiği mücadele yöntemi sosyal-demokrat oportünizme bir geri dönüştür. Partinin bölünme tehlikesini içinde taşır.

Son olarak Parti önderliği sorunu. Batı'nın komünist partilerinin günümüzdeki gelişmesinde karakteristik özellik nedir? Bu karakteristik özellik, partilerin kendilerini partinin pratik çalışmasını yeni, devrimci biçime dönüştürme zorunluluğuyla doğrudan doğruya karşı karşıya kalmış görmeleridir. Önemli olan, komünist bir program kabul etmek ve devrimci sloganlar ilan etmek değildir. Önemli olan, partinin her günkü çalışmasını, pratik çalışmasını, partinin her adım ve her eylemini doğal olarak kitlelerin devrimci eğitimine, devrimin hazırlanmasına katkıda bulunacak biçimde, zaman geçirmeden yeniden düzenlemektir.

Pruhniyak dün burada Polonya MK önderleri tarafından alınmış uzun bir dizi devrimci karar okudu. O bu kararları, parti yönetmek sanki yalnızca kararlar ortaya çıkar-

makmış sanısı içinde, bir zafer edasıyla okudu. Kararlar ortaya çıkarmanın parti yönetmede yalnızca ilk adım, yalnızca başlangıç olduğu onun aklına bile gelmiyor. O, yönetme işinde esas olanın kararlar almak değil, bunları uygulamak, gerçekleştirmek olduğunu kavramamaktadır. O bu yüzden büyük nutkunda, bize bu kararların kaderi hakkında bilgi vermeyi unuttu, aynı şekilde bu kararların Polonya Komünist Partisi tarafından uygulanıp uygulanmadığını ya da ne ölçüde uygulandığını söylemek gereğini duymadı. Oysa parti önderliğinin özü, tam da karar ve direktiflerin uygulanmasından oluşur. Ona baktığımda, bir revizyon komisyonu karşısında «hesap veren» sıradan bir Sovyet memurunu düşündüm zorunlu olarak. Revizyon Komisyona sorar —«Şu ve şu emirler uygulandı mı?» Memur yanıtlar— «Önlemler alınmıştı.» Revizyon Komisyonu sorar —«Acaba hangi önlemler alındı?» Memur yanıtlar— «Talimatlar verilmişti.» Revizyon Komisyonu belge talep eder. Memur zafer edasıyla talimatın bir kopyasını verir. Revizyon Komiseri sorar: «Talimat ne oldu, uygulandı mı, ne zaman?» Memur gözlerini faltaşı gibi açar ve bu konuda «herhangi bir rapor gelmediği»ni açıklar. Revizyon Komisyonu elbette ki böyle bir memurdan hesap sorar. Ve işte Pruhniyak, uygulamaları konusunda «herhangi bir rapor gelmeyen» bu devrimci kararları zafer edasıyla okurken, bana tam da böyle bir Sovyet memurunu hatırlattı. Parti böyle yönetilemez, bu önderlikle alay etmektir.

Bundan çıkan sonuçlar nelerdir? Bundan şu sonuçlar çıkmaktadır:

Birincisi. Polonya'da gündemde olan parti tartışmasında, ayrım çizgisinin eski Polonya Sosyalist Partisi (PPS) ve eski Polonya Sosyal-Demokrasisi (PSD) arasında çekilmesine kesinlikle karşıyım. Bu parti için tehlikeli olur. Eski PPS ve eski PSD çoktan tek bir parti halinde kaynaşmışlardır, Polonya toprak ağaları ve burjuvalarına karşı ortak bir mücadele yürütmekteler, şimdi bunları geriye bakarak iki kısma ayırmak istemek, en büyük hata olurdu. Mücadele, eski PPS ve PSD çizgisi üzerinde değil, Polonya Komünist Par-

tisi'nin oportünist kanadını soyutlayacak yeni bir çizgi boyunca yürütülmelidir. Oportünist kanat üzerinde tam bir zafer —bölünmeye karşı güvence ve partinin birliğinin garantisi budur.

İkincisi. Ben, azletme denilen şeye, yani bazı MK üyelerinin MK'dan uzaklaştırılmasına kesinlikle karşıyım. Ben genelde bir MK'ne yukardan yeni bir biçim verilmesine karşıyım. Özel bir zorunluluk olmadan yapılacak bir ameliyatın partide kötü bir iz bırakması, herkes için genelde açık olmak zorundadır. Polonya Komünist Partisi önündeki kongresinde ya da konferansında MK'ni kendisi değiştirsin. Gelişen bir partinin yeni önderler öne çıkarmaması olamaz.

Üçüncüsü. Unschlicht'in yaptığı pratik önerilerin tümüyle doğru olduğu görüşündeyim. Birbirinden ayrılmış bulunan örgütleme Bürosu ve Politbüro'nun yerine, şimdiki Polonya MK üyeleri arasından tek bir politik ve pratik merkez yaratmak tamamen amaca uygun olacaktır.

Polonya'daki devrimci mücadelenin ortaya çıkardığı yeni önderlerin teorik bilgileri ve parti deneyimleri konusunda, burada kuşkular belirtildi. Bu hususun belirleyici bir önem taşımadığına inanıyorum. RKP (B)'nin yaşamında, yeterli teorik ve politik teçhizata sahip olmayan işçilerin muazzam bölge örgütlerinin başına getirildiği görülmüştür. Bu işçilerin, gerekli devrimci içgüdüleri kaybolmakta olan birçok aydından daha iyi önderler oldukları ortaya çıkmıştır. Ilk zamanlarda yeni önderler bağıntısında herşeyin yolunda gitmemesi tamamen mümkündür, fakat bu kötü değildir, onlar bir-iki kez sendeler, fakat ardından devrimci hareketi yönetmeyi öğrenirler. Hazır önderler gökten zembille inmez. Onlar ancak mücadele süreci içinde oluşurlar.

«Bolşevik», Sayı: 11
20 Eylül 1924

DEMYAN BYEDNİ YOLDAŞA MEKTUP

Değerli Demyan!

Size büyük bir gecikmeyle yazıyorum. Bana kızmaya hakkınız var. Fakat benim mektuplar ve genelde yazışmalar konusunda son derece tembel olduğumu hesaba katmalısınız.

Tek tek noktalara gelince:

1 — «Neşeli» olmanız çok güzel. «Dünya acıları» felsefesi bizim felsefemiz değildir. İşlerden el çekenler ve ölmekte olanlar varsın kendilerini dünya acılarına versinler. Amerikalı Whitman, bizim felsefemizi oldukça isabetli olarak şöyle anlatmış: «Yaşıyoruz, kızıl kanımız tüketilmemiş güçlerin ateşiyle kaynıyor.» İşte böyle, Demyan.

2 — «Bir yandan kimseyi üzmek istemiyorum, öte yandan doktor tedavisine ihtiyacım var» diye yazıyorsunuz. Öğüdüm, sanatının tüm kurallarına uygun bir tedavi görmektense, birkaç bay ve bayan ziyaretçiyi üzmek istememek — anlık çıkarların peşinden gitmek demektir. Onları ciddi bir kur (tedavi) uğruna birazcık üzmek istemek bile, uzun vadeli çıkarları gözönünde bulundurmak demektir. Gerçekte oportünistler karşıtlarından, tam da birinci türde çıkarları İkinci türdeki çıkarlardan üstün tutmalarıyla ayrılırlar, sizin oportünistleri taklit etmeyeceğinize kuşku yoktur.

3 — «Raporunuzda il komite sekreterleri* önünde dile

---

* *Bkz. Bundan önceki cilt, s. 210-233. Yayıncı.*

getirilen barış çağrıları elbette bir art düşünceden yoksun değildir», diye yazıyorsunuz. Burada sözkonusu olanın, genel olarak söylenecek olursa, belli bir art düşünceyi dıştalamayan bir **politika** olduğunu söylemek, daha doğru olurdu. Muhalefet önderlerini tümüyle dağıttıktan sonra, biz, yani parti, onların muhalefetten yüz çevirmelerini kolaylaştırmak için, sade ve orta dereceli muhaliflere karşı sesimizi yumuşatma göreviyle karşı karşıyayız diye düşünüyorum. Generalleri ordusuz bırakmak — önemli olan budur. Muhalefet partide kırk-elli bin adama sahip; bunların çoğu önderlerini terketmek istiyor, fakat sıradan muhalifi iğneleyen ve böylece onların bizim tarafımıza geçmelerini köstekleyen bazı MK yanlılarının bencillik ya da kabalıkları, aşırılıkları onları engelliyor. Raporumun «tonu», böyle MK yandaşlarına karşı yönelmişti. Önderleri bütün dünya önünde rezil olduktan sonra, muhalefet böyle ve ancak böyle tamamen paramparça edilebilir.

4 — «Acaba ürün bize oyun oynayacak mı», diye soruyorsunuz. Bize küçük bir oyun oynadı bile. Geçen yıl iki milyar yediyüz milyonun biraz üzerinde (brüt) ürün hasat ettiysek, bu yıl yaklaşık 200 milyon daha az hesaplanıyor. Bu ihracat için elbette bir darbedir. Fakat bununla beraber, bugün kötü hasattan etkilenen işletmeler 1921 yılındakinden beş kat daha azdır, ve biz özel bir çaba harcamadan kendi gücümüzle bu olumsuzluğun hakkından gelebiliriz. Bundan emin olabilirsiniz. Ama gene de bu bir darbedir. Ayrıca, her kötülüğün bir de iyi yanı vardır. Biz, köylülüğün **gelecekte** olası bir kuraklık karşısında kendini güvenceye almak için mümkün olan her şeyi yapmak konusunda artan kararlılığından yararlanmayı kararlaştırdık, ve biz (köylülükle birlikte) tarım yöntemlerinin ıslahı, iyileştirilmesi vb. için kararlı önlemler uygulamak için bu kararlılıktan her bakımdan yararlanmayı deneyeceğiz. Bu esere, Samara - Saratov - Cariçin - Astragan - Stavropol bölgelerinde asgari gerekli bir ıslah alanının yaratarak **başlamayı** düşünüyoruz. Bu iş için onbeş-yirmi milyon ayırıyoruz. Gelecek yıl güney eyaletle-

rine yöneleceğiz. Bu, tarımımızda bir devrimin başlangıcı olacak. Yerli halk, köylülüğün bize önemli ölçüde destek olacağını söylüyor. Yokluk dua etmeyi öğretirmiş. Yani, tarımı daha üst bir düzeye yükseltmek ve ülkemizi hava koşullarının rastlantısallığına bağlılıktan her zaman kurtarmak için, kuraklık belasına gerek varmış. Kolçak bize piyade kurmayı, Denikin — süvari ordusu kurmayı öğretti, ve kuraklık bize, tarımsal inşayı öğretiyor. İşte tarihin yolları böyle. Ve bunda olağandışı hiçbir şey yok.

5 — «Geliniz» diye yazıyorsunuz. Ne yazık ki gelemem. Gelemem, çünkü hiç zamanım yok. Size «Bakû'ye bir uzanmanızı» öneririm, bu gerekli. Dış görünüşü Bakû'den daha çekici olmasına rağmen, Tiflis o kadar ilginç değil. Eğer daha sondaj kuleleri ormanını görmediyseniz, o zaman «hiçbir şey görmemişsiniz» demektir. Bakû'nün size «Dürtü» [57] gibi inciler için son derece zengin malzeme sağlayacağına eminim.

Bizde Moskova'da kongreler dönemi henüz geçmedi. V Kongre'deki konuşma ve tartışmalar elbette iyi bir şey, ama gerçekte bu, meselenin salt dış yüzü. Burada hepimizin Batılı (ve Doğulu) delegelerle yürüttüğümüz dostça sohbetler, çok daha ilginç. Alman, Fransız ve Polonyalı işçilerle uzun bir sohbetim oldu. Şahane bir devrimci «materyal.» Bütün bunlara göre yargıya varacak olursak, orada, Batı'da, burjuva düzenine karşı nefret, gerçek bir devrimci nefret artmakta. Onların kendi ülkelerinde «Rus türü devrimi gerçekleştirmeyi» arzuladıkları konusundaki basit, ama etkileyici açıklamalarını sevinçle dinledim. Bunlar yeni işçiler. Kongrelerimizde henüz böyleleri yoktu. Tabii ki daha devrime çok var, ama olaylar devrime doğru sürüklüyor, buna hiç kuşku yok. Bu işçilerin bir özelliği daha beni şaşırttı: Ülkemize duydukları sıcak ve güçlü, nerdeyse ana sevgisi ve partimizin haklı davasına, yeteneklerine, gücüne duydukları muazzam, sınırsız inanç. Kısa süre öncesine kadarki kuşkuculuktan geriye hiçbir şey kalmamış. Bu da bir raslantı değil. Bu serpilmekte olan devrimin bir habercisi.

İşte böyle Demyan.
Şimdilik bu kadar yeter. Elinizi hasretle sıkarım.

15. VII. 1924
Sizin J. Stalin

İlk kez yayınlanmaktadır.

J. M. SVERDLOV HAKKINDA

İnsanlar vardır, proletaryanın önderleri, bunlara basında fazla önem verilmez, belki de, kendilerine fazla önem verilmesinden kendileri de hoşlanmadıklarındandır bu, fakat bunlar gene de devrimci hareketin yaşam iksiri, onun gerçek önderleridir. Bu önderlerden biri J. M. Sverdlov'dur.

Dipten doruğa bir örgütçü, deneyimleri, devrimci eğitimi ve yeteneği temelinde doğuştan bir örgütçü, tüm yorulmak bilmez faaliyetinde bir örgütçü — işte J.M. Sverdlov'un tablosu.

Proletaryanın iktidarda bulunduğu bizde, önder ve örgütçü olmak ne demektir? Yardımcılar bulmak, bir daire örgütlemek ve bunun üzerinden emirler vermek demek değildir. Bizim koşullarımızda önder ve örgütçü olmak, birincisi, fonksiyoneleri tanımak, yetenek ve eksikliklerini görmeyi bilmek, fonksiyonerlere nasıl davranılacağını bilmek, ikincisi, fonksiyonerleri

1 — her fonksiyonerin yerini bulduğunu hissedeceği biçimde;
2 — her fonksiyonerin devrime, kişisel nitelikleri temelinde verebileceğinin en fazlasını verebileceği biçimde;
3 — fonksiyonerlerin böyle bir dağıtımının çalışmaya bir bütün olarak rahatsızlık değil, eşgüdüm, birlik, genel bir canlanına getirmekle sonuçlanacağı biçimde;
4 — kendisi uğruna fonksiyonerlerin çeşitli görevlere dağıtıldığı bu biçimde örgütlenmiş çalışmanın genel yönü, siyasi düşünceyi ifade edecek ve gerçekleştirecek biçimde; yerleştirmeyi bilmek demektir.

İşte J.M. Sverdlov, partimiz ve devletimizin tam da böyle bir önderi ve örgütçüsüydü.

1917-1918 arası dönem, parti ve devlet için bir dönüm zamanıydı. Bu dönemde parti ilk kez yönetici güç haline gelmişti. Insanlık tarihinde ilk kez yeni bir iktidar, Sovyetler iktidarı, işçilerin ve köylülerin iktidarı oluşmuştu. O zamana kadar illegal olan partiyi yeni yollara yöneltmek, yeni proleter devletin örgütsel temellerini yaratmak, parti ve Sovyetler arasındaki karşılıklı ilişkilerde örgütsel biçimleri bulmak, bu arada partinin önderliğini ve Sovyetlerin normal gelişmesini güvence altına almak — işte, o zamanlar partinin önünde duran son derece karmaşık örgütsel görev buydu. Yeni Rusya'yı inşa etme örgütsel görevini, uzmanca ve pürüzsüz çözen, eğer ilk değilse, birincilerden birinin J.M. Sverdlov olduğunu inkâr edecek bir tek kişi bile bulunamaz partide.

Burjuvazinin ideologları ve ajanları, Bolşeviklerin inşa etmekten anlamadıklarını, onların ancak yıkma yeteneğinde olduklarını, bu çiğnenmiş sakızı tekrarlamaktan pek hoşlanırlar. J.M. Sverdlov, onun tüm çalışması, bu zırvaların yaşayan bir reddidir. J.M. Sverdlov ve partimizdeki çalışması, bir raslantı değildir. J.M. Sverdlov gibi büyük bir yapı ustası ortaya çıkarmış olan bir parti, eskiyi yıkmayı bildiği gibi, yeniyi inşa etmeyi de bildiğini hiç çekinmeden söyleyebilir. Partimizin bütün örgütçülerini ve yapı ustalarını tam olarak tanıdığımı iddia etme hakkını kendimde görmekten uzağım, fakat tanıdığım mükemmel örgütçüler içinde —Lenin'den sonra—, partimizin övünebileceği ve övünmesi gereken yalnızca iki kişi tanıdığımı söylemem gerek: Turuçansk sürgününde ölen J.F. Dubrovinski ve parti ve devlet inşası çalışması uğruna yaşamını feda etmiş olan J.M. Sverdlov.

«Proletarskaya Revolutsiya»
(Proleter Devrim) Sayı 11 (34)
Kasım 1924.
İmza J. Stalin.

ULUSLARARASI DURUM ÜZERİNE

Bugünkü uluslararası durumu karakterize etmek için, şöyle böyle önem taşıyan tüm olguları, şimdiki uluslararası durumun istisnasız tüm özelliklerini dikkate almayı hiç de gerekli bulmuyorum. Değerlendirilmek zorunda olanlar, bugünkü dönemin temel, belirleyici özellikleridir. Görüşümce bugün bu türden üç etken var:

a) Burjuva-demokrat «pasifizm» «çağı»nın başlaması,
b) Amerika'nın Avrupa'nın işlerine karışması ve itilaf devletlerinin tazminatlar konusunda yaptıkları Londra Anlaşması;
c) Avrupa işçi hareketinde sol unsurların güçlenmesi ve Sovyetler Birliği'nin uluslararası ağırlığının artması.

Bu temel etkenleri inceleyelim.

1 — BURJUVA-DEMOKRAT «PASİFİZM» DÖNEMİ

İtilaf devletlerinin askeri zaferlerinin sonuçlarının üstesinden gelmeyi beceremedikleri ortaya çıktı. Almanya'yı yenmeyi ve Rusya'yı çembere almayı tümüyle başardılar. Aynı şekilde Avrupa'yı yağmalama planı yapmayı da başardılar. İtilâf devletlerinin yaptıkları sayısız konferans ve anlaşmalar bunun kanıtıdır. Ancak yağma planını uygulayacak durumda olamadılar. Neden? Çünkü itilâf ülkeleri arasındaki çelişkiler çok büyüktür. Çünkü ganimetin paylaşılması konusunda anlaşamadılar ve anlaşamayacaklar. Çünkü yağmalanacak olan ülkelerin direnişi, giderek daha ciddi bir hal almakta. Çünkü yağma planının uygulanması, askeri çatış-

malar çıkması tehlikesini bağrında taşıyor, fakat kitleler savaş istemiyorlar. Şimdi Almanya'nın işini bitirmeyi hedef alan, Ruhr'a karşı cepheden emperyalist saldırının, bizzat emperyalizm için tehlikeli olduğunun ortaya çıktığı «herkesçe» açıktır. Ayrıca, Sovyetler Birliği'nin yalnız bırakılmasını hesaplayan açıkça emperyalist ültimatomlar politikasının, yalnızca buna zıt sonuçlar kaydettiği de açıktır. Emperyalizme sadakatle hizmet eden Poincaré ve Curzon'un buna rağmen, «çalışmaları» sonucunda Avrupa'daki artan bunalımı keskinleştirdikleri, kitlelerin emperyalizme karşı direnmesine yolaçtıkları ve kitleleri devrime sürükledikleri bir durum ortaya çıktı. İşte bu yüzden burjuvazi ister istemez cepheden saldırı politikası yerine uzlaşmalar politikasını, açık emperyalizmin yerine örtülü emperyalizmi, Poincaré ve Curzon'un yerine Mc Donald ve Herriot'u geçirmek zorunda kaldı. Dünyayı açıktan açığa yağmalamak, artık tehlikesiz bir iş değil. İngiltere'deki İşçi Partisi ve Fransa'daki Sol Blok'un [58] görevleri, emperyalizmin kelini örtmektir. İşte «pasifizm»in ve «demokratizm»in kaynağı budur.

Bazıları, burjuvazinin mecbur kaldığından değil, fakat kendiliğinden, denilebilir ki serbestçe «pasifizm» ve «demokratizm»e vardığına inanıyorlar. Burada, burjuvazinin, işçi sınıfını tayin edici mücadelelerde (İtalya, Almanya) yenilgiye uğrattıktan sonra, kendini galip hissettiği ve şimdi kendisine «demokratizm» iznini verebildiği varsayılıyor. Başka bir deyişle, tayin edici mücadeleler sürmekteyken, burjuvazinin bir savaş örgütüne, faşizme ihtiyacı olduğu, fakat şimdi, proletarya yenilgiye uğratıldığından, burjuvazinin artık faşizme ihtiyacı olmadığı ve onun yerine zaferini sağlamlaştırmanın en iyi yöntemi olarak «demokratizm»i geçirebileceği söyleniyor. Buradan, burjuvazinin iktidarının sağlamlaştığı; «pasifizm dönemi»ni uzun süreli, fakat Avrupa'da devrimi sürüncemede kalmış olarak görmek gerektiği sonucu çıkarılıyor.

Bu varsayım tümden yanlıştır.

Birincisi, faşizmin burjuvazinin yalnızca savaş örgütü olduğu doğru değildir. Faşizm salt askeri-teknik bir kategori

değildir. Faşizm, burjuvazinin bir savaş örgütüdür ve sosyal-demokrasinin aktif desteğine dayanır. Sosyal-demokrasi, objektif olarak faşizmin ılımlı kanadıdır. Burjuvazinin savaş örgütünün, sosyal-demokrasinin aktif desteği olmaksızın mücadelelerde ve ülke yönetiminde belirleyici başarılar kazanabileceğini varsaymak için hiçbir neden yoktur. Aynı şekilde, sosyal-demokrasinin burjuvazinin savaş örgütünün aktif desteği olmadan mücadelelerde ya da ülke yönetiminde belirleyici başarılar elde etmesini varsaymak için hiçbir neden yok. Bu örgütler birbirini dıştalamaz, tersine tamamlar. Bu örgütler birbirinin karşıtı değil, ikiz kardeştir. Faşizm, bu iki temel örgütün emperyalizmin savaş sonrası bunalımı koşullarında ortaya çıkmış ve proleter devrime karşı mücadele üzerine kurulmuş olan, şekillenmemiş siyasi blokudur. Burjuvazi, böyle bir blok olmaksızın iktidarını sürdüremez. İşte bu yüzden, «pasifizm»in faşizmin safdışı edilmesi olduğuna inanmaya kalkmak bir hata olurdu. Bugünkü koşullarda «pasifizm», faşizmin sağlamlaştırılması anlamına gelir, onun ılımlı, sosyal-demokrat kanadının öne çıkarılmasıdır.

İkincisi, tayin edici mücadelelerin halihazırda vukubulmuş olduğu, proletaryanın bu mücadelelerde yenilgiye uğratılmış olduğu, burjuva iktidarın bunun sonucunda sağlamlaşmış olduğu doğru değildir. Tayin edici mücadeleler, proletaryayı diktatörlüğe götürme yeteneğinde olan gerçek bolşevik kitle partilerinin olmaması yüzünden, salt bu nedenden dolayı bile, henüz verilmemiştir. Bu tip partiler olmaksızın emperyalizm koşullarında diktatörlük uğruna tayin edici mücadele imkânsızdır. Batıda tayin edici mücadeleler henüz önümüzde durmaktadır. Şimdi yalnızca burjuvazi tarafından geri püskürtülen ilk ciddi saldırılar yapılmış durumdadır, proletaryanın **henüz** burjuvaziyi yıkacak durumda olmadığını, burjuvazinin ise **artık** proletaryayı gözardı edecek durumda hiç mi hiç olmadığını gösteren ilk ciddi güç denemeleri yapılmış durumdadır. Ve işte tam bu yüzden, burjuvazi artık işçi sınıfına diz çöktürecek durumda olmadığından dolayı, cepheden saldırıdan vazgeçmek, yan yollara sap-

mak, uzlaşmalara razı olmak ve «demokratik pasifizm»e sığınmak zorunda kalmıştır.

Son olarak «pasifizm»in, burjuvazinin zayıflığının değil, gücünün bir işareti olduğu, «pasifizm»den çıkacak olanın burjuvazinin iktidarının sağlamlaştırılması ve devrimin belirsiz bir zamana ertelenmesi olduğu da doğru değildir. Bugünkü pasifizm, II. Enternasyonal partilerinin iktidara gelmesi, doğrudan doğruya ya da dolaylı yoldan iktidara gelmesi demektir. Fakat II. Enternasyonal partilerinin iktidara gelmesi ne demektir? Bu, bunların bizzat kendi kendilerinin kaçınılmaz biçimde emperyalizmin uşakları, proletarya hainleri olarak maskelerini düşürecekleri demektir; çünkü bu partilerin hükümet pratiği ancak **tek bir** sonuç verebilir: Bunların siyasi iflâsı, bu partiler içindeki çelişkilerin artması, parçalanmaları ve çöküşleri. Fakat bu partilerin parçalanması kaçınılmaz olarak burjuvazinin iktidarının parçalanmasına yolaçacaktır, çünkü II. Enternasyonal partileri, emperyalizmin dayanağıdır. Acaba burjuvazi pasifizmle bu cüretkâr deneye zorunluktan değil de, kendiliğinden girişebilir miydi? Elbette ki hayır! Burjuvazi emperyalist savaş sonrası dönemde pasifizmle ikinci kez deneye girişiyor. İlk kez savaştan hemen sonra, devrimin kapıyı çalar göründüğü sırada ve ikinci kez şimdi, Poincaré ve Curzon'un cüretkâr deneylerinden sonra. Burjuvazinin bu hummalı hareketinin, pasifizmden azgın emperyalizme ve tekrar geri pasifizme yalpalamasının, emperyalizme zarar vermeksizin yürüyemeyeceğini, milyonlarca işçi kitlesini alışılagelmiş küçük-burjuva rayından çıkaracağını, proletaryanın geri tabakalarını politikaya çekeceğini, onların devrimcileştirilmesini kolaylaştıracağını kim inkâra cesaret edebilir? Tabii ki «demokratik pasifizm» henüz Kerenskicilik değildir, çünkü Kerenskicilik ikili iktidarı, burjuva ktidarının parçalanmasını ve proleter iktidarın temellerinin oluşmasını öngörür. Fakat pasifizmin halk kitlelerinin muazzam ölçüde silkelenmesi ve politikaya çekilmesi demek olduğu, burjuva iktidarının kuyusunu kazdığı ve zemini devrimci sarsıntılar için hazırladığı hiç kuşku götürmez. Ve işte tam da bu yüzden

pasifizm burjuva iktidarının sağlamlaştırılmasına değil, zayıflamasına, devrimin belirsiz bir zamana ertelenmesine değil, hızlandırılmasına yolaçmak zorundadır.

Elbette ki bundan, pasifizmin devrim için ciddi bir tehlike oluşturmadığı sonucu çıkmaz. Pasifizm burjuva iktidarının temellerinin yıkılmasına yolaçar, devrim için uygun koşullar hazırlar. Fakat pasifizm, bizzat «pasifist» ve «demokrat»ların isteklerine **rağmen** böyle sonuçlara ancak yalnızca eğer komünist partiler, Herriot ve Mc Donald'ın pasifist-demokratik hükümetlerinin emperyalist ve karşı-devrimci özünü teşhir için enerjik bir biçimde çalışırlarsa götürebilir. Pasifist ve demokratların kendi isteklerine gelince, emperyalistlerin kendi politikalarına gelince, onlar pasifizmle ancak şu hedefi güderler: Yeni bir savaş hazırlamak için, kitleleri barış üzerine çığlık çığlığa nutuklar atarak aldatmak; burjuva diktatörlüğünü sürdürmek için «demokratizm»in parlaklığıyla onların gözünü kamaştırmak; Çin'e müdahaleyi, Afganistan ve Sudan'da katliamı, İran'ın parçalanmasını daha başarılı bir biçimde hazırlamak için kitleleri uluslar ve devletlerin «egemenlik» hakları şamatasıyla uyutmak; Rusya'dan atılan karşı-devrimci komplocularla birlikte Belorusya'da, Ukrayna'da, Gürcistan'da haydutça asaldırılar örgütlemek amacıyla daha sıkı ilişkiler kurabilmek için, onları Sovyetler Birliği'yle «dostça» ilişkiler üzerine, Sovyet Hükümeti'yle yapılacak şu ya da bu anlaşma üzerine bezirgânca laflarla aptal yerine koymak. Burjuvazinin papasifizme kendini maskelemek için ihtiyacı vardır. Pasifizmin esas tehlikesi bu maskelenmede yatar. Burjuvazinin halkı kandırmak amacına ulaşıp ulaşamayacağı, Batı'nın ve Doğu'nun komünist partilerinin nasıl bir enerjiyle onun teşhiri için çalışacaklarına bağlıdır, bu partilerin pasifist kılığa bürünmüş emperyalistlerin maskesini yırtma yeteneğine bağlıdır. Hiç kuşku yok ki olaylar ve pratik, kapitalizmin demokratik uşaklarının pasifist **sözleriyle** emperyalist **eylemleri** arasına bir hançer sokarak, bu bakımdan komünistlerin lehine gelişecektir. Komünistlerin görevi, olayların gerisinde kalmamak ve II. Enternasyonal partilerinin her adımını, em-

peryalizme yaptıkları her uşaklık hizmetini ve proletaryaya ettikleri her ihaneti acımasızca açığa çıkarmaktır.

2 — AMERİKA'NIN AVRUPA'NIN İŞLERİNE KARIŞMASI VE İTİLAF DEVLETLERİNİN TAZMİNATLAR KONUSUNDA YAPTIKLARI LONDRA ANLAŞMASI

İtilaf Devletlerinin Londra Konferansı [59], yalancı, ikiyüzlü burjuva-demokratik pasifizmin en mükemmel ifadesidir. Eğer Mc Donald-Herriot'un iktidara gelmesi ve Sovyetler Birliği'yle «normal ilişkiler kurulması» etrafında yaratılan sansasyon Avrupa'daki amansız sınıf mücadelesini ve burjuva devletlerin Sovyetler Birliği'ne olan ölümcül düşmanlığını gizleyecek ve maskeleyecekse, İtilaf Devletleri'nin Londra'daki anlaşması da İngiltere ve Fransa'nın Avrupa hegemonyası uğruna verdikleri umutsuz mücadeleyi, İngiltere ve Amerika arasında dünya pazarına egemen olma mücadelesinde artan çelişkiyi, Alman halkının İtilaf Devletleri'nin boyunduruğuna karşı verdiği insanüstü mücadeleyi gizlesin ve maskelesin bakalım. Artık sınıflar arası savaş yok, devrim bitti, artık mesele bir sınıf ortaklığıyla sona erebilir — Mc Donald ve Renaudel'ler böyle bağırıyorlar. Fransa ve İngiltere, Amerika ve İngiltere, Almanya ve İtilaf Devletleri arasında artık mücadele yok, savaş bitti; şimdi tüm mesele, Amerika'nın başını çektiği bir genel barışla sona erdirilebilir — diyerek, pasifizmin sosyal-demokrat kahramanları, Londra Anlaşması'ndaki bu dostları ve işçi sınıfının davasına ihanetteki bu kardeşleri onlara katılıyorlar.

Oysa İtilaf Devletleri'nin Londra Konferansı'nda neler oldu?

Fransa Londra Konferansı'ndan önce, tazminatlar sorununun çözümünde «müttefiklerden» az çok bağımsız biçimde kendi başına hareket ediyordu, çünkü Tazminat Komisyonu'nda Fransa'nın sağlam bir çoğunluğu vardı. Ruhr'un işgal edilmesi, Almanya'nın ekonomik dezorganizasyonu için bir araç ve Fransa'nın Almanya'dan tazminat ödemeleri,

Fransız madencilik sanayii için kömür ve kok kömürü, Fransız kimya sanayii için yarı işlenmiş kimyasal ürünler ve boya maddeleri alması ve Alsas tekstil ürünlerini gümrüksüz Almanya'ya sokması için bir garantiydi. Plan, Fransa'nın Avrupa'da askeri ve ekonomik hegemonyası için maddi temel yaratılması hesabıyla yapılmıştı. Fakat bilindiği gibi bu plan suya düştü. İşgal yöntemi yalnızca ters sonuçlara yol açtı. Fransa şöyle böyle tatmin edici ölçülerde ne para ödemesi ne de eşya aldı. Sonuçta işgalin babası, Poincaré, yeni bir savaş ve devrim tehlikesini bağrında taşıyan açık emperyalist politikası yüzünden saf dışı edildi. Fransa'nın Avrupa hegemonyasına gelince, bundan bir şey çıkmadı, yalnızca işgal ve açık yağma yöntemi, Fransız ve Alman Sanayii arasında bir ekonomik birleşmeyi dıştaladığından değil, aynı zamanda İngiltere böyle bir birleşmeye kesinlikle karşı olduğundan ötürü de; çünkü İngiltere'nin, Alman kömürüyle Fransız cevherinin birleşmesi sonucunda İngiliz madencilik sanayiini ister istemez yokedeceğini bilmemesi olanaksızdı.

İtilaf Devletleri'nin Londra Konferansı bütün bunlarda neyi değiştirdi?

Birincisi, Konferans tazminat sorunlarının Fransa tarafından kendi başına çözümü yolunu reddetti ve anlaşmazlık çıkan sorunların, başvurulacak son merci olarak Amerikan temsilcilerinin başkanlığında İtilaf Devletleri temsilcilerinden oluşan bir hakem komisyonunca çözümleneceğini saptadı.

İkincisi, Konferans Ruhr işgalini reddetti ve (derhal) ekonomik ve (bir yıllık süre içinde ya da daha önce uygulanacak) askeri tahliyenin gerekliliğini kabul etti. Nedenler: Ruhr işgali bugünkü aşamada Avrupa'nın politik durumu bakımından tehlikelidir ve Almanya'nın örgütlü ve sistemli yağmalanması bakımından amaca uygun değildir. Fakat İtilaf Devletleri'nin Almanya'yı tepeden tırnağa ve sistemli yağmalamak için iş başında olduklarından asla kuşku duyulamaz.

Üçüncüsü, Konferans askeri müdahaleyi reddetti, an-

cak mali ve ekonomik müdahaleyi tamamen onayladı ve şunları tespit etti:

a) Almanya'da özel bir yabancı komiserin denetiminde bir emisyon bankası kurmak gerekmektedir.
b) Alman Devlet Demiryolu işletmesi özel mülkiyete geçirilmeli ve özel bir yabancı komiser tarafından yönetilmelidir;
c) Alman parasıyla tüm tazminat ödemelerini elinde toplayan, ödenen miktarlarla Alman eşya teslim işlerini finanse eden ve bazı tazminat miktarlarını (bunların Fransa'ya transferinin elverişsizliği koşullarında) Alman sanayiine yatırabilecek, fakat her halükarda Alman para piyasasını elinde tutacak, müttefik temsilcilerinden oluşan «Transfer Komitesi» diye bir kurum oluşturulmalıdır.

Herhalde bunun, Almanya'nın İtilaf Devletleri'nin sömürgesine dönüştürülmesi anlamına geldiğini kanıtlamaya gerek yoktur.

Dördüncüsü, Konferans Fransa'ya belirli bir süre için Almanya'nın Fransa'ya mecburi kömür ve kimyasal madde teslim etme hakkını tanıdı, fakat burada hemen Almanya'ya, bu mecburi ayni mal tesliminin miktarının sınırlandırılması, evet hatta tümden kaldırılmasını hakem komisyonundan talep etme hakkının tanınması için şerh koydu. Böylelikle Fransa'nın haklarını sıfırladı ya da hemen hemen sıfırladı.

Bütün bunlara bir de, İngiliz ve esas olarak Amerikan bankerlerinin Almanya'ya sağladığı 800 milyon marklık kredi eklenirse; devamla, Konferansta bankerlerin, hepsinden önce de Amerikan bankerlerinin sağa sola emirler verdikleri gözönüne alınırsa, o zaman tam bir tablo ortaya çıkar: Fransız hegemonyasından geriye hiçbir şey kalmamıştır. Fransız hegemonyasının yerine Amerikan hegemonyası geçmiştir.

İtilaf Devletleri'nin Londra Konferansı'nın sonuçları bunlardır.

Bazıları bu sonuçlara bakarak, şimdiden sonra Amerikan hegemonyası nedeniyle Avrupa içindeki çıkar çelişkilerinin yumuşayacağına; Avrupa'ya sermaye ihracında çıkarı olan Amerika'nın, Avrupa ülkelerini vesikaya bağlamayı ve kendi bankerlerinin zenginleşmesi uğruna bu ülkeleri sakin davranmaya zorlamayı bileceği; dolayısıyla zoraki bir barış olmasına rağmen Avrupa'da barışın aşağı yukarı uzun bir dönem boyunca şöyle böyle garantili görülmesi gerektiğine inanıyorlar. Bu varsayım tümüyle yanlıştır.

Birincisi, Konferans Almanya'yı ilgilendiren sorunun çözümünü ev sahibi olmadan, Alman halkı olmadan ele almıştır. Elbette ki Almanya'nın tam bir sömürgeye dönüştürülmesi «planlanabilir.» Ama şimdi, en geri sömürgelerin bile ancak *zorlukla elde tutulabildiği şartlarda*, Almanya gibi bir ülkeyi gerçekten bir sömürgeye dönüştürmek istemek, Avrupa'ya mayın döşemek anlamına gelecektir.

İkincisi, Konferans fazla ileri gitmiş olan Fransa'yı biraz geri itmiş ve böylece İngiltere tamamen doğal bir şekilde Avrupa'da fiili bir üstünlük elde etmiştir. Fakat Fransa'nın İngiltere'nin üstünlüğüne rıza göstereceğine inanmak, olguları hesaba katmamak, genel olarak her türlü mantıktan daha güçlü olduğu kanıtlanmış olan şeylerin mantığını hesaba katmamak demektir.

Üçüncüsü, Konferans Amerika'nın hegemonyasını tanımıştır. Fakat Amerikan sermayesinin çıkarı, Fransız-Alman sanayiini finanse etmekten yaandır, ondan en rasyonel şekilde yararlanmaktan, örneğin Fransız madencilik sanayiinin Alman kömür sanayii ile birleştirilmesinden yanadır. Amerikan sermayesinin üstünlüğünü kendisi için en elverşli olan tam da bu yönde kullanacağından kuşku duyulamaz. Ama İngiltere'nin böyle bir durumu kabul edeceğine inanmak; İngiltere'yi tanımamak, İngiltere'nin kendi madencilik sanayiinin çıkarlarını nasıl gözettiğini bilmemek demektir.

Ve son olarak, Avrupa soyutlanmış bir ülke değildir, sömürgeleriyle bağlanmıştır ve bu sömürgelerin özsuyuyla yaşamaktadır. *Konferansın* Avrupa ve sömürgeler arasındaki

ilişkilerde herhangi bir şeyi «iyi yönde» değiştirebileceğine, onlar arasındaki çelişkilerin gelişmesini durdurabileceğine ya da yavaşlatabileceğine inanmak, mucizelere inanmak demek olur.

Buradan hangi sonuç çıkmaktadır?

Tek bir sonuç vardır: Londra Konferansı Avrupa'daki eski çelişkilerin hiç birini çözememiştir, fakat bunlara yeni çelişkiler eklenmiştir, Amerika ve Ingiltere arasındaki çelişkiler. İngiltere'nin kıtadaki siyasi önderliğini garantilemek için eskiden olduğu gibi Fransa ile Almanya arasındaki antagonizmayı derinleştireceğine hiç kuşku yoktur. Amerika'nın dünya pazarındaki hegemonyasını garantilemek için, kendisi açısından İngiltere ve Fransa arasındaki antagonizmayı derinleştireceğine kuşku yoktur. Almanya ve İtilaf Devletleri arasındaki derin antagonizmadan söz etmiyoruz bile.

Dünya olayları, ip kaçkını Hughes'un «pasifist» nutukları ve büyük laflar eden Herriot tarafından değil, bu antagonizmalar tarafından belirlenecektir. Emperyalist ülkelerin eşitsiz gelişmesi ve emperyalist savaşların kaçınılmazlığı yasası şimdi her zamankinden daha geçerli. Londra Konferansı, bu antagonizmaların şimdiye kadar varolmamış ölçüde keskinleşmelerinin koşullarını yaratmak için, bunları salt maskelemektedir.

3 — AVRUPA İŞÇİ HAREKETİNDE DEVRİMCİ UNSURLARIN GÜÇLENMESİ. SOVYETLER BİRLİĞİNİN ARTAN ULUSLARARASI POPÜLARİTESİ.

«Pasifist-demokratik rejim»in istikrarsızlığının en güvenilir göstergelerinden biri, bu «rejim»in, işçi sınıfının kucağında olup biten derin devrimci süreçlerin yüzeyde bıraktığı köpükten başka bir şey olmadığının en belirgin göstergelerinden biri, Almanya, Fransa, Rusya Komünist Partileri içinde devrimci kanadın tayin edici zaferi, İngiliz işçi hareketi içinde sol kanadın artan etkinliği, ve nihayet Batının

ve Doğunun emekçi kitleleri arasında Sovyetler Birliği'nin ününün giderek artmasıdır.

Batıdaki komünist partiler kendilerine özgü koşullar altında gelişiyorlar. Birincisi, bunlar bileşimleri bakımından türdeş değillerdir, çünkü eski okuldan geçmiş olan eski sosyal-demokratlardan ve henüz yeterince devrimci çelikleşmeye sahip olmayan genç parti üyelerinden oluşmaktadır. Ikincisi, orada kadrolar katıksız bolşevik değildir; çünkü sorumlu mevkilerde başka partilerden gelmiş olan ve sosyal demokratik artıklardan kesin kopuşu henüz sağlayamamış olan insanlar bulunmaktadır. Üçüncüsü, onların karşısında, daha halâ işçi sınıfı saflarında muazzam bir politik güç ortaya koyan, şeytana bile pabucunu ters giydiren deneyimli sosyaldemokrasi gibi bir hasım vardır. Nihayet onların karşısında sınanmış devlet aygıtıyla, herşeye kadir basınıyla Avrupa burjuvazisi gibi güçlü bir düşman vardır. Bu komünist partilerin «bugünden yarına» Avrupa'nın burjuva toplum düzenini yıkacak durumda olduklarını varsaymak, muazzam biçimde yanılmak demektir. İşte bundan dolayı önde duran görev, Batının komünist partilerini, gerçekten bolşevik partiler haline getirmek, içlerinde, tüm parti pratiğini kitlelerin devrimci eğitimi ruhuyla, devrime hazırlık ruhuyla değiştirme yeteneğine sahip gerçek devrimci kadrolar yaratmaktır.

En yakın zamana kadar Batının komünist partilerinde durum buydu. Ancak son yarı yıl içinde iyiye doğru bir dönüşüm başlamıştır. Son yarı yıl, Batının komünist partilerinin yaşamında sosyal-demokratik artıkların tasfiyesi, parti kadrolarının bolşevikleştirilmesi, oportünist unsurların soyutlanması meselelerinde radikal bir değişiklik getirmiş olduğu ölçüde ilgi çekicidir.

Sosyal-demokratik artıkların komünist partilerde nasıl bir tehlike oluşturabileceklerini Saksonya İşçi Hükümeti'nin [60] acı deneyimi tüm açıklığıyla göstermiştir; burada oportünist önderler, kitleleri devrimci biçimde seferber etme ve örgütleme aracı olarak birleşik cephe fikrini, sosyal-demokratik-parlamenter kombinezonlar yöntemine dönüştürmeyi denemişlerdir. Bu, parti kitlelerinin gözünü açan ve onları

oportünist önderlerin karşısına diken bir dönüm noktasıydı.

Sağ önderlerin itibarını yokeden ve yeni, devrimci önderlerin sahneye çıkmasına yolaçan ikinci sorun olarak, «Rus» sorunu denilen sorun, yani RKP(B)'deki tartışma görülmelidir. Almanya'da Brandler grubunun ve Fransa'da Souvarine grubunun [61]; RKP(B)'nin temel kadrolarına, onların devrimci çoğunluğuna karşı RKP(B) içindeki oportünist muhalefeti kesinlikle desteklediklerı bilinmektedir. Bu, Sovyet iktidarına ve onun önderi RKP(B)'ye tam anlamıyla sempati duyan Batının devrimci işçi kitlelerine bir meydan okumaydı. Bu, parti kitlelerine ve (Batılı komünist partilerin) devrimci kanatlarına bir meydan okumaydı. Bu meydan okumanın Brandler ve Souvarine'in gruplarının tamamen ezilmesiyle son bulması, şaşılacak bir şey değildir. Bunun Batının tüm diğer komünist partilerinde yankı bulmuş olması, şaşılacak bir şey değildir. Buna bir de RKP(B)'deki oportünist akımın tümüyle yalıtıldığı gerçeği eklendiğinde, tablo tamamlanmaktadır. Komintern'in V. Kongresi [62] Komintern'in önemli seksiyonlarında devrimci kanadın kazandığı zaferi yalnızca pekiştirmiştir.

Şüphesiz, oportünist önderlerin hataları, Batı'nın komünist partilerinin bolşevikleşmesini hızlandırmada önemli bir rol oynamıştır. Ancak yine hiç şüphe yok ki, bundan başka, daha derin nedenler de etkili olmuştur: Son yıllarda sermayenin başarılı saldırısı, işçi sınıfının yaşam koşullarının kötüleşmesi, muazzam bir işsizler ordusunun varlığı, kapitalizmin genel iktisadi istikrarsızlık durumu, geniş işçi kitleleri arasında devrimci öfkenin artması. İşçiler devrime yürüyor ve devrimci önderlere sahip olmak istiyor.

Sonuç. Avrupa'da gelmekte olan devrimin dayanağını oluşturan gerçek bolşevik partilerin **kesin olarak** oluşması süreci **başlamıştır**. Son yarım yıldan çıkan sonuç budur.

Batıdaki sendikaların gelişme koşullarına gelince bunlar da zor ve orijinaldir.

Birincisi, bunlar «sınanmış» lonca pratikleriyle kısıtlıdır ve sosyalizme düşmandır, çünkü bunlar sosyalist partilerden daha önce oluşmuş ve bunların yardımı olmadan ge-

lişmiş olduklarından, «bağımsızlık»larıyla övünmeye alışmışlardır, lonca çıkarlarını sınıf çıkarlarının üzerine çıkarmakta ve «üç-beş kuruşluk zam»dan başka bir şeyi tanımak istememektedirler.

İkincisi, onlar ruh itibariyle tutucu, ve her türden devrimci girişime karşı düşmanca duygularla doludur, çünkü bunların başında, her an için sendikaları emperyalizmin hizmetine vermeye hazır olan eski, anlaksız, burjuvazi tarafından beslenip büyütülmüş sendika burokrasisi bulunmaktadır.

Sonuncu olarak, Amsterdam reformistlerinin çevresinde birleşmiş olan bu sendikalar, modern kapitalist toplumsal düzenin dayanağı olan reformizmin milyonları kapsayan ordusunu oluşturmaktadırlar.

Elbette ki gerici Amsterdam birliklerinin dışında, Kızıl Sendikalar Enternasyonali'ne [63] dahil olan devrimci birlikler de vardır. Fakat birincisi, devrimci birliklerin önemli bir bölümü, sendikal harekette bir bölünme arzu etmediklerinden, Amsterdam Birliği'nde [64] kalmakta ve bunun disiplinine uymaktadır; ikincisi Amsterdamlılar Avrupa'nın tayin edici ülkelerinde (İngiltere, Fransa, Almanya) daha halâ işçilerin çoğunluğunu temsil etmektedir. Amsterdam'ın sendikalarda örgütlü en az ondört milyon işçiyi birleştirdiği unutulmamalıdır. Avrupa'da bu milyonlarca işçinin iradesine rağmen proletarya diktatörlüğünü kurabileceğine inanmak, muazzam bir yanılgıya düşmek, Leninizmin zeminini terketmek, kendini kaçınılmaz bir yenilgiye mahkûm etmek demektir. Bu yüzden görev, bu milyonlarca kitleyi devrim ve komünizm için kazanmak, onları gerici sendika bürokrasisinin etkisinden kurtarmak ya da en azından, komünizme karşı hayırhah bir tarafsızlık tavrı almalarını sağlamaktır.

Son zamana değin olaylar bu durumdaydı. Fakat son yıllarda, tablo iyiye doğru değişmeye başlamıştır. Kendi içine kapalı ve gerici sendikaların vatanı, bir zamanlar dünya pazarında sınai kapitalizmin hegemonu olan İngiltere'dir. Bu tekel konumunun kaybı, bir dizi büyük gücün sömürge tekeli için mücadelesi ile karakterize olan finans kapitalin

gelişmesine bağlıdır. Kapitalizmin emperyalist aşaması, dar gerici sendikaların **alanının** genişlemesini beraberinde getirir, fakat aynı zamanda onların maddi temelini de daraltır, çünkü emperyalist aşırı kâr uğruna savaşım veren bir dizi ülke vardır, fakat sömürgeler sömürge rolü oynamaya devam etmeye giderek daha az eğilim göstermektedirler. Savaşın Avrupa'nın üretimini önemli ölçüde sarstığı da unutulmamalıdır. Bilindiği gibi, şimdi Avrupa'nın toplam üretimi, savaş öncesi üretimin % 70'inden fazla değildir. Üretimin kısıtlanması ve sermayenin işçi sınıfına karşı başarılı saldırısı, bu yüzdendir. İş ücretinin azaltılması, sekiz saatlik iş gününün fiiliyatta kaldırılması, ve sendika bürokrasisinin işçi sınıfına ihanetini bir kez daha açığa çıkarmış olan bir dizi başarısız savunma grevi, bu yüzdendir. Muazzam işsizlik ve işçilerin gerici sendikalar karşısında artan hoşnutsuzluğu, bu yüzdendir. İşçi sınıfının iktisadi savaşımı alanında birlik cephesi fikri ve iki sendika enternasyonalinin, sermayeye karşı savunma savaşımını örgütleyebilecek durumda olacak tek bir enternasyonal olarak birleşmesi planı, işte bu yüzdendir. Amsterdam Enternasyonali'nin Viyana Kongresi'nde (Haziran 1924) reformistlerin «Rus» birlikleriyle görüşmeler hakkındaki konuşmaları ve Trade-Union'ların kongresinde (Eylül başı 1924) İngiliz sendikalarından gelen sendikaların birliğine ilişkin çağrı, yalnızca, kitlelerin gerici sendika bürokrasisi üzerindeki artan baskısının yansımasıdır. Bütün bunların içinde en ilginç olan şey, tam da bir tutuculuk odağı olan ve Amsterdam'ın ana çekirdeğini oluşturan İngiliz birliklerinin, gerici ve devrimci sendikaların birleşmesi için inisiyatifi ele almış olmalarıdır. İngiliz işçi hareketi içinde sol unsurların ortaya çıkması, «onların orada» Amsterdam'da işlerin hiç de iyi gitmediğinin en emin işaretidir.

Bazıları, sendikaları birleştirme kampanyasının tam da şimdi gerekli olduğunu, çünkü Amsterdam'da sol unsurların sahneye çıkmış olduğunu, bunların **mutlaka bütün** güçlerle ve **bütün** araçlarla desteklenmesi gerektiğini sanıyorlar. Bu doğru değildir, ya da daha doğrusu, ancak kısmen

doğrudur. Mesele şudur: Batıdaki komünist partileri kitlesel örgütler haline gelmekte, gerçek bolşevik partilere dönüşmekte, gelişmekte ve geniş işçi kitlelerinin artan honutsuzluğuyla iktidarı ele geçirmeye yakınlaşmakta, yani olaylar proleter devrime doğru gitmektedir. Fakat burjuvazi onu dayanağından, gerici Amsterdam'dan yoksun bırakmaksızın yıkılamaz, Amsterdam'daki bu burjuva kale devrim için fethedilmedikçe diktatörlük mücadele ederek ele geçirilemez. Fakat bu dışardan tek yönlü bir çalışmayla sağlanamaz. Bu amaca şu anda ancak, içten ve dıştan sendikal hareketin birliğini garantileme çizgisinde yürütülecek birleşik bir çalışmayla ulaşılabilir. Bu yüzden sendikaların birleştirilmesi ve ulusiararası sanayi birliklerine katılmaları sorunu, son derece güncel bir sorun haline gelecektir. Elbette ki solları desteklemek ve ilerletmek gerekmektedir. Fakat solların gerçekten desteklenmesi, ancak, devrimci sendikaların bayrağı indirilmediği takdirde, gerici Amsterdam önderleri ihanetleri ve bölücü faaliyetleri yüzünden şiddetle teşhir edildikleri takdirde, sol önderler gerici önderlere karşı mücadelelerinde eksiklikleri ve kararsızlıkları yüzünden eleştirildikleri takdirde sağlanacaktır. Sendikaların gerçekten birleştirilmesi, ancak böyle bir politikayla hazırlanabilir. Aksi takdirde işler geçen yılın Ekim ayında Almanya'da sol Levi grubu'nun [65] gerici sağ sosyal demokrasi tarafından başarıyla Alman devrimci işçilerinin çembere alınması için kullanıldığında ortaya çıkan durumun aynısına varacaktır.

Son olarak, Sovyetler Birliği'nin burjuva devletlerin halkları arasında artan popülaritesi. «Pasifist-demokratik rejim»in istikrarsızlığının en güvenilir ölçütü, Batı'nın ve Doğu'nun emekçi kitleleri arasında Sovyetler Birliği'nin etki ve itibarının yalnız azalmamakla kalmayıp, bilakis yıldan yıla, aydan aya gittikçe artmakta olduğu tartışılmaz olgusudur. Burada sözkonusu olan, Sovyetler Birliği'nin bir dizi burjuva devlet tarafından «tanınması» değildir. Bu «tanıma» kendi başına onca önemli bir şey değildir, çünkü bu, birincisi, Sovyetler Birliği pazarında «yerini» almaya çalışan burjuva ülkeler arasındaki kapitalist rekabetin gerekleri ta-

rafından dikte edilmektedir; ikincisi, Sovyet ülkesiyle «normal ilişkiler»in kurulması, Sovyetler Birliği'yle hiç değilse herhangi bir «anlaşma »imzalanmasını isteyen pasifist «program» tarafından dikte edilmektedir. Söz konusu olan şimdiki «demokrat» ve «pasifist»lerin parlamento seçimleri sırasında burjuva rakiplerini Sovyetler Birliği'ni «tanıma» platformu sayesinde yenmiş olmaları, Mac Donald ve Herriot'un diğer şeylerin yanısıra, sürekli «Rusya'yla dostluk» sözünü ağızlarından eksik etmemeleri gerçeği sayesinde iktidara gelmiş olmaları ve iktidarda kalabilmekte olmaları, bu «demokrat» ve «pasifist»lerin itibarının Sovyet iktidarının halk kitleleri arasındaki itibarının bir yansıması olmasıdır. Bizzat herkesçe tanınan Mussolini gibi bir «demokrat»ın bile, işçiler önünde sık sık Sovyet iktidarıyla «dostluğu»nu piyasaya sürme gereğini duyması, tipiktir; Japonya'nın şimdiki iktidar sahipleri gibi başkalarının malını gaspetmekle ünlü olanların bile, Sovyetler Birliği'yle «dostluk»suz yapamayacaklarına inanmaları, en az bunun kadar tipiktir. Sovyet iktidarının Türkiye, İran, Çin, Hindistan halkları arasında sahip olduğu dev itibarın sözünü bile etmiyoruz.

Sovyet iktidarı gibi böylesine «diktatörce» ve devrimci bir iktidarın yabancı devletlerin halk kitleleri arasında sahip olduğu bu olağanüstü itibar ve bu olağanüstü popülaritesi nerden ileri gelmektedir?

Birincisi, işçi sınıfının kapitalizme karşı duyduğu nefret ve ondan kurtulma çabasından. Burjuva devletlerin işçileri, Sovyet iktidarına her şeyden önce kapitalizmi yıkmış olan bir güç olduğu için sempati duymaktadırlar. İngiltere demiryolcularının bir temsilcisi, hiç de tanınmamış biri olmayan Bromley, kısa süre önce Trade-Ünion'ların kongresinde şunları söyledi:

«Kapitalistler, tüm dünya işçilerinin gözlerinin Rusya'ya çevrilmiş olduğunu ve, eğer Rus devrimi zafer kazanırsa, diğer ülkelerin düşünen işçilerinin kendi kendilerine şunu soracaklarını biliyorlar: Neden biz de kapitalizmi yokedemeyelim?»

Bromley tabii ki bir Bolşevik değildir. Fakat onun söy-

ledikleri, Avrupa işçilerinin duygu ve emellerinin bir ifadesidir. Çünkü, gerçekten de eğer «Ruslar» şimdi yedi yıldır kapitalistler olmadan yapabiliyorlarsa ve bundan salt yarar sağlıyorlarsa, neden insan Avrupa kapitalizmini de yıkmasın? İşte Sovyet iktidarının geniş işçi sınıfı kitleleri arasında sahip olduğu muazzam popülaritenin kökeni budur. İşte bu yüzden Sovyetler Birliği'nin artan uluslararası popülaritesi, tüm ülkelerin işçi sınıfının kapitalizme karşı artan nefreti demektir.

İkincisi, halk kitlelerinin savaşa karşı duyduğu nefretten ve burjuvazinin savaş hazırlıklarını boşa çıkarma çabalarından. Halk kitleleri, Sovyet iktidarının emperyalist savaşa karşı saldırı açan ilk güç olduğunu ve saldırı açmakla savaşın suyunu kestiğini biliyorlar. Halk kitleleri, Sovyetler Birliği'nin yeni bir savaşa karşı mücadele eden biricik ülke olduğunu görüyorlar. Onlar, halklar arasında barış sancağını taşıdığı ve savaşa karşı güvenilir bir kale olduğu için, Sovyet iktidarına sempati duyuyorlar. İşte bu yüzden, Sovyet iktidarının artan uluslararası popülaritesi, tüm dünyanın halk kitlelerinin emperyalist savaşa ve onun örgütleyicilerine karşı artan nefretlerine tanıklık etmektedir.

Üçüncüsü, bağımlı ülkelerin ve sömürgelerin ezilen kitlelerinin emperyalizmin boyunduruğuna karşı nefret ve onu yıkma çabalarından. Sovyet iktidarı, «anavatan» emperyalizminin zincirlerini kırmış olan biricik güçtür. Sovyetler Birliği, yaşamını ulusların eşitliği ve işbirliği temeli üzerinde kurmakta olan biricik ülkedir. Sovyet hükümeti, Türkiye ve İran'ın, Afganistan ve Çin'in, tüm dünyanın sömürge ve bağımlı ülkelerinin birliği ve bağımsızlığı, özgürlüğü ve egemenliğini tutarlı bir biçimde savunan dünyadaki biricik hükümettir. Ezilen kitleler, onda emperyalizmden kurtuluşlarının bir müttefikini gördükleri için Sovyetler Birliği'ne sempati duyuyorlar. İşte bu yüzden, Sovyet iktidarının artan uluslararası popülaritesi, tüm dünyanın bütün ezilen halklarının emperyalizme karşı nefretlerinin artması demektir.

Gerçekler bunlardır.

Nefretin bu üç biçiminin modern emperyalizmin «pasifist-demokratik rejimi»nin sağlamlaşmasına hizmet etmeyeceğine hiç kuşku yoktur .

Bu günlerde Amerikan dışişleri bakanı, «pasifist» ve Kolçak yanlısı Hughes, Sovyetler Birliği'ne karşı Kara Yüzler ruhunda tutulmuş bir bildiri yayınladı. Hiç şüphe yok ki Poincaré'nin «başarıları» Hughes'u uyutmuyor. Fakat şuna hiç kuşku yoktur ki, Hughes'un Kara Yüzler ruhunda tutulmuş bu pasifist bildirisi, tüm dünyanın emekçi kitleleri arasında Sovyetler Birliği'nin itibarının yalnızca daha da güçlenmesine hizmet edecektir.

Bunlar, bugünkü uluslararası durumu karakterize eden temel etmenlerdir.

«Bolşevik», Sayı: 11
20 Eylül 1924
İmza: J Stalin.

KIRSAL ALANDA PARTİNİN ÖNÜNDEKİ GÖREVLER ÜZERİNE

RKP (B) MK'nde Köy Hücreleri Sekreterleri Danışma Toplantısında [86] Konuşma
22 Ekim 1924

YEREL ÖRGÜTLERİN RAPORLARINDAKİ EKSİKLİKLER

Yoldaşlar! Öncelikle, burada dinlediğimiz raporlarda varolan eksiklikleri ele almak istiyorum. İki ana eksiklik tespit edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Birinci eksiklik, delegelerin sürekli olarak çalışmalardaki başarılardan sözetmiş, kırdaki çalışmamızın eksikliklerine —ve bunlar yığınladır— ise hemen hiç değinmemiş olmalarında yatmaktadır. Parti üyeliği süresi hesaplanıyor, kimin ne zaman doğduğu, hücrenin kaç üyesi olduğu ve başka şeyler tespit ediliyor, fakat çalışmamızın eksikliklerinden nerdeyse hiç sözedilmiyordu. Oysa kırsal alandaki çalışmamızın eksiklikleri sorunu, pratik çalışmamızın temel sorunudur. Bu yüzden raporlar —deyimi bağışlayın— biraz bürokratizm kokuyordu.

İşle ilgisi olmayan biri olarak buraya gelen herhangi bir dinleyici, burada MK'ne hesap vermek üzere gelmiş insanların bir araya toplandıklarını ve şimdi şöyle diyeceklerini sanabilirdi: «Çalışmanın gidişatı tatmin edicidir» ya da «Her şey yolunda.» Bu *böyle gitmez, yoldaşlar*, çünkü hepimiz —hem biz hem de siz— biliyoruz ki, ne sizde taşrada ne de bizde MK'nde çalışmada herşey yolunda değil.

Raporlardaki ikinci eksiklik, bunlar da esas olarak hücrelerin kendilerinden, onların hissiyatından sözedilmesi, fakat herhangi bir nedenle milyonlarca partisiz köylünün hissiyatının hiç dikkate alınmamasıdır. Görülüyor ki, komünistler öncelikle kendi kendileriyle meşguller: Hücrelerin iç yaşamında işler ne alemdedir, kaç söylev verilmiştir, nasıl bir propaganda yapılmaktadır, vb. Görülüyor ki, komünistler esas olarak kendilerini görüyorlar ve partisizlerin desteği olmaksızın tüm hücre çalışmalarının katışıksız bir toyluğa dönüşme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu bir partisizler okyanusuyla çevrili olduklarını unutuyorlar. Parti örgütleriyle partisiz kitle arasında ne tür bir karşılıklı ilişki olduğu konusunda ya hiç bir şey söylenmedi ya da çok az şey söylendi. İnsan yalnızca kendini görmemeli. İnsan her şeyden önce milyonlarca partisiz köylüyü gözönüne almalı, onların sıkıntılarını ve isteklerini öğrenmeli, onların ihtiyaçlarını ve hissiyatını hesaba katmalıdır. Raporların kuruluğunun ve biraz bürokratik nitelik taşımasının nedeni budur.

Yoldaşlar bunlar hakkında bilgilensin diye bu iki ana eksikliği vurgulamak istedim.

Sizlere söylemiş olduğum gerçekten dolayı tekrar affınızı dilerim yoldaşlar, fakat sizden çok rica ediyorum, siz de bize MK'nin çalışmasındaki eksiklik ve hatalar hakkında gerçeği söyleyin.

Ve şimdi meseleye gelelim.

PARTİNİN ESAS EKSİKLİĞİ KIRDAKİ PARTİ ÇALIŞMASININ ZAYIFLIĞI

Köylülüğün siyasi etkinliğinin arttığı ve partiden, sözgelimi, iki yıl öncesindekinden daha çok şey istendiği bugünkü YEP koşullarında Partimizin esas eksikliği nerede yatmaktadır?

Partimizin esas eksikliği, kırdaki parti çalışmamızın zayıf olmasında, doğru dürüst rayına girmemiş olmasında, sevindirici olmayan bir tablo arzetmesinde yatmaktadır. Bu

zayıflık nereden gelmektedir? Parti çalışmasının şehirlerde tam istim ilerlemesi, köyde ise iki bacağının da topallaması olgusu nerden ileri gelmektedir? Tarım gelişmiyor mu ki? Köylülerin durumu, teslim yükümlülüğünün kaldırıldığı bu iki yıl içinde düzelmedi mi? Sanayinin gelişmesi ve kent ürünlerinin ellerine ulaşması, köylülerin durumunu kolaylaştırmıyor mu? İstikrarlı para birimi köylülerin vaziyetini kolaylaştırmadı mı? O halde kırdaki parti çalışmamızın böyle zayıf olması nereden geliyor? Bu soruyu cevaplamak isteyen bir kimse, öncelikle başka bir soruya cevap bulmak zorundadır: Partimizin şehirlerdeki gücü nereden geliyor?

PARTİMİZİN ŞEHİRLERDEKİ GÜCÜ NERDE YATIYOR?

O halde partimizin şehirlerdeki gücü nerde yatıyor? Partimizin esas gücü, partinin bizde şehirlerde yüzbinlerce işçiden oluşan geniş bir partisiz aktifler, partiyle milyonlarca işçi sınıfı kitlesi arasında bir köprü olutşuran bir aktifler çemberiyle sarılı olmasından gelmektedir. Partimizin şehirlerdeki gücü, parti ile milyonlarca işçi kitlesi arasında bir ayrım duvarı değil, bir bağlantı köprüsü, yani yüzbinlerce insanı kapsayan işçi kitlesinin partisizler aktifinin bulunmasında yatmaktadır. Parti bu aktiften güç almaktadır. Bu aktif yoluyla kitlelerin partiye güveni kurulmaktadır. Yarım yıl önce 200.000'den fazla işçinin partimiz saflarına katıldığını duymuşsunuzdur. Bunlar nereden geldiler? Partimizi bir güven atmosferiyle kuşatan, onu diğer partisiz kitleye bağlayan partisiz aktifinden. Sonuç olarak partisiz aktifi salt bir bağlantı köprüsü değil, aynı zamanda partimizin yeni güçler sağladığı en zengin yedektir. Böyle bir aktif olmaksızın partimizin gelişmesi mümkün olmazdı. Eğer partinin etrafında geniş bir tabaka partisizler aktifi gelişir ve güçlenirse, parti de gelişir ve güçlenir. Eğer böyle bir aktif yoksa, parti zayıflar ve güdükleşir.

KIRDAKİ ÇALIŞMAMIZIN ZAYIFLIĞI NEREDEN GELİYOR?

O halde kırdaki parti çalışmamızın zayıflığı nereden geliyor?

Şuradan ki, parti kırda kendisini ülkemizin milyonlarca emekçi köylüsüne bağlayacak güçte olan geniş bir partisiz köylü aktifine sahip değildir.

Köylerde işler ne durumdadır? Köylerde dar bir parti hücreleri kuşağı vardır. Ardından, partiye sempati duyan partisiz köylülerin onun kadar dar olan kuşağı gelir. Ama bunun arkasında partisizler okyanusu, dar partisizler aktifinin partiye bağlamadığı ve bağlayamayacağı milyonlarca köylü uzanır. Bu kuşağın dayanıklı olmaması, sık sık kopması ve parti ile kırdaki partisiz kitleler arasında bir bağlantı köprüsü yerine zaman zaman bir ayrım duvarı oluşması da bundan ileri gelmektedir.

ESAS GÖREV — PARTİNİN ÇEVRESİNDE BİR KÖYLÜ AKTİFİ YARATMAK

Bu yüzden partimizin kırdaki esas görevi, partiyi milyonlarca emekçi köylüye bağlayabilecek, bir kaç yüzbin köylüden oluşan güçlü bir partisiz aktifi kurmaktır. Yoldaşlar! Ya böyle bir aktif yaratır ve böylece partimizin kırdaki durumunu şehirdeki durumuna benzetiriz, ve o zaman bizi hiçbir sorun ve hiçbir zorluk korkutmaz; ya da böyle bir aktif yaratamayız ve o zaman kırdaki tüm çalışmamızın iki bacağı da topallar. Şimdi tüm çalışmamızın ağırlık noktası burada yatmaktadır. Sayısal olarak kesinlikle güçlü ve kesinlikle gerçek köylülerden oluşan böyle bir aktif olmaksızın, partimiz kırda kronik (sürekli -ÇN) zayıflığa mahkûmdur. Elbette ki bu zor bir görevdir ve böyle bir aktif, bir yılda yaratılamaz. Fakat bu yaratılmak zorundadır ve ne kadar erken işe başlarsak, o kadar iyidir.

SOVYETLER CANLANDIRILMALIDIR

Ama bu aktifi nasıl yaratabiliriz? Bu görevin çözümüne nasıl ulaşabiliriz? Bu görevin çözümüne propagandist laflarla, kitap elde ulaşabileceğimize inanmak, muazzam bir yanılgıya düşmek olur. Parti çevresinde geniş bir partisiz köylü aktifi tabakası yaratmak, ancak köyün pratik gereksinimlerine uygun bir kitle çalışması sürecinde, köyde geniş çaplı bir Sovyet inşası sürecinde, köylülüğün bucak, reyon, ilçe ve il yönetimlerine çekilmesiyle olanaklıdır. Sovyetleri canlandırmak, ayağa kalkmalarına yardım etmek, köylülüğün en iyi unsurlarını Sovyetlere çekmek — partisiz köylülerden geniş bir aktif kurmak için tutmak zorunda olduğumuz yol budur.

Lenin, Sovyetlerin, işçi ve köylülerin birleşmesinin organları olduğunu, bunlar vasıtasıyla işçilerin köylülere önderlik edeceği organlar olduğunu söylüyordu. Ve eğer emekçi köylülüğün politik etkinliğinin işçilerin önderliğinden çıkmamasını sağlamak istiyorsak, köylülüğü Sovyetlere çekmek için, Sovyetleri canlandırmak ve onların ayağa kalkmasına yardım etmek için, köylülüğün politik etkinliğini mutlaka ülke yönetimine katılmaya kanalize etmek için, tüm önlemleri almak zorundayız. Köylülük ancak böyle bir çalışma içinde partisiz bir aktife geniş kadrolar verebilir. Parti ancak böyle bir aktif içinden köyde onbinlerce parti üyesi seçebilir.

KÖYLÜLÜĞE YAKLAŞIM DEĞİŞMELİDİR

Sovyetlerin canlandırılması için ama herşeyden önce bir koşuldan vazgeçilemez. Bunun (Sovyetlerin canlandırılması -ÇN) için, köylülere yaklaşımın temelden değişmesi gerekmektedir. Fakat bu değişiklik neden ibarettir? Şundan ki, komünist, partisize, kendisiyle eşit bir kimse olarak yaklaşmayı öğrenmek zorundadr. Şundan ki, emir vermemeli, bilakis dikkatle partisizlerin sesine kulak vermelidir. Şun-

dan ki, partisizlere salt öğretmekle kalmamalı, bilakis onlardan öğrenmelidir de. Ve partisizlerden epeyce şeyler öğrenebiliriz. Parti üyeleri ve partisizler arasındaki karşılıklı ilişki, parti pratiğimizin oldukça önemli bir sorunudur. Lenin bu karşılıklı ilişkiyi tek bir kelimeyle tanımlıyor: Karşılıklı güven. Fakat partisiz köylü, eğer kendisine eşit birisi olarak yaklaşmak becerilemezse, güven duyamaz. Böyle durumlarda güven yerine güvensizlik oluşur ki, meselenin bu takdirde parti ve partisizler arasında bir ayrım duvarı oluşmasıyla, partinin kitlelerden kopmasıyla ve işçi ve köylüler arasındaki birleşmenin karşıtına dönüşmesiyle sonuçlanması, hiç de az görülen bir şey değildir.

GÜRCİSTAN'DAKİ AYAKLANMADAN ÇIKARILACAK DERSLER

Olayların böylesi bir dönüşümünün canlı bir örneği de, kısa süre önce olan Gürcü ayaklanmasıydı. [67] Gazetelerimizde Gürcistan'daki eylemlerin tertip eseri olduğundan sözediliyor. Bu doğrudur, çünkü bir bütün olarak ele alındığında, Gürcistan'daki ayaklanma yapaydı, bir halk ayaklanması değildi. Buna rağmen yine de Menşevikler bazı yerlerde, Komünist Partisinin kitleyle kötü ilişkisi yüzünden, köylü kitlesinin bir bölümünü ayaklanmaya çekmeyi başardılar. Bu yörelerde komünist güçlerin en güçlü bir biçimde temsil ediliyor olmaları manidardır. Bu bölgelerde diğer yerlere oranla nisbeten daha çok komünist vardır. Ve bu bölgelerde insanlar köylülerin içten içe kaynadığını, köylülerin bir şeylere hazırlandığını, onlar arasında hoşnutsuzluk baş gösterdiğini, bunun günden güne arttığını, fakat partinin bunlardan hiç haberi olmadığını işitmediler, görmediler, farketmediler. Komünistlerin en güçlü biçimde temsil edildiği yerler, olayların gösterdiği gibi, partisiz köylülüğün ruh halinden, duygu ve düşüncelerinden en habersiz olan yerlerdi. Sorunun özü, burada yatmaktadır.

Nasıl oldu da bu saçmalık ortaya çıkabildi? Tam da ko-

münistler, köylülüğe Leninist tarzda yaklaşmayı beceremedikleri için, karşlıklı bir güven ortamı yerine karşılıklı bir güvensizlik ortamı yarattıkları için ve bu yolla partiyi partisiz köylülerden kopardıkları için. Gürcistan'ın en aktif fonksiyonerlerinden birinin bu saçmalığı yerel Sovyetlerin zayıflığıyla ve partinin partisizlerden kopmasıyla gerekçelendirmesi ilginçtir. O şöyle diyor: «Hiç kuşkusuz bizim kabaran hareketi göremememizin en önemli nedeni, yerel Sovyetlerin zayıflığında aranmak zorundadır.» Lenin, Sovyetlerin köylülüğün ruh hali için en emin barometre, en emin ölçüt olduğunu söylüyor. Ve tam da bu barometre, Gürcistan'ın bazı ilçelerinden komünist partisinin elinde değildi.

Yoldaşlar, Gürcistan'daki olayları tipik olarak değerlendirmek zorundayız. Eğer köylülüğe yaklaşımı temelden değiştirmezsek, partiyle partisizler arasında tam bir güven ortamı yaratmazsak, partisizlerin sesine kulak vermezsek ve nihayet, köylülüğün emekçi unsurlarının siyasi eylemlerine hareket alanı sağlamak için Sovyetleri canlandırmazsak, Gürcistan'da olan, tüm Rusya'da tekrarlanabilir.

İkisinden biri: Ya köylülüğün artan siyasi eylemliliğini sovyet inşası kanalına yöneltmek ve bu yolla işçilerin köylülere önderliğini güvence altına almak için partisiz köylülere doğru, Leninist tarzda yaklaşmayı başarırız; ya da bunu başaramayız, ve o zaman kitlelerin siyasi eylemi sovyetlere aldırmaz, geçer gider, sovyetleri çiğner ve Gürcistan'daki ayaklanma gibi haydutluk eylemlerinde son bulur.

Sorun böyledir, yoldaşlar.

KÖYLÜLÜĞE DUYARLI BİR BİÇİMDE YAKLAŞMAK GEREKİYOR

Şu anda köylülüğe nasıl duyarlılıktan uzak bir biçimde yaklaşıldığını karakterize etmek için, dine karşı propaganda üzerine birkaç söz söylemek gerekiyor. Şu anda bazı yoldaşlar köylüleri materyalist filozoflar olarak görüyor ve köylülüğü tanrı olmadığına inandırmak için, onlara doğa bi-

limleri hakkında salt bir söylev vermenin yeterli olduğunu sanıyorlar. Onlar köylünün tanrıyı çiftliği (ekonomik işleri -ÇN) açısından gördüğünü, yani köylünün sık sık tanrıya sırt dönme eğiliminde olduğunu, ama sık sık şu kuşkuları çektiğini pek kavramıyorlar: «Kim bilir, belki de tanrı vardır; işlerimin daha iyi gelişmesi için iyisi mi hem komünistlerle hem de tanrıyla arayı iyi tutmalı.» Kim köylü mantığının bu özelliğini gözönüne almazsa, o parti üyeleriyle partisizler arasındaki karşılıklı ilişki sorunu hakkında hiç bir şey kavramamış demektir, o, dine karşı propaganda sorununda bizzat köylülerin ön yargılarına karşı dikkatli bir tavır gerektiğini kavramamış demektir.

PARTİNİN ESAS GÖREVLERİ

O halde şu sonuçlara varıyoruz:

1 — Kırdaki parti çalışmasında ana eksiklik, parti ile milyonlarla partisiz köylü arasında geniş bir partisiz köylü aktifinin olmamasıdır.

2 — Partinin önündeki görev, köyde partinin çevresinde, partiye yeni güçler kazandıracak böyle bir aktif yaratmaktır.

3 — Bu aktifin yaratılması, ancak sovyetlerin canlandırılması ve köylülüğün ülke yönetimine çekilmesiyle mümkündür.

4 — Sovyetlerin canlandırılması için, partisiz köylülere yaklaşımda radikal bir değişim, emir vermekten vazgeçmek ve parti üyeleriyle partisizler arasında karşılıklı bir güven ortamı yaratmak gereklidir.

Partinin görevleri bunlardır.

ÇALIŞMANIN ÖNKOŞULLARI

Bu görevlerin gerçekleştirilmesine elverişli önkoşullar mevcut mudur? Kesinlikle evet. Bu koşullar —en önemlilerini gözönüne alıyorum— üç tanedir.

Birincisi. Köy yoksullarının siyasi eylemliliğinin artması. Dikkatimizin odağını tarımsal gelişmenin bazı özelliklerine yöneltmek zorundayız. Sanayinin gelişmesi işçileri birleştirir, işçi sınıfının içinde bulunduğu toplumsal konumdan indirilmesini ortadan kaldırır ve bir bütün olarak işçi sınıfının yeniden doğmasını sağlarken, köydeki tarımsal gelişme ise yıkıma, köylülüğün farklılaşmasına, iki kampın oluşmasına yolaçmaktadır: köyde kumanda mevkilerine geçmek isteyen kulakların kampı ve kulaklara karşı müttefikler arayan köy yoksullarının kampı. Hiç kuşku yok ki, sovyetlerin canlandırılması, köy yoksullarının artan eylemlerinin, işçiler önderliğinde, kulakların, spekülatörlerin ve tefecilerin kötülüklerine karşı yönelmiş bir birleşik cephenin yaratılması sonucunu doğuracaktır.

İkincisi. Sovyetlerin canlandırılması için maddi temel olarak bir yerel bütçe yaratılması. Bütçe, vergi toplanması ve bunların harcanma biçiminin, köylüler için birincil önemde sorunlar olduğunu vurgulamaya gerek yok. Bu yüzden köylülüğün sovyet inşasına katılması, şimdi öncekinden çok daha güncel bir öneme sahiptir.

Üçüncüsü. Sovyet iktidarının ülkemizde açlık başgösteren bölgelere tam zamanında yaptığı yardım. Bu yardım, köylüler arasında sovyet iktidarına karşı hiç kuşkusuz bir güven ortamı yaratmıştır. Sanırım, bu ortamın sovyetlerin canlandırılmasını kolaylaştıracağı, kanıtlanması gerekmeyen bir olgudur.

ESAS MESELE — MİLYONLARCA PARTİSİZLE BAĞIN KORUNMASI

O halde partimiz yalnızca kırda belirli güncel görevleri yerine getirmekle kalmamaktadır, bu görevlerin yerine getirilmesini kolaylaştıracak bir dizi uygun koşul da mevcuttur. Şimdi mesele, bu görevlerin yerine getirilmesini tek adammışçasına ele almaktır.

Burada Lenin'in, partimizin gücünün parti ile milyon-

larca partisiz kitle arasındaki canlı ilişkide yattığına, bu ilişki ne kadar canlı olursa, başarılarımızın da o denli kalıcı olacağına ilişkin ölümsüz sözlerini unutmamalıyız. O bu sözleri partimizin XI. Kongre'sinde söylemişti. İşte:

«Bizler (komünistler **J. St.**) halk kütlesi içinde sadece, **denizde bir damlayız**, ve biz **ancak** halkın bilincini doğru bir biçimde ifade edersek hükümet edebiliriz. Aksi takdirde Komünist Partisi proletaryaya önderlik etmeyecek ve proletarya kitlelere önderlik etmeyecektir ve tüm mekanizma yıkılacaktır.»* [68]

«Pravda» Sayı 242
23 Ekim 1924

---

* Altını ben çizdim. *J. St.*

PARTİNİN KIRDAKİ GÖREVLERİ ÜZERİNE

RKP(B) MK Plenumunda [89] konuşma
26 Ekim 1924

Yoldaşlar! Benden önce söz alan yoldaşlar kırdaki çalışma hakkında oldukça ayrıntılı konuştukları için, ben bugünkü durumun özelliklerine ilişkin birkaç sözle yetineceğim.

Köylülerin durumu açısından bugünkü durumun özellikleri nelerdir?

Birinci özellik, eski sermayenin, köylülerin kurtuluşu mücadelesi sırasında toprak ağalarından kazandığımız moral sermayenin tükenmeye yüz tutmuş olmasıdır. Bazı yoldaşlar şöyle diyorlar: «Köylülük arasındaki çalışma konusunda böyle yaygara koparılmasının sebebi nedir? Köylülük hakkında tekrar tekrar konuştuk, köylüleri hiçbir zaman unutmadık — şimdi köylülük için bu yaygara neden?» Fakat öyle görünüyor ki, bu yoldaşlar eski, Ekim döneminde ve teslimat yükümlülüğünün kaldırılması döneminde toplanmış olan partimizin moral sermayesinin artık sönmeye yüztutmuş olduğunu anlamıyorlar. Şimdi yeni sermayeye gerek duyduğumuzu anlamıyorlar. Yeni mücadele koşullarında partimiz için yeni sermaye yaratmalıyız. Köylülüğü yeniden kazanmak zorundayız. Sorun budur. Toprak ağalarını silkip atmakta ve toprak sahibi olmalarında köylülere yardım ettiğimizi, savaşı sona erdirdiğimizi, artık çar olmadığını ve çarla birlikte bütün diğer çarlık akreplerinin süpürülüp atıldığını — bütün bunları köylüler artık unuttular. Bu

eski sermayeyle artık daha fazla idare edilemez. Bunu anlamayan biri, yeni durumdan, yeni YEP koşullarından hiç bir şey anlamamış demektir. Köylülüğü yeniden kazanıyoruz — içteki durumumuzun birinci özelliği budur.

Ancak bundan çıkan sonuç, yeniden köylülükten sözetmenin salt gereksiz olmadığı değil, hatta bunu yapmakta biraz geç bile kalınmış olduğudur.

İkinci özellik, bu dönem içinde ana sınıflarımızın —işçiler ve köylüler— değişmiş oldukları, başkalaşmış oldukları dır. Eskiden proletarya deklase olmuş, dağıtılmıştı; köylüler toprak ağalarının elinden alınan toprağı elinde tutmak ve ağalara karşı savaşı kazanmak arzusuyla doluydu. Eskiden böyleydi. Şimdi ise önümüzde duran durum başkadır. Artık savaş yok. Sanayi gelişiyor. Tarım gelişiyor. Bugünkü proletarya deklase olmuş bir işçi sınıfı değil, kültürel düzeyi ve gereksinimleri günden güne artan, yaşam gücüyle dolu bir proletaryadır. Köylülüğe gelince, o artık eski, cefakâr, toprağını yitirme korkusuyla dolu ve ağalardan kurtulmak için her fedakârlığa razı köylülük değil. O artık yeni bir sınıf, özgür ve aktif, ağaları unutmuş ve şimdi ucuza mal sahibi olmayı ve tahılını mümkün olduğunca pahalıya satmayı düşünen bir sınıf. Onun karakter özelliği artan siyasi eylemliliği. Şimdi artık «Parti her şeyi yoluna koyar», «parti herkes için her şeyi düzenler» denilemez. Artık ne köylüler, hele ne de işçiler, böyle söylevlerden bir şey anlamayacaklardır. Şimdi daha derinlemesine kitlelere gitmek, eskisinden daha çok açıklamak, anlatmak, inandırmak gerekiyor. Şimdi milyonlarca partisizin güvenini yeniden kazanmak ve bu güveni örgütsel olarak —öncelikle sovyetler üzerinden— sağlamlaştırmak gerekiyor. Kitlelerin artan siyasi eylemliliği bunu gerektiriyor.

Ama değişen salt sınıflar değildir. Savaş alanı da değişmiştir, çünkü o artık başka, tümüyle başka olmuştur. Eskiden mücadelenin amacı neydi? Teslimat yükümlülüğü gerekli mi, yoksa gerekli değil mi? Daha da önceleri mesele, toprak ağasının gerekli olup olmadığıydı. Şimdi artık bu sorunlar çözülmüştür, çünkü artık ne toprak ağası ne de tes-

limat yükümlülüğü var. Şimdi mesele toprak ağası ve teslimat yükümlülüğü değil, tahıl fiyatları. Bu tamamen yeni bir savaş alanı, ciddi bir inceleme ve ciddi bir savaşım gerektiren geniş ve çok karmaşık bir mücadele alanı. Artık mesele vergiler bile değil; çünkü köylü, eğer tahıl fiyatları «yeterince yüksek» olsa ve tekstil ürünleri ve diğer şehir mallarının fiyatları «yeterince» düşürülmüş olsa, vergi ödeyecek. Şimdi temel sorunlar pazar, şehir mallarının ve tarımsal ürünlerin fiyatları.

Gomel İl Komitesi Sekreteri MK'ne şöyle yazıyor:

«Üç bucakta vergi listelerini kabul etme konusunda kitlesel bir reddetme görüldü. Vergiler, öngörülenin üçte biri kadar bir hızla toplandı. Bucaklarda yapılan partisizler konferansları öyle fırtınalı geçti ki, bazıları kapatılmak zorunda kalındı, bazılarında, merkezden vergilerin indirilmesini ve tahıl fiyatlarının yükseltilmesini rica etmek için bir değişiklik önerisi kabul edildi. Başka illerde durumun ne olduğunu bilmiyorum, fakat bizim ilimizdeki durum, sizin» (yani benim) «son gizli mektubunuzda çıkardığınız sonuçlara uygun değil. Köy çomak sokulmuş arı kovanı gibi, herkes vergiler ve tahıl fiyatlarını konuşuyor.»

MK Sibirya'dan, Güney Doğu'dan, Kursk, Tula, Nijni-Novgorod, Ulyanovsk ve başka illerden de tıpkı böyle haberler aldı.

Bütün bu haberlerin anlamı şudur: fiyat politikamız köylülüğü dara sokmakta ve köylü, bu fiyat politikası olmaksızın sanayimizin bir adım bile ilerlemesinin mümkün olmadığı bu fiyat politikasının uygulanmasının kaldıracını zayıflatmak ya da hatta tamamen ortadan kaldırmak istemektedir. Köylü sanki bize şunu söylüyor: «Siz, şehir ürünlerinin fiyatlarını en alt düzeye indirmeye korkuyorsunuz, yabancı malların hücum etmesinden korkuyorsunuz, genç sanayimizi rekabete karşı korumak için mümkün olan bütün gümrük duvarlarını bu yüzden kurdunuz, ama sizin sanayiniz beni ne ilgilendirir, benim istediğim ucuz mallar, nereden geldiği beni ilgilendirmez.» Ya da devamla: «Siz tahıl fiyatlarını yükseltmekten korkuyorsunuz, çünkü bu-

nun iş ücretinin kuyusunu kazabileceğinden korkuyorsunuz, bu yüzden mümkün olan her türlü tedarik organını icat ettiniz, dış ticaret tekeli ve başka şeyler kurdunuz, ama sizin kurduğunuz engellerden bana ne, ben yüksek tahıl fiyatları istiyorum.»

Fiyat politikası alanındaki mücadelenin anlamı budur.

Bu bağıntıda Gürcistan'daki son ayaklanma, özellikle tipiktir. Elbette ki bu ayaklanma bir tertip eseriydi, fakat bazı yerlerde, özellikle Gurien ilçesinde hiç kuşkusuz kitle karakteri taşımaktaydı. Gurien'de köylülerin elde etmek istediği neydi? Ucuz mallar ve mısır için yüksek fiyat. Gurien Batı ile sınır komşusudur, yabancı malların bizim Sovyet mallarımızdan çok daha ucuz olduğunu görmektedir, ve bizim malların fiyatlarının en azından yabancı fiyatların düzeyine düşürülmesini, ya da mısır fiyatlarının Sovyet mallarının ehven fiyata satınalınmasını sağlayacak derecede yükseltilmesini istemektedir. Gürcistan'daki Gurien ayaklanmasının ekonomik temeli budur. İşte tam da bu yüzden, bu ayaklanma bütün Sovyet ülkesindeki yeni mücadele koşulları bağıntısında tipiktir. Ve işte bu yüzden Gürcistan'daki ayaklanma, sanayi malları ve tarımsal ürün fiyatlarının değil, teslimat yükümlülüğünün kaldırılmasının sözkonusu olduğu Tambov'daki ayaklanmayla bir ve aynı tutulamaz.

Sovyet fiyat politikasına karşı bu yeni mücadelenin pazarda ve köydeki körükleyicileri kulaklar, spekülatörler ve diğer Sovyet düşmanı unsurlardır. Onlar, bu unsurlar, milyonlarca köylü kitlesini işçi sınıfından koparmak ve böylelikle proletarya diktatörlüğünün altını oymak çabasındadırlar. Bu yüzden görevimiz, kulaklar ve spekülatörleri soyutlamak, emekçi köylülüğü onlardan koparmak, onu (emekçi köylülüğü -ÇN) Sovyet inşasına çekmek ve bu yolla siyasi etkinliğinin yolunu açmaktır. Biz bunu yapabiliriz ve zaten yapmaktayız, çünkü emekçi köylü kitlelerinin ve özellikle köy yoksullarının çıkarı işçilerle ittifaktan, proletarya diktatörlüğünün muhafazasından ve de diktatörlük için vazgeçilmez olan ekonomik kaldıracın muhafazasından yanadır.

Bunun için gerekli olan nedir? Her şeyden önce gerekli olan, kırda, partinin çevresinde partimizi milyonlarca köylüye bağlayabilecek bol sayıda partisiz köylü kadrosu yaratmak için çaba harcamaktır. Bu yapılmadan, köylülüğü kulaklar ve spekülatörlerden koparmanın, milyonlarca köylüyü kazanmanın ve onları parti için garantilemenin sözü bile edilemez. Elbette ki bu zor bir iştir. Fakat zorluklar bizim için aşılmaz bir engel olamaz. Hücrelerimizi desteklemek üzere yüzlerce belki de binlerce deneyimli fonksiyoner (burada önemli olan sayı değil), köye gönderilmelidir, bu fonksiyonerler köyü tanıyan ve partisiz köylüleri yönlendirebilecek ve bir aktifte toparlayabilecek kişiler olmalıdırlar. Burada, kırda hala varolan ve olası ki o kadar da çabuk kaybolmayacak olan köylülerin kentlilere karşı duyduğu doğal güvensizlik, dikkate alınmak zorundadır. Köylünün kentten gelen bir yabancıyı, hele bir de bu henüz çok gençse, nasıl karşıladığını bilirsiniz: «İşte bizi üçkağıda bağlamak isteyen bir haydut daha geliyor şehirden.» Bu, köylünün her şeyden önce, kendisinin de bir çiftliği olan ve şöyle böyle çiftçilikten anlayan birine inanmasından ileri gelir. Bu yüzden, kırdaki faaliyetimizin merkezinde, partinin içinden yeni güçler kazanabileceği gerçek bir köylü aktifinin yaratılması çakışmasının durması gerektiğini düşünüyorum.

Ama bu nasıl yapılacaktır? Bence bu iş için herşeyden önce sovyetlerin canlandırılması gerekir. Canlı, dürüst, aktif, bilinçli herkes, özellikle de köylüler arasındaki en bilinçli ve en enerjik kişiler olan eski Kızıl Ordu erleri, sovyetler içinde çalışmaya çekilmelidir. Neden tam da sovyetler içinde? Birincisi, sovyetler iktidar organları oldukları, partinin önünde duran görevin ise emekçi köylülüğün ülke yönetimine katılması olduğu için. İkincisi, sovyetler, işçi ve köylüleri birleştirme organları, işçilerin köylülere önderlik etmesinin organları olduğu, bugün ise, işçilerin köylülere önderlik etmesi dünkünden çok daha gerekli olduğu için. Üçüncüsü, yerel bütçe sovyetlerde hazırlandığı ve bütçe köylüler için yaşamsal önem taşıyan bir sorun olduğu için. Sonuncusu, sovyetler köylülüğün hissiyatını gösteren en emin ba-

rometre olduğu, köylülüğün sesine ise mutlaka kulak verilmek zorunda olduğu için. Kırda, köylü komiteleri, kooperatifler, Komünist Gençlik Birliği organları gibi diğer son derece önemli partisiz örgütler de vardır. Ancak, belirli koşullar altında bu örgütlerin, işçilerden kopabilecek olan katıksız köylü birliklerine dönüşme tehlikesi vardır. Bunun olmaması için, bu örgütlerin çalışması işçilerin köylülere önderliği salt yapısı itibariyle bile zaten güvenceye alınmış olan sovyetler tarafından koordine edilmelidir. İşte bu yüzden, köylü örgütlerinin yağmurdan sonra çıkan mantarlar gibi boy attığı bugün, sovyetlerin canlandırılması birincil önemde bir görevdir.

Kısa süre önce, köy hücrelerinin bir danışma toplantısında, yoldaşlara partimizin kırdaki çalışmasının eksikliklerini amansızca eleştirmeleri çağrısını yaptım*. Bu, bir takım hoşnutsuzluklar doğurdu. Görüldüğü gibi, eleştiriden korkan, çalışmamızın eksikliklerini ortaya çıkarmak istemeyen komünistler var. Bu tehlikelidir, yoldaşlar. Daha da fazlasını söylemek istiyorum: Özeleştiriden korkma ya da partisizlerin eleştirisinden korkma, şu anda en tehlikeli hastalıktır. Çünkü ikisinden biri: Ya kendi kendimizi eleştiririz ve partisizlerin çalışmamızı eleştirmesine izin veririz — o zaman kırdaki çalışmamızın ileriye gideceğini umabileceğiz; ya da böyle bir eleştiriye izin vermeyiz — ve o zaman olaylar bizi eleştirecek; Kronstadt, Tambov, Gürcistan'daki ayaklanmalar türünden olaylar. Ben birinci türden eleştirinin ikinci türden eleştiriye yeğ tutulması gerektiği görüşündeyim. Bu yüzden biz ne parti üyelerinden ve hele ne de partisizlerden gelecek eleştirilerden korkmamalıyız.

İlk kez:
J. Stalin. Köylü Sorunu
adlı kitapta yayınlanmıştır.
Moskova/Leningrad 1924.

---

* Bkz. elinizdeki cilt, s. 211-218.

«DİNAMO» FABRİKALARININ KIZIL KİTABINA KAYIT

«Dinamo» Fabrikaları işçilerine ve aynı şekilde tüm Rusya işçilerine, sanayimizin gelişmesini, önümüzdeki dönemde Rusya proleterlerinin sayısının 20-30 milyona çıkmasını, köyde kollektif işletmelerin canlanmasını ve özel işletmelerin bunun etkisine tabi olmasını, yüksek düzeyde gelişmiş sanayiin ve köydeki kollektif işletmenin fabrika proleterlerini ve kırdaki emekçileri kesin biçimde bir sosyalist orduda kaynaştırmasını dilerim...

J. Stalin
7.XI.1924

İlk kez «Pravda» Sayı 152'de yayınlanmıştır.
4. Haziran 1930.

BİRİNCİ SÜVARİ ORDUSUNA

Krasnov ve Denikin'in, Vrangel ve Pilsudski'nin beyaz kıtalarının korkusu, şanlı süvari ordusuna selam!

Süvari ordusu önderleri, kızıl köylü generali Budyoni yoldaşa ve kızıl işçi generali Voroşilov yoldaşa selam!

Kızıl süvariler! Sizin kızıl bayraklarınız, dört yıllık iç savaşın cephelerinde kazanılan parlak zaferlerin unutulmaz şanıyla kaplanmıştır. Beşinci yıldönümün kutlandığı bu günde, bu bayraklara mezara dek sadık kalacağınıza; işçi sınıfının iradesi sizi komünizmin zaferi için yeni mücadeleere çağırdığında sosyalist anavatana karşı görevinizi şerefle yerine getireceğinize and içmelisiniz.

J. Stalin

«Pravda» Sayı: 261,
16 Kasım 1924.

«KRESTYANSKAYA GAZETA»YA

«Krestyanskaya Gazeta»ya,

büyük işçi köylü birliği davasının sadık

bekçisine selam!

«Krestyanskaya Gazeta!» Üç emri aklından çıkarma:

1 — Köylü muhabirlerini gözbebeğin gibi koru — onlar senin ordundur;

2 — en dürüst ve en bilinçli köylülerle, özellikle eski kızıl ordu erleriyle daha sıkı bağlar kur — onlar senin dayanağındır;

3 — gerçeği köye taşı ve tüm dünyaya ilan et; aralıksız ilan etki, işçilerle kardeşçe ittifak yapmaksızın köylülerin kurtuluşu düşünülemez; emeğin sermaye üzerindeki zaferi, işçilerin köylülere önderliği olmadan olanaksızdır.

J. Stalin

«Krestyanskaya Gazeta»
(Köylü Gazetesi) Sayı 51
17 Kasım 1924.

TROÇKİZM Mİ, LENİNİZM Mİ?

Sovyetler Birliği Sendikaları Merkez Konseyi Komünist Fraksiyonu Plenumunda Konuşma 19 Aralık 1924

Yoldaşlar! Kamenev'in ayrıntılı raporundan sonra bana söyleyecek fazla birşey kalmıyor. Bundan ötürü, Troçki ve kafadarlarının Ekim ayaklanması, ayaklanmada Troçki'nin rolü, Parti ve Ekim'in hazırlanması vs. üzerine yaydıkları bazı efsaneleri teşhir etmekle yetineceğim. Bu arada, özel, Leninizmle bağdaşmaz bir ideoloji olarak Troçkizm, ve Troçki'nin son edebi taşkınlıkları ile ilişkili olarak Partinin görevleri üzerinde duracağım.

I
EKİM AYAKLANMASI İLE İLGİLİ OLGULAR

İlkönce Ekim ayaklanması hakkında. Parti üyeleri arasında hararetle, bir bütün olarak Merkez Komitesinin Ekim 1917'de güya ayaklanmaya karşı olduğu söylentileri yayılıyor. Merkez Komitesi 10 Ekim'de, ayaklanmayı örgütleme kararı alırken, ilkin çoğunlukla ayaklanmaya karşı olduğunu bildirdiği, ama sonra Merkez Komitesinin oturumuna bir işçinin dalıp, «Ayaklanmaya karşı çıkıyorsunuz, ama ben size söyleyeyim ki, ayaklanma herşeye rağmen yine de olacak» diye haykırdığı anlatılıyor. Ve ancak bu tehditten sonradır ki, güya çekingen davranan Merkez Komitesinin ayak-

lanma sorununu yeniden ortaya attığı ve ayaklanmayı örgütleme kararını aldığı söyleniyor.

Bu basit bir söylenti değildir, yoldaşlar. Ünlü John Reed, Partimizle ilişkisi bulunmayan, 10 Ekim'deki gizli toplantımızın öyküsünü elbette bilemeyecek durumda olan ve bundan ötürü de Bay Zuhanov'un uydurduğu masallara kapılan John Reed, «Dünyayı Sarsan On Gün» adlı kitabında bunu yazıyor. Bu uydurma hikaye, Troçkistlerin kaleminden çıkma bir dizi broşürde, ve bu arada Syrkin'in Ekim üzerine yazdığı son broşürlerden birinde de tazelenip yineleniyor. Bu söylentiler, Troçki'nin son edebi taşkınlıklarında da hararetle sürdürülüyor.

Kanıtlamaya gerek yoktur ki, bütün bu ve benzeri Doğu masalları olgulara uymamaktadır; gerçekte Merkez Komitesi toplantısında böyle şeyler olmamıştır ve olamazdı da. Bu nedenle bu anlamsız söylentilere aldırmayabilirdik: Muhaliflerin ve Parti ile ilişkisi olmayan kişilerin çalışma odalarında o kadar çok söylenti uydurulmaktadır ki. Şimdiye kadar da gerçekten böyle davrandık, örneğin John Reed'in yanlışları üzerinde durmadık, bu yanlışların düzeltilmesini iş edinmedik. Ama Troçki'nin en son taşkınlıklarından sonra bu tür efsanelere aldırmazlık edemeyiz, çünkü gençlik bu tür efsaneler temelinde eğitilmeye çalışılıyor ve ne yazık ki bu bakımdan belirli sonuçlar da elde edilmiş bulunuyor. Bu durumda, bu saçma söylentilerin karşısına gerçek olguları çıkarmam gerekiyor.

Partimizin Merkez Komitesinin 10 (23) Ekim 1917'deki oturumunun tutanaklarını alıyorum. Hazır bulunanlar: Lenin, Zinovyev, Kamenev, Stalin, Troçki, Sverdlov, Uritski, Jerzinski, Kollontay, Bubnov, Sokolnikov, Lomov. Güncel durum ve ayaklanma sorunu görüşülüyor. Tartışmadan sonra Lenin yoldaşın ayaklanma konusundaki karar önergesi oylanıyor. Karar, 2'ye karşı 10, oy çoğunluğuyla alınıyor. Mesele açık gibi görünüyor: Merkez Komitesi, 2'ye karşı 10 oy çoğunluğuyla, ayaklanmanın örgütlenmesi dolaysız pratik çalışmasına geçmeyi kararlaştırıyor. Merkez Komitesi aynı oturumda, ayaklanmayı yönetmek için Siyasi Büro adı altında,

Lenin, Zinovyev, Stalin, Kamenev, Troçki, Sokolnikov ve Bubnov'dan oluşan bir siyasi merkez seçiyor.

Olgular bunlardır.

Bu tutanaklar birden fazla efsaneyi bir çırpıda çürütmektedir. Merkez Komitesinin çoğunluğunun güya ayaklanmaya karşı olduğu efsanesini çürütüyor. Merkez Komitesinin ayaklanma sorununda güya bir bölünmenin eşiğinde olduğu efsanesini de çürütüyor. Tutanaklardan açıkça görülüyor ki, derhal ayaklanmaya karşı olan Kamenev ile Zinovyev, ayaklanmadan yana olanlar gibi, ayaklanmanın siyasi yönetim organına seçilmişlerdir. Herhangi bir bölünme sözkonusu değildi ve olamazdı da.

Troçki bizi temin ediyor ki, Ekim'de Partimiz, Kamenev ve Zinovyev'in şahsında bir sağ kanatla, denebilir ki, sosyal-demokratlarla kozunu paylaşmak zorunda kaldı. Anlaşılmayan şey şu ki: nasıl oldu da Parti böyle bir olayda bölünmenin eşiğinden döndü; nasıl oldu da Kamenev ve Zinovyev ile görüş ayrılıkları yalnızca birkaç gün sürdü; nasıl oldu da bu yoldaşlar, görüş ayrılıklarına rağmen, Parti tarafından son derece önemli mevkilere getirildiler, ayaklanmanın siyasi merkezine seçildiler vs.? Lenin'in sosyal-demokratlara karşı acımasızlığı Partide yeterince bilinmektedir; Parti, Lenin'in de partide sosyal-demokrat düşünceli yoldaşlara, ve üstelik de en önemli mevkilerde bulunmalarına katlanmaya bir an için bile razı olamayacağını bilir. Partinin bir bölünmenin eşiğinden döndüğü nereden anlaşılıyor? Bu, görüş ayrılıklarına rağmen, bu yoldaşların şahsında, Bolşevizmin ortak zemininde duran eski Bolşeviklerin sözkonusu olmasıyla anlaşılır. Bu ortak zemin ne idi? Temel sorunlarda: Rus devriminin karakteri hakkında, devrimin itici güçleri hakkında, köylülüğün rolü hakkında, Parti yönetiminin temelleri hakkında vs. görüş birliği. Böyle ortak bir zemin olmasaydı, bir bölünme kaçınılmaz olurdu. Bir bölünme olmadı, ve görüş ayrılıkları ancak birkaç gün sürdü; çünkü Kamenev ve Zinovyev Leninisttiler, Bolşeviktiler.

Şimdi Troçki'nin Ekim ayaklanmasındaki özel rolü hakkındaki efsaneye geçelim. Troçkistler canla başla, Ekim ayak-

lanmasının esin kaynağı ve biricik önderinin Troçki olduğunu söyleyen söylentiler yayıyorlar. Bu söylentiler, Troçki'nin yazılarının sözümona redaktörü olan Lenzner tarafından özellikle hararetli bir şekilde yayılıyor. Troçki'nin ayaklanmadaki özel rolüne ilişkin söylentilerin yayılmasını; Partiyi, Parti Merkez Komitesini ve Petrograd Parti komitesini sistemli olarak görmezlikten gelerek, bu örgütlerin ayaklanmadaki önder rolünü suskunlukla geçiştirerek ve bizzat kendisini Ekim ayaklanmasının merkezi şahsiyeti olarak hararetle öne çıkararak, Troçki'nin kendisi kasıtlı ya da kasıtsız olarak teşvik ediyor. Troçki'nin ayaklanmadaki kuşkusuz önemli rolünü yadsımak aklından geçmez. Şunu kesin söylemeliyim ki, Troçki Ekim ayaklanmasında asla özel bir rol oynamamıştır ve oynayamazdı da; O Petrograd Sovyetinin başkanı olarak, Troçki'nin attığı her adımı yöneten ilgili Parti organlarının sadece iradelerini yerine getirdi. Zuhanov tipi darkafalılara tüm bunlar garip gelebilir ama benim bu iddiam olgularla, sağlam kanıtlarla baştan sona doğrulanmaktadır.

Merkez Komitesinin bir sonraki toplantısının, 16 (29) Ekim 1917'deki oturumun tutanaklarını alalım. Hazır bulunanlar: Merkez Komitesi üyeleri, artı Petrograd Komitesi temsilcisi, artı Askeri Örgütün, işletme komitelerinin, sendikaların, demiryolcuların temsilcileri. Hazır bulunanlar arasında Merkez Komitesi üyelerinden başka şunlar var: Krilenko, Şotman, Kalinin, Volodarski, Şliyapnikov, Lasis ve diğerleri; toplam 25 kişi. Ayaklanma sorunu saf pratik - örgütsel bakış açısından görüşülüyor. Lenin'in ayaklanma üzerine karar önergesi 2'ye karşı 20 oyla kabul ediliyor; üç kişi çekimser kalıyor. Ayaklanmanın örgütsel yönetimi için bir pratik merkez seçiliyor. Bu merkeze kimler seçiliyor? Bu merkeze beş kişi seçiliyor: Sverdlov, Stalin, Jerzinski, Bubnov, Uritski. Pratik merkezin görevi şudur: bütün pratik ayaklanma organlarını Merkez Komitesinin direktiflerine uygun olarak yönetmek. Böylece, görüldüğü gibi, Merkez Komitesinin bu oturumunda «korkunç» birşey oluyor, yani ayaklanmanın «esin kaynağı», «baş kişisi», «biricik önderi»

Troçki, «garip bir şekilde», ayaklanmayı yönetmekle görevlendirilen pratik merkeze seçilmiyor. Bu, Troçki'nin özel rolü konusunda sık sık savunulan görüşle nasıl bağdaşır? Bütün bunlar doğrusu pek «garip», derdi Zuhanov ya da Troçkistler, değil mi? Oysa burada aslında hiç de garip birşey yoktur; çünkü Ekim döneminde Partimiz için nispeten yeni bir kişi olan Troçki, ne Partide ne de Ekim ayaklanmasında herhangi özel bir rol oynamadı, ve oynayamazdı da. Tüm diğer sorumlu fonksiyonerler gibi o da sadece Merkez Komitesinin ve onun organlarının iradesini yerine getirdi. Bolşeviklerin Parti önderliğinin mekanizmasını bilen biri, bunun asla başka türlü olamayacağını özel bir çaba göstermeden anlar: olayların akışı üzerindeki her türlü etkisini yitirmek için, Troçki'nin Merkez Komitesinin iradesini sadece çiğnemesi yeterdi. Troçki'nin özel rolü söylentisi, gayretkeş «Parti dedikoducularının» yaydığı bir efsanedir.

Bu elbette, Ekim ayaklanmasının esin kaynağı yoktu demek değildir. Hayır, onun esin kaynağı ve önderi vardı. Ama bu, ayaklanma sorununun karara bağlanmasında verdiği önergeler Merkez Komitesince kabul edilen Lenin'den, Troçki'nin iddiasının tersine, ayaklanmanın gerçek esin kaynağı olmasını illegalitenin önleyemediği Lenin'den başkası değildi. Ayaklanmanın esin kaynağının, Partinin önderi V. I. Lenin olduğu apaçık gerçeğini bugün illegalite üzerine gevezelikle örtbas etmeyi istemek budalalıktır ve gülünçtür.

Olgular bunlardır.

Olabilir, deniyor bize, ama inkar edilemez ki, Troçki Ekim döneminde iyi savaştı. Evet, doğrudur, Troçki Ekim'de gerçekten iyi savaşmıştır. Ama Ekim döneminde sadece Troçki iyi savaşmadı, o sırada Bolşeviklerle omuz omuza olan sol Sosyal-Devrimciler bile hiç de fena savaşmadılar. Genelde şunu söylemeliyim ki, muzaffer ayaklanma döneminde, düşman tecrit edilmiş ve ayaklanma gittikçe büyük boyutlar kazanırken, iyi savaşmak zor değildir. Böyle anlarda, geri olanlar bile kahramanlaşır.

Ne var ki, proletaryanın mücadelesi baştan sona bir sal-

dırı, kesintisiz bir başarılar zinciri değildir. Proletaryanın mücadelesinde sınavlar da vardır, yenilgiler de vardır. Gerçek devrimci, muzaffer ayaklanma döneminde yiğitçe savaşan kişi değil, tersine, devrimin muzaffer saldırısında iyi savaşmasını bilen, ama aynı zamanda devrimin geri çekilme döneminde, proletaryanın yenilgisi döneminde de yiğit olan, şaşkına dönmeyen ve devrim darbeler aldığında, düşman başarı kazandığında işi yarı yolda bırakmayan, devrimin geri çekilme döneminde paniğe kapılmayan ve umutsuzluğa düşmeyen kişidir. Sol Sosyal-Devrimciler Ekim döneminde Bolşevikleri desteklerken, hiç de fena savaşmadılar. Ama bu «gözüpek» savaşçıların, Brest döneminde, Alman emperyalizminin saldırısı onları umutsuzluğa ve isteriye düşürdüğünde, paniğe kapıldığını kim bilmez? Ekim döneminde iyi savaşmış olan Troçki'nin, Brest döneminde, devrimin geçici gerileme döneminde, bu güç anda yeterince metanet göstermek ve sol Sosyal-Devrimcilerin izinden yürümemek için yeterince yararlık göstermediği çok üzücüdür, ama kuşkusuz doğrudur. Bu, kuşkusuz, çetin bir andı, şaşkına dönmemek, zamanında geri çekilmek, zamanında barış koşullarını kabul etmek, proletarya ordusunu Alman emperyalizminin darbelerinden kurtarmak, köylü yedekleri elinde tutmak, böylelikle bir soluklanma molası elde etmek ve sonra yeni güçlerle düşmana saldırmak için, olağanüstü bir yiğitlik ve sarsılmaz bir serinkanlılık gerekiyordu. Ne yazık ki Troçki bu güç anda bu yiğitliği ve devrimci metaneti göstermedi.

Troçki'nin görüşüne göre, proletarya devriminin esas öğretisi, Ekim gibi bir dönemde «yarı yolda durmamak»tır. Bu doğru değildir; çünkü Troçki'nin bu iddiası, devrimin derslerine ilişkin doğrunun yalnızca bir **kesimini** içermektedir. Proletarya devriminin dersleri üzerine doğrunun **tümü**, yalnız devrimin saldırı günlerinde değil, düşmanın üstünlüğü ele geçirdiği ve devrimin darbeler aldığı, devrimin geri çekilme günlerinde de «yarı yolda durmamak gerektiği»dir. Devrim, Ekim ile bitmemiştir. Ekim, proletarya devriminin yalnızca başlangıcıdır. Büyüyen bir ayaklanma sırasında yarı yolda durmak kötüdür. Ama iktidarın ele geçirilmesinden

sonra, devrimin ağır sınavlarında yarı yolda durmak daha da kötüdür. Devrimin ertesi günü iktidarı devam ettirmek, iktidarı ele geçirmekten daha az önemli değildir. Troçki, Brest döneminde, devrimimizin ağır sınavları döneminde, nerdeyse iktidarı «bırakma»ya ramak kalmışken, yarı yolda durduysa, Kamenev'in ve Zinovyev'in Ekim'deki yanılgılarının bununla hiçbir ilişkisi olmadığını kavramalıdır.

II
PARTİ VE EKİM'İN HAZIRLANMASI

Şimdi Ekim'in hazırlanması sorununa geçelim.

Troçki'yi duysanız, sanırsınız ki, Bolşevik Partisi Mart'tan Ekim'e tüm hazırlık dönemi boyunca yerinde saymaktan, kendini kendi iç çelişkileri içinde tüketmekten ve Lenin'i her türlü yoldan engellemekten başka birşey yapmazken, Troçki de olmasaymış, Ekim Devriminin nasıl sonuçlanacağını hiç kimse bilemezmiş. Parti üzerine bu tuhaf konuşmaları, III. cildin aynı «önsöz»ünde «proletarya devriminin asıl aletinin Parti olduğunu», «proletarya devriminin, Parti olmadan, Partinin başı üstünden, Partiye kulak asmayarak, Partinin yerini tutan birşey vasıtasıyla zafer kazanamayacağını» açıklayan Troçki'den duymak insana biraz gülünç geliyor; bu arada, «devrimin asıl aleti»nin işe yaramaz olduğunun görüldüğü ve «Partiye kulak asmayarak» zaferin olanaksız olduğu bir durumda, devrimimizin nasıl olup da zafere ulaştığını Allah bile anlayamaz. Ama Troçki böyle garip şeylerle karşımıza ilk kez çıkmıyor. Partimiz üzerine yapılmış gülünç konuşmaların, Troçki'nin alışılmış garipliklerinden olduğu kabul edilmelidir.

Ekim'in hazırlanmasının öyküsünü dönemlere göre inceleyelim.

1 — Partinin yeni doğrultuyu saptaması dönemi (Mart - Nisan).

Bu dönemin temel olguları şunlardır:

a) Çarlığın yıkılması;
b) Geçici Hükümet'in kurulması (burjuvazinin diktatörlüğü);
c) İşçi ve asker temsilcileri Sovyetlerinin oluşması (proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü);
d) İkili iktidar;
e) Nisan gösterisi;
f) İlk iktidar bunalımı.

Bu dönemin karakteristik bir özelliği, yanyana, birlikte, bir ve aynı zamanda hem burjuvazinin diktatörlüğünün ve hem de proletarya ile köylülüğün diktatörlüğünün varolması, ikincisinin birincisine karşı güven duyması, onun barış çabalarına inanması, iktidarı gönüllü olarak burjuvaziye vermesi ve böylelikle onun bir uzantısı haline gelmesi olgusudur, iki diktatörlük arasında ciddi çatışmalar henüz görülmez. Ama buna karşılık bir «Kontak Komisyonu»[70] vardır.

Bu, Rusya'nın tarihinde pek büyük bir dönüm noktası ve Partimizin tarihinde asla görülmemiş bir dönemeçti. Hükümeti dolaysız düşürmenin eski, devrim öncesi platformu berrak ve belirgindi, ama artık yeni mücadele koşullarına uymuyordu. Şimdi artık hükümetin dolaysız düşürülme çaresine bakılamazdı, çünkü hükümet, «anavatan savunucuları»nın etkisi altında bulunan Sovyetlerle bağlantılıydı, ve Parti, yalnız hükümete karşı değil, Sovyetlere karşı da, gücünü aşan bir savaş vermek zorunda kalacaktı. Ama Geçici Hükümeti destekleyen bir politika da izlenemezdi, çünkü o emperyalizmin bir hükümetiydi. Yeni mücadele koşulları altında Partiye yeni bir doğrultu saptanması gerekiyordu. Parti (onun çoğunluğu), bu yeni doğrultuya varmayı elyordamıyla deniyordu. Barış sorununda Sovyetlerin Geçici Hükümete baskı yapması politikasını izliyor ve eski şiardan, proletaryanın ve köylülüğün diktatörlüğünden, yeni şiara, Sovyet iktidarına derhal ilerleme adımını atmaya karar veremiyordu. Bu kararsızlık politikası, Sovyetlere, somut barış sorunu vasıtasıyla Geçici Hükümetin gerçek em-

peryalist niteliğini görme ve ondan kopma fırsatını verme amacını güdüyordu. Ne var ki bu son derece yanlış bir tavırdı, çünkü pasifist hayaller yaratıyor, «anavatan savunucuları»nın değirmenine su taşıyor ve kitlelerin devrimci eğitimini zorlaştırıyordu. Diğer Partili yoldaşlarla birlikte ben de o sıralar bu yanlış görüşü paylaşıyordum ve bu görüşten ancak Nisan ortalarında, Lenin'in tezlerini benimsediğimde tümüyle vazgeçtim. Yeni bir doğrultu gerekliydi. Bu yeni doğrultuyu Partiye Lenin ünlü «Nisan Tezleri»[71] ile verdi. Bu tezler üzerinde uzunca durmayacağım, çünkü onları herkes bilmektedir. O sırada Parti ile Lenin arasında görüş ayrılıkları var mıydı? Evet, vardı. Bu görüş ayrılıkları ne kadar sürdü? İki haftadan fazla değil. Lenin'in tezlerini kabul eden Petrograd örgütü Şehir Konferansı[72] (Nisanın ikinci yarısı), Partimizin gelişmesinde bir dönüm noktası oldu. Tüm Rusya Nisan Konferansı[73] (Nisan sonu), Partinin onda dokuzunu ortak Parti pozisyonunda birleştirerek, Petrograd Konferansının eserini tüm Rusya ölçeğinde sadece tamamladı.

Bugün, yedi yıl sonra, Troçki, Bolşevikler arasındaki eski görüş ayrılıkları üzerine «Oh olsun!» diyerek sövüp sayıyor ve bu görüş ayrılıklarını nerdeyse Bolşevizm içindeki iki partinin savaşı gibi gösteriyor. Ama birincisi, Troçki burada korkunç abartma yapıyor ve meseleyi şişiriyor, çünkü Bolşevik Partisi bu görüş ayrılıklarını hiç sarsılmaksızın atlatmıştır. İkincisi, Partimiz kendi içinde görüş nüanslarına izin vermeseydi, devrimci bir parti değil, bir kast olurdu; oysa bilindiği gibi, geçmişte, örneğin III. Duma döneminde de görüş ayrılıklarımız vardı, ama bunlar Partimizin birliğini zedelemiyordu. Üçüncüsü, **bugün** Bolşevikler arasındaki eski görüş ayrılıkları üzerine «Oh olsun!» diyerek sövüp sayan Troçki'nin **o sıralar** hangi tavrı takındığını sormak gereksiz olmaz mı? Troçki'nin yazılarının sözümona redaktörü olan Lenzner, bizi temin ediyor ki, Troçki Amerika Mektupları'nda (Mart), Lenin'in Nisan Tezlerinin temelini oluşturan «Uzaktan Mektuplar»da[74] (Mart) yazdıklarını «tüm kapsamıyla önceden yazmıştır». Tam şöyle diyor: «Tüm

kapsamıyla önceden yazmıştır.» Troçki böyle bir benzetmeye hiç itiraz etmiyor ve bunu açıkça şükranla benimsiyor. Ama birincisi, Troçki'nin mektupları, özü ve sonuçları bakımından Lenin'in mektuplarına «hiç mi hiç benzememektedir», çünkü baştan sona Troçki'nin anti-Bolşevik şiarını, köylülük **olmaksızın** devrim anlamına gelen «Kahrolsun Çar, Yaşasın İşçi Hükümeti» şiarını yansıtmaktadır. Buna kanaat getirmek için bu iki mektup grubuna şöyle bir gözatmak yeter. İkincisi, yurtdışından gelmesinin hemen ertesi günü Lenin'in kendisini Troçki'den ayırmayı gerekli görmesi, bu durumda nasıl açıklanır? Troçki'nin **«Defolsun Çar, Gelsin İşçi Hükümeti»** şiarının, «henüz sonuçlanmamış olan köylü hareketini atlama» denemesi olduğunu, bu şiarın «bir işçi hükümeti tarafından iktidarı ele geçirme oyunu» anlamına geldiğini* Lenin'in defalarca açıkladığını kim bilmez?

Lenin'in Bolşevik tezleriyle, Troçki'nin «iktidarı ele geçirme oyunu» ile birlikte anti-Bolşevik şeması arasında ortak ne olabilir? Ve zavallı bir kulübeyi Montblanc ile karşılaştırma tutkusu nerden geliyor? Lenzner, devrimimiz hakkındaki bir yığın efsaneye niçin bir yenisini daha katacak, Troçki'nin Amerika Mektupları'nın Lenin'in ünlü «Uzaktan Mektuplar»ını «önceden kapsadığını» iddia edecek kadar ileri gitmiştir?**

---

* Bkz. Lenin, Eserler, 4. baskı, cilt 24, s. 28, 29. Ayrıca bkz. Petrograd Şehir Konferansındaki ve RSDİP(B) Tüm Rusya Konferansındaki raporlar (1917 Nisan ortası ve sonu).

** Bu efsaneler arasına; içsavaş cephelerindeki zaferlerin «tek» ya da «baş örgütleyicisi»nin Troçki olduğu şeklindeki rivayet de dahildir. Doğruluk uğruna açıklamalıyım ki yoldaşlar, bu rivayet kesinlikle gerçeğe uymamaktadır. Troçki'nin içsavaş sırasındaki önemli rolünü yadsımak aklımdan bile geçmez. Ama kesinlikle açıklamalıyım ki, zaferlerimizin örgütleyicisi olma yüce şerefi tek tek kişilere değil, ülkemizin ileri işçilerinin büyük kollektifine, Rusya Komünist Partisi'ne düşer. Birkaç örnek vermek, herhalde gereksiz olmaz. Kolçak ve Denikin'in Sovyet Cumhuriyeti'nin baş düşmanları sayıldıklarını bilirsiniz. Ülkemizin ancak bu düşmanlar üzerinde zaferden sonra rahat bir nefes alabildiğini bilirsiniz. Ve tarih, birliklerimizin bu iki düş-

Gayretkeş bir budalanın bir düşmandan daha tehlikeli olduğu boşuna söylenmez.

2 — Yığınların devrimci seferberliği dönemi (Mayıs'tan Ağustos'a kadar). Bu dönemin temel olguları şunlardır:

a) Petrograd'da Nisan gösterisi ve «sosyalistler»in katılmasıyla bir koalisyon hükümetinin kurulması;
b) Rusya'nın başlıca merkezlerinde «demokratik barış» şiarı altında 1 Mayıs gösterileri;

---

manı, yani hem Kolçak'ı hem de Denikin'i, Troçki'nin planlarına *rağmen* kesin yenilgiye uğrattıklarını bildirmektedir.

Kendiniz karar verin.

1. *Kolçak hakkında.* 1919 yazı. Birliklerimiz Kolçak'a saldırıyor ve Ufa civarında operasyon yapıyor. Merkez Komitesi toplantısı yapılıyor. Troçki, saldırının Byelaya ırmağı (Ufa civarında) hattında durdurulmasını, Uralları Kolçak'ın elinde bırakmayı, doğu cephesindeki birliklerin bir kısmının geri çekilip güney cephesine gönderilmesini önerir. Çetin bir tartışma olur. Merkez Komitesi Troçki ile hemfikir değildir; tersine, fabrikaları ve demiryolu ağı ile Uralların Kolçak'a bırakılmaması gerektiği, çünkü orada kolayca dinlenebileceği; güçlerini toparlayabileceği ve yeniden Volga'ya kadar ulaşabileceği; Kolçak'ın önce Ural dağlarının arkasına, Sibirya bozkırlarına sürülmesi geroktiği, ve ancak bundan sonra birliklerin güneye kaydırılabileceği görüşündedir. Merkez Komitesi, Troçki'nin planını reddeder Troçki istifa eder. Merkez Komitesi istifayı kabul etmez. Troçki'nin planından yana olan Başkomutan Vatsetis istifa eder. Onun yerine yeni Başkomutan, Kamenev gelir. Bu andan itibaren Troçki, doğu cephesinin işlerine doğrudan katılmaktan uzak kalır.

2. *Denikin hakkında.* 1919 güzü. Denikin'e karşı saldırı başarısızlığa uğrar. Mamontov etrafındaki «demir kuşatma» açıkça parçalanmaktadır (Mamontov'un yarma harekatı). Denikin Kursk'u işgal eder. Denikin Orel'e yaklaşır. Troçki, güney cephesinden, Merkez Komitesinin bir toplantısına çağrılır. Merkez Komitesi durumu tehditkar bulur ve güney cephesine yeni askeri fonksiyonerler göndermeye ve Troçki'yi görevden almaya karar verir. Yeni askeri fonksiyonerler, Troçki'nin güney cephesinin işlerine «karışmamasını» talep ederler. Troçki, güney cephesinin işlerine doğrudan katılmaktan uzak kalır. Güney cephesindeki operasyonlar Don üzerindeki Rostov'un ve Odessa'nın alınmasına kadar, Troçki olmaksızın, kendi seyrini izler.

Varın bu olguları çürütün bakalım.

c) Petrograd'da «Kahrolsun Kapitalist Bakanlar!» ana şiarı altında Haziran gösterisi;
d) Cephede Haziran saldırısı ve Rus ordusunun başarısızlıkları;
e) Petrograd'da silahlı Temmuz gösterisi ve Kadet bakanların hükümetten çekilmesi;
f) Karşı-devrimci birliklerin cepheden (Petrograd'a — ÇN) yaklaştırılması, «Pravda»nın redaksiyon bürolarının yıkılması, karşı-devrimin Sovyetlere karşı mücadelesi ve Kerenski başkanlığında yeni bir koalisyon hükümetinin kurulması;
g) Silahlı ayaklanmanın örgütlenmesi şiarını veren, Partimizin VI. Kongresi;
h) Moskova'da karşı-devrimci Devlet Konferansı ve genel grev;
i) Kornilov'un Petrograd'a karşı başarısız saldırısı, Sovyetlerin canlanması, Kadetlerin istifası ve bir «yürütme kurulu»nun oluşturulması.

Bu dönemin karakteristik özelliği olarak, önceki dönemde Sovyetler ile Geçici Hükümet arasında —iyi kötü— varolan istikrarsız dengenin bozulması ve bunalımın şiddetlenmesi görülmelidir. İkili iktidar her iki taraf için de katlanılmaz hale geliyordu. «Kontak Komisyonu»nun çürük yapısı son günlerini yaşıyordu. «İktidar bunalımı» ve «bakan atlıkarıncası», o sıralar en çok kullanılan moda sözcüklerdi. Cephedeki bunalım ve cephe gerisindeki sarsıntı etkisini gösteriyor, aşırı kanatları güçlendiriyor ve uzlaşmacı «anavatan savunucuları»nı iki yandan baskı altına alıyordu. Devrim seferberliğe geçiyor ve böylelikle karşı-devrimin seferberliğine yol açıyordu. Karşı-devrim ise devrimi körüklüyor ve devrimci dalganın yeni bir kabarmasına yol açıyordu. İktidarın yeni sınıfa geçmesi sorunu güncel sorun haline geliyordu.

O sıralar Partimizde görüş ayrılıkları var mıydı? Evet, vardı. Partide bir «sağ» ve bir de «sol» kanat keşfetmeye çalışan Troçki'nin tüm teminatlarına rağmen, görüş ayrılık-

ları salt maksada uygun nitelik taşıyordu. Yani, onlar olmaksızın canlı bir parti yaşantısının ve gerçek bir parti çalışmasının olmayacağı görüş ayrılıkları idi.

Troçki, Petrograd'daki Nisan gösterisinin Merkez Komitesinde görüş ayrılıklarına yolaçtığını iddia ederken haksızdır. Merkez Komitesi bu sorunda kesinlikle birlik içindeydi ve Sovyetlerdeki ve ordudaki Bolşeviklerin azınlıkta oldukları bir anda bir grup yoldaşın Geçici Hükümeti tutuklama girişimini mahkum ediyordu. Eğer Troçki, Ekim'in «tarihçesini» Zuhanov'a göre değil de otantik belgelere göre yazsaydı, iddiasının yanlış olduğuna kolayca kanaat getirirdi.

Troçki, «Lenin'in inisiyatifi üzerine» girişilen 10 Haziran'da bir gösteri düzenleme denemesinin, Merkez Komitesinin «sağcı» üyeleri tarafından «maceracılık» olarak mahkum edildiğini iddia ederken, kesinlikle haksızdır. Eğer Troçki, Zuhanov'a göre yazmasaydı, 10 Haziran gösterisinin Lenin'le tam anlaşma halinde ertelendiğini, Lenin'in Petrograd Komitesinin ünlü oturumunda yaptığı büyük konuşmada bu ertelemenin zorunluluğunu savunduğunu elbette bilirdi (Petrograd Komitesinin tutanağına bakınız[75].

Troçki, silahlı Temmuz gösterisi ile ilgili olarak Merkez Komitesi içindeki «trajik» görüş ayrılıklarından sözederken, baştan sona haksızdır. Troçki, Merkez Komitesinin önder grubunun birkaç üyesinin «Temmuz olayında zararlı bir macera görmek zorunda kaldıklarına» inanıyorsa, bu düpedüz düş görmektir. O sıralar henüz Merkez Komitemize mensup olmayan ve sadece bizim Sovyet parlamenterimiz olan Troçki, Merkez Komitesinin, Temmuz gösterisini sadece düşmanı yoklamak için bir araç olarak gördüğünü, Merkez Komitesinin (ve Lenin'in), başkentlerdeki Sovyetler henüz «anavatan savunucuları»nın peşinden gittikleri bir sırada gösteriyi ayaklanmaya dönüştürmeyi ne istediklerini ve ne de düşündüklerini bilmiyor da olabilir. Bolşevikler arasında şunun ya da bunun Temmuz yenilgisi dolayısıyla gerçekten ağlamış olması tamamen mümkündür. Örneğin, o sıralar tutuklanmış olan Bolşeviklerden şunun ya da bu-

nun bizim saflarımızdan ayrılmaya bile hazır olduklarını biliyorum. Ama bundan, Merkez Komitesinin birkaç, sözümona «sağcı», sözümona üyesine karşı herhangi bir sonuç çıkarmak, olayı korkunç bir biçimde çarpıtmak demektir.

Troçki, Kornilov günlerinde Partinin ileri gelenlerinden bir kesimin, «anavatan savunucuları» ile bir blok kurma, Geçici Hükümeti destekleme eğilimi gösterdiğini açıklarken, haksızdır. Kendiliğinden anlaşılacağı üzere, burada yine, Troçki'nin uykusunu kaçıran aynı sözümona «sağcılar» sözkonusudur. Troçki haksızdır, çünkü Troçki'nin açıklamalarını çarpıcı bir şekilde çürüten belgeler —o zamanki Parti merkez organı gibi— vardır. Troçki, Lenin'in Merkez Komitesine Kerenski'yi desteklemekten sakınmayı öğütleyen mektubuna dayanıyor. Ne var ki Troçki, Lenin'in mektuplarının anlamını ve amacını anlamıyor. Lenin mektuplarında bazen kasten önceden davranır, işlenebilmesi olası hataları önplana çıkarır ve Partiyi uyarmak ve hatalardan korumak için bunları peşinen eleştirir, ya da ama aynı pedagojik amaçla bazen «ufak-tefek şeyleri» şişirir ve «pireyi deve yapar». Partinin önderi, özellikle illegal durumda iken, başka türlü de davranamaz; çünkü kavga arkadaşlarından daha uzağı görmek zorundadır ve işlenebilmesi mümkün olan her hatadan dolayı, hatta «ufak-tefek şeyler»den dolayı alarm işareti vermekle yükümlüdür. Ama Lenin'in bu tür mektuplarından (ve onun böyle mektupları hiç de az değildir) «trajik» görüş ayrılıkları [nın var olduğuna — ÇN] hükmetmek ve bu vesileyle alarm borusu çalmak, Lenin'in mektuplarını anlamamak, Lenin'i tanımamak demektir. Troçki'nin zaman zaman tamamen yanılması da bundan ileri gelmektedir. Sözün kısası: Kornilov darbesi günlerinde Merkez Komitesi içinde asla ve hiçbir görüş ayrılığı olmamıştır.

Temmuz yenilgisinden sonra Merkez Komitesi ile Lenin arasında, Sovyetlerin kaderi sorununda gerçekten de bir görüş ayrılığı olmuştur. Bilindiği gibi, Partinin dikkatini Sovyetlerin dışında ayaklanma hazırlığı üzerinde yoğunlaştırmak isteyen Lenin, Sovyetlere gereğinden fazla değer biç-

mekten sakınılmasını öğütlüyordu; çünkü «anavatan savunucuları» tarafından kirletilen Sovyetlerin önemini artık tamamen yitirdiği kanısındaydı. Merkez Komitesi ve VI. Parti Kongresi, daha ihtiyatlı bir çizgi izledi ve Sovyetlerin yeniden canlandırılmasının olanaksız olduğunu sanmanın hiçbir gerekçesi olmadığı sonucuna vardı. Kornilov darbesi, bu sonucun doğru olduğunu gösterdi. Kaldı ki, bu görüş ayrılığı Parti için hiçbir güncel öneme sahip değildi. Daha sonra Lenin, Partinin VI. Kongresinin çizgisinin doğru olduğunu kabul etti. Troçki'nin bu görüş ayrılığına sarılmamış ve onu «dehşetengiz» bir şekilde şişirmemiş olması ilginçtir.

Yığınların devrimci seferberliğinin odak noktasında birlik ve beraberlik içinde bir parti — işte Partimizin bu dönemdeki durumu böyleydi.

3 — Hücum saldırısının örgütlenmesi dönemi (Eylül — Ekim). Bu dönemin temel olguları şunlardır:

a) Demokratik Konferansın toplanması ve Kadetlerle bir blok kurma düşüncesinin çökmesi;
b) Moskova ve Petrograd Sovyetlerinin Bolşeviklerin yanına geçmesi;
c) Kuzey Bölgesi Sovyet kongresi[76] ve Petrograd Sovyetinin birliklerin çekilmesine karşı çıkması;
d) Parti Merkez Komitesinin ayaklanma hakkında kararı ve Petrograd Sovyeti Devrimci Askeri Komitesinin kurulması;
e) Petrograd garnizonunun Petrograd Sovyetini silahlı destekleme kararı, ve Devrimci Askeri Komite komiserleri sisteminin örgütlenmesi;
f) Bolşevik silahlı kuvvetlerin harekatı ve Geçici Hükümet'in üyelerinin tutuklanması;
g) Petrograd Sovyeti Devrimci Askeri Komitesi tarafından iktidarın ele geçirilmesi ve II. Sovyet Kongresi tarafından Halk Komiserleri Konseyi'nin yaratılması.

Bu dönemin karakteristik özelliği olarak, bunalımın hızla şiddetlenmesi, hükümet çevrelerinde tam bir bozgun,

Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin soyutlanması ve kararsız unsurların kitleler halinde Bolşeviklerin yanına geçmesi görülmelidir. Bu dönemdeki devrimci taktiğin orijinal bir özelliği öne çıkarılmalıdır. Bu özellik, devrimin attığı her ya da hemen hemen her saldırı adımına, savunma görüntüsü altında girişmeye çabalamasıdır. Birliklerin Petrograd'dan çekilmesini önlemek, kuşkusuz, devrimin önemli bir saldırı adımıydı; buna rağmen bu saldırıya, dış düşmanın olası bir saldırısına karşı Petrograd'ı savunma şiarı altında girişildi. Devrimci Askeri Komitenin oluşturulması, kuşkusuz, Geçici Hükümete karşı daha da ciddi bir saldırı adımıydı; buna rağmen bu saldırıya, askeri bölgedeki kurmayların hareketleri üzerinde bir Sovyet kontrolünün örgütlenmesi şiarı altında girişildi. Kuşkusuz, garnizonun açıktan Devrimci Askeri Komitenin yanına geçmesi ve bir Sovyet komiserleri ağının örgütlenmesi, ayaklanmanın başlaması anlamına geliyordu; buna rağmen bu adımlar devrim tarafından, Petrograd Sovyetinin karşı-devrimin olası bir saldırısına karşı savunulması şiarı altında atıldı. Devrim, kararsız ve yalpalayan unsurları kendi yörüngesine daha kolay çekmek için, saldırı hareketlerini adeta savunma örtüsüyle maskeliyordu. Bu dönemin içerik bakımdan gayet saldırgan bir karakter taşıyan söylev, makale ve şiarlarının buna rağmen görünüşteki defansif karakteri de bundan ileri gelmektedir.

Bu dönemde Merkez Komitesinde görüş ayrılıkları var mıydı? Evet, vardı ve bunlar önemsiz de değildi. Ayaklanma sorunundaki görüş ayrılıkları üzerinde daha önce durdum. Bu görüş ayrılıkları tam yansımalarını Merkez Komitesinin 10 ve 16 Ekim tutanaklarında buldular. Bu yüzden daha önce söylediklerimi tekrarlamayacağım. Şimdi üç sorun üzerinde durmak gereklidir: Ön Parlamentoya katılma, ayaklanmada Sovyetlerin rolü ve ayaklanma anı. Hararetle kendi şahsını önplana çıkarmaya çalışan Troçki, son iki sorunda Lenin'in tavrını «birdenbire» tahrif ettiği için, bu bir o kadar daha zorunludur.

Ön Parlamento ile ilgili görüş ayrılıkları kuşkusuz cid-

di bir nitelik taşıyordu. Ön Parlamentonun, deyim yerindeyse, amacı neydi? Sovyetleri ikinci plana itmek ve burjuva parlamentarizminin temelini atmakta burjuvaziye yardım etmekti. Ortaya çıkan devrimci durum karşısında Ön Parlamento bu görevi yerine getirebilir miydi, bu başka bir sorundur. Olaylar, bu hedefin gerçekleştirilemediğini, Ön Parlamentonun kendisinin ise Kornilov darbesinin bir düşüğü olduğunu gösterdi. Ama Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin Ön Parlamentoyu yaratırken tam da bu hedefi güttüklerine hiç kuşku yoktur. Bu koşullar altında Bolşeviklerin Ön Parlamentoya katılmaları ne anlama gelebilirdi? Ön Parlamentonun gerçek yüzü konusunda prelatarya kitlelerini yanıltmaktan başka hiçbir şey. Lenin'in Ön Parlamentoya katılma yanlılarını mektuplarında şiddetle eleştirmesi de ilk planda bundan ileri gelmektedir. Ön Parlamentoya katılma kuşkusuz ciddi bir hataydı.

Bununla birlikte, Troçki'nin yaptığı gibi, katılma yanlılarının Ön Parlamentoya onun çalışmalarına organik olarak katılmak, «işçi hareketini sosyal-demokrasinin dümen suyuna sokmak» için gitmiş olduklarına inanmak, bir yanılgı olur. Bu kesinlikle yanlıştır. Bu doğru değildir. Bu doğru olsaydı, Partinin bu hatayı, Ön Parlamentoyu ona meydan okurcasına terketmesiyle «bir anda» önlemesi mümkün olmazdı. Partimizin yaşama bağlılığı ve devrimci gücü, diğer şeylerin yanında Partinin bu hatayı bir anda düzeltmesinde de dile gelmiştir.

Bunun hemen ardından, Troçki'nin yazılarının «redaktörü» Lenzner'in. Ön Parlamento sorununun karara bağlandığı Bolşevik fraksiyonun oturumunu anlatırken işlediği küçük bir yanlışı düzeltmeme izin veriniz. Lenzner, bu oturumda iki konuşmacının olduğunu bildiriyor: Kamenev ve Troçki. Bu doğru değildir. Gerçekte dört konuşmacı vardı: Ön Parlamentoyu boykottan yana olan iki konuşmacı (Troçki ve Stalin), ve Ön Parlamentoya katılmaktan yana olan iki konuşmacı (Kamenev ve Nogin).

Troçki'nin, Lenin'in ayaklanmanın biçimi konusundaki tavrı üzerinde durduğu yerde, durum Troçki için daha da

kötüdür. Troçki sorunu, sanki Lenin, Partinin Ekim'de iktidarı «Sovyetten bağımsız ve onun arkasında» ele geçirmesi gerektiği görüşündeymiş gibi koyuyor. Lenin'e malettiği bu saçmalığı daha sonra eleştirirken Troçki «tüm hünerlerini gösteriyor» ve sonra lütfedip şu cümleyle bitiriyor: «Bu bir hata olurdu.» Troçki burada Lenin hakkında bir yalan söylüyor, Lenin'in ayaklanmada Sovyetlerin rolü hakkındaki görüşünü çarpıtıyor. Lenin'in iktidarı Sovyetler **vasıtasıyla**, Petrograd ya da Moskova Sovyeti vasıtasıyla —ama Sovyetlerin **arkasında** değil— ele geçirmeyi önerdiğine tanıklık eden bir yığın belge örnek verilebilir. Troçki, Lenin hakkındaki bu garipten de öte efsaneyi neden gereksiyor?

Troçki'nin, Merkez Komitesinin ve Lenin'in ayaklanma anı konusundaki tavrını «incelediği» yerde, durum Troçki için daha iyi değildir. Merkez Komitesinin 10 Ekim'deki ünlü oturumunu anlatırken Troçki, bu oturumda «ayaklanmanın en geç 15 Ekim'de olması gerektiği yolunda bir karar alındığını» iddia ediyor. Ortaya öyle birşey çıkıyor ki, sanki Merkez Komitesi ayaklanma anı olarak 15 Ekim'i saptamış, ama *daha sonra bu kararı kendisi bozmuş* ve ayaklanmayı 25 Ekim'e kadar savsaklamış. Bu doğru mudur? Hayır, doğru değildir. *Merkez Komitesi bu dönemde* ayaklanma üzerine toplam iki karar almıştır, 10 Ekimde ve 16 Ekimde. Bu kararları okumak istiyoruz:

Merkez Komitesinin 10 Ekim'deki kararı şöyledir:

> «Merkez Komitesi, gerek Rus devriminin uluslararası durumu (sosyalist dünya devriminin tüm Avrupa'da olgunlaşmaya başladığının en yüksek ifadesi olarak Alman donanmasındaki ayaklanma, ayrıca Rusya'daki devrimi boğmak hedefiyle bir emperyalist barış* tehlikesi), gerek askeri durum (hem Rus burjuvazisinin hem de Kerenski ve ortaklarının Petrograd'ı Almanlara teslim etmek konusundaki tartışma götürmez kararlılığı) ve Sovyetlerde çoğunluğun proletarya partisi tarafından ele ge-

* Apaçık ki bu «ayrı bir barış» olmalı. *J. St.*

çirilmesi — tüm bunlar, köylü ayaklanmasıyla ve halkın güveninin Partimize yönelmesi (Moskova seçimleri) ile bağıntı içinde ele alındığında, ve son olarak ikinci bir Kornilov darbesinin apaçık hazırlanması (birliklerin Petrograd'dan çekilmesi, Kazakların Petrograd civarına yığılması, Minsk'in Kazaklar tarafından kuşatılması vb.) — tüm bunların silahlı ayaklanmayı gündeme getirdiğini tespit eder.

Sonuç olarak Merkez Komitesi, silahlı ayaklanmanın kaçınılmaz olduğunu ve tamamen olgunlaştığını tespit eder ve tüm Parti örgütlerini bu karara uymaya ve tüm pratik sorunları (Kuzey bölgesi Sovyet kongresi, birliklerin Petrograd'dan çekilmesi, Moskovalıların ve Minsklilerin eylemleri vb.) bu bakış açısından ele almaya ve kararlaştırmaya çağırır.» [77]

Merkez Komitesinin sorumlu fonksiyonerlerle 16 Ekim' deki toplantısının kararı şöyledir:

«Toplantı, Merkez Komitesinin kararını selamlar ve baştan sona onaylar; tüm örgütleri ve tüm işçileri ve askerleri, silahlı ayaklanmayı bütün yönleriyle ve enerjik bir şekilde hazırlamaya, Merkez Komitesi tarafından bu amaçla yaratılan merkezi desteklemeye çağırır ve Merkez Komitesi ve Sovyetin, saldırı için uygun anı ve amaca uygun araçları bildireceğine tam inancını dile getirir.» [78]

Gördüğünüz gibi, ayaklanma anı ve Merkez Komitesinin ayaklanma hakkındaki kararı konusunda Troçki, belleği tarafından utandırılmıştır.

Lenin'in Sovyet yasallığını küçümsediğini, Lenin'in 25 Ekim'de Tüm Rusya Sovyet Kongresi tarafından iktidarın ele geçirilmesinin ciddi önemini kavramadığını ve işte bu yüzden iktidarın 25 Ekim'den önce ele geçirilmesini talep ettiğini iddia ederken Troçki tamamen haksızdır. Bu doğru değildir. Lenin, iktidarı 25 Ekim'den önce ele geçirmeyi

iki nedenden ötürü önermiştir. Birincisi, karşı-devrimciler Petrograd'ı her an teslim edebilecekleri, ve bu, gelişen ayaklanmaya çok kana malolacağı için, ve bu durumda her günün değeri çok büyük olduğu için. İkincisi, ayaklanma gününü (25 Ekim) **açık olarak** saptayan ve geniş şekilde kamuoyuna yayan Petrograd Sovyetinin hatası, ayaklanmanın bu legal ayaklanma anından gerçekten **önce** olmasından başka türlü düzeltilemeyeceği için. Sorun şudur: Lenin ayaklanmayı bir sanat olarak görmekte ve bundan ötürü (Petrograd Sovyetinin dikkatsizliği sayesinde) ayaklanma gününü öğrenmiş olan düşmanın bu güne mutlaka hazırlıklı olmaya çalışacağını; bundan dolayı düşmandan önce davranmanın, yani legal andan **önce** ayaklanmaya mutlaka başlamanın zorunluluğunu çok iyi bilmektedir. Lenin'in mektuplarında bu tarihi, 25 Ekim'i, bir fetiş haline getirenleri şiddetle eleştirmesi de esas olarak bundan ileri gelmektedir. Olaylar, Lenin'in tamamen haklı olduğunu tanıtladı. Bilindiği gibi ayaklanma Tüm Rusya Sovyet Kongresinden önce başladı. Bilindiği gibi iktidar fiilen Tüm Rusya Sovyet Kongresinin açılmasından önce ele geçirildi, ve iktidarı Sovyet Kongresi değil, Petrograd Sovyeti, Devrimci Askeri Komite ele geçirdi. Sovyet Kongresi iktidarı Petrograd Sovyetinin elinden sadece **teslim aldı**. Ve bu yüzden Troçki'nin Sovyet yasallığının önemi üzerine uzun gözlemleri tamamen gereksizdir.

Burjuvazinin iktidarına karşı hücum eden ve onu deviren devrimci kitlelerin başında, canlı ve güçlü bir Parti — işte Partimizin bu dönemdeki durumu buydu.

Ekim'in hazırlanması konusundaki efsanelerle ilgili olarak durum budur.

III
TROÇKİZM Mİ, LENİNİZM Mİ?

Troçki ve kafadarlarının Ekim'le ve Ekim'in hazırlığı ile ilgili olarak Partimize karşı ve Lenin hakkında yaydıkları efsanelerden yukarıda sözettik. Bu efsanelerin foyasını

meydana çıkarıp çürüttük. Ama şimdi şu soru ortaya çıkıyor: Troçki, Ekim ve Ekim'in hazırlığı konusunda, Lenin ve Lenin'in Partisi hakkında bütün bu efsaneleri neden gereksiniyordu? Troçki'nin Partiye karşı yeni edebi taşkınlıkları nedendir? Bugün, Partinin tartışmak istemediği, Partinin ertelenemez sayısız görevler yüklendiği, Partinin eski sorunlar üzerinde yeni bir mücadeleyi değil, iktisadı yeniden inşa etmek için birlik halinde çalışmayı gereksediği sırada, bu taşkınlıkların anlamı, görevi, amacı nedir? Troçki, Partiyi neden yeni tartışmalara çekmek zorundaydı?

Troçki, Ekim'i «incelemek» için bütün bunların gerekli olduğuna bizi temin ediyor. Peki ama, Partiye ve onun önderi Lenin'e bir kez daha bir darbe indirmeden, Ekim gerçekten incelenemez mi? Ekim ayaklanmasının baş aktörüne, bu ayaklanmayı örgütlemiş ve yürütmüş olan Partiye çamur atmakla başlayan ve biten ne biçim bir Ekim «tarihi»dir bu? Hayır, burada Ekim'i incelemek sözkonusu değildir. Ekim böyle incelenmez. Ekim'in tarihi böyle yazılmaz. Besbelli burada başka bir «niyet» var. Ve bütün görünüşe göre bu «niyet», Troçki'nin edebi taşkınlıklarında, Leninizmin yerine Troçkizmi geçirebilmenin önkoşullarını yaratmak için bir deneme (bir deneme daha!) yapmasıdır. Troçki, Partiye çamur atmaktan Leninizme çamur atmaya geçmek için, ayaklanmayı gerçekleştirmiş olan Partiye ve kadrolarına «ya herro ya merro» kara çalmak zorundadır. Leninizme kara çalmayı ise, Troçkizmi «biricik» «proleter» (şaka bir yana!) ideoloji olarak yutturmak için gereksemektedir. Tüm bunlar, bu yutturma işlemi «olabildiğince acısız» gerçekleşsin diye, elbette (elbette!) Leninizm bayrağı altında yapılmaktadır.

Troçki'nin son edebi taşkınlıklarının özü burada yatmaktadır.

Bundan ötürü, Troçki'nin bu edebi taşkınlıkları, Troçkizm sorununu tüm keskinliğiyle ele almayı gerektirmektedir.

Öyleyse, Troçkizm nedir?

Troçkizm, kendisini Leninizmle uzlaşmaz karşıtlık içine sokan üç özellik göstermektedir.

Bu özellikler nelerdir?

Birincisi: Troçkizm, «sürekli» (kesintisiz) devrim teorisidir. Peki, Troçkist anlayışa göre sürekli devrim nedir? Bu, yoksul köylülüğün devrimci bir güç olarak gözönünde bulundurulmadığı bir devrimdir. Troçki'nin «sürekli» devrimi, Lenin'in dediği gibi, köylü hareketini «atlamak»tır, «iktidarı ele geçirmeyle oynamak»tır. Bunun tehlikesi nerededir? Şurda: Böyle bir devrim, yapılmaya kalkışılırsa, kaçınılmaz olarak yıkımla sona ererdi, çünkü Rus proletaryasının müttefikini, yani yoksul köylülüğü, Rus proletaryasından ayırırdı. Leninizmin ta 1905'ten beri Troçkizme karşı yürüttüğü mücadele de buradan ileri gelir.

Troçki, bu mücadele bakış açısından Leninizmi nasıl değerlendirir? O, Leninizmi «devrim karşıtı özellikler» gösteren bir teori olarak görür. Leninizm hakkındaki bu hiddetli yargı neye dayanır? Leninizmin, zamanında proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü düşüncesini savunmuş ve kabul ettirmiş olmasına.

Troçki bu hiddetli yargıyla yetinmiyor. Daha da ileri gidip iddia ediyor: «Leninizmin tüm yapısı bugün yalan ve tahrifat üzerine kurulmuştur ve kendi yıkımının zehirli tohumunu içinde taşımaktadır» (Troçki'nin 1913'te Çaydze'ye yazdığı mektuba bakınız). Gördüğünüz gibi, birbirine taban tabana zıt iki çizgi sözkonusu.

İkincisi: Troçkizm, Bolşevik Partisinin özüne, onun homojen birliğine, onun oportünist unsurlara karşı olan düşmanlığına karşı güvensizlik demektir. Örgütsel alanda Troçkizm, devrimcilerin ve oportünistlerin, onların grup ve grupçuklarının, ortak bir partinin bağrında yanyana yaşaması teorisidir. İçinde Martov yandaşları ile otzovistlerin, tasfiyecilerin ve Troçkistlerin rahat rahat çalıştıkları ve kendilerine «gerçek» parti süsü verdikleri Troçki'nin Ağustos Bloku'nun hikayesini elbette bilirsiniz. Bilindiği gibi, bu yamalı bohça «parti», Bolşevik Partisini yıkma amacını güdüyordu. O sıralar «görüş ayrılıklarımız» neydi? Leniniz-

min, proletarya partisinin gelişme güvencesini Ağustos Blokunun parçalanmasında görmesi, Troçkizmin ise bu blokta «gerçek» bir parti yaratmanın temelini görmesiydi.

Gördüğünüz gibi, burada da birbirine taban tabana zıt iki çizgi sözkonusu.

Üçüncüsü: Troçkizm, Bolşevizmin önderlerine güvensizlik demektir, onları gözden düşürme, onları karalama çabası demektir. Parti içinde, Leninizmin önderini ya da Partinin merkezi kuruluşlarını karalama konusunda Troçkizm ile boy ölçüşebilecek hiçbir akım bilmiyorum. Örneğin, Troçki'nin Lenin'i «Rus işçi hareketindeki her geri kalmışlığı sömürmeyi meslek edinmiş biri» (aynı yere bakınız) olarak karakterize eden «sevimli» yargısına ne demeli. Ama bu, Troçki'nin varolan bütün «sevimli» yargıları içinde «en sevimli» yargısı olmaktan uzaktır.

Böylesine kötü bir safrayı beraberinde sürükleyen Troçki, nasıl oldu da buna rağmen Ekim hareketi sırasında Bolşeviklerin saflarına düştü? Bu, Troçki o zamanlar safrasını attığı (gerçekten attığı), onu dolaba tıktığı için oldu. Bu «operasyon» olmaksızın Troçki ile ciddi bir işbirliği imkansız olurdu. Ağustos Bloku teorisi, yani Menşeviklerle birlik teorisi, paramparça olmuş ve devrim tarafından süpürülüp atılmıştı, çünkü Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki bir silahlı mücadele sırasında nasıl bir birlik sözkonusu olabilirdi ki? Troçki'ye sadece, bu teorinin işe yaramaz olduğu olgusunu kabul etmek kaldı.

Sürekli devrim teorisinin başına da aynı rahatsız edici hikaye «geldi», çünkü hiçbir Bolşevik, Şubat devriminin derhal ertesi günü iktidarı ele geçirmeyi aklından bile geçirmedi, ve Troçki, Bolşeviklerin ona —Lenin'in sözlerini kullanmak gerekirse— «iktidarı ele geçirmeyle oynama» izni vermeyeceklerini bilmek zorundaydı. Troçki'ye sadece, Bolşeviklerin siyasetini, Sovyetler içinde nüfuz kazanma uğrunda mücadele etme, köylülüğü kazanma uğrunda mücadele etme siyasetini kabul etmek kaldı. Troçkizmin üçüncü özelliğine (Bolşevik önderlere karşı güvensizlik) gelince, ilk

iki özelliğin açık fiyaskosu karşısında bu doğal olarak arka plana geçmek zorunda kaldı.

Arkasında birazcık da olsa ciddi bir grup bulunmayan ve ordusu olmayan kendi başına buyruk bir siyasi olarak Bolşeviklere gelen Troçki, böyle bir durumda, safrasını dolaba tıkmaktan ve Bolşevikleri izlemekten başka birşey yapabilir miydi? Elbette hiçbir şey yapamazdı!

Şimdi, bundan çıkan ders nedir? Yalnızca şu ders: Leninistlerin Troçki ile kalıcı bir işbirliği, ancak Troçki eski safrasını tümüyle attığı, Leninizme tümüyle bağlandığı zaman mümkündür. Troçki, Ekim'in dersleri hakkında yazıyor, ama bütün diğer derslerin yanında Ekim'in bir dersi daha olduğunu, demin açıkladığım bir dersi daha olduğunu, ve bunun Troçkizm için son derece önemli olduğunu unutuyor. Troçkizm, Ekim'in bu dersini de dikkate alsaydı iyi ederdi.

Ama görüldüğü gibi, bu ders Troçkizm etkilemedi. Sorun şudur: Ekim hareketi günlerinde dolaba tıkılmış olan Troçkizmin eski safrası, şimdi yeniden, «okutabilmek» üzere piyasaya çıkarılmaktadır — öyle ya; bizde pazar genişliyor. Troçki'nin yeni edebi taşkınlıklarında, kuşkusuz, Troçkizme geri dönme, Leninizmi «alletme», Troçkizmin bütün özelliklerini gizlice içeriye sokma ve yayma denemesiyle karşı karşıyayız. Yeni Troçkizm, eski Troçkizmin basit bir tekrarı değildir, bir hayli yolunmuş ve yıpranmıştır, eski Troçkizmle karşılaştırılamayacak ölçüde öz olarak daha yumuşak ve biçim olarak daha ılımlıdır, ama aslında eski Troçkizmin tüm özelliklerini koruduğuna kuşku yoktur. Yeni Troçkizm, Leninizme karşı militan bir güç olarak ortaya çıkmayı göze almıyor, Leninizmin ortak sancağı altında çalışmayı ve Leninizmi yorumlama ve iyileştirme şiarı altında faaliyet göstermeyi yeğliyor. Bu, onun zayıf olmasından ileri geliyor. Yeni Troçkizmin ortaya çıkmasının, Lenin'in ölümü ile zamansal olarak çakışması olgusu bir raslantı sayılamaz. Lenin'in sağlığında, o, bu cüretkâr adımı atmaya karar veremezdi.

Yeni Troçkizmin karakteristik özellikleri nelerdir?

1 — **«Sürekli» devrim sorununda,** Yeni Troçkizm, «sürekli» devrim teorisini açıktan savunmayı zorunlu görmemektedir. «Sadece», Ekim Devriminin «sürekli» devrim düşüncesini bütünüyle ve tamamıyla doğruladığını saptamaktadır. Bundan şu sonucu çıkarmaktadır: Leninizmde önemli ve kabul edilebilir olan şey, savaştan sonraki, Ekim Devrimi dönemindeki şeydir; ve bunun tersine, Leninizmde yanlış ve kabul edilemez olan şey, savaştan önceki, Ekim Devriminden önceki şeydir. Troçkistlerin Leninizmi ikiye ayırma teorisi; proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü ile o savaş-öncesi, «eski», «işe yaramaz» Leninizm; ve Troçkizmin taleplerine uydurmak niyetinde oldukları yeni; savaş-sonrası Leninizmi, Ekim Leninizmi [diye ikiye ayırma teorisi — ÇN] buradan kaynaklanır. Leninizmi bu ikiye ayırma teorisini Troçkizm, Leninizme karşı mücadelede daha sonraki adımları kolaylaştıracak ilk, az çok «kabul edilebilir» adım olarak gereksinmektedir.

Ama Leninizm, heterojen unsurlardan derilip çatılmış ve ikiye ayrılması mümkün olan eklektik bir teori değildir. Leninizm, 1903'te ortaya çıkan, üç devrim sınavından başarıyla geçen ve şimdi dünya proletaryasının önünde savaş sancağı olarak taşınan, kendi içinde bütünlüklü bir teoridir.

> «Siyasi düşünce akımı olarak ve siyasi parti olarak Bolşevizm», der Lenin, «1903'ten beri vardır. Proletaryanın zaferi için zorunlu olan demirden disiplini yaratacak ve bunu en güç koşullarda koruyacak durumda neden olduğunu tatmin edici bir biçimde yalnızca *tüm* varlığı süresi boyunca Bolşevizmin tarihi açıklayabilir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 8.)

Bolşevizm ve Leninizm birdir. Bunlar, bir ve aynı şeye verilen iki addır. Bundan ötürü, Leninizmin ikiye ayrılması teorisi, Leninizmi yıkmanın teorisidir, Leninizmin yerine Troçkizmi geçirmenin teorisidir.

Söylemeye gerek yok ki, Parti bu garip teoriye rıza gösteremez.

2 — **Parti ilkesi sorununda.** Eski Troçkizm, Bolşevik Parti ilkesini, Menşeviklerle birlik teorisi (ve pratiği) yardımıyla sarsmak istiyordu. Ama bu teori öyle rezil bir şekilde şapa oturdu ki, insan bunu bir kez daha anımsamak bile istemiyor. Parti ilkesini sarsmak için modern Troçkizm, yeni, suya sabuna fazla dokunmayan, nerdeyse «demokratik» bir teori, eski kadroları ve genç Parti üyelerini karşı karşıya koyma teorisini uydurdu. Troçkizm için, Partimizin birleşik ve bütünlüklü bir tarihi yoktur. Troçkizm, Partimizin tarihini eşit değerde olmayan iki parçaya, Ekim öncesi döneme ve Ekim sonrası döneme böler: Partimizin tarihinin Ekim'den önceki parçası, aslında, Partimizin tarihi değil de, Partimizin önemsiz ya da her halükarda pek önemli olmayan hazırlanma dönemi, «tarih öncesi» imiş. Oysa Partimizin tarihinin Ekim'den sonraki parçası, gerçek, asıl tarihi imiş. Orda Partimizin «eski», «tarih öncesi», önemsiz kadroları. Burda yeni, gerçek, «tarihi» Parti. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, Parti tarihinin bu orijinal şeması, Partimizin eski ve yeni kadroları arasındaki birliğin altını oymanın, bolşevik Parti ilkesini yıkmanın bir şemasıdır.

Söylemeye gerek yok ki, Parti bu garip şemaya rıza gösteremez.

3 — **Bolşevizmin önderi sorununda.** Eski Troçkizm, sonuçlarına aldırış etmeksizin; Lenin'i az çok açıkça karalama çabasındaydı. Yeni Troçkizm daha ihtiyatlı davranıyor. O eski Troçkizmin eserini, Lenin'i pohpohlama görünümü altında, Lenin'i yüceltme görünümü altında yerine getirme çabasındadır. Bazı örnekler vermenin yararlı olacağını sanıyorum.

Parti, Lenin'i amansız bir devrimci olarak bilir. Ama Lenin'in tedbirli olduğunu, birileri gemi azıya aldığında buna gözyumamadığını, ve terör aşıklarının —bu arada Troçki'nin— dizginlerine sımsıkı asıldığını da bilir. Troçki bu konuya «Lenin Üzerine» adlı kitabında değiniyor. Onun tasvirine göre Lenin, «ele geçen her fırsatta, terörün kaçınılmazlığı düşüncesini kafalara işlemekten» başka bir-

şey yapmamış. Sanki Lenin, kana susamış Bolşeviklerin en kana susamışı imiş gibi bir izlenim çıkıyor.

Bu gereksiz ve hiçbir şeyle haklı gösterilemeyecek ağdalı abartmaya Troçki neden gerek duyuyor?

Parti, Lenin'i, sorunlara bir yönetici kurul olmaksızın, ilk hamlede, titiz bir sondaj ve inceleme olmaksızın, tek başına karar vermeyi sevmeyen örnek bir Parti üyesi olarak bilir. Troçki kitabında meselenin bu yanı üzerinde de duruyor. Ama onun tasvir ettiği, Lenin değil, tersine, en en önemli sorunlara kendi çalışma odasının sessizliği içinde, içinden geldiği gibi karar veren bir tür Çinli mandarin'dir.

Partimizin Kurucu Meclis'in dağıtılmasına nasıl karar verdiğini mi öğrenmek istiyorsunuz? Troçki'yi dinleyiniz:

> «'Kurucu Meclis elbette dağıtılmalıdır', dedi Lenin, 'ama sol Sosyal-Devrimcilerin durumu ne?'
>
> Bizi sadece yaşlı Natanson pek sevindirdi. 'Danışmak' için bize gelmişti, ve daha sözünün başında şöyle dedi:
>
> 'Kurucu Meclisi elbette şiddetle dağıtmak gerekecek.'
>
> 'Bravo', diye haykırdı Lenin, 'doğru bir söz! Ama sizinkiler buna rıza gösterir mi?'
>
> 'Bizde bazıları yalpalıyor, ama inanıyorum ki onlar da sonunda buna olur diyecekler', diye cevap verdi Natanson.»

İşte tarih böyle yazılıyor.

Partinin Yüksek Askeri Konsey sorununa nasıl karar verdiğini mi öğrenmek istiyorsunuz: Troçki'yi dinleyiniz:

> «'Ciddi ve deneyimli askerler olmadan bu kaostan çıkamayız', diyordum Vladimir İlyiç'e, kurmay heyetini her ziyaret edişimden sonra.
>
> 'Öyle görünüyor. Bir ihanet etmeseler...'
>
> 'Her birinin yanına bir komiser koyarız.'
>
> 'İki komiser daha iyi olur', diye haykırdı Lenin, 'hem

de işe iyice asılan kişiler olsun. Bizde bileği güçlü komünistler bulunmuyor olamaz.'

Yüksek Askeri Konseyin kurulması böyle oldu.»

Troçki tarihi böyle yazıyor.

Troçki, Lenin'e leke süren bu Doğu masallarına niçin gerek duyuyor? Acaba Partinin önderini, V. I. Lenin'i yüceltmek için mi? Hiç de öyle görünmüyor.

Parti, Lenin'i, zamanımızın en büyük Marksisti, derin bir teorisyen ve Blanquizmin her türlü izine yabancı olan en deneyimli devrimci olarak bilir. Troçki kitabında meselenin bu yanı üzerinde de duruyor. Ama onun tasvirinden dev bir Lenin değil, Ekim günlerinde Partiye «iktidarı sovyetten bağımsız olarak ve onun arkasında, kendi eline geçirmeyi» öğütleyen cüce bir Blanquist çıkıyor ortaya. Daha önce de söylediğim gibi, bu tasvirde en küçük bir gerçek payı bile yoktur.

Troçki, bu bas bas bağıran... yanlışa neden gereksiniyor? Burada Lenin'e «birazcık» kara çalma denemesiyle karşı karşıya bulunmuyor muyuz?

Yeni Troçkizmin karakter özellikleri bunlardır.

Yeni Troçkizm neden tehlikelidir? O, proletarya diktatörlüğünü zayıflatmayı, parçalamayı amaçlayan proleter olmayan unsurların merkezi ve toplanma noktası olma şanını tüm içeriğinde taşıyor da ondan.

Peki, sonra? diye sorulacaktır. Troçki'nin yeni edebi taşkınlıkları karşısında Partinin ivedi görevleri nelerdir?

Troçkizmin şimdiki atılımının amacı, Bolşevizme kara çalmak ve onun temellerinin altını oymaktır. Partinin görevi, **ideolojik akım olarak Troçkizmi gömmektir.**

Muhalefete karşı baskı önlemlerinden ve bir bölünme olasılığından sözediliyor. Bu saçmalıktır, yoldaşlar. Partimiz güçlü ve kuvvetlidir. Hiçbir bölünmeye izin vermeyecektir. Baskı önlemlerine gelince, buna kesinlikle karşıyım. Yeniden canlanan Troçkizme karşı baskı önlemleri değil, gelişmiş bir ideolojik mücadeleye ihtiyaç duyuyoruz şimdi.

Bu edebi tartışmayı biz istemedik ve amaçlamadık. Troçkizm, anti-Leninist saldırılarıyla bizi buna zorluyor. O halde, hazırız yoldaşlar.

«Pravda» No. 269,
26 Kasım 1924.

EKİM DEVRİMİ VE RUS KOMÜNİSTLERİNİN TAKTİĞİ

«Ekime Giden Yolda» [79]
Adlı Kitaba Önsöz

I

EKİM DEVRİMİ SIRASINDA DIŞ VE İÇ DURUM

Dışsal bir nitelik taşıyan üç husus, Rusya'daki proletarya devriminin, emperyalizmin zincirlerini parçalamayı ve böylece burjuvazinin iktidarını devirmeyi başarmasındaki görece kolaylığı belirlemiştir.

Birincisi, Ekim Devriminin, her iki temel emperyalist grubun, İngiliz-Fransız ve Avusturya-Alman grubunun arasındaki amansız mücadele döneminde; kendi aralarında ölümcül bir mücadeleye girmiş olan bu iki grubun, Ekim Devrimine karşı mücadeleye ciddi bir dikkat göstermek için ne zamana ne de araca sahip olmadıkları bir zamanda başlamış olması hususu. Bu husus, Ekim Devrimi için muazzam öneme sahipti; çünkü ona, kendi güçlerini pekiştirmek ve örgütlemek için emperyalizm içindeki şiddetli çatışmalardan yararlanma olanağı sağlamıştır.

İkincisi, Ekim Devriminin emperyalist savaş sırasında, savaştan tükenmiş ve barışa susamış emekçi kitlelerin, olayların kendi mantığı sayesinde, savaştan çıkışın biricik

yolu olarak proleter devrimine yaklaştırıldıkları bir sırada başlaması hususu. Bu husus, Ekim Devrimi için son derece önemliydi; çünkü onun eline güçlü barış silahını vermiş, Sovyet Devrimini nefret edilen savaşa son vermekle bağlamayı kolaylaştırmış, ve böylece ona hem Batıda, işçiler arasında, hem de Doğuda, ezilen halklar arasında, kitlesel bir sempati yaratmıştır.

Üçüncüsü, Avrupa'da güçlü bir işçi hareketinin olması hususu, ve Batıda ve Doğuda, emperyalist savaşın uzun süresinin yarattığı devrimci bir bunalımın olgunlaşmakta olması olgusu. Bu husus, Rusya'daki devrim için paha biçilmez bir öneme sahipti; çünkü devrime, dünya emperyalizmine karşı mücadelesinde, Rusya dışında vefalı müttefikler sağlamıştır.

Ama dışsal bir nitelik taşıyan hususların yanısıra, Ekim Devriminin zaferini kolaylaştırmış olan bir dizi elverişli içsel koşullar da vardı.

Bu koşulların en önemlileri olarak şunlar görülmelidir:

Birincisi, Ekim Devrimi Rusya işçi sınıfının ezici çoğunluğunun en aktif desteğine sahip olmuştur.

İkincisi, barışa ve toprağa susamış olan yoksul köylülüğün ve askerlerin çoğunluğunun kuşku duyulmaz desteğine sahip olmuştur.

Üçüncüsü, başında, ona önderlik eden güç olarak, Bolşevik Partisi gibi, gücünü yalnızca deneyiminden ve yıllar boyu çalışma içinde ortaya çıkan disiplininden değil, fakat aynı zamanda, emekçi kitlelerle olan yoğun bağlarından da alan böylesine denenmiş bir parti bulunmaktaydı.

Dördüncüsü, Ekim Devriminin karşısında, az çok zayıf Rus burjuvazisi, köylü «isyanlarıyla» morali son derece bozulmuş olan bir çiftlik sahipleri sınıfı ve savaş sırasında tamamen iflas etmiş olan uzlaşıcı partiler (Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin partileri) gibi yenmesi görece kolay olan düşmanlar vardı.

Beşincisi, elinin altında genç devletin, üzerinde özgürce manevra yapabildiği, koşullar gerektirdiğinde geri çeki-

lebildiği, dinlenebildiği, kuvvet toplayabildiği vb. muazzam alanı vardı.

Altıncısı, karşı-devrime karşı mücadelesinde Ekim Devrimi, ülke içinde yeterli yiyecek, yakıt ve hammadde kaynaklarına güvenebilirdi.

Bu dış ve iç koşulların çakışması, Ekim Devriminin zafer kazanmasındaki görece kolaylığı belirleyen o özgün durumu yaratmıştır.

Elbette bu, Ekim Devriminin dış ve iç durumuyla ilgili olumsuz etkenlerin de bulunmadığı anlamına gelmez. Ekim Devriminin, tek başına kalması, yanında ya da sınırlarında, yaslanabileceği bir başka Sovyet ülkesinin olmaması olgusu gibi bilinen bir eksiklik ne kadar da önemlidir. Kuşkusuz, bundan sonraki devrim, örneğin Almanya'da, bu açıdan daha elverişli bir durumda olacaktır; çünkü yakınında, Sovyetler Birliği'miz gibi, gücü itibariyle son derece ciddiye alınması gereken bir Sovyet ülkesi bulacaktır. Ekim Devriminin, ülkede bir proleter çoğunluğun bulunmayışı gibi, böylesine bir eksikliğin sözünü etmeme bile gerek yoktur.

Ama bu olumsuz etkenler, yalnızca, Ekim Devriminin yukarıda sözünü ettiğim özgün iç ve dış koşullarının muazzam önemini bir o kadar daha keskin bir şekilde vurgulamaktadır.

Bu özgünlük bir an bile unutulmamalıdır. 1923 sonbaharında Almanya'daki olayları tahlil ederken bunun üzerinde özellikle düşünülmelidir. Bunun üzerinde herkesten önce de, Ekim Devrimi ile Almanya'daki devrim arasında yüzeysel bir benzerlik kuran ve gerçek ve sözde hataları yüzünden Alman Komünist Partisine azgınca saldıran Troçki düşünmelidir.

> «1917'nin somut, tarihsel bakımdan son derece özgün durumunda,» diyor Lenin, «sosyalist devrimi *başlatmak* Rusya için kolaydı, ama onu *sürdürmek* ve sonuna kadar götürmek, Rusya *için* Avrupa ülkelerinden daha zor olacaktır. Daha 1918 yılının başında, bu hususa işaret etmek zorun-

da kalmıştım, ve daha sonraki iki yılın deneyimi, bu görüşün doğruluğunu tamamen doğrulamıştır. Şu özgül koşullar: 1) Sovyet Devrimini, bu devrim sayesinde sağlanan; işçileri ve köylüleri inanılmaz derecede tüketmiş olan emperyalist savaşın sona erdirilmesiyle bağlama olanağı; 2) dünyaya hükmeden her iki emperyalist haydut grubu arasında sürdürülen ölüm-kalım mücadelesinden, Sovyetlere, onların düşmanına karşı birleşemeyen iki grup arasında sürdürülen ölüm-kalım mücadelesinden belirli bir zaman için yararlanma olanağı; 3) —kısmen ülkenin muazzam genişliği ve kötü ulaşım araçları sayesinde— nispeten uzun süreli bir içsavaşa dayanma olanağı; 4) köylülük içinde, köylü partisinin (üyelerinin çoğunluğu Bolşevizme kesinlikle düşman bir parti olan Sosyal-Devrimcilerin) taleplerini proletarya partisinin benimseyebildiği ve siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi sayesinde derhal gerçekleştirebildiği, derin bir burjuva-demokratik hareketin varlığı — böylesi özgün koşullar şu anda Batı Avrupa'da yoktur; ve böylesi ya da benzer koşulların bir tekrarı, o kadar kolay olmayacaktır. Bir dizi diğer nedenin yanısıra, Batı Avrupa için sosyalist devrimi *başlatmanın*, bizim için olduğundan daha zor olması, ayrıca bir de bundan ötürüdür.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 45/46.)

Lenin'in bu sözleri unutulmamalıdır.

II

EKİM DEVRİMİNİN İKİ ÖZELLİĞİ ÜZERİNE YA DA EKİM VE TROÇKİ'NİN «SÜREKLİ» DEVRİM TEORİSİ

Ekim Devriminin, bu devrimin iç anlamını ve tarihsel önemini kavramak için, herşeyden önce açıklığa kavuşturulması gereken iki özelliği vardır.

Bu özellikler nelerdir?

Birincisi, bizde proletarya diktatörlüğünün, proletarya

ile, proletarya tarafından önderlik edilen emekçi köylü kitleleri arasındaki ittifak temelinde ortaya çıkan bir iktidar olarak dünyaya gelmiş olması olgusudur. İkincisi, bizde proletarya diktatörlüğünün, kapitalizm, kapitalist açıdan daha gelişmiş diğer ülkelerde varlığını sürdürürken, kapitalist bakımdan daha az gelişmiş **bir** ülkede sosyalizmin zaferinin sonucu olarak sağlamlaşması olgusudur. Elbette bu, Ekim Devriminin başka hiçbir özelliği olmadığı anlamına gelmez. Fakat şu anda bizim için önemli olan, tam da bu iki özelliktir; çünkü bu özellikler, yalnızca Ekim Devriminin özünü açıkça dile getirmekle kalmayıp, aynı zamanda «sürekli devrim» teorisinin oportünist niteliğini de parlak bir biçimde ortaya çıkarmaktadır.

Bu özellikleri kısaca inceleyelim.

Kent ve kır küçük burjuvazisinin emekçi kitleleri sorunu, bu kitlelerin proletarya için kazanılması sorunu, proletarya devriminin son derece önemli bir sorunudur. Kent ve kır emekçi halkı iktidar uğrundaki mücadelede kimi destekleyecek, burjuvaziyi mi, yoksa proletaryayı mı, kimin yedeğini oluşturacak, burjuvazinin yedeğini mi, yoksa proletaryanın yedeğini mi — devrimin kaderi ve proletarya diktatörlüğünün sağlamlığı buna bağlıdır. Fransa'daki 1848 ve 1871 devrimlerinin başarısızlığa uğramalarının esas nedeni, köylü yedeklerin burjuvazinin safında yer almasıdır. Ekim Devrimi ise, burjuvaziyi köylü yedeklerinden yoksun bırakmayı becerdiği, bu yedekleri proletaryaya kazanmayı becerdiği, ve bu devrimde proletarya, kent ve kırın emekçi halkının milyonlarca kitlesinin tek önder gücü olduğu için zafer kazanmıştır.

Bunu kavramayan kişi, ne Ekim Devriminin niteliğini, ne proletarya diktatörlüğünün özünü ve ne de proleter iktidarımızın iç politikasının özgünlüğünü asla kavramayacaktır.

Proletarya diktatörlüğü, «deneyimli bir stratejisyen»in dikkatli eliyle «ustalıkla» «seçilmiş» ve nüfusun şu ya da bu kesimine «akıllıca dayanan» basit bir hükümet doruğu

değildir. Proletarya diktatörlüğü, ittifakın önder gücünün proletarya olması koşuluyla, sermayenin devrilmesi, sosyalizmin kesin zaferi için, proletaryanın ve köylülüğün emekçi kitlelerinin sınıf ittifakıdır.

Yani burada sorun, «sürekli devrim»in bazı diplomatça temsilcilerinin şimdi ifade etmekten hoşlandıkları gibi, köylü hareketinin devrimci potansiyelini «az biraz» küçümsemek ya da «az biraz» abartmak sorunu değildir. Burada sorun, Ekim Devriminin sonucu olarak ortaya çıkan yeni proleter devletin özü sorunudur. Sorun, proleter iktidarın niteliği sorunu, proletarya diktatörlüğünün temelleri sorunudur.

«Proletarya diktatörlüğü», diyor Lenin, «emekçilerin öncüsü proletarya ile, emekçilerin proleter olmayan çok sayıdaki katmanları (küçük burjuvazi, küçük mülk sahipleri, köylülük, aydınlar, vb.) arasındaki, ya da bunların çoğunluğu arasındaki sınıf ittifakının; sermayeye karşı ittifakın, sermayeyi tamamen devirmek, burjuvazinin direncini ve onun restorasyon girişimlerini tamamen bastırmak amacıyla bir ittifakın, sosyalizmin kesin kuruluşunu ve sağlamlaştırılmasını amaçlayan bir ittifakın özel bir biçimidir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 29, s. 350/351, Rusça.)

Ve daha ilerde:

«Proletarya diktatörlüğü, eğer bu Latince, bilimsel, tarihi-felsefi terimi daha basit bir dile çevirirsek, şu demektir:

Ancak belli bir sınıf, yani kent işçileri ve genelde fabrika işçileri, sanayi işçileri; sermayenin boyunduruğunu silkip atma mücadelesinde, bizzat bu silkip atma süreci içinde, zaferi koruma ve sağlamlaştırma uğruna mücadelede, yeni, sosyalist toplum düzenini yaratmada, sınıfları tamamen ortadan kaldırma mücadelesinin tümünde, tüm emekçi ve sömürülen kitlelere önderlik edecek durumdadır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 29, s. 387.)

Lenin tarafından verildiği şekli ile proletarya diktatörlüğü teorisi budur.

Ekim Devriminin özelliklerinden biri, bu devrimin, Lenin'in proletarya diktatörlüğü teorisinin klasik gerçekleştirilmesi olmasıdır.

Bazı yoldaşlar, bu teorinin, sadece Rus gerçekliği ile ilgisi olan, katıksız bir «Rus» teorisi olduğu görüşündedirler. Bu yanlıştır. Tamamen yanlıştır. Lenin, proletaryanın önderlik ettiği proleter olmayan sınıfların emekçi kitlelerinden sözederken, yalnızca Rus köylülerini değil, fakat aynı zamanda, daha kısa bir süre öncesine kadar Rus sömürgeleri olan, Sovyetler Birliği'nin kenar bölgelerinin emekçi unsurlarını da kastetmektedir. Lenin, diğer milliyetlerin bu kitleleriyle ittifak kurmaksızın Rusya proletaryasının zafere ulaşamayacağını yorulmaksızın tekrarlamıştır. Ulusal sorun üzerine makalelerinde ve Komünist Enternasyonal kongrelerindeki konuşmalarında Lenin, tekrar tekrar, ileri ülkelerin proletaryası ile köleleştirilmiş sömürgelerin ezilen halkları arasında devrimci bir ittifak, devrimci bir blok olmaksızın, dünya devriminin zaferinin olanaksız olduğunu söylemiştir. Ama sömürgeler; ezilen emekçi kitleler, ve herşeyden önce de köylülüğün emekçi kitleleri değil de nedir? Sömürgelerin kurtuluşunun, **özünde**, proleter olmayan sınıfların emekçi kitlelerinin mali sermayenin baskısından ve sömürüsünden kurtuluşu sorunu olduğunu kim bilmez?

Ama bundan şu sonuç çıkar ki, Lenin'in proletarya diktatörlüğü teorisi, katıksız bir «Rus» teorisi değil, bütün ülkeler için koşulsuz geçerli bir teoridir. Bolşevizm, salt Rusya'ya özgü bir olay değildir. «Bolşevizm», diyor Lenin, **«herkesin örnek alması gereken bir taktik örneğidir»** (bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 270).

Ekim Devriminin ilk özelliğinin karakteristik çizgileri bunlardır.

Ekim Devriminin bu özelliği açısından, Troçki'nin «sürekli devrim» teorisi ne âlemdedir?

Troçki'nin 1905 yılında, devrimci güç olarak köylülüğü «basitçe» unuttuğu ve «Defolsun Çar! Gelsin İşçi Hüküme-

ti!» şiarını, yani köylülük olmaksızın bir devrim şiarını ortaya attığı zamanki tavrı üzerinde uzun uzadıya durmayacağız. «Sürekli devrim»in diplomatça savunucusu Radek bile şimdi, «sürekli devrim»in 1905 yılında gerçeklikten uzaklaşan bir «takla atma» anlamına geldiğini kabul etmek zorunda kalmıştır. Şimdi herkes, artık bu «takla atma» ile uğraşmanın zahmete değmeyeceğini açıkça kabul etmektedir.

Troçki'nin savaş sırasındaki; örneğin 1915 yılında, «İktidar Mücadelesi» adlı makalesinde, «emperyalizm çağında yaşıyoruz», emperyalizm «burjuva ulusla eski rejimi değil, proletarya ile burjuva ulusu karşı karşıya getirir»den yola çıkarak, köylülüğün devrimci rolünün azalmak zorunda olduğu, topraklara elkonulması şiarının artık eskisi kadar önemli olmadığı sonucuna vardığı zamanki tavrı üzerinde de uzun uzadıya durmak istemiyoruz. Bilindiği gibi, Lenin o dönemde Troçki'nin bu makalesinin bir eleştirisinde, onu «köylülüğün rolünü» «yadsımak»la suçlamış ve «Troçki gerçekte, köylülüğün rolünün 'yadsıması'ndan, köylüleri devrim için ayaklandırmada **irade yetersizliğini** anlayan Rusya'nın liberal işçi politikacılarına yardım etmektedir!» demiştir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 21, s. 382, Rusça.)

Daha ziyade, Troçki'nin bu sorundaki daha sonraki yazılarına, proletarya diktatörlüğünün artık sağlamlaşmış olduğu ve Troçki'nin «sürekli devrim» teorisini pratik temelinde sınayıp, hatalarını düzeltmek olanağına sahip olduğu dönemdeki yazılarına gelmek istiyoruz. «1905 Yılı» adlı kitaba Troçki'nin 1922 yılında yazdığı «önsöz»ü alalım. Troçki bu «önsöz»de «sürekli devrim» üzerine şunları söylüyor:

> «'Sürekli devrim' teorisi tanımını alan, Rusya'daki devrimci gelişmenin karakteri konusundaki görüşler, yazarın kafasında tam da 1905'in 9 Ocak'ıyla Ekim grevi arasındaki zaman dilimi içinde billurlaştı. Bu alimce tanım, Rus devriminin her ne kadar ivedilikle burjuva hedefleri olsa da, orada durup kalamayacağı düşüncesini dile getiriyordu. Devrim, önündeki burjuva görevleri, proletaryayı iktidara

getirmekten başka bir yolla çözemeyecekti. Ama bu, [proletarya, -ÇN] iktidarı ele geçirdikten sonra, kendini devrimin burjuva çerçevesiyle kısıtlayamayacaktı. Tam tersine, tam da zaferini güvence altına almak için proleter öncü, iktidarının daha ilk döneminde yalnızca feodal değil, fakat aynı zamanda burjuva mülkiyete de derinlemesine müdahale etmek zorunda kalacaktı. Bunu yaparken, onu devrimci mücadelesinin başlangıcında desteklemiş olan yalnızca tüm burjuva gruplaşmalarla değil, fakat aynı zamanda destekleriyle iktidara gelmiş olduğu *köylülüğün geniş kitleleri ile* de *düşmanca çatışmalara* girecekti. Ezici çoğunluğu köylü olan bir nüfusa sahip geri bir ülkedeki işçi hükümetinin konumundaki çelişkiler, *ancak* uluslararası ölçekte, proletaryanın dünya devrimi arenasında çözümünü bulabilecekti.»*

Troçki, «sürekli devrim»inden işte böyle sözediyor.

Lenin'in proletarya diktatörlüğü teorisini, Troçki'nin «sürekli devrim» teorisinden ayıran tüm uçurumu anlamak için, bu alıntıyı yukarıda proletarya diktatörlüğü konusunda Lenin'in eserlerinden yapılan alıntılarla karşılaştırmak bile yeter.

Lenin, proletarya ile köylülüğün emekçi tabakaları arasındaki **ittifaktan**, proletarya diktatörlüğünün temeli olarak sözediyor. Troçki'de ise, «proleter öncü» ile «köylülüğün geniş kitleleri» arasında **«düşmanca çatışmalar»** görülüyor.

Lenin, emekçi ve sömürülen kitlelere proletarya tarafından **önderlik** edilmesinden sözediyor. Troçki'de ise, «ezici çoğunluğu köylü olan bir nüfusa sahip geri bir ülkedeki işçi hükümetinin konumundaki **çelişkiler»** görülüyor.

Lenin'e göre devrim, gücünü herşeyden önce bizzat Rusya'nın işçi ve köylülerinden alır. Troçki'de ise, gerekli güçler **«ancak** proletaryanın dünya devrimi arenasından» alınabilir.

Ama eğer uluslararası devrim gecikecek olursa ne olacak? Bu durumda devrimimiz için herhangi bir umut ışığı

---

* Altını ben çizdim. *J. St.*

var mı? Troçki'de hiç umut ışığı yoktur, çünkü «işçi hükümetinin konumundaki çelişkiler ... **ancak** ... proletaryanın dünya devrimi arenasında çözümünü bulabilecektir.» Bu plana göre, devrimimiz için yalnızca tek perspektif kalıyor: kendi öz çelişkileri içinde bitkisel bir hayat sürdürmek ve dünya devrimini beklerken çürüyüp gitmek.

Lenin'e göre proletarya diktatörlüğü nedir?

Proleterya diktatörlüğü, «sermayeyi tamamen devirmek» için ve «sosyalizmin kesin kuruluşu ve sağlamlaştırılması» için, proletaryanın ve köylünün emekçi kitlelerinin ittifakına dayanan bir iktidardır.

Troçki'ye göre proletarya diktatörlüğü nedir?

Proletarya diktatörlüğü, «köylülüğün geniş kitleleri» ile «düşmanca çatışmalara» giren ve «çelişkilerin» çözümünü **yalnızca** «proletaryanın dünya devrimi arenasında» arayan bir iktidardır.

Bu «sürekli devrim teorisi», proletarya diktatörlüğü düşüncesini reddeden menşevizmin ünlü teorisinden ne ile ayrılmaktadır?

Aslında hiçbir şeyle.

Bundan kuşku duymak imkânsızdır. «Sürekli devrim», köylü hareketinin devrimci potansiyelinin basitçe küçümsenmesi değildir. «Sürekli devrim», köylü hareketinin, Lenin'in proletarya diktatörlüğü teorisinin **reddine** götüren bir küçümsenmesidir.

Troçki'nin «sürekli devrimi», Menşevizmin değişik bir türüdür.

İşte, Ekim Devriminin ilk özelliği açısından mesele böyledir.

Ekim Devriminin ikinci özelliğinin karakteristik çizgileri nelerdir?

Emperyalizmi incelerken, özellikle savaş döneminde, Lenin, kapitalist ülkelerin iktisadi ve siyasi gelişmesinin eşitsizliği, sıçramalı niteliği yasasına vardı. Bu yasaya göre, işletmelerin, tröstlerin, sanayi dallarının ve tek tek ülkelerin gelişmesi, eşit bir şekilde değil, sabit bir sıralanışa göre değil, bir tröstün, bir sanayi dalının ya da bir ülkenin tüm

zaman boyunca önde gitmesi, diğer tröstlerin ya da ülkelerin sıraya göre birbiri ardında geri kalması şeklinde değil; tam tersine sıçramalı bir şekilde, bazı ülkelerin gelişmesinde duraklamalar ve diğer ülkelerin gelişmesinde ileriye doğru sıçramalarla olmaktadır. Bu durumda, geri kalan ülkelerin eski konumlarını korumak için «tamamen meşru» çabaları ve önde giden ülkelerin aynı şekilde «meşru» yeni konumlar ele geçirme çabalarının sonucu, emperyalist ülkeler arasında askeri çatışmaların kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmesi olmaktadır. Örneğin, yarım yüzyıl önce, Fransa ve İngilte'ye kıyasla geri kalmış bir ülke olan Almanya'nın durumu böyleydi. Aynı şey, Rusya ile kıyaslandığında Japonya için de geçerlidir. Bununla birlikte, şu iyi biliniyor ki, 20. yüzyılın daha başında Almanya ve Japonya öylesine ileriye sıçramışlardı ki, Almanya Fransa'yı geçmeyi başarmış ve İngiltere'yi dünya pazarında sıkı bir şekilde zorlamaya başlamıştı, aynı şeyi Japonya, Rusya karşısında başarmıştı. Son emperyalist savaş da, bilindiği gibi, bu çelişkilerden çıktı.

Bu yasa, şunlardan yola çıkar:

1 — «Kapitalizm, bir avuç 'ileri' ülke tarafından, dünya nüfusunun muazzam çoğunluğunun sömürge zulmüne uğratılması ve mali bakımdan boğulmasının dünya sistemi haline gelmiştir.» (Bkz. Lenin'in «Emperyalizm»inin Fransızca baskısına önsöz, 4. baskı, cilt 22, s. 179.)

2 — «Bu 'ganimet'i, dünyaya hükmeden, dişlerine kadar silahlanmış, **kendi** ganimetlerini paylaşma uğrundaki **kendi** savaşlarına tüm dünyayı sürükleyen iki, üç haydut (Amerika, İngiltere, Japonya) paylaşmaktadır.» (Aynı yerde.)

3 — Mali baskının dünya sistemi içindeki çelişkilerin büyümesi ve askeri çatışmaların kaçınılmazlığı, emperyalizmin dünya cephesinin devrim tarafından kolaylıkla yaralanabilir hale gelmesine ve tek tek ülkeler tarafından bu cephenin yarılmasının muhtemel hale gelmesine yolaçmaktadır.

4 — Bu yarma, en büyük olasılıkla, emperyalist cephe zincirinin en zayıf olduğu, yani emperyalizmin en az dona-

tımlı olduğu ve devrimin en kolay gelişebileceği noktalarda ve ülkelerde olacaktır.

5 — Bundan dolayı, sosyalizmin tek ülkede zaferi, —bu ülke kapitalist bakımdan daha az gelişmiş olsa bile— kapitalizmin diğer ülkelerde sürmesi halinde de —bu ülkeler kapitalist bakımdan daha gelişmiş olsa bile— tamamen mümkün ve olasıdır.

Lenin'in proletarya devrimi teorisinin temelleri kısaca bunlardır.

Ekim Devriminin ikinci özelliği nerde yatar?

Ekim Devriminin ikinci özelliği, bu devrimin, Lenin'in proletarya devrimi teorisinin pratik uygulanışının örnek numunesi olmasında yatar.

Ekim Devriminin bu özelliğini kavramayan, ne bu devrimin uluslararası özünü, ne onun muazzam uluslararası kudretini, ne de onun dış siyasetinin özgünlüğünü asla kavramayacaktır.

«İktisadi ve siyasi gelişmenin eşitsizliği», der Lenin, «kapitalizmin mutlak bir yasasıdır. Bundan şu sonuç çıkar ki, sosyalizmin zaferi başlangıçta birkaç kapitalist ülkede ya da tek başına alınan bir ülkede bile olanaklıdır. Bu ülkenin muzaffer proletaryası, kapitalistleri mülksüzleştirdikten ve kendi ülkesinde sosyalist üretimin örgütlenmesinden sonra kendini diğer, kapitalist dünyanın *karşısına koyacak* ve diğer ülkelerin ezilen sınıflarını kendi yanına çekecek, onlarda kapitalistlere karşı isyanlar körükleyecek ve gerektiğinde sömürücü sınıflara ve onların devletlerine karşı hatta silah zoruna bile başvuracaktır.» Çünkü «sosyalizmde ulusların özgür birleşmesi, sosyalist cumhuriyetlerin geri kalmış devletlere karşı az çok uzun süren ve inatçı bir mücadelesi olmaksızın olanaksızdır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 21, s. 311.)

Bütün ülkelerin oportünistleri, proletarya devriminin —eğer onların teorilerine göre, devrim herhangi bir yerde başlayacak olursa— ancak sınai bakımdan gelişmiş ülke-

lerde başlayabileceğini, bu ülkeler sınai bakımdan ne kadar gelişmiş olursa, sosyalizmin zafer şansının o kadar büyük olduğunu iddia ediyorlar. **Tek** ülkede, üstelik de kapitalist bakımdan az gelişmiş bir ülkede, sosyalizmin zaferi olanağını ise tamamen ihtimal dışı gösteriyorlar. Daha savaş sırasında Lenin, emperyalist devletlerin eşitsiz gelişmesi yasasına dayanarak, oportünistlerin karşısına, kendi proletarya devrimi teorisini, **tek** ülkede —bu ülke kapitalist bakımdan daha az gelişmiş olsa bile— sosyalizmin zaferi teorisini çıkarmıştır.

Bilindiği gibi, Ekim Devrimi, Lenin'in proletarya devrimi teorisinin doğruluğunu tamamıyla onaylamıştır.

Tek ülkede proletarya devriminin zaferine ilişkin Lenin'in teorisi bakış açısından Troçki'nin «sürekli devrimi»nin durumu nedir?

Troçki'nin «Devrimimiz» (1906) broşürünü alalım.

Troçki şöyle yazıyor:

> «Avrupa proletaryasının doğrudan devlet desteği olmadan, Rusya'nın işçi sınıfı iktidarı koruyacak ve geçici egemenliğini kalıcı bir sosyalist diktatörlüğe dönüştürecek durumda olmayacaktır. Bundan bir an bile kuşku duyulamaz.»

Bu alıntı ne ifade etmektedir? Sosyalizmin tek ülkede, bu durumda Rusya'da, «Avrupa proletaryasının doğrudan devlet desteği **olmadan**», yani Avrupa proletaryası iktidarı ele geçirmeden önce, zafer kazanmasının olanaksız olduğunu ifade etmektedir.

Bu «teori» ile, Lenin'in «tek başına alınan bir kapitalist ülkede» sosyalizmin zaferi olanağına ilişkin önermesi arasında ortak ne vardır?

Açıktır ki, burada hiç bir ortak şey yoktur.

Ama varsayalım ki, Troçki'nin 1906'da, devrimimizin karakterini belirlemenin zor olduğu bir zamanda yayınlanan bu broşürü, istenmeden yapılan hatalar içermekte ve Troçki'nin daha sonraki bir dönemdeki görüşlerine tam olarak uymamaktadır. Troçki'nin bir başka broşürüne, 1917

Ekim Devriminden önce yayınlanan ve şimdi (1924'te) «1917» kitabında yeniden basılan «Barış Programı»na bakalım. Bu broşürde Troçki, Lenin'in proletarya devrimi teorisini, tek ülkede sosyalizmin zaferi teorisini eleştirmekte ve onun karşısına Avrupa Birleşik Devletleri şiarını çıkarmaktadır. Tek ülkede sosyalizmin zaferinin olanaksız olduğunu, sosyalizmin zaferinin ancak, Avrupa Birleşik Devletleri olarak birleşen, Avrupa'nın belli başlı birkaç ülkesinde (İngiltere, Rusya, Almanya) zafer olarak mümkün olduğunu; yoksa tümüyle olanaksız olduğunu iddia etmektedir. Gayet açık bir dille «Rusya'daki ya da İngiltere'deki muzaffer bir devrim, Almanya'da bir devrim olmadan, ya da bunun tersi olmadan, düşünülemeyecek birşeydir» demektedir.

«Birleşik Devletler şiarına karşı az çok somut biricik tarihsel argüman», diyor Troçki, «İsviçre'li 'Sosyal-Demokrat'ta (Bolşeviklerin o sıradaki merkez yayın organı. *J. St.*) şu cümlede formüle edilmişti: 'İktisadi ve siyasi gelişmenin eşitsizliği, kapitalizmin mutlak bir yasasıdır.' 'Sosyal-Demokrat' bundan, *tek* ülkede sosyalizmin zaferinin mümkün olduğu ve bundan ötürü tek tek her devlette proletarya diktatörlüğünü Avrupa Birleşik Devletlerinin yaratılmasına bağımlı kılmaya gerek olmadığı sonucunu çıkardı. Çeşitli ülkelerin kapitalist gelişmesinin eşitsiz olduğu, tamamen tartışma götürmez bir argümandır. Ama bu eşitsizliğin kendisi son derece eşitsizdir. İngiltere, Avusturya, Almanya ya da Fransa'nın kapitalist düzeyi bir ve aynı değildir. Ama Afrika ve Asya ile karşılaştırıldığında, bütün bu ülkeler, sosyal devrim için olgunlaşmış olan kapitalist 'Avrupa'yı oluşturmaktadır. Hiçbir ülkenin mücadelesinde diğerlerini 'beklemek' zorunda olmadığı düşüncesi, paralel uluslararası eylem fikrinin yerine, bekleyici uluslararası eylemsizlik fikri geçmesin diye tekrarlanması yararlı ve zorunlu olan önemli bir düşüncedir. Diğerlerini beklemeksizin, inisiyatifimizin diğer ülkelerdeki mücadeleye hız katacağından tamamen emin olarak, ulusal zeminde mücadeleye başlarız ve sürdürürüz; ama eğer bu olmazsa, örne-

ğin devrimci bir Rusya'nın tutucu bir Avrupa karşısında tutunabileceğini, ya da sosyalist bir Almanya'nın kapitalist dünyada izole kalabileceğini düşünmek umutsuz bir şey olurdu; hem tarihsel deneyimler hem de teorik mülahazalar bunu kanıtlamaktadır.»

Görüldüğü gibi, Avrupa'nın tayin edici ülkelerinde sosyalizmin eşzamanlı zaferi teorisinin tıpkısıyla, **tek** ülkede sosyalizmin zaferine ilişkin Lenin'in devrim teorisini dıştalayan bir kural olarak, karşı karşıyayız.

Söylemeye gerek yok ki, sosyalizmin **tam** zaferi için, eski düzenin yeniden kurulmasına karşı **tam** bir garanti için, birden çok ülkenin proleterlerinin ortak çabaları zorunludur. Söylemeye gerek yok ki, Rusya proletaryası, devrimimizin Avrupa proletaryası tarafından desteklenmesi olmaksızın, genel saldırıya karşı koyamazdı, tıpkı, Batıdaki devrimci hareketin Rusya'daki devrim tarafından desteklenmesi olmaksızın, bu hareketin Rusya'daki proletarya diktatörlüğünün kuruluşundan -ÇN] sonra gelişmeye başladığı hızla gelişemeyeceği gibi. Söylemeye gerek yok ki, desteğe ihtiyacımız var. Ama devrimimizin Batı Avrupa proletaryası tarafından desteklenmesi ne demektir? Avrupa işçilerinin devrimimize sempati duyması, emperyalistlerin müdahale planlarını başarısızlığa uğratmaya hazır olmaları — tüm bunlar bir destek, ciddi bir yardım mıdır? Kuşkusuz. Yalnızca Avrupalı işçilerin değil, fakat aynı zamanda sömürge ve bağımlı ülkelerin de bu desteği, bu yardımı olmasaydı, Rusya'daki proletarya diktatörlüğü zor durumda kalırdı. Şimdiye kadar bu sempati ve bu yardım, Kızıl Ordumuzun gücü ve Rusya işçilerinin ve köylülerinin sosyalist anavatanı canla başla savunmaya hazır oluşları ile birlikte, emperyalistlerin saldırılarını püskürtmeye ve ciddi bir inşa çalışması için zorunlu koşulları elde etmeye yetmiş midir? Evet, yetmiştir. Bu sempati artmakta mıdır, yoksa azalmakta mıdır? Hiç kuşkusuz, artmaktadır. O halde bizde, yalnızca sosyalist iktisadın örgütlenmesi işini ilerletmek için değil, ama aynı zamadan bizim tarafımızdan Batı Avrupa işçilerinin olduğu

gibi Doğu'nun ezilen halklarının da desteklenmesi için de elverişli koşullar var mıdır? Evet, vardır. Rusya'da proletarya diktatörlüğünün yedi yıllık tarihi canlı bir biçimde bunu gösteriyor. Bizde güçlü bir emek coşkunluğunun halihazırda başlamış olduğu yadsınabilir mi? Hayır, bu yadsınamaz.

Tüm bunlardan sonra, Troçki'nin, devrimci bir Rusya'nın tutucu bir Avrupa karşısında tutanamayacağı şeklindeki açıklaması ne anlama gelebilir?

Ancak şu anlama gelebilir: Birincisi, Troçki devrimimizin iç gücünü hissetmiyor; ikincisi, Troçki Batının işçilerinin ve Doğunun köylülerinin devrimimize gösterdiği manevi desteğin paha biçilmez önemini kavramıyor; üçüncüsü, Troçki bugün emperyalizmi kemiren müzmin ağır iç hastalığı kavramıyor.

Lenin'in proletarya devrimi teorisini eleştirme ateşi içinde Troçki, 1917'de yayınlanan ve 1924'te yeniden basılan «Barış Programı» broşüründe, farkında olmadan başını taşa vurmuştur.

Ama belki bu broşür de eskimiş ve herhangi bir nedenden dolayı Troçki'nin bugünkü görüşlerine uymamaktadır? Troçki'nin, proletarya devriminin **tek ülkede**, Rusya'da, zaferinden sonra yazılmış olan daha sonraki yazılarını alalım. Örneğin, Troçki'nin, «Barış Programı» broşürünün yeni baskısı için 1922'de yazdığı «Sonsöz»ünü alalım. Bu «Sonsöz»de şunları yazıyor:

> «'Barış Programı'nda defalarca tekrarlanan, proletarya devriminin ulusal çerçeve içinde zaferle sonuna kadar götürülemeyeceği iddiası, bazı okurlara elbette, Sovyet Cumhuriyetimizin nerdeyse beş yıllık deneyimiyle çürütülmüş gibi görünebilir. Ama böyle bir sonuç çıkarmak asılsız olurdu. İşçi devletinin *tek*, hem de üstelik geri kalmış bir ülkede tüm dünyaya karşı tutunabilmiş olması olgusu, proletaryanın diğer, daha ileri, daha uygar ülkelerde hakiki mucizeler yaratabilecek olan muazzam gücüne tanıklık etmektedir. Ama biz devlet olarak siyasi ve askeri bakımdan tu-

tunabildiğimiz halde, sosyalist bir toplumun yaratılmasına kesinlikle varmış, ya da buna yaklaşmış bile değiliz... Diğer Avrupa ülkelerinde burjuvazi iktidarda durduğu sürece, iktisadi soyutlanmaya karşı mücadelemizde kapitalist dünya ile bir anlaşma aramak zorundayız; aynı zamanda şu kesinlikle söylenebilir ki, bu anlaşmalar, en iyi halde, şu ya da bu iktisadi yarayı sarmamız da, ileriye doğru şu ya da bu adımı atmamızda bize yardım edebilir, ama Rusya'da sosyalist iktisadın gerçek bir ilerlemesi *ancak* Avrupa'nın en önemli ülkelerinde proletaryanın *zaferinden sonra** mümkün olacaktır.»

İşte gerçeğe karşı açıkça suç işleyen ve inatla «sürekli devrim»i kesin yıkımdan kurtarmaya çabalayan Troçki böyle söylüyor.

Şu çıkıyor ki, ne yapılırsa yapılsın, sosyalist toplumun yaratılmasına «varmamakla» kalmamış, tersine ona «yaklaşmamışız bile». Demek ki bazıları «kapitalist dünya ile anlaşma» yapmayı ummuşlar, ama görüldüğü *gibi*, *bu* anlaşmadan da bir şey çıkmıyor, çünkü ne yapılırsa yapılsın, «Avrupa'nın en önemli ülkelerinde» proletarya zafer kazanmadığı sürece, «sosyalist iktisadın gerçek bir ilerlemesi» olmayacaktır.

Ama Batıda zafer henüz kazanılmadığı için, Rusya'daki *devrime sadece* şu «seçenek» kalmaktadır: ya çürüyüp gitmek, ya da bir burjuva devletine yozlaşmak.

Troçki iki yıldan beri Partimizin «yozlaşması»ndan boşuna sözetmiyor.

Troçki geçen yıl ülkemizin «mahvolacağı» kehanetinde boşuna bulunmadı.

Bu garip «teori»yi Lenin'in «sosyalizmin tek ülkede zaferi» teorisiyle nasıl bağdaştırmalı?

Bu garip «perspektif»i, Lenin'in Yeni Ekonomik Politika'nın bize «sosyalist iktisadın temellerini inşa etme» olanağını vereceği şeklindeki perspektifiyle nasıl bağdaştırmalı?

---

* Altını ben çizdim. *J. St.*

Bu «sürekli» umutsuzluğu, örneğin Lenin'in şu sözleriyle nasıl uyum içine sokmalı?

«Şimdi artık sosyalizm, uzak geleceğin bir sorunu yada herhangi soyut bir şema ya da herhangi bir aziz tablosu sorunu değildir. Aziz tablolarına ilişkin eski, çok kötü görüşümüzü halen koruyoruz. Sosyalizmi günlük yaşantının içine çekmiş bulunuyoruz, ve işte burada doğru yolu bulmamız gerekiyor. Günümüzün görevi, çağımızın görevi budur. İzin verirseniz, sözlerimi, ne kadar zor olursa olsun, önceki görevimize kıyasla ne kadar yeni olsa da ve bize ne kadar çok güçlük çıkarırsa çıkarsın, bu görevi hep birlikte, hemen yarın değil ama, birkaç yıl içinde ne pahasına olursa olsun çözeceğimize, böylece NEP Rusya'sının sosyalist Rusya haline geleceğine olan inancımı belirterek bitireyim.» (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 405, Rusça.)

Troçki'nin bu «sürekli» karamsarlığını, Lenin'in örneğin şu sözleriyle nasıl uyum içine sokmalı?

«Gerçekten de, tüm büyük çaplı üretim araçları üzerinde devletin tasarruf yetkisi, devlet iktidarının proletaryanın ellerinde olması, bu proletaryanın milyonlarca küçük ve küçücük köylülerle ittifakı, bu proletaryanın köylülük karşısındaki yönetici konumunun güvenlik altına alınmış olması vs. — tüm bunlar, daha önce küçümseyerek bezirgânlık olarak gördüğümüz ve şimdi, NEP düzeninde bazı bakımlardan öyle görmekte haklı olduğumuz kooperatiflerden, sadece kooperatiflerden hareket ederek, tam bir sosyalist toplumu kurmak için gerekli olan herşey değil mi? Bu, henüz sosyalist bir toplumun kuruluşu değildir, ama bu kuruluş için gerekli ve yeterli olan herşeydir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 428.)

Burada hiçbir uyum olmadığı ve olamayacağı açıktır. Troçki'nin «sürekli devrim»i, Lenin'i proletarya devrimi teorisinin yadsımasıdır; ve bunun tersi olarak, Lenin'in prole-

tarya devrimi teorisi, «sürekli devrim» teorisinin yadsımasıdır.

Devrimimizin güçlerine ve yeteneklerine inançsızlık, Rusya proletaryasının güçlerine ve yeteneklerine inançsızlık — işte «sürekli devrim» teorisinin temeli budur.

Şimdiye kadar genellikle, «sürekli devrim» teorisinin bir yanı öne çıkarıldı — köylü hareketinin devrimci potansiyeline inançsızlık. Bugün, doğruluk uğruna, bu yan bir başka yanla —Rusya proletaryasının güçlerine ve yeteneklerine inançsızlıkla— tamamlanmalıdır.

Troçki'nin teorisi, Menşevizmin, proletarya devrimi önce «Batı Avrupa'nın belli başlı ülkelerinde» zafer kazanmadan, sosyalizmin tek ülkede, ve üstelik de geri bir ülkede zaferi olanaksızdır teorisinden ne ile ayrılmaktadır?

Aslında hiçbir şeyle.

Bundan kuşku duymak imkânsızdır. Troçki'nin «sürekli devrim» teorisi, Menşevizmin değişik bir türüdür.

Son zamanlarda basınımızda, «sürekli devrim» teorisini, Leninizmle bağdaşır bir şey olarak yutturmaya çalışan çürük diplomatlar ortaya çıkmıştır. Elbette, diyorlar, bu teorinin 1905 yılında işe yaramaz olduğu görüldü. Ama Troçki'nin hatası, 1905'teki duruma o sırada uygulanamayacak olan bir şeyi uygulamaya çalıştığından, o sırada çok önden gitmesidir. Ama daha sonra, diyorlar, örneğin Ekim 1917'de, devrim tamamen olgunlaştığında, Troçki'nin teorisinin tamamen yerinde olduğu görülmüştür. Bu diplomatların başında gelen kişinin Radek olduğunu tahmin etmek zor değildir. Dinleyin:

> «Savaş, toprak elde etmek isteyen ve barışı özleyen köylülük ile, küçük-burjuva partiler arasında bir uçurum açtı; savaş, köylülüğü, işçi sınıfının ve onun öncüsü Bolşevik Partisinin önderliği altına soktu. İşçi sınıfının ve köylülüğün diktatörlüğü değil, köylülüğe dayanan işçi sınıfının diktatörlüğü olanaklı hale geldi. Rosa Luxemburg ve Troçki'nin 1905'te Lenin'e karşı ileri sürdükleri şey (yani «sü-

rekli devrim» *J. St.*)'in, gerçekte, tarihsel gelişmenin ikinci aşaması olduğu görüldü.

Buradaki her bir söz bir çarpıtmadır.

Savaş sırasında «işçi sınıfının ve köylülüğün diktatörlüğü(nün) değil, köylülüğe dayanan işçi sınıfının diktatörlüğü(nün) olanaklı hale geldi»ği doğru değildir. Gerçekte, 1917 Şubat Devrimi, burjuvazinin diktatörlüğüyle özgün bir biçimde içiçe girmiş olan proletaryanın ve köylülüğün diktatörlüğünün gerçekleştirilmesiydi.

Radek'in mahçup bir şekilde suskunlukla geçiştirdiği «sürekli devrim» teorisinin, 1905 yılında Rosa Luxemburg ve Troçki tarafından öne sürüldüğü doğru değildir. Gerçekte bu teori Parvus ve Troçki tarafından öne sürülmüştür. Şimdi, on ay sonra, Radek kendini düzeltmekte ve «sürekli devrim» teorisi yüzünden Parvus'u paylamayı gerekli görmektedir. Ama doğruluk Radek'ten, Parvus'un ortağı Troçki'nin de paylanmasını talep ediyor.

1905 Devrimi tarafından bir kenara fırlatılan «sürekli devrim»in, «tarihsel gelişmenin ikinci aşaması»nda, yani Ekim Devrimi sırasında doğru olduğunun görüldüğü doğru değildir. Ekim Devriminin tüm seyri, tüm gelişmesi, «sürekli devrim» teorisinin tam iflasını, Leninizmin temelleriyle kesinlikle bağdaştırılamayacağını açıkça göstermiş ve tanıtlamıştır.

Tatlı söylevler ve çürük diplomasi, «sürekli devrim» teorisi ile Leninizm arasındaki derin uçurumu gizleyemez.

III

EKİMİN HAZIRLANMASI DÖNEMİNDE BOLŞEVİKLERİN TAKTİĞİNİN BAZI ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE

Ekim'in hazırlanması dönemi sırasında Bolşeviklerin taktiğini anlamak için, en azından bu taktiğin bazı özellik-

le önemli özellikleri hakkında açıklığa kavuşmak gerekir. Bolşeviklerin taktiği üzerine yazılan çok sayıda broşürde tam da bu özellikler sık sık atlandığı için, bu bir o kadar daha gereklidir.

Bu özellikler nelerdir?

Birinci özellik. Troçki'yi duyan, Ekim'in hazırlanması döneminde topu topu iki dönem olduğunu sanır: keşif dönemi ve ayaklanma dönemi; geriye kalan herşey ise kötüdür 1917 yılındaki Nisan gösterisi nedir? «Gerektiğinden 'daha sol' bir rota tutan Nisan gösterisi, kitlelerin hissiyatını ve onlarla sovyetlerdeki çoğunluk arasındaki karşılıklı ilişkileri yoklamak için bir keşif girişimiydi.» Ya 1917 yılındaki Temmuz gösterisi neydi? Troçki'nin görüşüne göre, «bu da aslında, hareketin yeni, daha yüksek bir aşamasında yapılan yeni, daha kapsamlı bir keşifti.» Söylemeye gerek yok ki, Partimizin talebiyle düzenlenmiş olan 1917 yılındaki Haziran gösterisi, Troçki'nin anlayışına göre, haydi haydi bir «keşif» olarak adlandırılmak zorundadır.

Buna göre, Bolşeviklerin tasarrufunda daha 1917 Mart'ında, işçilerden ve köylülerden oluşan hazır bir siyasi ordu varmış, ve onu ne Nisan'da, ne Haziran'da ve ne de Temmuz'da ayaklanmaya sokmayıp, sadece «keşif» ile uğraştılarsa, bunun biricik ve tek nedeni, «keşif sonuçlarının» o sıralar elverişli «işaretler» vermemesiymiş.

Söylemeye gerek yok ki, Partimizin siyasi taktiğine ilişkin bu basitleştirilmiş anlayış, olağan askeri taktikle Bolşeviklerin devrimci taktiğinin birbirine karıştırılmasından başka birşey değildir.

Gerçekte tüm bu gösteriler, herşeyden önce, kitlelerin kendiliğinden baskısının sonucuydu, kitlelerin savaşa karşı duyduğu nefretin sokağa taşması sonucuydu.

Gerçekte burada Partinin rolü, kitlelerin kendiliğinden patlayan eylemlerini, Bolşeviklerin devrimci şiarları doğrultusunda biçimlendirmek ve yönetmekti.

Gerçekte Bolşeviklerin Mart 1917'de hazır bir siyasi ordusu yoktu ve olamazdı da. Bolşevikler bu orduyu ancak Nisan - Ekim 1917 arasındaki mücadeleler ve sınıf çatışmala-

rı sırasında yarattılar (ve bu orduyu nihayet Ekim 1917'den kısa zaman önce kurdular); bu orduyu hem Nisan gösterisi hem de Haziran ve Temmuz gösterisi vasıtasıyla, hem bölge ve şehir dumaları seçimleri vasıtasıyla hem de Kornilov darbesine karşı mücadele vasıtasıyla ve sovyetleri ele geçirme vasıtasıyla yarattılar. Siyasi bir ordu, askeri bir ordudan biraz başka bir şeydir. Askeri bir yönetim savaşa ancak elinde hazır bir ordu olduğunda başlarken, Parti kendi ordusunu bizzat mücadelenin seyri içinde, sınıf çatışmalarının seyri içinde —bizzat kitleler kendi deneyimleri ile Partinin şiarlarının doğruluğuna, siyasetinin doğruluğuna ikna olduğu ölçüde— yaratmak zorundadır.

Elbette bu gösterilerin her biri, aynı zamanda, belli bir ölçüde gözle görülemeyen güçler dengesini de aydınlattı, belli bir keşifti; ama keşif burada gösterinin gerekçesi değildi, tersine onun doğal sonucuydu.

Ekim ayaklanmasından önceki olayları tahlil ederken ve bunları Nisan'dan Temmuz'a kadarki olaylarla karşılaştırırken Lenin şöyle diyordu:

> «Şu andaki durum, hiç de 20-21 Nisan, 9 Haziran, 3 Temmuz öncesindeki gibi değildir, çünkü o zamanlar bizim Parti olarak ya tutmayı beceremediğimiz (20 Nisan) ya da frenleyip barışçıl bir gösteriye dönüştürdüğümüz (9 Haziran ve 3 Temmuz) *kendiliğinden gelme kaynaşma* vardı. Çünkü o zaman gayet iyi biliyorduk ki, sovyetler *henüz* bizim elimizde değildir, köylüler *henüz* Bolşeviklerin yoluna (ayaklanma) değil, Liber-Dan-Çernov'un yoluna inanmaktadır, dolayısıyla halkın çoğunluğu bizim arkamızda duruyor olamaz, dolayısıyla ayaklanma için vakit henüz erkendir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 26, s. 179, Rusça.)

Yalnızca «keşif»in, insanı pek ileriye götürmediği açıktır.

Açıktır ki, burada sözkonusu olan «keşif» değil, şudur:

1 — Parti, Ekim'in hazırlanmasının tüm dönemi sıra-

sında mücadelesinde daima devrimci kitle hareketinin kendiliğinden yükselmesine dayandı;

2 — kendiliğinden yükselişe dayanarak, hareketin bölünmemiş önderliğini korudu;

3 — harekete bu önderlik etme sayesinde Partinin Ekim ayaklanması için bir siyasi kitle ordusu oluşturması kolaylaştırıldı;

4 — bu politika, zorunlu olarak, Ekim'in tüm hazırlanmasının **bir** tek partinin, Bolşevik Partisi'nin önderliği altında gerçekleşmesine götürmek zorundaydı;

5 — Ekim'in bu hazırlanması ise, Ekim ayaklanmasının sonucu olarak devlet iktidarının **bir** tek partinin, Bolşevik Partisi'nin eline geçmesine götürdü.

Demek ki, Ekim'in hazırlanmasında temel etken olarak, **bir** tek parti, Komünist Partisinin bölünmemiş önderliği — işte Ekim Devriminin karakteristik özelliği budur, Ekim'in hazırlanması döneminde Bolşeviklerin taktiğinin ilk özelliği budur.

Herhalde kanıtlamaya gerek yoktur ki, emperyalizm koşulları altında proletarya diktatörlüğünün zaferi, Bolşeviklerin taktiğinin bu özelliği olmaksızın, olanaksız olurdu.

Ekim Devrimi, Fransa'daki, devrimin önderliğini iki partinin paylaştığı, bu partilerden hiçbirinin komünist partisi diye nitelendirilemeyeceği 1871 yılındaki devrimden bu özelliğiyle -ÇN] üstün bir şekilde ayrılır.

İkinci özellik. Ekim'in hazırlanması, demek ki, **bir** tek partinin, Bolşevik Partisi'nin önderliği altında oldu. Ama bu önderlik Parti tarafından nasıl yerine getirildi, hangi çizgiyi izledi? Bu önderlik, devrim kesin sonucuna doğru gittiğinden, bu dönemdeki en tehlikeli gruplaşmalar olarak **anlaşıcı** partilerin tecrit edilmesi çizgisini, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin tecrit edilmesi çizgisini izledi.

Leninizmin temel stratejik kuralı nedir?

Şunun bilgisidir:

1. yaklaşan devrimci kesin sonuç döneminde, devrimin düşmanlarının en tehlikeli sosyal dayanağı **anlaşıcı partilerdir;**
2. bu partileri tecrit etmeksizin, düşmanı (çarlığı ya da burjuvaziyi) devirmek imkânsızdır;
3. dolayısıyla, devrimin hazırlanması döneminde ana darbeler, bu partileri tecrit etmeye ve geniş emekçi kitleleri bunlardan koparmaya yönelmek zorundadır.

Çarlığa karşı mücadele döneminde, burjuva-demokratik devrimin hazırlanması döneminde (1905'ten 1916'ya), çarlığın en tehlikeli sosyal dayanağı, liberal-monarşist parti, Kadet Partisi idi. Niçin? Çünkü o anlaşmacı bir partiydi; çarlık ile, halkın çoğunluğu, yani bir bütün olarak köylülük arasında **anlaşmanın** partisiydi. Partinin o sıralar ana darbelerini Kadetlere karşı yöneltmiş olması doğaldır, çünkü Kadetleri tecrit etmeden, köylülüğün çarlıktan **kopmasını** beklemek imkânsızdı, ama bu kopmayı sağlamadan, devrimin zaferini beklemek olanaksızdı. O sıralar pek çok kişi Bolşevik stratejinin bu özelliğini kavramıyor ve Bolşevikleri aşırı bir «Kadet düşmanlığı» ile suçluyordu, Bolşeviklerde Kadetlere karşı mücadelenin, baş düşmana, çarlığa karşı mücadeleyi «gölgede bıraktığını» [ağır bastığını -ÇN] iddia ediyorlardı. Ama hiçbir temeli olmayan bu suçlamalar, baş düşman üzerindeki zaferi kolaylaştırmak ve hızlandırmak **için** anlaşmacı partilerin tecrit edilmesini talep eden Bolşevik stratejinin hiç anlaşılmadığını açığa vurmaktaydı.

Herhalde kanıtlamaya gerek yoktur ki, bu strateji olmaksızın, burjuva-demokratik devrimde proletaryanın hegomanyası imkânsız olurdu.

Ekim'in hazırlanması döneminde, mücadele eden güçlerin ağırlık noktası yeni bir düzeye kaydı. Artık çar yoktu. Kadet Partisi, anlaşmacı bir partiden, emperyalizmin hükümet eden, egemen gücüne dönüşmüştü. Mücadele artık

çarlık ile halk arasında değil, fakat burjuvazi ile proletarya arasındaydı. Bu dönemde küçük-burjuva demokrat partiler, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin partileri, emperyalizmin en tehlikeli sosyal dayanaklarıydı. Niçin? Çünkü bu partiler o sıralar anlaşmacı partilerdi, emperyalizm ile emekçi kitleler arasında **anlaşmanın** partileriydi. Bolşeviklerin ana darbelerinin o sıralar bu partilere karşı yönelmiş olması doğaldır, çünkü bu partileri tecrit etmeden, emekçi kitlelerin emperyalizmden **kopmasını** beklemek imkânsızdı, ama bu kopmayı sağlamadan, sovyet devriminin zaferini beklemek imkânsızdı. O sıralar pek çok kişi Bolşevik taktiğin bu özelliğini kavramıyor ve Bolşevikleri, Sosyal-Devrimcilere ve Menşeviklere karşı «aşırı düşmanlık» ve ana hedefi «ihmal etmek» ile suçluyorlardı. Ama Ekim'in hazırlanmasının tüm dönemi, Bolşeviklerin ancak bu taktik sayesinde Ekim Devriminin zaferini güvenlik altına alabildiklerine canlı tanıklık etmektedir.

Bu dönemin karakteristik özelliği, köylülüğün emekçi kitlelerinin daha da devrimcileşmesi, Sosyal-Devrimcilerden ve Menşeviklerden hayal kırıklığına uğramaları, bu partilere sırt çevirmeleri, ülkeyi barışa götürmek yeteneğinde olan sonuna kadar devrimci biricik güç olarak proletaryanın etrafında doğrudan birleşmeye yönelmeleriydi. Bu dönemin tarihi, bir yanda Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin, ve diğer yanda Bolşeviklerin, köylülüğün emekçi kitleleri uğrundaki, bu kitleleri kazanma uğrundaki mücadelesinin tarihidir. Bu mücadelenin yazgısı koalisyon dönemin tarafından, Kerenski dönemi tarafından, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin çiftlik sahiplerinin topraklarına elkoymayı reddetmeleri, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin savaşın sürmesi için mücadele etmeleri, cephedeki Haziran saldırısı, askerler için ölüm cezası getirilmesi, Kornilov ayaklanması tarafından sonuca bağlanmıştır. Ve tüm bunlar, bu yazgıyı yalnızca Bolşevik stratejinin lehine sonuca bağlamışlardır. Çünkü Sosyal-Devrimcileri ve Menşevikleri tecrit etmeden, emperyalistlerin hükümetini devirmek olanaksızdı, ama bu hükümet devrilmeden, savaştan çıkmak imkân-

sızdı. Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin tecrit edilmesi siyasetinin tek doğru siyaset olduğu görüldü.

Demek ki, Ekim'in hazırlanmasında önderliğin temel çizgisi olarak Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin. Partilerinin tecrit edilmesi — işte Bolşeviklerin taktiğinin ikinci özelliği budur.

Herhalde kanıtlamaya gerek yoktur ki, işçi sınıfının ve köylülüğün emekçi kitlelerinin ittifakı, Bolşeviklerin taktiğinin bu özelliği olmaksızın, havada kalırdı.

Troçki'nin, «Ekim'in Dersleri»nde, Bolşevik taktiğin bu özelliğinden hiç, ya da nerdeyse hiç sözetmemesi karakteristiktir.

Üçüncü özellik. Ekim'in hazırlanmasında Partinin önderliği, demek ki, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin partilerini tecrit etme çizgisini, işçilerin ve köylülerin geniş kitlelerini bu partilerden koparma çizgisini izledi. Ama bu tecrit etme Parti tarafından somut olarak nasıl gerçekleştirildi, hangi biçimde, hangi şiar altında gerçekleştirildi? Bu, sovyetlerin iktidarı için devrimci kitle hareketi biçiminde, «Tüm İktidar Sovyetlere!» şiarı altında, sovyetleri kitleleri seferber etme organlarından, ayaklanma organlarına, devlet iktidarı organlarına, yeni, proleter devletin aygıtına dönüştürmek için mücadele yoluyla gerçekleştirildi.

Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin tecrit edilmesini kolaylaştırabilen, proletarya devrimi davasını ilerletmeye uygun olan ve emekçilerin milyonlarca kitlesini proletarya diktatörlüğünün zaferine götürmekle görevli olan en önemli örgütsel kaldıraç olarak Bolşevikler neden tam da sovyetlere sarıldılar?

Sovyetler nedir?

> «Sovyetler», diyordu Lenin daha 1917 Eylülünde, «birincisi, işçilerin ve köylülerin silahlı gücünü yaratan yeni devlet aygıtıdır; bu güç, eski sürekli ordularda olduğu gibi, halktan kopuk değil, tersine onunla sımsıkı bağlıdır; askeri açıdan bu güç, önceki güçlerle karşılaştırılamayacak ölçüde daha güçlüdür; devrimci açıdan, bu gücün yerini baş-

ka hiçbir şey tutamaz. İkincisi, bu aygıt, kitlelerle, halkın çoğunluğuyla, öylesine sıkı, öylesine çözülmez, öylesine kolay denetlenebilir ve yenilenebilir bir bağ yaratır ki, önceki devlet aygıtında buna en ufak bir şekilde bile benzeyen hiçbir şey yoktur. Üçüncüsü, bu aygıt, bürokratik formaliteler olmaksızın halkın iradesine göre gerçekleştirilen parsonel kadrosunun seçilebilirliği ve azledilebilirliği sayesinde, daha önceki aygıtlardan çok daha demokratiktir. Dördüncüsü, bu aygıt, en çeşitli mesleklerle sıkı bir bağ yaratır; bunun sayesinde, derin öneme sahip en çeşitli reformların bürokrasi olmaksızın uygulanmasını kolaylaştırır. Beşincisi, bu aygıt, öncünün; yani *ezilen* sınıfların, işçilerin ve köylülerin en bilinçli, en enerjik ve en ileri kesiminin bir örgüt biçimini yaratır; ve bu şekilde, sayesinde ezilen sınıfların öncüsünün; bugüne kadar tamamıyla politik yaşamın dışında, tarihin dışında duran bu sınıfların *tüm muazzam kütlesini* kalkındırabileceği, eğitebileceği, talim ettirebileceği ve önderlik edebileceği bir aygıt oluşturur. Altıncısı, bu aygıt, parlamentarizmin avantajlarını dolaysız ve doğrudan demokrasinin avantajlarıyla birleştirmeyi, yani seçilen halk temsilcilerinin şahsında hem yasama fonksiyonunu *hem de yasaların yürütülmesini* birleştirmeyi olanaklı kılar. Burjuva parlamentarizmiyle karşılaştırıldığında, bu, demokrasinin gelişmesinde, dünya çapında tarihsel öneme sahip olan bir ilerlemedir...

Eğer devrimci sınıfların yaratıcı halk gücü Sovyetleri ortaya çıkarmamış olsaydı, Rusya'da proletarya devrimi umutsuz bir dava olurdu; çünkü proletarya eski aygıtla iktidarı kuşkusuz elinde tutamazdı, yeni bir aygıt ise hemencecik yaratılamaz.» (Bkz. 4. baskı, cilt 26, s. 79/80, Rusça.)

İşte Bolşeviklerin, Ekim Devrimini örgütleme ve proleter devletin yeni, güçlü bir aygıtını yaratmayı kolaylaştırabilen en önemli örgütsel halka olarak sovyetlere sarılmalarının nedeni budur.

«Tüm İktidar Sovyetlere!» şiarı, iç gelişmesi bakımından iki aşamadan geçmiştir: birincisi (Bolşeviklerin Tem-

muz yenilgisine kadar, ikili iktidar sırasında) ve ikincisi (Kornilov ayaklanmasının yenilgisinden sonra).

Birinci aşamada bu şiar, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin Kadetlerle blokunun parçalanması, Menşeviklerden ve Sosyal-Devrimcilerden oluşan bir Sovyet hükümetinin oluşturulması (çünkü o sıralar sovyetler menşevik ve sosyal-devrimciydi), muhalefet için (yani Bolşevikler için) özgür ajitasyon hakkı ve partilerin sovyetler içinde özgür mücadelesi anlamına geliyordu; bu mücadele, Bolşeviklerin bu mücadele sayesinde sovyetleri ele geçirmeyi ve Sovyet Hükümetinin bileşimini devrimin barışçıl gelişme yolundan değiştirmeyi başarmaları hedefini güdüyordu. Bu plan, elbette ki, proletarya diktatörlüğü demek değildi. Fakat hiç kuşkusuz, diktatörlüğü sağlamlaştırmak için gerekli önkoşulların hazırlanmasını kolaylaştırdı; çünkü Menşevikleri ve Sosyal-Devrimcileri iktidara getirmekle ve onları kendi anti-devrimci programlarını pratiğe geçirmeye zorlamakla, bu partilerin gerçek özlerinin ortaya çıkmasını, bunların tecrit edilmesini ve kitlelerden kopmasını hızlandıracaktı. Ne var ki, Bolşeviklerin Temmuz yenilgisi bu gelişmeyi kesintiye uğrattı, çünkü üstünlüğü generallerin ve Kadetlerin karşı-devrimine verdi ve Sosyal-Devrimcileri ve Menşevikleri karşı-devrimin kollarına attı. Bu durum, Partiyi, «Tüm İktidar Sovyetlere!» şiarını, devrimin yeni bir kabarışında tekrardan ortaya atmak üzere, geçici olarak geri çekmeye zorladı.

Kornilov ayaklanmasının yenilgisi ikinci aşamayı başlattı. «Tüm İktidar Sovyetlere!» şiarı yeniden gündeme geldi. Ama şimdi artık bu şiar birinci aşamadakiyle aynı şey demek değildi. İçeriği temelden değişmişti. Şimdi bu şiar, emperyalizmden tamamen kopma ve iktidarın Bolşeviklere geçmesi anlamına geliyordu, çünkü sovyetlerin çoğunluğu artık bolşevikti. Şimdi bu şiar, devrimin, ayaklanma yoluyla proletarya diktatörlüğüne dolaysız yaklaşması anlamına geliyordu. Bundan da öte, şimdi bu şiar, proletarya diktatörlüğünün örgütlenmesi ve devlet olarak biçimlenmesi anlamına geliyordu.

Sovyetleri devlet iktidarı organlarına dönüştürme taktiğinin paha biçilmez değeri, bu taktiğin, emekçilerin milyonlarca kitlesini emperyalizmden koparmasında, Sosyal-Devrimci ve Menşevik partileri emperyalizmin aletleri olarak teşhir etmesinde ve bu kitleleri, deyim yerindeyse, dolaysız yoldan proletarya diktatörlüğüne yaklaştırmasında yatmaktadır.

Demek ki, uzlaştırıcı partileri tecrit etmenin ve proletarya diktatörlüğünün zaferinin en önemli önkoşulu olarak, sovyetlerin devlet iktidarı organlarına dönüştürülmesi siyaseti, Ekim'in hazırlanması döneminde Bolşeviklerin taktiğinin üçüncü özelliğini oluşturmaktadır.

Dördüncü özellik. Eğer Bolşeviklerin kendi parti şiarlarını milyonlarca kitle için şiarlara, devrimi ilerleten şiarlara dönüştürmeyi nasıl ve neden başardıkları; yalnızca öncüyü değil, yalnızca işçi sınıfının çoğunluğunu değil, ama aynı zamanda halkın çoğunluğunu da kendi siyasetlerinin doğruluğuna ikna etmeyi nasıl ve neden başardıkları sorununu ele almazsak, tablo eksik kalacaktır.

Mesele şudur: Devrimin zaferi için, eğer bu milyonlarca kitleyi kapsayan gerçek bir halk devrimi ise, parti şiarlarının doğruluğu yalnız başına yeterli değildir. Devrimin zaferi için, bir önkoşul daha gereklidir, o da: bizzat kitlelerin kendi deneyimleriyle bu şiarların doğruluğuna kanaat getirmeleridir. Ancak o zaman partinin şiarları, bizzat kitlelerin şiarları haline gelir. Ancak o zaman devrim, gerçek bir halk devrimi haline gelir. Ekim'in hazırlanması döneminde Bolşeviklerin taktiğinin özelliklerinden biri, kitleleri doğal bir şekilde Partinin şiarlarına, deyim yerindeyse, devrimin doğrudan eşiğine yaklaştıran yolları ve dönemeçleri doğru saptamayı becermesine, ve bu şekilde onların bu şiarların doğruluğunu kendi öz deneyimleri temelinde hissetmelerini, sınamalarını ve anlamalarını kolaylaştırmış olmasında yatar. Başka bir deyişle, Bolşeviklerin taktiğinin özelliklerinden biri, Partiye önderlik etme görevini, kitlelere önderlik etme göreviyle birbirine karıştırmamasında, birin-

ci türden önderlik etme ile ikinci türden önderlik etme görevi arasındaki farkı berrakça görmesinde, böylece onun, sadece Partiye önderlik etmenin değil, emekçilerin milyonlarca kitlesine de önderlik etmenin bilimi olmasında yatar.

Bolşevik taktiğin bu özelliğinin nasıl dışa vurduğuna canlı bir örnek, Kurucu Meclis'in toplanması ve dağıtılması deneyimleridir.

Bolşeviklerin, Sovyetler Cumhuriyeti şiarını daha 1917 Nisan'ında ileri sürdükleri bilinmektedir. Kurucu Meclis'in, tüm varlığı bir Sovyetler Cumhuriyetinin temelleriyle çelişen bir burjuva parlamentosu olduğu bilinmektedir. Nasıl oldu da, Sovyetler Cumhuriyetini hedefleyen Bolşevikler, aynı zamanda, Geçici Hükümet'ten Kurucu Meclis'in derhal toplanmasını talep ettiler? Nasıl oldu da, Bolşevikler yalnızca seçimlere katılmakla kalmadılar, ama aynı zamanda Kurucu Meclis'i de bizzat toplandılar? Nasıl oldu da Bolşevikler, ayaklanmadan bir ay önce, eski'den yeni'ye geçiş sırasında, Sovyetler Cumhuriyeti ile Kurucu Meclis'in geçici bir kombinezonunu olanaklı gördüler?

Bu şu nedenlerden «oldu»:

1 — Kurucu Meclis düşüncesi, nüfusun geniş kitleleri arasında en popüler düşüncelerden biriydi;

2 — Kurucu Meclis'in derhal toplanması şiarı, Geçici Hükümetin karşı-devrimci özünü teşhir etmeyi kolaylaştırdı;

3 — Kurucu Meclis düşüncesinin halk kitlelerinin gözündeki hâlesini almak için, bu kitleleri toprak, barış ve sovyet iktidarı talepleriyle Kurucu Meclis'in eşiğine yaklaştırmak ve onları bu şekilde gerçek ve yaşayan Kurucu Meclis'le birbirine çarptırmak gerekiyordu;

4 — kitlelerin Kurucu Meclis'in karşı-devrimci özüne ve onun dağıtılmasının zorunluluğuna kanaat getirmesi ancak bu şekilde kolaylaştırılabilirdi;

5 — tüm bunlar, doğası gereği, Kurucu Meclis'i aşma-

nın araçlarından biri olarak, Sovyetler Cumhuriyetinin ve Kurucu Meclisin geçici bir kombinezonuna izin verilmesi olanağını önşart koşuyordu;

6 — böyle bir kombinezon, tüm iktidarın Sovyetlere geçmesi sırasında gerçekleştirilmiş olsaydı, bu sadece, Kurucu Meclisin Sovyetlere tabi olması, onun bir eklentisine dönüştürülmesi, acısızca ölüp gitmesi anlamına gelebilirdi.

Herhalde kanıtlamaya gerek yok ki, Bolşeviklerin bu siyaseti olmasaydı, Kurucu Meclis'in dağıtılması bu kadar pürüzsüz olmaz ve Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin «Tüm İktidar Kurucu Meclise!» şiarı altındaki daha sonraki eylemleri bu kadar rezilce çökmezdi.

«Eylül-Kasım 1917'de», diyor Lenin, «Rusya'nın burjuva parlamento seçimlerine, Kurucu Meclis seçimlerine katıldık. Taktiğimiz doğru muydu, değil miydi?... Biz Rus Bolşevikleri, Eylül-Kasım 1917'de, parlamentarizmin Rusya'da siyasi bakımdan miyadını doldurmuş olduğunu kabul etmekte, Batıdaki herhangi bir komünistten daha fazla hakkımız yok muydu? Elbette vardı, çünkü sorun, burjuva parlamentolarının uzun mu yoksa kısa bir zamandır mı varoldukları değildir; sorun, Sovyet düzenini tanımaya ve burjuva-demokratik parlamentoyu dağıtmaya (ya da dağıtılmasına izin vermeye) emekçilerin geniş kitlelerinin (ideolojik, politik, pratik olarak) ne ölçüde *hazır* olduklarıdır. Rusya'da Eylül-Kasım 1917'de şehirlerin işçi sınıfının, askerlerin ve köylülerin, bir dizi özel hal ve şartın sonucu olarak, Sovyet düzenini kabul etmeye ve burjuva parlamentolarının en demokratiğini bile dağıtmaya fevkalâde hazırlanmış olmaları, yadsınması tümüyle imkânsız olan ve tamamen sabit olan tarihsel bir olgudur. Ve buna rağmen Bolşevikler Kurucu Meclis'i boykot *etmemişler*, tersine, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinden hem önce ve hem de *sonra* seçimlere katılmışlardır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 41.)

O halde Kurucu Meclisi neden boykot etmemişlerdir? Çünkü, Lenin'in söylediği gibi,

«Sovyet Cumhuriyetinin zaferinden birkaç hafta önce bile, evet hatta bu zaferden *sonra*, bile burjuva-demokratik parlamentoya katılmak, devrimci proletaryaya yalnızca zarar vermemekle kalmaz, aynı zamanda onun bu tür parlamentoların dağıtılmayı neden hakettiğini devrimci kitlelere *kanıtlamasını* kolaylaştırır, bunları başarıyla dağıtmasını *kolaylaştırır* ve burjuva parlamentarizminin 'siyasi bakımdan miyadını doldurmasına' *katkıda bulunur*.» (Aynı yerde, s. 42, Rusça.)

Troçki'nin, Bolşevik taktiğin bu özelliğini kavramaması ve Kurucu Meclis ile Sovyetlerin kombinezonu «teorisi»ne bir Hilferding'cilik olarak burun kıvırması karakteristiktir.

Troçki, Kurucu Meclis'in toplanmasına bağlı olarak böyle bir kombinezona —**eğer** ayaklanma şiarı verili ise ve sovyetlerin zaferi muhtemel ise— izin verilmesinin, Sovyetleri Kurucu Meclis'in bir eklentisine dönüştürme şeklindeki Hilferding'in taktiğiyle hiçbir ortak yanı olmayan biricik devrimci taktik olduğunu kavramıyor; bazı yoldaşların **bu** sorunda yaptıkları hatanın, ona, Lenin'in ve Partinin belli önkoşullar **altında** «karma devlet biçimi» hakkında takındıkları tamamen doğru tavrı (bkz. c. 26, s. 170) kötüleme hakkını asla vermediğini kavramıyor.

O, Bolşeviklerin Kurucu Meclis'e karşı izledikleri özgül siyaset olmadan, halkın milyonlarca kitlesini kendilerinden yana kazanmayı başaramamış olacaklarını, ama bu kitleleri kazanmadan, onların Ekim ayaklanmasını derinlemesine bir halk devrimine dönüştürememiş olacaklarını kavramıyor.

Troçki'nin, Bolşeviklerin makalelerinde rastlanan «halk», «devrimci demokrasi» ve benzeri kelimelere bile, bunların Marksistlerin ağzına yakışmadığını düşündüğünden, burun kıvırması ilginçtir.

Apaçık ki Troçki, Marksistliği kuşku götürmez olan Le-

nin'in, 1917 Eylül'ünde, proletarya diktatörlüğünün zaferinden bir ay önce bile, «tüm iktidar derhal, **devrimci proletaryanın önderlik ettiği devrimci demokrasinin** eline geçmek zorundadır» (bkz. 4. baskı, cilt 26, s. 8) diye yazdığını unutmaktadır.

Apaçık ki Troçki, Marksistliği kuşku götürmez olan Lenin'in, Marx'ın Kugelmann'a (Nisan 1871 tarihli) ünlü mektubunu [80] aktarırken —ki bu mektupta, bürokratik-askeri devlet aygıtının paramparça edilmesi, kıta üzerindeki her gerçek **halk** devriminin önkoşuludur denmektedir—, ak üstüne kara şu satırları yazdığını unutmaktadır:

> «Marx'ın bürokratik-askeri devlet makinesinin parçalanmasının, 'her gerçek *halk* devriminin önkoşulu' *olduğu* şeklindeki son derece derin sözleri özellikle dikkate alınmalıdır. Bu 'halk' devrimi kavramı Marx'ın ağzından biraz şaşırtıcı gelmektedir, ve Rusya'daki Plehanovcular ve Menşevikler, Marksist sayılmak isteyen bu Struve izleyicileri, sonuçta Marx'ın bu ifadesini 'yanlış bir dil dönmesi' olarak gösterebilirler. Onlar Marksizmi öyle sefil-liberal bir bozuntuya indirgemişlerdir ki, onlar için burjuva devrimi ile proletarya devriminin karşı karşıya konmasından başka herhangi bir şey yoktur, ve bizzat bu karşı karşıya koyuş bile onlar tarafından inanılmaz derecede katı bir şekilde anlaşılmaktadır...
>
> 1871'de proletarya Avrupa kıtasında hiçbir ülkede halkın çoğunluğunu oluşturmuyordu. Halkın çoğunluğunu gerçekten hareketin içine katan bir 'halk' devrimi, ancak hem proletaryayı ve hem de köylülüğü kapsadığında böyle bir devrim olabilirdi. O zamanlar bu iki sınıf tam da 'halk'ı oluşturuyordu. Her iki sınıf da, 'bürokratik-askeri devlet makinesi'nin onları boyunduruk altına alması, ezmesi, sömürmesi tarafından birleştirilmiştir. Bu makineyi *parçalamak*, onu *paramparça etmek* — 'halk'ın, onun çoğunluğunun gerçek çıkarı, işçilerin çıkarı ve köylülerin çoğunluğunun çıkarı bunu talep etmektedir; yoksul köylülerin işçilerle özgürce bir ittifakının 'önkoşulu' budur, ama bu ittifak olmak-

sızın demokrasi kalıcı değildir ve sosyalist dönüşüm olanaksızdır.» (Bkz. 4. baskı, cilt 25, s. 388.)
Lenin'in bu sözleri unutulmamalıdır.

Demek ki, milyonlarca emekçiyi Partiden yana kazanmanın en önemli koşulu olarak, bu kitleleri devrimci konumlara getirerek, kitleleri kendi öz deneyimleri sayesinde Partinin şiarlarının doğruluğuna ikna etme yeteneği — işte Ekim'in hazırlanması döneminde Bolşeviklerin taktiğinin dördüncü özelliği budur.

Sanıyorum ki, bu söylediklerim, bu taktiğin karakteristik özellikleri hakkında açıklığa kavuşmak için tamamen yeterlidir.

IV

DÜNYA DEVRİMİNİN BAŞLANGICI VE ÖNKOŞULU OLARAK EKİM DEVRİMİ

Devrimin belli başlı Avrupa ülkelerinde aynı anda zaferi evrensel teorisinin, tek ülkede sosyalizmin zaferinin olanaksızlığı teorisinin yapay, yaşayamaz bir teori olduğunun görüldüğünden kuşku duyulamaz. Rusya'daki proletarya devriminin yedi yıllık tarihi, bu teorinin lehine değil, aleyhine tanıklık etmektedir. Bu teori, yalnızca dünya devriminin gelişme şeması olarak kabul edilemez olmakla kalmamaktadır, çünkü apaçık olgularla çelişme içinde bulunmaktadır. Bu teori, şiar olarak daha da kabul edilemezdir, çünkü belli tarihsel koşulların sonucu olarak sermayenin cephesini kendi başına yarma olanağını elde eden tek tek ülkelerin inisiyatifini geliştirecek yerde kösteklemektedir; çünkü tek tek ülkelerde sermayeye karşı aktif saldırıyı teşvik edecek yerde, «genel kesin sonuç» anını pasif bir şekilde beklemeye sevketmektedir; çünkü tek tek ülkelerin proleterleri arasında devrimci kararlılık ruhunu değil, Hamlet'-

vari kuşku ruhunu geliştirmektedir — «ya onlar bizi ortada bırakırsa?» Lenin, proletaryanın tek ülkede zaferinin «tipik durum» olduğunu, «bir dizi ülkede eşzamanlı devrim» in ise ancak «ender bir istisna» olabileceğini söylerken kesinlikle haklıdır. (*Bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 232.*)

Ama bilindiği gibi, Lenin'in devrim teorisi, kendini sorunun yalnızca bu yanıyla sınırlamaz. O aynı zamanda dünya devriminin gelişmesinin de teorisidir.* Tek ülkede sosyalizmin zaferi, tek başına alınan bir görev değildir. Muzaffer ülkenin devrimi kendini, kendi kendine yeten bir büyüklük olarak değil, tersine tüm ülkelerde proletaryanın zaferinin hızlandırılması için dayanak, araç olarak görmelidir. Çünkü tek ülkede —bu durumda Rusya'da— devrimin zaferi, sadece, emperyalizmin eşitsiz gelişmesinin ve ilerleyen çürümesinin ürünü değildir. O aynı zamanda dünya devriminin başlangıcı ve önkoşuludur.

Kuşkusuz, dünya devriminin gelişme yolları, eskiden, tek ülkede devrimin zaferinden önce, «sosyalist devrimin arifesi» olan gelişmiş emperyalizmin ortaya çıkmasından önce gözükmüş olduğu kadar basit değildir. Çünkü yeni bir faktör —gelişmiş emperyalizm koşulları altında işleyen, kapitalist ülkelerin eşitsiz gelişmesi yasası; askeri çatışmaların kaçınılmazlığına, sermayenin dünya cephesinin genel zayıflamasına ve tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi olanağına tanıklık eden bir yasa— ortaya çıkmıştır. Çünkü yeni bir faktör —Batı ile Doğu arasında, dünyanın mali bakımdan sömürülmesinin merkezi ile sömürgesel baskının arenaları arasında uzanan Sovyet ülkesi; sırf varlığı ile tüm dünyayı devrimcileştiren bir ülke— ortaya çıkmıştır.

Tüm bunlar, dünya devriminin gelişme yolları incelenirken, mutlaka hesaba katılmak zorunda olan faktörlerdir (diğer, daha az önemli olan faktörlerden burada sözetmiyorum).

Eskiden genellikle, devrimin gelirmesinin, ilk başta en gelişmiş, «ileri» ülkelerdeki sosyalizm unsurlarının eşit bi-

---

* Bkz. «Leninizmin Temelleri Üzerine». *J. St.*

çimde «olgunlaşması» şeklinde olacağına inanılırdı. Şimdi bu görüş özsel değişikliklere uğramak zorundadır.

«Şimdi öyle bir uluslararası ilişkiler sistemi ortaya çıkmıştır ki», diyor Lenin, Avrupa'da bir devlet, yani Almanya, galip devletler tarafından boyunduruk altına alınmıştır. Ayrıca, bir dizi devlet, üstelik de Batı'daki en eski devletler, zaferlerinin sonucu olarak, kendilerini, bu zaferden kendi ezilen sınıflarına bir dizi önemsiz ödünler; bu ülkelerdeki devrimci hareketi ne de olsa sürüncemede bırakan ve bir tür 'sosyal barış' yaratan ödünler vermek için yararlanmak durumunda bulmaktadırlar.

Aynı zamanda, tam bir dizi ülke: Doğu, Hindistan, Çin, vb., tam da son emperyalist savaşın sonucu olarak, kesin olarak eski yoldan çıkarılmışlardır. Onların gelişmesi kesin olarak genel-Avrupai kapitalist doğrultuyu tutmuştur. Bu ülkelerde, tüm Avrupa'da olan aynı mayalanma başlamıştır. Şimdi şunu tüm dünya açıkça görmektedir ki, bu ülkeler, zorunlu olarak tüm dünya kapitalizminin bir bunalımına götürecek olan bir gelişme sürecine çekilmişlerdir.»

Bunun sonucu olarak ve bununla bağlantı içinde, «Batı Avrupa'daki kapitalist ülkeler, sosyalizme gelişmelerini... eskiden beklediğimiz şekilde tamamlamayacaklardır. Onlar bunu, sosyalizmin bu ülkelerde eşit şekilde 'olgunlaşması' yoluyla değil, tersine, bir devletin diğerleri tarafından sömürülmesi yoluyla, emperyalist savaşta yenik düşen ilk devletin sömürülmesi ile birlikte tüm Doğu'nun sömürülmesi yoluyla tamamlamaktadırlar. Öte yandan Doğu, tam da bu ilk emperyalist savaşın sonucu olarak, devrimci hareketin içine kesinlikle girmiş, dünya devrimci hareketinin genel girdabına kesinlikle çekilmiştir.» (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 456/457.)

Eğer buna, yalnızca yenik düşen ülkelerin ve sömürgelerin galip ülkeler tarafından sömürüldüğü değil, galip ülkelerin bir kısmının da en güçlü galip ülkelerin, Amerika

ve İngiltere'nin, mali sömürü alanı içine girdiği olgusunu; tüm bu ülkeler arasındaki çelişkilerin, dünya emperyalizminin parçalanmasının oldukça önemli bir faktörünü oluşturduğunu; bu çelişkiler dışında, bu ülkelerin her birinde en derin çelişkilerin bulunduğunu ve gelişmekte olduğunu; tüm bu çelişkilerin, bu ülkelerin yanısıra büyük Sovyetler Cumhuriyeti'nin var olması olgusuyla daha da derinleşmekte ve daha da keskinleşmekte olduğu eklendiğinde — tüm bunlar gözönünde bulundurulduğunda, o zaman uluslararası durumun özgün tablosu aşağı yukarı tamamlanacaktır.

Dünya devriminin, bir dizi yeni ülkenin emperyalist devletler sisteminden devrimci ayrılma yoluyla gelişmesi en olasıdır; bu arada bu ülkelerin proleterleri, emperyalist devletlerin proletaryası tarafından desteklenecektir. İlk ayrılan ülkenin, ilk muzaffer ülkenin, daha şimdiden, diğer ülkelerin işçileri ve emekçi kitleleri tarafından desteklendiğini görüyoruz. Bu destek olmadan bu ülke ayakta kalamazdı. Hiç kuşkusuz, bu destek güçlenecek ve artacaktır. Ama hiç kuşku yok ki, ilk muzaffer ülkede sosyalizm ne kadar eksiksiz bir şekilde pekiştirilirse, bu ülke ne kadar hızlı bir şekilde dünya devriminin daha da geliştirilmesi için bir üs haline, emperyalizmi daha da parçalamanın kaldıracı haline dönüşürse, dünya devriminin gelişmesi, bir dizi ülkenin emperyalizmden ayrılması süreci o kadar hızlı ve tam olacaktır.

Kendini kurtaran ilk ülkede, sosyalizmin nihai zaferinin, birden fazla ülkenin proleterlerinin ortak çabaları olmaksızın imkansız olduğu önermesi doğru ise, aynı şekilde, ilk sosyalist ülke tarafından tüm diğer ülkelerin işçilerine ve emekçi kitlelerine verilen destek ne kadar etkin ise, dünya devriminin bir o kadar daha hızlı ve tam gelişeceği de doğrudur.

Bu destek ifadesini nede bulmalıdır?

Birinci olarak, muzaffer ülkenin, «devrimin **bütün ülkelerde** geliştirilmesi, desteklenmesi, körüklenmesi, **için**

tek ülkede yapılabilecek şeyin en fazlasını yapmasında» ifadesini bulmalıdır (Bkz. **Lenin**, 4. baskı, cilt 28, s. 269).

İkinci olarak, bir ülkenin «muzaffer proletaryasının», «kapitalistleri mülksüzleştirdikten ve kendi ülkesinde sosyalist üretimi örgütledikten *sonra kendini diğer*, kapitalist dünyanın **karşısına koyması** ve diğer ülkelerin ezilen sınıflarını kendi yanına çekip, onlarda kapitalistlere karşı ayaklanmayı körüklemesi ve gerektiğinde sömürücü sınıflara ve onların devletine hatta silah zoruyla bile harekete geçmesinde» ifadesini bulmalıdır. (Bkz. **Lenin**, 4. baskı, cilt 21, s. 311.)

Muzaffer ülkenin desteğinin karakteristik özelliği, yalnızca diğer ülkelerde proleterlerin zaferini hızlandırmasında değil, ama aynı zamanda, bu zaferi kolaylaştırması sayesinde, aynı zamanda ilk muzaffer ülkede **sosyalizmin nihai** zaferini sağlama almasında yatmaktadır.

Dünya devriminin gelişme seyri içinde, tek tek kapitalist ülkeler biçiminde emperyalizmin merkezlerinin ve tüm dünyada bu ülkelerin sisteminin yanısıra, tek tek Sovyet ülkeleri biçiminde sosyalizmin merkezlerinin ve tüm dünyada bu merkezlerin bir sisteminin ortaya çıkması en olasıdır; ve bu iki sistem arasındaki mücadele, dünya devriminin gelişme tarihini dolduracaktır.

> Çünkü, diyor Lenin, «sosyalizmde ulusların özgür birleşmesi, sosyalist cumhuriyetlerin geri kalmış devletlere karşı azçok uzun süren ve inatçı bir mücadelesi olmaksızın olanaksızdır.» (Aynı yerde.)

Ekim Devriminin dünya çapındaki tarihsel önemi, onun yalnızca, bir tek ülkenin emperyalizmin sistemini yarma büyük inisiyatifinden çıkmasında ve emperyalist ülkeler okyanusunda sosyalizmin ilk anayurdu olmasında değil, ama aynı zamanda dünya devriminin ilk aşamasını ve dünya devriminin daha da geliştirilmesi için güçlü bir üs oluşturmasında yatmaktadır.

Bu nedenle, Ekim Devriminin uluslararası karakterini

unutan ve tek ülkede devrimin zaferini saf ulusal ve salt ulusal bir görüngü olarak gösterenler yanılmıyor yalnızca. Ekim Devriminin uluslararası karakterini akılda tutan, ve fakat bu devrimi pasif birşey olarak, sadece dışardan yardım almak zorunda olan birşey olarak görme eğiliminde olanlar da yanılıyor. Gerçekte, yalnızca Ekim Devrimi diğer ülkelerdeki devrimin desteğine ihtiyaç duymakla kalmamakta, ama aynı zamanda bu ülkelerdeki devrim de, dünya emperyalizmini yıkma davasını hızlandırmak ve ilerletmek için Ekim Devriminin desteğine ihtiyaç duymaktadır.

17 Aralık 1924.

J. Stalin. Ekim'e Giden Yolda.
Devlet Yayınevi, 1925.

NOTLAR

[1] RKP(B) XIII. Konferansı 16-18 Ocak 1924 arasında Moskova'da yapıldı. Karar alma oyuna sahip 128 ve danışma oyuna sahip 222 delege vardı. Konferans, Parti inşası, uluslararası durum ve iktisadi politikanın önündeki görevler sorunlarını görüştü. J.V Stalin'in «Parti İnşasının önündeki Görevler Üzerine» raporuyla ilgili olarak Konferans iki karar aldı: «Parti İnşası Üzerine» ve «Tartışmanın Sonuçları Üzerine ve Partideki küçük-burjuva Sapma Üzerine.»

Konferans, Troçkist muhalefeti mahkum etti ve Partinin bu muhalefette Marksizmden küçük-burjuva bir sapma ile karşı karşıya olduğunu açıkladı; Merkez Komitesine, V. I. Lenin' in önerisi üzerine RKP(B) X. Parti Kongresi tarafından alınan «Partinin Birliği Üzerine» kararın 7. Maddesinin yayınlanmasını önerdi. Konferansın bu kararları, XIII. Parti Kongresi tarafından ve Komintern V. Kongresi tarafından onaylandı. (Konferansın kararları için bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenum Toplantılarının Kararlarında SBKP (B)», I. Kısım, 1941, s. 535-556, Rusça.) *s. 19.*

[2] RKP(B) MK Politbürosunun ve Merkez Kontrol Komisyonu Başkanlığının 5 Aralık 1923'teki ortak oturumunda alınan ve 7 Aralık 1923 tarihli «Pravda» No. 278'de yayınlanan Parti İnşası Üzerine Karar kastedilmektedir. 14-15 Ocak 1924 tarihleri arasında toplanan RKP(B) MK plenumu, Parti tartışmasının bilançosunu çıkardı, MK Politbürosunun ve MKK Başkanlığının Parti İnşası Üzerine Kararını onayladı ve bu kararı XIII. Parti Konferansına sunmayı kararlaştırdı (bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenum Toplantı-

larının Kararlarında SBKP(B)», I. Kısım, 1941, s. 533-540, Rusça). *s. 21.*

[3] Kırkaltı muhalifin pelgesi üzerine bkz. «SBKP(B) Tarihi, Kısa Ders», s. 253/254. *s. 40.*

[4] İngiliz Dışişleri Bakanı Curzon 8 Mayıs 1923'te Sovyet Hükümetine, Sovyet Hükümetine karşı itirafçı nitelikte suçlamalar içeren bir ültimatom yöneltti. Ültimatomda, İran ve Afganistan'daki yetkili Sovyet temsilcilerinin geri çekilmesi, SSCB nin kuzey karasularında izinsiz balık avladıklarından dolayı müsadere edilen balıkçı teknelerinin salıverilmesi vb. talep ediliyordu. Ültimatom koşullarının 10 gün içinde kabul edilmemesi halinde, Curzon, ticari ilişkilerin koparılacağı tehdidinde bulundu. Curzon'un ültimatomu, yeni bir müdahale tehlikesini ortaya çıkardı. Sovyet Hükümeti, İngiliz Hükümetinin haksız taleplerini geri çevirdi, ama aynı zamanda, ülkeler arasındaki karşılıklı ilişkileri barışçıl yoldan düzenlemeye tamamen hazır olduğunu dile getirdi, ve ülkenin savunma gücünü güçlendirmek için önlemler aldı. *s. 47.*

[5] General Hoffmann kumandasındaki Alman birliklerinin Şubat 1918'de Sovyet topraklarına saldırısı kastedilmektedir. (Hoffmann'ın saldırısı ile ilgili olarak bkz. J. V Stalin, «Eserler», cilt 4, s. 33-48). *s. 47*

[6] 1921 yılında Kronstadt'taki karşı-devrimci isyan ve 1919-1921 yılları arasında Tambov ilindeki kulak ayaklanması kastedilmektedir. *s. 48.*

[7] «*Dni*» (Günler) — Sosyal-Devrimci beyaz göçmenlerin, Ekim 1922'den itibaren Berlin'de yayınlanan günlük gazetesi, *s. 54.*

[8] «*Zarya*» (Şafak) Sağ menşevik beyaz göçmenlerin, Nisan 1922'den Ocak 1924'e kadar Berlin'de yayınlanan dergisi, *s.* 55.

[9] SSCB II. Sovyet Kongresi, 26 Ocak 2 Şubat 1924 arasında Moskova'da toplandı. Kongrenin ilk, V I. Lenin'in anısına ithafen yapılan oturumunda J. V. Stalin, Bolşevik Partisi adına, Lenin'in vasiyetini kutsal tutmak ve yerine getirmek üzerine and içtiği bir konuşma yaptı. Lenin'in ölümü vesilesiyle Kongre, «Emekçi İnsanlığa» çağrıyı kabul etti. Lenin'in anısını

sonsuzlaştırmak üzere Kongre, Lenin'in eserlerinin yayınlanmasına, Petrograd'ın adının Leningrad'a çevrilmesine, bir Yas Günü saptanmasına, Moskova'da Kızıl Meydan'da Lenin Mozolesinin inşasına, Birlik Cumhuriyetlerinin başkentlerinde ve Leningrad ve Taşkent şehirlerinde anıtlar dikilmesine karar verdi. Kongre, Sovyet Hükümetinin faaliyet hakkında raporu, SSCB bütçesini ve Merkezi Tarım Bankasının kurulmasını görüştü. 31 Ocak'ta Kongre, J. V. Stalin'in önderliğinde hazırlanmış olan SSCB'nin ilk Anayasasını onayladı. Kongre, Merkez Yürütme Kurulunu, Birlik Sovyeti'ni ve Milliyetler Sovyeti'ni seçti. J. V. Stalin Birlik Sovyeti'ne seçildi. *s. 56.*

[10] Almanya'da 1923 yılındaki iktisadi ve siyasi bunalım kastedilmektedir Ülke içinde, Saksonya'da ve Turingya'da işçi hükümetlerinin kurulmasına götüren; Hamburg'da silahlı ayaklanmaya varan devrimci bir kitle hareketi gelişti. Almanya'daki devrimci hareketin bastırılmasından sonra burjuva gericilik tüm Avrupa'da güçlendi ve Sovyet Cumhuriyeti'ne karşı yeni bir müdahale tehlikesi arttı. *s. 59.*

[11] *«Iskra»* (Kıvılcım) — Tüm Rusya çapında ilk illegal Marksist gazete; Ekim 1900'de V. I. Lenin tarafından yurtdışında kurulup, oradan gizlice Rusya'ya gönderildi. («İskra»nın önemi ve rolü için bkz. «SBKP(B) Tarihi, Kısa Ders», s. 30-32.) *s. 62.*

[12] Stockholm Parti Kongresi —RSDİP IV («Birlik») Kongresi— 10-25 Nisan (23 Nisan-8 Mayıs) 1906 arasında toplandı. (Stockholm Parti Kongresi için bkz. «SBKP(B) Tarihi, Kısa Ders», s. 81-83.) *s. 65.*

[13] RSDİP V (Londra) Parti Kongresi 30 Nisan-19 Mayıs (13 Mayıs-1 Haziran) 1907 arasında toplandı. (RSDİP V Kongresi için bkz. J. V Stalin, «Eserler», cilt 2, s. 46-47 ve «SBKP(B) Tarihi, Kısa Ders», s. 85-87.) *s. 66.*

[14] Üç Nisan 1924'te RKP(B) Merkez Komitesi'nde, Parti MK üyeleri, Rusya Komünist Gençlik Birliği MK üyeleri ve üye adayları ve Rusya Komünist Gençlik Birliği'nin en büyük 10 il örgütünün temsilcilerinin katıldığı, gençlik içindeki çalışma hakkında bir konferans yapıldı. Konferans, Komünist Gençlik Birliği'nin önündeki görevler hakkında 1924 başındaki tartış-

manın bilançosunu çıkardı. Konferansın sonuçlarını görüştükten sonra RKP(B) Merkez Komitesi, Partinin ve Komünist Gençlik Birliği'nin yerel örgütlerinden, Rusya Komünist Gençlik Birliği'nin çalışmasını her yerde aynı hale getirmeyi ve koordine etmeyi ve Komünist Gençlik Birliği'nin fonksiyoner kadrosunu Parti in önlerine koyduğu görevlerin yerine getirilmesi için birlik içinde çalışmaya çağırmasını talep etti. *s. 73.*

[15] J. V Stalin'in «Leninizmin Temelleri Üzerine» verdiği dersler Nisan ve Mayıs 1924'te «Pravda»da yayınlandı. Mayıs 1924'te J. V. Stalin'in, «Lenin Üzerine» anılarını ve «Leninizmin Temelleri Üzerine» verdiği dersleri içeren «Lenin ve Leninizm Üzerine» broşürü çıktı. J. V Stalin'in «Leninizmin Temelleri Üzerine» adlı çalışması, J. V. Stalin'in «Leninizmin Sorunları» adlı eserinin tüm baskılarında yayınlanmıştır. *s. 77*

[16] K. Marx ve F. Engels, «Komünist Partisi Manifestosu», 1939, s. 60. *s. 84.*

[17] F. Engels'e 16 Nisan 1856 tarihli mektubunda K. Marx'ın bir ifadesi kastedilmektedir (bkz. K. Marx ve F. Engels, «Seçme Mektuplar», 1947, s. 86). *s. 89.*

[18] F. Engels'in «Bakuninciler İş Başında» adlı makalesi kastedilmektedir (bkz. K. Marx ve F. Engels, «Eserler», Cilt XV, 1933, s. 105-124, Rusça). *s. 90.*

[19] V. I. Lenin, «'Sol Radikalizm', Komünizmin Çocukluk Hastalığı» (bkz. «Eserler», 4. baskı, cilt 31, s. 9). *s. 90.*

[20] V I. Lenin, «'Halkın Dostları' Kimlerdir ve Sosyal-Demokratlara Karşı Nasıl Mücadele Ederler?» (bkz. «Eserler», 4. baskı, cilt 1, s. 278/279, Rusça). *s. 90.*

[21] İkinci Enternasyonal'in Basel Kongresi 24-25 Kasım 1912 arasında yapıldı. Balkan savaşı ve tehdit eden bir dünya savaşı tehlikesi vesilesiyle toplandı. Kongre yalnızca bir sorunu görüştü — uluslararası durum ve savaşa karşı ortak eylemler. Kongre, Manifestosunda, işçileri, proletaryanın örgütünden ve gücünden savaş tehlikesine karşı devrimci mücadele için yararlanmaya, «savaşa karşı savaş» ilan etmeye çağırdı. *s. 91.*

[22] Ekz. Karl Marx, «Kapital», Cilt I, 1935, s. XXIII. *s. 93.*

[23] Bkz. F. Engels, «Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu», 1939, s. 21. *s. 95.*

[24] Bkz. V. I. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 14 (Rusça), *s. 95.*

[25] K. Marx, «Feuerbach Üzerine Tezler», (bkz. F. Engels, «Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu», 1939, Ek). *s. 96.*

[26] V. I. Lenin, «Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Emperyalizm» (bkz. «Eserler», 4. baskı, cilt 22, s. 173-290). *s. 97.*

[27] J. V Stalin, alıntı yaptığı, V. I. Lenin tarafından 1905'te yazılan «Sosyal-Demokrasi ve Geçici Devrimci Hükümet»; ve «Proletarya ve Köylülüğün Devrimci Demokratik Diktatörlüğü» ve «Geçici Devrimci Hükümet» üzerine makalelerine atıfta bulunuyor (bkz. V. I. Lenin, «Eserler, 4. baskı, cilt 8, s. 247-263, 264-274, 427-447, Rusça). *s. 103.*

[28] K. Marx ve F. Engels, «Merkezi Kurul'un Birliğe Söylevi. Mart 1850» (bkz. K. Marx ve F. Engels, «Eserler», cilt VIII, 1931, s. 483). *s. 106.*

[29] Bkz. K. Marx ve F. Engels, «Komünist Partisi Manifestosu», 1939, s. 10, ve «Seçme Mektuplar», 1947, s. 263. *s. 117*

[30] Bkz. F. Engels, «Almanya'da ve Fransa'da Köylü Sorunu», 1922, s. 41 ve 66/67. *s. 130.*

[31] Tüm Rusya Tarım Kooperatifleri Birliği Ağustos 1921'den Haziran 1929'a kadar varlığını sürdürdü. *s. 132.*

[32] Bkz. V I. Lenin'in «Şimdi ve Sosyalizmin Tam Zaferinden Sonra Altının Önemi Üzerine» makalesi («Eserler», 4. baskı, cilt 33, s. 85-92). *s .159.*

[33] «Partinin Birliği Üzerine» karar V I. Lenin tarafından kaleme alındı ve 8-16 Mart 1921 arasında toplanan RKP(B) X. Parti Kongresi tarafından kabul edildi. (Bkz. V. I. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 32, s. 217-220 ve ayrıca «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenum Toplantılarının Kararlarında SBKP(B)», I. Kısım, 1941, s. 364-366, Rusça.) *s. 173.*

[34] RKP(B) XIII. Parti Kongresi —V. I. Lenin'in ölümünden sonra Bolşevik Partinin ilk kongresi— 23 31 Mayıs 1924 tarihleri arasında toplandı. Parti Kongresi J. V. Stalin'in önderliğinde çalıştı. Parti Kongresinde, 241 591'i Lenin Seferberli-

ği temelinde Partiye giren ve 127 741'i Lenin Seferberliği'nden önce aday olan 735 881 Parti üyesini temsil eden, karar alma oyuna sahip 748 delege vardı. Danışma oyuna sahip 416 delege vardı. Parti Kongresi, Merkez Komitesinin siyasi raporunu ve örgütsel raporunu, Merkezi İnceleme Komisyonunun ve MKK'nun hesap verme raporlarını, Komintern Yürütme Komitesindeki RKP(B) temsilciliğinin hesap verme raporunu, Partinin örgüt sorunlarını, iç ticaret ve kooperatifçilik sorunlarını, kırda çalışma, gençlik içinde çalışma ve diğer sorunları görüştü.

Parti Kongresi, Marksizmden küçük-burjuva sapma, Leninizmin revizyonu olarak nitelediği Troçkist muhalefetin platformunu oybirliğiyle mahkum etti, ve XIII. Parti Konferansının «Parti İnşası Üzerine» ve «Tartışmanın Sonuçları Üzerine ve Partideki Küçük-Burjuva Sapma Üzerine» kararlarını onayladı.

Parti Kongresi, Lenin Seferberliği'nin muazzam önemine işaret etti ve Partinin dikkatini, genç Parti üyelerine Leninizmin temellerini öğretmek için onların eğitilmesi doğrultusunda güçlü çalışma yapmanın gerekliliğine çekti. Parti Kongresi, V. I. Lenin Enstitüsü'nü, V. I. Lenin'in bütün eserlerinin tamamen bilimsel ve son derece itinalı bir şekilde yayımlanmasını ve Lenin'in seçme yazılarının geniş işçi kitleleri için SSCB'nin tüm halklarının dillerinde yayınlanmasını hazırlamakla yükümlendirdi. *s. 179.*

[35] Toplumsal Karşılıklı Yardım İçin Köylü Komiteleri, Halk Komiserleri Konseyi'nin 14 Mayıs 1921 tarihli, V. I. Lenin tarafından imzalanan kararnamesi uyarınca, köy Sovyetleri ve kaza yürütme komiteleri nezdinde kuruldular ve 1933'e kadar varlıklarını sürdürdüler. Köylü Komiteleri, köylüler ve Kızıl Ordu mensuplarının aileleri için toplumsal yardımı daha iyi örgütlemek ve geniş köylü kitlelerinin kendi başına faaliyetlerini ve inisiyatifini geliştirmek için kuruldu. Tüm Rusya Merkez Yürütme Kurulu ve RSFSC Halk Komiserleri Konseyi tarafından Eylül 1924'te onayalnan Karşılıklı Yardım İçin Köylü Birlikleri'nin Tüzükleri, ayrıca, kırsal nüfus arasında çeşitli biçimlerde kooperatiflerin geliştirilmesi ve sağlamlaştırılması-

nı ve yoksul köylülerin ve orta köylülerin kitlelerini kooperatiflere çekmeyi Köylü Komitelerinin görevi kılıyordu. *s. 186.*

[36] 23 Mayıs 1924'te Moskova'da Kızıl Meydan'da, RKP(B) XIII. Parti Kongresi onuruna ve Genç Öncüler örgütünün adının «V. I. Lenin Komünist Çocuk Örgütü»ne çevrilmesi şerefine Genç Öncüler'in bir geçit resmi oldu. On bin Öncü'nün katıldığı geçit resmi, RKP(B) XIII. Parti Kongresi Başkanlığı tarafından kabul edildi. *s. 186.*

[37] SSCB'nde anonim şirketler (devlete ait, karma ve kooperatifsel), Çalışma ve Savunma Konseyi'nin onayıyla, Dış Ticaret, İç Ticaret ve Maliye Halk Komiserlikleri tarafından kuruldu. Bunların örgütlenmesinin amacı, halk iktisadının en hızlı bir şekilde yeniden tesis edilmesi ve meta alışverişinin gelişmesi için, özel girişimcilerinki de dahil olmak üzere, kaynakları biraraya toplamaktı.

Anonim şirketlerin bir türü olarak karma şirketler, ülke içinden dışsatım mallarının sağlanması, bunların yurtdışında pazarlanması ve halk iktisadının yeniden tesisi için gerekli kalemlerin ithal edilmesi için yurtdışından sermaye buldu. Anonim şirketler NEP'in birinci döneminde var oldular. *s. 202.*

[38] «*Krestyanskaya Gazeta*» (Köylü Gazetesi) — SBKP (B) MK'nin yayın organı, Kasım 1923'ten Şubat 1939'a kadar yayınlanan köy için kitle gazetesi. *s. 203.*

[39] Ukrayna'nın az topraklı ve topraksız köylülerini birleştiren Yoksul Köylü Komiteleri, köy yoksullarının ve orta köylülerin çıkarlarını koruma amacıyla kuruldu. 1920'den beri varlıklarını sürdürüyorlardı ve genel kollektifleştirmenin gerçekleştirilmesinden sonra 1933 yılında feshedildiler. Varlığının birinci döneminde (1920-1921) Yoksul Köylü Komiteleri, kırda Sovyet iktidarının pekiştirilmesine yardım eden siyasi örgütlerdi. Yeni Ekonomik Politika'ya geçişle birlikte bunlar yeniden örgütlendiler ve ana görevi köylüleri çeşitli tarımsal kollektiflere çekmek olan toplumsal üretim örgütlerine dönüştürüldüler. Yoksul Köylü Komiteleri, Partinin ve devletin kırdaki siyasetinin aktif öncüleriydiler. *s. 203.*

[40] Teritoryal birlikler, Varolan Kızıl Ordu kadro birliklerinin yanısıra, teritoryal birlikler, Merkez Yürütme Kurulu-

nun ve SSCB Halk Komiserleri Konseyi'nin 8 Ağustos 1923 tarihli kararnamesiyle kuruldular. Teritoryal formasyonlar, milis ilkelerine göre örgütlendiler ve görevleri, kısa süreli silahlı talimlerle emekçileri askeri bakımdan eğitmekti. *s. 203.*

[41] Bkz. V I. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 33, s. 231-291. *s. 203.*

[42] V I. Lenin'in «Ayni Vergi Üzerine» yazısı kastedilmektedir (bkz. «Eserler», 4. baskı, cilt 32, s. 308-343). *s. 204.*

[43] RKP(B) XIII. Konferansında 18 Ocak 1924'te J. V. Stalin'in «Parti İnşasının Önündeki Görevler Üzerine» raporuna ilişkin olarak kabul edilen «Tartışmanın Sonuçları Üzerine ve Partideki Küçük-Burjuva Sapma Üzerine» karar kastedilmektedir. (Bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenum Toplantılarının Kararlarında SBKP(B)», I. Kısım, 1941, s. 540-545, Rusça.) *s. 207*

[44] SSCB'nin kapitalist ülkeler tarafından tanınması siyaseti, SSCB ile Şubat 1924'te İngiltere, İtalya, Norveç ve Avüsturya; Mart'ta Yunanistan ve İsveç; Haziran'da Danimarka; Ekim'de Fransa; Ocak 1925'te Japonya ve diğer bir dizi ülke tarafından ilişki kurulmasında ifadesini buldu. *s. 222.*

[45] Bkz. V. I. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 33, s. 231-291. *s. 226.*

[46] Bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenum Toplantılarının Kararlarında SBKP(B)», I. Kısım, 1941, s. 566-568 (Rusça). *s. 227.*

[47] Bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenum Toplantılarının Kararlarında SBKP(B)», I. Kısım, 1941, s. 589-598 (Rusça). *s. 228.*

[48] Bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenum Toplantılarının Kararlarında SBKP(B)», I. Kısım, 1941, s. 582-588 (Rusça). *s. 228.*

[49] Para reformu, iptal edilen kağıt paraların yerine sabit altın karşılığı Çervons'un geçirilmesi, Sovyet Hükümeti tarafından 1924 yılı içinde gerçekleştirildi. *s. 229.*

[50] Bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenum Toplantılarının Kararlarında SBKP(B)», I. Kısım, 1941. s. 578-582 (Rusça). *s. 230.*

[51] Bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenumu Toplantılarının Kararlarında SBKP(B)», I. Kısım, 1941, s. 307-311 (Rusça). *s. 232.*

[52] RKP(B) Merkez Komitesi'nin, XIII. Parti Kongresinden sonra 2 Temmuz 1924'te yapılan plenumu kastedilmektedir. J. V Stalin, Politbüro, Orgbüro, RKP(B) MK Sekreterliği üyeliklerine ve yeniden RKP(B) MK Genel Sekreterliği'ne seçildi. Plenum, RKP(B)'nin KEYK'te ve Komintern V. Kongresinde temsil edilmesi sorunlarını, iş ücreti, metal sanayii, kuraklık v.d. sorunları görüştü. Kırdaki çalışmayla daha ayrıntılı uğraşma amacıyla bir RKP(B) MK Plenumu kır çalışması sürekli komisyonunun atanması kararlaştırıldı. Plenum namına MK Politbürosu V M. Molotov (Başkan) J. V. Stalin, M. I. Kalinin, L. M. Kaganoviç, N. K. Krupskaya ve diğerlerini bu komisyona atadı. RKP(B) MK Plenumunun Eylül 1924'teki kararıyla bu komisyon, RKP(B) MK kır çalışması Danışma Komisyonu'na dönüştürüldü. *s. 232.*

[53] Bkz. «Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve MK Plenumu Toplantılarının Kararlarında SBKP(B)», I. Kısım, 1941, s. 610-617 (Rusça). *s. 234.*

[54] «*Raboçi Korrespondent*» «İşçi Muhabiri» — Ocak 1924'ten Haziran 1941'e kadar yayınlanan aylık dergi. Ocak 1925'ten itibaren «Raboçe-Krestyanski Korrespondent» (İşçi ve Köylü Muhabiri) başlığıyla yayınlandı. *s. 241.*

[55] Polonya Komisyonu, 17 Haziran'dan 8 Temmuz 1924'e kadar Moskova'da toplanan Komintern V. Kongresinde oluşturuldu. J. V Stalin, Kongrenin en önemli komisyonlarında üye, ve Polonya Komisyonu'nun başkanıydı. Polonya sorununa ilişkin olarak komisyon tarafından sunulan karar, Komintern Yürütme Komitesi genişletilmiş plenumunun ilk oturumunda 12 Temmuz 1924'te oybirliğiyle kabul edildi. *s. 243.*

[56] Brandler Grubu — Almanya Komünist Partisi içinde sağ oportünist grup. Brandler'ciler, Alman sosyal-demokrasisinin zirvesiyle yaptıkları ilkesiz işbirliği sayesinde, 1923 yılının devrimci olayları sırasında Almanya işçi sınıfının yenilgisine yardım ettiler. Komintern V. Kongresi (1924) Brandler grubunun teslimiyetçi çizgisini mahkum etti. Komintern Yürütme

Komitesi V Genişletilmiş Plenumunun 4 Nisan 1925 tarihli kararı ile, Brandler grubuna, Almanya Komünist Partisinin işlerine karışması ve Komintern'in çalışmasına katılması yasaklandı. 1929 yılında Brandler, hizipçi faaliyet nedeniyle Komünist Partisinden atıldı. *s. 245.*

[57] D. Byedni'nin «Dürtü» şiiri kastedilmektedir. (Bkz. D. Byedni, «Tüm Eserleri, 1928, cilt LX, s. 86-93, Rusça.) *s. 252.*

[58] Fransa'da «Sol Blok» — Mayıs 1924'te iktidara gelen, başında Edouard Heriot'un bulunduğu, Radikallerin ve Radikal -Sosyalistlerin bloku. «Sol» lafazanlıktan bir paravana olarak yararlanan «Sol Blok» hükümeti, pratikte, Fransız emperyalizminin dış ve iç politikasını aktif şekilde destekledi. Heriot hükümeti Nisan 1925'e kadar iktidarda kaldı. *s. 257*

[59] Antant'ın Londra Konferansı, İngiltere, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer ülkelerin katılımıyla 16 Temmuz 16 Ağustos 1924 arasında yapıldı. Konferans, Alman savaş tazminatlarının görüşülmesi ve karara bağlanması amacıyla toplandı. *s. 261.*

[60] Saksonya işçi hükümeti, tüm Almanya'da gelişen devrimci kitle hareketinin sonucu olarak 11 Ekim 1923'te kuruldu. Bu hükümette 5 sosyal-demokrat ve 2 komünist vardı. Hükümetin başında «sol» sosyal-demokrat Zeigner bulunuyordu. Saksonya hükümetine mensup olan komünistler, Almanya Komünist Partisi'nin Brandlerci önderliğinin teslimiyetçi politikasını uyguladılar ve «sol» sosyal-demokratlarla ortaklaşa hareket ederek proletaryanın silahlanmasını ve Almanya'da devrimin gelişmesini önlediler. 30 Ekim 1923'te Saksonya İşçi Hükümeti, imparatorluk ordusu birlikleri tarafından dağıtıldı. *s. 266.*

[61] Souvarine Grubu — Fransız Komünist Partisinde oportünist grup; başını, hararetli bir Troçki yandaşı olan Souvarine çekmiştir. RKP(B) içindeki Troçkist muhalefeti destekleyen Souvarine grubu, Fransa Komünist Partisini ve Komintern'i karaladı ve en kaba biçimde Parti disiplinini çiğnedi. Komintern Yürütme Komitesi IV. Genişletilmiş Plenumu, Fransız Komünist Partisinin, Souvarine'in Fransa Komünist Partisinden atılması talebini onayladı, ve Komintern Yürütme Komitesi VII. Genişletilmiş Plenumu 1926 yılında Souvarine'i karşı-dev-

rimci propaganda nedeniyle Komünist Enternasyonal'den attı. *s. 267.*

[62] Komintern V Dünya Kongresi 17 Haziran 8 Temmuz 1924 arasında Moskova'da toplandı. Kırkdokuz ülkeden 60 örgütü temsilen 510 delege Kongreye katıldı.

Kongre, Komintern Yürütme Komitesinin faaliyetini, dünyada iktisadi durumu, SSCB'nde iktisadi durumu ve RKP(B) içindeki tartışmayı, faşizm sorununu, sendika hareketinde taktiği, işletme hücreleri sorununu, tek tek ülkelerdeki partilerin sorunlarını, Program sorununu, ulusal sorunu, tarım sorununu ve diğer sorunları görüştü. J. V Stalin, Kongre Başkanlığı üyesi ve Kongrenin en önemli komisyonlarının üyesiydi: Siyasi Komisyon, Program Komisyonu, Leninizm hakkında karar hazırlama komisyonu; ve Polonya Komisyonunun başkanı. Komintern V. Kongresi, Troçkizme karşı mücadelesinde Bolşevik Partisini oybirliğiyle destekledi. Kongre, RKP(B) XIII. Parti Konferansı ve XIII. Parti Kongresinin «Tartışmanın Sonuçları Üzerine ve Partideki Küçük-Burjuva Sapma Üzerine» kararını onayladı ve bu kararı Kongre kararı olarak yayınlama kararı aldı. Kongre, kapitalist ülkelerin Komünist Partilerinin sağlamlaştırılması, onların Bolşevikleştirilmesi ve sendikalara dayanan gerçek kitle partilerine dönüştürülmesini karara bağladı. *s. 267.*

[63] Kızıl Sendikalar Enternasyonali 1921'de kuruldu ve 1937'nin sonuna değin varlığını sürdürdü. Kızıl Sendikalar Enternasyonali devrimci sendikaları birleştiriyor ve Komünist Enternasyonal'in pozisyonları üzerinde yükseliyordu. *s. 268.*

[64] Amsterdam Birliği (Amsterdam Sendika Enternasyonali) Temmuz 1919'da Amsterdam'da uluslararası bir kongrede kuruldu. Bir dizi Batı Avrupa ülkesinin ve ABD'nin reformist sendikaları onun mensubuydu; programında ve taktiklerinde anti-devrimci, komünizme düşman pozisyonlarda duruyordu. I. Dünya Sendikalar Kongresinde (Eylül'den Ekim 1945'e kadar) kurulan Dünya Sendikalar Birliği'nin kurulmasıyla birlikte Amsterdam Birliği'nin varlığı sona erdi. *s. 268.*

[65] Sol Levi Grubu — Almanya Sosyal-Demokrat Partisi içinde grup. Ekim 1923'te Saksonya İşçi Hükümeti kurulduğun-

da, Levi grubu, işçi kitleleri arasındaki nüfuzunu kaybedeceğinden korkarak, Komünistlerle ortak çalışmaya hazır olduğunu açıkladı, ama gerçekte o sosyal-demokrasinin karşı-devrimci siyasetini gizledi ve proletaryanın devrimci hareketini bastırmakta burjuvaziye yardım etti. *s. 270.*

[66] RKP(B) MK'nde Köy Hücreleri Sekreterleriyle Danışma Toplantısı 21 24 Ekim 1924 arasında yapıldı. Kırdan 62 fonksiyoner hazır bulundu; bunlar arasında 4 tane bölge ve il komitesi temsilcisi, 15 ilçe ve reyon komitesi temsilcisi, 17 bucak komitesi temsilcisi, 11 köy hücresi temsilcisi, 11 Komünist Gençlik Birliği hücresi temsilcisi ve bucaklarda köylü kadınları örgütleyen 4 örgütçü vardı. V M. Molotov «Köy Hücrelerinin önündeki Görevler Üzerine», M. I. Kalinin «Köylü Karşılıklı Yardımlaşma Komitelerinin Yeni Tüzükleri» üzerine, L. M. Kaganoviç «Alt Sovyet Aygıtı Üzerine», N. K. Krupskaya «Kırda Siyasi Aydınlatma Çalışması» üzerine rapor verdiler. Ayrıca yerel örgütlerin raporları kabul edildi ve daha başka sorunlar da ele alındı. J. V Stalin danışma toplantısına katıldı ve 22 Ekim'deki oturumda «Kırsal Alanda Partinin Önündeki Görevler Üzerine» konuşmasını yaptı. *s. 274.*

[67] Gürcü menşevikleri ve burjuva milliyetçileri tarafından, II. Enternasyonal önderlerinin ve yabancı devletlerin ajanlarının desteğinde Ağustos 1924 sonunda örgütlenen Gürcistan'daki karşı-devrimci ayaklanma kastedilmektedir. Ayaklanma, Gürcü işçilerinin ve emekçi köylü kitlelerinin aktif katılımıyla çabucak tasfiye edildi. *s. 279.*

[68] Bkz. V. I. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 33, s. 273. *s. 283.*

[69] RKP(B) MK Plenumu 25 27 Aralık 1924 arasında yapıldı. Plenum, iktisadi sorunları ve V M. Molotov'un «Kırsal Alandaki Çalışmanın Önündeki Görevler» üzerine raporunu görüştü. Plenum, «Kırsal Alandaki Çalışmanın Önündeki Görevler Üzerine» kararı aldı; bu kararda, XIII. Parti Kongresinin kırsal alandaki çalışma üzerine kararları daha da geliştirilerek, Parti örgütlerine ek direktifler verildi. J. V. Stalin, Plenumun çalışmalarını yönetti ve 26 Aralık'taki oturumda «Kırsal Alan-

da Partinin Önündeki Görevler Üzerine» konuşmasını yaptı. *s. 284.*

[70] Çaydze, Steklov, Zuhanov, Filippovski ve Skobelev'den oluşan (daha sonra Çernov ve Tsereteli de onun üyesi oldular) «Kontak Komisyonu», Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti'nin menşevik/sosyal-devrimci Yürütme Komitesi tarafından 7 Mart 1917'de, Geçici Hükümeti «etkileme» ve onun faaliyetini «kontrol etme» amacıyla, Geçici Hükümet ile kontak kurmak için atandı. Gerçekte «Kontak Komisyonu», Geçici Hükümete onun burjuva politikasını yürütmesinde yardımcı oldu ve işçi kitlelerini tüm iktidarın Sovyetlere geçmesi için aktif devrimci mücadeleden alıkoymaya çalıştı. «Kontak Komisyonu» varlığını, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin temsilcilerinin doğrudan Geçici Hükümete girdiği Mayıs 1917'ye kadar sürdürdü. *s. 300.*

[71] Bkz. V. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 24, s. 1-7, *s. 301*

[72] RSDİP(B) Petrograd Şehir Konferansı 27 Nisan-5 Mayıs (14-22 Nisan) 1917 arasında yapıldı. Elli yedi delege hazır bulundu. Konferansa V. I. Lenin ve J. V. Stalin katıldı. V. I. Lenin, temelinde Nisan Tezlerinin yattığı, güncel durum üzerine bir rapor sundu. J. V. Stalin, V. I. Lenin'in raporuna ilişkin olarak bir karar hazırlayan komisyonun üyesiydi. *s. 301.*

[73] Bolşeviklerin VII. Tüm Rusya Nisan Konferansı için bkz. «SBKP(B) Tarihi, Kısa Ders», s. 180-184, *s. 301.*

[74] Bkz. V. I. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 23, s. 289-333. *s. 301.*

[75] «RSDİP Petrograd Komitesinin 24 (11) Haziran 1917 Tarihli Oturumunda V. I. Lenin'in, Gösterinin İptali Vesilesiyle Konuşması» («Eserler», 4. baskı, cilt 25, s. 62/63, Rusça). *s. 305.*

[76] Kuzey Bölgesi İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti Kongresi, Bolşeviklerin yönetiminde 24-26 (11-13) Ekim 1917 arasında yapıldı. Petrograd, Moskova, Kronstadt, Novgorod, Reval, Helsingfors, Wiborg ve diğer şehirlerden —toplam 94 delege, bunlardan 51'i Bolşevik— temsilciler hazır bulundu. Kongre, hem merkezde ve hem de kırsal alanda tüm iktidarın derhal Sovyetlere geçmesinin gerekliliği üzerine bir karar aldı, köylü-

lere, Sovyet iktidarı uğruna mücadeleyi destekleme çağrısında bulundu ve bizzat Sovyetleri aktif eylemlere ve devrimin askeri savunmasının örgütlenmesi amacıyla devrimci askeri komiteler yaratmaya çağırdı. Kongre bir Kuzey Bölgesi Komitesi oluşturdu ve onu II. Tüm Rusya Sovyet Kongresini hazırlamak ve tüm bölge Sovyetlerinin faaliyetini biraraya getirmekle görevlendirdi. *s. 307.*

[77] Bkz. V I. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 26, s. 162 (Rusça). *s. 311.*

[78] Bkz. V. I. Lenin, «Eserler», 4. baskı, cilt 26, s. 165 (Rusça). *s. 311.*

[79] J. V Stalin'in «Ekim'e Giden Yolda» kitabı Ocak ve Mayıs 1925'te iki baskı olarak yayınlandı. Bu kitapta olan yazılar ve konuşmalar, J. V Stalin'in eserlerinin 3. cildindedir. Önsöz yazar tarafından Aralık 1924'te tamamlanmış ve tam haliyle yalnızca «Ekim'e Giden Yolda» kitabında yayımlanmıştır. Önsözün büyük bir kesimi, «Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği» başlığı altında, çeşitli derleme ciltlerin ve tek tek broşürlerin yanısıra, J. V. Stalin'in «Leninizmin Sorunları»nın tüm baskılarında yayımlanmıştır. Önsözün bir kısmı, «Federalizme Karşı» makalesine yazarın notu olarak J. V. Stalin'in eserlerinin 3. cildinde yayımlanmıştır. *s. 322.*

[80] Bkz. K. Marx ve F. Engels, «Seçme Mektuplar», 1947, *s. 262-264. s. 354.*

KRONOLOJİK BİYOGRAFİ

1924

4 Ocak — J. V. Stalin, RKP(B) Krasnaya Preznya Semt Konferansında Moskova İli Parti Konferansı için delege seçilir.

9 Ocak — J. V. Stalın, Rosta'nın bir muhabiriyle Parti içi durumun sorunlarına ilişkin tartışma hakkında görüşür.

14-15 Ocak — J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısını yönetir.

14 Ocak — J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenumunda, XIII. Parti Konferansına sunulan «Parti İnşasının Önündeki Görevler Üzerine» karar taslağı üzerine rapor verir.

15 Ocak — RKP(B) MK Plenumu J. V. Stalin'i RKP(B) XIII. Konferansı için «Parti İnşasının Önündeki Görevler Üzerine» sorununda raportör olarak onaylar.

16-18 Ocak — J. V. Stalin RKP(B) XIII. Konferansının çalışmalarını yönetir.

16 Ocak — RKP(B) XIII. Konferansı J. V. Stalin'i Konferans Başkanlık Kuruluna seçer.

17 Ocak — J. V Stalin RKP(B) XIII. Konferansında «Parti İnşasının Önündeki Görevler Üzerine» rapor sunar.

18 Ocak — J. V. Stalin RKP(B) XIII. Konferansında

«Parti İnşasının Önündeki Görevler Üzerine» rapora son söz konuşmasını yapar.

19 Ocak

Tüm Rusya XI. Sovyet Kongresi J. V. Stalin'i Kongre Başkanlık Kuruluna seçer.

21 Ocak

Akşam 6.50

V. I. Lenin'in ölümü (Gorki'de).

Akşam 9.30

J. V. Stalin, RKP(B) MK Politbürosunun diğer üyeleriyle birlikte Gorki'ye hareket eder.

22 Ocak

J. V. Stalin, V. I. Lenin'in ölümü dolayısıyla Tüm Rusya XI. Sovyet Kongresi tarafından yayınlanan «SSCB'nin Tüm Emekçilerine» çağrının metnini kaleme alır.

J. V. Stalin bir telgrafla, Buhara Komünist Partisi MK'ni V. I. Lenin'in ölümünden haberdar eder ve Lenin'in çizgisine sadık kalarak İşçi-Köylü ittifakını sağlamlaştırma ve Sovyet iktidarı çevresinde safları daha da sıklaştırma çağrısında bulunur.

23 Ocak

Sabah 9.00

J. V. Stalin, RKP(B) MK'nin diğer üyeleriyle birlikte V. I. Lenin'in cenazesinin bulunduğu tabutu Gorki'deki evden dışarıya taşır.

Öğle üzeri 1.30-2.45

J. V. Stalin, SSCB II. Sovyet Kongresinin ve Tüm Rusya XI. Sovyet Kongresinin delegeleri, Parti MK ve Hükümet üyeleri, çeşitli örgütlerin işçileri ve temsilcileri ile birlikte, V. I. Lenin'in cenazesinin bulunduğu tabutu Pavelesk garından Sendika Binasına taşır.

Akşam 6.10

J. V. Stalin, Sendika Binasının Sütunlu Salonunda V. I. Lenin'in tabutu başında saygı nöbeti tutar.

25 Ocak

«Pravda» No. 20'de J. V. Stalin'in imzaladığı, V. I. Lenin hakkındaki tüm materyalleri muhafaza etmeye ve RKP(B) MK V. I. Lenin Enstitüsü'ne teslim etmeye çağıran RKP(B) MK'nin tüm Parti örgütlerine, ku-

ruluşlara ve basın organlarına çağrısı yayınlanır.

28 Ocak Akşam 8.24-8.40 SSCB II. Sovyet Kongresinin yas oturumunda J. V. Stalin, «Lenin'in Ölümü Üzerine» konuşmasını yapar ve Bolşevik Partisi adına, Lenin'in vasiyetini koruma ve yerine getirmeye and içer.

27 Ocak Sabah 8.00 J. V. Stalin, Sendika Binasının Sütunlu Salonunda V. İ. Lenin'in tabutu başında saygı nöbeti tutar.

Sabah 8.30 J. V. Stalin, Sendika Binasının Sütunlu Salonunda V. I. Lenin'in tabutunun baş ucunda durur.

Sabah 9.00 J. V. Stalin, işçi temsilcileri ile birlikte V. I. Lenin'in tabutunu Sendika Binasından dışarıya taşır.

Öğleden sonra 4.00 J. V. Stalin, V. M. Molotov ve diğerleri Kızıl Meydan'daki yas töreninin bitiminden sonra, V. I. Lenin'in cenazesinin bulunduğu tabutu kaideden kaldırıp mezara taşırlar.

28 Ocak J. V. Stalin, Tüm Rusya, MYK Okulu Kremlin kursiyerlerinin anma gecesinde, V. I. Lenin'in anısına ithafen bir konuşma yapar.

29 Ocak J. V. Stalin, Tüm Rusya XI. Sovyet Kongresi tarafından Tüm Rusya MYK üyeliğine seçilir.

29, 31 Ocak J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısını yönetir.

30 Ocak J. V. Stalin, SSCB II. Sovyet Kongresi Başkanlık Kuruluna seçilir.

2 Şubat J. V. Stalin, SSCB II. Sovyet Kongresi tarafından SSCB MYK Birlik Sovyeti üyeliğine seçilir.

SSCB MYK II. yasama döneminin ilk oturumunda Stalin, SSCB MYK Başkanlık Kurulu üyeliğine seçilir.

Tüm Rusya MYK XI. yasama döneminin ilk

oturumunda J. V. Stalin Tüm Rusya MYK Başkanlık Kurulu üyeliğine seçilir.

3 Şubat — J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısında, Kızıl Orduda Durumu İnceleme komisyonunun raporu ile ilgili söz alır.

5, 12 Mart — J. V. Stalin'in talimatı üzerine SSCB MYK Lenin'in Anısını Ebedileştirme Komisyonu, ülkenin önde gelen bilim adamları ile V. I. Lenin'in cesedinin muhafazası sorunuyla ilgili görüşmeler yapar.

25 Mart — J. V. Stalin, «Leninizm Üzerine Bir Seminerin Planı» çalışmasını tamamlar. «Leninizm Üzerine Bir Seminerin Planı», «Krasnaya Molodyoş» (Kızıl Gençlik) dergisinin Mayıs 1924 tarihli birinci sayısında yayınlanır.

27 Mart — RKP(B) MK Politbüro toplantısında J. V. Stalin, iç ticaret ve tüketici kooperatifleri üzerine rapor ile ilgili söz alır.

31 Mart-2 Nisan — J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısını yönetir.

1 Nisan — RKP(B) MK Plenum Toplantısında J. V. Stalin, iç ticaret ve tüketici kooperatifleri üzerine rapor ile ilgili söz alır.

2 Nisan — RKP(B) Plenum Toplantısında J. V. Stalin, M. I. Kalinin'in kırsal alanda çalışma üzerine raporu ile ilgili söz alır.

3 Nisan — «Pravda» No. 76'da, RKP(B) MK'nin J. V. Stalin imzalı, RKP(B) Olağan XIII. Parti Kongresi'nin 20 Mayıs 1924'te toplanacağına dair duyurusu yayınlanır.

J. V. Stalin, RKP(B) MK'nde Danışma Toplantısında gençlik içinde çalışma sorunu ile ilgili bir konuşma yapar.

Nisan başı — J. V. Stalin, Sverdlov Üniversitesi'nde «Leninizmin Temelleri Üzerine» konferanslar verir.

28 Nisan — J. V. Stalin, eski Bakû'lularla birlikte, Ko-

münist Partisinin Bakû örgütüne, 25. yıl jübile günü dolayısıyla bir kutlama yazısı gönderir.

9 Mayıs J. V. Stalin, Baltık Filosu Devrimci Savaş Konseyi'ne bir telgrafla, yakında yapılacak olan XIII. Parti Kongresi hazırlıkları dolayısıyla Filoyu kutlama günü için yapılan çağrıya gelemeyeceğini bildirir. Telgraf, «Krasni Baltiyski Flot» (Kızıl Baltık Filosu)'nun 15 Mayıs 1924 tarihli 106. sayısında yayınlanır.

11 Mayıs Leningrad İli XX. Parti Konferans J. V. Stalin'i Parti'nin Leningrad İl Komitesine ve RKP(B) XIII. Parti Kongresi için delege olarak seçer.

15 Mayıs Transkafkasya komünist örgütleri III. Kongresi J. V. Stalin'i RKP(B) XIII. Parti Kongresi için delege seçer.

18 Mayıs Moskova İli XII. Parti Konferansı J. V. Stalin'i RKP(B) XIII. Parti Kongresi için delege seçer.

23-31 Mayıs J. V. Stalin, RKP(B) XIII. Parti Kongresi Başkanlık Kurulunun üyeleriyle birlikte, genç öncülerin XIII. Parti Kongresi şerefine Moskova'da Kızıl Meydan'da yaptığı bir geçit resmini kabul eder.

J. V. Stalin, S. M. Kirov'a «Lenin ve Leninizm Üzerine» kitabını «Dostuma ve sevgili kardeşime. Yazar. J. Stalin» ithafıyla hediye eder.

24 Mayıs J. V. Stalin, RKP(B) XIII. Parti Kongresinde MK Örgütsel Raporunu sunar.

27 Mayıs J. V. Stalin, RKP(B) XIII. Parti Kongresinde MK'nin Örgütsel Raporu Üzerine sonsöz konuşmasını yapar.

29 Mayıs J. V. Stalin, RKP(B) XIII. Parti Kongresi tarafından gençlik içinde çalışma komisyonuna üye seçilir.

31 Mayıs — J. V. Stalin, RKP(B) XIII. Parti Kongresi tarafından RKP(B) Merkez Komitesi üyeliğine seçilir.

2 Haziran — J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenumu tarafından Politbüro, Orgbüro, Sekretarya üyeliklerine ve yeniden RKP(B) MK Genel Sekreterliğine seçilir.

4 Haziran — Zurahani'de yeni bir petrol kuyusunun açılması dolayısıyla Bakû'lu işçilere gönderilen, J. V. Stalin ve diğer RKP(B) XIII. Parti Kongresi Başkanlık Kurulu üyeleri tarafından imzalanan kutlama yazısı «Bakinski Raboçi» (Bakû'lu İşçi) No. 125'te yayınlanır.

12 Haziran — RKP(B) MK Politbürosu J. V. Stalin'in MK Plenumu Kırsal Alanda Çalışma Komisyonu üyeliğini onaylar.

17 Haziran — J. V. Stalin, RKP(B) MK'nde ilçe komiteleri sekreterleri için bir kurs çerçevesinde «RKP (B) XIII. Parti Kongresi Sonuçları Üzerine» raporu sunar.

17 Haziran —8 Temmuz — J. V Stalin, Komünist Enternasyonal V Kongresinin çalışmalarına katılır.

17 Haziran — J. V. Stalin, Komintern V. Kongresi Başkanlık Kurulu üyeliğine seçilir.

19 Haziran — Komintern V. Kongresi J.V. Stalin'i şu Kongre komisyonlarının üyeliğine seçer: Leninizm üzerine karar hazırlama komisyonu, Siyasi Komisyon, Program Komisyonu.

20 Haziran — J. V. Stalin, Komintern V. Kongresi tarafından Polonya Komisyonu'nun başkanı olarak onaylanır.

27 Haziran — RKP(B) MK Politbürosu J. V. Stalin'i İşçi ve Köylü Kadınlar Arasında Çalışma için MK Komisyonu üyesi olarak onaylar.

Haziran — «Raboçi Korrespondent» dergisinin 6. sayısında, J. V. Stalin'in derginin bir muhabiriy-

le yaptığı, işçi ve köy muhabirlerinin görevleri üzerine görüşme yayınlanır.

1-3 Temmuz — J. V. Stalin, Komintern V. Kongresi Polonya Komisyonu'nun oturumlarını yönetir.

3 Temmuz — J. V. Stalin, Komintern V. Kongresi Polonya Komisyonu'nun oturumunda, «Polonya Komünist Partisi Üzerine» konuşmasını yapar.

5 Temmuz — J. V. Stalin, V. Komintern Kongresi Başkanlık Kurulunun diğer üyeleriyle birlikte, Kongre tarafından kabul edilen «Komünist Enternasyonal'in Dünya Proletaryasına Manifestosu»nu imzalar.

8 Temmuz — J. V. Stalin, Komintern Yürütme Komitesi ve Yürütme Komitesi Başkanlık Kurulu üyeliğine seçilir.

15 Temmuz — J. V. Stalin, Demyan Byedni'ye mektubu yazar.

25 Temmuz — J. V. Stalin, RKP(B) MK Orgbürosu oturumunda, Orgbüro Komisyonunun Kızıl Ordu'da çalışma üzerine raporu ile ilgili söz alır.

31 Temmuz — J. V. Stalin, Manuilski'ye bir mektupta, Komintern V Kongresi'nin Orta Avrupa'da ve Balkanlarda milli sorun, Doğu sorunu ve sömürgeler sorununa ilişkin kararlarıyla ilgili olarak tavır takınır.

Temmuz — J. V. Stalin, Komintern Yürütme Komitesinin «Polonya Komünist Partisinin Tüm Örgütlerine» çağrısının metni üzerinde değişiklikler yapar.

2 Ağustos — J. V Stalin, «J. M. Sverdlov Üzerine» makalesini yazar.

4 Ağustos — J. V Stalin, RKP(B) MK Orgbürosu oturumunda, Orgbüro Öncü Hareketi Komisyonu'nun raporu ile ilgili söz alır.

11 Ağustos — J. V Stalin, RKP(B) Orgbürosu oturumunda, Lenin Seferberliğinin Eğitimi İçin Komisyon'un raporu ile ilgili söz alır.

16-20 Ağustos J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenum Toplantısını yönetir.

12 Eylül J. V. Stalin, «Uluslararası Durum Üzerine» makalesi üzerindeki çalışmasını tamamlar. Makale 20 Eylül'de «Pravda» No. 214'te ve «Bolşevik» dergisinde yayınlanır.

20 Ekim J. V. Stalin, «Yuniye Stroiteli» (Genç İnşacılar) dergisinin genç muhabirleri ile görüşür.

21-24 Ekim J. V. Stalin, RKP(B) MK'nde Köy Hücreleri Sekreterlerinin Danışma Toplantısına katılır.

22 Ekim J. V. Stalin, RKP(B) MK'nde Köy Hücreleri Sekreterlerinin Danışma Toplantısında «Kırsal Alanda Partinin Önündeki Görevler Üzerine» konuşmasını yapar.

25-27 Ekim J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenuin Toplantısını yönetir.

26 Ekim J. V. Stalin, RKP(B) MK Plenumunda «Kırsal Alanda Partinin Görevleri Üzerine» konuşmasını yapar.

7 Kasım'dan önce J. V. Stalin, kendisine Büyük Sosyalist Ekim Devriminin yedinci yıldönümü vesilesiyle «Dinamo» işletmeleri personelinin şölenine işçilerin çağrısını ileten bir işçi delegasyonunu kabul eder.

7 Kasım J. V Stalin, «Dinamo» işletmeleri personelinin Büyük Sosyalist Ekim Devriminin yedinci yıldönümü ve V I. Lenin'in 1921'de işletmeye yaptığı ziyaret şerefine hatıra levhasının açılış töreni vesilesiyle verdikleri şölende bir konuşma yapar. J. V. Stalin, «Dinamo» işletmelerinin Kızıl Kitabına kayıt düşer.

15 Kasım J. V. Stalin, kuruluşunun beşinci yılını doldurması vesilesiyle Birinci Süvari Ordusuna bir kutlama mesajı gönderir.

16 Kasım RKP(B) MK adına J. V Stalin, yaklaşan İm-

paratorluk Meclisi seçimleri vesilesiyle Almanya Komünist Partisi MK'ne bir yazı gönderir, yazıda karşı-devrimci Alman sosyaldemokrasisinin hain politikasını teşhir eder.

17 Kasım J. V. Stalin'in, kuruluşunun birinci yılını doldurması vesilesiyle «Krestyanskaya Gazeta»-yı kutlama mesajı, «Krestyanskaya Gazeta» No. 51'de yayınlanır.

19 Kasım J. V. Stalin, Sovyetler Birliği Sendikaları Merkez Konseyi komünist fraksiyonunun plenumunda «Troçkizm mi? Leninizm mi?» konuşmasını yapar.

20 Kasım hKP(B) MK, J. V. Stalin'i RKP(B) MK V. I. Lenin Enstitüsü Konseyi üyesi olarak onaylar.

29 Kasım J. V. Stalin, RKP(B) MK adına, Troçkizme karşı mücadele hakkında Ukrayna KP(B) MK'ne bir mektup gönderir.

8 Aralık J. V. Stalin, RKP(B) MK Orgbürosu oturumunda, Lenin Seferberliğinin Eğitimi İçin Komisyon'un raporu ile ilgili söz alır.

17 Aralık J. V. Stalin, «Ekim'e Giden Yolda» kitabına Önsöz'ü tamamlar.

19 Aralık J. V Stalin, RKP(B) MK'nin, RKP(B) XIII. Parti Kongresinin iç ticaret sorunları üzerine kararlarının sıkı sıkıya uygulanması hakkında tüm Parti örgütlerine genelgesini imzalar.

inter
yayınları